

Viggo Bækgaard, Vamdrupvej 10 E, 2610 Rødovre
mail: vb@boernogsamvaer.dk – tlf. 40 83 19 20

Rødovre, den 13. august 2024

Social-, bolig- og Ældreministeriet
Att. Lars Thøgersen

sendt pr. mail lth@sm.dk

kopi jurint@sm.dk

Vedr. j. nr. 2024 – 2132 høring over udkast til lov om ændring af forældreansvarsloven

Sammenfatning:

Konkret forslag til præcisering i bemærkningerne fremhæves nedenfor.

Børn og Samvær er bekymret for formuleringerne. Det er særligt bekymrende, at man i aftalen annekterer begrebet "forældrefremmedgørelse" på trods af, at det internationalt stærkt frarådes.

FNs menneskerettighedsråd skrev i et konklusionsafsnit i en rapport fra april 2023 (punkt 74, side 19) sådan i min oversættelse.

"Med udgangspunkt i disse resultater anbefaler denne rapport, at de statslige lovgivere forbyder brugen af forældrefremmedgørelse eller relaterede pseudobegreber i familieretlige sager og brugen af såkaldte eksperter i forældrefremmedgørelse og relaterede pseudobegreber."

Europaparlamentet udgav i oktober 2021 en rapport, der i punkt 41 på side 22 skriver dette:

"Europa Parlamentet "opfordrer medlemsstaterne til at overvåge og træde op imod den kulturelle tendens til at ringeagte kvinders ytringer; fordømmer brug, hævde og accept af uvidenskabelige teorier og begreber i forældremyndighedssager."

Det er Børn og Samværs opfattelse, at hele ideen med det aktuelle tiltag endnu engang er at styrke forældrenes rettigheder på børnenes bekostning iklædt et falsk postulat om at varetage børnenes interesser.

Link til Europa Parlamentets rapport – indgullet på www.boernogsamvaer.dk:

<https://boernogsamvaer.dk/europa-parlamentet-om-vold-mv-2021-indgulet/>

Link til Fn-rapporten – ligeledes indgulet på hjemmesiden Børn og Samvær.

<https://boernogsamvaer.dk/fn-rapport-om-pas-2023-indstreget-og-indgulet/>

Børn og Samvær er – og har altid været – grundlæggende enig i, at samværs- og samarbejdschikane i praksis går begge veje, og at det bør konsekvenssættes.

Udfordringen er desværre her, at hele ikklædningen i praksis entydigt har til formål at styrke forældrenes ret til ligestilling på bekostning af børnenes ret til at være børn på egne præmisser. Hvis ikke det var formålet, var selve den politiske aftale aldeles unødvendigt.

Nogle politikere bliver enten fejlinformeret eller manipuleret.

Alle rimelige hensyn er allerede indkoopereret både i eksisterende lovtekst, bemærkninger og efterhånden også i domstolenes behandling af de relevante problemstillinger.

Kynisk sagt vil fremtidens Mette Frederiksen komme til at undskylde for nutidens behandling af skilsmissebørn på samme måde, som man i dag undskylder over for grønlandske børn, Godhavnsbørn og Sprogø-piger.

Med hensyn til den postulerede skærpelse af bestemmelsen i § 4a bør der gøres opmærksom på, at vores retssystem bygger på den helt grundlæggende præmis, at enhver rimelig tvivl skal komme sigtede/tiltalte til gode. Ligeledes bør det erkendes på tryk i bemærkningerne, at forbrydelser inden for den private sfære ofte fører til, at der enten ikke rejses tiltale eller sker frifindelse på grund af manglende bevis.

Med megen god vilje vil man kunne læse i bemærkningerne, at det ikke kun er domfældelse, som skal være afgørende. Det læses ret tydeligt i punkt 2.2.2, første afsnit.

Lovgiver bør være opmærksom på, at hverken Familieretshusets medarbejdere eller dommerne dagligt læser bemærkningerne og forholder sig til barnets reelle konkrete situation. Ligeledes skal lovgiver være opmærksom på, at både i Familieretshuset og efterhånden også i retterne, anser man det for upassende at "procedere" disse sager, hvilket vanskeliggør det for ganske mange advokater at stå imod og fortælle systemet, hvordan det hænger sammen. Det bliver lettest opfattet som konfliktoptrappende.

Tydelighed i reglerne og intentionerne er derfor vigtig.

Uddybende om "forældrefremmedgørelse".

Det må på forhånd erkendes, at det forekommer at være i strid modvind at anfægte en nærmest enstemmig vedtaget politisk aftale.

Forældreansvarsområdet er gennemsyret af flere "fluffy" udtryk, som jeg i mange år har kaldt "elastikudtryk". Det gælder endda et så centralt hovedudtryk, som anvendes i forældreansvarslovens § 4, hvorefter afgørelser skal træffes efter, hvad der er "bedst for barnet".

Hvis man helt retorisk spørger, hvad det så betyder, får man svar, som vinden blæser. Handler det om at beskytte barnet? Svaret er "joe – selvfølgelig". Men efterhånden har det fået karakter af, at det næsten ligegyldigt hvad er "bedst for barnet" at have kontakt med begge forældre. Flere steder helt tilbage fra de oprindelige bemærkninger til forældreansvarsloven bliver

det påpeget, at det trods alt handler om det konkrete barns konkrete situation. Det må derfor selvfølgelig glæde, at det nævnes i første afsnit i punkt 2.2.2.

Desværre er der en tendens til, at det drukner i praksis, fordi det betragtes som konfliktoptrappende at påpege problemer. Man skal jo "se fremad".

Som nævnt i indledningen er "forældrefremmedgørelse" ikke et anerkendt psykologisk begreb. I bemærkningerne forsøges begrebet defineret således:

"En forælders bevidste brug og manipulation af barnet i forhold til anden forælder med det sigte, at den anden forælder mister kontakt med barnet.

Forældrene har pligt til at sikre, at barnet ikke gøres til et våben i konflikten mellem dem og skærme barnet mod forældrenes konflikter".

Der er grundlæggende intet nyt i den definition. Dybest set er det nøjagtigt det samme, der står i straffelovens §243 om "psykisk vold".

"Den, som tilhører eller er nært knyttet til en andens husstand eller tidligere har haft en sådan tilknytning til husstanden, og som gentagne gange over en periode udsætter den anden for groft nedværdigende, forulempende eller krænkende adfærd, der er egnet til utilbørligt at styre den anden, straffes for psykisk vold med bøde eller fængsel indtil 3 år."

Sammenholder man de to definitioner synes det tydeligt, at forældrefremmedgørelse i realiteten er en undergruppe til psykisk vold.

I indledningen til bemærkningerne anføres dette:

"Dette må dog ikke betyde, at en forælder, som har reelle grunde til at afbryde barnets kontakt med den anden forælder, afholder sig fra at gøre det af frygt for at blive beskyldt for samarbejdschikane eller forældrefremmedgørelse. Alle afgørelser efter forældreansvarsloven skal således fortsat træffes ud fra, hvad der er bedst for barnet."

Det foreslås, at bemærkningerne efter denne sætning suppleres med dette:

"Således er det ikke afgørende for den samlede vurdering, om der er sket domfældelse for overtrædelse af relevante straffelovsbestemmelser, idet det danske retssystem er bygget op på nogle retssikkerhedshensyn i forhold til sigtede og tiltalte i straffesager. På forældreansvarsområdet er der et tungtvejende retssikkerhedshensyn at tage til barnet, som er den svageste part."

Denne sætning hører tilsvarende hjemme som andet afsnit i punkt 2.2.2.

I det umiddelbart efterfølgende afsnit i de indledende bemærkninger nævnes, at det i aftalen er anført, at man skal udbygge anvendelsen af børnesagkyndige erklæringer, herunder om der kan udvikles "en mindre omfattende undersøgelsesform, der fortsat skal leve op til den nødvendige faglige kvalitet."

Man bør i den sammenhæng være opmærksom på, at psykisk vold og det for mig stærkt forkætrede udtryk forældrefremmedgørelse er resultat af en "voldsudøvers" adfærd, hvad enten det er bopæls- eller samværsforælderen, der udviser den problematiske adfærd.

Med det perspektiv in mente kunne man med fordel som fortsættelse af den citerede sætning, der slutter med "nødvendige faglige kvalitet" tilføjer: ***"Det bør overvejes gennem en forældreundersøgelse at fokusere på begge forældres adfærd i den relevante sammenhæng"***.

Med venlig hilsen

Børn og Samvær

Viggo Bækgaard
advokat (H) - mediator

Vestre Landsret Præsidenten

Social-, Bolig- og Ældreministeriet
Holmens Kanal 22
1060 København K

21. august 2024

Sendt pr. mail til lth@sm.dk og jurint@sm.dk

J.nr.: 24/16339-2
Sagsbehandler: Lars B Olesen

Social-, Bolig- og Ældreministeriet har ved brev af 17. juni 2024 (sagsnr. 2024-2132) anmodet om eventuelle bemærkninger til høring over udkast til forslag til lov om ændring af forældreansvarsloven (Styrkelse af barnets ret til begge forældre, herunder barnets bedste ved samarbejdsskikane og forældrefremmedgørelse, samt forældreansvar for forældre, der er dømt for gentagen vold i nære relationer).

I den anledning skal jeg meddele, at landsretten ikke ønsker at udtale sig om udkastet.

Med venlig hilsen

Jens Røn

Østre Landsret Præsidenten

Social-, Bolig- og Ældreministeriet
Sendt pr. mail til lth@sm.dk og jurint@sm.dk

21. august 2024

J.nr.: 24/16033-3

Sagsbehandler: CRJ

Social-, Bolig- og Ældreministeriet har ved brev af 17. juni 2024 (sagsnr. 871382) anmodet om eventuelle bemærkninger til lovudkast om ændring af forældreansvarsloven (Styrkelse af barnets ret til begge forældre, herunder barnets bedste ved samarbejdschikane og forældrefremmedgørelse, samt forældreansvar for forældre, der er dømt for gentagen vold i nære relationer).

Høringen har været behandlet på plenarmøde den 16. august 2024.

Jeg skal herefter meddele, at landsretten ikke ønsker at udtale sig om udkastet.

Med venlig hilsen

Carsten Kristian Vollmer

Ellen Busck Porsbo

Social- Bolig og Ældreministeriet
Holmens Kanal 22
1060 København K

København, 21. august 2024

Høring over udkast til forslag til lov om ændring af forældreansvarsloven (Styrkelse af barnets ret til begge forældre, herunder barnets bedste ved samarbejdschikane og forældrefremmedgørelse, samt forældreansvar for forældre, der er dømt for gentagen vold i nære relationer)

Social- Bolig og Ældreministeriet har ved høringsbrev af 17. juni 2024 anmodet om eventuelle bemærkninger til forslag til lov om ændring af forældreansvarsloven.

Red Barnet har følgende bemærkninger til lovforslaget:

Forældrefremmedgørelse som nyt begreb i lovgivningen

Det foreslås, at der i § 4 i forældreansvarsloven som stk. 2 indsættes en bestemmelse, hvorefter Familie retshuset og familieretten ved vurderingen af barnets bedste, jf. stk. 1, skal inddrage hensynet til barnets ret til begge forældre og i den forbindelse betydningen af eventuel samarbejdschikane, herunder forældrefremmedgørelse.

Efter forslaget almindelige bemærkninger, punkt 1, defineres forældrefremmedgørelse således: "En forælders bevidste brug og manipulation af barnet i forhold til anden forælder med det sigte, at den anden forælder mister kontakt med barnet. Forældrene har pligt til at sikre, at barnet ikke gøres til et våben i konflikten mellem dem og skærme barnet mod forældrenes konflikter".

Introduktionen af begrebet "forældrefremmedgørelse" i forældreansvarsloven er problematisk af flere årsager.

For det første er selve begrebet stærkt kritiseret af en række internationale eksperter.¹

FN's Special Rapporteur for vold mod kvinder og piger har advaret imod, at brugen af begrebet forældrefremmedgørelse ofte bliver en selvopfyldende profeti, og at forældre, der kategoriseres som udøvere af fremmedgørende adfærd, bliver stemplet uden hensyn til sagens helhed.²

¹ Se fx <https://www.learningtoendabuse.ca/docs/WHO-September-24-2019.pdf>

² Report of the Special Rapporteur on violence against women and girls, its causes and consequences, Reem Alsalem, punkt 17, <https://documents.un.org/doc/undoc/gen/g23/070/18/pdf/g2307018.pdf>

FN's Kvindekomité (CEDAW) har beskrevet forældrefremmedgørelse som et pseudo-koncept og har gentagne gange opfordret stater til at undlade at anvende begrebet i retssystemet og i stedet sikre den rette uddannelse vedr. bl.a. vold i familier til retssystemets aktører.³

Begrebet forældrefremmedgørelse kan til dels siges at repræsentere en sort/hvid opfattelse af forældre-barn relationer, idet det lægges til grund, at en forælder har absolut kontrol over barnets syn og holdninger, hvilket strider imod opfattelsen af børn som individer med egne meninger og agens.

Med introduktionen af begrebet forældrefremmedgørelse negligeres det faktum, at sager i regi af forældreansvarsloven ofte har et højt konfliktniveau og bygger på komplekse, psykologiske dynamikker, som ikke lader sig forklare eller udrede ved brug af et forsimplet begreb. Med nærværende forslag risikerer man således, at juridiske dommere skal tage stilling til, om der er udøvet såkaldt forældrefremmedgørelse, som selv psykologiske eksperter har svært ved at definere klart. I administrationen af lovgivningen, vil det skabe forvirring og en risiko for tilsidesættelse af barnets behov, hvis man eksplicit indsætter et af eksperter stærkt kritiseret begreb, som skal indgå i afvejningen af, hvordan barnets bedste iagttages.

Red Barnet anerkender, at forældre i visse sager kan udvise manipulerende adfærd overfor egne børn. Det er dog Red Barnets klare opfattelse, at der også inden for den gældende lovgivning er mulighed for at vurdere, hvorvidt usunde dynamikker eller en ensidigt manipulerende adfærd er til skade for barnet i den samlede afvejning af barnets bedste.⁴

Ud over problemerne med selve begrebet forældrefremmedgørelse, er Red Barnet bekymret for, at der med lovforslaget i materielle enkeltbestemmelser foretages forskellige nuanceringer af "barnets bedste". Selvom det fremgår af loven, at alle afgørelser skal træffes ud fra, hvad der er bedst for barnet, vil det faktum, at enkelte kriterier fremhæves eksplicit i lovtæksten, risikere at forskyde den balance, som bør være til stede i afvejningen af, hvad der i den konkrete sag er i det enkelte barns interesse. Denne afvejning bør tage udgangspunkt i FN's Børnekomité's General Comment 14.⁵ Det bør i enhver sag være barnet og barnets situation og individuelle behov, som er udgangspunktet for vurderingen af sagen, ligesom der i alle forhold vedrørende barnet skal tages hensyn til barnets egne synspunkter efter alder og modenhed.⁶

Red Barnet anbefaler på denne baggrund, at forslaget til § 4, stk. 2 udgår af det samlede lovforslag.

Forslaget om ændring af forældreansvarslovens § 4 a

Den foreslåede ændring af forældreansvarslovens § 4 a, indebærer, at der i situationer, hvor en forælder er idømt ubetinget fængselsstraf efter § 244, stk. 2, i straffeloven for gentagne gange over en periode at have udøvet vold over for den anden forælder, vil være en klar formodning for, at det er bedst for barnet, at den dømte forælder ikke har forældremyndighed over barnet, og at barnet ikke har bopæl hos eller samvær eller anden kontakt med denne forælder. Efter forslaget gælder dette dog ikke, hvis det på baggrund af en konkret vurdering i den enkelte sag vurderes, at det er bedst for barnet at have kontakt med den dømte forælder.

³ Ibid, punkt 33.

⁴ Jf. forældreansvarsloven § 4.

⁵ FN's Børnekomité, General Comment 14, https://www2.ohchr.org/english/bodies/crc/docs/gc/crc_c_gc_14_eng.pdf

⁶ FN's Børnekonvention, art. 12.

Red Barnet finder det positivt, at der med lovforslaget kommer øget fokus på vold og overgreb i nære relationer og konsekvenserne for børn. Red Barnet finder det helt afgørende, at børn skærmes mod vold og overgreb, herunder at de beskyttes effektivt mod vold, fysisk som psykisk, i nære relationer. Jf. ovenfor har Red Barnet dog en generel bekymring af mere lovteknisk karakter for, at der i materielle enkeltbestemmelser foretages nuanceringer af "barnets bedste".

Det er desuden vigtigt at gøre opmærksom på, at en vurdering af forældremyndighed, bopæl, samvær og kontakt er selvstændige rettigheder, der hver især skal tages højde for i en vurdering af barnets tarv. Når barnets tarv vurderes, er der stor forskel på, om det er forældrens ret til forældremyndighed, barnets bopæl eller barnets samvær med forælderen eller anden kontakt, der skal tages stilling til. Det kan sagtens tænkes, at det vil være i barnets tarv at have samvær med en forælder, uden at det vil være godt for barnet at bo hos forælderen.

Red Barnet anbefaler, at dette nuanceres i lovteksten.

Red Barnet står til rådighed ved ønske om uddybelse af ovenstående. Kontakt senior børnerettighedsjurist, Amalie Bang, amba@redbarnet.dk

Med venlig hilsen

Johanne-Schmidt Nielsen, generalsekretær

21. august 2024

Høringssvar til forslag til lov om ændring af forældreansvarsloven (Styrkelse af barnets ret til begge forældre, herunder barnets bedste ved samarbejdschikane og forældrefremmedgørelse, samt forældreansvar for forældre, der er dømt for gentagen vold i nære relationer).

Dansk Kvindesamfunds Krisecentre takker for muligheden for at afgive høringssvar til forslag til lov om ændring af forældreansvarsloven, og har med interesse læst forslaget. Vi fremsender hermed vores bemærkninger.

Dansk Kvindesamfunds Krisecentre bemærker med stor beklagelse at Folketingets partier på trods af protester fra en række internationale organer og organisationer ønsker at indføre begrebet 'forældrefremmedgørelse' i dansk lovgivning.

Begrebet savner faglig og videnskabelig legitimitet

Begrebet 'forældrefremmedgørelse' henviser ifølge Aftale om et forbedret familieretligt system til en forælders bevidste manipulation af et barn med det formål at afbryde kontakten mellem barnet og den 'fremmedgjorte' forælder.

Der er dog ikke noget empirisk materiale, der forklarer fænomenet forældrefremmedgørelse, ej heller nogen påviselig effekt. Regeringens forståelse af 'forældrefremmedgørelse' er både kontroversiel og savner videnskabelig legitimitet blandt fagfolk og i forskningslitteraturen.¹ Det er samtidig uklart, hvordan en såkaldt 'fremmedgørelse' af den ene forælder skal kunne vurderes objektivt. Af samme årsag frarådes anvendelsen af 'forældrefremmedgørelse' som begreb af en lang række internationale organer og professionelle organisationer som:

- Verdenssundhedsorganisationen WHO (ICD-11)
- American Psychiatric Association (DMS-5)
- FNs Kvindekomité (CEDAW)
- The American Professional Society Against Child Abuse (APSAC)
- The interdisciplinary Association for Family and Conciliation Courts (AFCC)
- The National Council of Juvenile and Family Court Judges (NCJFCJ)
- Den Europæiske Forening for Psykoterapi
- Europa-Parlamentet (beslutning af 6. oktober 2021)²
- GREVIO – Group of Experts on Action against Women and Domestic Violence³

Begrebet underminerer barnets perspektiv

Når en forælder bruger begrebet 'forældrefremmedgørelse' om manglende kontakt til sit barn og barnets manglende ønske herom, bliver udgangspunktet at barnets udsagn ikke er baseret på virkelige erfaringer. På den måde kan påstande om

¹ 352 akademikere og fagfolk gennemgår forskning og familieretlige sager om forældrefremmedgørelse til WHO: [WHO-September-24-2019.pdf](#) ([learningtoendabuse.ca](#)).

² (Europa-Parlamentet vedtog i 2021 en [mangesidig beslutning om konsekvenserne for kvinder og børn af partnervold og forældremyndighedsrettigheder](#). Parlamentet "opfordrer medlemsstaterne til ikke at anerkende forældrefremmedgørelsessyndrom i deres retspraksis og love og retspleje, og til at afskrække fra eller endog forbyde henvisning hertil i retssager, navnlig i forbindelse med undersøgelser af, om vold har fundet sted."

³ <https://rm.coe.int/prems-055022-gbr-2574-rapportmultiannuelgrevio-texte-web-16x24/1680a6e183>.

'forældrefremmedgørelse' potentielt underminere barnets perspektiv, hvilket ikke er i overensstemmelse med principperne i barnets lov og den familieretlige reform.

Der kan være mange og komplekse årsager til, at et barn ikke har kontakt til den ene af sine forældre, og som regel er det ikke kun én faktor, der gør udslaget. Afvisning af en forælder kan bunde i forskellige ting, fx omsorgssvigt, overgreb, at relationen til den afviste forældre er problematisk, fx fordi samværsforælderen skælder meget ud, ofte er vred, eller at der generelt er flere sammenstød med den ene forælder. Hvis børns modstand mod en forælder tolkes som forældrefremmedgørelse, oversimplificeres barnets situation.

Ifølge VIVEs undersøgelse af fuldbyrdelsessager efter forældreansvarsloven (2022) er den hyppigste begrundelse for ikke at udlevere et barn, at barnet ikke vil til samvær eller tilbage til bopælsforælderen. I disse fuldbyrdelsessager er der oftere end i andre familieretlige sager mistanke om vold eller oplysninger om fysisk eller psykisk vold. To ud af tre af familierne er kendetegnet ved, at der er mindst tre risikofaktorer, fx psykisk sygdom, omsorgssvigt, kriminalitet, forekomst af misbrug eller oplysninger om vold i sagen.⁴

Vi er bekymret for, om indførelsen af 'forældrefremmedgørelse' vil medføre et ensidigt fokus på, at børn manipuleres til ikke at ville have samvær, og at man dermed vil overse risikofaktorerne.

Komiteen for FN's Børnekonvention har yderligere peget på, at myndigheder må tage udgangspunkt i barnets ret til at udtale sig frit, at blive hørt og få dets synspunkter tillagt vægt efter dets alder og modenhed. Myndighederne skal derfor ikke gennemtvinge en kontakt med argumentet om, at barnet er fremmedgjort, hvis barnet giver udtryk for, at det ikke vil have samvær.

Der er allerede redskaber til at imødegå samarbejdschikane i lovgivningen

Forældrenes evne til at samarbejde om barnet er allerede et vigtigt element i vurderingen af barnets bedste efter forældreansvarsloven. Samarbejdschikane kan allerede i dag tillægges betydelig vægt ved afgørelser. Hvis konflikterne om samarbejdet om barnet skyldes, at den ene forælder uden påviselig grund har forsøgt at hindre den anden forælders kontakt til barnet, kan det få betydning for afgørelsen om forældremyndighed eller om barnets bopæl.

Samarbejdschikane imødekommer de tilfælde, hvor en forælder ikke evner at samarbejde om barnet. Der er derfor ikke brug for at tilføje et nyt begreb i loven – og slet ikke et begreb, der savner legitimitet.

Familieretshuset faglige vurderinger vil ikke være fyldestgørende

Vi stiller os undrende over for, hvordan Familieretshuset skal undersøge, om der er tale om 'forældrefremmedgørelse', når ingen kender den egentlige betydning, og det ikke er fagligt underbygget? Hvordan sikres det, at begrebet ikke misbruges som grundløse anklager, der afholder forældre fra at fortælle om forholdene, herunder om omsorgssvigt og vold i familien af frygt for at blive anklaget for 'forældrefremmedgørelse'?

---

⁴ Ottosen og Dahl, 2022. [Fuldbyrdelsessager efter forældreansvarsloven: Før og efter den familieretlige reform](#) i 2019.

Når der ikke foreligger videnskabelig viden, der understøtter brugen af begrebet, vil det for det familieretlige system skabe en uigennemsigtig praksis. Familieretshuset vil ikke have viden, som kan bruges til at efteruddanne det faglige personale, så de kan træffe kvalificerede beslutninger i sager, hvor et barn ikke ønsker samvær med en forælder. Det betyder, at i tilfælde hvor en forælder identificerer sig selv som værende blevet 'fremmedgjort', har Familieretshuset ikke et objektivi vidensgrundlag for at vurdere denne forælders påstand.

Vi ser med bekymring på brugen af dette begreb og de nye praksisser det måtte afføde. Det er i forvejen vanskeligt for Familieretshuset at gennemskue, om der er tale om vold i familien.

Familieretshusets praksis skal snart evalueres af VIVE.⁵ Vi anbefaler at afvente evalueringen af det familieretlige system, før man indfører ny lovgivning på området.

Ligestillingsmæssige konsekvenser

Regeringen beskriver at forslaget vil øge ligestillingen mellem mænd og kvinder, da tilrettelæggelsen af sagsbehandlingen vil forbedres så udfaldet bliver at flere fædre vil få fastsat samvær og gerne hurtigere. Vi stiller os kritiske over for denne oversimplificering om, at begrebet 'forældrefremmedgørelse' bidrager til et mere ligestillet forældreskab.

Det er stærkt bekymrende at der i lovforslaget står, at indførelsen af begrebet vil føre til genoptagelse af afviste sager om kontaktbevarende samvær med det formål at fastsætte flere midlertidige samværsordninger og gerne hurtigere. Voldsudsatte mødre vil opleve at have meget lidt retssikkerhed i sager, hvor argumenter om forældrefremmedgørelse fremføres.⁶ Dansk Kvindesamfunds Krisecentre er bekymret for, hvad det vil have af konsekvenser for voldsudsatte kvinder og børn, da der ikke er blik for hvordan 'forældrefremmedgørelse' underminerer barnets ret til selvbestemmelse og hvordan begrebet kan misbruges til at underminere anklager om vold og omsorgssvigt.

Samtidig stiller vi os undrende overfor at forslaget fremhæves som en positiv udvikling for mænds ligestilling. Fokus skal ikke være på mænds ligestilling og fædres ret til barnet, men på barnets ret til en opvækst med tryghed og omsorg.

Begrebet kan misbruges til at underminere anklager om vold

Erfaringer fra lande, der har indført forældrefremmedgørelsesbegrebet (bl.a. Italien, Irland, Spanien, Brasilien og Australien) viser, at begrebet ofte bruges af en voldelig forælder som middel til at forhindre, at den forælder, der udsættes for vold, kan beskytte sig selv og sine børn mod kontakt med den voldelige part.⁷

Danske undersøgelser af partnervold og relationen efter parbrud viser, at der i det familieretlige system kan være udfordringer med at identificere vold i parforhold. Sagsbehandlere italesætter samarbejdet med den voldsudøvende partner som en konflikt, og er ikke i stand til at identificere det ulige magtforhold, der er imellem parterne.

⁵ <https://www.vive.dk/da/undersoegelser-i-gang/vive-evaluerer-det-familieretlige-system-bl0xx2lx/>.

⁶ Bjørnholt, 2021.

⁷ Custody, violence against women and violence against children Report of the Special Rapporteur on violence against women and girls, its causes and consequences, Reem Alsalem. 2023.

Mange kvinder oplever, at deres tidligere partner chikanerer dem i forbindelse med (hans) samvær med barnet uden at myndighederne griber ind. Flere oplever, hvordan deres ekspartner udøver vold mod barnet under samvær – og mod dem.⁸ Mange kvinder oplever også, hvordan deres ekspartner fortsætter volden gennem systemet, bl.a. ved at true med at iværksætte sager om forældremyndighed eller øget samvær, hvis kvinden ikke gør, som han ønsker. Det tvinger mødre til at fortsætte med at tilpasse sig voldsudøverens behov, fordi de frygter at skulle igennem nye sagsforløb, hvor de kan risikere at miste forældremyndighed eller samvær pga. beskyldninger om falske anklager og samarbejdschikane.⁹ De udnytter derfor kvindernes bekymring for barnets trivsel og frygt for at miste barnet.¹⁰

I en kontekst, hvor der er vold i familien, vil risikoen for at påberåbe sig at være udsat for 'forældrefremmedgørelse' være højere end i andre sager. Det vil få konsekvenser for de kvinder, der er taget på krisecenter for at beskytte deres børn og dem selv mod yderligere vold. Samtidig vil de kvinder, der ikke er på krisecenter, men som stadig er i en voldelig relation, have endnu sværere ved at række ud efter hjælp af frygt for at miste børnene på grund af anklager om 'forældrefremmedgørelse'.

Afsluttende bemærkninger

Dansk Kvindesamfunds Krisecentre tager kraftigt afstand fra brugen af begrebet forældrefremmedgørelse i både lovgivning og praksis. At kvinder på krisecenter med Barnets Lov nu kan stoppe samvær med en voldelig forælder indtil sagen kommer for Familieretten, har aldrig før været så eksplicit skrevet ind i lovgivningen. Det er et meget stort fremskridt for kvinder og børns ret til et trygt liv uden vold, som Dansk Kvindesamfunds Krisecentre frygter, at 'forældrefremmedgørelse' perspektivet alvorligt vil modvirke.

Direktør,
Maria Søndergaard

---

⁸ Lev uden vold, Veje mod et liv uden vold, 2020.

⁹ Ibid.

¹⁰ Se også Johansen, Tjørnhøj Thomsen og Helweg-Larsen 2013; Hester og Radford 1992; Bjørnholt og Helseth 2019.

Dato: 21-08-2024

Sagsnr.: 2024 - 2132

Til: Social-, Bolig- og Ældreministeriet

Høringssvar fra LOKK (Landsorganisationen af kvindekrisecentre) til udkast til forslag til lov om ændring af forældreansvarsloven (Styrkelse af barnets ret til begge forældre, herunder barnets bedste ved samarbejdschikane og forældrefremmedgørelse, samt forældreansvar for forældre, der er dømt for gentagen vold i nære relationer).

Social-, Bolig- og Ældreministeriet har d. 17. juni 2024 sendt høringen ”udkast til forslag til lov om ændring af forældreansvarsloven (Styrkelse af barnets ret til begge forældre, herunder barnets bedste ved samarbejdschikane og forældrefremmedgørelse, samt forældreansvar for forældre, der er dømt for gentagen vold i nære relationer)”. Landsorganisationen af kvindekrisecentre (LOKK) takker for muligheden for at afgive høringssvar.

Generelle bemærkninger

LOKK ser positivt på skærpelsen af begrebet barnets bedste og at det skrives ind i loven samt, at et enigt Folketing lægger vægt på barnets bedste og trivsel og ret til begge forældre ved brud som centrale elementer i forældreansvarsloven.

LOKK hilser det ligeledes velkommen, at formodningsreglen i forældreansvarslovens § 4 a, stk. 1, nu udvides til at omfatte straf for overtrædelser af straffelovens § 244, stk. 2, inklusive forsøg og medvirken til disse overtrædelser.

Nedenfor ses LOKKs øvrige bemærkninger til lovforslaget.

LOKK's bekymringer vedrørende begrebet 'Forældrefremmedgørelse'

I LOKK anerkender vi, at samarbejdschikane kan finde sted, men vi er bekymrede for indførelsen af 'forældrefremmedgørelse' som begreb i lovgivningen. Begrebet er både kontroversielt og mangler legitimitet blandt fagfolk både i forskningsmiljøer såvel som europæiske og internationale menneskerettighedsorganisationer¹. Internationale

---

¹ Custody, violence against women and violence against children Report of the Special Rapporteur on violence against women and girls, its causes and consequences, Reem Alsalem. 2023.

<https://documents.un.org/doc/undoc/gen/g23/070/18/pdf/g2307018.pdf>

menneskerettighedsorganisationer og faglige instanser, som deler denne bekymring og tager stærkt afstand fra brugen af begrebet, idet begrebet oftest beskriver en situation, hvor en forælder manipulerer et barn til at afvise den anden forælder. At bruge begrebet 'forældrefremmedgørelse' giver et simplificeret billede af de pågældende omstændigheder og overser de komplekse bagvedliggende årsager til, at et barn kan vælge at afvise en forælder - herunder også barnets oplevelser af omsorgssvigt eller vold.

Manglende vidensgrundlag gør det desuden vanskeligt at fastlægge klare retningslinjer for, hvordan 'fremmedgørelse' skal defineres, vurderes og behandles. Dette medfører en udfordring for fagfolk, der skal træffe afgørelser i komplekse sager og som derfor kan føre til en forringelse af retssikkerheden for både forældre og børn.

Manglende anerkendelse og risiko for misbrug

Det er også vigtigt at understrege, at en række internationale organisationer og faglige instanser ikke anerkender 'forældrefremmedgørelse' som et legitimt begreb². Hertil kommer, at erfaringer fra andre lande viser, at begrebet ofte misbruges af voldelige forældre som en strategi til at underminere beskyttelsen af den voldsudsatte forælder og barnet. Dette kan føre til, at børn, som er ofre for eller vidner til vold, bliver tvunget til samvær med en voldelig forælder, hvilket kan have alvorlige konsekvenser for barnets trivsel.

Internationale organisationer og faglige instanser, som ikke anerkender 'forældrefremmedgørelse' som et legitimt begreb:

- Verdenssundhedsorganisationen WHO (ICD-11)³
- American Psychiatric Association (DMS-5)
- FNs Kvindekongvention (CEDAW)⁴
- The American Professional Society Against Child Abuse (APSAC)
- The interdisciplinary Association for Family and Conciliation Courts (AFCC)
- The National Council of Juvenile and Family Court Judges (NCJFCJ)
- Europa-Parlamentet (beslutning af 6. oktober 2021)⁵
- GREVIO Group of Experts on Action against Women and Domestic Violence

---

² Nielson, L. C., Meier, J. S., Sheehy, E., Jackson, M., Halperin-Kaddari, R., Boyd, S., Allard, P. A., Jaffe, P. G. & Lapierre, S. (2019). Collective Memo of Concern to WHO About Parental Alienation. <https://www.learningtoendabuse.ca/docs/WHO-September-24-2019.pdf>

³ <https://www.who.int/standards/classifications/frequently-asked-questions/parental-alienation>

⁴ <https://rm.coe.int/prems-055022-gbr-2574-rapportmultiannuelgrevio-texte-web-16x24/1680a6e183>.

⁵ Europa-Parlamentet vedtog i 2021 en mangesidig beslutning om konsekvenserne for kvinder og børn af partnervold og forældremyndighedsrettigheder.

Konsekvenser for voldsudsatte og børn

Brugen af begrebet 'forældrefremmedgørelse' kan have alvorlige konsekvenser for både børn og forældre, der er udsat for vold. Forskning og erfaringer viser, at et barns afvisning af en forælder ofte bunder i oplevelser af omsorgssvigt, overgreb eller frygt og altså ikke nødvendigvis grundet manipulation fra den anden forælder. En anvendelse af begrebet risikerer at overskygge barnets egne oplevelser og de reelle årsager til afvisningen⁶. Erfaringer fra andre lande indikerer desuden, at begrebet ofte misbruges af voldelige forældre som en strategi til at underminere beskyttelsen af den voldsudsatte forælder og barnet⁷.

Eksisterende redskaber

Det er vores opfattelse, at dansk lovgivning allerede indeholder tilstrækkelige redskaber til at håndtere samarbejdsskikane i sager om forældremyndighed og barnets bopæl, ligesom den retslige skærpelse af begrebet samarbejdsskikane bidrager til dette. Forældreansvarsloven tillægger forældrenes evne til at samarbejde om barnet stor vægt. Hvis én forælder, uden rimelig grund, hindrer den anden forælders kontakt med barnet kan dette allerede, som loven er i dag, få afgørende indflydelse på afgørelsen i en sådan sag. Vi vurderer derfor, at det er unødvendigt at indføre et kontroversielt og uklart begreb som 'forældrefremmedgørelse', da begrebet kan skabe forvirring og fjerne fokus på vold i familien. Lovgivning om indførelse af begrebet 'forældrefremmedgørelse' kan således også blive på bekostning af barnets beskyttelse mod den voldelige forælder.

Behov for uddannelse og tydelig definition

Hvis begrebet 'forældrefremmedgørelse' alligevel skal indføres i lovgivningen, er det afgørende, at det defineres klart og entydigt med udgangspunkt i barnets behov og adfærd frem for i forældrenes konflikt. Der bør være en grundig afdækning af de mulige årsager til et barns afvisning af en forælder, og det familieretlige system bør styrkes med efteruddannelse af sagsbehandlere, så de bedre kan identificere vold i familier. Dette vil være helt afgørende for at sikre, at begrebet ikke misbruges til at fjerne fokus fra eller underminere anklager om vold eller andre former for omsorgssvigt.

---

⁶ Boserup, B. 2023. Børnerådet: Kan vi overhovedet tale om, at børn bliver manipuleret?
<https://www.boerneraadet.dk/vores-viden/2023/nyheder/debatindlaeg-boerneraadet-kan-vi-overhovedet-tale-om-at-boern-bliver-manipuleret/>

⁷ Custody, violence against women and violence against children Report of the Special Rapporteur on violence against women and girls, its causes and consequences, Reem Alsalem. 2023.
<https://documents.un.org/doc/undoc/gen/g23/070/18/pdf/g2307018.pdf>

Derfor anbefaler LOKK følgende

- Afvent evaluering af Familieretshuset praksis: Vi anbefaler, at man afventer resultaterne af den forestående evaluering af Familieretshusenes praksis, før der indføres ny lovgivning på området.
- Undlad brugen af 'Forældrefremmedgørelse': Begrebet bør ikke anvendes i lovgivningen eller i praksis inden for familieretlige sammenhænge.
- Hent inspiration fra Norge: Vi foreslår, at Danmark henter inspiration fra Norges vejledning til håndtering af sager, hvor skilsmissebørn modsætter sig samvær. Den norske praksis baseres på forskning og anerkender de mange forskellige årsager til børns modvilje mod samvær.
- Monitorering og opfølgende undersøgelser: Skulle begrebet alligevel blive indført, bør der gennemføres nøje monitorering og opfølgende undersøgelser for at vurdere konsekvenserne og erfaringerne med brugen af 'forældrefremmedgørelse' i dansk lovgivning.
- Inkluder psykisk vold i loven: Endelig finder vi det væsentligt, at også overtrædelse af straffelovens § 243 om psykisk vold bliver omfattet af loven, da psykisk vold er lige så alvorlig som fysisk vold med dybtgående og langvarige følger, som også rammer børn i familien.

Med venlig hilsen

Laura Kirch Kirkegaard

Direktør

Lars Thøgersen
Social-, Bolig- og Ældreministeriet

Dato 21.8.2024

Høringssvar til forslag til lov om ændring af forældreansvarsloven styrkelse af barnets ret til begge forældre, herunder barnets bedste ved samarbejdschikane og forældrefremmedgørelse, samt forældreansvar for forældre, der er dømt for gentagen vold i nære relationer.

Tak for muligheden for at afgive høringssvar til udkastet af ændring af forældreansvarsloven. Det er en afgørende og kompleks lovgivning, der påvirker familier og børn i Danmark, og vi værdsætter initiativet til at revidere og kvalitetssikre loven i lyset af de skiftende samfundsmæssige forhold og behov.

I vores høringssvar ønsker vi at bidrage med vores synspunkter og erfaringer, der kan være med til at sikre, at lovgivningen fortsat beskytter børns rettigheder og trivsel, samtidig med at den giver forældre de bedste rammer for det fælles ansvar, de har for deres børn. Vi mener det er vigtigt at sikre, at alle ændringer i lovgivningen fortsat prioriterer barnets tarv.

Bemærkninger til udvalgte dele af udkastet til lovændringen:

- *Definition af forældrefremmedgørelse:* Da der er flere indgangsvinkler til forståelse af hvad forældrefremmedgørelse er, anser vi det som altafgørende at der udarbejdes en fagligt funderet afklaring. Det er essentielt, at begrebet forældrefremmedgørelse bliver klart defineret i loven, hvor myndighederne på et oplyst grundlag træffer afgørelse om definitionen af begrebet, lige så vel som en tydelig afklaring af hvad der er fremmedgørelsen kontra samværschikane. Det vil være væsentligt at præcisere, hvilke dokumenter og akter der skal inddrages i denne vurdering, så beslutninger kan træffes på et solidt og transparent grundlag. Ensartethed i vurderingerne er vigtig for at sikre retfærdighed i hvert enkelt sag.

Vi vil fremhæve et eksempel som psykisk vold, der i mange år har været undefineret indtil Social - og Boligministeriet udarbejdede en tydelig definition. En definition, der bakkes op om, på tværs af sektorerne. Derfor forslår vi at der på tværs af organisationer og sektor samles en forståelse og en korrekt anvendelse af begreberne der præsenteres af myndighederne. Uden en præcis definition er der risiko for misforståelser og vilkårlighed i vurdering og vejledning af sager, hvilket kan føre til unødvendige konflikter og yderligere belastning for barnet. En klar definition vil også muliggøre, at sektorens aktører kan give korrekt vejledning og støtte til berørte familier.

- *Konsekvenser:* Det nævnes i udkastet, at forældrefremmedgørelse i alvorlige tilfælde kan få konsekvenser for den forældre, der udviser vedvarende grundløs chikane og forhindrer barnet i at have kontakt med den anden forældre. Vi efterlyser en mere tydelig beskrivelse af, hvilke konsekvenser der tænkes på i sådanne situationer. Konsekvenserne beskrives som værende for den forælder, som udøver samarbejdschikane eller forældrefremmedgørelse. Eksempel på konsekvens beskrives i udkastet; ved at forældremyndigheden tillægges den anden forældre alene, at barnets bopæl flyttes til den anden forælder, eller at samværet begrænses eller ophæves. Det må anses som værende meget indgribende konsekvenser, hvor afgørelsen beskrives til konkret at skulle vurderes ud fra barnets bedste. Derfor vil Mandecentret igen gerne understreges vigtigheden af en tydelig begrebsforståelse af forældrefremmedgørelse og en tydelighed i loven på hvornår disse konsekvenser anses som det bedste for barnet og ikke som en konsekvens/straf for forældrene.
- *Overvåget samvær:* Det er Mandecentrets erfaring, at der ofte er ventetid på overvåget samvær, hvilket kan forlænge intervallerne mellem samvær og forværre relationen mellem barnet og den forældre, der ikke har samvær. Det er oplevelsen at det omhandler ressourcer og mangel på relevante udbydere til opgaven. Det er vigtigt, at der udformes en bæredygtige løsning for overvåget samvær, som ikke blot håndterer nutidige problemer, men også muliggør kontinuerlig og meningsfuld kontakt mellem barnet og begge forældre. En centrale bekymring, vi ønsker at rejse, er spørgsmålet om de ressourcer, der skal til for at implementere lovændringerne effektivt. Det er essentielt at overveje, hvordan disse instanser skal kunne håndtere de ekstra opgaver, der følger med lovændringerne, og om der er afsat tilstrækkelige ressourcer.
- *Barnets ret til to forældre:* Afslutningsvis vil vi fremhæve vigtigheden af, at lovgivningen om forældreansvar afspejler barnets bedste og sikrer, at begge forældre har mulighed for at deltage aktivt i deres barns liv. Dette er afgørende for barnets trivsel og udvikling. Derfor opfordrer vi til at der efter en periode opsamles erfaringer og modtages feedback fra berørte parter. Det kan være værd at understrege vigtigheden af, at der indsamles feedback fra både forældre, børn og fagfolk, der arbejder med familieret, for at sikre, at lovændringerne har en positiv effekt, hvor nedtrapning af konflikter er i højsæde.

På vej vegne af Mandecentret

Mange hilsner
Rikke Underbjerg
Forstander / Chef for Socialfaglig Indsats & Jura

Vedr. JURA j.nr. 2024-22132/LTH

21.08.24

Høringssvar til forslag til Lov om ændring af forældreansvarsloven.

Jeg tillader mig hermed som privatperson at indsende mine kommentarer til høringsmaterialet, idet jeg oplever u hensigtsmæssige konsekvenser af loven, som den foreligger og i praksis, og som forslaget kun vil forværre. Jeg vil på forhånd undskylde for min manglende erfaring indenfor lovgivning og jura, men håber at dyrekøbte erfaringer fra den virkelige verden også må indgå i høringen. Lovforslaget er udformet kønsneutralt, men dette notat er udfærdiget ud fra den virkelighed jeg oplever, som ikke er kønsneutral. Her er offeret for vold typisk moren og voldsmanden er faren. Dette er billedet i langt størstedelen af voldssager og dette bør ikke skjules via en kønsneutral beskrivelse. Mænd er typisk stærkest og de er de typiske voldsudøvere. Der findes mange gode fædre men det er stadig kvinderne der udgør den mest stabile og trygge forælder.

Jeg anerkender at de fleste forældre kun ønsker det bedste for deres børn og at fædres rettigheder skal respekteres ligesom mødres, og at de fleste skilsmisser om end problematiske kan foregå i et samarbejde mellem forældre. Denne lov vedrører de familier, hvor der er konflikt herunder vold, også grov vold med ubetingede fængselsstraffe. Her oplever jeg at ofre for volden typisk mødre med baggrund i denne lov behandles urimeligt og at dette er til skade for både mor og barn trods alle begrundelser om at handle til "Barnets Bedste" og kun gavner voldsmanden. Hele systemet synes oplært i den tankegang/ordbrug som dette lovforslag er gennemsyret af. Jeg oplever det, som at man behandler voldelige mænd som om de var lovlydige borgere, og lader mødrene/ofrene betale prisen. Som om at det ville løse problemer, hvis mødrene blot ville følge anbefalingerne om at "samarbejde" til gavn for børnene. Det ville svare til at man kunne løse krigen i Ukraine hvis blot Zelinsky ville samarbejde med Putin! Hvis man har oplevet en partner, som har løget, snydt og bedraget én på mange fronter, som desuden har mishandlet én groft med drabsforsøg tæt på barnet, så ville man være dummere end politiet tillader, hvis man pludselig skulle stole på vedkommende i et samarbejde omkring det vigtigste i ens liv – barnet. At Familieretshuset, Familieretten, og politikere synes, at det ville være hensigtsmæssigt kun at se fremad og at samarbejde for barnets skyld er en uopnåelig illusion, som tilsidesætter ofrets velbegrundede behov for sikkerhed for sig selv og barnet.

Problemer i loven, som jeg ser det:

Barnets Tarv. – Alle de love og bemærkninger som skulle sikre barnet afsluttes altid med bemærkningen :” medmindre det er til Barnets Tarv”. I praksis betyder det at barnet aldrig beskyttes, fordi Barnets Tarv tilsyneladende tolkes som at barnet skal se sin far mest muligt. For at omgå lovteksten skal der bare konstateres at "man" skønner at det er i barnets tarv. Hvem har retten til at beslutte barnets tarv? Og hvilke krav stilles der for således at omgå lovtekst?

Eksempler på denne problematik er f.eks. samvær overhovedet. Kan der bevilges samvær når barnet har overværet vold? Det bliver bevilget.

Rejser til udlandet. Her står at hvis der har været trusler om bortførelse kan der ikke bevilges rejser til udlandet, og mor skal spørges. Her bevilges rask væk rejser til udlandet "til barnets bedste" og problemet med, at mor naturligvis afslår tilladelse til at rejse med barnet, klarer man nemt ved at underkende hendes afslag.

Jeg savner en klar definition af, hvad der skal til at omgå lovtækt i forhold til Barnets tarv. I praksis undrer det mig at den kriminelle/voldelige far tilgodeses på bekostning af den omsorgsfulde og ikke voldelige mor. Det er nok et retsprincip, at man når man har udstået sin straf, så kan gå videre med sit liv - men skal han ligefrem belønnes på bekostning af sit offer?

Man kan indvende at dette ikke handler om forældrene, men om hvad der er bedst for barnet. I praksis er det dog far der igen og igen kræver flere rettigheder og mere del i barnets liv trods sin udåd og tidligere manglende deltagelse i barnets ve og vel. Gør han det af hensyn til barnet, eller af hensyn til sin sårede forfængelighed/ære eller for at kontrollere sit offer?

Resultatet er i hvert fald at barnet og mor kastes ud i endeløse møder med systemet. - Børnesamtaler, retssager osv. Udtalelser fra børnehave, skole osv. - Her skal mor igen og igen sørge for at forberede barnet, aftale og følge til møderne og samle op bagefter både fysisk og mentalt. Ligesom hun skal samle barnet op, når barnet igen og igen bliver utrygt, når kastes ud i ændringer med udvidet samvær med voldsmanden, som mor ved kan være utilregnelig, men som systemet behandler, som om han var "en god far". Ingen bekymrer sig tilsyneladende om at om barnets sikkerhed, men mere om at far får bevilget mere og mere samvær.

Her bemærkes det, at når der anlægges sager ved man aldrig, hvornår man kan blive indkaldt, så mors og barnets liv stilles på pause. Der kan ikke planlægges f.eks. ferier, operation mm. Datoer som Familieretshuset eller Familieretten beslutter er IKKE til forhandling. Er det til Barnets tarv? Det giver det modsatte af en tryk og stabil hverdag.

Barnets ret til begge forældre. - Det er igen et gennemgående tema i lovforslaget. Tilsyneladende behandles det også som at Barnets Tarv = Barnets ret til begge forældre. Her savner jeg igen en definition af hvornår hensynet til barnets trivsel og sikkerhed skal betyde minimering af barnets samvær med en kriminel/voldelig/ uegnet far og hvornår man laver betingelser i samvær som overvågning. Eller er der virkelig ingen grænser for hensynet til fars ønsker i forhold til barnets sikkerhed? Skal evt. tvivl om fars egnethed som forælder komme far til gode eller barnet til gode? Desuden ser jeg at den far som afslår samvær med sit barn eller udebliver fra samværsaftaler tilsyneladende kan gøre sådan helt uden konsekvenser. Hvor er hensynet til barnets ret til begge forældre her? Jeg ser ingen sanktioner i forhold til far, - dagbøder eller lign. Han kan bare skalte og valte med sit barn. Hvorimod en mor der nægter at udlevere sit barn til samvær med en ustabil far af frygt for egen eller barnets sikkerhed trues med dagbøder mm. Hun mistænkes straks for samværschikane og hendes begrundelse for at sende sit barn i et utrygt samvær afvises. Hun stilles derved i et dårligt lys i FRH/retten, som en konfliktoptrapper.

Forældrefremmedgørelse

I dette lovforslag er der en bemærkning om at man skal kunne tilbageholde børn fra samvær/ tilbagelevering ved frygt for deres sikkerhed. I praksis vil dette altid blive brugt af modparten som udtryk for samværschikane og hvis lovforslaget vedtages som udtryk for forældrefremmedgørelse. Vi har i forvejen betegnelser som samværschikane som også savner klar definition. Der er ikke brug for yderligere en betegnelse som forældrefremmedgørelse uden en klar definition. I praksis er det beskæmmende at en mors bekymring for sit barns sikkerhed tilsyneladende altid

bliver betragtet som et udtryk for, at hun bruger sit barn som et middel i en kamp mod far. At en far konstant anlægger sager regnes mærkelig nok ikke som chikane. En ansvarlig forælder skal beskytte sit barn i alle forhold og hvis man vedtager flere tiltag, der fratager mor retten til beskytte sit barn fra den fare som hun om nogen, ved fra egen erfaring at barnet kan være i hos far, så varetager man ikke barnets tarv. Hun skal opveje risikoen for sit barn ved samvær overfor truslen om økonomiske og andre sanktioner, som også vil være en trussel i barnets hverdag, og iøvrigt også egen sikkerhed. Skal hun undlade at videregive vigtig information om barnet af frygt for at det vil blive betragtet som samværchikane og forældrefremmedgørelse? Konsekvensen vil være at mor reelt får mundkurv på, og vigtig information ikke inddrages i sagerne. I det hele taget bliver mors mulighed for at blive hørt og for at gengive hvad barnet fortæller i systemet i forvejen umuliggjort. Hvis mor har tlf. - optagelser af hvad far siger, så kan de ikke bruges, fordi far ikke vidste, at det blev optaget! Hvis mor har optaget hvad barnet siger, så udlægges det, som at mor at lært barnet, hvad det skal sige på optagelsen. Hvis mor siger til barnet at han/hun så kan sige det til f.eks. sin lærer eller en anden voksen – så udlægges det igen, som at mor har instrueret barnet i at fortælle en indlært historie. Det er ødelæggende for det forhold som bør være mellem en ansvarlig mor og hendes barn, hvor mor bør kunne agere hensigtsmæssigt på barnets bekymringer, f.eks. når barnet fortæller at far siger at det er mors skyld at han har været i fængsel! Er det en bemærkning som tjener til barnets bedste?

Uendelige sager. Som omsorgsfuld mor er det ødelæggende konstant at kunne underlægges sager fra far, som konstant forstyrrer dagligdagen. Tilsyneladende kan han blive ved og ved at anlægge sager, og denne lovttekst støtter kun denne adgang desværre. Man kan derimod ikke ansøge om fred, selvom fred er væsentlig vigtigere for barnets trivsel. Er der grænser for hvor mange rettigheder en voldsdømt far kan tilbageerobre – samvær, ferie, forældremyndighed mm.? Sigter man mod fifty/fifty løsning eller kan far fortsætte sine fremskridt indtil han helt har udslettet mor. Foreløbig lykkes det ham i hvert fald at fastholde mor i sin kontrol, idet systemet i praksis ikke afviser hans ansøgninger. Der står i teksten at der skal være " væsentlige ændringer" der skal begrunde en ny ansøgning. I praksis er det imidlertid nok, at barnet er blevet ældre for at det kaldes en væsentlig ændring. Med de ventetider der er i systemet, som er betydelige, fastholdes mor derved i fars kontrol i årevis, og erfaringen er at far ved hver eneste ansøgning vinder flere rettigheder, uanset om han følger retslige anvisninger eller ej, og typisk langt mere end barnet har givet udtryk for i børnesamtaler.

Tilføjelse. Hvis det lykkes at reducere ventetider i FRH/Familieretten kan det betyde, at der blot kommer flere sager, idet far ikke lader blækket tørre før han anlægger en ny sag. Mors ansøgninger om at afvise disse evindeligt sager har FRH ikke fulgt, selvom de har muligheden i lovgivningen.

Man kalder det for højtikonflikt sager. Med den betegnelse ser man jo to forældre der kæmper om børnene. Det kan vel ikke undre at et voldsoffer søger af alle midler at friholde sit barn fra den trussel et samvær med en voldsmand kan være. Det er utopi at tro at disse forældre kan lokkes/tvinges til at samarbejde omkring deres børn, og det ville ej heller være til gavn for barnet, fordi man ikke kan stole på den ene part, som bruger vold som argument.

Barnets tarv kontra retssikkerhed. Lovforslaget arbejder med hensynet til barnet i højkonflikt sager. Mit barn er offer for en meget grov forbrydelse, som har ødelagt meget i hendes liv, men hun har magtet at give sit barn en tryk opvækst. Dette har hun klaret på trods af systemets manglende respekt for hendes rettigheder endsige nogen form for empati i forhold de traumer hun har gennemgået. Det kan ikke være rigtigt at mit barns rettigheder skal tilsidesættes i forhold til hensynet til hendes barn/mit barnebarn. Hun vil ikke selv sige dette, men hun er mit barn og jeg synes hun har krav på rettigheder i forhold til, at hun er offer for grov vold, uanset jeg naturligvis også synes at mit barnebarn har rettigheder. Derimod synes jeg, at en voldsmand, må miste rettigheder i forhold til sin ugerning ligesom lovteksten lægger op til, men som i praksis ikke bruges, idet "man" ikke synes det er barnets tarv. Jeg synes det er vigtigt at man styrker mors rettigheder, når hun så tydeligt, er den der passer godt på sit barn og giver det den tryghed og stabilitet i dagligdagen som et barn har behov for. Altså en forælder med god forældreevne overfor en dårlig forældre, som bruger vold/trusler som argument, når noget går ham imod.

For hver gang far får flere rettigheder skal mor bruge tid og energi på at indarbejde den ny situation – og for hver gang det lykkes hende kan far blot få tillagt flere rettigheder – f.eks. mere samvær eller ferie – som mor så igen skal prøve at få indarbejdet. – Disse ulidelige ændringer i barnets hverdag er ikke i barnets tarv og vil nok først ophøre, når barnet bliver 18 eller mor evt. på grund af disse problemer ikke længere kan få hverdagen til at hænge sammen for sig selv og barnet. – Er det barnets tarv man tager hensyn til? – Nej det er kun fars behov der tages hensyn til.

Børnesamtaler. I lovteksten lyder det som at børnesamtaler giver et retvisende billede af barnets inderste ønsker. Min erfaring er, at barnet, der kommer igennem rigtig mange børnesamtaler om rigtig svære emner hader disse samtaler. Barnet lærer at visse svar – nemlig dem der siger noget godt i forhold til far – hurtigere får afsluttet en samtale. Derimod betyder et svar som "Jeg ønsker intet ændret" ikke fører til afslutning af en samtale men til uddybende spørgsmål, indtil hun indrømmer ønske om udvidelse. (Jeg var naturligvis ikke til stede men har set referater) Jeg har ikke indtryk af at det er neutrale men derimod ledende spørgsmål der stilles, som jeg tolker har baggrund i den politiske korrekthed: at barnet helst skal have mest mulig tid hos far. Min erfaring er, at far altid får mere tid/flere rettigheder end barnet har givet udtryk for. Og hvis der er flere børn så tæller det barn der giver udtryk for mest tid hos far mest – og far opnår endda mere. Hvordan kan det gå for sig? Desuden kender barnet jo ikke nødvendigvis den risiko som samvær med far udgør eller hvad far har gjort mod mor, så barnet udtaler sig jo på et ufuldstændigt grundlag. En neutral udspørger burde have dette in mente, og det bør indgå i den samlede vurdering. Jeg tænker om 20 år må en minister officielt stå frem og undskylde for denne manglende omsorg for børn med forældre med voldsdømt far.

Endvidere bliver barnet efterhånden trænet i børnesamtaler: hvilke svar ønskes og hvilke fører blot til flere svære spørgsmål? Barnet lærer jo i hele forløbet at det må prøve at være diplomatisk for at klare det og derved giver de lidt til hver side. Og far (og den såkaldt børnesagsfaglige) bliver ked af det og sur, hvis barnet nægter mere samvær, mens mor kun bliver ked af det men hjælper. Der savnes igen betingelser for, hvornår en udspørger kan siges at være børnefaglig konsulent. I teksten forventes en forbedring af det faglige niveau med en kortere behandlingstid. En forbedring af

niveauet er ønskeligt, men hvordan tænkes det opnået med en kortere behandlingstid?
– Jeg har oplevet en rapport fra en børnefaglig konsulent, der udelukkende bestod af bekymrende meldinger om adfærd hos far mod barnet, for derefter at konkludere at han ikke skønnede at dette var til skade for barnet. En anden der i en rapport som baggrund beskrev den grove vold som far var idømt ubetinget fængsel for som : Nok ikke så slem – hun døde jo ikke af det!” (sætningen blev dog senere fjernet)
Mit barnebarn har spurgt mig flere gange: ”Hvorfor spørger de om det samme, når de ikke gør noget ved det? Jeg har sagt flere gange at jeg ikke kan lide at far siger dumme ting om mor, men det bliver han ved med uden at nogen gør noget. Hvorfor spørger de så igen?” Så nu spørger jeg, hvorfor er der ingen der sørger for at far holder op med at sige dumme ting om mor? Og hvorfor følger man ikke op på sagen, når far ikke følger pålæg f.eks. om ikke at tale negativt om mor.

Hvad ønsker jeg:

Tag ordet forældrefremmedgørelse helt ud af lovteksten. Der er i forvejen nok betegnelser og denne yderligere vil kun forværre situationen. Lav brugbare definitioner på begreber.

Begræns hvor ofte en forælder kan ansøge om ændringer, f.eks. først efter 2 år efter sidste afgørelse, så der dog skabes nogen ro omkring mor og barn.

Begynd at tage hensyn til voldsofferets rettigheder. Lad hende få ro til at skabe sig et liv for sig og sit barn i sikkerhed for sin overfaldsmand og ved ordentlige sikkerhedsforanstaltninger for barnet, når det skal have samvær med far.

Sørg for at respektere mors beskyttede adresse og barns beskyttede skole, og kræve at far holder sig ude af hendes nærmiljø – gerne forstærket af fodlænke.

Gør en reel indsats for at undgå GDPR brud – undskyldinger bagefter hjælper ingen men brud kan betyde stor risiko for mor.

Sørg for uddannelse til medarbejdere i FRH/familieretten med fokus på bl.a. menneskerettigheder, traumer, kontroladfærd, voldelig adfærd. Læg vægt på empati overfor ofre.

Begræns børnesamtaler

Som det er nu er bruger mor alt for meget energi og tid på sager, - tid som ville være bedre brugt til at give dagligdagen et stabilt og trivselsbringende indhold for hende og barnet og netop være barnets tarv.

Underskrevet Bedstemor

– for det er det jeg er, altså barnets bedste. – Jeg har været en langt mere stabil faktor i mit barnebarns liv end barnefaderen, men jeg har ingen rettigheder og ingen taletid. Derfor har jeg tilladt mig dette skriv – min ytringsfrihed. – Jeg ønsker at få tiltroen til det danske retssystem tilbage, og frem for alt jeg ønsker min datter og barnebarn et liv i stabilitet, sikkerhed og fred, som de fortjener.

Det foreliggende lovforslag bør blankt afvises.

Af hensyn til min datters og barnebarns sikkerhed må jeg være navnebeskyttet.
Bemærk min datter har på intet tidspunkt været involveret i denne skrivelse.

Manderådet

Udvalg for Familieret

22. august 2024

Social-, Bolig- og Ældreministeriet
Holmens Kanal 22
1060 København K
Att. Lars Thøgersen
Sendt pr. mail: lth@sm.dk og jurint@sm.dk

Høring over udkast til forslag til lov om ændring af forældreansvarsloven (Styrkelse af barnets ret til begge forældre, herunder barnets bedste ved samarbejdschikane og forældrefremmedgørelse, samt forældreansvar for forældre, der er dømt for gentagen vold i nære relationer)

Social-, Bolig- og Ældreministeriet har den 17. juni 2024 sendt udkast til forslag til lov om ændring af forældreansvarsloven (Styrkelse af barnets ret til begge forældre, herunder barnets bedste ved samarbejdschikane og forældrefremmedgørelse, samt forældreansvar for forældre, der er dømt for gentagen vold i nære relationer) i høring.

Manderådets Udvalg for Familieret takker ministeriet for muligheden for at afgive høringssvar.

Manderådets Udvalg for Familieret er i udgangspunktet positive overfor dele af lovændringen, og er meget tilfredse med, at det ved lov fastslås, at forældrefremmedgørelse som fænomen eksisterer, samt at der sættes et øget fokus på barnets ret til både sin mor og sin far.

Ad § 1, nr. 1, Forældrefremmedgørelse

Manderådets Udvalg for Familieret noterer med betydelig tilfredshed, at det er alle Folketingets partier, der står bag aftalen om et forbedret familieretligt system, og ønsker at styrke barnets ret til begge forældre og understrege forældrenes ansvar for at skærme barnet mod deres indbyrdes konflikter.

Forældrefremmedgørelse defineres i lovforslagets specielle bemærkninger som: "En forælders bevidste

brug og manipulation af barnet i forhold til anden forælder med det sigte, at den anden forælder mister kontakt med barnet. Forældrene har pligt til at sikre, at barnet ikke gøres til våben i konflikten mellem dem og skærme barnet mod forældrenes konflikter”.

Manderådets Udvalg for Familieret mener, at forældrefremmedgørelse ved aftalen og lovændringen defineres meget snævert og alene som et underbegreb til samarbejdschikane, jf. lovforslagets formulering "(...) eventuel samarbejdschikane, herunder forældrefremmedgørelse”.

Manderådets Udvalg for Familieret mener grundlæggende, at forældrefremmedgørelse må forstås bredere således, at forældrefremmedgørelse – ikke samarbejdschikane – er overbegrebet eller målet for den chikanerende forælder. Og sigtet med forældrefremmedgørelsen er ikke kun, at den anden forælder mister kontakt med barnet, men i lige så høj grad, at barnet mister kontakt med sin anden forælder.

En forældrefremmedgørelse kan således bl.a. realiseres ved samarbejdschikane eller manipulation af barnet, men chikane og manipulation må anses for midler til at opnå forældrefremmedgørelsen, som kan være enten fysisk fremmedgørelse eller mental fremmedgørelse eller en kombination heraf.

Det er som udgangspunkt Manderådets Udvalg for Familierets opfattelse, at et barn der uden sin egen fri vilje er fremmed for den ene forælder eller begge sine forældre kan anses som forældrefremmedgjort.

Beror forældrefremmedgørelsen på begge forældres gensidige frie valg og vilje, er det efter Manderådets Udvalg for Familierets opfattelse trist for barnet, men i første omgang ikke et samfundsanliggende. Den ensidigt af den ene forælder udøvede forældrefremmedgørelse mod barnet og den anden forælder er derimod et væsentligt samfundsanliggende.

Forældrefremmedgørelse kan anskues som en særlig form for såkaldt psykisk vold, som dette begreb er defineret i den gældende straffelov, og voldsformen har typisk voldsomme og langvarige konsekvenser for både den fremmedgjorte forælder og det fremmedgjorte barn samt i mindre omfang det fremmedgjorte barns øvrige pårørende.

Foretages en sådan fremmedgørelse af barnet fra den ene forælder af den anden forælder ved udøvelse af f.eks. forsætlig manipulation af barnet, er det Manderådets Udvalg for Familierets opfattelse, at der som udgangspunkt er tale om udøvelse af psykisk vold mod både barnet og den anden forælder, som bør sanktioneres strafferetligt. Forældrefremmedgørelse bør dog efter Manderådets Udvalg for Familierets opfattelse udskilles fra begrebet psykisk vold, og indføres som selvstændigt delikt i straffeloven.

Manderådets Udvalg for Familieret mener derfor, at hvis Familieretshusets sagsbehandlere eller andre offentlige sagsbehandlere får begrundet mistanke om sådan form for psykisk vold, bør det være lovpligtigt for de pågældende sagsbehandlere øjeblikkeligt at få undersøgt forholdet og den potentielt voldudøvende forælder nærmere samt efter omstændighederne at indgive politianmeldelse om psykisk vold.

Der bør endvidere, som det kendes for andre typer af vold gælde en indberetningspligt for advokater, læger, psykologer, lærere, pædagoger og andre fagprofessionelle, der i forbindelse med deres erhverv kommer i berøring med forsætlig forældrefremmedgørelse, hvis mistanken herom er opstået i forbindelse med udførelse af et opdrag, der honoreres med økonomiske midler fra det offentlige.

Tilsvarende bør gælde frivillige der udfører arbejde på f.eks. et krisecenter eller lignende, hvis de uanset faglig baggrund varetager opgaver af offentlig eller anden fagprofessionel karakter.

En sådan psykisk vold vil i langt de fleste tilfælde have længerevarende skadelig påvirkning og være mere ødelæggende for barnet, herunder i værste fald forårsage uoprettelig skade på barnets mentale helbred end langt de fleste tilfælde af navnlig simpel fysisk vold.

Manderådets Udvalg for Familieret mener samtidig, at det i bedre overensstemmelse med internationale regler bør fremgå direkte af loven, at Familieretshuset altid bør inddrage hensynet til en forælders ret til sit barn.

Manderådets Udvalg for Familieret er naturligvis som udgangspunkt fuldkommen enig i, at "barnets bedste" er det væsentligste hensyn, men det bør ikke stå alene, ligesom vurderingen af, hvad der præcist ligger i denne retlige standard, og hvad der er "barnets bedste" i udpræget grad, hviler på kortsigtede og til dels subjektive vurderinger hos den enkelte sagsbehandler.

Manderådets Udvalg for Familieret mener f.eks., at det kun helt undtagelsesvist kan tjene "barnets bedste" at vokse op uden nogen form for kontakt eller kendskab til sin far eller sin mor.

Manderådets Udvalg for Familieret er samtidig grundlæggende af den opfattelse, at det allerede ved fortolkning af den gældende lovgivning burde følge, at hensynet til barnets ret til begge forældre samt eventuel samarbejdsskikane skal inddrages i forbindelse med vurderingen af "barnets bedste".

Manderådets Udvalg for Familieret mener endvidere, at den ene forælder aldrig bør kunne miste sin forældremyndighed, såfremt det er den anden forælder, som nægter at samarbejde om forældremyndigheden eller på anden vis udøver manipulation eller chikane for at fremmedgøre barnet.

Det er efter Manderådets Udvalg for Familierts opfattelse uacceptabelt, at den ene forælder i medfør af forældreansvarsvejledningen kan miste samvær med sit barn, selv om der isoleret set ikke er noget at udsætte på samværsforælderen. Har den anden forælder forsætligt eller groft uagtsomt saboteret samværet bør det efter Manderådets opfattelse medføre tvangsbøder eller strafforfølgning.

Manderådets Udvalg for Familieret mener på den baggrund, at der er politisk behov for et opgør med oplevelsen blandt mange fædre af, at familieretssystemet er et kvindevælde, der er skabt af kvinder til gavn for kvinder, og som hovedsageligt administreres af kvinder samt et opgør med de af mange mænd oplevede prærogativer som mødre gradvist gennem mere end 100 år er blevet tillagt over børn i familielovgivningen og i særdeleshed i fortolkningen af loven på bekostning af fædre og de fælles børn.

Manderådets Udvalg for Familieret håber, at nærværende lovforslag kan medvirke til større opmærksomhed om barnets ret til både sin mor og sin far og på forældrenes ret til deres barn.

Manderådets Udvalg for Familieret mener i den forbindelse, at det er væsentligt at begge forældre undersøges og behandles ligeligt, herunder i forbindelse med afdækningen af deres forældrekompetence. M.a.o. forlanges den ene forælder underkastet en psykologundersøgelse el.lign., bør den anden forælder som klart udgangspunkt underkastes en tilsvarende undersøgelse. Manderådets Udvalg for Familieret bifalder i den forbindelse, at der skal udarbejdes en faglig guideline om håndteringen af disse sager.

Det fremgår flere steder i lovforslaget, at det er få sager, hvor børn bliver fremmedgjort som følge af chikane eller lign. Det er ikke Manderådets Udvalg for Familierts opfattelse, og harmonerer ikke umiddelbart med, at i titusindvis af danske børn ikke kender deres egen far.

Manderådets Udvalg for Familieret anbefaler generelt, at administrationen af det familieretlige område i både familieretshuset og ved familieretter – uanset konsekvenserne for familiernes privatliv - i langt højere grad end i dag underlægges et princip om offentlighed og gennemsigtighed, således at det sikres, at alle relevante hensyn inddrages ved udfyldningen af begrebet "barnets bedste", ligesom mistanke om fejl og kønsbias i forvaltningens administration kan belyses eller afkræftes.

Det er afgørende for Manderådets Udvalg for Familieret, at det i langt højere grad end i dag tilsikres, at der er overensstemmelse mellem fortolkningen af begrebet "barnets bedste" hos myndighederne og

befolkningens almindelige mening om dette begreb.

Ad § 1, nr. 2. Udvidelse af anvendelsesområdet for § 4 a

Manderådets Udvalg for Familieret er modstander af den del af lovforslaget, der indebærer en udvidelse af forældreansvarslovens § 4 a.

Manderådets Udvalg for Familieret anbefaler tværtimod en ophævelse af forældreansvarslovens § 4 a, som Manderådets Udvalg for Familieret vurderer, er udtryk for en uhensigtsmæssig sammenblanding af strafansvar og forældreansvar.

I praksis forekommer der at være tale om en voldsom og traumatiserende straf lignende foranstaltning, der rammer både den voldsdømte – typisk faren - og i særdeleshed den voldsdømtes barn, der som følge af bestemmelsen skal vokse op uden nogen former for kontakt med sin far.

Manderådets Udvalg for Familieret vurderer, at den gældende formodningsregel muligvis er overflødig, og at den i den daglige forvaltningsekspedition, hvor tiden og kendskabet til international ret er begrænset, kan føre til konkrete konventionsbrud.

Manderådets Udvalg for Familieret er heller ikke enige i, at der er en fast og nødvendig sammenhæng mellem de oplyste strafbare handlinger og formodningen om forælders forældreansvar.

En udvidelse af formodningsreglen i forældreansvarslovens § 4 a kan tilmed i praksis komme til at fungere som en katalysator i en forældrefremmedgørelsesproces, hvor en forsmået forælder – ofte en mor – kan fremsætte falske beskyldninger om fysisk vold mod sig selv eller andre.

I de værste og mest tragiske tilfælde risikerer reglen ligefrem at øge risikoen for partnervold og partnerdrab, som den angiveligt søger at mindske, og der er således tale om en bestemmelse, der højst sandsynligt gør mere skade end gavn.

Ad § 1, nr. 3-4. Udvidelse af fristen for Familieretshusets afgørelse af kontaktbevarende samvær

Statsrevisorerne har for nylig fundet det foruroligende, at Social-, Bolig og Ældreministeriet og domstolene trods flere ekstrabevillinger ikke har sikret en tilfredsstillende effektivitet og udvikling i produktiviteten i sagsbehandlingen i det familieretlige system. Den lange sagsbehandlingstid er en belastning for de berørte familier, som mangler afklaring på spørgsmål om samvær, forældremyndighed

og bopæl. Statsrevisorerne konstaterede, at Folketingets målsætning om at sikre et bedre og mere sammenhængende forløb for børn og forældre i vanskelige samlivsbrud ikke er opnået.

Manderådets Udvalg for Familieret er enig i, at det er afgørende, at der kan sikres rimelige frister for partshøring mv., men mener, at dette mål må kunne nås uden, at fristerne for kontaktbevarende samvær udvides. Tværtimod bør myndighederne bestrebe sig på, at fristerne bliver kortere.

Det er samtidig væsentligt for Manderådets Udvalg for Familieret, at lovfristerne overholdes, da der er tale om sager af meget stor betydning for parterne og deres livskvalitet. Overskrider myndighederne fristerne bør det derfor sanktioneres, og parterne bør for, at fristerne ikke blot får en symbolsk betydning modtage en økonomisk godtgørelse ved myndighedens lovbrud som kompensation for deres søvnløse nætter.

Manderådets Udvalg for Familieret mener endvidere, at kontaktbevarende samvær altid skal være det helt klare udgangspunkt, som kun kan afslås, hvis der er beviser eller klare indikationer på vold, misbrug mv.

Manderådets Udvalg for Familieret mener ikke, at udokumenterede påstande fra den ene forælder bør være tilstrækkeligt til at afslå kontaktbevarende samvær i en eller anden form.

En anmodning om ophævelse af samvær mellem barnet og den anden forælder uden nærmere dokumentation eller ringe begrundelse fra den ene forælder bør efter Manderådets Udvalg for Familierets opfattelse som udgangspunkt give Familieretshuset mistanke om, at der kan være tale om et indledende forsøg på forældrefremmedgørelse, der bør undersøges nærmere og efter omstændighederne politianmeldes.

Venlig hilsen

Thomas Bjerring Qvist

21. august 2024

Det Nationale Voldsobservatoriums høringssvar til Social-, Bolig- og Ældreministeriets lovforslag til ændring af Forældreansvarsloven. (J.nr. 2024-2132/LTH).

Det Nationale Voldsobservatorium under Kvinderådet fremsender hermed sit høringssvar til Social-, Bolig- og Ældreministeriets lovforslag til ændring af Forældreansvarsloven. (J.nr. 2024-2132/LTH). Voldsobservatoriet udgøres af 25 forskere, uafhængige eksperter og repræsentanter for interesseorganisationer med ekspert- og faglig viden om kønsbaseret vold og voldtægt, som udpeges på baggrund af deres særlige viden og erfaring på voldsområdet.

Generelle bemærkninger

Det Nationale Voldsobservatorium hilser velkommen, at et enigt Folketing ønsker at holde fokus på barnets bedste og trivsel og at styrke barnets ret til begge forældre i en brudsituation som bærende elementer i forældreansvarsloven.

Voldsobservatoriet hilser også velkommen, at formodningsreglen i forældreansvarslovens § 4 a, stk. 1, udvides til også at omfatte straf for overtrædelse af straffelovens § 244, stk. 2, herunder også forsøg og medvirken til overtrædelsen.

Nedenfor vil Voldsobservatoriet fremsætte sine bemærkninger til lovforslaget om styrkelse af barnets ret til begge forældre, herunder barnets bedste ved samarbejdschikane og forældrefremmedgørelse, samt forældreansvar for forældre, der er dømt for gentagen vold i nære relationer.

Konkrete bemærkninger til lovforslaget

Indledningsvis vil Voldsobservatoriet henvise til ”Betænkning over forslag til forældreansvarslov” fra 2007¹, idet vi ønsker at forslag til ændringer ikke kompromitterer de grundlæggende principper fastsat ved forældreansvarsloven

”Udvalget ønsker at fremhæve, at det er barnets ret til begge dets forældre og ikke forældrenes ret til barnet, der er det bærende element i lovforslaget. Forældre har et fælles ansvar for barnet, uanset om samlivet mellem dem er ophævet. Det er udvalgets opfattelse, at man ved at skabe rammerne for et ligeværdigt samarbejde mellem forældrene, hvor begge deltager i barnets liv og i beslutninger om barnet, tilgodeser barnets bedste.

Lovforslaget indebærer endvidere en styrkelse af barnets perspektiv, og det er hensigten, at både statsforvaltningerne og retterne i højere grad skal gøre brug af børnesagkyndige til at belyse forældrenes og børnenes forhold. Særlig i konfliktfyldte sager, i sager med mindre børn og i sager med vold i familien, grænseoverskridende adfærd mod barnet eller misbrug er det vigtigt, at der tidligt i statsforvaltningens sagsbehandling sker inddragelse af børnesagkyndige. Det kan f.eks. ske ved børnesagkyndige undersøgelser eller ved samtaler med barnet.

Med forslaget sikres det endvidere, at det tydeligt fremgår af loven, at barnet altid skal være i centrum, og at alle afgørelser om forældremyndighed, barnets bopæl og samvær træffes efter, hvad der er bedst for barnet, og barnets perspektiv skal belyses i alle sager. Barnet må ikke blive eller føle sig ansvarlig for myndighedens afgørelser.

Efter lovforslaget skal alle børn således inddrages uanset alder, så barnets perspektiv kommer frem i sager om forældremyndighed, barnets bopæl og samvær. Børn vil i langt højere grad end i dag blive synliggjort. Dette vil bl.a. ske ved en

---

¹ Betænkning over forslag til forældreansvarslov afgivet af Retsudvalget den 26. april 2007.

tidlig inddragelse af børnesagkyndige i sagerne. I sager om tvangsudlevering af børn skal der både deltage en børnesagkyndighed og en repræsentant fra kommunen”.

I betænkningen til indførelse af forældreansvarsloven påpeges, som det fremgår, at det er **barnets ret** til begge dets forældre og **ikke forældrenes ret** til barnet som er det bærende element i loven, og såvel forældreansvarsloven som senere reformer af den har understreget, at barnet skal være i centrum, og at alle afgørelser skal træffes efter barnets bedste. Endvidere er der i lovgivningen sket en styrkelse af barnets perspektiv og inddragelse i sagerne.

Med lovforslaget om at skærpe indsatsen mod forældres eventuelle ”samarbejdschikane, herunder forældrefremmedgørelse”, gives **begge forældres ret** til barnet, trods ordlyden af forslagets § 4 stk. 2, reelt en central rolle i forslaget.

Det Nationale Voldsobservatorium anerkender, at samarbejdschikane forekommer, og at dette skal modvirkes under henvisning til barnets bedste. Det Nationale voldsobservatorium tager imidlertid kraftigt afstand fra brugen af begrebet ’forældrefremmedgørelse’. Det fremgår af bemærkningerne til lovudkastet (s. 9), at begrebet henviser til en forælders bevidste manipulation af et barn til at afvise den anden forælder med det formål at afbryde kontakten mellem barnet og den ’fremmedgjorte’ forælder. Forstået som sådan er begrebet ’forældrefremmedgørelse’ kontroversielt og savner legitimitet både blandt fagfolk, i forskningslitteraturen og hos relevante europæiske og internationale menneskerettighedsorganer,² idet begrebet ’forældrefremmedgørelse’ bygger på en antagelse om, at et barns afvisning af en forælder ikke har rod i virkeligheden, men alene kan skyldes bevidst manipulation fra en voksen. Heri ligger en afvisning af barnets eget perspektiv, som hverken er i overensstemmelse med principperne i forældreansvarsloven eller i barnets lov.

Voldsobservatoriet konstaterer med stor beklagelse, at forslaget, på trods af anbefalinger fra en række internationale organer og organisationer om det modsatte³, sigter mod at indføre begrebet ’forældrefremmedgørelse’ i dansk lovgivning. Voldsobservatoriet finder, at man i stedet fortsat bør bygge på det indarbejdede begreb samarbejdschikane såvel i lovgivningen som i Familieretshusets sagsbehandling.

En række lande har allerede introduceret begrebet ’forældrefremmedgørelse’ i deres lovgivning, eller gjort sig erfaringer med begrebet i familieretlige sager. Erfaringerne herfra er blandt andet:

- At anklager om forældrefremmedgørelse, forstået som en forælders manipulation af barnet, risikerer at underminere barnets perspektiv og fjerner fokus fra de legitime årsager der kan være til, at et barn afviser samvær med en forælder⁴.
- At anklager om forældrefremmedgørelse ofte bringes frem af forældre, der udøver partnervold, som et middel til at forhindre, at den voldsudsatte forælder kan beskytte sig selv og sit barn⁵.
- At anklager om forældrefremmedgørelse ofte følges af et krav om, at barnet mister retten til samvær med den forælder, der anklages for at manipulere barnet, hvilket i mange tilfælde vil være

---

² Custody, violence against women and violence against children Report of the Special Rapporteur on violence against women and girls, its causes and consequences, Reem Alsalem. 2023.

<https://unwomen.de/wp-content/uploads/2023/06/G2307018-Report-of-the-Special-Rapporteur-on-violence-against-women-and-girls-its-causes-and-consequences-Reem-Alskrivessalem->
<https://www.europsyche.org/quality-standards/eap-guidelines/parent-alienation-syndrome-pas-parental-alienation-pa/>

³ Se eksempelvis Group of Experts on Action against Violence against Women and Domestic Violence, GREVIO.

<https://rm.coe.int/prems-055022-gbr-2574-rapportmultiannuelgrevio-texte-web-16x24/1680a6e183>

⁴ <https://www.learningtoendabuse.ca/docs/WHO-September-24-2019.pdf>

⁵ <https://www.ohchr.org/en/documents/thematic-reports/ahrc5336-custody-violence-against-women-and-violence-against-children>

barnets primære omsorgsperson. Fordi anklager om forældrefremmedgørelse især bringes frem af forældre, der udøver partnervold, vil dette få alvorlige følger for børnene.

Definition

Som nævnt tager Voldsobservatoriet skarp afstand for introduktionen af begrebet 'forældrefremmedgørelse' i dansk lovgivning. Hvis det imidlertid fastholdes at indføre begrebet i forældreansvarsloven, vil Det Nationale Voldsobservatorium opfordre til, at det sikres, at eventuelle ændringer ikke underminerer barnets ret til selvbestemmelse, og at begrebet ikke kan misbruges til at fjerne fokus fra eller underminere anklager om vold eller andre former for omsorgssvigt, jf. også regeringspublikationen "Handlingsplan mod partnervold og partnerdrab" (juni 2022).

En definition af 'forældrefremmedgørelse' i dansk lovgivning bør endvidere entydigt tage udgangspunkt i barnets behov. 'Forældrefremmedgørelse' kan f.eks. beskrives som at et barn konsekvent og over længere tid udtrykker stærke negative følelser (had, vrede, frygt) overfor én forælder, som ikke er i overensstemmelse med barnets faktiske erfaringer med denne forælder⁶.

Der mindes i den forbindelse om, at der kan være forskellige årsager til, at et barn afviser kontakt eller samvær med en forælder, f.eks. at det søger at beskytte sig selv mod vold eller anden omsorgssvigt. Det er vigtigt, at lovgivningen tydeligt betegner, hvornår et barns adfærd kan betegnes som 'fremmedgjort', og at den lægger op til en grundig afdækning af de mulige årsager til barnets adfærd, så det familieretlige system bedst muligt understøttes i at træffe de afgørelser, der er bedst for barnet.

I den sammenhæng vil Det Nationale Voldsobservatorium anbefale, at sagsbehandlere i det familieretlige system via ny efteruddannelse og vejledninger understøttes i at identificere vold i familier. Dette vil være en væsentlig forudsætning for at forebygge, at påstande om 'forældrefremmedgørelse' bruges til at underminere anklager om vold eller andre former for omsorgssvigt. Voldsobservatoriet finder, at vejledninger til sagsbehandlere om behandling af sager om 'forældrefremmedgørelse' bør udarbejdes med inspiration fra Norges Familievernets vejledning til håndtering af sager, hvor børn modsætter sig samvær med forældre⁷.

Afslutningsvis vil Voldsobservatoriet gentage sin anerkendelse af, at formodningsreglen i forældreansvarslovens § 4 a, stk. 1 udvides til også at omfatte straf for overtrædelse af straffelovens § 244, stk. 2, herunder også forsøg og medvirken til overtrædelsen. Voldsobservatoriet finder det imidlertid væsentligt, at også overtrædelse af straffelovens § 243 om psykisk vold bliver omfattet af loven. Psykisk vold er lige så alvorlig en forbrydelse som gentagen fysisk vold, og følgerne for ofre er ofte dybtgående og langvarige og rammer også børn i familien.

Med venlig hilsen

Helene Forsberg på vegne af Det Nationale Voldsobservatorium

---

⁶https://www.bufdir.no/contentassets/ed7a489b2fbf4c808e4637c037e51450/bufetat_samvarsvegring_hefte_a4_korrektur.pdf

⁷ Norges Familievernet's vejledning til håndtering af sager om samværsvegring. https://www.bufdir.no/contentassets/ed7a489b2fbf4c808e4637c037e51450/bufetat_samvarsvegring_hefte_a4_korrektur.pdf 7ht

Københavns Byret

Social-, Bolig- og Ældreministeriet

Præsidenten
Domhuset, Nytorv 25
1450 København K.
Tlf. 99 68 70 15
CVR 21 65 95 09
adm.kbh@domstol.dk
J.nr. 24/15495

Den 22. august 2024

Ved mail af 17. juni 2024 har Social-, Bolig- Ældreministeriet anmodet om eventuelle bemærkninger over udkast til forslag til lov om ændring af forældreansvarsloven (Styrkelse af barnets ret til begge forældre, herunder barnets bedste ved samarbejdschikane og forældre-fremmedgørelse, samt forældreansvar for forældre, der er dømt for gentagen vold i nære relationer).

Jeg kan i den anledning på vegne af byretspræsidenterne bemærke følgende:

Udvidelsen af formodningsreglen i forældreansvarslovens § 4 a til også at omfatte overtrædelser af straffelovens § 244, stk. 2, vil i praksis indebære, at der i flere tilfælde end hidtil vil skulle indhentes oplysninger fra Det Centrale Kriminalregister. Byretterne finder herved anledning til at bemærke, at indhentning af sådanne oplysninger i praksis kan være ganske tidskrævende – og ikke sjældent forlænger sagsbehandlingstiden med flere måneder. Den tid, der er medgået hermed, kan herefter i sig selv medføre, at der for familieretten kan opstå behov for en fornyet/supplerende børnesagkyndig undersøgelse og/eller børnesamtale, hvilket yderligere kan medføre en forlængelse af sagsbehandlingstiden ved familieretterne – samt øgede omkostninger. Tilsvarende må det påregnes, at forudsætningen i bemærkningerne om, at en fravigelse af den udvidede formodningsregel også på dette punkt i almindelighed vil kræve, at der indhentes en dybdegående og tværfaglig undersøgelse, vil medvirke til en forlængelse af sagsbehandlingstiderne og en forøgelse af de omkostninger, der medgår til sagernes behandling.

I lovudkastets side 27 (nederst) til 28 (øverst) anføres det, at der ikke vil kunne træffes afgørelse om afslag på eller ophævelse af samvær, hvis hensynet til barnets bedste i den konkrete situation kan varetages ved anvendelse af mindre indgribende foranstaltninger, eksempelvis en begrænsning i omfanget af samværet eller vilkår om, at samværet skal foregå under overvågning, og at der ved afgørelser efter forældreansvarslovens § 4 a skal sikres, at Danmarks internationale forpligtelser i forhold til barnets bedste og respekt for retten til familieliv efter børnekonventionen og den Europæiske Menneskerettighedskonvention overholdes. Til det anførte bemærkes, at der ikke ses at være hjemmel til mere permanent at fastsætte betingelser om overvåget (støttet) samvær.

Der henvises til j.nr. 2024-2132.

Med venlig hilsen

Nikolaj Aarø-Hansen

Social-, Bolig- og Ældreministeriet
Holmens Kanal 22
1060 København K

22.08.2024
J.nr. 3.6.15/AWT

Indførelse af forældrefremmedgørelse som begreb i lovgivning risikerer at underminere barnets perspektiv

Børnerådets bemærkninger til udkast til forslag til Lov om ændring af forældreansvarsloven (styrkelse af barnets ret til begge forældre, herunder barnets bedst ved samarbejdschikane og forældrefremmedgørelse samt forældreansvar for forældre, der er dømt for gentagen vold i nære relationer).

Lovforslaget skal udmønte dele af aftalen om et forbedret familieretligt system fra november 2023. En aftale, som ifølge regeringen og aftalepartierne har fokus på børns ret til beskyttelse og tager udgangspunkt i at forbedre indsatserne til brudte familier i Familieretshuset. En aftale, hvor Børnerådet hilser de beskrevne initiativer, der retter sig mod indsatserne til familierne og fagfolk, velkommen. Børnerådet ser overordnet positivt på, at lovforslaget sætter fokus på styrkelse af barnets ret til begge sine forældre i vurderingen af barnets bedste. Børnerådet vil dog understrege, at hensynet til barnets bedste altid skal komme i første række.

Lovforslaget lægger op til følgende ændringer:

- Indsættelse af bestemmelse, hvor Familieretshuset og familieretten ved vurdering af barnets bedste skal inddrage hensynet til barnets ret til begge forældre og i den forbindelse betydningen af eventuel samarbejdschikane herunder forældrefremmedgørelse.
- Udvidelse af anvendelsesområdet for § 4 a i forældreansvarsloven til også at omfatte forældre, der er idømt ubetinget fængselsstraf efter § 244, stk. 2.
- Forlængelse af fristen for at træffe afgørelse om kontaktbevarende samvær fra 3 til 4 uger.
- Midlertidig afgørelse om kontaktbevarende samvær vil fremover betegnes som afgørelser om kontaktbevarende samvær.

Forældrefremmedgørelse er et pseudobegreb, som risikerer at underminere barnets perspektiv

Det er stærkt bekymrende, at politikerne ikke lytter til internationale organer, eksperter og børneorganisationer, når politikerne holder fast i at indføre begrebet *forældrefremmedgørelse* i forældreansvarsloven.

Forældrefremmedgørelse defineres og forstås i lovforslaget som *"en forælders bevidste brug og manipulation af barnet i forhold til den anden forælder med det sigte, at den anden forælder mister kontakt med barnet. Forældrene har pligt til at sikre, at barnet ikke gøres til et våben i konflikten mellem dem og*

*skærme barnet mod forældrenes konflikter.*¹ Definitionen bygger på en antagelse om, at et barns afvisning af en forælder ikke har rod i virkeligheden, men alene skyldes bevidst manipulation fra en voksen. Heri ligger en afvisning af barnets eget perspektiv, som ikke er i overensstemmelse med principperne i barnets lov og den familieretlige reform.

Såfremt forældrefremmedgørelse bliver et begreb i lov eller vejledning, er det helt afgørende, at definitionen tager udgangspunkt i barnets adfærd og behov fremfor i forældrenes konflikt. Her kan vi fx hente inspiration fra Norge, hvor forældrefremmedgørelse i en vejledning defineres som *"når et barn konsekvent og over længere tid udtrykker stærke negative følelser (had, raseri, frygt) overfor én forælder, som ikke er i overensstemmelse med barnets faktiske erfaringer med denne forælder"*.²

Når man læser aftaleteksten og følger debatten om forældrefremmedgørelse, tegnes et billede af, at systemet ser passivt til, mens mange forældre slipper af sted med at chikanere den anden forælder ud af barnets liv. Det er ikke virkeligheden. Regeringen skriver selv i aftaleteksten, at det er relativt få forældre, der ikke ser deres børn på grund af, at forældrene fremstår som fremmed for barnet.³

Børnerådet så gerne, at man i forbindelse med lovforslaget havde fremlagt data, som belyser omfanget og karakteren af sager med forældrefremmedgørende dynamikker, som man med dette forslag ønsker at imødegå. Vi ved fra undersøgelser, at det ikke er ualmindeligt, at forældre eksponerer deres børn for deres negative syn på den anden forælder i forbindelse med samlivsbrud, men at kun en lille del af disse børn ender med at afvise kontakt og samvær med en forælder.⁴

Der er ikke enighed om, hvorvidt begrebet forældrefremmedgørelse bør anerkendes som legitimt begreb, og spørgsmålet om fremmedgørende dynamikker i relationen mellem forældre og barn er genstand for en stærk polariseret debat – indenfor såvel forskning som praksis. Der er således ikke enighed om gyldigheden og anvendeligheden af begrebet i den litteratur, som findes på området⁵, og begrebet har ikke legitimitet blandt fagfolk og i forskningslitteraturen⁶. Ydermere har FNs specialrapportør om vold mod kvinder og piger⁷ og Europa-Parlamentet⁸ udtalt sig kritisk over for brugen af forældrefremmedgørelse.

Hvis man vælger at anvende en terminologi i lovgivningen, som ikke har anerkendte begrebsdefinitioner og metoder, vanskeliggør den upræcise terminologi og dertilhørende usikkerheder fagprofessionelles sikring af faglig kvalitet i arbejdet. Det efterlader familier og fagfolk med dårligere muligheder for at løse konflikten på en konstruktiv måde og med risiko for fatale fejl i afgørelser om forældremyndighed, barnets bopæl eller samvær.

---

¹ Social-, Bolig- og Ældreministeriet (2024): Udkast: Forslag til Lov om ændring af forældreansvarsloven (Styrkelse af barnets ret til begge forældre, herunder barnets bedste ved samarbejdschikane og forældrefremmedgørelse, samt forældreansvar for forældre, der er dømt for gentagen vold i nære relationer) s. 25

² [Familievernets vejledning til håndtering af sager om samværsvegring.](#)

³ [Social-, Bolig- og Ældreministeriet \(2023\): Aftale om aftalen om et forbedret familieretligt system.](#)

⁴ Johnston, J. R. (2005): Children of Divorce Who Reject a Parent and Refuse Visitation: Recent Research and Social Policy Implications for the Alienated Child. In Family Law Quarterly, 38(4), s.757-775

⁵ Kognition & Pædagogik: Tidsskrift om tænkning og læring., Darling Rasmussen, Pernille, Forældrefremmedgørelse, År: 2024, Vol: Årg. 34, nr. 132 (2024), Sider: 30-42

⁶ 352 akademikere og fagfolk gennemgår [forskning og familieretlige sager om 'forældrefremmedgørelse' til WHO.](#)

⁷ [FN's specialrapportør \(2023\): A/HRC/53/36: Custody, violence against women and violence against children Report of the Special Rapporteur on violence against women and girls its causes and consequences.](#)

⁸ [Europa-parlamentet \(2021\): Betænkning om konsekvenserne for kvinder og børn af partnervold og forældremyndighedsrettigheder \(A9-0254/2021\).](#)

Børnerådet hilsner det velkomment, at aftalen om et forbedret familieretlig system indebærer udarbejdelse af kvalificeret vejledningsmateriale til indførelsen af begrebet. Dog må det understreges, at et skriftligt vejledningsmateriale skal efterfølges af en grundig implementering og monitorering, som sikrer, at alle fagprofessionelle er klædt på til at realisere og udleve de angivne vejledninger i praksis.

Der skal være øje for sagens kompleksitet og nuancer i barnets afstandstagen

Ved at indføre en pligt til at foretage en vurdering af betydningen af forældrefremmedgørelse i hvert enkelt tilfælde er der risiko for, at spørgsmålet om forældrefremmedgørelse kan overskygge de mange forskellige årsager, der kan ligge bag et barns ønske om ikke at have samvær med en forælder. Fx kan begrebet underminere barnets eget perspektiv og svække den faglige vurdering af barnets bedste.

Børn er ikke passive modtagere af forældrenes påvirkning. De er aktive aktører, som erfarer, fortolker og tilpasser sig sit omsorgsmiljø. Selv i situationer, hvor barnet distancerer sig fra en forælder pga. den anden forælders uhensigtsmæssige udtalelser eller følelsesudbrud, er det ikke gavnligt at tale om forældrefremmedgørelse. Der er en stor risiko for, at barnet vil føle sig presset og distancere sig endnu mere fra den forælder, som kommer med anklager om forældrefremmedgørelse. Det vil samtidig indebære en risiko for, at konfliktniveauet stiger, og at situationen for barnet forværres.

At Børnerådet ikke anerkender begrebet forældrefremmedgørelse, betyder ikke, at vi negligerer, at der kan finde fremmedgørende dynamikker sted i familier. Det kan der. Men der er ofte mange andre faktorer på spil. Det er derfor vigtigt at overveje, hvordan vi kan adressere og tale om de dynamikker uden at forstærke utryghed og konflikt i familierne. Det er almindeligt anerkendt, at uanset terminologien har det alvorlige og langsigtede konsekvenser for de børn, der udsættes for denne type af konflikt. Derfor bør vi have fokus på at skabe en fælles og nuanceret forståelse af de udfordringer, de fagprofessionelle kan stå med, når de arbejder med konfliktfyldte brudte familier.

Kompleksiteten i disse sager løses ved at oplyse sagen nuanceret og med et overordnet mål om at sikre barnets bedste. Der bør være fokus på at udvikle og kvalificere udredningsmodeller, der understøtter behovet for at se bredt på alle de faktorer i barnets og familiens liv, der kan have betydning⁹. Samtidig bør der fortsat arbejdes massivt med forebyggelse af konflikter, konfliktnedtrappende tilbud til familierne og på at mindske risikofaktorer samt fremme de beskyttelsesfaktorer, der gør, at forældrene sammen kan skabe en forandring for barnet.

I den forbindelse vil Børnerådet påpege, at anklager om forældrefremmedgørelse ofte bringes frem af forældre, der udøver partnervold, som et middel til at forhindre, at den voldsudsatte forælder kan beskytte sig selv og sit barn. Når en forælder, som mistænkes for voldelig adfærd, afviser dette og omvendt henviser til, at det er en del af den anden forælders smædekampagne, retter retssystemet ofte sit fokus på forældrefremmedgørelse og væk fra barnet. Børn har ret til at blive beskyttet mod vold, jf. børnekonventionens art. 19.

Børnerådet vil yderligere påpege, at der med den gældende lovgivning allerede sættes ind i forhold til samarbejdschikane. Det sker bl.a. ved, at Familieretshuset med chikanepakken fra 2015 har fået en række redskaber til at imødegå chikane. Fx er der indført mødepligt, kontakt med barnet kan sikres med kontaktbevarende samvær og en forælder kan miste forældremyndigheden, hvis der udøves grov samarbejdschikane. Det er Børnerådets vurdering, at disse redskaber er tilstrækkelige til at imødekomme de få

---

⁹ [Garber, B. D. \(2024\). A structured rubric for evaluating the many systemic variables that can contribute to parent-child contact problems \(PCCP\). *Family Court Review*. Advance online publication](#)

tilfælde, hvor der er tale om chikane, og at de i højere grad implementeres i Familieretshusets sagsbehandling.

Børnerådets anbefalinger

På baggrund af ovenstående er det Børnerådets anbefaling:

- At forslaget om indførelse af begrebet forældrefremmedgørelse droppes helt.

Såfremt aftalepartierne – trods klare børnefaglige argumenter imod – fortsat ønsker at indføre begrebet forældrefremmedgørelse i lovgivningen, er det Børnerådets anbefaling:

- At indførelse af begrebet udskydes med henvisning til, at der er behov for yderligere viden og kvalificering, og at begrebet opnår forskningsmæssig legitimitet. Der er desuden behov for mere viden om omfang og kendetegn ved sager med fremmedgørende dynamikker, blandt andet fra erfaringerne med reglerne om samarbejdschikane.
- At der i den videre lovgivningsproces tydeligt redegøres for det aktuelt manglende forskningsmæssige grundlag og de dertil knyttede risici.
- At det tydeligt angives, hvad målet med indførelse af begrebet er, herunder hvilke forventninger aftalepartierne har til, hvorvidt indførelsen af begrebet vil få betydning for retspraksis.
- At begrebet forældrefremmedgørelse – hvad end det indgår i lov eller vejledning - defineres med udgangspunkt i barnets perspektiv og adfærd – og ikke i forældrenes konflikt.
- At begrebet forældrefremmedgørelse i forældreansvarsloven indføres med en solnedgangsklausul, og at konsekvenserne og erfaringerne med lovændringen monitoreres og evalueres løbende.

Børnerådet kommer til at have en helhedsbevågenhed på, hvordan der arbejdes videre med at indarbejde begrebet i lovgivningen, og hvilken betydning begrebet vil have for vurderingerne af barnets bedste i sagerne om forældremyndighed, bopælspligt og samvær.

Udvidelse af forældreansvarslovens § 4 a

Med lovforslaget foreslås det, at formodningsreglen i § 4a udvides, så forældre, der er dømt efter straffelovens § 244, stk. 2, som udgangspunkt ikke skal have forældremyndigheden over et barn, del i forældremyndigheden, eller have barnet boende eller i samvær. Reglen kan dog fraviges, hvis det vurderes at være til barnets bedste.

Børn har ret til beskyttelse mod vold i henhold til børnekonventionens artikel 19, og vi ved, at konsekvenserne ved at opleve vold i familien kan være lige så voldsomme for barnet, som hvis det selv er blevet udsat for vold¹⁰. Af den grund støtter Børnerådet den foreslåede udvidelse af formodningsreglen.

Det er Børnerådets opfattelse, at en dom efter § 244, stk. 2 er et særdeles vægtigt parameter i vurderingen af barnets bedste i afgørelser om forældremyndighed, bopæl og samvær, og anerkender ønsket om at lade formodningsreglen udvide af den grund.

---

¹⁰ 'Psykisk vold mod børn i hjemmet', VIVE for Socialstyrelsen, 2019

Børnerådet bemærker dog, at der altid bør være en særlig opmærksomhed på, at en formodningsregel ikke underminerer barnets bedste som det afgørende hensyn. Det er derfor fortsat vigtigt, at der foretages en konkret afvejning mellem karakteren af forbrydelsen i henhold til straffelovens § 244, stk. 2, og barnets bedste. Dette sikrer, at barnets ret til kontakt med begge forældre, som beskyttes af Børnekonventionens artikel 9, ikke bliver tilsidesat uden grundig overvejelse og med barnets bedste som det styrende princip.

Forlængelse af fristen for kontaktbevarende samvær

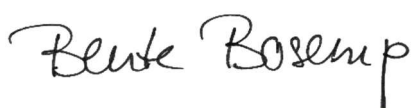
Med lovforslaget foreslås det, at fristen for afgørelse om kontaktbevarende samvær forlænges fra 3 til 4 uger med henvisning til et ønske om at øge retssikkerheden omkring afgørelsen, herunder forældrenes partsrettigheder.

Børnerådet tager til efterretning, at det er Social-, Bolig- og Ældreministeriets vurdering, at det er nødvendigt at forlænge fristen fra 3 til 4 uger for at sikre forældrenes partsrettigheder, og anerkender, at en reel oplysning af sagen, herunder forældrenes mulighed for at udnytte deres ret til partshøring, er afgørende for at sikre barnets bedste.

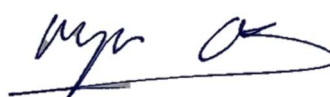
Børnerådet vil dog bemærke, at en udvidelse af fristen alene bør ske af hensyn til sagens oplysning og aldrig af hensyn til mangel på ressourcer til at behandle sager om kontaktbevarende samvær. Vi ved, at afklaring og stabilitet er vigtigt. Og når der er tale om en midlertidig afgørelse for at sikre barnets kontakt til en forælder under sagens behandling, bør der være et vedvarende fokus på at træffe afgørelser så hurtigt som muligt af hensyn til barnet.

Vi står naturligvis gerne til rådighed i det videre arbejde og for uddybning af ovenstående.

Med venlig hilsen

Bente Boserup
Forperson

Maja Olesen
Sekretariatschef

22. august 2024

Dansk Psykolog Forenings hørings svar til høring over ændring af forældreansvarsloven (Styrkelse af barnets ret til begge forældre, herunder barnets bedste ved samarbejdschikane og forældrefremmedgørelse, samt forældreansvar for forældre, der er dømt for gentagen vold i nære relationer).

Hovedbudskaber

- Dansk Psykolog Forening finder anvendelsen af begrebet "forældrefremmedgørelse" i lovgivningen problematisk.
- Dansk Psykolog Forening anbefaler, at der i stedet for begrebet forældrefremmedgørelse, der forsimples årsagsforklaringerne, anvendes begrebet "samværsvægring".
- FN, EU og Norge fraråder brugen af begrebet "forældrefremmedgørelse" med den begrundelse, at brugen af begrebet forældrefremmedgørelse fører til øget konflikt dynamik, ansvarsfraskrivelse og fejltolkning af barnets signaler.

Dansk Psykolog Forening takker for muligheden for at afgive hørings svar Social-, Bolig og Ældreministeriets høring over udkast til forslag til lov om ændring af forældreansvarsloven (Styrkelse af barnets ret til begge forældre, herunder barnets bedste ved samarbejdschikane og forældrefremmedgørelse, samt forældreansvar for forældre, der er dømt for gentagen vold i nære relationer).

Dansk Psykolog Forening har modtaget bidrag fra Selskab for Børnesagkyndige, der har sikret kvalificerede psykologfaglige perspektiver til hørings svaret.

Dansk Psykolog Forening støtter grundlæggende intentionen om at styrke barnets ret til begge sine forældre, understregningen af, at det er forældrenes ansvar at skærme barnet for deres indbyrdes konflikter, samt behovet for at beskytte barnet mod den anden forælder i de tilfælde, hvor det er nødvendigt. Vi har dog også en række konkrete bemærkninger:

Begrebet "forældrefremmedgørelse"

Vedr. forslag 1 omhandlende §4 stk. 2 bemærker Dansk Psykolog Forening, at vi finder anvendelsen af begrebet "forældrefremmedgørelse" i lovgivningen yderst problematisk.

Vi ønsker at fremhæve, at forældrefremmedgørelse ikke er et videnskabeligt anerkendt begreb, men et begreb, der **primært** benyttes af interesseorganisationer og lægfolk ofte med baggrund i tragiske personlige oplevelser. Begrebet henviser til oplevelsen af at være blevet som en "fremmed" over for sit barn, men forsimples årsagerne hertil, hvorved muligheden for at løse problemerne for barnet vanskeliggøres.

Ligesom i bemærkningerne til lovforslaget forklarer man fænomenet forældrefremmedgørelse som resultatet af - jf. s. 9 - *at en forælder bevidst manipulerer barnet i forhold til den anden forælder med det sigte, at den anden forælder mister kontakt med barnet.* Som børnesagkyndige psykologer må vi imidlertid understrege, at der i alle højkonfliktssager, hvor forældrene har svært ved at samarbejde og barnet har minimal eller slet ingen kontakt med den anden forælder, ofte er tale om

dybereliggende svære relationelle problemer, hvor *begge* forældre og deres familier bidrager til at opretholde konfliktsituationen.

Det typiske billede er således, at forældrene ser helt forskelligt på problemerne og holder den anden forælder ansvarlig for konflikten og inddragelsen af barnet heri. Baggrunden er ofte voldsomme brud eller traumatiske hændelser imellem forældrene, der bevirker, at de nærer stor utryghed og mistillid til hinanden. Begge forældre reagerer negativt på kontakten med hinanden efter bruddet og påvirker derved barnet, som de forsøger at skærme mod den anden.

Barnet mærker forældrenes modstand mod hinanden og reagerer selv herpå. Over tid sker det ofte i de mere komplekse sager, at barnet reagerer med at knytte sig særlig tæt til den ene forælder og afviser den anden.

Der er ingen tvivl om, at et højt konfliktniveau imellem forældre påvirker børns udvikling og trivsel negativt, samt at tabet af kontakt med en forælder kan have alvorlige konsekvenser både for barnet og forælderenes sundhed og trivsel. Dansk Psykolog Forening støtter således entydigt op om regeringen og støttepartiernes ønsker om at dæmme op for dette problem.

Dansk Psykolog Forening mener dog ikke, at problemerne kan løses ved hjælp af yderligere juridiske indgreb (flere afgørelser om at flytte forældremyndighed eller bopæl til den anden forælder). Såfremt de underliggende komplekse dynamikker imellem forældre og børn ikke afdækkes og familierne ikke får hjælp til at løse dem, vil det være svært at bringe barnet i trivsel og der vil i nogle tilfælde i stedet kunne ske en forværring af problemerne.

Dansk Psykolog Forening anbefaler, at der i stedet for begrebet forældrefremmedgørelse, der forsimples årsagsforklaringerne, anvendes begrebet "samværsvægring", der særligt er beskrevet af den norske psykolog Jartrud Frajord. Her fokuseres på, hvordan barnets reaktioner på problemerne er opstået, opretholdes og forstærkes (jf. Familievernet Bufetat, 2020). Det kan i forlængelse heraf nævnes, at man i Norge fraråder brugen af begrebet "forældrefremmedgørelse" og i stedet anvender begrebet "samværsvægring" med den begrundelse, at brugen af begrebet forældrefremmedgørelse fører til øget konfliktdynamik, ansvarsfraskrivelse og fejltolkning af barnets signaler.

Øget risiko for at overse og negligere børn udsat for vold og overgreb

Dansk Psykolog Forening noterer sig, at det i bemærkningerne fremgår, at indførelsen af begrebet forældrefremmedgørelse "*...ikke [må] betyde, at en forælder, som har reelle grunde til at afbryde barnets kontakt med den anden forælder, afholder sig fra at gøre det af frygt for at blive beskyldt for samarbejdschikane eller forældrefremmedgørelse, men at alle afgørelser efter forældreansvarsloven således forsæt skal træffes ud fra, hvad der er bedst for barnet*" (s. 4).

Dansk Psykolog Forening bemærker hertil, at der er bred international politisk konsensus, herunder i FN og Europa-Parlamentet om ikke at anvende begrebet "forældrefremmedgørelse", da det netop er opfattelsen, at man med dette begreb giver øget plads til forældrenes perspektiver og øger risikoen for at negligere udsagn om vold og overgreb med potentielt alvorlige negative konsekvenser særligt for kvinder og børn (jf. Europa-Parlamentet (2021), FN's special rapporter (2023)).

Psykolog Foreningen finder det overordentlig problematisk, at forslaget om ændringen af Forældreansvarsloven går imod denne internationale konsensus og udtrykker en stærk bekymring for beskyttelsen af danske børn udsat for vold og overgreb.

I forlængelse heraf skal det bemærkes, at forslaget om, at man vil udvikle og anvende en mindre omfattende undersøgelsesform som erstatning for de eksisterende børnesagkyndige undersøgelser, bestyrker bekymringen for, at sager med vold og overgreb mod danske børn negligeres. Uden tilstrækkeligt grundige undersøgelser af de komplekse dynamikker, der gør sig særlig gældende i disse sager, risikerer man at overse tegn på vold og overgreb og komme til at træffe forhastede afgørelser, der potentielt set kan forværre problemerne og skade barnet.

Dansk Psykolog Forening støtter således ikke, at der udarbejdes mindre omfattende børnesagkyndige undersøgelser i højkonfliktsager, hvor hverken forældre eller barnet inddrages direkte. Sidstnævnte vil formentlig kun betyde, at man tillige vil bidrage til at øge forældrenes konflikt og utilfredshed med undersøgelserne og sagsbehandlingen betydeligt.

Vedr. forslag 2 om udvidelse af anvendelsesområdet for formodningsreglen i § 4 a, stk. 1

Dansk Psykolog Forening støtter en udvidelse af anvendelsesområdet for formodningsreglen i §4 a i forældreansvarsloven således, at den også omfatter forældre idømt fængselsstraf efter §244 stk. 2 i straffeloven.

Dansk Psykolog Forening foreslår, at det i § 4a samtidig med lovændringen præciseres, at det konkret i disse sager, hvor en forælder er idømt ubetinget fængselsstraf, anbringelse eller forvaring, *altid* er Familieretshuset, der skal udarbejde de børnesagkyndige undersøgelser og sagkyndige erklæringer, der indgår i vurderingen af, hvad der er bedst for barnet. Dette for at sikre, at undersøgelsesopgaverne ikke pålægges de privatpraktiserende børnesagkyndige psykologer, der fungerer som konsulenter for familieretterne.

Dansk Psykolog Forening ønsker at gøre opmærksom på, at de børnesagkyndige psykologer udgør en særlig udsat arbejdsgruppe, og at der generelt er behov for at værne bedre om deres sikkerhed. Vi mener i Dansk Psykolog Forening, at det udgør en betydelig sikkerhedsrisiko for de børnesagkyndige psykologer at undersøge forældre dømt for seksualforbrydelser, vold og drab, og at sikkerhedsrisikoen bedst håndteres og begrænses i Familieretshuset, der har alarmsystemer og vagter ansat fremfor i private psykologklinikker, hvor der ikke er nogen former for sikkerhedsforanstaltninger.

Med venlig hilsen

Dea Seidenfaden
Formand
Dansk Psykolog Forening

Kilder

Familievernet Bufetat (2020) Samværsvegring. Faglig forståelse og intervensjoner når barn avviser en forelder etter samlivsbrudd. https://www.bufdir.no/contentassets/ed7a489b2fbf4c808e4637c037e51450/bufetat_samvarsvegring_hefte_a4_korrektur.pdf

European Parliament (2021) P9_TA(2021) 0406 The impact of intimate partner violence and custody rights on women and children. https://www.europarl.europa.eu/doceo/document/TA-9-2021-0406_EN.pdf

United Nation (2023) A/HRC/53/36. Custody, violence against women and violence against children. Report of the Special Rapporteur on violence against women and girls, its causes and consequences, Reem Alsalem <https://unwomen.de/wp-content/uploads/2023/06/G2307018-Report-of-the-Special-Rapporteur-on-violence-against-women-and-girls-its-causes-and-consequences-Reem-Alsalem-2023.pdf>

22. august 2024

Supplerende høringssvar til høring over udkast til ændring af forældreansvarsloven (Styrkelse af barnets ret til begge forældre, herunder barnets bedste ved samarbejdschikane og forældre fremmedgørelse samt forældreansvar for forældre, der er dømt for gentagen vold i nære relationer)

Dansk Psykolog Forening takker for muligheden for at afgive høringssvar til Social-, Bolig og Ældreministeriets høring over udkast til forældreansvarsloven.

Dansk Psykolog Forening har modtaget et høringssvar fra forsker og psykolog Kristian Sandberg, som vi ønsker at viderefordre til ministeriet:

Barnets ret til begge forældre

Et væsentligt aspekt af udkastet til forslag til lov om ændring af forældreansvarsloven er et fokus på barnets bedste. Dette omfatter barnets ret til begge forældre, herunder forebyggelse af at børn mister kontakt til den ene forælder. Dette fokus er relevant og nødvendigt for at harmonere lov og vejledning med samfundsudviklingen og nyere forskning på området.

Det er essentielt at sikre et retsgrundlag, der understøtter barnets mulighed for at have den kontakt med hver af sine forældre, som er bedst for barnets trivsel. Der er derfor et behov for, at lov og vejledning justeres, så de i videst muligt omfang understøtter retssystemets mulighed for fastsætte en ordening for det enkelte barn i overensstemmelse med den seneste forskning og børnesagkyndige vurderinger. Det er vigtigt at pointere, at en forælders ønske om at reducere eller fjerne den andens forælders kontakt med barnet kan ske både med gode og mindre gode intentioner, og systemets udfordring består i at sikre, at kontakten brydes/minimeres, når det er bedst for barnet, men også at det ikke sker i tilfælde, hvor evidensen går imod eller hvor der ikke er videnskabelig konsensus. I det følgende fremhæves en række elementer i lovforslaget og i den gældende vejledning, der med fordel kan justeres, således at lovændringen får den ønskede effekt.

En nyligt udgivet forskningsartikel rapporterer, at danske skilsmissebørn har betydeligt ringere adgang til omsorg fra begge forældre, end deres jævnaldrende har, og at der er god grund til at formode, at dette går ud over både psykisk og fysisk helbred, hvorfor flere tusinde børn årligt sandsynligvis placeres i ordninger, der forringer deres trivsel, og som de ikke selv ønsker¹.

I artiklen fremgår det bl.a. på baggrund af data fra VIVE, at en stor del af danske børn ønsker mere lige samværsordninger, både når der ingen kontakt er til den ene forælder, men også i skæve samværsordninger. Tilsvarende findes i Norge (som har et system med mange ligheder med det danske), hvor det primære misforhold mellem ønsket ordening og faktisk ordening er, at flere børn ønsker en lige ordening². Studier viser endvidere, at børns trivsel gennemsnitligt er bedst i lige ordninger (også når der tages højde for forældres indkomst/uddannelse, deres indbyrdes konfliktniveau og deres relation til barnet³). Forbedringen er gradvis, således at trivslen er højere med nogen frem for ingen kontakt med samværsforælderen og med lige frem for nogen kontakt⁴. Dette betyder ikke, at alle børn ønsker eller trives bedst i en lige ordening, men det retter fokus mod, at der bør tages højde for hele spektret af reduceret kontakt, hvis man ønsker at fremme barnets ret til begge forældre og modvirke at dets relation til den ene forælder skades. Både totalt fravær af kontakt og skæve ordninger,

der ikke udspringer af et konkret behov hos det enkelte barn, kan medføre et indgreb i barnets vigtigste omsorgsrelationer⁵.

Hvis lov og vejledning ikke eksplicit inkluderer begrænsning af kontakten som noget der i udgangspunktet skal forhindres, kan barnets ret til begge forældre tolkes som en ret til et minimum af kontakt. Denne bekymring knytter sig eksempelvis konkret til formuleringen på side 25, 3. afsnit, hvor formuleringen "Forældreansvarsloven bygger således på en generel formodning om, at det er bedst for barnet at have kontakt med begge sine forældre" bør følges op med en angivelse af, at graden af kontakt bør have det omfang, der er til størst mulig gavn for det enkelte barns trivsel.

Videre er der elementer af eksisterende lov og vejledning, der ikke foreslås ændret, men som kan have betydelig indvirkning på barnets ret til begge forældre samt mulighederne for, at den ene forælder kan minimere den barnets kontakt til den anden, uden at dette kan understøttes sagligt. Disse gennemgås kort i de følgende afsnit.

Om bopæls betydning:

Den gældende forældreansvarslov tillader ikke, at der kan træffes afgørelse om delt bopæl, som man kan i både Norge, Sverige og Finland. I Norge er et lovforslag ("Forslag til endringer i barneloven mv. – Ligestilt foreldreskap og felles omsorg for barn etter samlivsbrudd") aktuelt i høring, hvorefter beslutningsrettighederne knyttet til bopælen (kaldet "bopælsmyndigheden" eller "forældrefuldmagten") foreslås delt imellem forældrene som det juridiske udgangspunkt - bl.a. fordi forældrenes ulige juridiske status kan være konfliktskabende og kan resultere i, at interessekonflikter står i vejen for barnets bedste.

I denne sammenhæng er det bekymrende, at der i Danmark alene er mulighed for give barnet bopæl hos begge forældre på frivillig basis. Hermed afskæres retssystemet fra at fastsætte denne ordning i de situationer, hvor det vurderes at være det mest hensigtsmæssige for barnets trivsel og forældrenes fremtidige samarbejde.

Det skal i denne forbindelse bemærkes, at en sådan ordning ikke blot kan være konfliktdæmpende, men også kan skærme barnet mod den stress, der kommer af, at den ene forælder opleves som stående over den anden. Muligheden for, at retssystemet kan fastsætte en delt bopæl, vil derfor understøtte virkeliggørelsen af barnets ret til begge forældre.

I Norge foreslås bopæl og samvær koblet fra hinanden, hvilket blandt andet kan forventes at mindske strategisk prioritering over hensynet til barnets tarv (fx i tilfælde hvor en forælder ikke tillader barnet at bo mest hos den anden forælder i en periode i frygt for at miste bopælen). Det må være i barnets klare interesse, at dansk ret tilsvarende indrettes således, at forældrene motiveres til at skabe det bedst mulige samarbejde.

Man bør i øvrigt overveje at ændre begrebet fra "delt bopæl" til "dobbelt bopæl", da dette er den korrekte oversættelse af forskningstermen "dual residence", og da ordet "delt" har nogle negative konnotationer, der bl.a. ikke er forenelige med børns opfattelse af, at have to hjem, ikke to halve hjem.

Om retten til at flytte indenrigs:

Flytning medfører ofte en reduktion i samvær, og der er evidens for, at det har negative konsekvenser for barnet, hvis flytningen er længere væk, end det umiddelbare nærmiljø⁶. Netop med vægt på dette forhold har et ekspertudvalg i forbindelse med Norges foreslåede lovændring anbefalet, at retten til flytning indenlands lægges under forældremyndigheden (ligesom flytning til udlandet gør i øjeblikket).

Retten til flytning kan således udgøre en risiko for varetagelsen af barnets ret til begge forældre, og den kan være et middel i en konflikt om samvær, hvor samværsforælderen må vælge mellem at flytte med bopælsforælderen eller miste meningsfuld kontakt med sit barn.

Om samarbejde/konflikt:

I bemærkningerne til lovforslagets § 1 nævnes det, at samarbejdschikane eller forældrefremmedgørelse kan få konsekvenser for forældremyndighed, bopæl og samvær. Det bemærkes, at ændringen kan komme i konflikt med barnets tarv, medmindre der samtidig ændres i den nuværende forældreansvarsvejledning. Dette har betydning bl.a. i tilfælde, hvor bopælen ønskes ændret pga. samarbejdschikane, men den tidligere samværsforælder (eller barnet) ønsker en lige samværsordning. Helt konkret nævnes i den nuværende vejledning, at "en afgørende forudsætning for en deleordning [er], at forældrene kan samarbejde med hinanden om barnets forhold". Forbeholdet mod lige deleordninger på baggrund af dårligt eller konfliktfyldt samarbejde er problematisk, til dels idet der ikke er konsensus blandt forskere om dette forbehold^{7,8}, men også fordi hovedparten af forskningen på området viser, at børn i lige ordninger i gennemsnit har bedre trivsel, også når der tages højde for graden af konflikt i samarbejdet^{3,9}. I en konsensuserklæring retter forskere og eksperter fokus mod flere studier, som indikerer, at lige ordninger kan beskytte barnet mod de negative effekter af konflikt¹⁰. Forskerne pointerer også det u hensigtsmæssige i, at en (bopæls)forælder kan forhindre lige ordninger ved at skabe eller vedligeholde konflikt – på den måde skaber man incitament for dårligt samarbejde¹⁰. Det foreslås derfor, at der hverken i lov eller vejledning sættes særlig begrænsning på etablering af lige ordninger ud fra overvejelser om samarbejde/konflikt, men at det skal stå retssystemet frit for at fastsætte lige ordninger, når det vurderes, at dette vil være den mest hensigtsmæssige ordning for det konkrete barn.

Om betydningen af barnets alder:

Barnets alder adresseres i forhold til fastsættelse af samvær i Forældreansvarsvejledningens punkt 5.1.4 for børn under 3 år, men alder er også nævnt under punkt 5.1 som et element, der generelt skal tages hensyn til ved fastsættelsen af omfanget af samvær. Alder anvendes derfor i nuværende praksis som årsag til begrænset samvær for børn i mange aldre på trods af, at der er forskningsmæssig konsensus om, at børn ældre end 4 år kan trives bedst i en lige deleordning (uenigheden går på, hvilke andre forudsætninger, der skal være tilstede)⁷.

For yngre børn er der ikke forskningsmæssig konsensus, men de fleste studier rapporterer, at den bedste trivsel generelt set findes i lige ordninger, også når man har undersøgt børn mellem 0 og 5 år¹¹. Det er vigtigt at understrege, at små børn har en kortere separationstolerance, hvor fx børn mellem 3 og 5 år almindeligvis tolererer op til 3-4 dages adskillelse fra en omsorgsperson¹².

Sammenholdt med at danske børn i intakte familier typisk har gode relationer til begge forældre¹³, er det således dobbelt bekymrende, at gældende vejledning kan give anledning til mindre samvær end optimalt for barnets tarv, samt at børn ingen beskyttelse har i forhold til separationstolerance fra

samværsforælderen. For at varetage barnets ret til begge forældre vil det være hensigtsmæssigt, at alder kun tages i betragtning for børn over 4 år i forhold til separationsvarighed (i forhold til begge forældre, forudsat at er en eksisterende relation) og ikke i forhold til det samlede omfang af samværet. Tilsvarende anbefales det at indarbejde i vejledningen, at børn yngre end 4 år også kan trives bedst i lige ordninger, samt at der også her tages højde for varighed af separation fra begge forældre. Dette vil desuden beskytte barnet imod, at alder bruges som et argument af den ene forælder til at minimere kontakt til den ene forælder uden et passende grundlag.

Opsummering:

En række elementer i lovforslaget og i den gældende lov/vejledning kan med fordel kan justeres for at understøtte, at lovændringen får den ønskede effekt. Disse er bl.a.:

- 1) Barnets ret til begge forældre kan tolkes som en ret til et minimum af kontakt, hvilket kan virke mod hensigten. Formuleringen "Forældreansvarsloven bygger således på en generel formodning om, at det er bedst for barnet at have kontakt med begge sine forældre" bør derfor følges op med en angivelse af, at graden af kontakt bør have det omfang, der er til størst mulig gavn for det enkelte barns trivsel.
- 2) Det foreslås generelt, at det lovmæssige udgangspunkt i forældres myndighed over børn og børns kontakt med begge forældre er så lige som muligt (men at der naturligvis kan afviges fra dette udgangspunkt).
- 3) Bopæl. Det foreslås, at:
  - a. overveje at adskille bopæl og samvær, således at bopæl ikke nødvendigvis kræver at barnet er der mindst 50% af tiden.
  - b. bopæl i udgangspunktet er hos begge forældre eller som minimum, at der kan træffes afgørelse om dette (uden enighed mellem forældrene).
  - c. udskifte begrebet "delt bopæl" med "dobbelt bopæl".
- 4) Flytning: Det foreslås, at retten til flytning indenlands lægges under forældremyndigheden.
- 5) Konflikt/samarbejde: Det foreslås, at der hverken i lov eller vejledning sættes særlig begrænsning på etablering af lige ordninger ud fra overvejelser om samarbejde/konflikt.
- 6) Alder. Det foreslås, at:
  - a. alder kun tages i betragtning for børn over 4 år i forhold til separationsvarighed og ikke i forhold til det samlede omfang af samværet.
  - b. indarbejde i vejledningen, at børn yngre end 4 år også kan trives bedst i lige ordninger, samt at der også her tages højde for varighed af separation fra begge forældre.

Referencer:

1. Sandberg, K. Shared parenting and father involvement after divorce in Denmark. *Front. Psychol.* **14**, 1223574 (2023).
2. Voksne for Barn. *Vanlig, Men Vanskelig - Barn Og Foreldres Opplevelse Av Samlivsbrudd*. 1–64 <https://vfb.no/content/uploads/2024/03/Vanlig-men-vanskelig-web.pdf> (2024).
3. Nielsen, L. Joint Versus Sole Physical Custody: Children's Outcomes Independent of Parent–Child Relationships, Income, and Conflict in 60 Studies. *Journal of Divorce & Remarriage* **59**, 247–281 (2018).
4. Baude, A., Pearson, J. & Drapeau, S. Child Adjustment in Joint Physical Custody Versus Sole Custody: A Meta-Analytic Review. *Journal of Divorce & Remarriage* **57**, 338–360 (2016).
5. Sandberg, K. Psykolog: Bør lige deleordninger være standardanbefalingen? <https://www.dp.dk/p-psykologernes-fagmagasin/artikler/psykolog-boer-lige-deleordninger-vaere-standardanbefalingen-ved-brud-i-parforhold/> (2024).
6. Fabricius, W. V. & Braver, S. L. Relocation, Parent Conflict, and Domestic Violence: Independent Risk Factors for Children of Divorce. *Journal of Child Custody* **3**, 7–27 (2006).
7. Berman, R. & Daneback, K. Children in dual-residence arrangements: a literature review. *Journal of Family Studies* **28**, 1448–1465 (2022).
8. Steinbach, A. Children's and Parents' Well-Being in Joint Physical Custody: A Literature Review. *Fam. Proc.* **58**, 353–369 (2019).
9. Mahrer, N. E., O'Hara, K. L., Sandler, I. N. & Wolchik, S. A. Does Shared Parenting Help or Hurt Children in High-Conflict Divorced Families? *Journal of Divorce & Remarriage* **59**, 324–347 (2018).
10. Warshak, R. A. Social science and parenting plans for young children: A consensus report. *Psychology, Public Policy, and Law* **20**, 46–67 (2014).
11. Nielsen, L. Joint versus Sole Physical Custody: Which is best for children? in *The Routledge international handbook of shared parenting and best interest of the child* 40–50 (Routledge, 2021).
12. Kelly, J. B. & Lamb, M. E. Using child development research to make appropriate custody and access decisions for young children. *Family Court Review* **38**, 297–311 (2000).
13. Ottosen, M. H. et al. *Børn og unge i Danmark: Velfærd og trivsel 2022*. (VIVE - Det Nationale Forsknings- og Analysecenter for Velfærd, København, 2022).

22. august 2024

Social-, Bolig- og Ældreministeriet
Holmens Kanal 22
1060 København K
Att.: lth@sm.dk; jurint@sm.dk

**HØRING OVER UDKAST TIL FORSLAG TIL LOV OM ÆNDRING AF
FORÆLDREANSVARSLØVEN (STYRKELSE AF BARNETS RET TIL BEGGE FORÆLDRE,
HERUNDER BARNETS BEDSTE VED SAMARBEJDSCHIKANE OG
FORÆLDREFREMMEGØRELSE, SAMT FORÆLDREANSVAR FOR FORÆLDRE, DER
ER DØMT FOR GENTAGEN VOLD I NÆRE RELATIONER)**

Danner vil gerne takke for muligheden for at komme med bemærkninger til Social-, Bolig- og Ældreministeriets udkast til forslag til lov om ændring af forældreansvarsloven (Styrkelse af barnets ret til begge forældre, herunder barnets bedste ved samarbejdschikane og forældrefremmedgørelse, samt forældreansvar for forældre, der er dømt for gentagen vold i nære relationer).

GENERELLE BEMÆRKNINGER

Danner bakker overordnet op om initiativet til et forbedret familieretligt system og partiernes ønske om med aftalen at fastholde den familieretlige reforms fokus på barnets bedste, barnets perspektiv og barnets trivsel, når der er brud mellem forældrene.

Danner vil dog kraftigt advare mod, at begrebet forældrefremmedgørelse introduceres i loven. Ligesom Danner advarer mod et unuanceret fokus på samarbejdschikane og barnets ret til to forældre. At sikre barnets rettigheder er også at sikre barnets ret til *ikke* at have kontakt til sin ene forælder, når der er partnervold i hjemmet og anden omsorgssvigt, og når det af kompetent og fagspecialiseret personale vurderes at være til barnets bedste.

Selvom Danner anerkender aftalepartiernes intentioner, frygter Danner på baggrund af internationale erfaringer, at der i fremtiden kommer flere børn, som ikke bliver tilstrækkeligt beskyttet mod fysisk og psykisk vold eller omsorgssvigt, hvis forældrefremmedgørelse skrives ind i loven.

DANNER ADVARER MOD AT BRUGE BEGREBET FORÆLDREFREMMEGØRELSE

Danner advarer kraftigt mod at anvende begrebet forældrefremmedgørelse, forstået som forældres bevidste manipulation af barnet, i både lovgivning og praksis. Begrebet savner legitimitet både blandt fagfolk og i forskningslitteraturen og bygger på antagelsen, at et barns afvisning af en forælder ikke har rod i virkeligheden, men alene skyldes bevidst manipulation fra en voksen¹. Heri ligger en afvisning af barnets eget perspektiv, som ikke er i overensstemmelse med principperne i barnets lov, den familieretlige reform eller internationale konventioner. Forskning peger desuden på, at

---

¹ 352 akademikere og fagfolk gennemgår forskning og familieretlige sager om forældrefremmedgørelse til WHO: <https://www.learningtoendabuse.ca/docs/WHO-September-24-2019.pdf>

begrebet er betinget af en kønsbaseret skævhed, som kan risikere at begrænse kvinders retssikkerhed i det familieretslige system².

Danner mener, at begrebet underminerer barnets ret til selvbestemmelse og erfarer, at begrebet kan misbruges til at fjerne fokus fra, eller underminere, anklager om børns overværelse af partnervold, direkte vold mod barnet eller andre former for omsorgssvigt.

Internationale erfaringer viser, at anklager om forældrefremmedgørelse ofte følges af et krav om, at barnet mister retten til samvær med den forælder, der anklages for at manipulere barnet. En række lande har allerede introduceret begrebet 'forældrefremmedgørelse' i deres lovgivning eller gjort sig erfaringer med begrebet i familieretlige sager. Her er erfaringerne blandt andet, at anklager om forældrefremmedgørelse, forstået som en forælders manipulation af barnet, risikerer at underminere barnets perspektiv og fjerner fokus fra de legitime årsager, der kan være til, at et barn afviser samvær med en forælder. Derudover er erfaringerne, at anklager om forældrefremmedgørelse ofte bringes frem af forældre, der udøver partnervold, som et middel til at forhindre, at den voldsudsatte forælder kan slippe fri af volden og beskytte sig selv og sit barn³. Det vil selvsagt få alvorlige konsekvenser for børnenes liv, trivsel og ret til at blive beskyttet mod yderligere vold, og det er i strid med FN's børnekonvention og verdensmål 16.2.

I tråd med international forskning erfarer Danner, at partnervold ofte fortsætter ind i myndighedsrum efter bruddet, da det nu er her, udøveren kan ramme den udsatte. Her udnyttes børnene og systemet som middel til yderligere vold igennem sager om samvær, bopæl og forældremyndighed. Blandt andet ved anklager om forældrefremmedgørelse.

Det er helt afgørende, at det familieretlige system får bedre mulighed for at afdække de årsager, der kan være til, at et barn afviser samvær eller kontakt med en forælder. I den forbindelse er det væsentligt, at forslag til ændringer ikke kompromitterer de grundlæggende principper fastsat ved forældreansvarsloven⁴. I betænkningen til indførelse af forældreansvarsloven såvel som i regeringens handleplan mod partnervold og partnerdrab påpeges, at barnets ret til begge forældre og ikke forældrenes ret til barnet er det bærende element. Barnet skal være i centrum, og alle afgørelser skal træffes efter barnets bedste. Med lovforslaget om at skærpe indsatsen mod forældres eventuelle "samarbejdschikane, herunder forældrefremmedgørelse", bliver forældrenes ret til barnet alligevel centralt, trods ordlyden af forslaget § 4 stk. 2. Det er problematisk.

Danner anbefaler i stedet fortsat at anvende begrebet samværschikane i lovgivningen og i Familieretshusets sagsbehandling, da begrebet både er velafprøvet og dækkende.

BRUG FOR ENSRETTET DEFINITION

Hvis aftalepartierne trods internationale erfaringer og nationale og internationale eksperters advarsler alligevel ønsker at indføre begrebet i lovgivningen, opfordrer Danner til, at der indsættes en entydig og klar definition af begrebet, at det bliver

---

² [Learning network the misuse of parental alienation \(2021\)](#)

³ [FN's Special Rapporteur: Custody, violence against women and violence against children \(2023\); Europa-Parlamentet \(2021\), Grevio \(2021\)](#)

⁴ [Betænkning over forslag til forældreansvarslov afgivet af Retsudvalget, 26. april 2007](#)

22. august 2024

grundigt veldefineret i lovens forarbejder, og at partierne forholder sig til, hvordan voldsudsatte kvinder og børn beskyttes.

En definition af begrebet bør entydigt tage udgangspunkt i barnets behov, adfærd, sikkerhed og perspektiver. Det bør beskrives tydeligt, hvornår et barns adfærd kan betegnes som 'fremmedgjort'. Og årsagerne til den adfærd bør undersøges grundigt, så myndighederne – herunder Familieretshuset – får de bedst mulige betingelser for at træffe beslutninger, som er bedst for barnet, og som tager højde for barnets og den voldsudsatte forælders ret til beskyttelse.

Det er helt afgørende, at sagsbehandlere, der behandler sager vedrørende voldsudsatte børn og unge, har dokumenteret børne- og voldsfaglige kvalifikationer. I den forbindelse vil Danner endnu engang opfordre til, at sagsbehandlere får tilstrækkelig uddannelse i vold og voldens dynamikker. Ligesom vi gør opmærksom på, at selvom der er oplyst om risikofaktorer som f.eks. vold i familien i en sag – og selvom Familieretshuset, efter lov om Familieretshuset § 28, stk. 3, sidste pkt., er forpligtet til at foretage en børnesagkyndig undersøgelse som led i oplysningen af sagen (medmindre en sådan undersøgelse ikke er nødvendig for afgørelsen af sagen) – så er erfaringen imidlertid, at Familieretshuset ikke i tilstrækkeligt omfang foretager en børnesagkyndig undersøgelse i de komplekse sager med risikofaktorer⁵.

Danner opfordrer derfor til, at sagsbehandlere gennem klar definition, ny efteruddannelse og vejledninger understøttes i at identificere vold i familier. Evt. med inspiration fra Norges Folkehelseinstituts vejledning til håndtering af sager, hvor børn afviser en forælder⁶.

ANVENDELSESOMRÅDET FOR FORMODNINGSREGLEREN I § 4A I FORÆLDREANSVARSLØVEN BØR UDVIDES YDERLIGERE

Danner mener, at det er positivt, at aftalepartierne vil udvide anvendelsesområdet for § 4 a i forældreansvarsloven til også at omfatte forældre, der er idømt ubetinget fængselsstraf efter § 244, stk. 2, i straffeloven for gentagne gange over en periode at have udøvet vold over for en person i eller nært knyttet til den forurettedes husstand. Det vil styrke beskyttelsen af voldsudsatte børn i sager om forældremyndighed og samvær.

Danner vil dog anbefale, at forældre, som er idømt fængselsstraf efter § 243 og § 242 også bliver omfattet. Under disse paragraffer hører ligeledes lovovertrædelser, som foregår over længere perioder, som er integritetskrænkende, og som kan have alvorlige og langvarige konsekvenser for den udsatte samt dennes børn.

Samtidig anbefaler Danner, at der i sagsbehandlingen i langt højere grad gøres brug af børnesagkyndige undersøgelser og sagkyndige erklæringer fra fx krisecentre og praktiserende læge. Der er i dag mange ofre for både fysisk og psykisk partnervold, som ikke anmelder voldsudøveren. Blandt de få anmeldelser, der kommer, ender et fåtal af sagerne med sigtelse, og endnu færre med en domfældelse.

Danner erfarer at det lave anmeldelsestal blandt andet skyldes, at de voldsudsatte kvinder – med rette – frygter yderligere vold og i nogle tilfælde også drab. At de står alene med at løfte bevisbyrden. At de frygter, at den uundgåelige relation til voldsudøveren, i de tilfælde hvor de har fælles børn, vil kompliceres yderligere. Og at de frygter, at politi,

⁵ https://justitia-int.org/wp-content/uploads/2023/07/Rapport_Retssikkerhed-naar-foraeldre-gaar-fra-hinanden.pdf

⁶ <https://www.fhi.no/publ/2021/hvordan-forsta-og-handtere-barn-som-aviser-en-forelder/>

22. august 2024

anklagemyndighed og domstolene møder dem med skepsis, manglende forståelse og affejende argumenter.

Kvindernes frygt er berettiget. For der er i dag stor forskel på, hvordan sager om vold i nære relationer bliver prioriteret og behandlet på tværs af politikredse og kommuner. Særligt psykisk partnervold er kompliceret og opleves resursetungt at efterforske. Og sagerne bliver ofte henlagt på grund af manglende prioritering og viden om risiko⁷.

Samtidig er det Danners erfaring, at mange frontpersoner og sagsbehandlere i retssystemet, i familieretssystemet og i kommunerne mangler afgørende viden om vold i nære relationer og traumeinformeret praksis, hvilket er nødvendigt for at kunne identificere partnervolden og forstå konteksten for parternes adfærd og reaktioner i kontakten til systemet. Det er et problem for voldsudsattes retssikkerhed og ret til at blive beskyttet mod yderligere vold.

Kontakt Cecilie Nielsen på cen@danner.dk eller 30785862, hvis I har spørgsmål.

Med venlig hilsen

Mette Marie Yde, direktør

---

⁷ Markmann, M., Rimmen, J. & Søberg, T. "Politiets arbejde med psykisk vold" i: Baumbach, T., Minke, L. K. & Søberg, T. (red.) *Partnervold og Partnerdrab – samfundets blinde vinkel* (2024)

Børns Vilkår
Trekronergade 26
2500 Valby
Danmark

M +45 3555 5559
bv@bornsvilkar.dk

www.bornsvilkar.dk

22. august 2024

Side 1

Høringsvar fra Børns Vilkår om udkast til Lov om ændring af forældreansvarsloven (Styrkelse af barnets ret til begge forældre, herunder barnets bedste ved samarbejdschikane og forældrefremmedgørelse, samt forældreansvar for forældre, der er dømt for gentagen vold i nære relationer)

Børns Vilkår finder det positivt, at fristen for hvornår Familieretshuset skal træffe afgørelse om kontaktbevarende samvær med lovforslaget forlænges fra 3 uger til 4 uger.

På trods af at fire måneder er meget lang tid uden kontakt mellem barn og forældre, så finder Børns Vilkår det ligeledes positivt, at Familieretshuset med lovforslaget skal træffe afgørelse om midlertidigt samvær hurtigst muligt og senest 4 måneder efter modtagelsen af anmodningen om fastsættelse af samvær.

Børns Vilkår finder det ydermere positivt, at anvendelsesområdet for forældreansvarslovens § 4 a udvides således, at det også omfatter straf for overtrædelse af § 244, stk. 2, i straffeloven.

Særligt om forældrefremmedgørelse

Børns Vilkår er som udgangspunkt positivt indstillet over for intentionen med lovforslaget om at styrke barnets ret til begge forældre og understrege forældrenes ansvar for at skærme barnet mod deres indbyrdes konflikter.

Komplekse dynamikker ligger til grund for barnets afvisning af en forældre

STOP
SVIGT

Børns Vilkår ser dog med bekymring på forslaget om, at det tydeliggøres, at Familieretshuset og familieretten ved vurderingen af barnets bedste skal inddrage hensynet til forældrefremmedgørelse.

Når et barn eventuelt trækker sig fra den ene forælder, vil det efter Børns Vilkårs erfaring ofte kunne skyldes en række forskellige forhold, herunder eventuelt forældrefremmedgørelse.

En række undersøgelser viser, at børn og unge kan have forskellige grunde til at ønske samværet med en forælder reduceret eller stoppet i konflikt- og skilsmisssituationer (såkaldt samværgsvægring). Det kan f.eks. skyldes:

- Foretrækker en forælder/et hjem.
- Afvisning som en mestringsstrategi i en emotionelt krævende situation (Alliance).
- Varetagelse af en forældres behov.
- Bærer af en forældres uforsonlighed (Forældrefremmedgørelse).
- Beskyttelse fra omsorgssvigt.¹

At et barn ønsker at stoppe samværet med en forælder kan også skyldes mere alvorlige årsager, som fysisk eller psykisk vold samt overgreb mod barnet selv eller en forælder.

Børns Vilkår anerkender, at der i nogle konflikt- og skilsmisssituationer er forældre, der kan ende med at bruge og/eller manipulere barnet i forhold til den anden forælder med det sigte at skade den anden forælder (f.eks. taler grimt om den anden forælder, giver den anden forælder skylden for konflikten mv.), hvilket kan forårsage samværgsvægring hos barnet.

I sådanne sager står en forælders bevidste manipulation af barnet imidlertid sjældent alene. Der er derimod snarere tale om en række komplekse sociale og psykologiske dynamikker mellem forældre og

---

¹ Familievernet, Samværgsvægring - Faglig forståelse og interventionsjoner når barn avviser en forelder etter samlivsbrudd, 2020.

mellem børn og forældre, der skaber den ulykkelige situation. I en undersøgelse foretaget af VIVE af den eksisterende forskning på området fra 2017 konkluderes det ligeledes, at fremmedgjorthed hos børn bør anskues som et familierelationelt problem snarere end som en individuel patologi hos en forælder eller hos barnet.²

Ved at forældrefremmedgørelse fremhæves i lovgivningen, er der imidlertid en væsentlig risiko for at dette kriterie i nogle sager kan komme til at få tillagt uforholdsmæssig stor vægt ved vurderingen af, hvorfor et barn har trukket sig.

Dette kan også risikere at medføre, at andre årsager/dynamikker, der kan ligge til grund for barnets afvisning af en forælder, enten overses eller negligeres. Dette kan i sidste ende føre til at sagen bliver afgjort på et uoplyst og forkert grundlag til skade for barnet.

Det er endvidere Børns Vilkår's bekymring, at indførelsen af begrebet forældrefremmedgørelse i loven også kan føre til, at en forælder undlader at skærme/beskytte barnet for den anden forælder, selvom der er legitime grunde hertil (f.eks. psykisk eller fysisk vold), af frygt for at blive anklaget for forældrefremmedgørelse.

Det er vores erfaring i Børns Vilkår, at når der træffes afgørelser, som er direkte i modstrid med hvad børnene har givet udtryk for til børnesamtalen, (hvilket formentlig vil være tilfældet i de sager, hvor forældrefremmedgørelse lægges til grund), har børnene en oplevelse af ikke at blive troet på og ikke at blive inddraget.

Det er derfor helt afgørende, at der med afgørelserne i disse sager medfølger en forklaring til børnene, således at de får at vide, at man har lyttet til dem, men på trods af hvad de fortæller, har truffet en beslutning, som lige nu går imod deres ønske, da man vurderer, at det på sigt vil være den bedste løsning for barnet.

---

² VIVE, forældrekonflikter efter samlivsbruddet, 2017

Endelig er det Børns Vilkårs vurdering, at forældrefremmedgørelse som kriterie i sig selv kan være problematisk i en vurdering af, hvad der er til barnets bedste. Dette skyldes at der ved anvendelsen af kriteriet naturligt fokuseres på om en af forældrene har handlet forkert i relationen til den anden forældre.

Dette behøver ikke i sig selv at have betydning for, hvad der *reelt* er bedst for barnet og kan derfor risikere at være et "uvedkommende" hensyn i vurderingen af barnets bedste.

Børns Vilkår er opmærksom på, at det i lovforslaget fremgår, at barnets bedste er forældreansvarslovens bærende princip, og afgørelser efter loven vil fortsat altid skulle træffes ud fra dette princip, også selvom en forælder udøver samarbejdschikane eller forældrefremmedgørelse.

Grundig sagsbehandling

Hvis det vedtages, at Familieretshuset og familieretten ved vurderingen af barnets bedste skal inddrage hensynet til forældrefremmedgørelse, så er det efter Børns Vilkår opfattelse helt afgørende, at sager med mistanke om forældrefremmedgørelse oplyses tilstrækkeligt og behandles med stor faglighed og grundighed med udførlig inddragelse af barnet, så alle årsager til barnets afvisning af en forælder bliver oplyst.

Det er helt afgørende, at alle årsager til barnets afvisning af en forælder bliver nøje afdækket, så Familieretshuset og familieretten træffer en afgørelse til barnets bedste.

Forslag om tilbud om behandling

Sager, hvor der er mistanke om, at forældrene bevidst manipulerer barnet, bør efter Børns Vilkårs opfattelse i stedet håndteres ved, at familiernes forhold undersøges grundigt og at familierne får tilbudt behandling, hvor forældrene og barnet får hjælp til at bearbejde tidligere hændelser, etablere en positiv kontakt og opbygge en tryk relation.

Hvis den ene forælder imidlertid modsætter sig undersøgelse og behandling, bør det efter Børns Vilkår opfattelse have stor betydning for den endelige afgørelse af bopæl, forældremyndighed og samvær.

Med venlig hilsen

Rasmus Kjeldahl, direktør

Kvinderådets høringssvar til Social-, Bolig- og Ældreministeriets lovforslag til ændring af Forældreansvarsloven. (J.nr. 2024-2132/LTH) d. 22.8.2024

Kvinderådet takker for muligheden for at afgive bemærkninger til høringen, og fremsender hermed høringssvar til Social-, Bolig- og Ældreministeriets lovforslag til ændring af Forældreansvarsloven.

Høringssvaret tager afsæt i international forskning og erfaringer samt viden og erfaringer fra vores medlemsorganisationer med særlig ekspertise på det voldsfaglige område. Det baserer sig desuden på et omfattende forarbejde i Det Nationale Voldsobservatorie, der står sammen om imod forslaget om at indføre begrebet 'forældrefremmedgørelse' i dansk lov. Det Nationale Voldsobservatorie udgøres af 25 forskere, uafhængige eksperter og repræsentanter for interesseorganisationer med ekspert- og faglig viden om kønsbaseret vold og voldtægt, der er udpeget på baggrund af deres særlige viden og erfaring.

Kvinderådet tager skarp afstand fra begrebet 'forældrefremmedgørelse'

Kvinderådet tager sammen med Voldsobservatoriet og vores voldsfaglige medlemsorganisationer skarp afstand fra indførelsen af begrebet forældrefremmedgørelse i dansk lov. Det er vores bekymring, at det fremfor at styrke barnets bedste, vil have den modsatte effekt, hvilket vi på vegne af voldsobservatoriet også tidligere har påpeget ved rundsendelse af vores positionspapir til samtlige relevante ordførere.

Når vi er stærkt bekymrede, skyldes det netop ønsket om at tage afsæt i barnets bedste og sikre barnets ret til begge forældre. Derfor hilser vi også velkommen, at et enigt Folketing ønsker at holde fokus på barnets bedste og trivsel og at styrke barnets ret til begge forældre i en brudsituation, som er bærende elementer i forældreansvarsloven.

Vi hilser også velkommen, at formodningsreglen i forældreansvarslovens § 4 a, stk. 1, udvides til også at omfatte straf for overtrædelse af straffelovens § 244, stk. 2, herunder også forsøg og medvirken til overtrædelsen.

Vi stiller os imidlertid undrende overfor Regeringens ønske om at sikre barnets bedste ved at indføre begrebet 'forældrefremmedgørelse', som hverken er bakket op af forskning, internationale erfaringer eller viden fra praksis. Det er stærkt bekymrende, at regeringen ønsker at indføre et begreb som savner videnskabelig legitimitet blandt fagfolk og i forskningslitteraturen¹, og som frarådes anvendt som begreb af en lang række internationale organer og professionelle organisationer som:

- Verdenssundhedsorganisationen WHO (ICD-11)
- American Psychiatric Association (DMS-5)
- FNs Kvindekomité (CEDAW)
- The American Professional Society Against Child Abuse (APSAC)
- The interdisciplinary Association for Family and Conciliation Courts (AFCC)
- The National Council of Juvenile and Family Court Judges (NCJFCJ)
- Den Europæiske Forening for Psykoterapi
- Europa-Parlamentet (beslutning af 6. oktober 2021)²
- GREVIO - Group of Experts on Action against Women and Domestic Violence

---

¹ 352 akademikere og fagfolk gennemgår forskning og familieretlige sager om forældrefremmedgørelse til WHO: [WHO-September-24-2019.pdf](#) ([learningtoendabuse.ca](#)).

² (Europa-Parlamentet vedtog i 2021 en [mangesidig beslutning om konsekvenserne for kvinder og børn af partnervold og forældremyndighedsretigheder](#). Parlamentet "opfordrer medlemsstaterne til ikke at anerkende forældrefremmedgørelsessyndrom i deres retspraksis og love og retspleje, og til at afskrække fra eller endog forbyde henvisning hertil i retssager, navnlig i forbindelse med undersøgelser af, om vold har fundet sted."

Fasthold de grundlæggende principper i forældreansvarsloven

Kvinderådet ønsker at principperne fastsat ved "Betænkning over forslag til forældreansvarslov" fra 2007³ fastholdes og ikke kompromitteres. Vi ønsker særligt at fremhæve følgende:

"Udvalget ønsker at fremhæve, at det er barnets ret til begge dets forældre og ikke forældrenes ret til barnet, der er det bærende element i lovforslaget. Forældre har et fælles ansvar for barnet, uanset om samlivet mellem dem er ophævet. Det er udvalgets opfattelse, at man ved at skabe rammerne for et ligeværdigt samarbejde mellem forældrene, hvor begge deltager i barnets liv og i beslutninger om barnet, tilgodeser barnets bedste.

Lovforslaget indebærer endvidere en styrkelse af barnets perspektiv, og det er hensigten, at både statsforvaltningerne og retterne i højere grad skal gøre brug af børnesagkyndige til at belyse forældrenes og børnenes forhold. Særlig i konfliktfyldte sager, i sager med mindre børn og i sager med vold i familien, grænseoverskridende adfærd mod barnet eller misbrug er det vigtigt, at der tidligt i statsforvaltningens sagsbehandling sker inddragelse af børnesagkyndige. Det kan f.eks. ske ved børnesagkyndige undersøgelser eller ved samtaler med barnet.

Med forslaget sikres det endvidere, at det tydeligt fremgår af loven, at barnet altid skal være i centrum, og at alle afgørelser om forældremyndighed, barnets bopæl og samvær træffes efter, hvad der er bedst for barnet, og barnets perspektiv skal belyses i alle sager. Barnet må ikke blive eller føle sig ansvarlig for myndighedens afgørelser.

Efter lovforslaget skal alle børn således inddrages uanset alder, så barnets perspektiv kommer frem i sager om forældremyndighed, barnets bopæl og samvær. Børn vil i langt højere grad end i dag blive synliggjort. Dette vil bl.a. ske ved en tidlig inddragelse af børnesagkyndige i sagerne. I sager om tvangsudlevering af børn skal der både deltage en børnesagkyndighed og en repræsentant fra kommunen".

I betænkningen til indførelse af forældreansvarsloven påpeges, som det fremgår, at det er **barnets ret** til begge dets forældre og **ikke forældrenes ret** til barnet som er det bærende element i loven, og såvel forældreansvarsloven som senere reformer af den har understreget, at barnet skal være i centrum, og at alle afgørelser skal træffes efter barnets bedste. Endvidere er der i lovgivningen sket en styrkelse af barnets perspektiv og inddragelse i sagerne.

Med lovforslaget om at skærpe indsatsen mod forældres eventuelle "samarbejdsskikane, herunder forældrefremmedgørelse", gives **begge forældres ret** til barnet, trods ordlyden af forslagens § 4 stk. 2, reelt en central rolle i forslaget.

Kvinderådet og Det Nationale Voldsobservatorium anerkender, at samarbejdsskikane forekommer, og at dette skal modvirkes under henvisning til barnets bedste. Når vi alligevel tager kraftigt afstand fra brugen af begrebet 'forældrefremmedgørelse', herunder indførelsen i dansk lov, skyldes det, at vi ikke mener, at et begreb som i Regeringens definition både er kontroversielt, savner legitimitet blandt fagfolk, i forskningslitteraturen og hos relevante europæiske og internationale menneskerettighedsorganisationer, vil løse problemer i forbindelse med samarbejdsskikane.

---

³ Betænkning over forslag til forældreansvarslov afgivet af Retsudvalget den 26. april 2007.

Det fremgår af bemærkningerne til lovudkastet (s. 9), at begrebet henviser til en forælders bevidste manipulation af et barn til at afvise den anden forælder med det formål at afbryde kontakten mellem barnet og den 'fremmedgjorte' forælder. Forstået som sådan er begrebet 'forældrefremmedgørelse' kontroversielt, idet begrebet bygger på en antagelse om, at et barns afvisning af en forælder ikke har rod i virkeligheden, men alene kan skyldes bevidst manipulation fra en voksen. Heri ligger en afvisning af barnets eget perspektiv, som hverken er i overensstemmelse med principperne i forældreansvarsloven eller i barnets lov.

Samarbejdschikane er dækkende

Kvinderådet anbefaler, at man frem for at indføre et kontroversielt begreb stik imod anbefalinger fra forskere, internationale organer og fagfolk, i stedet fortsat bør bygge på det indarbejdede begreb samarbejdschikane såvel i lovgivningen som i Familieretshusets sagsbehandling. Denne anbefaling underbygges blandt andet af erfaringer fra en række lande, der har introduceret begrebet 'forældrefremmedgørelse' i deres lovgivning, eller gjort sig erfaringer med begrebet i familieretlige sager. Erfaringerne herfra er blandt andet:

- At anklager om forældrefremmedgørelse, forstået som en forælders manipulation af barnet, risikerer at underminere barnets perspektiv og fjerner fokus fra de legitime årsager der kan være til, at et barn afviser samvær med en forælder⁴.
- At anklager om forældrefremmedgørelse ofte bringes frem af forældre, der udøver partnervold, som et middel til at forhindre, at den voldsudsatte forælder kan beskytte sig selv og sit barn⁵.
- At anklager om forældrefremmedgørelse ofte følges af et krav om, at barnet mister retten til samvær med den forælder, der anklages for at manipulere barnet, hvilket i mange tilfælde vil være barnets primære omsorgsperson. Fordi anklager om forældrefremmedgørelse især bringes frem af forældre, der udøver partnervold, vil dette få alvorlige følger for børnene.

Forebyggelse af misbrug i sager med anklager om vold

Kvinderådet er stærkt bekymrede for, at regeringen vælger at indføre begrebet trods alt det, der taler imod. Hvis dette er tilfældet, og Regeringen fastholder at indføre begrebet i forældreansvarsloven, opfordrer vi til, at det sikres, at barnets ret til selvbestemmelse ikke undermineres, og at begrebet ikke kan misbruges til at fjerne fokus fra eller underminere anklager om vold eller andre former for omsorgssvigt, jf. også regeringspublikationen "Handlingsplan mod partnervold og partnerdrab" (juni 2022).

En definition af 'forældrefremmedgørelse' i dansk lovgivning bør endvidere entydigt tage udgangspunkt i barnets behov. 'Forældrefremmedgørelse' kan f.eks. beskrives som at et barn konsekvent og over længere tid udtrykker stærke negative følelser (had, vrede, frygt) overfor én forælder, som ikke er i overensstemmelse med barnets faktiske erfaringer med denne forælder⁶.

Vi minder i den forbindelse om, at der kan være forskellige årsager til, at et barn afviser kontakt eller samvær med en forælder, f.eks. at det søger at beskytte sig selv mod vold eller anden omsorgssvigt. Det er vigtigt, at lovgivningen tydeligt betegner, hvornår et barns adfærd kan betegnes som 'fremmedgjort', og at den lægger op til en grundig afdækning af de mulige årsager til barnets adfærd, så det familieretlige system bedst muligt understøttes i at træffe de afgørelser, der er bedst for barnet.

⁴ <https://www.learningtoendabuse.ca/docs/WHO-September-24-2019.pdf>

⁵ <https://www.ohchr.org/en/documents/thematic-reports/ahrc5336-custody-violence-against-women-and-violence-against-children>

⁶ https://www.bufdir.no/contentassets/ed7a489b2fbf4c808e4637c037e51450/bufetat_samvarsvegring_hefte_a4_korrektur.pdf

Samtidig anbefaler vi sammen med Det Nationale Voldsobservatorium, at sagsbehandlere i det familieretlige system via ny efteruddannelse og vejledninger understøttes i at identificere vold i familier. Dette vil være en væsentlig forudsætning for at forebygge, at påstande om 'forældrefremmedgørelse' bruges til at underminere anklager om vold eller andre former for omsorgssvigt. Trods udarbejdelse af vejledninger, er vi dog fortsat stærkt bekymrede for at begrebet vil blive misbrugt i sager om vold.

Afslutningsvis vil vi gerne gentage vores opbakning til anerkendelse af, at formodningsreglen i forældreansvarslovens § 4 a, stk. 1 udvides til også at omfatte straf for overtrædelse af straffelovens § 244, stk. 2, herunder også forsøg og medvirken til overtrædelsen. Dog finder vi det væsentligt, at også overtrædelse af straffelovens § 243 om psykisk vold bliver omfattet af loven. Psykisk vold er lige så alvorlig en forbrydelse som gentagen fysisk vold, og følgerne for ofrene er ofte dybtgående og langvarige og rammer også børn i familien.

Med venlig hilsen

Helene Forsberg på vegne af Kvinderådet

Social-, Bolig- og Ældreministeriet
Holmens Kanal 22
1060 København K
E-mail: lth@sm.dk
Kopi til jurint@sm.dk

WILDERS PLADS 8K
1403 KØBENHAVN K
TELEFON 3269 8888
MOBIL 91325751
LIVT@HUMANRIGHTS.DK
MENNESKERET.DK

DOK. NR. 24/01416-2

22. AUGUST 2024

HØRINGSSVAR OVER UDKAST TIL ÆNDRING AF FORÆLDREANSVARSLØVEN

Social-, Bolig- og Ældreministeriet har ved e-mail af 17. juni 2024 anmodet om Institut for Menneskerettigheders bemærkninger til udkast til forslag til lov om ændring af forældreansvarsloven (Styrkelse af barnets ret til begge forældre, herunder barnets bedste ved samarbejdschikane og forældrefremmedgørelse, samt forældreansvar for forældre, der er dømt for gentagen vold i nære relationer).

Instituttet fokuserer i sit høringssvar på den del af lovudkastet, som vedrører forældreansvar og forældre, der er dømt for gentagen vold i nære relationer.

Med lovudkastet foreslås en udvidelse af anvendelsesområdet for formodningsreglen i § 4 a i forældreansvarsloven. Dette vil betyde, at når en forælder er idømt ubetinget fængselsstraf efter § 244, stk. 2, i straffeloven, for gentagne gange at have udøvet vold i nære relationer, vil der være en klar formodning for, at det er bedst for barnet, at den pågældende forælder ikke har forældremyndighed over barnet, og at barnet ikke har bopæl hos eller samvær eller anden kontakt med denne forælder. Reglen vil dog kunne fraviges, hvis det findes at være til barnets bedste. Der er tale om en snæver undtagelse, der alene finder anvendelse, hvis det på grundlag af en dybdegående og tværfaglig undersøgelse efter en konkret vurdering findes at være det bedste for det enkelte barn.

Det er anført i bemærkningerne til lovforslagets § 1, nummer 2, at der vil skulle tages hensyn til, hvilke forhold efter forældreansvarsloven, den enkelte sag drejer sig om, herunder om der er tale om placering af forældremyndighed eller barnets bopæl mellem forældrene, eller om der er tale om mere indgribende indgreb så som afbrydelse af enhver kontakt mellem barnet og den pågældende forælder.

Det er videre anført, at der ikke vil kunne træffes afgørelse om afslag på eller ophævelse af samvær, hvis hensynet til barnets bedste i den konkrete situation kan varetages ved anvendelse af mindre indgribende foranstaltninger, eksempelvis begrænsning i omfanget af samværet eller vilkår om, at samværet skal foregå under overvågning.

Det er instituttets vurdering, at den foreslåede lovændring konkret kan bidrage til at sikre barnets bedste.

Instituttet har tidligere fremhævet, at formodningsreglen i forældreansvarslovens § 4 a efter omstændighederne kan have et pønt element, der kan forvride proportionalitetsafvejningen ganske betydeligt og skabe en alvorlig risiko for, at der ikke sker en konkret hensynsafvejning mellem karakteren af den begåede forbrydelse og barnets bedste.¹ I den forbindelse fremhævede instituttet, at den manglende kvalificering af, om kriminaliteten har indflydelse på forældrenes ansvar/forpligtelser over for barnet, kunne føre til en risiko for uproportionale indgreb.

Med den foreliggende foreslåede ændring af forældreansvarsloven udvides formodningsreglen imidlertid netop til situationer, hvor en forælder gentagne gange er idømt ubetinget fængselsstraf efter § 244, stk. 2, i straffeloven, for at have udøvet vold i nære relationer.

Undersøgelser viser, at børn og unge kan tage skade både af selv at blive udsat for vold og af at overvære, at andre familiemedlemmer udsættes for vold.²

Der er således en nær sammenhæng mellem lovovertrædelsen og evnen til at drage omsorg for barnet.

---

¹ Høringssvar af 24. oktober 2018, kan tilgås her:

[https://menneskeret.dk/sites/menneskeret.dk/files/10 oktober 18/26-10-](https://menneskeret.dk/sites/menneskeret.dk/files/10_oktober_18/26-10-)

[2018 2 hoeringssvar over udkast til lov om aendring af foraeldrea nsvaer. .pdf](https://menneskeret.dk/sites/menneskeret.dk/files/10_oktober_18/26-10-2018_2_hoeringssvar_over_udkast_til_lov_om_aendring_af_foraeldrea_nsvaer_.pdf); Høringssvar af 14. februar 2020, kan tilgås her:

[https://menneskeret.dk/files/02 februar 20/hoeringssvar vedr. udkast til forslag til lov om aendring af foraeldrea nsvaer foraeldre myndighed barnets bopaer og samvaer for foraeldre der e.pdf](https://menneskeret.dk/files/02_februar_20/hoeringssvar_vedr._udkast_til_forslag_til_lov_om_aendring_af_foraeldrea_nsvaer_foraeldre_myndighed_barnets_bopaer_og_samvaer_for_foraeldre_der_e.pdf)

² Ottosen, Mai Heide, Signe Frederiksen og Sofie Henze-Pedersen: *Psykisk vold mod børn i hjemmet. Et vidensgrundlag*, VIVE – Viden til Velfærd Det Nationale Forsknings- og Analysecenter for Velfærd, 2020. Kan tilgås her: <https://www.vive.dk/media/pure/14674/3738979>

Instituttet understreger dog vigtigheden af en konkret vurdering af, hvad der er bedst for det enkelte barn.

I den forbindelse bemærker instituttet, at gennemgangen af EMRK artikel 8 i afsnit 3.2 i udkastet til lovforslag tager udgangspunkt i, at EMRK artikel 8 omfatter ret til at have kontakt med et barn, som man ikke bor sammen med (forælderen som rettighedshaver). Det er instituttets opfattelse, at gennemgangen af EMRK artikel 8 ikke er fyldestgørende. Lovbemærkningerne bør således afspejle, at Den Europæiske Menneskerettighedsdomstol har fastslået, at barnets bedste tilsiger, at barnets bånd med familien som udgangspunkt bør bevares (barnet som rettighedshaver). Der henvises til instituttets tidligere bemærkninger til formodningsreglen i § 4 a³ samt supplerende til Domstolens domme i sagerne Neulinger og Shuruk mod Schweiz og Kacper Nowakowski mod Polen.⁴

Der henvises til ministeriets sagsnummer 2024-2132.

Med venlig hilsen

Liv Teilgård

JURIDISK SPECIALKONSULENT

---

³ Side 4, 4. afsnit – side 6, 1. afsnit, i høringsvar af 24. oktober 2018, kan tilgås her:

[https://menneskeret.dk/sites/menneskeret.dk/files/10 oktober 18/26-10-](https://menneskeret.dk/sites/menneskeret.dk/files/10_oktober_18/26-10-)

[2018 2 hoeringssvar over udkast til lov om aendring af foraeldrea nsvaer. .pdf](#); Side 3, 2. afsnit, i høringsvar af 14. februar 2020, kan tilgås her:

[https://menneskeret.dk/files/02 februar 20/hoeringssvar vedr. udkast til forslag til lov om aendring af foraeldreaansvarsloven foraeldre myndighed barnets bopaer og samvaer for foraeldre der e.pdf](https://menneskeret.dk/files/02_februar_20/hoeringssvar_vedr._udkast_til_forslag_til_lov_om_aendring_af_foraeldreaansvarsloven_foraeldre_myndighed_barnets_bopaer_og_samvaer_for_foraeldre_der_e.pdf)

⁴ Neulinger og Shuruk mod Schweiz (41615/07), storkammerdom af 6. juli 2010, præmis 136, og Kacper Nowakowski mod Polen (32407/13), dom af 10. januar 2017, præmis 81

Høringssvar fra Jan Lindell til udkast til forslag til lov om ændring af forældreansvarsloven.

Jeg tillader mig herved at indsende høringssvar som enkeltperson. Det gør jeg på baggrund af 17 års beskæftigelse med det familieretlige område, heraf 14 som medarbejder i Mandecentret, hvor jeg til forskellige tider var seniorrådgiver, juridisk chefkonsulent og forstander. Jeg har således fulgt det familieretlige område og de mange omskiftelser og forskellige forsøg på at forbedre lov og praksis fra ikrafttrædelsen af forældreansvarsloven i 2007 gennem evaluering i 2012, chikanepakke i 2015, reform i 2019 og nu det seneste udkast til lovændring.

Den 22. februar 2023 besvarede social- og boligminister Pernille Rosenkrantz-Theil et §20-spørgsmål stillet af Mette Thiesen, om ministeren ville "tage initiativ til, at termen forældrefremmedgørelse anerkendes i lovgivningen som en måde, hvorpå en forælder manipulerer et barn til at tage afstand fra den anden forælder i en forældremyndigheds- eller samværs-sag, og at forældrefremmedgørelse derved vil have konsekvenser for den udøvende part?". Hertil lød ministerens svar bl.a. (min fremhævelse):

"Det er jo et nyt ord, men et gammelt begreb, forstået på den måde, at det desværre altid har været sådan, at i forbindelse med at forældre blev skilt, er der nogen, der opfører sig enormt aggressivt og får skilt børnene fra den anden forælder. Hen over årene har man så kaldt det noget forskelligt, og jeg synes egentlig, at begrebet forældrefremmedgørelse dækker det meget godt. Vi har lavet chikanepakker, sidst vi var inde at kigge på det, og det drejer sig jo om det samme, nemlig det fuldstændig uacceptable forhold, at kontakten i nogle sammenhænge afbrydes uden grund, og at forældrene på den måde inddrager barnet i deres konflikt og måske ovenikøbet lykkes med at distancere barnet fra den anden forælder, f.eks. ved at tale negativt om vedkommende eller ved at forhindre processen omkring deling af børnene i at skride fremad.

Som jeg sagde, **har vi lavet en stribe ting for at imødegå lige præcis den problematik. Jeg mener ikke, at vi er nået til vejs ende på den rejse, i forhold til at vi ved, at det stadig væk foregår**, og derfor er jeg selvfølgelig åben over for at gå videre ad det spor, herunder også at tale om, om vi skal bruge det begreb, forældrefremmedgørelse, direkte i lovgivningen. Så jeg vil gerne give tilsagn om, at vi, inden vi rammer sommerferien, altså i det her semester, indkalder Folketingets partier for at kigge på, hvordan vi kan gribe det an."

Længere henne i samme besvarelse pegede Pernille Rosenkrantz-Theil på et andet vigtigt aspekt af samme problematik, idet hun sagde:

”Og jeg vil sige, at noget af det, jeg vil lægge vægt på, når vi skal have drøftelserne om det her, er, at **for nogle er det at forsøge at holde sit barn væk fra den anden forælder jo også helt relevant, og det er jo det, der gør de her sager så ufattelig svære. I nogle sammenhænge foregår det helt uretmæssigt**; det er simpelt hen bare en forælder, der bliver skubbet ud af barnets liv, fordi den anden forælder synes, at det er det, der skal ske. I andre tilfælde er der tale om vold eller overgreb eller andre ting, som jo er ganske, ganske alvorlige, og hvor den distancering er helt relevant for at passe på barnet.”

Her beskriver ministeren ganske præcist, hvori kerneproblemet i disse sager består: **Hvornår er der tale om en saglig begrundelse for at ønske sit barn beskyttet og holdt borte fra den anden forælder, og hvornår er der det ikke, så det tværtimod er barnets ret til to forældre, der skal beskyttes?** Det er den gordiske knude, som det af hensyn til barnets bedste og til børns og voksnes ret til familieliv påhviler Folketingets partier at forsøge at hugge over.

Nogen tid efter besvarelsen af Mette Thiesens spørgsmål indkaldte ministeren Folketingets daværende partier til forhandlinger, som den 30. november resulterede i ”Aftale om et forbedret familieretligt system”. Som en udløber af denne aftale kommer så nu udkastet til Forslag til lov om ændring af forældreansvarsloven, som jeg herefter vil koncentrere mit høringssvar om, idet jeg hovedsageligt vil forholde mig til forslaget § 1, nr. 1, 3 og 4.

Nr. 1 (A)

I novemberaftalen står der: ”Partierne ønsker, at samarbejdschikane, herunder forældrefremmedgørelse, får en helt fremtrædende plads i forældreansvarsloven, og at konsekvens af chikane gøres til et af lovens helt grundlæggende principper.”

Lovudkastets § 1, nr. 1 må formodes at være tænkt som opfyldelsen af det første af disse to ønsker fra partierne. Indtil nu er det fremgået af lovens § 19, stk. 1: ”Barnets forbindelse med begge forældre søges bevaret ved, at barnet har ret til samvær med den forælder, som det ikke har bopæl hos.” Men nu foreslås det altså at understrege denne ret ved at rykke den frem til den ene af de to paragraffer, som slår hele tonen an for lovens brug (§§ 1 og 4).

Der vil dermed for mig at se være tale om et reelt fremskridt i indsatsen mod forældrefremmedgørelse, om end formuleringen ”inddrage hensynet” forekommer ret blid for noget, der skal gælde som opfyldelsen af aftalens ordlyd om at give samarbejdschikane, herunder forældrefremmedgørelse, ”en helt fremtrædende plads i forældreansvarsloven”. Her vil det være et endnu tydeligere signal at gentage formuleringen fra stk. 1 i § 4 og give stk. 2 følgende ordlyd:

”Familiereetshuset og familieretten skal ved vurderingen af barnets bedste, jf. stk. 1, endvidere have fokus på, at afgørelser skal medvirke til at sikre barnets trivsel ved at beskytte barnets ret til begge forældre og i den forbindelse inddrage betydningen af eventuel samarbejdschikane, herunder forældrefremmedgørelse.”

Først derved vil det fremgå, at det er lige så vigtigt at beskytte barnet imod uretmæssig afbrydelse af dets forbindelse med den ene forælder som imod (andre former for) ”vold eller anden behandling, der udsætter barnet for skade eller fare, herunder at være vidne til vold”, som er nævnt i § 4, stk. 1. Den af ministeriet foreslåede ordlyd forekommer mig fortsat at udtrykke en opfattelse af, at det at miste en normalt fungerende forælder i sin opvækst ikke er så skadeligt for et barn som de forhold, der er nævnt i stk. 1.

Interessant er det, at selv om der er tale om indførelsen af et nyt begreb i lovteksten, skal man kigge grundigt efter for at finde en definition på, hvad der menes med ordet forældrefremmedgørelse. I de Almindelige bemærkninger til lovudkastet, pkt. 2.1.1.1, er der en beskrivelse af samværschikane: ”at bopælsforælderen uden påviselig grund forsøger at hindre barnets kontakt med den anden forælder”, men ordet forældrefremmedgørelse anvendes ikke i den sammenhæng.

Vi skal helt hen til Bemærkninger til lovforslagets enkelte bestemmelser, Til § 1, Til nr. 1, for at finde en definition, og her som en bemærkning, der henviser til en anden bemærkning, nemlig i novemberaftalen, hvor forældrefremmedgørelse defineres således: ”En forælders bevidste brug og manipulation af barnet i forhold til den anden forælder med det sigte, at den anden forælder mister kontakten med barnet.”

Jeg tror, det er godt, at den nævnte definition ikke indgår på en mere forpligtende måde i lovteksten. For hvordan forestiller lovgiver sig, at det skal kunne dokumenteres, at der er tale om en BEVIDST brug og manipulation af barnet med det SIGTE at fratage den anden forælder kontakten med barnet? Det vil nærmest kræve en skriftlig programerklæring fra den manipulerende forælder, hvis man skal kunne løfte den bevisbyrde.

Derimod kan man forholdsvis let beskrive, hvad den første forælder foretager sig, og hvad effekten af de handlinger med rimelighed kan formodes at blive. Og det kan man bestræbe sig på at beskytte barnet imod – eller modsat: på at fastslå, at der er reel objektiv grund til at afbryde kontakten mellem barn og forælder. Uanset om den første forælder har været BEVIDST om at gøre det med det SIGTE at skade forbindelsen mellem barnet og den anden forælder, eller om den første forælder har været i god tro om, at det, jeg gør her som mor eller far, er til barnets bedste. Det er handlingen forældrefremmedgørelse, barnet skal beskyttes imod, ikke en forælders bevidsthed eller intention.

En lignende problematik kendes fra Straffelovens § 243 om psykisk vold. Her står der i bemærkningerne til lovforslagets enkelte bestemmelser f.eks. (min fremhævelse): *For at bestemmelsen skal kunne finde anvendelse, skal der **objektivt set** være tale om, at nogen udsættes for "groft nedværdigende, forulempende eller krænkende adfærd"*. Det præciseres, at loven gælder en *adfærd, der er **egnet til** utilbørligt at styre den anden. ... Med nedværdigende handlinger sigtes til en adfærd, der er **egnet til** at ydmyge eller nedgøre offeret."* Det er en **objektiv vurdering**, om adfærden er **egnet til** at styre forurettede.

Altså på det familieretlige område: **Hvis den ene forælders adfærd objektivt set er egnet til at forhindre barnets kontakt til den anden forælder og/eller vende barnet imod den anden forælder, så bliver det straks det familieretlige systems opgave at finde ud af, om den anden forælder har givet reel grund til denne adfærd, eller om der er tale om grundløs forældrefremmedgørelse. Og til hurtigst muligt at handle for at beskytte barnet, enten imod den ene eller imod den anden forælders adfærd.**

Nr. 1 (B)

Det andet ønske fra partierne bag novemberaftalen er det sværere at se blive opfyldt i udkastet til lovforslaget. Altså: "konsekvens af chikane gøres til et af lovens helt grundlæggende principper". Det nævnes ikke med ét ord i lovforslagets tekst. Men ligger det så ikke bare implicit i lovudkastet? Lad mig gå til de ledsagende bemærkninger til lovforslaget.

Her står der rigtignok som en del af ministeriets overvejelser, at der ikke bør være tvivl om, at samarbejdschikane/forældrefremmedgørelse "vil kunne få konsekvenser" for den forælder, som udøver den. "Vil kunne" er en meget åben formulering. Det præciseres herom, at sådanne konsekvenser kun bør overvejes i de mest udtalte tilfælde, og når chikanen er grundløs og vedvarende. Allerede her er vi kommet et langt stykke væk fra konsekvens som et helt grundlæggende princip.

Men derefter bruger man dobbelt så mange linjer i bemærkningerne til lovudkastet til at definere, hvornår det alligevel ikke skal have konsekvenser at udøve samarbejdschikane eller forældrefremmedgørelse, altså heller ikke, selv om den har været grundløs og vedvarende. Det skal det nemlig IKKE:

- hvis det konkret vurderes ikke at være til bedste for barnet at lade det få konsekvens for den chikanerende/forældrefremmedgørende forælder.

I det tilfælde er forudsætningerne for konsekvenser ikke opfyldt, "også selv om en forælder udøver samarbejdschikane eller forældrefremmedgørelse", som det udtrykkeligt anføres i bemærkningerne.

Det kan hurtigt siges, hvad dette ifølge den reelle, praktiske, mangeårige historik i disse sager betyder: Inden det familieretlige system får undersøgt og afdækket, om den ikke-samarbejdende forælder har reelle grunde til at afbryde kontakten mellem barnet og den anden forælder, eller om chikanen virkelig er grundløs, og inden systemet derefter får besluttet og gennemtvunget genoptagelsen af kontakten, så er der gået så lang tid, at samme system vil vurdere, at det ikke længere er til bedste for barnet at flytte bopælen til den anden forælder eller gennemføre en anden af de omtalte konsekvenser.

Det var præcis den konklusion, Højesteret nåede frem til i sin dom den 16. august i år. ([11547-anonymiseret-dom.pdf \(domstol.dk\)](#)) Og den retstilstand vil med den nuværende ordlyd af det fremsatte lovudkast blive yderligere cementeret. Chikane og forældrefremmedgørelse vil fortsat kunne betale sig. For den vil kun kunne få konsekvens, hvis den er grundløs og vedvarende – men samtidigt må den ikke være så vedvarende, at det bliver til skade for barnet at lade den få konsekvens!

Dermed indebærer det nuværende lovudkast desværre – alle oprigtige, gode intentioner til trods – at det kan forventes, at retstilstanden forbliver den samme, og at forældrefremmedgørelse fortsat kan gennemføres og barnet blive frataget sin ret til den ene forælder – også hvor dette er fuldstændigt grundløst.

Det bør i forbindelse med konsekvenser af samarbejdschikane/forældrefremmedgørelse i øvrigt huskes, at forarbejderne til Straffelovens § 243 som eksempler på strafbar psykisk vold (hvis de øvrige forudsætninger for lovens anvendelse er til stede) nævner: **at isolere en person fra den pågældendes familie eller netværk ... at isolere en person fra sit barn eller dennes nærmeste**. Samarbejdschikane, herunder forældrefremmedgørelse, kan med andre ord udgøre psykisk vold, som er strafbart med op til 3 års fængsel.

Nr. 3

Forslaget om at udvide Familieretshusets frist til at træffe afgørelse om eventuelt kontaktbevarende samvær fra 3 til 4 uger er en opfølgning på en enkelt af Justitias anbefalinger i deres rapport fra august 2023 om "Retssikkerhed når forældre går fra hinanden" og giver på den baggrund god mening.

Det bør dog understreges, at tidsfaktoren er det ene helt afgørende element i sager om forældrefremmedgørelse. (Det andet er tilstrækkeligt grundige undersøgelser af de påstande, der fremføres af den ene forælder mod den anden, påstande som kan risikere at skade eller helt afbryde kontakten mellem barnet og den anden forælder.) Se nærmere under min afsluttende bemærkning.

At lade "midlertidig" udgå i omtalen af kontaktbevarende samvær er logisk korrekt. Det burde vel også gælde det "midlertidig", der står i BEK nr. 299 af 20.3.2019, § 8, stk. 1, samt i overskriften over § 8.

Nr. 4

Forslaget om at indsætte et nyt stk. 2 i forældreansvarslovens § 29a er et konkret forsøg på at begrænse den tid, det må tage for Familieretshuset at træffe beslutning om at genetablere en afbrudt kontakt imellem et barn og dets ene forælder. Det er i den forbindelse positivt, dels at der fastsættes en skarp frist (og ikke bare en "så vidt muligt"-frist), og dels at fristen tæller fra modtagelsen af den første samværsanmodning.

Det, som forslaget ikke tager højde for, er, at Familieretshuset kan træffe beslutning om IKKE at fastsætte samvær. Så er fristen overholdt, men kontakten barn/forælder imellem er ikke genetableret. I så fald vil den eventuelle forældrefremmedgørelse kunne fortsætte i yderligere et ukendt antal uger, måneder eller år.

Kort om Nr. 2

Med den hidtidige lovgivning og praksis på det familieretlige område, herunder de svage og forholdsvis sjældent anvendte sanktionsmuligheder ved en forælders nægtelse af at efterkomme en familieretlig afgørelse, bliver der allerede nu stillet spørgsmålstegn ved, om den danske stat opfylder sine forpligtelser i forhold til FNs Børnekonvention artikel 9 stk. 3 og Den Europæiske Menneskerettighedskonventions artikel 8. Det bliver næppe bedre af den foreslåede ændring af § 4a, stk. 1.

Afsluttende bemærkning

Ønsker lovgiver at sikre, at lovudkastet reelt vil modvirke samarbejdsskikane, herunder forældrefremmedgørelse, bør der stilles to yderligere krav til sagsbehandlingen i Familieretshuset:

- A. Er der tvivl om, hvorvidt et samvær vil være til barnets bedste, bør samværet gennemføres overvåget. Der er intet i lovtekst eller ministeriel bekendtgørelse, der forhindrer, at et kontaktbevarende samvær efter § 29a kan gøres overvåget. Og det er uimodsigeligt, at et midlertidigt samvær efter § 29 kan gøres overvåget.

Et samvær bør ikke afslås, medmindre der er dokumentation – ikke bare påstande – om, at samværet vil være til skade for barnet. Og denne dokumentation må ikke blot være en erklæring fra et krisecenter, såfremt denne i det væsentlige bygger på den indflyttede forælders udsagn alene. Dokumentationen bør heller ikke kunne være en anmeldelse til politiet eller en optegnelse fra en akutmodtagelse, såfremt disse i det væsentlige bygger på udsagn fra den person, der henvender sig.

De nævnte forbehold betyder ikke, at en person, der argumenterer for, at der ikke skal fastsættes samvær, ikke er troværdig eller ikke skal tages alvorligt. De betyder blot, at barnets ret til to forældre skal beskyttes.

- B. I de tilfælde, hvor der fremsættes beskyldninger mod den ene eller begge forældre, som på sigt kan føre til ophævelse af samvær eller til flytning af barnets bopæl, skal der hurtigt gennemføres en grundig undersøgelse af begge forældre. Og imens den foregår, skal barnets kontakt til begge forældre bevares, om nødvendigt overvåget.

At afbryde kontakten mellem barn og forælder på et udokumenteret grundlag er - sammen med den tid, der forløber uden kontakt - de to elementer, der mest effektivt muliggør og baner vejen for forældrefremmedgørelse og knægtelse af barnets ret til to forældre.

Det bør den familieretlige lovgivning og praksis ikke længere medvirke til.

Sammenfatning

Trods flere gode elementer, og trods alle de gode viljer og intentioner bag novemberaftalen, er det usandsynligt, at det nye lovudkast – i sin nuværende ordlyd – kommer til at hugge den tidligere nævnte gordiske knude over. Bliver det til lov, er det snarere sandsynligt, at den vil indtegne sig som endnu et tiltag, om hvilket den til den tid siddende socialminister om et par år kan citere den nuværende fra februar 2023:

”Som jeg sagde, har vi lavet en stribe ting for at imødegå lige præcis den problematik. Jeg mener ikke, at vi er nået til vejs ende på den rejse, i forhold til at vi ved, at det stadig væk foregår.”

Må det ikke gå sådan!

Holbæk, 22. august 2024

Høringsbrev ang. udkast til forslag til lov om ændring af forældreansvarsloven 2024-2132

Hermed kraftig opfordring til at lave gennemgribende revurdering af udkastet i sin nuværende form, idet det er meget usandsynligt at de planlagte ændringer reelt vil resultere i de fine hensigter med at stoppe brugen af børn som våben mod en ekspartner.

I udkastet nævnes begrebet "forældrefremmedgørelse" flere gange, men det synes tydeligt at det heller ikke her er lykkedes at komme med noget brugbart bud på hvornår det er til stede og hvornår det ikke er, hvorfor indskrivningen af det kontroversielle begreb ingen reel forskel vil gøre.

Der er stadig ikke taget fat i alvoren i at et barn afviser kontakt med den ene forælder. Det er så alvorlig en situation at man er nødt til at undersøge og finde årsagen til det. Det kan efter min mening kun gøres ved brug af psykologer med den nødvendige faglige viden, så man sikrer at man stopper det overgreb der sandsynligvis er årsagen til barnets afvisning, og sikrer at man fra myndighedernes side ikke bliver en aktiv deltager i overgrebet. Ved at indføre en "mere simpel undersøgelsesform" end de nuværende børnesagkyndige undersøgelser, vil man netop øge risikoen for at man utilsigtet ender med at deltage i overgrebet i stedet for at stoppe det.

Jeg har vedhæftet bilag fra klinisk psykolog Dr. Craig Childress der har skrevet en meget grundig beskrivelse i form af en "Amicus Analysis" af lovforslaget, og hvad der kræves for at identificere problemerne og afhjælpe dem. Han har stor faglig relevant viden og praktisk erfaring i at arbejde med børn der er udsat for alle 4 grundtyper af overgreb. Han understreger tydeligt alvoren i at et barn afviser en forælder. Han beskriver tydeligt, at man ikke bare kan fjerne en forælder fra et barn "for en sikkerheds skyld", fordi man er i tvivl om hvad årsagen til afvisningen er.

Psykologer med de påkrævede faglige kvalifikationer er desværre en mangelvare, og det vil desværre nok være urealistisk at tro man kan finde det antal nødvendige til det nuværende behov. Derfor vil det også være påkrævet at man systemmæssigt reducerer antallet af sager der ender der. Det kan sandsynligvis gøres ved at fjerne incitamenterne til at man ved at vinde bopælen over barnet opnår magt og privilegier som man gør i dag, og som kan misbruges til at "straffe" og hævne sig over en ekspartner. Noget som nogle i deres hidtil største livskrise med de måske mest negative følelser de har oplevet kan blive fristet til at misbruge. Hvis man er villig til at gøre op med fordomme på området, vil der sandsynligvis være store muligheder for forbedringer, hvis man øger andelen af ligelige deleordninger og ligestiller forældrene mere. Jeg har vedhæftet link til en meget grundig undersøgelse af deleordninger versus skæve ordninger udført af Dr. Linda Nielsen.

70 internationale eksperter i tilknytningsteori skrev i 2021 en konsensusrapport om tilknytningsteoriens brug i familieretterne verden over, fordi de syntes der var alt for mange graverende misforståelser, misbrug og manglende viden om tilknytningsteori der. De understreger bl.a. at man skal udvise ekstrem forsigtighed med at fjerne en omsorgsperson fra et barn, og de understreger også at fraværet af tilknytning til en omsorgsperson er ekstrem sjældent. Begge dele er i skærende kontrast til praksis med bare at fjerne en forælder fra barnet hvis der er konflikt om barnet eller hvis barnet udtrykker ønske om det. Jeg har vedhæftet link til rapporten.

Med venlig hilsen
Jakob Bertelsen

Faubjergvej 28
4300 Holbæk
e-mail: Jakobbs.mail@gmail.com

Bilag/links

Amicus Analysis & Recommendations for Denmark Legislative Proposal to Amend the Parental Responsibility Act C.A. Childress, Psy.D.:

https://drcachildress-consulting.com/wp-content/uploads/2022/03/Analysis-of-Denmark-Proposed-Legislation-1-3.pdf?fbclid=IwY2xjawE0i1JleHRuA2FibQIxMAABHdZMXjKJ_QpkZKwQmc_P11vqd-J_j6lRYp1tIsnE5VoXrfiA30ZY_9Acg_aem_8lDq5_o4KnN_NseXyHlpkw

Attachment goes to court: child protection and custody issues:

<https://www.tandfonline.com/doi/full/10.1080/14616734.2020.1840762#abstract>

Dr. Linda Nielsen, Joint Versus Sole Physical Custody: Children's Outcomes Independent of Parent-Child Relationships, Income, and Conflict in 60 Studies:

<https://childrightsngo.com/newdownload/downloadsection7/Shared%20Parenting%20Research%202018%20Linda%20Nielsen%20JDR%2060%20studies.pdf>

YouTube præsentation

https://www.youtube.com/watch?v=llf_iGs8tZU

Social-, Bolig- og Ældreministeriet
Att. Lars Thøgersen

lth@sm.dk

cc jurint@sm.dk

21-08-2024
Sags nr. 2023 - 12912
Akt. id. 24493073

Postboks 260
3900 Nuuk
Tlf. (+299) 34 50 00
Fax (+299) 34 66 66
E-mail: ian@nanoq.gl
www.naalakkersuisut.gl

Høringssvar vedrørende udkast til forslag til lov om ændring af forældreansvarsloven (Styrkelse af barnets ret til begge forældre, herunder barnets bedste ved samarbejdschikane og forældre fremmedgørelse, samt forældreansvar for forældre, der er dømt for gentagen vold i nære relationer)

Generelt kan vi i Departementet for Børn og Unge samt Departementet for Sociale Anliggender, Familier, Arbejdsmarked og Indenrigsanliggender, bifalde stramningerne i forslaget, men loven vil ikke kunne anordnes for Grønland, som den foreligger.

Vi kan orientere om, at Naalakkersuisut i 2023 udgav *Handlingsplan mod vold i nære relationer 2023-2027*. Bl.a. flere fokusområder samt initiativer heri kan og bør tages med i overvejelserne, når der skal forberedes anordning om ændring af forældreansvarslov vedrørende de forhold, som det fremsendte forslag indeholder.

Med venlig hilsen

Kirsten Olesen-Nzulumike

for Departementet for Børn og Unge og
for Departementet for Sociale Anliggender, Familier, Arbejdsmarked og Indenrigsanliggender.

København d. 22. august 2024

Vedr.: Høring om barnets ret til begge forældre, herunder barnets bedste ved samværschikane og forældrefremmedgørelse.

Delebarnets Vilkår tillader sig herved at indsende høringssvar.

Delebarnets Vilkår repræsenterer forældre – både mødre og fædre – og bedsteforældre, men også børn og unge, der har oplevet og fortsat gennemlever konsekvenserne af lovgivning, vejledning hertil, organisering og processer som det familieretslige område repræsenterer.

Delebarnets Vilkår kombinerer dette med et udgangspunkt i nyere peer reviewed forskning samt indblik i lovgivning og praksis fra en lang række af europæiske lande såvel som USA, Canada og Australien – hvor en stor del af disses tilgange og erfaringer ikke inddrages, når man i Danmark forsøger at perspektivere området.

Delebarnets Vilkår er enig med Folketingets partier i at barnets ret til begge forældre og forældrenes ansvar for at skærme barnet mod deres konflikter skal styrkes.

Det er forældrenes pligt at sikre, at barnet ikke gøres til et våben i relationen mellem dem. Derfor skal samarbejdschikane, herunder forældrefremmedgørelse, i forældreansvarssager i højere grad end i dag forebygges og om nødvendigt stoppes uden unødigt ophold. I de mest udtalte tilfælde, hvor dette er til barnets bedste, skal det have en konsekvens for den forælder, der med vedvarende grundløs chikane eller manipulation forhindrer eller reducerer barnets kontakt med den anden forælder.

Det er statens pligt at sikre, at lovgivning og rammerne for familieretslige processer er indrettet på en hvis, der ikke giver anledning til unødigt konflikt eller forstærker effekterne af den livskrise som forældrenes brud er et udtryk for.

Det er statens pligt at sikre at inddrage børn, hvis nødvendigt, på en vis der afbalancerer det at få barnets stemme frem mod det at beskytte barnet mod at føle ansvar for et sagsudfald, hvis konsekvenserne det ikke har forudsætninger til at gennemskue og efterfølgende føle at have ansvar for. Det er ligeledes statens pligt at sikre at processernes tilrettelæggelse beskytter barnet mod voksenmanipulation – både direkte og indirekte – udøvet af såvel fagaktører såvel som forældrene.

Delebarnets Vilkårs udgangspunkt er at det er politikerne, ministeriet og myndighedernes pligt at sikre, at lovgivning og praksis er forebyggende, at krav til retssikkerhed er indarbejdet i lovgivning og processer samt at gældende konventioner skal overholdes. Dette er forudsætningen for at der kan træffes korrekte afgørelser på et sagligt og oplyst grundlag, som

er bedst for barnet og beskytter dets ret til bevarelse af familie-miljø. Pligten omfatter også at føre tilsyn, at sikre gennemsigtighed og forudsigelighed i alle sammenhænge

Delebarnet Vilkår kommenterer lovudkastet på et overordnet plan ud fra disse forhold.

Lovudkastet indfører begrebet ”forældrefremmedgørelse” med en meget spinkel definition hvor udgangspunktet er, at der sker intentionel forældrefremmedgørelse ”i få tilfælde”. Det er samme formulering Familieretshuset anlægger i ”Vidensnotat om forældrefremmedgørelse, samarbejdschikane, samværsvægning” dateret 08.08.2023. Heller ikke i dette oplyses kilder der lægges til grund for vurdering af omfanget ”få tilfælde”. Børns Vilkår var for ca. 10 år ude med et estimat, der lød at omfanget var et fire-cifret antal sager om året, mens andre tager udgangspunkt i udfaldet – at børn og forældre er blevet gjort fremmed for hinanden og dermed ”forældrefremmedgøres” - hvorved omfanget estimeres til over 130.000 børn, forældre og bedsteforældre er ramt som følge af mødet med det familieretslige system og omgivende lovgivning. Delebarnets Vilkår derfor efterlyser et datagrundlag og en gennemarbejdet analyse således at man sikrer at problemstillingens karakter og omfang håndteres i overensstemmelse hermed.

Delebarnets Vilkår skal henvise til at daværende Social- og Ældreminister i svar maj 2022 satte spørger i udsigt af Socialministeriet ville tage kontakt til den hollandske pendant, med henblik på at opnå indblik i det omfattende forarbejde man der gjorde med henblik på at kvalificere problemstilling ”forældrefremmedgørelse” samt implementere relevante tiltag. Delebarnets Vilkår kan ikke se dette reflekteret i lovudkastet.

Delebarnets Vilkår er bekymret over, at man lader Familieretshuset udarbejde guidelines. Frem til 2023 anerkendte Familieretshuset ikke begrebet. I vidensnotat af 08.08.2023 gennemgås begrebet kort og med udlægninger heraf som er svært genkendelige. Man synes i høj grad af ligge sig op af norske BUFDIR, der inddrager begrebet samværsvægning (estrangement) i børnekontekst, trods at dette i forskningskredse anvendes i forbindelse med brud mellem eksempel voksne børn og disses forældre. På ikke videnskabelig vis indfører man i familieretslig kontekst en forklaringsmodel, der retfærdiggør at børn ønsker at bryde kontakten til deres forældre, hvilket strider imod tilknytningsteorien, der nyder bred internationalt anerkendelse.

Begrebet ”forældrefremmedgørelse” er omstridt. I Rumænien har man derfor valgt begrebet fra og erstattet det med ”forældres fremmedgørelse”. Den tilgang mener Delebarnets Vilkår at man bør tage til sig, for ikke at blive yderligere suget ind i den kønspolitiske kamp, der aktuelt

udspiller som rundt om ”forældrefremmedgørelse”. Eksempel nævnes i Familieretshuset tidligere omtalte vidensnotat (side 3) at Europaparlamentet i 2021 skulle have forholdt sig til begrebet, herunder som forklaringsmodel på ”fædres fortsatte voldsudøvelse mod mødre i familieretslig kontekst” og derfor anbefalet medlemslandene at ”forbyde henvisning hertil i retssager”. Faktuelt er det et underudvalg – GREVIO – der har vedtaget en resolution, der ingen retsvirkning har. I samme notat nævnes WHO, der i forbindelse med udarbejdelse af ICD-11 konstaterede at begrebet anvendes retsligt.

Den politiske definition har en karakter, der ikke muliggør bevisførelse, idet manipulation i sin grundnatur dækker over skjult påvirkning. Man tilføjer altså yderligere kompleksitet i forhold til at løfte bevisbyrden for denne variant af psykisk vold.

TV2 dokumentaren ”Med børnene som våben” viste med al tydelighed at den skjulte manipulation anvendes. Fire nu voksne kvinder fortalte hvordan det i sin tid foregik og hvorledes de blev misbrugt. Den direkte børneinddragelse – børnesamtaler – var midlet til at få manipulatorens budskab frem. Aktuelt kan forløb i familieretslige sager indebære at børn mere end 10 gange udsættes for direkte børnesamtaler. Deres budskab ændrer sig over tid, fordi deres overlevelsessystem – tilknytningssystem – er sat på overarbejde. Det er sådan indrettet, at barnet gør det, det instinktivt på kort sigt oplever er bedst for at sikre dets overlevelse. Man sætter barnet i centrum – og risikoeksponerer det i stedet for at beskytte det mod manipulation. Børnesamtalernes karakter og omfang, har sammen med sagens tidsmæssige udstrækning en forældrefremmedgørende effekt – barnet tilpasser sig i forsøget på at sikre dets kortsigtede overlevelse. På denne vis bidrager det familieretslige system til ”forældrefremmedgørelse”.

Tidsfaktoren er et andet systemmæssigt bidrag til ”forældrefremmedgørelse”. Når der tillades langvarige processer, hvor barnets samvær enten er minimeret eller skævvredet, da sættes barnets overlevelsessystem yderligere på overarbejde. Barnet fastholdes over tid i en situation med ekstraordinær emotionel stressbelastning, der udgør toksisk stres.

Toksisk stres har jævnfør samme neurologisk skadepåvirkning som vold, overgreb og misrøgt. Når man minimerer eller afskærer et barns kontakt til en forælder, opstartes hos barnet en proces fra dag 1, der kan sidestilles med vold.

Lovforslaget adresserer ikke ingen af disse forhold. Nogle frister forlænges endda.

Den politiske tekst betoner en skærpelse, herunder at ”forældrefremmedgørelse” og samværschikane skal have en helt fremtrædende plads og udøvelse skal have konsekvens. Lovteksten introducerer blot ingen nye retsmidler eller skærpelse af brugen af eksisterende. I forvejen kan ministeriet ikke oplyse i hvilket omfang nuværende retsmidler anvendes og

effekten heraf. Således savnes der en grundlæggende sammenhæng mellem det politiske signal og ministeriets lovudkast. Lovudkastet introducerer heller ikke nye tilgange til hvorledes man vil forebygge udøvelse af "forældrefremmedgørelse" eller "samværschikane".

Det er derfor vanskeligt at få øje på, hvorledes lovudkastet vil forebygge sagsudfald som illustreret af Højesteretsafgørelse BS-11547/2024-HJR af 16. august 2024, hvor grov samværschikane ingen afgørende betydning fik. Samværet forblev hos den forælder, der ud over at udøve grov samværschikane også blev vurderet at have ringest evne til at sikre forældresamarbejdet. Afgørelsen er ligeledes bemærkelsesværdig idet den ikke tilsikrer reetablering af samvær, trods flere nyere EMD afgørelser der, tilsiger det hensigtsmæssige heri trods langvarigt afbrud i kontakten.

Lovudkastet henviser til konventioner og eksemplificerer nogle afgørelser fra hhv. 1999 og 2002. Delebarnets Vilkår savner at lovudkastet inddrager og perspektiverer en række nyere EMD-afgørelser med relevans for det familieretslige område som eksempelvis JANOČKOVÁ AND KVOCERA v. SLOVAKIA (2024), V.Y.R. AND A.V.R. v. BULGARIA (2022), T.A. AND OTHERS v. THE REPUBLIC OF MOLDOVA (2022) og A.T. v. ITALY (2021). Ligeledes gælder højesteretsafgørelserne BS-24726/2020-HJR og BS-20880/2020-HJR.

Officialmaksimen, der omfatter principper om legalitet og proportionalitet tilsiger, at jo dybere et indgreb i borgernes, herunder forældres og børns liv, et indgreb er, des klarere skal både lovhjemlen og rigtigheden af den faktiske virkelighedsbeskrivelse også være. Dette er ikke foreneligt med nuværende praksis der ifølge Tænketanken Justitia rapport fra august 2023 lød *"Det blev nemlig af Børne- og Socialministeriet vurderet, at et krav om dokumentation af volden ikke ville være hensigtsmæssigt, da Familieretshuset hverken kan eller skal efterforske påstande om vold og af hensyn til, at enhver tvivl bør komme den potentielt voldsramte part til gode."* i det at adskille et barn fra en forældre med tilstrækkelig forældreevne eller skævvriddes samvær, har **samme neurologiske skadespåvirkning på barnet som eksempelvis fysisk vold.**

Man er derfor i en situation hvor man bør nytænke det familieretslige systems indretning, hvis det er barnets bedste i et langsigtet perspektiv man ønsker at varetage.

Delebarnets Vilkår mener

- at “barnets bedste” er ikke kun en afvejning af umiddelbare risiko og tryghedsfaktorer, men en afvejning af alle forhold angivet i FNs børnekonvention, da disse ikke er hierarkisk rangordnede. Herunder skal der anlægges et langsigtet perspektiv, der ikke er båret af et princip om at en forælder skal anlægge en retssag eller barnet skal benytte en initiativret.
- tidsperspektivet er afgørende – både procesmæssigt men også i vurderingen af hvad der over tid er til barnets bedste. Dette forhold er også et gennemgående tema i afgørelser truffet af den Europæiske Menneskerettighedsdomstol gennem mere end et årti. Et opgør med stiltiende accept af tilgangen at tid skaber fakta – det indirekte incitament for at trække sager i langdrag – er påkrævet.
- barnets retssikkerhed skal styrkes gennem iagttagelse af Officialsmaksimen der om legalitet og proportionalitet tilsiger, at jo dybere et indgreb i borgernes, herunder forældres og børns liv, et indgreb er, des klarere skal både lovhjemlen og rigtigheden af den faktiske virkelighedsbeskrivelse også være. Således skal Børne- og Socialministeriet vurdering “at et krav om dokumentation af volden ikke vil være hensigtsmæssigt, da Familieretshuset hverken kan eller skal efterforske påstande om vold og af hensyn til, at enhver tvivl bør komme den potentielt voldsramte part til gode” erstattes af en konsekvent tilgang, hvor børnehuses og politiets kompetencer på området bringes i spil – hurtigt. I tilfælde af tiltalefravald grundet bevisets stilling i sager med bestyrket mistanke om strafferetlige forhold begået mod barnet, skal barnet sikres en efterværnsordning, der over en længere periode tilsikrer at barnet følges tæt.

Til eksempel:

I Belgien kan man efter 1-2 tværfaglige forhandlinger træffe afgørelse på under en måned i hovedparten af §7 sagerne – uden at gå på kompromis med at beskytte barnet i forbindelse med mistanke eller påstande om vold. Dette ved at parallelt gennemføres en retsmedicinsk screening af barnet.

I Danmark har Børnehus Hovedstaden gennemført et projekt (2020-2022), hvor man har dokumenteret, at man på en uge vil kunne gennemføre en retsmedicinsk screening.

Delebarnets Vilkår mener at hovedmålsætninger med lovudkast skal omfatte at:

1. Sagsbehandling bør afsluttes indenfor 30 dage efter sagens anlæggelse efter tværlige forløb (se bilag 1)

- hurtig afklaring af forhold af strafferetslig karakter, der involverer barnet
- hurtig sikring af barnets omfattende og stabile kontakt til begge forældre + minimering af barnets direkte involvering i forældrenes sag
- grovskitse for handlingsplan, herunder operationelle målsætninger
- opprioritering af reetablering af afbrudte kontakter

2. Handlingsplan – efterværn (bilag 2)

- etablering og udvikling af tryghed og tillid hos sagens parter (under ledelse af en forældrekoordinator)
- løbende justeringer
- retsmidler der understøtter handlingsplanens gennemførelse
- retslig forankring – ud fra tilgangen “En familie – en sag – en dommer”, der over tid sikrer kontinuitet og fremdrift

3. Effektive og præventive retsmidler

- tydelighed i krav til anvendelse af disse samt optrapning heraf
- mulighed for grundig klinisk psykologfaglig udredning af en eller begge forældre
- en forældres kontakt til barnet skal kun kunne afbrydes efter en sådan udredning, det skal belyses om forælderen kan støttes i at udvikle eller generhverve tilstrækkelig forældreevne og tilbydes en sådan støtte, samt have adgang til gratis advokatbistand i forløbet.

4. Eliminering af barrierer

- politisk bestemte privilegier og særrettigheder koblet til barnets bopæls-adresse, samt lovgivningsmæssigt indbyggede mekanismer der skævvrider forældrenes rettigheder og pligter skal fjernes

– standardiseret samværsaftale der regulerer alle væsentlige forhold, skal som udgangspunkt skal gælde ved brud

5. Revision af nationale retningslinjer

– tydeliggørelse af alle parter og fagaktørers ansvar for at sikre barnets ret til familieliv og bevarelse af familie-miljø

6. Reetablering af brudte kontakter

– de der direkte eller indirekte mistede kontakt som følge af det familieretslige systems tilrettelæggelse og praksis, skal gives mulighed for og støtte til reetablering af sådanne kontakter

Ovenstående foldes yderligere ud på <https://delebarnetsvilkaar.dk/loesningen/>

Delebarnets Vilkår bidrager naturligvis gerne med yderligere perspektivering af ovenstående og henviser til www.delebarnetsvilkaar.dk samt bilag, der eksemplificerer delelementer.

Med venlig hilsen

Delebarnets Vilkår

Sundholmsvej 8
2300 København S
CVR-nr: 41629363

Jan Bækgaard Nielsen

Bestyrelsesformand

Bilag:

Bilag 1

Bilag 2

Bilag 3

Bilag 4

Bilag 1:

Belgien – Dinant-modellen

Den belgiske tilgang synes at være et centralt udgangspunkt at lade sig inspirere af, hvis man i Danmark ønsker etablering af et velfungerende familieretligt system.

Historien – kort:

I det belgiske familieretlige system tog man for over et årti siden den tyske Cochem-model til sig som udgangspunkt i en erkendelse af, at den daværende tilgang var uholdbar.

Forberedelsesprocessen bestod ud over at involvere/motivere sagsaktørerne, også i at forbedre den oprindelige tyske model samt at påvirke lovgivning til at understøtte den ønskede retspraksis.

Efterfølgende er man fortsat med at videreudvikle modellen, som er blevet udbredt til hovedparten af retsdistrikterne i Belgien såvel som har dannet grundlag for adaptering i Schweiz og aktuelt drøftes i Frankrig (Paris). Også i Tjekkiet og Slovakiet anvendes Cochem tilgangen.

I modsætning til Danmark er disse lande opbygget i form af regioner med selvstændig lovgivning og praksis, hvorfor det ikke har været en national beslutning, men et anliggende drevet regionalt. Regionerne i respektive lande har således tilvalgt den belgiske Dinant-model idet man har fundet den mest hensigtsmæssig.

Dinant-modellen er båret af 5 grundprincipper:

- Forældre skal have fokus på barnets trivsel
- Hurtig indgriben, så konflikten ikke bliver forankret
- Ingen brud i forholdet mellem barn og forældre
- Organiseret samarbejde mellem forældre og fagpersoner
- Tværfagligt samarbejde og synergi mellem fagpersoner

Den danske model blev til sammenligning i 2018 markedsført med stikordene:

- Familieretshuset; screeningssystem, familie-mægling og familieretlig udredning

- Familieretten; komplekse sager
- Børneenhed; børnene bliver inddraget tidligt og så skånsomt som muligt
- Ligeværdigt forældreskab; deling af børnecheck

I Belgien indebar tilgangen at man i de “vanskelige sager” oftest har fundet løsninger i et tværfagligt samarbejde indenfor 30 dage. Opstart senest efter to uger fra sagens fremkomst.

I Danmark er til sammenligning kun visiteringsprocessen afsluttet og der er alene indkaldt til første ikke-tværfaglige møde, på tidspunktet hvor hovedparten af sagerne i Belgien er afsluttet! *

I Danmark frafaldt man i 2020 kravet om mægling og betænkingsperiode.

Derved skabtes et konfliktskabende og konflikteskalerende dansk familieretligt system, hvori børn blev fastholdt og gjort til omdrejningspunkt for hovedparten af sagens aktører; forældre, psykologer og dommere. Men det stopper ikke ved dette.

Overinvolvering af barnet – er det en skånsom tilgang?

Hvis man kigger på omfanget af børneinvolvering i Danmark vil mange blive forpustet:

- Børnesamtaler med og fortolkninger heraf ved pædagoger, lærere og socialrådgivere
- Børnesamtale i Familieretshuset
- Børnegruppedeltagelse i Familieretshuset
- Samtale med psykolog og observation i forbindelse med børnesagkyndige undersøgelser i regi af Familieretshuset
- Samtale med psykolog og observation i forbindelse med børnesagkyndige undersøgelser i regi af Familieretten (måske krav om nye udtalelser fra institution/skole).
- Samtale med dommer og psykolog i Familieretten

Oven i dette kan man så tillægge den opmærksomhed, der er på barnet fra dets forældre og andre nære i hele forløbet, der kan tage flere år (*red.: I DK tager forløb i Familieretshus + Familieretten i gns. 1,1 år (2023)*).

I Dinant-modellen er fokus på forældrene. Hvorledes medvirker de til at finde løsninger. De fagprofessionelles opgave er at hjælpe forældrene til at finde gode løsninger, der sikrer barnets fortsatte gode kontakt til begge forældre. Opgaven er således ikke at finde "den bedst egnede forælder".

Konfliktmodellen – den danske tilgang – polariserer forældrene og stigmatiserer, stik imod hvad der er til delebarnets bedste hvorved skilsmissebarnet gøres til den sikre taber.

I Danmark fastholdes delebarnet i en taberposition efter at der i samværssagen er truffet en afgørelse. Dette forhold vidner flere danske undersøgelser om.

Danmark: Skilsmissebarnet efterlades uden efterværn

I modsætning til anbringelsesområdet, er skillemissebarnet ikke sikret nogen form for efterværn efter retlig afgørelse.

I stedet er det op til den mest stigmatiserede forælder at påvise at vedkommende enten er tilstrækkelig god til at "fortjene" yderligere samvær eller dokumentere at barnets trivsel er forværret. Dette kan tidligst ske tidligst efter et år. Således fastholder man den stigmatiserede forælder i sin tilstand, barnets forhøjede emotionelle stresstilstand internaliseres, sagsbunkerne i det familieretslige system forøges og alle parter re-traumatiseres når sagen genoptages = alle taber.

Ved påstande om strafferetslige forhold

I belgiske sager med mistanke om forhold af strafferetlig karakter straks-involveres politi / børnehus. Parallelt med mæglingsprocessen udreder relevant myndighed nedlagte påstande og rapporterer løbende om sine fund til Familieretten, der kan inddrage denne viden i sin proces, herunder regulere samvær om nødvendigt.

I Danmark venter man på afslutning af udredning, der kan tage 4-6 måneder, inden man påbegynder mægling". Derved skabes unødigt lange forløb. (red: I stedet for at lade et børnehus gennemføre en retsmedicinsk screening, hvilket tager en uge).

Tilhold vs. krisecenter

Polititilhold mod den potentielle voldsudøver er også et retlig greb, der i Belgien kan tages i brug. I stedet for at det er barn + voldsudsatte forældre, der skal på krisecenter, er det den påståede voldsøver der skal holde sig fra hjemmet og barnets nærområde. Således kan barnet opretholde en nogenlunde normal hverdag i stedet for at opholde sig i et u hensigtsmæssigt miljø samtidig med at der ydes støtte fra krisecenter.

Hvis der efter en politimæssig vurdering tildes et tilhold, har personen der har fået tilhold et retsligt krav på hurtig opstart af samværs sag (max. 2 uger) samt ophold på krisecenter.

Red: Op imod 2.400 børn forventes årligt at få ophold på krisecenter længere end 1 måned og ofte op til 3 måneder. Se bilag 1B

Ved samværschikane / “fremmedgørelse”

I Belgien er man meget bevidst om i mæglingforløbet ikke at stigmatisere den “fremmedgørende” forælder for derigennem at tillade en gradvis genopbygning af båndene mellem den “fremmedgjorte” forælder og barnet.

Dette indebærer ikke at den “fremmedgørende” forælder har frit lejde til at fortsætte sin adfærd, hvis der ikke i forbindelse med udredning af politi / børnehus findes bestyrket mistanke.

Lovgivningsmæssigt råder dommeren over en række greb af en karakter, der oftest har effekt.

En familie, en sag, en dommer

Hvis en sag kommer for retten mere end en gang, vil det være den samme dommer, der er ansvarlig for sagens behandling. Hermed sikres tilstedeværelse af tilstrækkelig baggrundsviden således at der enten umiddelbart kan træffe afgørelse eller sikres korte forløb, således at tidsfaktoren ikke får unødigt negativ indflydelse.

Diagnose vs. traume: “De vanskeligste sager”

Også i Belgien har man “vanskelige sager”, hvor en forælder eller begge ikke kan bringes til at acceptere lavpraktiske løsninger. Men omfanget synes langt mindre end hvad der ses i Danmark.

I forskellige sammenhænge ses ofte psykologiske/psykiatriske diagnose bragt på banen som en del af en forklaringsmodel.

Der vil givetvis være forældre, som der kan hæftes en eller flere diagnosekode på, men det er ikke nødvendigvis ensbetydende med at forældrerollen ikke kan løftes.

Reelt kunne det lige så vel være uforløste traumer eller krisereaktioner.

I psykiatrien ses ofte en tilgang, hvor man støtter en person i at kunne varetage forældrerollen, enten i et familieorienteret behandlingsforløb eller med ekstra støtte i de perioder hvor vedkommende ikke har det nødvendige overskud.

Man er i Belgien opmærksom herpå og har forskellige tilgange til at adressere problematikkerne med et ønske om at beskytte barnets ret til familieliv, men også med en erkendelse af at det i sjældne tilfælde kan være nødvendigt at afbryde barnets kontakt til en forælder uden tilstrækkelig forælderevne.

Lige rettigheder og pligter – i Belgien

Som udgangspunkt er forældrene ligestillet efter et samlivsbrud.

Det er ikke det samme som 50/50 samværsordning er standard. Her inddrages lavpraktiske forhold, eksempelvis arbejdssituation og geografisk nærhed. Det kan således være, at det mest hensigtsmæssige vil være at starte ud i en 65/35 ordning, som kan tilpasses, hvis der sker relevante ændringer, der understøtter 50/50.

Ingen privilegier knyttet til barnet – i Belgien

At den ene forælder har en overvejende del af samværet, indebærer ikke, at denne kan flytte med barnet ud af nærområdet på samme vis som det gælder i Danmark for bopælsforældre til børn, der ikke er startet i skole.

Begge forældre bidrager forholdsmæssigt til barnets forsørgelse ud fra indkomstmæssige forhold. Der er en økonomisk ramme herfor. Indbetaling sker til en fælles konto.

Lavpraktisk samarbejde

I erkendelse af at det kan være vanskeligt løbe et samarbejde i gang efter uenigheder, der er eller har været genstand for forløb i det familieretlige system, kan partnernes advokater eller mediator have et ansvar for den efterfølgende kommunikation. Målet er at etablere et lavpraktisk samarbejde forældrene imellem og samtidig deeskalere konflikten over tid.

Kommentarer til den belgiske Dinant-model

Når man kigger på den belgiske Dinant-model, skal man også inddrage hvorledes man har tilrettelagt samarbejdet med primær sektor (kommunerne) og andre offentlige instanser.

Sikrer man med midlertidige afgørelser i familieretten, at der foreligger en handlingsplan, der angiver hvilke indsatser der skal gøres for at (re)etablere forældrene i en situation, hvor de er ligeværdige omsorgspersoner i forhold til barnet. Støttes den ene forælder til at (gen)erhverve den nødvendige forældreevne, støttes forældrene i ordninger der deeskalerer eventuel konflikt og fremmer et lavpraktisk samarbejde? Er der etableret en rolle, der understøttet af sagens dommer kan træffe nødvendige beslutninger uden unødigt ophold og samtidig har ansvar for at alle parter medvirker til at (be)handlingsplanen gennemføres?

Af andre forhold man skal kigge på er om man også i Belgien savner retsmidler til eksempelvis at pålægge gennemførelse af en klinisk udredning af en forælder, der nægter at samarbejde og om udfaldet heraf (eller nægtelsen) skal kunne påvirke afgørelsesudfald, om man savner mulighed for dynamisk tilpasning af samværsomfang, om man savner lovgivning der som i Rumænien også præciserer ansvar hos myndigheder og barnets omgivelser for ikke at modarbejde barnets kontakt til den ene forælder (med tilhørende sanktionsmuligheder).

Værdien af at friholde børn for ophold på krisecenter ved at politiet udsteder tilhold mod en voldsudøvende forælder mod ophold i eget hjem skal ligeledes inddrages, når man lader sig inspirere af Belgien.

Ligeledes skal det afdækkes om primær sektors rolle er defineret som kan eller skal opgaver; skal børn/familie der er udredt af børnehus tilbydes traumefokuseret behandling, skal der tilbydes forløb der har til formål at (gen)erhverve forældreevne med mere.

"Forældrefremmedgørelse"

Heller ikke Belgien undgår påstande om at "forældrefremmedgørelse er mænds måde at udøve vold mod kvinder familieretlig kontekst" kommer til udtryk. I sensommeren 2024 er det forventeligt at den GREVIO inspirerede rapport "L'aliénation parentale. Étude du concept et des pratiques en Belgique francophone" kommer til at florere. Rapporten er i lighed med rapporter fra andre lande baseret på erfaringer fra egne retssystemer kombineret med litteraturgang og interviews med fagaktører – dvs. overvejende præget af juridisk tilgang, udfærdiget af mestedelens af kvinder, der beskæftiger sig med kvinde- og børnerettigheder.

Også her savnes perspektivet at det 100 procent børnene det går ud over, og efter al sandsynlig at den skadelige manipulative adfærd fra forældreside har en kønsmæssig 50/50 balance.

Selvom rapportens forfattere synes at have gjort sig mange overvejelser, er en af disse ikke egen bias. Undervejs i rapporten anføres at begrebet "forældrefremmedgørelse" er kønnet. Ikke kun på grund af dette, men af alle de holdninger, tolkninger og følelser, der er knyttet til begrebet, er der al mulig grund til ikke at introducere det i dansk lovgivning.

Rapportens kønsmæssige slagside skal også ses i lyset af dette opslag:

"Forældrefremmedgørelse – kampen om definitionsretten"

<https://delebarnetsvilkaar.dk/foraeldrefremmedgoerelse-kampen-om-definitionsretten/>

Rapporten rummer også en beskrivelse af Dinant-modellen og finder kun få punkter at kritisere den på, hvilket handler om tilgangen til børneinddragelse, hvor forfatterne gerne så børn få en mere fremtrædende rolle – helt uden blik for at man derved risiko-eksponerer, belaster og ansvarliggør børnene på samme vis, som aktuelt gør sig gældende i Danmark. Men igen – det er ikke en rapport udfærdiget af psykologer men af jurister.

Kildemateriale:

Om Dinant-modellen

(2014): Forberedelserne til etablering ny retspraksis

https://www.vd.ch/fileadmin/user_upload/themes/vie_privée/jeunesse/Colloques/separation_conflictuelle/De_Cochem__Dinant_une_proc_dure_dans_le_respect_de_l_enfant.pdf

(2014): Marie France Carlier, belgische Jugendrichterin zur belgischen Sorgerechtspraxis (video)

<https://www.youtube.com/watch?v=7iZVQsKqX5s>

(2014): Jan Piet de Man: Shared parenting in Belgium – Strasbourg conference, Oct 2013 (artikel)

<https://sharedparenting.wordpress.com/2014/04/06/41/>

(2016): Marie France Carlier: Le Modèle de Consensus Parental (video)

<https://youtu.be/V3W00m8LxmQ>

Marie France Carlier : Le Modèle de Consensus Parental (suite) (video)

<https://youtu.be/vApW7YljV60>

(2016): Me Bee Marique: Le modèle de consensus parentale de Dinant (video)

<https://youtu.be/r7Srpy-3qzg>

(2016): Débat avec Intervention de Madame Alexandra Huberty Juge IV Chambre (video)

<https://youtu.be/Ry8Bm2ThK0E?list=PLdl16wOveelj2y1O9HN5r3iQMEXOaQQb3>

(2018): La paix à petits pas : Marie-France Carlier (artikel)

https://www.academia.edu/39835578/La_paix_%C3%A0_petits_pas_Marie_France_Carlier

(2020): “The Consensus Model” (artikel)

<https://www.twowishes.org/dinant-family-courts/>

(2021): Interview with Marie-France Carlier (Judge) and Olivier Vanhaelen (Expert) (artikel)

https://brianludmer.ca/wp-content/uploads/2021/05/PAI_Newsletter_May_2021.pdf

(2021): Marie-France Carlier FAMILY TIES 2021 BRUSSELS 9&10 September 2021 (video)

<https://youtu.be/vB2ayqbJBEU>

(2021): Belgian Justice Minister Vincent Van Quickenborne (artikel + tale)

<https://www.sharedparenting.scot/guiding-principle-in-belgium-is-that-of-equal-custody-of-the-child/>

https://www.sharedparenting.scot/wp-content/uploads/2021/10/Speech-minister-Van-Quickenborne_4th-Intl-Conference-Protecting-Family-Ties-after-Separation.pdf

(2022): Marie France Carlier: Le consensus parental au Tribunal de la famille de Dinant (podcast)

[https://www.youtube.com/watch?v=N7EjLRDmlyU%20\(podcast\)](https://www.youtube.com/watch?v=N7EjLRDmlyU%20(podcast))

(2022): Cochem model Gentse Familierechtbank

<https://www.elfri.be/artikel/cochem-model-gentse-familierechtbank>

Forebyggelse:

(2023): Skilsmisse: Familieadvokat forbinder jura og omsorg (artikel)

<https://sociaal.net/achtergrond/echtscheiding-gezinsadvocaat-verbindt-recht-en-zorg/>

Barnet – objekt for privilegier og særrettigheder (DK):

<https://delebarnetsvilkaar.dk/incitament/>

Bilag 1A

Andre beskrivelser af den belgiske tilgang

Belgien og Dinant-modellen: Et spadestik dybere

<https://delebarnetsvilkaar.dk/belgien-og-dinant-modellen-et-spadestik-dybere/>

Belgien og Dinant-modellen: Lovgivning

<https://delebarnetsvilkaar.dk/belgien-og-dinant-modellen-lovgivning/>

Belgien: Statistik, samværsaftørelser vs. Dinant-modellen

<https://delebarnetsvilkaar.dk/belgien-68-afgoerelser-om-ligevaerdige-samvaersordninger/>

Belgien: Bopælsforælder

<https://delebarnetsvilkaar.dk/belgien-60-40-fordeling-for-bopaelsforaeldre/>

Bilag 1B

Børn med ophold på krisecenter (DK)

Tal fra Danmarks Statistik (2021) for kvindekrisecentre:

- 2.254 børn havde ophold, 81 dog kun et døgn
- 1/3 af krisecenterophold varer mellem 31 og 119 døgn (ca. 800 børn)
- 1/4 af krisecenterophold varede mellem 6-30 døgn (knap 600 børn)
- 1/4 af krisecenterophold varede mere end 119 døgn (ca. 550 børn)

Hvis der havde eksisteret ligestillede mandekrisecentre i 2021 og kønsforholdet fsva. voldsudøvelse kønnene imellem fsva. partnervold (55/45) og vold mod børn (48/52) anvendes, da ville det indebære at behovet for børn på mandekrisecentre ville have set ca. således ud:

- 1.844 børn skulle have haft ophold.
- 1.070 børn skulle have haft ophold længere tid end 31 døgn.
- 461 børn skulle have haft ophold mellem 6-30 døgn.

At mere end 2.400 børn årligt med den nuværende tilgang på området fremadrettet kan befinde sig i et krisecentermiljø mere end en måned og ofte op til tre måneder, synes stærkt problematisk.

Kilde

<https://delebarnetsvilkaar.dk/krisecentre-problemer-ifht-det-familieretlige-omraade/>

Bilag 3

Efterværn

FNs børnekonvention

“Stater skal indføre formelle processer med strenge proceduremæssige garantier, designet til at vurdere og afgøre barnets bedste interesser for beslutninger, der berører barnet, herunder mekanismer til evaluering af resultaterne. Stater skal udvikle gennemsigtige og objektive processer for alle beslutninger truffet af lovgivere, dommere eller administrative myndigheder, især på områder, der direkte påvirker barnet eller børnene.”

Denne forpligtigelse løftet den danske stat ikke på det familieretslige område. I stedet er det en forælder der skal sandsynliggøre barnets ønske om ændringer eller påvise at barnet har udviklet tegn på mistrivsel. Men ikke alle børn er udadreagerende – i stedet er reaktionerne indadvendte og dermed langt vanskeligere at få øje på. Barnet kan også give udtryk for ønske om mere tid sammen med den anden forælder, hvilket kan placere det i en loyalitetskonflikt, som kan forstærkes af erfaringer fra tidligere familieretlige forløb og derfor fraholde barnet i at fremsætte sit ønske.

I stedet fastholder staten forældrene i et konfliktmønster eller efterlader barnet i en situation med mistrivsel.

Kilder

FNs Børnekomite - General comment No. 14 (2013)

<https://docstore.ohchr.org/SelfServices/FilesHandler.ashx?enc=6QkG1d%2FPpRiCAqhKb7yhsqlkirKQZLK2M58RF%2F5F0vEAXPu5AtSWvliDPBvwUDNUfn%2FyTqF7YxZy%2Bkauw11KCUiE%2Bul1sW0TSbyFK1MxqSP2oMlMyVrOBPKcB3Yl%2FMB>

(2015) Børnerådet, Børneindblik 3/16

<https://www.boerneraadet.dk/vores-viden/2016/materialer/boerneindblik-316-7-ud-af-10-unge-savner-den-foraelder-de-ikke-bor-hos/>

(2024) Delebarnets Vilkår

<https://delebarnetsvilkaar.dk/eftervaern/>

<https://delebarnetsvilkaar.dk/vive-om-boerneinddragelse-dokumenteres-overtraedelse-af-fns-boernekonvention/>

Bilag 3

Overvåget eller støttet samvær - max. 2 ugers behandlingstid

For at beskytte barnets ret til familieliv skal det indenfor maksimalt 2 uger fra anmodning afdækkes om der gør særlige forhold sig gældende, der medfører at der ikke som minimum kan fastansættes overvåget samvær.

Hvis samværet aktuelt er afbrudt grundet krisecenterophold skal myndigheden af egen drift iværksætte sag om etablering af overvåget eller støttet samvær.

Hvis der ikke identificeres forhold der strider imod at fastansætte overvåget eller støttet samvær, skal dette fastsættes således at første overvågede samvær gennemføres efter 2 uger efter afklaring.

Hvis der identificeres forhold, der initialt strider imod fastsættelse af varianter af overvåget eller støttet samvær, skal revurdering heraf efterfølgende foretages med faste intervaller af 1 måned mens sagens udredning pågår.

Uddybning:

<https://delebarnetsvilkaar.dk/samvaer-afbrudt-max-2-ugers-behandlingstid-for-overvaaget-samvaer/>

Bilag 4

Samvær afbrudt: 50/50 som udgangspunkt for reetablering

Hvis samvær afbrydes skal udgangspunktet for midlertidigt kontaktbevarende samvær være 50/50.

Dette for at bevare barnets stabile og omfattende kontakt til begge forældre og derigennem minimere risici for at påføre barnet emotionelt stress som følge af dets oplevelse af utryghed og ustabilitet.

En (bopæls)forælder kan derved ikke spekulere i at afbryde barnet samvær (samværschikane) som middel til at skævvride samværet i en længevarende periode og i denne tid præge barnet, herunder manipulere barnet, i omfattende grad.

Rettens afgørelse om ansættelse af midlertidigt kontaktbevarende samvær skal ske senest 30 dage efter sagens anlæggelse.

Afvigelse fra 50/50 fra skal ske med udgangspunkt i en konkret individuel vurdering, baseret på sandsynliggørelse af at samvær forud for ansøgning har været afbrudt eller skævvredet langvarigt med fortsæt af den part, der nu ønsker kontaktbevarende samvær.

Uddybning:

<https://delebarnetsvilkaar.dk/samvaer-afbrudt-50-50-som-udgangspunkt-for-reetablering/>

Frederiksberg C. og Farum, den 21. august 2024

Til Social-, Bolig- og Ældreministeriet ,

att. Lars Thøgersen

Mail: lth@sm.dk

cc til: jurint@sm.dk

Journal nr: / Sagsnr. 2024 – 2132

Høringssvar på "Høring over udkast til forslag til lov om ændring af forældreansvarsloven (Styrkelse af barnets ret til begge forældre, herunder barnets bedste ved samarbejdschikane og forældrefremmedgørelse, samt forældreansvar for forældre, der er dømt for gentagen vold i nære relationer), sagsnr. 2024 – 2132

Vi takker for muligheden for at afgive høringssvar til udkast til forslag til lov om ændring af Forældreansvarsloven.

Vi anerkender, at ændringen af Forældreansvarsloven er en udmøntning af den politiske aftale af 30.11.2023 imellem regeringen og Socialistisk Folkeparti, Danmarksdemokraterne, Liberal Alliance, Det Konservative Folkeparti, Enhedslisten, Radikale Venstre, Dansk Folkeparti, Alternativet og Nye Borgerlige om et forbedret familieretligt system, hvor det bærende princip i aftalen er, at fokus i Forældreansvarsloven fortsat skal være et fokus på barnets bedste, barnets trivsel i brudsituationer og barnets perspektiv. Endvidere at barnet (og den unge) fortsat skal have ret til begge forældre, og at denne ret skal styrkes, bl.a. ved at understrege forældrenes ansvar for at skærme barnet mod deres konflikter i brudsituationen og underforstået i det efterfølgende forældresamarbejde omkring barnet og den unge.

Grundlæggende hilser vi på vegne af samlivsramte børn og unge initiativet velkommen, særligt at der endnu engang sættes fokus på samarbejdschikane, og at systematisk forældrefremmedgørelse i forældreansvarssager nu i højere grad end tidligere skal tillægges vægt og stoppes via myndighedernes hjælp, både i brud situationen og i det mangeårige efterfølgende forældresamarbejde til barnet bliver myndig og voksen.

I forslag til ændringen af Forældreansvarsloven og dermed implementeringen af aftale af 30.11.2023 savner vi imidlertid et fokus på to emner: 1) mistet kontakt og 2) større respekt for at tidsperspektivet er afgørende både hvad angår fastsættelse af midlertidigt overvåget samvær og midlertidigt kontaktbevarende samvær.

1: Mistet kontakt, barnets ret til begge forældre og efterværn

Vi savner, at der sættes en effektiv stopper for det familieretlige systemets flerårige praksis med at give børn og unge "pauser" fra enten en mor eller far, hvis forældrene er uenige om barnets eller den unges samvær. "Pauser" er det udtryk tidligere vicedirektør Jacob Buch fra Familieretshuset anvendte på det landsdækkende TV2 den 21. april 2022, hvor direktøren fortæller om, hvordan denne og dennes medarbejdere giver børn og unge "pauser" fra enten en mor eller far, hvis forældrene er uenige.

Som praksis er i dag, er de samlivsramte forældre uenige bare en af forældrene ikke ønsker at samarbejde, hvilket direktøren i Tv-programmet kalder "højkonflikt". Det kan fx være en forælder, der nægter at deltage i transport af barnet i forbindelse med, at barnet skal være sammen med den anden forælder. Eller det kan være en forælder, der tilbageholder barnet fra at være sammen med den anden forælder ved blot sige, at barnet ikke ønsker at se den anden forælder. Hvor denne uhensigtsmæssige adfærd - eller samværschikane – til sidst bliver barnets eller den unges virkelighed. De senere år er der desværre gået inflation i brugen af betegnelsen "højkonflikt-sager" i Familieretshuset og i det familieretlige system. Det er blevet for nemt at skabe konflikt og skabe "Konflikter" i det familieretlige system og omkring barnet eller den unge. Det bør der gøres op med politisk.

Når kontakt og relations dannelse hindres, påvirker det barnets og den unges trivsel og perspektiv

Det foreliggende forslag til lovændring af Forældreansvarsloven hjælper desværre ikke de børn og unge, som allerede har mistet kontakten til den ene forælder og eller biologiske søskende som følge af samværschikane og forældrefremmedgørelse. Forslaget indeholder heller ikke tiltag om efterværn, sådan som det kendes fra sagerne om tvangsanbragte børn. Dermed er børn og unge fra samlivsramte familier dårligere stillede end tvangsfjernede børn og unge, se bilag 2 for yderligere uddybning af samlivsramte børns retsstilling og de psykiske konsekvenser af deres møde med det familieretslige system.

Ankestyrelsen skrev allerede for år tilbage i en tilsynsrapport med det familieretslige system, at det er meget vanskeligt at genetablere en ødelagt relation til en mor eller far, hvis kontakten først er afbrudt, suspenderet eller stoppet. Vicedirektøren fortæller i TV-udsendelsen på TV2, at barnet eller den unge har resten af livet til at rette op på de ødelagte relationer. Vi er ikke enige i direktørens synspunkter og udsagn, og vi mener, at det er en meget farlig og uhensigtsmæssig vej at gå i det familieretslige system.

Aftaler omkring barnets /den unges kontakt til begge forældre skal ikke kunne pauses

Vi mener, at aftalen af 30.11.2023 og den efterfølgende implementering af aftalen i Forældreansvarsloven mangler at adressere såkaldt "mistet kontakt", hvorfor det nu fremlagte forslag til ændring af Forældreansvarsloven ikke i tilstrækkelig grad varetager barnets bedste, trivsel og perspektiv, både i brudsituationen og i det efterfølgende forældresamarbejde til barnet / den unge er myndig. Systemet undlader at fortælle barnet – i nogle tilfælde børn ned til 9-10 år, som er til børnesamtaler - , at der ingen fortrydelsesret er, hvis en fastsat kontakt eller samværsaftale først stoppes af systemet. Det er der nemlig ikke lovhjemmel til i Forældreansvarsloven, i modsætning til tvangsfjernede børn og unge, der godt kan komme tilbage til deres biologiske forældre, hvis forholdene har ændret sig. I udkast til ændring af Forældreansvarsloven mangler der at blive implementeret et efterværn, så samlivsramte børn og unge ikke behandles dårligere end tvangsanbragte og tvangsfjernede børn og unge. Se bilag 3 for overvejelser omkring efterværn. Biologiske søskende, og deres relationer og tilknytning til barnet/den unge mangler også at blive skrevet ind i loven. Biologiske søskende har også ret til familie, jf. FNs børnekonvention. Aftalen af 30.11.2023 mangler desværre at adressere, at biologiske søskende også er børn og unge, som påvirkes negativt af disse samlivsbrud og forældre, som ikke evner at samarbejde over tid.

2: Tidsperspektivet er afgørende

Tidsperspektivet er afgørende i sager om mistet kontakt, både hvad angår fastsættelse af midlertidigt overvåget samvær og midlertidigt kontaktbevarende samvær.

Lovudkastet ændrer ikke i væsentlig grad ved den nuværende praksis i det familieretslige system. Dette til trods for, at Børnehus Hovedstaden ved et 2-årigt forsøg (2020-2022) har dokumenteret, at det i forbindelse med påstand eller mistanke om vold mod barnet er muligt at udarbejde en fuld retsmedicinsk screening på under en uge og dermed afdække behovet for yderligere undersøgelser eller muliggøre hurtig reetablering af barnets afbrudte kontakt. Dvs. systemet kan godt, men systemet gør det ikke i praksis.

I Belgien er retspraksis at første tværfaglige møde afholdes indenfor 14 dage, efter at sagen er bragt for retten, se bilag 1 for yderligere referencer til praksis i Belgien. På dette tidspunkt er der ved påstand eller mistanke om vold mod barnet igangsat en retsmedicinsk screening, som afhængigt af udfald vil have indflydelse på sagens videre tilrettelæggelse. Tilgangen medfører, at der i hovedparten af disse sager senest efter 30 dage er truffet afgørelse, som har reetableret barnets kontakt. Enten i form af en samværsordning, der afspejler samværet/kontakten før sagens anlæggelse (med 50/50 som udgangspunkt), eller i form af midlertidigt overvåget kontaktbevarende samvær i en form og omfang, der afbalancerer barnets behov for stabil og omfattende kontakt (tryghedsfaktor) med behovet for at blive skærmet mod eventuelle risikofaktorer, som igangværende udredning skal afdække tilstedeværelsen af.

Retten har endvidere en række retsmidler og ressourcer til rådighed, der understøtter iværksættelse af individuelle forløb i tæt samarbejde med primær sektor, hvis der vurderes behov herfor. På den vis understøtter myndighederne barnets ret til familieliv og bevarelse af familie-miljø i overensstemmelse med FNs børnekonvention.

Vi mener, at denne tilgang bør indføres i Danmark, som et opgør med nuværende praksis, hvor det familieretslige system lader tid skabe fakta, hvilket senest er synliggjort af Højesteretsdom BS-11547/2024-HJR af 16. august 2024, hvor det danske retssystemets passivitet / langsommelighed har tilladt effekterne af grov samværschikane og "forældrefremmedgørelse" og dermed ikke sikret barnets ret til familieliv.

Bemærkninger til vores kommentarer til foreliggende forslag til ændring af Forældreansvarsloven

Reelt er der tale om "tvangsfjernelser", når kontakten til en forælder og biologiske søskende "pauses" (stoppes) af det familieretslige system. Det bør ikke kunne ske, og er det sket, skal barnet/den unge og forælder sikres via et efterværn og tilbydes hjælp og støtte fra det offentlige til at genetablere kontakten.

Det kan medføre alvorlige psykiske konsekvenser for et barn og senere ungt menneske at adskille det fra halvdelen af dets familie – dvs. ene forælder, biologiske søskende og anden familie. Det kan også have alvorlige konsekvenser for de tilbageblevne biologiske søskende, hvad angår naturlige relationer, tillid, tryghed, omsorg, angst og tilknytning. Social- og ældreudvalget er tidligere blevet gjort opmærksom på konsekvenserne af adskillelse, jf. **bilag 2**, notat fra 15. oktober 2021: jf. <https://www.ft.dk/samling/20211/almDEL/SOU/bilag/15/index.htm> .

Er en formel kontakt / samværsaftale barn og forældre først suspenderet eller stoppet, kan barnet ikke selv uanset hvor meget det ønsker det, få sin formelle barn-forældre kontakt/samværsaftale tilbage eller genetableret. En aftale om regelmæssige kontakt kan kun fås tilbage ved, at forælderen med mistet kontakt laver en ny sag i det familieretslige system, hvilket i sig selv er konfliktskabende, da det i sagens natur er den anden forælder, der har anlagt sag i systemet for at få en tidligere samværsaftale reduceret, suspenderet eller stoppet. Barnets ret til begge forældre ses ikke implementeret i disse desværre mange sager om mistet kontakt. Dermed har Danmark ikke implementeret FNs børnekonvention fuldt ud. Hertil kommer hensynet til de biologiske søskende, deres bedste og perspektiv, noget som det familieretslige system helt synes at glemme og udlade i "2.1.2. Social-, Bolig- og Ældreministeriets overvejelser".

Vi takker endnu engang for at kunne bidrage med konkret viden og synspunkter ifm. lovændringen af Forældreansvarsloven, og vi møder gerne op i Socialudvalget og uddyber vores viden og synspunkter.

Venlig hilsen

Jan Bækgaard Nielsen, Gammelgårdsvej 17, 3520 Farum

Søren Brønchenburg, Sankt Nikolaj Vej 5d, 3. sal, 1953 Frederiksberg C.

Bilag 1:

Belgien – Dinant-modellen

Den belgiske tilgang synes at være et centralt udgangspunkt at lade sig inspirere af, hvis man i Danmark ønsker etablering af et velfungerende familieretsligt system.

Historien – kort:

I det belgiske familieretlige system tog man for over et årti siden den tyske Cochem-model til sig som udgangspunkt i en erkendelse af, at den daværende tilgang var uholdbar.

Forberedelsesprocessen bestod ud over at involvere/motivere sagsaktørerne, også i at forbedre den oprindelige tyske model samt at påvirke lovgivning til at understøtte den ønskede retspraksis.

Efterfølgende er man fortsat med at videreudvikle modellen, som er blevet udbredt til hovedparten af retsdistrikterne i Belgien såvel som har dannet grundlag for adaptering i Schweiz og aktuelt drøftes i Frankrig (Paris). Også i Tjekkiet og Slovakiet anvendes Cochem tilgangen.

I modsætning til Danmark er disse lande opbygget i form af regioner med selvstændig lovgivning og praksis, hvorfor det ikke har været en national beslutning, men et anliggende drevet regionalt. Regionerne i respektive lande har således tilvalgt den belgiske Dinant-model idet man har fundet den mest hensigtsmæssig.

Dinant-modellen er båret af 5 grundprincipper:

- Forældre skal have fokus på barnets trivsel
- Hurtig indgriben, så konflikten ikke bliver forankret
- Ingen brud i forholdet mellem barn og forældre
- Organiseret samarbejde mellem forældre og fagpersoner
- Tværfagligt samarbejde og synergi mellem fagpersoner

Den danske model blev til sammenligning i 2018 markedsført med stikordene:

- Familieretshuset; screeningssystem, familie-mægling og familieretlig udredning

- Familieretten; komplekse sager
- Børneenhed; børnene bliver inddraget tidligt og så skånsomt som muligt
- Ligeværdigt forældreskab; deling af børnecheck

I Belgien indebar tilgangen at man i de “vanskelige sager” oftest har fundet løsninger i et tværfagligt samarbejde indenfor 30 dage. Opstart senest efter to uger fra sagens fremkomst.

I Danmark er til sammenligning kun visiteringsprocessen afsluttet og der er alene indkaldt til første ikke-tværfaglige møde, på tidspunktet hvor hovedparten af sagerne i Belgien er afsluttet! *

I Danmark frafaldt man i 2020 kravet om mægling og betænkingsperiode.

Derved skabtes et konfliktskabende og konflikteskalerende dansk familieretligt system, hvori børn blev fastholdt og gjort til omdrejningspunkt for hovedparten af sagens aktører; forældre, psykologer og dommere. Men det stopper ikke ved dette.

Overinvolvering af barnet – er det en skånsom tilgang?

Hvis man kigger på omfanget af børneinvolvering i Danmark vil mange blive forpustet:

- Børnesamtaler med og fortolkninger heraf ved pædagoger, lærere og socialrådgivere
- Børnesamtale i Familieretshuset
- Børnegruppedeltagelse i Familieretshuset
- Samtale med psykolog og observation i forbindelse med børnesagkyndige undersøgelser i regi af Familieretshuset
- Samtale med psykolog og observation i forbindelse med børnesagkyndige undersøgelser i regi af Familieretten (måske krav om nye udtalelser fra institution/skole).
- Samtale med dommer og psykolog i Familieretten

Oven i dette kan man så tillægge den opmærksomhed, der er på barnet fra dets forældre og andre nære i hele forløbet, der kan tage flere år (*red.: I DK tager forløb i Familieretshus + Familieretten i gns. 1,1 år (2023)*).

I Dinant-modellen er fokus på forældrene. Hvorledes medvirker de til at finde løsninger. De fagprofessionelles opgave er at hjælpe forældrene til at finde gode løsninger, der sikrer barnets fortsatte gode kontakt til begge forældre. Opgaven er således ikke at finde "den bedst egnede forælder".

Konfliktmodellen – den danske tilgang – polariserer forældrene og stigmatiserer, stik imod hvad der er til delebarnets bedste hvorved skilsmissebarnet gøres til den sikre taber.

I Danmark fastholdes delebarnet i en taberposition efter at der i samværssagen er truffet en afgørelse. Dette forhold vidner flere danske undersøgelser om.

Danmark: Skilsmissebarnet efterlades uden efterværn

I modsætning til anbringelsesområdet, er skillemissebarnet ikke sikret nogen form for efterværn efter retlig afgørelse.

I stedet er det op til den mest stigmatiserede forælder at påvise at vedkommende enten er tilstrækkelig god til at "fortjene" yderligere samvær eller dokumentere at barnets trivsel er forværret. Dette kan tidligst ske tidligst efter et år. Således fastholder man den stigmatiserede forælder i sin tilstand, barnets forhøjede emotionelle stresstilstand internaliseres, sagsbunkerne i det familieretslige system forøges og alle parter re-traumatiseres når sagen genoptages = alle taber.

Ved påstande om strafferetslige forhold

I belgiske sager med mistanke om forhold af strafferetlig karakter straks-involveres politi / børnehus. Parallelt med mæglingprocessen udreder relevant myndighed nedlagte påstande og rapporterer løbende om sine fund til Familieretten, der kan inddrage denne viden i sin proces, herunder regulere samvær om nødvendigt.

I Danmark venter man på afslutning af udredning, der kan tage 4-6 måneder, inden man påbegynder mægling". Derved skabes unødigt lange forløb. (red: I stedet for at lade et børnehus gennemføre en retsmedicinsk screening, hvilket tager en uge).

Tilhold vs. krisecenter

Polititilhold mod den potentielle voldsudøver er også et retlig greb, der i Belgien kan tages i brug. I stedet for at det er barn + voldsudsatte forældre, der skal på krisecenter, er det den påståede voldsøver der skal holde sig fra hjemmet og barnets nærområde. Således kan barnet opretholde en nogenlunde normal hverdag i stedet for at opholde sig i et u hensigtsmæssigt miljø samtidig med at der ydes støtte fra krisecenter.

Hvis der efter en politimæssig vurdering tildeles et tilhold, har personen der har fået tilhold et retsligt krav på hurtig opstart af samværs sag (max. 2 uger) samt ophold på krisecenter.

Red: Op imod 2.400 børn forventes årligt at få ophold på krisecenter længere end 1 måned og ofte op til 3 måneder. Se bilag 1B

Ved samværschikane / “fremmedgørelse”

I Belgien er man meget bevidst om i mæglingforløbet ikke at stigmatisere den “fremmedgørende” forælder for derigennem at tillade en gradvis genopbygning af båndene mellem den “fremmedgjorte” forælder og barnet.

Dette indebærer ikke at den “fremmedgørende” forælder har frit lejde til at fortsætte sin adfærd, hvis der ikke i forbindelse med udredning af politi / børnehus findes bestyrket mistanke.

Lovgivningsmæssigt råder dommeren over en række greb af en karakter, der oftest har effekt.

En familie, en sag, en dommer

Hvis en sag kommer for retten mere end en gang, vil det være den samme dommer, der er ansvarlig for sagens behandling. Hermed sikres tilstedeværelse af tilstrækkelig baggrundsviden således at der enten umiddelbart kan træffe afgørelse eller sikres korte forløb, således at tidsfaktoren ikke får unødigt negativ indflydelse.

Diagnose vs. traume: “De vanskeligste sager”

Også i Belgien har man “vanskelige sager”, hvor en forælder eller begge ikke kan bringes til at acceptere lavpraktiske løsninger. Men omfanget synes langt mindre end hvad der ses i Danmark.

I forskellige sammenhænge ses ofte psykologiske/psykiatriske diagnose bragt på banen som en del af en forklaringsmodel.

Der vil givetvis være forældre, som der kan hæftes en eller flere diagnosekode på, men det er ikke nødvendigvis ensbetydende med at forældrerollen ikke kan løftes.

Reelt kunne det lige så vel være uforløste traumer eller krisereaktioner.

I psykiatrien ses ofte en tilgang, hvor man støtter en person i at kunne varetage forældrerollen, enten i et familieorienteret behandlingsforløb eller med ekstra støtte i de perioder hvor vedkommende ikke har det nødvendige overskud.

Man er i Belgien opmærksom herpå og har forskellige tilgange til at adressere problematikkerne med et ønske om at beskytte barnets ret til familieliv, men også med en erkendelse af at det i sjældne tilfælde kan være nødvendigt at afbryde barnets kontakt til en forælder uden tilstrækkelig forælderevne.

Lige rettigheder og pligter – i Belgien

Som udgangspunkt er forældrene ligestillet efter et samlivsbrud.

Det er ikke det samme som 50/50 samværsordning er standard. Her inddrages lavpraktiske forhold, eksempelvis arbejdssituation og geografisk nærhed. Det kan således være, at det mest hensigtsmæssige vil være at starte ud i en 65/35 ordning, som kan tilpasses, hvis der sker relevante ændringer, der understøtter 50/50.

Ingen privilegier knyttet til barnet – i Belgien

At den ene forælder har en overvejende del af samværet, indebærer ikke, at denne kan flytte med barnet ud af nærområdet på samme vis som det gælder i Danmark for bopælsforældre til børn, der ikke er startet i skole.

Begge forældre bidrager forholdsmæssigt til barnets forsørgelse ud fra indkomstmæssige forhold. Der er en økonomisk ramme herfor. Indbetaling sker til en fælles konto.

Lavpraktisk samarbejde

I erkendelse af at det kan være vanskeligt løbe et samarbejde i gang efter uenigheder, der er eller har været genstand for forløb i det familieretlige system, kan partnernes advokater eller mediator have et ansvar for den efterfølgende kommunikation. Målet er at etablere et lavpraktisk samarbejde forældrene imellem og samtidig deeskalere konflikten over tid.

Kommentarer til den belgiske Dinant-model

Når man kigger på den belgiske Dinant-model, skal man også inddrage hvorledes man har tilrettelagt samarbejdet med primær sektor (kommunerne) og andre offentlige instanser.

Sikrer man med midlertidige afgørelser i familieretten, at der foreligger en handlingsplan, der angiver hvilke indsatser der skal gøres for at (re)etablere forældrene i en situation, hvor de er ligeværdige omsorgspersoner i forhold til barnet. Støttes den ene forælder til at (gen)erhverve den nødvendige forældreevne, støttes forældrene i ordninger der deeskalerer eventuel konflikt og fremmer et lavpraktisk samarbejde? Er der etableret en rolle, der understøttet af sagens dommer kan træffe nødvendige beslutninger uden unødigt ophold og samtidig har ansvar for at alle parter medvirker til at (be)handlingsplanen gennemføres?

Af andre forhold man skal kigge på er om man også i Belgien savner retsmidler til eksempelvis at pålægge gennemførelse af en klinisk udredning af en forælder, der nægter at samarbejde og om udfaldet heraf (eller nægtelsen) skal kunne påvirke afgørelsesudfald, om man savner mulighed for dynamisk tilpasning af samværsomfang, om man savner lovgivning der som i Rumænien også præciserer ansvar hos myndigheder og barnets omgivelser for ikke at modarbejde barnets kontakt til den ene forælder (med tilhørende sanktionsmuligheder).

Værdien af at friholde børn for ophold på krisecenter ved at politiet udsteder tilhold mod en voldsudøvende forælder mod ophold i eget hjem skal ligeledes inddrages, når man lader sig inspirere af Belgien.

Ligeledes skal det afdækkes om primær sektors rolle er defineret som kan eller skal opgaver; skal børn/familie der er udredt af børnehus tilbydes traumefokuseret behandling, skal der tilbydes forløb der har til formål at (gen)erhverve forældreevne med mere.

"Forældrefremmedgørelse"

Heller ikke Belgien undgår påstande om at "forældrefremmedgørelse er mænds måde at udøve vold mod kvinder familieretlig kontekst" kommer til udtryk. I sensommeren 2024 er det forventeligt at den GREVIO inspirerede rapport "L'aliénation parentale. Étude du concept et des pratiques en Belgique francophone" kommer til at florere. Rapporten er i lighed med rapporter fra andre lande baseret på erfaringer fra egne retssystemer kombineret med litteraturgang og interviews med fagaktører – dvs. overvejende præget af juridisk tilgang, udfærdiget af mestedelens af kvinder, der beskæftiger sig med kvinde- og børnerettigheder.

Også her savnes perspektivet at det 100 procent børnene det går ud over, og efter al sandsynlig at den skadelige manipulative adfærd fra forældreside har en kønsmæssig 50/50 balance.

Selvom rapportens forfattere synes at have gjort sig mange overvejelser, er en af disse ikke egen bias. Undervejs i rapporten anføres at begrebet "forældrefremmedgørelse" er kønnet. Ikke kun på grund af dette, men af alle de holdninger, tolkninger og følelser, der er knyttet til begrebet, er der al mulig grund til ikke at introducere det i dansk lovgivning.

Rapportens kønsmæssige slagside skal også ses i lyset af dette opslag:

"Forældrefremmedgørelse – kampen om definitionsretten"

<https://delebarnetsvilkaar.dk/foraeldrefremmedgoerelse-kampen-om-definitionsretten/>

Rapporten rummer også en beskrivelse af Dinant-modellen og finder kun få punkter at kritisere den på, hvilket handler om tilgangen til børneinddragelse, hvor forfatterne gerne så børn få en mere fremtrædende rolle – helt uden blik for at man derved risiko-eksponerer, belaster og ansvarliggør børnene på samme vis, som aktuelt gør sig gældende i Danmark. Men igen – det er ikke en rapport udfærdiget af psykologer men af jurister.

Kildemateriale:

Om Dinant-modellen

(2014): Forberedelserne til etablering ny retspraksis

https://www.vd.ch/fileadmin/user_upload/themes/vie_privée/jeunesse/Colloques/separation_conflictuelle/De_Cochem__Dinant__une_proc_dure_dans_le_respect_de_l_enfant.pdf

(2014): Marie France Carlier, belgische Jugendrichterin zur belgischen Sorgerechtspraxis (video)

<https://www.youtube.com/watch?v=7iZVQsKqX5s>

(2014): Jan Piet de Man: Shared parenting in Belgium – Strasbourg conference, Oct 2013 (artikel)

<https://sharedparenting.wordpress.com/2014/04/06/41/>

(2016): Marie France Carlier: Le Modèle de Consensus Parental (video)

<https://youtu.be/V3W00m8LxmQ>

Marie France Carlier : Le Modèle de Consensus Parental (suite) (video)

<https://youtu.be/vApW7YljV60>

(2016): Me Bee Marique: Le modèle de consensus parentale de Dinant (video)

<https://youtu.be/r7Srpy-3qzg>

(2016): Débat avec Intervention de Madame Alexandra Huberty Juge IV Chambre (video)

<https://youtu.be/Ry8Bm2ThK0E?list=PLdl16wOveelj2y1O9HN5r3iQMEXOaQQb3>

(2018): La paix à petits pas : Marie-France Carlier (artikel)

https://www.academia.edu/39835578/La_paix_%C3%A0_petits_pas_Marie_France_Carlier

(2020): “The Consensus Model” (artikel)

<https://www.twowishes.org/dinant-family-courts/>

(2021): Interview with Marie-France Carlier (Judge) and Olivier Vanhaelen (Expert) (artikel)

https://brianludmer.ca/wp-content/uploads/2021/05/PAI_Newsletter_May_2021.pdf

(2021): Marie-France Carlier FAMILY TIES 2021 BRUSSELS 9&10 September 2021 (video)

<https://youtu.be/vB2ayqbJBEU>

(2021): Belgian Justice Minister Vincent Van Quickenborne (artikel + tale)

<https://www.sharedparenting.scot/guiding-principle-in-belgium-is-that-of-equal-custody-of-the-child/>

https://www.sharedparenting.scot/wp-content/uploads/2021/10/Speech-minister-Van-Quickenborne_4th-Intl-Conference-Protecting-Family-Ties-after-Separation.pdf

(2022): Marie France Carlier: Le consensus parental au Tribunal de la famille de Dinant (podcast)

[https://www.youtube.com/watch?v=N7EjLRDmlyU%20\(podcast\)](https://www.youtube.com/watch?v=N7EjLRDmlyU%20(podcast))

(2022): Cochem model Gentse Familierechtbank

<https://www.elfri.be/artikel/cochem-model-gentse-familierechtbank>

Forebyggelse:

(2023): Skilsmisse: Familieadvokat forbinder jura og omsorg (artikel)

<https://sociaal.net/achtergrond/echtscheiding-gezinsadvocaat-verbindt-recht-en-zorg/>

Barnet – objekt for privilegier og særrettigheder (DK):

<https://delebarnetsvilkaar.dk/incitament/>

Bilag 1A

Andre beskrivelser af den belgiske tilgang

Belgien og Dinant-modellen: Et spadestik dybere

<https://delebarnetsvilkaar.dk/belgien-og-dinant-modellen-et-spadestik-dybere/>

Belgien og Dinant-modellen: Lovgivning

<https://delebarnetsvilkaar.dk/belgien-og-dinant-modellen-lovgivning/>

Belgien: Statistik, samværsaftørelser vs. Dinant-modellen

<https://delebarnetsvilkaar.dk/belgien-68-afgoerelser-om-ligevaerdige-samvaersordninger/>

Belgien: Bopælsforælder

<https://delebarnetsvilkaar.dk/belgien-60-40-fordeling-for-bopaelsforaeldre/>

Bilag 1B

Børn med ophold på krisecenter (DK)

Tal fra Danmarks Statistik (2021) for kvindekrisecentre:

- 2.254 børn havde ophold, 81 dog kun et døgn
- 1/3 af krisecenterophold varer mellem 31 og 119 døgn (ca. 800 børn)
- 1/4 af krisecenterophold varede mellem 6-30 døgn (knap 600 børn)
- 1/4 af krisecenterophold varede mere end 119 døgn (ca. 550 børn)

Hvis der havde eksisteret ligestillede mandekrisecentre i 2021 og kønsforholdet fsva. voldsudøvelse kønnene imellem fsva. partnervold (55/45) og vold mod børn (48/52) anvendes, da ville det indebære at behovet for børn på mandekrisecentre ville have set ca. således ud:

- 1.844 børn skulle have haft ophold.
- 1.070 børn skulle have haft ophold længere tid end 31 døgn.
- 461 børn skulle have haft ophold mellem 6-30 døgn.

At mere end 2.400 børn årligt med den nuværende tilgang på området fremadrettet kan befinde sig i et krisecentermiljø mere end en måned og ofte op til tre måneder, synes stærkt problematisk.

Kilde

<https://delebarnetsvilkaar.dk/krisecentre-problemer-ifht-det-familieretlige-omraade/>

Frederiksberg C., den 14.10.21

Til
Folketingets Social- og Ældreudvalg
Folketinget
Christiansborg
1240 København K

Notat vedr. psykiske konsekvenser for børn og unges møde med det familieretslige system

Under åbent samråd i Folketingets Social- og Ældreudvalg torsdag den 19. august 2021 nævnte Social- og ældreminister Astrid Krag (S), at hun havde fået oversendt tal fra Familieretshuset om, hvor mange sager der har været i første halvår 2021 i Familieretshuset, hvor det har været overvejet af suspendere eller stoppe barnets samvær med "samværsforælderen". Ministeren oplyste de tilstedeværende medlemmer af Folketinget om, at der har været 105 §6 sager, men at kun 3 børn har fået suspenderet eller stoppet deres samvær.

Jeg undres over oplysningerne. Derfor har jeg gennemgået de oversendte tal og sendt ministeren en række spørgsmål, som er besvaret af Social- og ældreministeriets departement. Tak for svar.

På baggrund af spørgsmål og svar mener jeg i dag at kunne konkludere, at børn og unge, som enten får suspenderet deres samværsordning eller stoppet denne, de er dårlige stillet end børn og unge, der bliver tvangsfjernet fra deres hjem. Det skyldes, at det familieretslige system ikke automatisk tager børn og unges sager op igen, når først en samværsordning er suspenderet eller stoppet. Det familieretslige system melder tilbage, at der skal startes en ny sag op, der skal ansøges om en ny samværsordning, eller der skal anlægges en eller flere retssager i det familieretslige system. Det kan barnet eller den unge ikke gøre selv, og for den mor eller far, som har oplevet den ultimativ mistillid fra systemet, at få en samværsordning suspenderet eller stoppet af det familieretslige system, der kan kræfterne, ressourcerne og tilliden være opbrugt.

De mødre eller fædre, som ikke har overskud, ressourcer eller ikke ønsker pga. mistillid til systemet at starte nye konfliktskabende sagsforløb eller retssager op, de er ikke nødvendigvis dårlige forældre. Det er ofte gode og velfungerende forældre, der bor sammen med biologiske søskende til det barn/de børn eller den unge/de unge, som de er afskåret fra at se, og de er iøvrigt velfungerende samfundsborgere og i beskæftigelse.

De afskårne forældre elsker deres børn, også det barn, også det unge menneske, også de børn, også de unge mennesker, som det familieretslige system har afskåret dem fra at se i det daglige.

Tilbage er barnet, den unge, de børn eller de unge, som er afskåret fra deres mor eller far samt evt. biologiske søskende. Det er hårdt psykisk at være det barn eller det unge menneske. Barnet eller den unge ønsker ikke at tage kontakt til det familieretslige system, fordi det har opdaget, at her adskiller man mor eller far fra barnet / den unge. Familieretshuset og samværsordninger betragtes som noget negativt. For det udsatte barn kan det på sigt give psykiske udfordringer.

Konklusion: børn og unge, som får deres samværsresolution suspenderet eller stoppet, de er mere udsatte for at pådrage sig psykiske udfordringer som følge af sagsbehandlingen i det familieretslige system. Det familieretslige system og kommunerne svigter denne gruppe af børn og unge.

Nedenstående 3 spørgsmål er stillet til ministeren, men er endnu ikke besvaret af ministeren:

Spørgsmål A3: Hvilket indtryk gør det på ministeren, at børn og unge under deres ministertid udvikler behandlingskrævende psykiske sygdom som følge af det familieretslige systems håndtering af barnets eller den unges samværsag?

Spørgsmål A4: Hvilket indtryk gør det på ministeren, at det familieretslige system, som de bl.a. har det politiske ansvar for, tilsyneladende træffer afgørelser og laver sagsbehandling, hvor der ikke efterfølgende følges op på, hvordan barnet eller den unge har det psykisk/helbredsmæssigt efter barnets eller den unges samvær er blevet reduceret meget kraftigt, suspenderet eller stoppet af det familieretslige system?

Spørgsmål A5: Hvilket indtryk gør det på ministeren, at nogle børn og unge tilsyneladende kommer i klemme i det familieretslige system, og udviklet behandlingskrævende psykisk sygdom som følge af manglende kontakt og relation til den forælder, som barnet eller den unge ikke længere har samvær med?

Nedenfor gennemgås tidligere spørgsmål og svar, hvor Social- og ældreministeren og ministerens departement har haft mulighed for at rette evt. misforståelser i spørgsmål-svar-processen. Spørgsmål tager afsæt i udsagn fra vicedirektør i Familieretshuset Jacob Buch.

Opfølgning på hvor lang en periode skal et barn/en ung og en samværsforælder ikke skal se hinanden

Til spørgsmålet om, hvorvidt det er i barnets tarv at miste den ene forælder, skriver vicedirektør i Familieretshuset Jacob Buch i et skriftligt svar til B.T. den 8. juni 2021:

»Hvis forældrenes konflikt er så voldsom, og de ikke selv formår at skærme barnet tilstrækkeligt mod deres konflikter, kan nogle børn eksempelvis begynde at udvikle selvskadende adfærd, og det kan gå ud over barnets skolegang. I disse tilfælde kan vi, for at skabe ro omkring barnet, beslutte, at den ene forælder for en periode ikke skal se sit barn,« lyder det fra vicedirektøren ifølge

BT, Kilde: <https://www.bt.dk/samfund/advokater-og-organisationer-i-opraab-familieretshuset-fejler-paa-alle-punkter>

Den 31. august stilles nedenstående 4 spørgsmål til minister Astrid Krag om børns/unges psykiske velfærd ved suspendering af samvær, den 7. september 2021 modtages delvis svar:

Spørgsmål 1: Hvor lang tid skal den periode efter ministerens opfattelse være, hvor et barn og en samværsforælder ikke skal se hinanden, være (jf. udtalelse fra Jacob Buch)?

Hertil svarer minister Astrid Krag i svar af 07.09.21:

”Ministeriet kan oplyse, at afgørelser efter forældreansvarsloven træffes ud fra hensynet til barnets bedste. En afgørelse om samvær skal således altid afspejle den løsning, der konkret vurderes at være bedst for det enkelte barn ud fra en helhedsvurdering af barnets samlede situation, herunder hensynet til barnets trivsel. Det er ikke muligt at fastlægge generelle retningslinjer for, hvad der er bedst for børn i konkrete sager, herunder heller ikke hvor længe kontakten mellem et barn og en forælder eventuelt bør afskæres. Under en sag om forældremyndighed, om barnets bopæl, om samvær eller om anden kontakt kan der efter anmodning træffes afgørelse om midlertidigt samvær eller om anden kontakt. Den midlertidige afgørelse gælder, til der er truffet endelig afgørelse om forældremyndighed, om barnets bopæl eller om samvær. I sager hvor der er truffet endelig afgørelse i Familieretshuset eller i familieretten, kan en forælder ansøge om samvær på et senere tidspunkt, hvis forholdene i sagen har forandret sig.

Hvis den, der anmoder om ændring af samvær, ikke kan påvise, at der foreligger væsentligt forandrede forhold, eller at det fastsatte eller aftalte samvær ikke er til barnets bedste, kan anmodningen afvises.

” Dette gælder også sager, der er afgjort i det tidligere Statsforvaltningen. ”

Spørgsmål 2: Hvilken myndighed har ansvar for at tage barnets samværs sag op med jævne mellemrum, så det sikres, at suspenderingen af et samvær ikke medføre udvikling af psykisk sygdom hos barnet eller den unge under 18 år?

Der ses ikke noget svar fra minister Astrid Krag på dette spørgsmål i svarbrev af 07.09.21.

Spørgsmål stilles derfor på ny til Social- og ældreminister Astrid Krag den 07.09.21:

Spørgsmål A1: Hvilken myndighed har ansvar for at tage barnets samværs sag op med jævne mellemrum, så det sikres, at suspenderingen af et samvær ikke medføre udvikling af psykisk sygdom hos barnet eller den unge under 18 år?

Hertil svarer minister Astrid Krag i svar af 24.09.21 (15.09.21), at:

” Du spørger i din henvendelse, hvilken myndighed der har ansvar for at tage barnets samværs sag op med jævne mellemrum. Myndighederne på det familieretlige område handler kun efter ansøgning og ikke af egen drift, som det fx er tilfældet på det socialretlige område. Som oplyst i vores svar til dig d. 7. september 2021 gælder det, at i sager, hvor der er truffet endelig afgørelse i Familieretshuset eller i familieretten, kan en forælder ansøge om samvær på et senere tidspunkt, hvis forholdene i sagen har forandret sig. Hvis den, der anmoder om ændring af samvær, ikke kan påvise, at der foreligger væsentligt forandrede forhold, eller at det fastsatte eller aftalte samvær ikke er til barnets bedste, kan anmodningen afvises. Dette gælder også sager, der er afgjort i det tidligere Statsforvaltningen.”

Der ses ikke noget svar fra minister Astrid Krag på dette spørgsmål i svarbrev af 24.09.21 (15.09.21) om, hvem der tager sig af barnet, hvis suspenderingen af et samvær medføre udvikling af psykisk sygdom hos barnet eller den unge under 18 år.

Det antages derfor, at ministeren er enig i, at det ikke er det familieretlige systems opgave at udøvet sagsbehandling, fx suspendering eller stop af et barns samvær, der kan have den konsekvens, at det medfører udvikling af psykisk sygdom hos barnet eller den unge under 18 år. Psykisk sygdom kan som bekendt have fatale konsekvenser for barnet eller den unge.

Spørgsmål 3: Hvem har konkret ansvaret for at gennemgå de mange sager om suspendering af samvær, der skete de sidste to år af Statsforvaltningens levetid (1. april 2017 til 31. marts 2019)?

Der ses ikke noget svar fra minister Astrid Krag på dette spørgsmål i svarbrev af 07.09.21.

Spørgsmål stilles derfor på ny til Social- og ældreminister Astrid Krag:

Spørgsmål A2: Hvem har konkret ansvaret for at gennemgå de mange sager om suspendering af samvær, der skete de sidste to år af Statsforvaltningens levetid (1. april 2017 til 31. marts 2019)?

Hertil svarer minister Astrid Krag i svar af 24.09.21 (15.09.21), at:

"Du spørger desuden, hvem der har ansvaret for at genoptage sager, hvor det tidligere Statsforvaltningen har truffet afgørelse om suspension af samvær. Som oplyst i vores svar d. 7. september 2021 gælder det, at under en sag om forældremyndighed, om barnets bopæl, om samvær eller om anden kontakt kan der efter anmodning træffes afgørelse om midlertidigt samvær eller om anden kontakt. Der kan også træffes afgørelse om suspension af samvær. Den midlertidige afgørelse gælder, til der er truffet endelig afgørelse eller indgået aftale om forældremyndighed, om barnets bopæl eller om samvær."

Social- og ældreminister gøres bekendt med:

Som ansvarlige minister gøres du bekendt med, jf. dit eget svar, at der antagelig ikke er nogen i Social- og ældreministeriet, som har ansvaret for eller som tager ansvar for at gennemgå de mange sager om suspendering af samvær eller stop af samvær, dvs. §6 sager, som på tvivlsomme grundlag skete de sidste to år af Statsforvaltningens levetid (1. april 2017 til 31. marts 2019). Det er problematisk for de børn og unge, som her har mistet en mor, en far eller biologiske søskende. Det gør dem mere socialt udsatte end tvangsfjernede børn og unge.

Videre oplyses det Social- og ældreminister Astrid Krag til sammenligning, at nogle kommuner formodentlig har procedurer for, at kommunen automatisk genoptager sager hvert halve eller hele år, hvor børn ufrivilligt er blevet tvangsfjernet fra forældre eller fra en forælder af kommunen med henblik på hjemsendelse til deres forældre / forælder.

Det antages, at suspendering og stop af barnet samvær er et lige så stort indgreb i barnets og den unges relation og tilknytning til dets forælder eller forældre, som ved en tvangsfjernelse.

Social- og ældreministeren oplyses også om, at Ankestyrelsen for nogle år siden i en tilsynsrapport med "Statsforvaltningen" konstaterede, at det erfaringsmæssigt er meget vanskeligt for et barn eller en ung at genoptage kontakten til en forælder, når først et fast samvær er brudt, og der ikke har været kontakt i en periode.

Konsekvensen af det indgreb, som vicedirektør i Familieretshuset Jacob Buch beskriver, og som Familieretshuset selv har bekræftet fortsat praktiseres i Familieretshuset, er, at børn og unge i en tidlig alder kan miste en forælder for altid, fordi barnets relation og tilknytning til dets mor eller far forstyrres eller ødelægges så meget, at kontakten og relation ikke er mulig at genskabe på et senere tidspunkt. Hertil kommer en general mistillid til systemet.

Ministerens svar på spørgsmål 1 synes derfor i denne sammenhæng af teoretisk juridisk karakter, idet der ikke gives svar på konsekvensen for barnets eller den unges velfærd og psykiske helbred og udvikling, såfremt en forældre relation vedbliver med at være afbrudt.

Spørgsmål 3: Hvor mange børn og unge har udviklet behandlingskrævende psykiske sygdom som følge af det familieretslige systems suspendering af barnets samvær de sidste 4 år?

Hertil svarer minister Astrid Krag i svar af 07.09.21:

”Social- og Ældreministeriet er ikke bekendt med, at der føres statistik over helbredsmæssige oplysninger for børn, hvis forældre har fået behandlet en uenighed i det familieretlige system. VIVE udgav dog i 2017 rapporten Forældrekonflikter efter samlivsbruddet - Karakteristika og risikofaktorer i komplekse forældreansvarssager. I rapporten indgår en litteraturgennemgang af forskning om ’højkonfliktsager’ og risikofaktorer for skilsmissebørns trivsel. Rapporten kan læses på VIVE’s hjemmeside.”

Opsummerende bemærkning på spørgsmål og svar

Fattigdom blandt børn og unge handler ikke bare om penge. Et barn og ung kan også være fattig på sociale relationer eller manglende kontakt til en mor eller far eller biologiske søskende.

Der er i Danmark brug for en bred erkendelse af, hvad fattigdom blandt børn og unge er også på det familieretslige område, hvor de mange negative konsekvenser for børn og unge af at miste kontakten til en mor eller far eller biologiske søskende i dag ikke i tilstrækkelig grad håndteres.

Det som burde ske i et bredt samarbejde om at ændre de vilkår og rammer, som mange børn og unge fra samlivsramte familier hvert år havnet, det sker ikke.

Forældre får ikke hjælpe til at håndtere konflikter, de får ikke børnesagkyndig rådgivning, kontaktbevarende samvær nægte, klagesag sendes ikke loyalt videre, inhabilitetssager osv.

Det er ikke børn fra samlivsramte familiers skyld, at de mister kontakten til en mor eller far eller biologiske søskende, fordi det familieretslige system fjerner deres samvær på et retsligt spinkelt grundlag. Det er systemet og dets processer som fejler, og det kræver politiske ændringer.

Notat udarbejdet af Søren Brønchenburg, Frederiksberg C.

Bilag 3

Efterværn

FNs børnekonvention

“Stater skal indføre formelle processer med strenge proceduremæssige garantier, designet til at vurdere og afgøre barnets bedste interesser for beslutninger, der berører barnet, herunder mekanismer til evaluering af resultaterne. Stater skal udvikle gennemsigtige og objektive processer for alle beslutninger truffet af lovgivere, dommere eller administrative myndigheder, især på områder, der direkte påvirker barnet eller børnene.”

Denne forpligtigelse løftet den danske stat ikke på det familieretslige område. I stedet er det en forælder der skal sandsynliggøre barnets ønske om ændringer eller påvise at barnet har udviklet tegn på mistrivsel. Men ikke alle børn er udadreagerende – i stedet er reaktionerne indadvendte og dermed langt vanskeligere at få øje på. Barnet kan også give udtryk for ønske om mere tid sammen med den anden forælder, hvilket kan placere det i en loyalitetskonflikt, som kan forstærkes af erfaringer fra tidligere familieretlige forløb og derfor fraholde barnet i at fremsætte sit ønske.

I stedet fastholder staten forældrene i et konfliktmønster eller efterlader barnet i en situation med mistrivsel.

Kilder

FNs Børnekomite - General comment No. 14 (2013)

<https://docstore.ohchr.org/SelfServices/FilesHandler.ashx?enc=6QkG1d%2FPpRiCAqhKb7yhsqlkirKQZLK2M58RF%2F5F0vEAXPu5AtSWvliDPBvwUDNUfn%2FyTqF7YxZy%2Bkauw11KCUiE%2Bul1sW0TSbyFK1MxqSP2oMlMyVrOBPKcB3Yl%2FMB>

(2015) Børnerådet, Børneindblik 3/16

<https://www.boerneraadet.dk/vores-viden/2016/materialer/boerneindblik-316-7-ud-af-10-unge-savner-den-foraelder-de-ikke-bor-hos/>

(2024) Delebarnets Vilkår

<https://delebarnetsvilkaar.dk/eftervaern/>

<https://delebarnetsvilkaar.dk/vive-om-boerneinddragelse-dokumenteres-overtraedelse-af-fns-boernekonvention/>

Amicus Analysis & Recommendations for Denmark Legislative Proposal to Amend the Parental Responsibility Act

C.A. Childress, Psy.D.

Foundation for Comments:

I am offering my analysis of the proposed amendments to Denmark's Parental Responsibilities Act from the following professional background: I am a licensed clinical psychologist and consultant to the family courts regarding post-divorce custody conflict (drcachildress-consulting.com). My consultation surrounding post-divorce custody conflict is based on six domains of specialized professional expertise supported by my vita (Appendix 1):

- Attachment pathology
- Delusional thought disorders
- Family systems therapy
- Child abuse & complex trauma
- Factitious disorder imposed on another
- Court-involved custody conflict

When providing analysis of material in court-involved custody cases, I begin my review by conducting a line-by-line analysis of the material based on the application of the established scientific and professional knowledge of clinical psychology. These notes then serve as the foundation for my subsequent opinions in my overall Analysis report. My line-by-line notes for the Denmark proposed legislative initiative are attached separately as Appendix 2 as the foundations for my opinions contained in this Analysis report.

Based on my review of the proposed legislative initiative for the family courts in Denmark, I'm offering the following analysis and recommendations:

Goals of Legislation:

The expressed goals of the legislative initiative are:

1. **Best Interests of the Child:**

The legislation wishes to support the child's "best interests" through the legal system's response to post-divorce custody conflict.

From Proposal: "The parties want to maintain the family law reform's focus on the best interests of the child and the child's well-being in break-up situations."

Best Interests in Clinical Psychology: It is always in the child's best interests to fix the problem in the family. It is always in the child's best interests to restore healthy and normal-range attachment bonds of love and affection throughout the family. It is always in the child's best interests to receive an accurate diagnosis and effective treatment for whatever the problem is.

2. Promote Bonding to Both Parents:

The child's attachment bonding with both parents is valued, and the goal of the legislation is to support the child's healthy attachment bonds with both parents following divorce.

From Proposal: "The agreement must thus strengthen the child's right to both parents and emphasize the parents' responsibility to shield the child from their conflicts."

3. Resolve Pathological Parenting:

The legislation seeks to identify and resolve pathological parenting and child abuse within the family (described using euphemisms for child psychological abuse of "parental alienation" and "collaborative harassment").

From Proposal: "Therefore collaborative harassment, including parental alienation, in parental responsibility cases must be stopped to a greater extent than today and in the most pronounced cases, where this is in the best interest of the child, have a consequence for the parent who prevents the child's contact with the other parent through persistent groundless harassment."

While praiseworthy and commendable, the proposed approach is problematic because of its poor professional-level foundations. The proposed approach to strengthening child protections in the family courts is not likely to be successful because its professional-level foundations are flawed. The Denmark proposal relies on euphemisms for child abuse of made-up pathology labels ("parental alienation" and "collaborative harassment") that hide the child abuse from view, hide the child abuse from the court's understanding, and prevent effective intervention for the child abuse. When child abuse is a considered diagnosis, as it is whenever a child rejects a parent, euphemisms of made-up pathology labels should NEVER be used.

- It is not "inappropriate affection" – it is child sexual abuse.
- It is not "overly harsh discipline" – it is child physical abuse
- It is not "lax supervision" – it is child neglect
- It is not "parental alienation"; it is not "collaborative harassment" – it is child psychological abuse

Grounding solutions in the established scientific and professional knowledge from professional psychology will resolve the pathology in the family courts to the child's benefit. Approaches based on euphemisms of made-up pathology labels, however, will not. Throughout healthcare, diagnosis guides treatment. Effective treatment of the family pathology will require an accurate professional-level diagnosis.

The application of established scientific and professional knowledge of the discipline as the bases for professional judgments is required by Standard 2.04 of the ethics code for the American Psychological Association,

2.04 Bases for Scientific and Professional Judgments

Psychologists' work is based upon established scientific and professional knowledge of the discipline.

The established scientific and professional knowledge of the discipline required for application as the bases for professional judgments is:

- Attachment pathology - Bowlby & others
- Family systems therapy - Minuchin & others
- Child abuse and complex trauma – van der Kolk & others
- Personality disorder pathology - Beck & others
- Child Development – Tronick & others
- Psychological control – Barber & others
- The DSM-5 & ICD-11 diagnostic systems - American Psychiatric Association & World Health Organization

Professional Level Practice:

The term “parental alienation” is NOT a defined professional construct in clinical psychology and the use of that term in a professional capacity represents the spread of medical-psychiatric-psychological misinformation to the general public and is in violation of Standard 2.04 Bases for Scientific and Professional Judgments of the American Psychological Association ethics code. The made-up pathology label of “parental alienation” is a euphemism for child psychological abuse.

The only cause of severe attachment pathology (i.e., a child rejecting a parent) is child abuse range parenting by one parent or the other.

Targeted Parent Abusive: Either the targeted parent is abusing the child in some way, thereby creating the child’s attachment pathology toward that parent (a 2-person attribution of causality),

Allied Parent Abusive: Or the allied parent is psychologically abusing the child by creating a shared (induced) persecutory delusion and false (factious) attachment pathology in the child for secondary gain to the allied parent (a 3-person triangle attribution of causality).

The potential secondary gain (rewards) to the allied parent for creating false pathology in the child include:

- **Manipulating the Court:** The allied parent seeks to manipulate the court’s decisions regarding child custody in their favor by creating false pathology in the child (i.e., deceiving the court regarding the parenting of the other parent by creating factitious attachment pathology in the child),

- **Spousal Abuse:** The allied parent seeks to emotionally, psychologically, and financially abuse the targeted parent using the child, the child's induced pathology, and the legal system as the spousal abuse weapons,
- **Regulatory Object:** The pathological parent seeks to use the child as a 'regulatory object' to meet the parent's own emotional and psychological needs,

The term "parental alienation" is a poorly defined construct that is used by the general public (due to professional misinformation) to refer to a type of pathology in the family courts – i.e., the creation of a shared (induced) persecutory delusion and false (factitious) attachment pathology in the child by the pathogenic parenting of a narcissistic-borderline-dark personality parent. The accurate professional-level term for "parental alienation" is child psychological abuse (DSM-5 V995.51; ICD-11 QE82). The professional level diagnosis for the family pathology described by the general public as "parental alienation" is the following:

Persecutory Delusion (shared/induced)

- DSM-5 297.1 Delusional Disorder (shared); persecutory type
- ICD-11 6A24.Z Delusional disorder, unspecified
MB26.07 Persecutory delusion

Factitious Disorder Imposed on Another (FDIA)

- DSM-5 300.19 Factitious Disorder Imposed on Another
- ICD-11 6D51 Factitious Disorder Imposed on Another

Child Psychological Abuse

- DSM-5 V995.51 Child Psychological Abuse
- ICD-11 QE82 Personal History of Psychological Child Abuse

Rule-Out (R/O) Spousal Psychological Abuse (of targeted parent)

- Rule-Out: V995.82 Spouse or Partner Abuse, Psychological (of the targeted parent by the allied parent using the child as the weapon).
- Rule-Out: QE51.1 History of Spouse or Partner Violence (of the targeted parent by the allied parent using the child as the weapon).

Factitious Disorder Imposed on Another

The ICD-11 describes the diagnostic criteria for Factitious Disorder Imposed on Another (ICD-11 6D51; DSM-5 300.19),

From ICD-11: "Factitious disorder imposed on another is characterised by feigning, falsifying, or inducing medical, psychological, or behavioural signs and symptoms or injury in another person, most commonly a child dependent, associated with identified deception."

The allied parent in the family court pathology induces psychological and behavioral signs and symptoms in the dependent child for secondary gain of manipulating the court's decisions regarding custody by deceiving the court regarding the parenting of the targeted parent. The allied parent presents the child to mental health professionals and to the court as being injured by the parenting practices of the targeted parent, and as having an impaired relationship with the targeted parent based on the child's induced signs, symptoms, and supposed injuries.

From ICD-11: "The individual seeks treatment for the other person or otherwise presents him or her as ill, injured, or impaired based on the feigned, falsified, or induced signs, symptoms, or injuries."

The pathology in the family courts represents a false, artificially created, factitious attachment pathology imposed on the child for secondary gain to the pathological allied parent. Pathogenic parenting that creates severe psychiatric and attachment pathology in the child for secondary gain to the parent of meeting that parent's own emotional and psychological needs represents a diagnosis of child psychological abuse (DSM-5 V995.51; ICD-11 QE82.2). The ICD-11 provides the following definition for a diagnosis of child psychological abuse:

From ICD-11 QE82.2: "Description. Personal history of non-accidental verbal or symbolic act that results in significant psychological harm. This category is applied to the victim of the maltreatment, not the perpetrator."

The distorted and pathogenic parenting of the allied parent inducing a persecutory delusion in the child that then destroys the child's attachment bond to the other parent (i.e., a factitious attachment pathology imposed on the child) represents a non-accidental verbal and symbolic act by the allied parent that results in significant psychological harm to the child.

To effectively solve the child abuse pathology in the family courts will require professional-level mental health services for the child and family based on an accurate diagnosis. The treatment for child abuse by the targeted parent is entirely different than the treatment for child psychological abuse by the allied parent. The court's decisions surrounding child custody conflict will be substantially improved with an accurate diagnosis from professional psychology regarding the cause of the child's severe attachment pathology.

Persecutory Delusion

Divorce involves the rejection and perceived abandonment of the spousal attachment figure. These are significantly triggering vulnerabilities for both narcissistic and borderline personality pathology in a spouse/parent. The inherent rejection of the divorce can trigger narcissistic pathology into more complete display, and the loss of the spousal attachment figure can provoke prominent abandonment fears in borderline personality pathology of a spouse/parent. Both narcissistic and borderline personality pathology are known to collapse into persecutory thought disorders under stress (Millon, 2011, Barnow et al., 2019).

From Millon: “Under conditions of unrelieved adversity and failure, narcissists may decompensate into paranoid disorders. Owing to their excessive use of fantasy mechanisms, they are disposed to misinterpret events and to construct delusional beliefs. Unwilling to accept constraints on their independence and unable to accept the viewpoints of others, narcissists may isolate themselves from the corrective effects of shared thinking. Alone, they may ruminate and weave their beliefs into a network of fanciful and totally invalid suspicions. Among narcissists, delusions often take form after a serious challenge or setback has upset their image of superiority and omnipotence. They tend to exhibit compensatory grandiosity and jealousy delusions in which they reconstruct reality to match the image they are unable or unwilling to give up. Delusional systems may also develop as a result of having felt betrayed and humiliated. Here we may see the rapid unfolding of persecutory delusions and an arrogant grandiosity characterized by verbal attacks and bombast.” (p. 407-408).¹

From Barnow et al: “This review reveals that psychotic symptoms in BPD patients may not predict the development of a psychotic disorder but are often permanent and severe and need careful consideration by clinicians. Therefore, adequate diagnosis and treatment of psychotic symptoms in BPD patients is emphasized... In conclusion, we therefore suggest that it is not a cognitive developmental deficit but rather a tendency to construe interpersonal relations as malevolent that characterizes BPD, and this may be shared with certain psychotic disorders.” (p. 186-187)²

The American Psychiatric Association provides the definition of a persecutory delusion:

From the APA: “Persecutory Type: delusions that the person (or someone to whom the person is close) is being malevolently treated in some way.” (American Psychiatric Association, 2000)

The American Psychiatric Association also indicates that a shared (induced) persecutory delusion can especially occur in family situations, in which children within the family adopt the parent’s delusional beliefs to varying degrees.

From the APA: “Usually the primary case in Shared Psychotic Disorder is dominant in the relationship and gradually imposes the delusional system on the more passive and initially healthy second person... Although most commonly seen in relationships of only two people, Shared Psychotic Disorder can occur in larger number of individuals, especially in family situations in which the parent is the primary case

---

¹ Millon, T. (2011). Disorders of personality: introducing a DSM/ICD spectrum from normal to abnormal. Hoboken: Wiley.

² Barnow, S., Arens, E. A., Sieswerda, S., Dinu-Biringer, R., Spitzer, C., Lang, S., et al (2010). Borderline personality disorder and psychosis: a review. Current Psychiatry Reports, 12,186-195

and the children, sometimes to varying degrees, adopt the parent's delusional beliefs." (American Psychiatric Association, 2000)

Writing in the journal, *Family Court Review*, Walters & Friedlander (2016)³ describe the persecutory delusion that is present in the family courts.

From Walters & Friedlander: "In some RRD families [resist-refuse dynamic], a parent's underlying encapsulated delusion about the other parent is at the root of the intractability (cf. Johnston & Campbell, 1988, p. 53ff; Childress, 2013). An encapsulated delusion is a fixed, circumscribed belief that persists over time and is not altered by evidence of the inaccuracy of the belief." (Walters & Friedlander, 2016, p. 426)

From Walters & Friedlander: "When alienation is the predominant factor in the RRD [resist-refuse dynamic], the theme of the favored parent's fixed delusion often is that the rejected parent is sexually, physically, and/or emotionally abusing the child. The child may come to share the parent's encapsulated delusion and to regard the beliefs as his/her own (cf. Childress, 2013)." (Walters & Friedlander, 2016, p. 426)

The assessment for a possible delusional thought disorder is a mental status exam of thought and perception as described by Martin (1990),⁴

From Martin: "Thought and Perception. The inability to process information correctly is part of the definition of psychotic thinking. How the patient perceives and responds to stimuli is therefore a critical psychiatric assessment. Does the patient harbor realistic concerns, or are these concerns elevated to the level of irrational fear? Is the patient responding in exaggerated fashion to actual events, or is there no discernible basis in reality for the patient's beliefs or behavior?"

Martin also indicates that the mental status exam of thought and perception is "one of the most difficult" and requires "considerable experience" to administer, and that the involved professionals will often seek consultation regarding the diagnostic assessment of delusional thought disorders.

From Martin: "Of all portions of the mental status examination, the evaluation of a potential thought disorder is one of the most difficult and requires considerable experience. The primary-care physician will frequently desire formal psychiatric consultation in patients exhibiting such disorders."

---

³ Walters, M. G., & Friedlander, S. (2016). When a child rejects a parent: Working with the intractable resist/refuse dynamic. *Family Court Review*, 54(3), 424-445

⁴ Martin DC. The Mental Status Examination. In: Walker HK, Hall WD, Hurst JW, editors. *Clinical Methods: The History, Physical, and Laboratory Examinations*. 3rd edition. Boston: Butterworths; 1990. Chapter 207. Available from: <https://www.ncbi.nlm.nih.gov/books/NBK320/>

Dangerous Pathology & Risk Assessment:

There are three types of dangerous pathology that activate a mental health professional's duty to protect obligations, 1) suicide, 2) homicide, and 3) abuse (child, spousal, and elder abuse). Whenever a mental health professional encounters any of these three types of dangerous pathology (suicide, homicide, or abuse), professional duty to protect obligations are activated and a proper risk assessment needs to be conducted for the type of danger involved, such as a suicide risk assessment when the client expresses suicidal thoughts (i.e., an assessment of prior history, current plan, recent loss, means, etc.), or a risk assessment for possible spousal abuse when that is the concern.

The clinical concern surrounding severe attachment pathology displayed by the child is child abuse range parenting by one parent or the other, and all mental health professionals have duty to protect obligations,

From Wikipedia Duty to Protect: "In medical law and medical ethics, the duty to protect is the responsibility of a mental health professional to protect patients and others from foreseeable harm."

Failure to conduct a proper risk assessment for a dangerous pathology when a risk assessment is warranted by the symptom features and context may represent negligent professional practice.

Cornell Law School Definition of Negligence: "Negligence is a failure to behave with the level of care that someone of ordinary prudence would have exercised under the same circumstances. The behavior usually consists of actions, but can also consist of omissions when there is some duty to act."

Since the only cause of severe attachment pathology (a child rejecting a parent, a directional change in a primary motivational system) is child abuse range parenting by one parent or the other (i.e., either a true attachment pathology caused by the abusive parenting of the targeted parent, or a factitious attachment pathology caused by the pathogenic parenting of the allied parent), a proper risk assessment for child abuse needs to be conducted to the appropriate differential diagnoses for each parent in ALL court-involved custody conflict involving severe attachment pathology displayed by the child (see Appendix 3: Diagnostic Questions to be Answered).

Attachment Pathology:

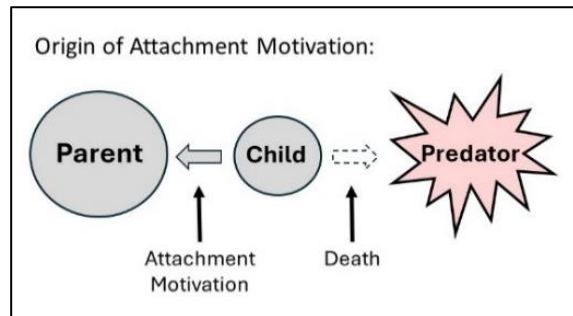
A child rejecting a parent is an attachment pathology, a pathology (problem) in the love and bonding system of the brain. The attachment system develops its patterns of expectations in childhood that it uses in governing all aspects of love and bonding throughout the lifespan, including grief and loss.

From Bowlby: "No variables, it is held, have more far-reaching effects on personality development than have a child's experiences within his family: for, starting during the first months of his relations with his mother figure, and extending through the years of childhood and adolescence in his relations with both parents, he builds up

working models of how attachment figures are likely to behave towards him in any of a variety of situations; and on those models are based all his expectations, and therefore all his plans for the rest of his life.” (Bowlby, 1973, p. 369).⁵

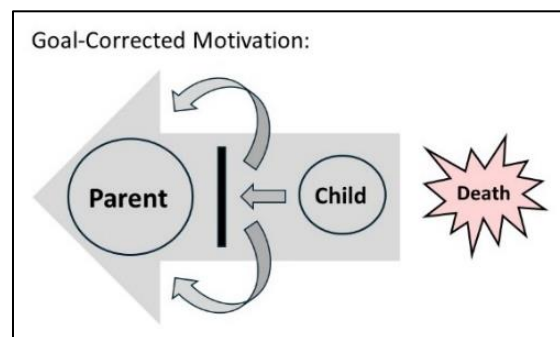
The attachment system is a primary motivational system of the brain, and all motivational systems (eating, pain, pleasure, sex, attachment) motivate toward a direction (unlike regulatory systems that can go either up-or-down). Motivational systems always have direction.

As a primary motivational system, the attachment system ALWAYS motivates the child to form an attached bond to the parent, because the other motivational direction is death by starvation and predation. That is the evolutionary origins of a primary motivational system for attachment bonding to parents.

From Bretherton: “The ultimate functions of behavioral systems controlling attachment, parenting, mating, feeding, and exploration are survival and procreation.” (Bretherton, 1992, p. 766)⁶

The attachment system is a “goal-corrected” motivational system, meaning that it always seeks the goal of forming an attached bond to the parent. In response to problematic parenting, the attachment system changes how it tries to bond to the parent, but it always tries to bond because the other motivational direction is death. The various adaptations to problematic parenting are called “insecure attachments” and display characteristic patterns and features.

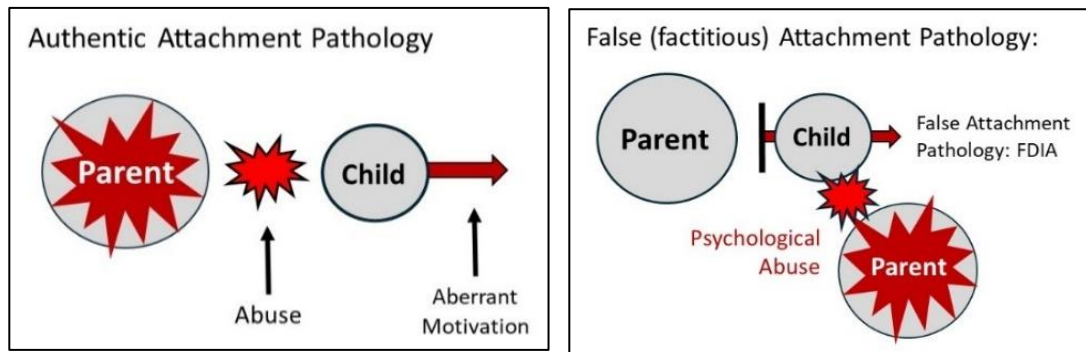
A child rejecting a parent represents a severe attachment pathology involving a *directional change* in a primary motivational system of the brain. Rejecting a parent is an extremely aberrant child behavior and is ONLY caused by child abuse range parenting by one parent or the other. Less severely problematic parenting creates an “insecure attachment” that MORE strongly motivates the child to bond to the problematic parent.

The only cause for a directional change in a primary motivational system of the brain is child abuse range parenting. Either the targeted-rejected parent is abusively maltreating the child in some way, creating authentic attachment pathology with that

⁵ Bowlby, J. (1973). Attachment and loss: Vol. 2. Separation: Anxiety and anger. NY: Basic.

⁶ Bretherton, I. (1992). The origins of attachment theory: John Bowlby and Mary Ainsworth. *Developmental Psychology*, 1992, 28, 759-775.

parent, or the allied parent is psychologically abusing the child by creating a false (factitious) attachment pathology in the child for secondary gain to the allied parent.

In all cases of severe attachment pathology surrounding court-involved custody conflict, a proper risk assessment for child abuse needs to be conducted to the appropriate differential diagnoses for each parent.

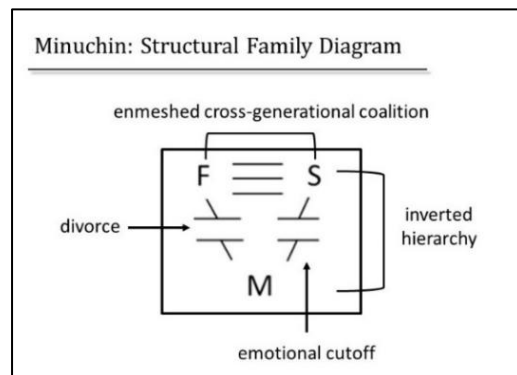
Family Systems Pathology

The domain of family systems therapy (Bowen, Minuchin, Haley, Madanes, Satir) is one of the four primary schools of psychotherapy, and family systems therapy is the appropriate school of psychotherapy to apply to understanding and treating families. The family systems pathology of concern surrounding high-conflict custody litigation is the possible *triangulation* of the child into the spousal conflict through a *cross-generational coalition* with the allied parent against the targeted parent, resulting in an *emotional cutoff* in the child's attachment bond to the targeted parent.

This family relationship pattern is depicted in a Structural family diagram from Minuchin and Nichols (1993).⁷ This diagram depicts a cross-generational coalition of a father and son against the mother, resulting in an inverted hierarchy and emotional cutoff in the child's attachment bond to the mother.

Triangulation

The term *triangulation* refers to the child being placed in the middle of the spousal conflict, which then turns the two-person spousal conflict into a three-person triangle of conflict involving the child. The triangular pattern of family relationships is clearly evident in the Minuchin-Nichols diagram. The Bowen Center for

⁷ Minuchin, S. & Nichols, M.P. (1993). Family healing: Strategies for hope and understanding. New York: Touchstone.

Study of the Family⁸ describes the construct of triangles within families.

From Bowen Center: “A triangle is a three-person relationship system. It is considered the building block or “molecule” of larger emotional systems because a triangle is the smallest stable relationship system. A two-person system is unstable because it tolerates little tension before involving a third person. A triangle can contain much more tension without involving another person because the tension can shift around three relationships. If the tension is too high for one triangle to contain, it spreads to a series of “interlocking” triangles”. Spreading the tension can stabilize a system, but nothing is resolved.” (Bowen Center for Study of the Family)

Cross-Generational Coalition

A cross-generational coalition is when a parent creates an alliance with the child against the other spouse/parent. This coalition between the allied parent and child against the other parent provides additional power to the allied parent in the spousal conflict (two against one). However, a cross-generational coalition is also extremely damaging to the child who is being used by one parent as a weapon against the other parent in the spousal conflict. Cloe Madanes (2018),⁹ the co-founder of Strategic family systems therapy, describes the development of cross-generational coalitions within families,

From Madanes: “Cross-Generational Coalition. In most organizations, families, and relationships, there is hierarchy: one person has more power and responsibility than another. Whenever there is hierarchy, there is the possibility of cross-generational coalitions. The husband and wife may argue over how the wife spends money. At a certain point, the wife might enlist the older son into a coalition against the husband. Mother and son may talk disparagingly about the father and to the father, and secretly plot about how to influence or deceive him. The wife’s coalition with the son gives her power in relation to the husband and limits the husband’s power over how she spends money. The wife now has an ally in her battle with her husband, and the husband now runs the risk of alienating his son.”

From Madanes: “Cross-generational coalitions take different forms in different families (Madasnes, 2009). The grandparent may side the grandchild against a parent. An aunt might side with the niece against her mother. A husband might join his mother against the wife. These alliances are most often covert and are rarely expressed verbally. They involve painful conflicts that can continue for years. Sometimes cross-generational coalitions are overt. A wife might confide her marital problems to her child and in this way antagonize the child against the father... This child may feel conflicted as a result, suffering because his or her loyalties are divided.”

---

⁸ Bowen Center Triangles: <https://www.thebowencenter.org/triangles>

⁹ Madanes, C. (2018). Changing relationships: Strategies for therapists and coaches. Phoenix, AZ: Zeig, Tucker, & Theisen, Inc.

Jay Haley (1977),¹⁰ the co-founder of the *Strategic* school of family systems therapy, provides the professional definition of a cross-generational coalition:

From Haley: “The people responding to each other in the triangle are not peers, but one of them is of a different generation from the other two... In the process of their interaction together, the person of one generation forms a coalition with the person of the other generation against his peer. By ‘coalition’ is meant a process of joint action which is *against* the third person... The coalition between the two persons is denied. That is, there is certain behavior which indicates a coalition which, when it is queried, will be denied as a coalition... In essence, the perverse triangle is one in which the separation of generations is breached in a covert way. When this occurs as a repetitive pattern, the system will be pathological.” (p. 37)

Emotional Cutoff

The family systems construct of an *emotional cutoff* (Bowen, 1978; Titelman, 2003) refers to any full-scale breach in a family bond. The child’s loyalty to a pathological parent in a cross-generational coalition against the other parent (Haley, 1977; Madanes, 2018) leads to an emotional cutoff in the child’s attachment bond to the targeted parent. In the Minuchin-Nichols structural family diagram, the emotional cutoff between the child and parent is depicted as the broken bonding line between the child and the mother, while the broken bonding line between the father and mother represents the divorce.

Inverted Hierarchy

An *inverted hierarchy* is when the child becomes over-empowered by the coalition with the allied parent into an elevated position in the family hierarchy, above that of the targeted parent, from which the child is empowered by the coalition with the allied parent to judge the adequacy of the targeted parent as if the parent was the child and the child was the parent.

Enmeshment

The term *enmeshment* refers to a parent’s psychological boundary dissolution with the child (i.e., a fused psychological state), and the parent’s use of psychological control to manipulate the child to the parent’s desired ends. The construct of enmeshed relationships within families is described by Minuchin (1974),¹¹

From Minuchin: “Enmeshment and disengagement refer to a transactional style, or preference for a type of interaction, not to a qualitative difference between functional and dysfunctional... Operations at the extremes, however, indicate areas of possible pathology. A highly enmeshed subsystem of mother and children, for example, can exclude father, who becomes disengaged in the extreme.” (p. 55).

---

¹⁰ Haley, J. (1977). Toward a theory of pathological systems. In P. Watzlawick & J. Weakland (Eds.), *The interactional view* (pp. 31-48). New York: Norton.

¹¹ Minuchin, S. (1974). *Families and Family Therapy*. Cambridge, MA: Harvard University Press.

Writing in the *Journal of Emotional Abuse*, Kerig (2005)¹² identifies the enmeshed parent-child relationship as a psychological boundary dissolution between the parent and child, and describes the impact of an enmeshed relationship with one parent on the child's relationship with the other parent,

From Kerig: "Examination of the theoretical and empirical literatures suggests that there are four distinguishable dimensions to the phenomenon of boundary dissolution: role reversal, intrusiveness, enmeshment, and spousification." (p. 8)

From Kerig: "Enmeshment in one parent-child relationship is often counterbalanced by disengagement between the child and the other parent (Cowan & Cowan, 1990; Jacobvitz, Riggs, & Johnson, 1999)." (p. 10)

Kerig also describes the association between generational boundary dissolution and the emotional/psychological abuse of the child,

From Kerig: "The breakdown of appropriate generational boundaries between parents and children significantly increases the risk for emotional abuse." (p. 6)

Stone Buehler, and Barber (2002)¹³ link the family systems constructs of triangulation, cross-generational coalitions, and enmeshment, with parental psychological control of the child.

Stone, Buehler, and Barber: "The concept of triangles "describes the way any three people relate to each other and involve others in emotional issues between them" (Bowen, 1989, p. 306). In the anxiety-filled environment of conflict, a third person is triangulated, either temporarily or permanently, to ease the anxious feelings of the conflicting partners. By default, that third person is exposed to an anxiety-provoking and disturbing atmosphere. For example, a child might become the scapegoat or focus of attention, thereby transferring the tension from the marital dyad to the parent-child dyad. Unresolved tension in the marital relationship might spill over to the parent-child relationship through parents' use of psychological control as a way of securing and maintaining a strong emotional alliance and level of support from the child. As a consequence, the triangulated youth might feel pressured or obliged to listen to or agree with one parents' complaints against the other. The resulting enmeshment and cross-generational coalition would exemplify parents' use of psychological control to coerce and maintain a parent-youth emotional alliance against the other parent (Haley, 1976; Minuchin, 1974)." (p. 86-87).

---

¹² Kerig, P.K. (2005). Revisiting the construct of boundary dissolution: A multidimensional perspective. *Journal of Emotional Abuse*, 5, 5-42.

¹³ Stone, G., Buehler, C., & Barber, B. K. (2002) Interparental conflict, parental psychological control, and youth problem behaviors. In B. K. Barber (Ed.), *Intrusive parenting: How psychological control affects children and adolescents*. Washington, DC: American Psychological Association.

Psychological Control

The means of inducing pathology in the child is through the *psychological control* of the child by the allied parent. The psychological control of children by a pathological parent (Barber, 2002)¹⁴ is an established family relationship pattern in dysfunctional family systems. Barber and Harmon (2002),¹⁵ identify over 30 empirically validated scientific studies that have established the construct of parental psychological control of children. Barber and Harmon (2002) provide the following definition for the construct of parental psychological control of the child,

From Barber & Harmon: “Psychological control refers to parental behaviors that are intrusive and manipulative of children’s thoughts, feelings, and attachment to parents. These behaviors appear to be associated with disturbances in the psychoemotional boundaries between the child and parent, and hence with the development of an independent sense of self and identity.” (p. 15)

Stone, Bueler, and Barber (2002)¹⁶ describe the difference between parental behavioral and psychological control of the child:

Stone, Buehler, & Barber: “The central elements of psychological control are intrusion into the child’s psychological world and self-definition and parental attempts to manipulate the child’s thoughts and feelings through invoking guilt, shame, and anxiety. Psychological control is distinguished from behavioral control in that the parent attempts to control, through the use of criticism, dominance, and anxiety or guilt induction, the youth’s thoughts and feelings rather than the youth’s behavior.” (p. 57)

Soenens and Vansteenkiste (2010)¹⁷ describe the various methods used to achieve parental psychological control of the child:

From Soenens and Vansteenkiste: “Psychological control can be expressed through a variety of parental tactics, including (a) guilt-induction, which refers to the use of guilt inducing strategies to pressure children to comply with a parental request; (b) contingent love or love withdrawal, where parents make their

---

¹⁴ Barber, B. K. (Ed.) (2002). *Intrusive parenting: How psychological control affects children and adolescents*. Washington, DC: American Psychological Association.

¹⁵ Barber, B. K. and Harmon, E. L. (2002). *Violating the self: Parenting psychological control of children and adolescents*. In B. K. Barber (Ed.), *Intrusive parenting* (pp. 15-52). Washington, DC: American Psychological Association.

¹⁶ Stone, G., Buehler, C., & Barber, B. K. (2002) *Interparental conflict, parental psychological control, and youth problem behaviors*. In B. K. Barber (Ed.), *Intrusive parenting: How psychological control affects children and adolescents*. Washington, DC: American Psychological Association.

¹⁷ Soenens, B., & Vansteenkiste, M. (2010). A theoretical upgrade of the concept of parental psychological control: Proposing new insights on the basis of self-determination theory. *Developmental Review*, 30, 74–99.

attention, interest, care, and love contingent upon the children's attainment of parental standards; (c) instilling anxiety, which refers to the induction of anxiety to make children comply with parental requests; and (d) invalidation of the child's perspective, which pertains to parental constraining of the child's spontaneous expression of thoughts and feelings." (p. 75)

Barber and Harmon (2002) describe the scope of damage done to the child's development as a result of parental psychological control of the child,

From Barber & Harmon: "Numerous elements of the child's self-in-relation-to-parent have been discussed as being compromised by psychologically controlling behaviors such as individuality (Goldin, 1969; Kurdek, et al., 1995; Litovsky & Dusek, 1985; Schaefer, 1965a, 1965b, Steinberg, Lamborn, Dornbusch, & Darling, 1992); individuation (Barber et al., 1994; Barber & Shagle, 1992; Costanzo & Woody, 1985; Goldin, 1969, Smetana, 1995; Steinberg & Silverberg, 1986; Wakschlag, Chase-Landsdale & Brooks-Gunn, 1996 1996); independence (Grotevant & Cooper, 1986; Hein & Lewko, 1994; Steinberg et al., 1994); degree of psychological distance between parents and children (Barber et al., 1994); and threatened attachment to parents (Barber, 1996; Becker, 1964)." (p. 25).

Dark Personalities

Dark personalities are a sub-clinical, yet highly malevolent, constellation of personality characteristics. Dark personalities are present in the general population, and dark personality variants will be represented in high-conflict custody litigation.

Three variants of dark personalities have been identified in the research literature (Paulhus & Williams, 2002; Miller et al., 2010; Book et al., 2016),¹⁸ the Dark Triad (narcissism, psychopathy, Machiavellian manipulation), the Vulnerable Dark Triad (vulnerable narcissism, psychopathy, borderline pathology), and the Dark Tetrad (add sadism to the Dark Triad). Giammarco and Vernon (2014)¹⁹ describe the core traits of the Dark Triad,

---

¹⁸ Paulhus, D. L., & Williams, K. M. (2002). The dark triad of personality: Narcissism, Machiavellianism, and psychopathy. *Journal of Research in Personality*, 36, 556–563.

Miller, J.D., Dir, A., Gentile, B., Wilson, L., Pryor, L.R., and Campbell, W.K. (2010). Searching for a Vulnerable Dark Triad: Comparing Factor 2 psychopathy, vulnerable narcissism, and borderline personality disorder. *Journal of Personality*, 78, 1529-1564.

Book, A., Visser, B.A., Blais, J., Hosker-Field, A., and Methot-Jones, T. (2016). Unpacking more "evil": What is at the core of the dark tetrad? *Personality and Individual Differences*, 90, 269-272.

¹⁹ Giammarco, E.A. and Vernon, P.A. (2014). Vengeance and the Dark Triad: The role of empathy and perspective taking in trait forgivingness. *Personality and Individual Differences*, 67, 23–29

From Giammarco & Vernon: “First cited by Paulhus and Williams (2002), the Dark Triad refers to a set of three distinct but related antisocial personality traits: Machiavellianism, narcissism, and psychopathy. Each of the Dark Triad traits is associated with feelings of superiority and privilege. This, coupled with a lack of remorse and empathy, often leads individuals high in these socially malevolent traits to exploit others for their own personal gain.” (p. 23)

A second dark personality triad, the Vulnerable Dark Triad, was subsequently identified in the research (Miller et al., 2010). The traits of the Vulnerable Dark Triad are described by Bonfá-Araujo & Schermer, 2023):²⁰

From Bonfá-Araujo & Schermer: “The Vulnerable Dark Triad (VDT, i.e., Factor II psychopathy, vulnerable narcissism, and borderline personality) was proposed >10 years ago as a counterpart to the Dark Triad (i.e., narcissism, psychopathy, and Machiavellianism; Paulhus & Williams, 2002), combining socially undesirable behavior and emotionally vulnerable traits (Miller et al., 2010). This interplay of vulnerable behaviors can lead to complex patterns of emotional instability, a fragile sense of self, relationship difficulties, and manipulative tendencies.” (p. 1)

From Bonfá-Araujo & Schermer: The first trait of the VDT is Factor II psychopathy (Miller et al., 2010). Psychopathy is a personality disorder characterized by inter-personal manipulation, callousness, lack of empathy, and impulsivity.” (p. 1)

From Bonfá-Araujo & Schermer: “The second trait of the VDT is vulnerable narcissism (Miller et al., 2010). Vulnerable narcissism is characterized by an underlying fragility and sensitivity, often camouflaged underneath a façade of modesty and self-doubt” (p. 1)

From Bonfá-Araujo & Schermer: “Borderline personality represents the final piece of the VDT (Miller et al., 2010). Borderline Personality Disorder (BPD) is characterized by a pervasive instability in emotions, self-image, interpersonal relationships, and behaviors.” (p. 2)

From Bonfá-Araujo & Schermer: “It should be noted that just like the Dark Triad (Paulhus & Williams, 2002), the VDT's three traits should be considered subclinical versions of the disorders and that behaviors associated with these traits do not reach the intensity or presence to warrant a clinical diagnosis of the disorder.” (p. 2)

Adding sadism to the Dark Triad constellation creates a Dark Tetrad personality. The Dark Triad and Dark Tetrad personalities have been described in the research as the core of evil.

From Book et al: “Recently, everyday sadism has been added to the Triad (Buckels, Jones, & Paulhus, 2013), characterized by the enjoyment of cruelty in everyday life. Its

---

²⁰ Bonfá-Araujo, B., Schermer, J.A. (2024). Unveiling the fragile façade: A scoping review and meta-analysis of the Vulnerable Dark Triad. *Personality and Individual Differences*, Volume 224. <https://doi.org/10.1016/j.paid.2024.112659>

conceptual overlap with other dark personalities serves as an impetus for including it in the study of evil behaviors in the form of a Dark Tetrad (Buckels et al., 2013).” (p. 270)

Judicial Manipulation & Dark Triad

Judicial manipulation by Dark Triad parents using the child has been identified in the research (Clemente, Padilla-Racero, & Espinosa, 2020),²¹

From Clemente et al: “This research examines the relationship between dark triad and the use that some parents make of their children in order to attack the other parent after a couple break-up. We examined whether parents who are willing to lie about issues concerning the other parent and their children during a couple break-up process show higher levels of dark triad traits... Results show significant correlations for judicial manipulation and dark triad traits and confirm the psychometric properties of reliability and validity of a proposed scale.” (Clemente, Padilla-Racero, & Espinosa, 2020)

Virtuous Victim Signaling & Dark Triad

Dark Triad personality traits are also associated with the manipulative practice of “virtuous victim signaling” by the parent (Ok et al., 2021).²² Research indicates that narcissistic personality pathology is associated with virtue signaling, and that psychopathic personality pathology is associated with victim signaling, but only the Dark Triad personality is associated with the combination of both virtue and victim signaling used to manipulate others.

From Ok, et al: “Effective altruism requires the ability to differentiate between false and true victims. Credulous acceptance of all virtuous victim signals as genuine can also enable and reward fraudulent claims, particularly by those with antisocial personality traits...The findings of this study support our hypothesis that virtuous victim signaling is more frequently displayed by Dark Triad personalities.”

Misdiagnosis & Participation in Child Abuse & Spousal Abuse

One of the prominent professional dangers of misdiagnosing a shared persecutory delusion is that if the mental health professional and/or the court misdiagnoses the pathology of a shared persecutory delusion and believes the shared delusion as if it was true, then the mental health professional and/or the court become part of the shared delusion, they become part of the pathology because of their misdiagnosis.

---

²¹ Clemente, M., Padilla-Racero, D., & Espinosa, P. (2020). The Dark Triad and the Detection of Parental Judicial Manipulators. Development of a Judicial Manipulation Scale. *International journal of environmental research and public health*, 17(8), 2843. <https://doi.org/10.3390/ijerph17082843>

²² Ok, E., Qian, Y., Strejcek, B., & Aquino, K. (2021). Signaling virtuous victimhood as indicators of Dark Triad personalities. *Journal of Personality and Social Psychology*, 120(6), 1634–1661. <https://doi.org/10.1037/pspp0000329>

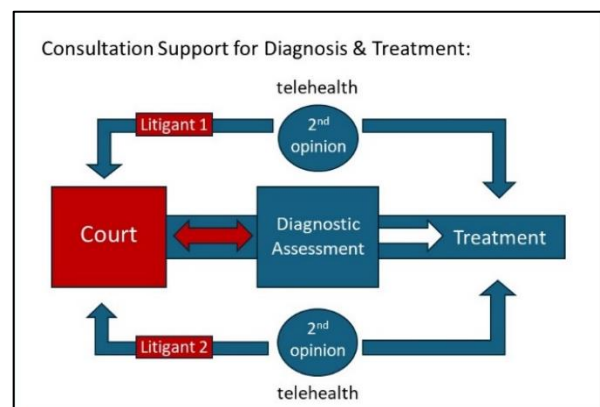
When that pathology is the psychological abuse of the child by the allied parent, then the mental health professional and/or the court become participants in the parent's psychological abuse of the child by validating to the child that the child's false (delusional) beliefs are true when they are, in fact, symptoms of an induced persecutory delusion. Furthermore, when that pathology is also the spousal psychological abuse of the targeted parent by the allied parent using the child as the weapon, then the mental health professional and/or the court become participants in the spousal psychological abuse of the targeted parent because of their misdiagnosis of the pathology in the family.

Diagnosis Guides Treatment

In clinical psychology, and throughout healthcare, diagnosis guides treatment (the treatment for cancer is different than the treatment for diabetes). A diagnosis returned into the legal system will likely be a disputed diagnosis due to the adversarial nature of the legal system and the nature of the pathology involved. The appellate system for a disputed diagnosis in healthcare is second opinion. The National Academy of Sciences (2015)²³ describes the role of second opinion consultation in improving diagnoses in healthcare.

From National Academy of Sciences Improving Diagnosis: "Clinicians may refer to or consult with other clinicians (formally or informally) to seek additional expertise about a patient's health problem. The consult may help to confirm or reject the working diagnosis or may provide information on potential treatment options. If a patient's health problem is outside a clinician's area of expertise, he or she can refer the patient to a clinician who holds more suitable expertise. Clinicians can also recommend that the patient seek a second opinion from another clinician to verify their impressions of an uncertain diagnosis or if they believe that this would be helpful to the patient."

Since a disputed diagnosis is anticipated in all child custody cases, a second (or even third) opinion consultation through telehealth participation in the clinical diagnostic assessment should be allowed to each litigant. This will ensure that the concerns and rights of each litigant are adequately and appropriately addressed, and it will ensure that the courts and the children receive the highest caliber of professional services.

²³ *Improving Diagnosis in Healthcare* (2015). National Academies of Sciences, Engineering, and Medicine; Institute of Medicine;

<https://www.nap.edu/catalog/21794/improving-diagnosis-in-health-care?fbclid=IwAR2ht8JZQGHLElqlBjwqPqx6qtmgc9JYpI8mSRUJaLZFdzljAubk2MkOAI>

Recommendations:

1. Apply Established Knowledge

Apply established scientific and professional knowledge as the bases for professional judgments. Relevant professional knowledge for application to the pathology in the family courts includes:

- Attachment pathology - Bowlby & others
- Family systems therapy - Minuchin & others
- Child abuse and complex trauma – van der Kolk & others
- Personality disorder pathology - Beck & others
- Child Development – Tronick & others
- Psychological control – Barber & others
- The DSM-5 & ICD-11 diagnostic systems - American Psychiatric Association & World Health Organization

2. Avoid Euphemisms for Child Abuse

Avoid using euphemisms of made-up pathology labels²⁴ for child abuse that hide the child abuse from view, hide the child abuse from the court's understanding, and that prevent effective intervention for the child abuse. When child abuse is a considered diagnosis, say child abuse.

3. Risk Assessment for Child Abuse

In all cases of severe attachment pathology surrounding court-involved custody conflict, a proper risk assessment for child abuse needs to be conducted to the appropriate differential diagnoses for each parent. The diagnostic questions that need to be answered are contained in Appendix 3.

4. Disputed Diagnosis

The appellate system for a disputed diagnosis in healthcare is a second (or even third) opinion. Since any diagnosis returned into the legal system is anticipated to be disputed by one party or the other, the initial diagnostic risk assessment for child abuse should include second (or even third) opinion support through telehealth consultation.

Craig Childress, Psy.D.
Clinical Psychologist, CA PSY 18857

---

²⁴ Made-up pathology labels include: “parental alienation” – “resist-refuse dynamic” – “parent-child contact problems” – “collaborative harassment”. None of these exist as defined pathology in clinical psychology or any diagnostic system.

Appendix 1: Dr. Childress Vita & Domains of Specialized Expertise

Craig Childress, Psy.D.
CA License #: PSY 18857

Office: 271 Winslow Way E, 10631   email: drcachildress.bainbridge@gmail.com
Bainbridge Island, WA 98110   website: drcachildress-consulting.com

Education:

Pepperdine University; 11/00
Psy.D. degree in Clinical Psychology, APA accredited
California State University, Northridge; 6/85
M.A. degree in Clinical/Community Psychology
University of California, Los Angeles; 3/78
B.A. in Psychology, cum laude

National Presentations Regarding Family Court Pathology:

- **American Psychological Association.** *Directing a Contingent Visitation Schedule in the Family Courts.* C.A. Childress. Presentation at the APA National Convention, Division 41 Psychology & Law Society, Seattle, WA 8/10/24.
- **American Psychological Association.** *Dangerous Decisions: A Crisis in Family and Domestic Violence Courts.* Greenham, M. & Childress, C.A. Poster presentation at the APA National Convention, Division 41 Psychology & Law Society, Seattle, WA 8/10/24.
- **American Psychological Association** *Dark Personalities and Induced Delusional Disorder: A Crisis in Family and Domestic Violence Courts.* Greenham, M., Childress, C.A. & Pruter, D. Poster presentation at the APA National Convention, Division 37 Society for Child and Family Policy and Practice, Seattle, WA 8/8/24
- **American Psychological Association.** *Empathy, the Family, and the Core of Social Justice.* Childress, C.A. & Pruter, D. Paper Presentation at the APA National Convention, Division 24 Society for Theoretical and Philosophical Psychology, Chicago, Ill. 8/8/19;
- **Association of Family and Conciliation Courts (AFCC).** *An Attachment-Based Model of Parental Alienation: Diagnosis and Treatment.* Childress, C.A & Pruter, D. Presentation at the AFCC National Convention, 6/1/17; Boston, MA.
- **Pennsylvania Legislature Briefing.** Pennsylvania State Legislature; House Children and Youth Committee. Solutions to High-Conflict Divorce in the Family Court. November 15, 2017; Harrisburg, PA (<https://www.youtube.com/watch?v=A1a1KbfsWIM>)

International Presentations Regarding Family Court Pathology

- **Serbia: University of Novi Sad.** *The Return of Clinical Psychology to Court-Involved Custody Conflict.* Center for Shared Parenting Conference. April 27 & 28, 2023.
- **Netherlands: Erasmus University Medical Center.** *Attachment-Based Parental Alienation: Trauma Informed Assessment of Complex Family Conflict.* Rotterdam, Netherlands; 2/25/19. (invited meeting with Dutch Ministry of Justice)
- **Venice, Italy:** *Assessment, Diagnosis, and Treatment of Attachment Related Pathology Surrounding Divorce: Solutions for the Family Court System.* Presentation European Association for Forensic Child and Adolescent Psychiatry & Psychology Congress 6/23/18
- **Canada: Law Society of Saskatchewan.** *Solutions for the Family Court and Professional Psychology;* Saskatoon 11/20/18; Regina 11/21/18.

Employment History:

6/08 – Current: Private Practice

271 Winslow Way E, 10631
Bainbridge Island, WA 98110

Consultation and expert testimony with court-involved family conflict. Psychotherapy with adults, couples, children, and families. Specializing in attachment pathology, ADHD, child anger and impulse control problems, childhood trauma, family psychotherapy, marital therapy, and parent-child conflict.

10/06 - 6/08: Clinical Director

START Pediatric Neurodevelopmental Assessment and Treatment Center
California State University, San Bernardino
Institute of Child Development and Family Relations

Clinical director for an early childhood assessment and treatment center providing comprehensive developmental assessment and psychotherapy services to children ages 0-5 years old in foster care. The primary referral source for the clinic was Child Protective Services. Directed the clinical operations, clinical staff, and the provision of comprehensive psychological assessment and treatment services across clinic-based, home-based, and school-based services. The clinic was a three-university collaboration, with speech and language faculty an services through the University of Redlands, occupational therapy faculty and services through Loma Linda University, and psychology faculty and clinical staff through Calif. State University, San Bernardino.

5/03 – 10/06: Clinical Director

Fineman Consulting Group
Fire F.R.I.E.N.D.S. Juvenile Firesetting Intervention Program
Executive Director: Kenneth Fineman, Ph.D.

Through grants from the Department of Justice and FiEMA, developed a comprehensive diagnostic assessment protocol for the mental health evaluation of juvenile fire setting behavior.

1/12 – 12/17: Faculty

University of Phoenix; Pasadena Campus; Ontario Campus

Courses taught: Child Development; Assessment and Treatment Planning; Advanced Diagnosis; Models of Psychotherapy; Counseling Psychometrics; Research Methods; Cultural Psychology

1/09 – 9/10: Faculty

Argosy University; San Bernardino Campus

Courses taught: Diagnosis and Psychopathology; Child and Adolescent Psychotherapy; Child Development

4/02 – 10/06: Pediatric Psychologist

Children's Hospital Orange County – UCI Child Development Center
Early Identification and Treatment of ADHD in Preschoolers
Director: James Swanson, Ph.D.

Served as the primary clinical psychologist on a joint CHOC-UCI project for early identification of ADHD in preschool-age children.

4/02 - 9/02: Research Associate

Children's Hospital Los Angeles
Principle Investigator: Ernest Katz, Ph.D.

Multi-site Children's Hospital study of remediation of attention deficits of children with cancer.

9/00 – 4/02 Postdoctoral Fellow

Children's Hospital Los Angeles

Two-year post-doctoral fellowship. Specialty focus: ADHD; spina bifida; early childhood mental health

9/99 - 9/00 Predoctoral Psychology Intern – APA Accredited

Children's Hospital Los Angeles

Rotations: spina bifida, early childhood preschool consultation

9/98 - 9/99 Research Associate

UCLA Neuropsychiatric Institute
Principle Investigator: Elisabeth Dykens, Ph.D.

Area: Cognitive functioning in Williams Syndrome. Test administration and coding of behavioral observation data

9/85 - 9/98 Research Associate

UCLA Neuropsychiatric Institute
Principle Investigator: Keith Nuechterlein, Ph.D.

Area: Longitudinal study of initial-onset schizophrenia. Received annual training to research and clinical reliability in the rating of psychotic symptoms using the Brief Psychiatric Rating Scale (BPRS). Managed all aspects of data collection and data processing.

9/80 – 9/85 Psychiatric Aide

Southern California psychiatric hospitals.

3/74 – 6/78 Crisis Counselor

Los Angeles Suicide Prevention Center

Crisis telephone counselor and supervisor for Los Angeles Suicide Prevention Hotline.

Divorce Training

Certificate Program: Certification in Divorce Mediation. Conflict Resolution Training, Inc. 2/24/16 – 2/27/16. Susan Deveney, Instructor

Early Childhood Training:

Certificate Program: Parent-Infant Mental Health: Fielding Graduate University, 1/14/08; 1/15/08.

Early Childhood Diagnostic System: *DC:0-3R Diagnostic Criteria*: Orange County Early Childhood Mental Health Collaborative.

Early Childhood Diagnostic System: *DMIC: Diagnostic Manual for Infancy and Early Childhood*. Interdisciplinary Council on Developmental and Learning Disorders: assessment, diagnosis, and intervention for developmental and emotional disorders, autistic spectrum disorders, multisystem developmental disorders, regulatory disorders involving attention, learning and behavioral problems, cognitive, language, motor, and sensory disturbances.

Early Childhood Treatment Intervention: *Watch, Wait, and Wonder*: Nancy Cohen, Ph.D. Hincks-Dellcrest Centre & the University of Toronto.

Early Childhood Treatment Intervention: *Circle of Security*: Glen Cooper, MFT, Center for Clinical Intervention, Marycliff Institute, Spokane, Washington.

Recent Seminars Taken

The Advanced Master Program on the Treatment of Trauma. National Institute for the Clinical Application of Behavioral Medicine – 12-hour online course.

Complex Trauma: Bessel van der Kolk. How the Body Keeps Score: Intensive Trauma Treatment Course – 12-hour PESI seminar, online.

Dialectic Behavior Therapy (DBT): Dialectic Behavior Therapy Intensive Training; 12-hour PESI seminar, online.

Emotion Focused Therapy (EFT): Sue Johnson. Intensive Course in Emotionally Focused Therapy: Attachment-Based Interventions for Couples in Crisis; 12-hour PESI seminar, online

The Bowen Center: Emotional Cutoff: The Bowen Center for Study of the Family: 56th Annual Symposium on Family Theory and Family Psychotherapy. Dr Plimer “*Family Rifts and How to Mend Them: Findings from the Cornell Estrangement and Reconciliation Project*” – three-day symposium, Johns Hopkins University, MD; 11-7/19 – 11-9-19.

Book Publications:

Childress, C.A. (2018). *The Petition to the American Psychological Association*. Claremont, CA: The Childress Institute.

Childress, C.A. (2017). *Assessment of Attachment-Related Pathology Surrounding Divorce*. Claremont, CA: Oaksong Press.

- Childress, C.A. (2017). *Strategic Family Systems Intervention for AB-PA: Contingent Visitation Schedule*. Claremont, CA: Oaksong Press.
- Childress, C.A. (2017). *The Key to Solving High-Conflict Divorce in the Family Courts: Proposal for a Pilot Program in the Family Law Courts*. Claremont, CA: Oaksong Press.
- Childress, C.A. (2016). *The Narcissistic Parent: A Guidebook for Legal Professionals Working with Families in High-Conflict Divorce*. Claremont, CA: Oaksong Press.
- Childress, C.A. (2015). *An Attachment-Based Model of Parental Alienation: Foundations*. Claremont, CA: Oaksong Press.
- Childress, C.A. (2015). *An Attachment-Based Model of Parental Alienation: Single Case ABAB Assessment and Remedy*. Claremont, CA: Oaksong Press.
- Childress, C.A. (2015). *An Attachment-Based Model of Parental Alienation: Professional Consultation*. Claremont, CA: Oaksong Press.
- Childress, C.A. (2015). *Essays in Attachment-Based Parental Alienation: The Internet Writings of Dr. Childress*. Claremont, CA: Oaksong Press.

Journal Publications

- Tamm, T., Swanson, J. Lerner, M.D., **Childress, C.** Patterson, B, Lakes, K., Nguyen, A.S., Kudo, M., Altamirano, W., Miller, J., Santoyo, R., Camarero-Morse, V., Watkins, J., Simpson, S., Waffarn, F., Cunningham, C. (2005). Intervention for preschoolers at risk for Attention-Deficit/Hyperactivity Disorder (ADHD): Service before diagnosis. *Clinical Neuroscience Research*, 5 (5-6) 247-253.
- Childress C.A. (2000) *Ethical issues in providing online psychotherapeutic interventions*. *Journal of Medical Internet Research*, 2(1):e5.
- Childress, C.A. (1999). *Interactive e-mail journals: A model for providing psychotherapeutic interventions using the Internet*, *Cyberpsychology and Behavior*, 2(3), 213-221
- Childress, C.A., & Asamen, J.K. (1998). *The emerging relationship of psychology and the Internet: Proposed guidelines for conducting Internet intervention research*. *Ethics and Behavior*, 8, 19-35.

In Submission: ResearchGate

Greenham & Childress, ([ResearchGate](#)): Dark Personalities and Induced Delusional Disorder, Part I: Solving the Gordian Knot of Conflict in the Family and Domestic Violence Courts

Greenham & Childress ([ResearchGate](#)). Dark Personalities and Induced Delusional Disorder, Part II: The Research Gap Underlying a Crisis in the Family and Domestic Violence Courts

Greenham, Childress, Pruter ([ResearchGate](#)). Dark Personalities and Induced Delusional Disorder, Part III: Identifying the Pathogenic Parenting Underlying a Crisis in the Family and Domestic Violence Courts

“Parental Alienation” Seminars and Presentations Given:

- **American Psychological Association.** *Directing a Contingent Visitation Schedule in the Family Courts.* C.A. Childress. Presentation at the APA National Convention, Division 41 Psychology & Law Society, Seattle, WA 8/10/24.
- **American Psychological Association.** *Dangerous Decisions: A Crisis in Family and Domestic Violence Courts.* Greenham, M. & Childress, C.A. Poster presentation at the APA National Convention, Division 41 Psychology & Law Society, Seattle, WA 8/10/24.
- **American Psychological Association** *Dark Personalities and Induced Delusional Disorder: A Crisis in Family and Domestic Violence Courts.* Greenham, M., Childress, C.A. & Pruter, D. Poster presentation at the APA National Convention, Division 37 Society for Child and Family Policy and Practice, Seattle, WA 8/8/24
- **Serbia: University of Novi Sad.** Center for Shared Parenting Conference. The Return of Clinical Psychology to Court-Involved Custody Conflict. April 27 & 28, 2023.
- **American Psychological Association.** *Empathy, the Family, and the Core of Social Justice.* Childress, C.A. & Pruter, D. Paper Presentation at the APA National Convention, Division 24 Society for Theoretical and Philosophical Psychology, Chicago, Ill. 8/8/19;
- **Association of Family and Conciliation Courts (AFCC).** *An Attachment-Based Model of Parental Alienation: Diagnosis and Treatment.* Childress, C.A & Pruter, D. Presentation at the AFCC National Convention, 6/1/17; Boston, MA.
- **Netherlands:** Erasmus University Medical Center. Attachment-Based Parental Alienation: Trauma Informed Assessment of Complex Family Conflict. Rotterdam, Netherlands; 2/25/19.
- **Canada:** Law Society of Saskatchewan. Solutions for the Family Court and Professional Psychology; Saskatoon 11/20/18; Regina 11/21/18.
- **Texas:** Certification Seminars for the Houston Pilot Program for the Family Courts. Attachment-Based Parental Alienation (AB-PA) May 22-24, 2018; Houston, Texas.
- **California:** California Association for Licensed Professional Clinical Counselors (CALPCC). Parental Alienation Testing, Orders, and Treatment in BPD/NPD Custody Proceedings. April 20, 2018; San Francisco, CA.
- **Pennsylvania:** Legislature Briefing. Pennsylvania State Legislature; House Children and Youth Committee. Solutions to High-Conflict Divorce in the Family Court. November 15, 2017; Harrisburg, PA
(<https://www.youtube.com/watch?v=A1a1KbfsWIM>)
- **Massachusetts:** Legislature Briefing. Massachusetts State Legislature. Grandparent and Family Alienation. Hosted by Representative Walsh. 5/31/17. Boston MA.
- **Association of Family and Conciliation Courts Annual Convention.** An Attachment-Based Model of Parental Alienation: Diagnosis and Treatment. June 1, 2017. Boston, MA.

- **Master Lecture Series; California Southern University.** *Treatment of Attachment-Based Parental Alienation.* November 21, 2014; Irvine, CA. (available online at <https://www.youtube.com/watch?v=eZBJ3954mKw>)
- **Master Lecture Series; California Southern University.** *Theoretical Foundations of Attachment-Based Model of “Parental Alienation.”* July 18, 2014; Irvine, CA. (available online at <https://www.youtube.com/watch?v=brNuwQNN3q4>)
- **Virginia:** Family Law Reform Conference. Invited Panelist: *Parental Alienation and Domestic Violence.* Hosted by DivorceCorp. November 15-16, 2014; Alexandria, VA.

Professional Association Presentations Regarding Parenting

Herrejon, E., Feeney-Kettler, K., Kettler, R., **Childress**, C., Kamptner, L., Lakes, K. (2007). *Multi-tiered Early Childhood Model of Service Delivery.* American Psychological Association Convention presentation.

Marche Haynes, M., Lakes, K., **Childress**, C., Kamptner, L., Lilles, E. (2006). *Do SES, Race/Ethnicity, and Acculturation Predict Parenting Intervention Completion?* Western Psychological Association Convention Presentation.

Grimes, L., Lakes, K., **Childress**, C., Kamptner, K., Simmons, S. (2006) *Impact of SES and Culture on Parenting Intervention Outcomes.* Western Psychological Association Convention Presentation.

Kramer, L., Lakes, K., **Childress**, C., Kamptner, L., Grimes, L. (2006) *Parent Behaviors and Corresponding Child Prosocial Behaviors and Conduct Problems.* Western Psychological Association Convention Presentation.

Lilles, E., Lakes, K., **Childress**, C., Kamptner, L., and Kramer, L. (2006). *Does SES or Ethnicity Predict Parent Use of Physical Punishment?* Western Psychological Association Convention Presentation.

Early Childhood Mental Health Seminars and Trainings Given:

Early Childhood Intervention with “Behavior Problems” in the Preschool Classroom. San Bernardino Head Start Preschool Teacher Training Series (10/27/06; 11/3/06; 11/17/06).

Early Childhood Intervention with “Behavior Problems” in the Preschool Classroom. San Bernardino West End SELPA Preschool Teacher Training Series (10/17/06; 11/7/06; 12/5/06).

Early Childhood Intervention with “Behavior Problems” in the Preschool Classroom. San Bernardino West End SELPA Preschool Teacher Training Series (10/31/06; 11/14/06; 12/12/06).

Early Childhood Intervention with “Behavior Problems” in the Preschool Classroom (5/5/06). Victorville Head Start. Victorville, CA

Early Childhood Intervention with “Behavior Problems” in the Preschool Classroom. (11/12/04). National Association for the Education of Young Children Conference, Anaheim, CA

Functional Behavioral Analysis and Positive Child Guidance with Preschoolers. (5/1/04). Westminster School District. Westminster, CA.

Functional Behavioral Analysis with Preschool-Age Children - Seminar Series. (2/6/04; 2/13/04; 2/20/04). Irvine Unified School District. Irvine, CA.

Functional Behavioral Analysis and Positive Behavior Management with Children. (12/3/03). Orangewood Preschool, Irvine, CA

Early Childhood Working with “Problem Behavior” in the Preschool Classroom (10/31/03). Orange County Head Start; Teachers & Teacher Aides. Bren Events Center, University of California; Irvine, CA.

Functional Behavioral Analysis and Positive Child Guidance with Preschool-Age Children. (10/17/03). Irvine Unified School District. Irvine, CA.

Functional Behavioral Analysis with Preschool-Age Children - Seminar Series. (9/26/03; 10/17/03). Orange County Head Start Center Directors and Multi-disciplinary Teams. Orange, CA.

Internet Psychology Presentations Given

- **World Health Organization**, 2nd International Symposium on Psychiatry and Internet: Information – Support – Therapy. Invited presentation on *Ethical Issues in Online Psychotherapeutic Interventions*. 4/2002, Munich, Germany.
- **American Association for the Advancement of Science** and the Office of Protection from Research Risks, Conference on the Ethical and Legal Aspects of Human Subjects Research in Cyberspace. Invited paper presentation on *Privacy and Confidentiality Issues in Internet Research*. 6/1999, June. Washington, D.C.
- **American Psychological Association** Convention, Symposium on Using the Internet for Change: Online Psychotherapy and Education. J. Grohol (Chair): *The Potential Risks and Benefits of Online Therapeutic Interventions*. 8/1/98; San Francisco, CA.

Dr. Childress Domains of Specialized Expertise

My vita supports the following six domains of specialized expertise in professional psychology:

1. Thought disorders and delusional pathology
2. Child abuse assessment, diagnosis, and treatment
3. The attachment system and attachment pathology
4. Factitious Disorder Imposed on Another (FDIA)
5. Family systems therapy
6. Court-involved custody conflict

Thought Disorders & Delusions

In support of my specialized expertise in the assessment and diagnosis of thought disorders and delusions are 12 years of experience at a major UCLA clinical research project on schizophrenia where I received annual training in the assessment and diagnosis of delusions and thought disorders using the *Brief Psychiatric Rating Scale* (BPRS) to diagnostic reliability of $r=.90$ to the co-directors of the Diagnostic Unit at the UCLA-Brentwood VA, Dr. Lukoff and Dr. Ventura. The entry on my vita for this work experience while I was at Dr. Nuechterlein's project at UCLA is:

9/85 - 9/98 Research Associate
UCLA Neuropsychiatric Institute
Principle Investigator: Keith Nuechterlein, Ph.D.

Area: Longitudinal study of initial-onset schizophrenia. Received annual training to research and clinical reliability in the rating of psychotic symptoms using the Brief Psychiatric Rating Scale (BPRS). Managed all aspects of data collection and data processing.

Note that I was trained annually in the rating of delusional and psychotic symptoms using the *Brief Psychiatric Rating Scale* (BPRS). Wikipedia describes the BPRS:

From Wikipedia: "The Brief Psychiatric Rating Scale (BPRS) is a rating scale which a clinician or researcher may use to measure psychiatric symptoms such as depression, anxiety, hallucinations and unusual behaviour. The scale is one of the oldest, most widely used scales to measure psychotic symptoms and was first published in 1962... An expanded version of the test was created in 1993 by D. Lukoff, Keith H. Nuechterlein, and Joseph Ventura."

The Expanded BPRS cited by Wikipedia links to a professional reference available online from Drs. Nuechterlein, Ventura, and Lukoff,²⁵ note the date of the revision -

---

²⁵ Ventura, Joseph & Lukoff, D. & Nuechterlein, Keith & Liberman, R.P. & Green, Megan & Shaner, Andrew. (1993). Brief Psychiatric Rating Scale Expanded version 4.0: Scales anchor points and administration manual. *Int J Meth Psychiatr Res.* 13. 221-244.

1993. Note where I was from 1985-to-1998, i.e., at Dr. Neuchterlein's UCLA research project being trained annually in the assessment and diagnosis of delusional and thought disorder pathology to an $r=.90$ diagnostic reliability with the co-directors of the Diagnostic Unit at the UCLA-Brentwood VA and authors of the Expanded BPRS, Dr. Ventura and Dr. Lukoff. I have considerable professional training, background, and experience in the diagnostic assessment of thought disorders and delusional pathology,

Child Abuse Pathology

Regarding my background in child abuse pathology, I served as the Clinical Director for a three-university assessment and treatment center for children ages zero-to-five in the foster care system. Our primary referral source was Child Protective Services (CPS). As the Clinical Director for a three-university treatment center for children in foster care, I supervised the multi-disciplinary assessment and treatment of child abuse. I have personally worked with all four DSM-5 child abuse diagnoses, and I have led the treatment teams that have included CPS social worker involvement. The entry for this experience on my vita is:

10/06 - 6/08: Clinical Director

START Pediatric Neurodevelopmental Assessment and Treatment Center
California State University, San Bernardino
Institute of Child Development and Family Relations

Clinical director for an early childhood assessment and treatment center providing comprehensive developmental assessment and psychotherapy services to children ages 0-5 years old in foster care. Directed the clinical operations, clinical staff, and the provision of comprehensive psychological assessment and treatment services across clinic-based, home-based, and school-based services. The clinic was a three-university collaboration with speech and language services provided through the University of Redlands, occupational therapy provided through Loma Linda University, and psychology services through Calif. State University, San Bernardino.

Attachment System & Attachment Pathology

I have specialty background in Early Childhood Mental Health, ages zero-to-five initially obtained from training with Dr. Marie Poulsen at Children's Hospital Los Angeles and subsequently extended with professional practice. Early Childhood Mental Health ages 0-to-5 is a restricted sub-specialty domain of practice because it requires extensive knowledge of brain development in infancy through the first five years of life. Early Childhood Mental Health specialization requires understanding the neuro-development for each brain system individually (cognitive, language, sensory-motor, emotional, memory, and relationship systems) as well as how they integrate with each other at each developmental period of maturation in the first year of infancy and beyond into all the subsequent maturational changes.

The period of early childhood is directly the developmental period of the child's early attachment formation to the parent. Within this specialty background, I know two additional diagnostic systems for early childhood pathology besides the DSM-5 diagnostic system of the American Psychiatric Association, the DC:0-3 which is more attachment

sensitive, and the DMIC which is stronger with autistic spectrum disorders. I am also trained in two early childhood attachment therapies, *Watch, Wait, and Wonder* for infants and *Circle of Security* for preschool-age children, and I am Certified in Infant Mental Health from Fielding Graduate Institute. The entries for this experience on my vita are:

Early Childhood Diagnostic System: DC:0-3R Diagnostic Criteria: Orange County Early Childhood Mental Health Collaborative.

Early Childhood Diagnostic System: DMIC: Diagnostic Manual for Infancy and Early Childhood. Interdisciplinary Council on Developmental and Learning Disorders: assessment, diagnosis, and intervention for developmental and emotional disorders, autistic spectrum disorders, multisystem developmental disorders, regulatory disorders involving attention, learning and behavioral problems, cognitive, language, motor, and sensory disturbances.

Early Childhood Treatment Intervention: Watch, Wait, and Wonder: Nancy Cohen, Ph.D. Hincks-Dellcrest Centre & the University of Toronto.

Early Childhood Treatment Intervention: Circle of Security: Glen Cooper, MFT, Center for Clinical Intervention, Marycliff Institute, Spokane, Washington.

Certificate Program: Parent-Infant Mental Health: Fielding Graduate University, 1/14/08; 1/15/08.

The attachment system is the brain system that governs all aspects of love and bonding throughout the lifespan, including grief and loss. The attachment system develops its patterns (“internal working models”) for love-and-bonding during childhood and then uses these internalized patterns for love-and-bonding (attachment) to guide future expectations for all future love and bonding experiences in adulthood.

From Bowlby: “No variables, it is held, have more far-reaching effects on personality development than have a child’s experiences within his family: for, starting during the first months of his relations with his mother figure, and extending through the years of childhood and adolescence in his relations with both parents, he builds up working models of how attachment figures are likely to behave towards him in any of a variety of situations; and on those models are based all his expectations, and therefore all his plans for the rest of his life.” (Bowlby, 1973, p. 369).²⁶

The clinical domain of attachment and attachment pathology is within the Early Childhood Mental Health specialization, and my clinical experience is with children ages zero-to-five in foster care, which is directly attachment pathology. A child rejecting a parent surrounding court-involved custody conflict is a problem in attachment to that parent, i.e., a problem in the love-and-bonding system of the brain,

---

²⁶ Bowlby, J. (1973). Attachment and loss: Vol. 2. Separation: Anxiety and anger. NY: Basic.

Factitious Disorder Imposed on Another

I have specialized professional background and training in the diagnostic assessment of Factitious Disorder Imposed on Another (FDIA: Munchausen by proxy) from three years of training in pediatric psychology from Children's Hospital Los Angeles (CHLA), and my subsequent tenure on medical staff as a pediatric psychologist at Children's Hospital Orange County (Choc). FDIA is generally thought of as inducing a false medical pathology in the child for secondary gain to the parent from doctor attention given to the supposedly "nurturing" parent (with histrionic/borderline personality associations). As a false medical (or psychiatric) pathology produced in the child by the parent, FDIA is difficult to diagnose by community professionals because it is a false disorder, with frequent changes in providers as part of the symptom presentation. Community professionals are typically unable to determine a cause for the false symptoms, and when they begin to become suspicious as to their cause, the pathological parent changes providers to avoid detection and to obtain the diagnosis they seek ("doctor-shopping").

As a result of the false disorder imposed on the child, the parent and child will eventually be referred into the upper levels of the healthcare system, the local Children's Hospital, for a more expert diagnosis, since the community resources cannot determine the cause of the child's symptoms. When FDIA is suspected by the treatment team at the Children's Hospital, a doctor's order is written for a consultation from the hospital's Psychology Department regarding a potential diagnosis of FDIA. A pediatric psychologist is then sent from the hospital's Psychology Department to assess and diagnose the possible FDIA.

As a pediatric psychologist with three years of training from Children's Hospital Los Angeles and tenure on medical staff as a pediatric psychologist at Children's Hospital Orange County, I have relevant training and experience in the diagnostic assessment of FDIA (DSM-5 300.19). The entries on my vita for this training and experience in the diagnostic assessment of FDIA are:

4/02 – 10/06: Pediatric Psychologist
Children's Hospital Orange County – UCI Child Development Center

9/00 – 4/02 Postdoctoral Fellow
Children's Hospital Los Angeles

9/99 - 9/00 Predoctoral Psychology Intern – APA Accredited
Children's Hospital Los Angeles

Family Systems Therapy

Family systems therapy (Minuchin, Bowen, Haley, Madanes, Satir) is one of the four primary schools of psychotherapy, the others being psychoanalytic, cognitive-behavioral, and humanistic-existential therapy. My specialization training during my doctoral studies at Pepperdine University was in family systems therapy, and I have been a practicing family systems therapist for 20 years. I have additional training through the Bowen Center for Study of the Family in "*Family Rifts and How to Mend Them.*"

The Bowen Center: Emotional Cutoff: The Bowen Center for Study of the Family: 56th Annual Symposium on Family Theory and Family Psychotherapy. Dr Plimer “Family Rifts and How to Mend Them: Findings from the Cornell Estrangement and Reconciliation Project” – Johns Hopkins University, MD; 11/7/19 – 11/9/19.

Court-Involved Family Conflict

I have been a practicing court-involved clinical psychologist for the past decade, writing multiple books and booklets addressing the pathology that develops surrounding court-involved child custody conflict, its diagnosis and treatment.²⁷ I have multiple professional conference presentations regarding court-involved custody conflict, both nationally and internationally,

- **American Psychological Association.** *Directing a Contingent Visitation Schedule in the Family Courts.* C.A. Childress. Presentation at the APA National Convention, Division 41 Psychology & Law Society, Seattle, WA 8/10/24.
- **American Psychological Association.** *Dangerous Decisions: A Crisis in Family and Domestic Violence Courts.* Greenham, M. & Childress, C.A. Poster presentation at the APA National Convention, Division 41 Psychology & Law Society, Seattle, WA 8/10/24.
- **American Psychological Association** *Dark Personalities and Induced Delusional Disorder: A Crisis in Family and Domestic Violence Courts.* Greenham, M., Childress, C.A. & Pruter, D. Poster presentation at the APA National Convention, Division 37 Society for Child and Family Policy and Practice, Seattle, WA 8/8/24
- **Serbia: University of Novi Sad.** Center for Shared Parenting Conference. The Return of Clinical Psychology to Court-Involved Custody Conflict. April 27 & 28, 2023.
- **American Psychological Association.** *Empathy, the Family, and the Core of Social Justice.* Childress, C.A. & Pruter, D. Paper Presentation at the APA National Convention, Division 24 Society for Theoretical and Philosophical Psychology, Chicago, Ill. 8/8/19;
- **Association of Family and Conciliation Courts (AFCC).** *An Attachment-Based Model of Parental Alienation: Diagnosis and Treatment.* Childress, C.A & Pruter, D.

---

²⁷ Childress, C.A. (2017). *Assessment of Attachment-Related Pathology Surrounding Divorce.* Claremont, CA: Oaksong Press.

Childress, C.A. (2017). *Strategic Family Systems Intervention for AB-PA: Contingent Visitation Schedule.* Claremont, CA: Oaksong Press.

Childress, C.A. (2016). *The Narcissistic Parent: A Guidebook for Legal Professionals Working with Families in High-Conflict Divorce.* Claremont, CA: Oaksong Press.

Childress, C.A. (2015). *An Attachment-Based Model of Parental Alienation: Foundations.* Claremont, CA: Oaksong Press.

Childress, C.A. (2015). *An Attachment-Based Model of Parental Alienation: Single Case ABAB Assessment and Remedy.* Claremont, CA: Oaksong Press.

Presentation at the AFCC National Convention, 6/1/17; Boston, MA.

- **Netherlands:** Erasmus University Medical Center. Attachment-Based Parental Alienation: Trauma Informed Assessment of Complex Family Conflict. Rotterdam, Netherlands; 2/25/19.
- **Canada:** Law Society of Saskatchewan. Solutions for the Family Court and Professional Psychology; Saskatoon 11/20/18; Regina 11/21/18.
- **Texas:** Certification Seminars for the Houston Pilot Program for the Family Courts. Attachment-Based Parental Alienation (AB-PA) May 22-24, 2018; Houston, Texas.
- **California:** California Association for Licensed Professional Clinical Counselors (CALPCC). Parental Alienation Testing, Orders, and Treatment in BPD/NPD Custody Proceedings. April 20, 2018; San Francisco, CA.
- **Pennsylvania:** Legislature Briefing. Pennsylvania State Legislature; House Children and Youth Committee. Solutions to High-Conflict Divorce in the Family Court. November 15, 2017; Harrisburg, PA
(<https://www.youtube.com/watch?v=Ala1KbfsWIM>)

I am also cited as an expert in delusional thought disorders by Walters and Friedlander (2016)²⁸ in the journal *Family Court Review*:

From Walters & Friedlander: “In some RRD families [resist-refuse dynamic], a parent’s underlying encapsulated delusion about the other parent is at the root of the intractability (cf. Johnston & Campbell, 1988, p. 53ff; **Childress**, 2013). An encapsulated delusion is a fixed, circumscribed belief that persists over time and is not altered by evidence of the inaccuracy of the belief.”

From Walters & Friedlander: “When alienation is the predominant factor in the RRD [resist-refuse dynamic], the theme of the favored parent’s fixed delusion often is that the rejected parent is sexually, physically, and/or emotionally abusing the child. The child may come to share the parent’s encapsulated delusion and to regard the beliefs as his/her own (cf. **Childress**, 2013).” (Walters & Friedlander, 2016, p. 426)

I have professional background and specialized expertise supported by my vita in multiple relevant domains of knowledge, 1) thought disorders and delusions, 2) child abuse pathology, 3) the attachment system and attachment pathology, 4) Factitious Disorder Imposed on Another (DSM-5 300.19), 5) family systems therapy, and 6) court-involved child custody conflict.

---

²⁸ Walters, M. G., & Friedlander, S. (2016). When a child rejects a parent: Working with the intractable resist/refuse dynamic. *Family Court Review*, 54(3), 424–445.

Appendix 3: Diagnostic Questions to be Answered

Diagnostic Questions to be Answered

Targeted Parent Abusive: Is the targeted parent abusing the child in some way, thereby creating the child's attachment pathology toward that parent? yes no

If yes, identify the DSM-5 Child Abuse diagnosis involved:

- Child Physical Abuse (V995.54) yes no
- Child Sexual Abuse (V995.53) yes no
- Child Neglect (V995.52) yes no
- Child Psychological Abuse (V995.51) yes no

Allied Parent Abusive: Is the allied parent psychologically abusing the child (DSM-5 V995.51 Child Psychological Abuse) by creating a shared (induced) persecutory delusion and false (factitious) attachment pathology in the child for the secondary gain to the allied parent? yes no

Component Diagnoses

- **Persecutory Delusion (shared):** Does the allied have a persecutory delusion surrounding the other parent, and does the child share this persecutory belief (a fixed and false belief that the child is being malevolently treated in some way)? yes no
- **Factitious Attachment Pathology:** Does the child have a false (factitious) attachment pathology imposed on the child by the pathogenic parenting of the allied parent (DSM-5 300.19 Factitious Disorder Imposed on Another)? yes no
- **Spousal Psychological Abuse:** Is the allied parent using the child's induced pathology as a weapon of spousal emotional and psychological abuse of the other parent (DSM-5 V995.82 Spouse or Partner Abuse, Psychological)? yes no

Family Systems Pathology

- **Triangulation:** Is the child being triangulated into the spousal conflict surrounding the divorce? yes no
- **Cross-generational Coalition:** Is there a cross-generational coalition of the child with the allied parent against the targeted parent in the family? yes no
- **Emotional Cutoff:** Is there an emotional cutoff between the child and the targeted parent in the family (a full breach to the parent-child bond)? yes no
- **Inverted Hierarchy:** Is there an inverted hierarchy in the family? (Does the child judge the parent's adequacy as if the parent was the child and the child was the parent?) yes no
- **Enmeshment:** Do the allied parent and child have an enmeshed relationship? yes no

Appendix 2: Dr. Childress Notes

30-11-2023

Agreement between the government and the Socialist People's Party, The Danish Democrats, the Liberal Alliance, the Conservative People's Party, Enhedslisten, the Radical Left, the Danish People's Party, the Alternative and New Citizens on an **improved family law system**¹

Parents in the family courts and their children warrant designation as a “special population” requiring increased protections because of their compromised autonomy in decision making regarding their lives and the lives of their children due to the court’s involvement.

When possible child abuse is a considered diagnosis, the returned diagnosis must be accurate 100% of the time. The consequences for misdiagnosing child abuse are too devastating for the child.

The differential diagnosis for severe attachment pathology surrounding high-conflict custody litigation is child abuse by one parent or the other. In all cases of court involved custody conflict, a proper risk assessment for child abuse needs to be conducted to the appropriate differential diagnoses for each parent.

1.	Differential Diagnosis						
	<p>The only cause of severe attachment pathology (a child rejecting a parent) is child abuse range parenting by one parent or the other.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Child Abuse by Targeted Parent: Either the targeted parent is abusing the child in some way, thereby creating the child’s attachment pathology toward that parent (a two-person attribution of causality). • Child Abuse by Allied Parent: Or the allied parent is psychologically abusing the child (DSM-5 V995,51 Child Psychological Abuse) by creating a shared (inducted) persecutory delusion and false (factitious) attachment pathology in the child for secondary gain to the parent. <p><u>Secondary Gain:</u> The potential secondary gain (rewards) to the allied parent for creating false pathology in the child include:</p> <ul style="list-style-type: none"> ○ Manipulating the court’s decisions regarding child custody in her favor, ○ Spousal emotional and psychological abuse of the targeted parent using the child, and the child's induced pathology, as the spousal abuse weapon, ○ To meet the allied parent’s own emotional and psychological needs, <p>DSM-5 Differential Diagnoses</p> <table border="0" style="width: 100%;"> <thead> <tr> <th style="text-align: left; width: 50%;">Targeted Parent</th> <th style="text-align: left; width: 50%;">Allied Parent</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>• DSM-5 V995.54 Child Physical Abuse?</td> <td>• DSM-5 297.Delusional Disorder (shared); persecutory type</td> </tr> <tr> <td>• DSM-5 V995.53 Child Sexual</td> <td>• DSM-5 300.19 Factitious Disorder</td> </tr> </tbody> </table>	Targeted Parent	Allied Parent	• DSM-5 V995.54 Child Physical Abuse?	• DSM-5 297.Delusional Disorder (shared); persecutory type	• DSM-5 V995.53 Child Sexual	• DSM-5 300.19 Factitious Disorder
Targeted Parent	Allied Parent						
• DSM-5 V995.54 Child Physical Abuse?	• DSM-5 297.Delusional Disorder (shared); persecutory type						
• DSM-5 V995.53 Child Sexual	• DSM-5 300.19 Factitious Disorder						

<p>Abuse?</p> <ul style="list-style-type: none"> • DSM-5 V995.52 Child Neglect? • DSM-5 V995.51 Child Psychological Abuse? 	<p>Imposed on Another</p> <ul style="list-style-type: none"> • DSM-5 V995.51 Child Psychological Abuse • R/O DSM-5 V995.82 Spouse or Partner Abuse, Psychological
--	---

2. Professional Participation in Child Abuse & Spousal Abuse

One of the prominent professional dangers of misdiagnosing a shared persecutory delusion is that if the mental health professional, attorney, and/or the court misdiagnoses the pathology of a shared persecutory delusion and believes the shared delusion as if it was true, then the mental health professional, an attorney, and/or the court become PART of the shared delusion, they become part of the pathology.

Participating in Child Abuse: When that pathology is the psychological abuse of the child by an allied pathological parent, then mental health professional, attorney, and/or the court become a participant in the parent’s psychological abuse of the child by validating the delusional beliefs as true when these beliefs are, in fact, symptoms of a persecutory delusion.

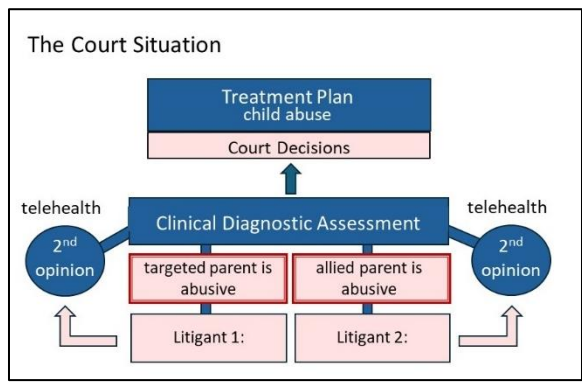
Participating in Spousal Abuse: When the pathology is also the spousal psychological abuse of the targeted parent by the allied parent using the child as the weapon, then the mental health professional, attorney, and/or the court become PART of the spousal psychological abuse of the targeted parent because of their misdiagnosis of the pathology in the family.

In all cases of severe attachment pathology (a child rejecting a parent), a proper risk assessment for child abuse needs to be conducted to the appropriate differential diagnoses for each parent

3 Disputed Diagnosis

Any diagnoses returned into the legal system will become a disputed diagnosis by one parent or the other. The appellate system for a disputed diagnosis is second opinion (and third).

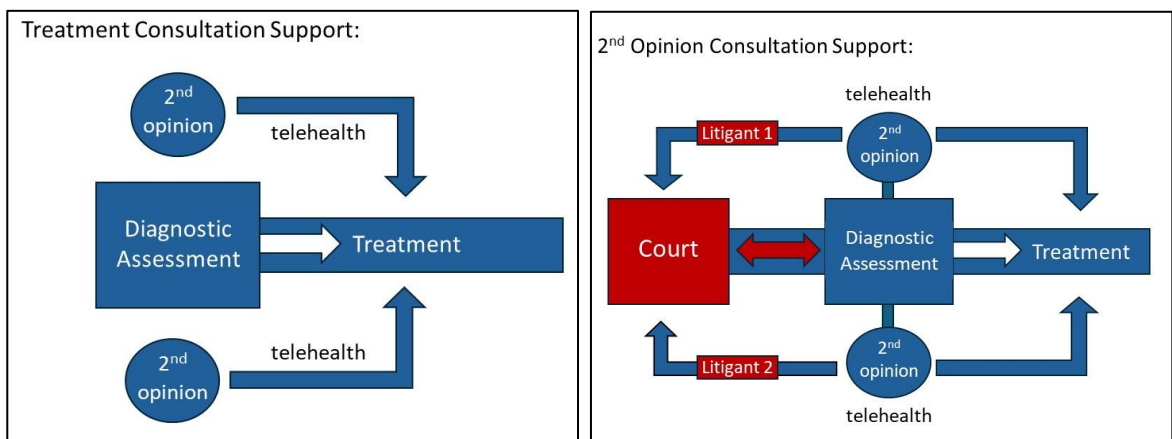
In anticipation of the it being a disputed diagnosis from healthcare, each litigant should be permitted to assign a mental health professional as their expert second opinion through telehealth participation in the clinical diagnostic assessment of the family pathology. This will provide the court with one primary report from the local-area professional directly conducting the clinical diagnostic assessment of the family pathology, and one or perhaps two additional second-opinion reports from experts selected by each litigant participating in the clinical diagnostic assessment through telehealth.

Extended post-divorce family conflict is not normal and it is not healthy for the child.

The fighting surrounding the children by the parents and by the professionals must be brought to close as quickly as possible. Since the differential diagnosis involved is possible child abuse by one parent or the other, there is additional urgency in acquiring an accurate diagnosis that the court can rely on for its decision-making, and that can guide the development of an effective treatment plan to fix the diagnosed problem

The second-opinion support acquired for the diagnosis, can also then be extended into additional supporting consultation to the treatment provider throughout the course of treatment, thereby improving the quality of treatment provided to the child and family. The second (and third) opinion consultation support for the will be of immense value both to the court’s decision-making, and to the child’s and family’s subsequent treatment.

From Scandinavian Ethics Code: VII. PROFESSIONAL RELATIONSHIPS

B. In their treatment of clients, psychologists are aware of whether they can use the competence, technical and administrative resources of other professional groups for the client’s benefit.

With the agreement, the parties want to maintain the family law reform's focus on the **best interests of the child** and the **child's well-being** in break-up situations, and to continue working on improvements from the child's perspective.

4.	Child Best Interests
	<ul style="list-style-type: none"> • It is always in the child’s best interests to fix the problem in the family. • It is always in the child’s best interests to restore bonds of love and affection within the family. • It is always in the child’s best interest to accurately diagnose (identify) the problem and provide effective treatment that solves the diagnosed problem • It is always in the child’s best interests to bring the family conflict surrounding the child to an end, and to return to the child a normal-range and healthy childhood.

	<ul style="list-style-type: none"> It is always in the child’s best interests to protect the child from child abuse. <p>In all court-involved custody litigation involving severe attachment pathology surrounding the child, a proper risk assessment needs to be conducted to the appropriate differential diagnoses for each parent.</p>
5.	Child Custody
	<ul style="list-style-type: none"> In the absence of child abuse, parents have the right to parent according to their cultural values, their personal values, and their religious values. In the absence of child abuse, each parent should have as much time and involvement with the child as possible. In the absence of child abuse, to restrict either parent’s time and involvement with the child would damage the child’s attachment bond to that parent, thereby harming the child and harming that parent. <p>The prominent consideration for the court and the involved mental health professional is whether there is child abuse by either parent.</p>

The agreement must thus **strengthen the child's right to both parents** and emphasize the parents' responsibility to shield the child from their conflicts.

6.	Two Families – Two Cultures – Two Heritages
	<p>All children unite within them two family heritages, two family lineages, two family cultures, and two family histories – of trauma.</p> <p>This history and culture from both the father’s and mother’s family heritage is the child’s birthright. Sometimes, the family trauma moving through generations through the damaged parenting that the unresolved trauma creates rips the child apart in loyalty allegiances to one side of his heritage or the other.</p> <p>It is always in the child’s best interests to resolve family-parental conflict for the integration and resolution of the child’s own self-identify that belongs to both families. With attachment pathology, we always repair.</p> <p>From Tronick & Gold: “Moving through messiness turns out to be the way we grow and develop in relationships from earliest infancy through adulthood! This might seem counterintuitive as you might think that in healthy relationships, there is no place for discord. Shouldn't two people in a good relationship always get along? Previous infant research has reflected the assumption that the more synchronous and attuned the interaction, the more optimal, or clinically “normal” the relationship. To many people's surprise, the research revealed that messiness holds the key to strong relationships,.. In typical healthy parent-infant pairs, on average 70% of the interactions were out of sync!” (Tronick & Gold, 2020, p. 37)</p> <p>From Tronick & Gold: “Does it seem right to you that most relationships are mismatched 70% of the time? We found this again and again. In the field of developmental psychology, this 70-30 split has become famous, with some</p>

practitioners referencing it without actually knowing its origin. It comes from our detailed observation of the primary love relationship. In analyzing these videotapes, we discovered that the most important part was not the mismatch but the repair.” (Tronick & Gold, 2020, p. 37-38)

From Tronick & Gold: “Repair is where the action is. We came to recognize that repair is the crux of human interactions. Repair leads to a feeling of pleasure trust and security, the implicit knowledge that *I can overcome problems*. Furthermore, repair teaches a critical life lesson: the negative feelings that arise from a mismatch can be changed into a positive feeling when two people subsequently achieve a match. One does not have to get stuck in a negative feeling state.” (Tronick & Gold, 2020, p. 38)

From Tronick & Gold: “We came to understand mismatch and repair as a normal and ongoing experience fundamental to our species development as social beings. What a relief to learn that in primary love relationships, humans are in Sync only 30% of the time! That the number is so low should relieve the pressure many people feel to seek perfect harmony in their relationships as adults. As long as there is an opportunity for repair, mismatch in 70% of interactions is not only typical but conducive to positive and healthy development in relationships. We need the normal messiness in order to trust each other.” (Tronick & Gold, 2020, p. 39)

From Tronick & Gold: “We prefer to capture the range of a child's experience with a different set of terms: *the good, the bad, and the ugly*. *Good stress* is what happens in typical everyday interactions, what we have seen in our videotaped interactions as moment-to-moment mismatch and repair. *Bad stress* is the stress represented in the still face experiment by the caregivers sudden inexplicable absence... *Ugly stress* occurs when the infant has missed out on the opportunity for repeated experiences of repair, as in situations of emotional neglect, and thus cannot handle any sort of bigger stressful event.” (Tronick & Gold, 2020, p. 134)

From Tronick & Gold: “Children growing up with insufficient experiences of mismatch and repair are at a disadvantage for developing coping mechanisms to regulate their physiological behavioral and emotional reactions. We use the term *regulatory scaffolding* to describe the developmental process by which resilience grows out of the interactive repair of the micro-stresses that happen during short lived, rapidly occurring mismatches, the caregiver provides “good-enough” scaffolding to give the child the experience of overcoming a challenge, ensuring there is neither too long a period to repair nor too close a mismatch with no room for repair.” (Tronick & Gold, 2020, p. 135)

The WORST thing we can possibly do, the “ugly” of Tronick & Gold, is to leave a breached attachment bond un-repaired.

It is the parents' duty to ensure that the child is not made a **weapon** in the relationship between them.

The target parent is NOT weaponizing the child against themselves. The concern for weaponizing the child into the spousal conflict is with the allied parent who is triangulating the child into the spousal conflict through forming a cross-generational coalition with the child against the other parent, resulting in an emotional cutoff in the child's attachment bond to the targeted parent.

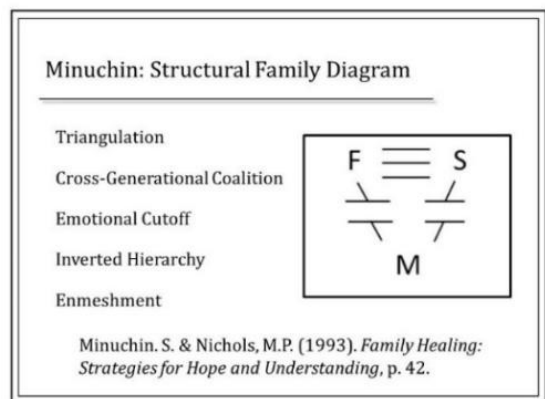
7. Family Systems Pathology

Family systems therapy (Bowen, Minuchin, Haley, Madanes, Satir) is one of the four primary schools of psychotherapy, and family systems therapy is the appropriate school of psychotherapy to apply to understanding and treating families. The family systems pathology of concern for families in high-conflict custody litigation is the potential *triangulation* of the children into the spousal conflict through the formation of a *cross-generational coalition* with the allied parent against the targeted parent, resulting in an *emotional cutoff* in the child's attachment bond to the targeted parent.

This family relationship pattern is depicted in a Structural family diagram from Minuchin and Nichols (1993).¹ This diagram depicts a cross-generational coalition of a father and son against the mother, resulting in an inverted hierarchy and emotional cutoff in the child's attachment bond to the mother.

Triangulation

The term *triangulation* refers to the child being placed in the middle of the spousal conflict, which then turns the two-person spousal conflict into a three-person triangle of conflict involving the child. The triangular pattern of family relationships is clearly evident in the Minuchin-Nichols diagram.

The Bowen Center for Study of the Family² describes the construct of triangles within families.

From Bowen Center: “A triangle is a three-person relationship system. It is considered the building block or “molecule” of larger emotional systems because a triangle is the smallest stable relationship system. A two-person system is unstable because it tolerates little tension before involving a third person. A triangle can contain much more tension without involving another person because the tension can shift around three relationships. If the tension is too high for one triangle to contain, it spreads to a series of “interlocking” triangles”. Spreading the tension can stabilize a system, but nothing is resolved.” (Bowen Center for Study of the Family)

Cross-Generational Coalition

A cross-generational coalition is when a parent creates an alliance with the child

¹ Minuchin, S. & Nichols, M.P. (1993). Family healing: Strategies for hope and understanding. New York: Touchstone.

² Bowen Center Triangles: <https://www.thebowencenter.org/triangles>

against the other spouse/parent. This coalition between the allied parent and child against the other parent provides additional power to the allied parent in the spousal conflict (two against one). However, a cross-generational coalition is also extremely damaging to the child who is being used by one parent as a weapon against the other parent in the spousal conflict. Cloe Madanes (2018),³ the co-founder of Strategic family systems therapy, describes the development of cross-generational coalitions within families,

From Madanes: “Cross-Generational Coalition. In most organizations, families, and relationships, there is hierarchy: one person has more power and responsibility than another. Whenever there is hierarchy, there is the possibility of cross-generational coalitions. The husband and wife may argue over how the wife spends money. At a certain point, the wife might enlist the older son into a coalition against the husband. Mother and son may talk disparagingly about the father and to the father, and secretly plot about how to influence or deceive him. The wife’s coalition with the son gives her power in relation to the husband and limits the husband’s power over how she spends money. The wife now has an ally in her battle with her husband, and the husband now runs the risk of alienating his son.”

From Madanes: “Cross-generational coalitions take different forms in different families (Madhanes, 2009). The grandparent may side the grandchild against a parent. An aunt might side with the niece against her mother. A husband might join his mother against the wife. These alliances are most often covert and are rarely expressed verbally. They involve painful conflicts that can continue for years. Sometimes cross-generational coalitions are overt. A wife might confide her marital problems to her child and in this way antagonize the child against the father... This child may feel conflicted as a result, suffering because his or her loyalties are divided.” (Madhanes, 2018)

Jay Haley (co-founder of the *Strategic* school of family systems therapy), provides the professional definition of a cross-generational coalition:

From Haley: “The people responding to each other in the triangle are not peers, but one of them is of a different generation from the other two... In the process of their interaction together, the person of one generation forms a coalition with the person of the other generation against his peer. By ‘coalition’ is meant a process of joint action which is *against* the third person... The coalition between the two persons is denied. That is, there is certain behavior which indicates a coalition which, when it is queried, will be denied as a coalition... In essence, the perverse triangle is one in which the separation of generations is breached in a covert way. When this occurs as a repetitive pattern, the system will be pathological.” (Haley, 1977, p. 37)⁴

Emotional Cutoff

³ Madanes, C. (2018). *Changing relationships: Strategies for therapists and coaches*. Phoenix, AZ: Zeig, Tucker, & Theisen, Inc.

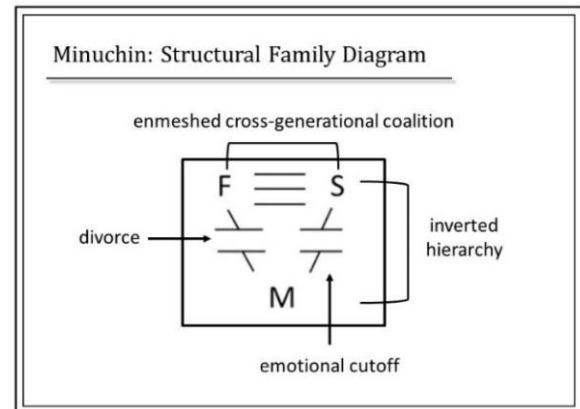
⁴ Haley, J. (1977). Toward a theory of pathological systems. In P. Watzlawick & J. Weakland (Eds.), *The interactional view* (pp. 31-48). New York: Norton.

The family systems construct of an *emotional cutoff* (Bowen, 1978; Titelman, 2003)⁵ refers to any full-scale breach in a family bond. The child's loyalty to a pathological parent in a cross-generational coalition against the other parent (Haley, 1977; Madanes, 2018) leads to an emotional cutoff in the child's attachment bond to the targeted parent. In the Minuchin-Nichols structural family diagram, the emotional cutoff between the child and parent is depicted as the broken bonding line between the child and the mother, while the broken bonding line between the father and mother represents the divorce.

Inverted Hierarchy

An *inverted hierarchy* is when the child becomes over-empowered by the coalition with the allied parent into an elevated position in the family hierarchy, above that of the targeted parent, from which the child is empowered by the coalition with the allied parent to judge the adequacy of the targeted parent as if the parent was the child and the child was the parent.

Enmeshment

The term *enmeshment* refers to a parent's psychological boundary dissolution with the child (i.e., a fused psychological state), and the parent's use of psychological control to manipulate the child to the parent's desired ends. The construct of enmeshed relationships within families is described by Minuchin (1974),

From Minuchin: "Enmeshment and disengagement refer to a transactional style, or preference for a type of interaction, not to a qualitative difference between functional and dysfunctional... Operations at the extremes, however, indicate areas of possible pathology. A highly enmeshed subsystem of mother and children, for example, can exclude father, who becomes disengaged in the extreme." (Minuchin, 1974, p. 55).⁶

Writing in the *Journal of Emotional Abuse*, Kerig (2005)⁷ identifies the enmeshed parent-child relationship as a psychological boundary dissolution between the parent and child, and describes the impact of an enmeshed relationship with one parent on the child's relationship with the other parent,

From Kerig: "Examination of the theoretical and empirical literatures suggests that there are four distinguishable dimensions to the phenomenon of

⁵ Bowen, M. (1978). *Family Therapy in Clinical Practice*. New York: Jason Aronson.

Titelman, P. (2003). *Emotional Cutoff: Bowen Family Systems Theory Perspectives*. New York: Haworth Press.

⁶ Minuchin, S. (1974). *Families and Family Therapy*. Cambridge, MA: Harvard University Press.

⁷ Kerig, P.K. (2005). Revisiting the construct of boundary dissolution: A multidimensional perspective. *Journal of Emotional Abuse*, 5, 5-42.

boundary dissolution: role reversal, intrusiveness, enmeshment, and spousification.” (Kerig, 2005, p. 8)

From Kerig: “Enmeshment in one parent-child relationship is often counterbalanced by disengagement between the child and the other parent (Cowan & Cowan, 1990; Jacobvitz, Riggs, & Johnson, 1999).” (Kerig, 2005, p. 10)

Stone Buehler, and Barber (2002)⁸ link the family systems constructs of triangulation, cross-generational coalitions, and enmeshment, with parental psychological control of the child.

Stone, Buehler, and Barber: “The concept of triangles “describes the way any three people relate to each other and involve others in emotional issues between them” (Bowen, 1989, p. 306). In the anxiety-filled environment of conflict, a third person is triangulated, either temporarily or permanently, to ease the anxious feelings of the conflicting partners. By default, that third person is exposed to an anxiety-provoking and disturbing atmosphere. For example, a child might become the scapegoat or focus of attention, thereby transferring the tension from the marital dyad to the parent-child dyad. Unresolved tension in the marital relationship might spill over to the parent-child relationship through parents’ use of psychological control as a way of securing and maintaining a strong emotional alliance and level of support from the child. As a consequence, the triangulated youth might feel pressured or obliged to listen to or agree with one parents’ complaints against the other. The resulting enmeshment and cross-generational coalition would exemplify parents’ use of psychological control to coerce and maintain a parent-youth emotional alliance against the other parent (Haley, 1976; Minuchin, 1974).” (Stone, Buehler, & Barber, 2002, p. 86-87).

Based on the clinical concerns surrounding court-involved custody conflict, the following diagnostic questions regarding possible family systems pathology need to be answered by the involved mental health professionals:

Family Systems Pathology

- **Triangulation:** Is the child being triangulated into the spousal conflict surrounding the divorce? yes no
- **Cross-generational Coalition:** Is there a cross-generational coalition of the child with the allied parent against the targeted parent in the family? yes no
- **Emotional Cutoff:** Is there an emotional cutoff between the child and the targeted parent in the family (a full breach to the parent-child bond)? yes no

⁸ Stone, G., Buehler, C., & Barber, B. K.. (2002) Interparental conflict, parental psychological control, and youth problem behaviors. In B. K. Barber (Ed.), *Intrusive parenting: How psychological control affects children and adolescents*. Washington, DC: American Psychological Association.

	<ul style="list-style-type: none"> • Inverted Hierarchy: Is there an inverted hierarchy in the family? (Does the child judge the parent’s adequacy as if the parent was the child and the child was the parent?) ☐ yes ☐ no • Enmeshment: Do the allied parent and child have an enmeshed relationship? ☐ yes ☐ no
--	--

Therefore collaborative harassment, including **parental alienation**, in parental responsibility cases must be stopped to a greater extent than today and in the most pronounced cases, where this is in the best interest of the child, have a consequence for the parent who prevents the child's contact with the other parent through persistent groundless harassment.

8.	Professional Standards of Practice
	<p>There is no defined pathology in clinical psychology called “parental alienation” (“alienation”) and the use of that construct in the professional capacity is substantially beneath professional standards of practice in clinical psychology, and represents unethical practice in violation of Standard 2.04 Bases for Scientific and Professional Judgments of the ethics code for the American Psychological Association:</p> <p style="text-align: center;">2.04 Bases for Scientific and Professional Judgments Psychologists' work is based upon established scientific and professional knowledge of the discipline.</p> <p>The established scientific and professional knowledge of the discipline that should be applied – first – before ‘new pathology’ proposals - as the bases for scientific and professional judgments is:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Attachment pathology - Bowlby & others • Family systems therapy - Minuchin & others • Child abuse and complex trauma – van der Kolk & others • Personality disorder pathology - Beck & others • Child Development – Tronick & others • Psychological control – Barber & others • The DSM-5 & ICD-11 diagnostic systems - American Psychiatric Association & World Health Organization <p>In 2013, the American Psychiatric Association fully reviewed the diagnostic construct of “parental alienation” with the publication of the DSM-5 and they determined that there is <u>no</u> new pathology called “parental alienation”.</p> <p>That should be the end of discussion for all responsible professionals for a ‘new pathology’ proposal that lacks scientifically grounded support. To continue to rely on made-up pathology labels as the bases for mental health decision-making substantially degrades the quality of mental health services in the family courts.</p> <p>The American Psychiatric Association was correct. The pathology of concern is already in the DSM-5 (and ICD-11) in multiple relevant diagnostic categories,</p>

including most importantly the DSM-5 diagnosis of V995.51 Child Psychological Abuse (ICD-11 QE82.2 Personal history of psychological abuse).

Euphemisms of made-up pathology labels (such as “parental alienation”, “resist-refuse dynamic”, and “Parent-Child Contact Problems”) hide the child abuse from accurate diagnosis and effective intervention. Euphemisms for child abuse should NEVER be used.

Euphemism to Hide Child Abuse:

The made-up pathology of “parental alienation” represents a euphemism for child abuse that HIDES the child abuse from view, from the court’s consideration, and from effective intervention.

Euphemisms for child abuse should NEVER be used. When it is child abuse, say “child abuse” as the nature of the pathology.

- It is not “inappropriate affection” – it is child sexual abuse.
- It is not “overly stern discipline” – it is child physical abuse.
- It is not “lax supervision” – it is child neglect.
- It is not “parental alienation” it is child psychological abuse.

Professional Level Practice

The term “parental alienation” is NOT a defined professional construct in clinical psychology and is used by the general public to refer to a type of pathology – a shared (induced) persecutory delusion and false (factitious) attachment pathology created in the child by the pathogenic parenting of a narcissistic-borderline-dark personality parent.

The professional level diagnoses for the pathology of concern are:

DSM-5 297.1 Delusional Disorder (shared); persecutory type

DSM-5 300.19 Factitious Disorder Imposed on Another

DSM-5 V995.51 Child Psychological Abuse

ICD-11 6A24.Z Delusional disorder, unspecified

MB26.07 Persecutory delusion

ICD-11 6D51 Factitious disorder imposed on another

ICD-11 QE82 Personal history of psychological child abuse

Failure to diagnose child abuse when the diagnosis of child abuse is warranted by the symptoms and family context represents a potentially negligent professional failure in duty to protect obligations.

From Wikipedia Duty to Protect: “In medical law and medical ethics, the duty to protect is the responsibility of a mental health professional to protect patients and others from foreseeable harm.”

Cornell Law School Definition of Negligence: “Negligence is a failure to behave with the level of care that someone of ordinary prudence would have exercised under the same circumstances. The behavior usually

	consists of actions, but can also consist of omissions when there is some duty to act.”
--	---

With the agreement, a number of initiatives are launched, which in different ways - with consequence, increased elucidation of the cases and prevention – must address harassment, including deliberate undermining of the other parent's attachment to the child.

The “deliberate undermining of the other parent’s attachment to the child” would represent inducing a false (factitious) attachment pathology in the child for secondary gain (reward) to the parent.

Secondary Gain: The potential secondary gain (rewards) to the pathological allied parent for creating false pathology in the child include:

- Manipulating the court’s decisions regarding child custody in her favor,
- Spousal emotional and psychological abuse of the targeted parent using the child, and the child's induced pathology, as the spousal abuse weapon,
- To meet the allied parent’s own emotional and psychological needs,

The DSM-5 and ICD-11 diagnosis for inducing a false (factitious) attachment pathology in the child (for secondary gain to the parent) is:

- DSM-5 300.19 Factitious Disorder Imposed on Another
DSM-5 V955.51 Child Psychological Abuse
- ICD-11 6D51 Factitious disorder imposed on another
ICD-11 QE82 Personal history of psychological child abuse

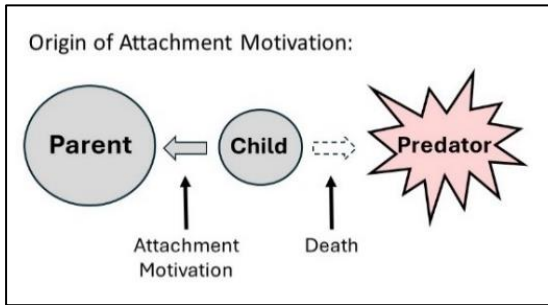
Google factitious: artificially developed or created

9.	Attachment Pathology
-----------	-----------------------------

The only cause of severe attachment pathology (a child rejecting a parent) is child abuse range parenting by one parent or the other. The attachment system is a motivational system, and all motivational systems (eating, pain, pleasure, sex, attachment) motivate toward a direction, unlike regulatory systems that can go either up-or-down. Motivational systems always have direction.

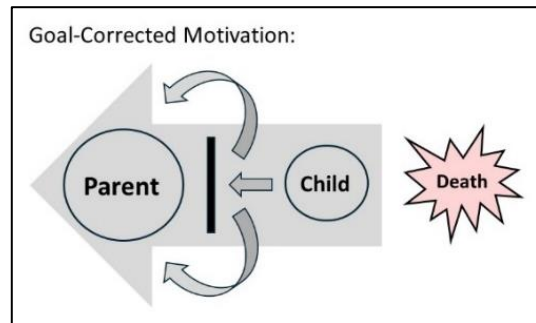
The attachment system is a primary motivational system that ALWAYS motivates the child to form an attachment bond to the parent, because the other motivational direction is death by starvation and predation. That is the evolutionary origins of a primary motivational system for attachment bonding to parents.

From Bretherton: “The ultimate functions of

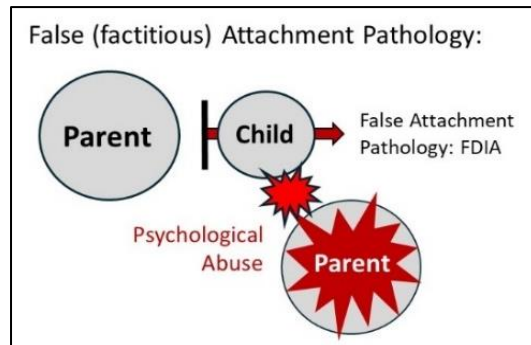
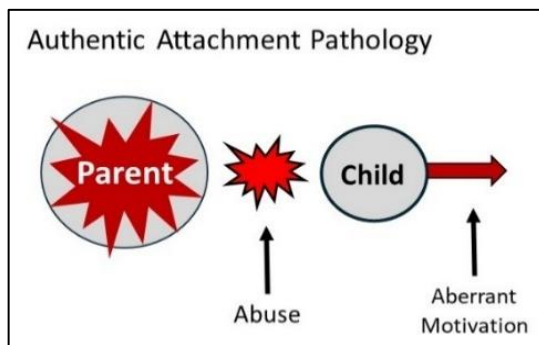

behavioral systems controlling attachment, parenting, mating, feeding, and exploration are survival and procreation.” (p. 766)⁹

The attachment system is a “goal-corrected” motivational system, meaning *it* always seeks the goal of forming an attached bond to the parent. In response to problematic parenting, the attachment system changes HOW it tries to bond to the parent, but it ALWAYS tries to bond because the other motivational direction is death. The various adaptations to problematic parenting are called “insecure

The only cause for a directional change in a primary motivational system of the brain is child abuse range parenting. Either the targeted-rejected parent is abusively maltreating the children in some way, creating authentic attachment pathology with that parent – OR – the allied parent is psychologically abusing the children by creating a false (factitious) attachment pathology in the children for secondary gain to the allied parent.

Of note for diagnostic consideration is that when there are only two possible causes for the child’s symptoms and one of those possible causes has been ruled-out (such as ruling out authentic attachment pathology caused by the targeted parent’s abusive range parenting), then diagnostically there is only one possible cause remaining for the child’s symptoms (i.e., it is a *false*/factitious attachment pathology imposed on the child by the psychologically abusive parenting of the allied parent), which is Child Psychological Abuse (V995.51).

The child's well-being in the center

With the family law reform, it was emphasized that consideration for the child is paramount at the same time that the system focuses on the child's well-being throughout the process.

3.	Child Best Interests
-----------	-----------------------------

⁹ Bretherton, I. (1992). The origins of attachment theory: John Bowlby and Mary Ainsworth. *Developmental Psychology*, 1992, 28, 759-775.

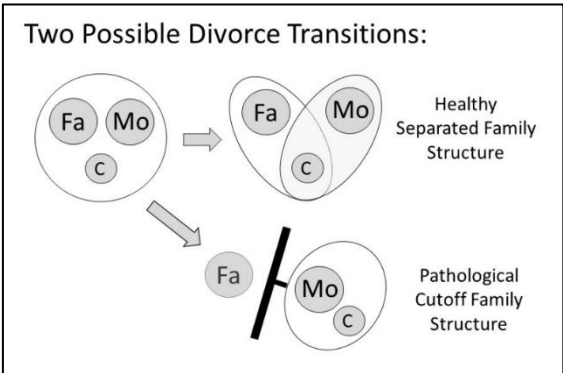
5.	Child Custody
-----------	----------------------

Another important intention behind the reform was prevention in the form of help to **de-escalate conflict** with the parents in order to also protect the child in this way. T

10.	Diagnosis Guides Treatment
	<p>Throughout all healthcare, diagnosis guides treatment. The treatment for cancer is different than the treatment for diabetes. The treatment for authentic child abuse by the targeted parent is different than the treatment for psychological child abuse and a false (factitious) attachment pathology imposed on the child by the allied parent.</p> <p>The court's decision-making will be substantially improved if it does not need to guess which parent is abusing the child, and instead has an accurate diagnosis from professional psychology on which it can rely.</p> <p>Whenever a child displays severe attachment pathology (a child rejecting a parent; a directional change in a primary motivational system), a proper risk assessment for child abuse needs to be conducted to the appropriate differential diagnoses for each parent.</p> <p>The primary consideration for the court and the involved mental health professionals when a child displays severe attachment pathology is whether there is child abuse by either parent.</p>

The parties want to further sharpen the focus on the child's well-being and on the **preventive** element at the same time that funds are set aside to strengthen the Family Court's conflict-reducing offer for families.

11.	Early Intervention
	<p>Divorce cannot be prevented, yet most couples resolve custody schedules on their own without court involvement. Only about 10% of divorces will escalate to high-conflict custody litigation.</p> <p>From Saini & Birnbaum (2007): "Hetherington, Stanley-Hagan and Anderson (1989) note that 90 percent of custody matters are settled before the parents even reach the courts.... Most estimates of high conflict families are based on ongoing litigation rates post separation/divorce. Mnookin and Kornhauser (1979) note that less than 10 per cent of parents remain in high conflict as evidenced by on-going litigation." (p. 19)</p> <p>Most parents decide on custody arrangements without the court's involvement. This is normal and healthy range empathy for the children.</p>

Sometimes spousal emotions can become heated at the time of the separation, and some couples benefit from the court's assistance to make initial custody decisions. But once the court has heard from the parents and decided the initial custody schedule, normal-range parents are able to adjust to the courts decision and parents accordingly.

However, approximately 10% of couples cannot successfully resolve their custody arrangements on their own and cannot accept the court's initial decision without contention. The return of these families for additional court decision-making surrounding child custody once the initial separation period has passed and court decisions have been made, should alert the court and court-involved mental health services that this family may need additional support and intervention to successfully transition into a healthy and normal-range post-divorce separated family structure.

As soon as a child custody conflict reenters the family courts in which child attachment pathology is a symptom, a proper risk assessment for child abuse needs to be conducted to the appropriate differential diagnosis for each parent. Early diagnosis (identification) of the pathology in the family what can lead to early intervention. Failure to diagnose the pathology on its initial reentry into the courts will prevent early intervention, delay effective treatment, and damage the child's normal-range development.

Therefore, for a period of time, it will be possible for the Family Court to hold children's groups and children's talks in the child's immediate environment.

A child who is being triangulated into the spousal conflict by a parent, should not be further triangulated by the surrounding professionals by seeking to enlighten children about the issues of their parents. It is the responsibility of the surrounding adults and professionals to accurately diagnose identify the problem and to develop an effective treatment plan for the resolution of the problem. Is that if the treatment for the diagnosis involved is to include children's groups discussing some aspect of divorce, then that intervention can be developed and offered. However any intervention offered to the children should be based on an accurate diagnosis of the family problems surrounding the children.

Ignorance does not serve the child, the parents, or the court. When child abuse considerations are present, before action is taken an accurate diagnosis is needed. Decision making surrounding the child will be inadequate and potentially wrong without accurate knowledge and information about the cause of the child's symptoms..

When the child displays severe attachment pathology (a child rejecting a parent; a directional change in a primary motivation system), child abuse by one parent or the other is it considered diagnosis. Ignorance (lack of knowledge or information) is not an appropriate foundation for decision-making in the child's best interests.

- It is always in the child's best interests to accurate diagnose the cause of the child's pathology.
- It is always in the chid's best interest to protect the child from child abuse.

The location of the conversations must not invade the child's free space, such as the child's school.

What diagnosis, what problem identification, Arby's recommended recommendations intended for? Diagnosis guides treatment. Once the cause of the problem is accurately identified, defective solutions to address that problem can be developed.

Offering recommendations for remedy (treatment) before the cause of the problem has been identified is premature. Children's groups away from school may not be necessary once an accurate diagnosis is returned that leads to an effective treatment plan to resolve the problem. If the diagnosis and treatment plan decide the children's groups in some setting would be valuable and appropriate, then the treatment plan can incorporate those recommendations based on the child and families diagnosis.

It is the opinion of the parties that **the child's right to contact with both parents is central**, and that interruption of contact between the child and the parent damages the child and the parent's relationship.

The child only has one mother and only one father. To lose either from the child's life will damage the child's development.

From Bowlby: "No variables, it is held, have more far-reaching effects on personality development than have a child's experiences within his family: for, starting during the first months of his relations with his mother figure, and extending through the years of childhood and adolescence in his relations with both parents, he builds up working models of how attachment figures are likely to behave towards him in any of a variety of situations; and on those models are based all his expectations, and therefore all his plans for the rest of his life." (Bowlby, 1973, p. 369).¹⁰

The only reason to *intentionally* damage a child's attachment system by restricting the parent's time and involvement with the child is a child protection concern that the parent represents more of a danger than the damage caused by the separation.

- In the absence of child abuse to restrict either parents time and involvement with the child would damage the child's attachment bond to that parent, thereby harming the child and harming that parent.

The only relevant consideration is whether there is child abuse by either parent that requires a child protection response?

In all cases of court-involved custody conflict involving severe child attachment pathology (a child rejecting a parent; a directional change in a primary motivation system), a proper risk assessment for child abuse needs to be conducted to the appropriate differential diagnoses for each parent.

1.	Differential Diagnosis
-----------	-------------------------------

¹⁰ Bowlby, J. (1973). Attachment and loss: Vol. 2. Separation: Anxiety and anger. NY: Basic.

2.	Professional Participation in Child Abuse & Spousal Abuse
-----------	--

In order to counter this and better support the child, in some cases the agreement will make it possible for the Family Court in the period 2025-2027 to carry out **supervised visits** in the child's immediate environment.

Before the court issues a remedy, the court first decides on the verdict. Before a doctor develops a treatment plan with treatment recommendations, the doctor first renders a diagnosis for what that problem is. Is the doctor making recommendations for the treatment of cancer, or recommendations for the treatment of diabetes?

Is unclear what diagnosis (what problem) these recommendations for enhanced supervision are designed to address and resolve. These would not be appropriate recommendations for the treatment of child psychological abuse, since direct supervision of the psychologically abusive parent will have no impact whatsoever on the nature, quality, or extent of the psychological child abuse.

10.	Diagnosis Guides Treatment
------------	-----------------------------------

It is important that the child **does not lose contact with one parent during the processing of a case**, unless there is a **pediatric justification for breaking contact**.

This is correct.

5.	Child Custody
-----------	----------------------

1.	Differential Diagnosis
-----------	-------------------------------

If there is **doubt** as to whether contact-maintaining visitation can be established, the Family Court must simultaneously initiate case processing with a view to making a temporary decision on visitation as soon as possible, and this decision must be made as soon as possible and no later than 4 months after receiving the application.

A clinical diagnostic risk assessment for child abuse to the appropriate differential diagnoses for each parent can be completed within four to six weeks with second opinion consultation through telehealth.

When child abuse is a considered diagnosis, there is urgency in acquiring an accurate diagnosis, and the returned diagnosis must be accurate 100% of the time. The consequences for misdiagnosing child abuse are too devastating to the child.

2.	Professional Participation in Child Abuse & Spousal Abuse
-----------	--

The initiative is financed via the development and investment programme.

Greater funding for developing effective resolutions for the family courts is deeply needed.

Pilot Program for the Family Courts

I recommend a two year pilot program for the family courts with university involvement for evaluation research to develop the diagnostic assessment and treatment protocols for the family courts to the appropriate differential diagnosis for each parent (6-month preparation, 1-year active research intervention, 6-months data analysis and reporting).

Within a pilot program structure, multiple university partners can be involved for various aspects of the project diagnostic protocol development, treatment protocol development come data collection and research evaluation, development of supporting legal arguments and procedures.

In that light, it is also apparent from the amendment to the Parental Responsibility Act's rules on contact with a **child who stays in a crisis center with a parent**, which comes into force on 1 January 2024, that it must be carefully ensured that a **crisis center statement proves**, to the extent necessary, that the stay is due to **violence** or **threats** to this effect from the other parent, before the statement is used as the basis for a decision that there should be no contact with the child.

10.	Diagnosis Guides Treatment
1.	Differential Diagnosis
2.	Professional Participation in Child Abuse & Spousal Abuse

If it is not substantiated with the declaration, it must be substantiated in another way, for example by police report, emergency room report, information from children's homes, other expert opinions, etc.

10.	Diagnosis Guides Treatment
1.	Differential Diagnosis
2.	Professional Participation in Child Abuse & Spousal Abuse

In order to strengthen **preventive** efforts, the parties also agree to **expand access to couples counseling** in the period 2024-2027 by offering **early preventive** efforts to families in the form of **couples counseling** for parents who have problems they find difficult to deal with, but still have not led to a decision to break up with each other, and parents whose problems are not so pronounced that, for example, the social authorities support the family with various offers, or the family is otherwise offered, for example, family counseling or treatment. Couples counseling must strengthen the parents' mutual relationship in order to counteract consequential difficulties in the children.

Couple's Therapy

Attachment-based couple's therapy. Solidly grounded in professional research.

- Emotionally Focused Therapy (EFT; Johnson)

[International Centre for Excellence in Emotionally Focused Therapy](#)

(Danish translation available)

Denmark: <http://dkceft.dk/>

Wiebe, S. A., & Johnson, S. M. (2016). **A Review of the Research in Emotionally Focused Therapy for Couples**. *Family Process*, 55(3), 390–407.

<https://doi.org/10.1111/famp.12229>

From Wiebe & Johnson: “Emotionally Focused Therapy for Couples (EFT) is a brief evidence-based couple therapy based in attachment theory. Since the development of EFT, efficacy and effectiveness research has accumulated to address a range of couple concerns. EFT meets or exceeds the guidelines for classification as an evidence-based couple therapy outlined for couple and family research. Furthermore, EFT researchers have examined the process of change and predictors of outcome in EFT. Future research in EFT will continue to examine the process of change in EFT and test the efficacy and effectiveness of EFT in new applications and for couples of diverse backgrounds and concerns.

The parents' legal certainty must be strengthened and they must have faster help

The Family Court's case processing takes place in accordance with the guarantees that follow from the Public Administration Act, including the right to hear the parties. In order to strengthen the legal certainty of the parents, the deadline for a temporary decision to maintain contact is extended from three weeks to four weeks to ensure reasonable deadlines for hearing the parties.

10.	Diagnosis Guides Treatment
2.	Professional Participation in Child Abuse & Spousal Abuse

A parental responsibility case is initiated with an application from one of the parents. The parents' first meeting with the Family Court can be in writing or by telephone, followed by a physical meeting. In the application phase and before the first meeting, lack of knowledge about the legislation and the process can cause concern and frustration for both parents and can help escalate the conflict to the detriment of the child. The parties therefore want guidance to be provided to both parents already at the time of application, including the possibility to call the Family Court and get legal, child expert and procedural advice and guidance. This can contribute to a more transparent process and, in some cases, that the child is shielded from further involvement and conflict escalation, because the case can be completely closed. The family court must inform the parents that this guide exists.

10.	Diagnosis Guides Treatment
1.	Differential Diagnosis

It is already possible today to **appoint a lawyer** for a parent during the processing of a Section 7 case in the Family Court, but this access to the appointment of a lawyer is very limited. Therefore, the parties agree that the possibilities for establishing a guardian corps

for parents must be explored in more detail before a decision is made on whether parents should more generally have the opportunity to be supported by independent persons who have knowledge of the process for handling family law cases in the Family Court.

2.	Professional Participation in Child Abuse & Spousal Abuse
<p>A pilot program for the family courts with university involvement for evaluation research can establish the proper legal arguments and legal support services necessary for families following divorce.</p> <p>Early identification (diagnosis) is key to providing appropriate support services for the family and child.</p> <ul style="list-style-type: none"> • We must first diagnose with the pathology is before we know how to treat it • we must first identify what the problem is before we know how to fix it <p>Diagnosis = identify Problem = pathology Treatment = fix it</p> <p>The pathology of the parent, a narcissistic borderline dark personality, is known to be highly manipulative. The manipulative of the pathological parent drives the problem into the wrong system for solution. The legal system is to resolve crime criminal activity, the health care system is to resolve pathology. The solution for the family conflict is not to be found in the legal system, it is to be found in the health care system.</p> <p>As soon as the pathology of concern is identified within the legal system, the focus must shift to obtaining an accurate diagnosis and effective treatment plan for that diagnosis out of the health care system. The conflict surrounding the child needs to end, and the family problem needs to be fixed, this will require a treatment plan, which will require an accurate diagnosis</p> <p>The first step to resolving the family pathology in the courts is not to make recommendations, it is to obtain an accurate diagnosis of the child and family conflict that can then guide the development of appropriate treatment recommendations.</p> <p>The financial costs surrounding these families can be substantial, and it needs to be reduced. Adding more superfluous professionals will not solve the conflict if there is a vague misdiagnosis of the problem.</p> <p>If we treat cancer with insulin, the patient dies from the misdiagnosed cancer.</p> <p>Each party will have legal representation. That is appropriate. In any diagnostic clinical assessment of the child and family, each party should be permitted to appoint their own second opinion consultant to that clinical diagnostic assessment to ensure that the court receives full, appropriate, and accurate information on which to base its decision.</p> <p>If additional professionals are warranted, those should be justified by the treatment plan. One potential recommendation would be to an appoint an amicus attorney for some jurisdictions is to appoint an amicus attorney to represent the interests of the court and the child's effective treatment. This amicus attorney then serves as the courts interface with the child's family therapist allowing appropriate communication to flow between the</p>	

court and the child's therapy needs through the mediating communication role of the amicus attorney representing the interests of the court and the child's therapy.

Post divorce family conflict surrounding the child is a family pathology problem, not a crime legal system is for criminal activity the health care system this to resolve pathology

Illumination and prevention of collaboration harassment and **refusal to visit**

8.	Professional Standards of Practice
1.	Differential Diagnosis
12.	Dangerous Pathology & Risk Assessments
	<p>There are three types of dangerous pathology that activate a mental health professional's duty to protect obligations, 1) suicide, 2) homicide, and 3) abuse (child, spousal, and elder abuse). Whenever a mental health professional encounters any of these three types of dangerous pathology (suicide, homicide, or abuse), professional duty to protect obligations are activated and a proper risk assessment needs to be conducted for the type of danger involved, such as a suicide risk assessment when the client expresses suicidal thoughts (i.e., an assessment of prior history, current plan, recent loss, means, etc.), or a risk assessment for possible spousal abuse when that is the concern.</p> <p>All mental health professionals have duty to protect obligations, and the clinical concern surrounding severe attachment pathology displayed by the child is child abuse range parenting by one parent or the other.</p> <p style="padding-left: 40px;">From Wikipedia Duty to Protect: "In medical law and medical ethics, the duty to protect is the responsibility of a mental health professional to protect patients and others from foreseeable harm."</p> <p>Failure to conduct a proper risk assessment for a dangerous pathology when a risk assessment is warranted by the symptom features and context may represent negligent professional practice.</p> <p style="padding-left: 40px;">Cornell Law School Definition of Negligence: "Negligence is a failure to behave with the level of care that someone of ordinary prudence would have exercised under the same circumstances. The behavior usually consists of actions, but can also consist of omissions when there is some duty to act."</p> <p>Since the only cause of severe attachment pathology (a child rejecting a parent, a directional change in a primary motivational system) is child abuse range parenting by one parent or the other (i.e., either a true attachment pathology caused by the abusive parenting of the targeted parent, or a factitious attachment pathology caused by the pathogenic parenting of the allied parent), a proper risk assessment for child abuse needs to be conducted to the appropriate differential diagnoses for each parent in ALL court-involved custody conflict involving severe attachment pathology displayed by the child.</p>

Expert statements about the parent(s) prerequisites for taking care of the child, including in

relation to being able to cooperate with the other parent, are only prepared to a lesser extent today.

10.	Diagnosis Guides Treatment
1.	Differential Diagnosis
3.	Disputed Diagnosis

*It is crucial for the parties that action is taken **as early as possible** against **collaboration harassment**, including **parental alienation**, which i.a. means that there is a need to focus sharply on harassing parents. Therefore, the use of the **expert statements is increased and expanded with the agreement.***

8.	Professional Standards of Practice
1.	Differential Diagnosis
3.	Disputed Diagnosis

As a **preventive** initiative, a professional guideline is drawn up for the Family Court's handling of these cases, which enables **employees** to uncover the problems and balance the complexity from the perspective of the child.

13.	Competence
	<p>Children and the courts deserve the highest quality of mental health services, not the lowest. The decisions of the courts surrounding the child people have life changing consequences for the child potentially disastrous consequences depending on the decisions of the court in the competence of the mental health professionals.</p> <p>When child abuse is a considered diagnosis as it is in the courts surrounding custody conflict attachment pathology diagnosis must be accurate 100% of the time. The consequences for misdiagnosing child abuse are too devastating for the child.</p> <p>Are the “employees” competent in the diagnostic assessment of possible delusional thought disorders? If not, why would the Danish legal system claim that they wish to promote the best interests of the children when they failed to provide the children and the courts with competent mental health professionals who can protect children from child abuse and who can provide the court with accurate information regarding the nature of the child abuse in the family?</p> <p>Writing in the journal Family Court Review, Walters and Friedlander (2016) describe the shared persecutory delusion that can develop in families surrounding high-conflict custody litigation,</p> <p>From Walters & Friedlander: “In some RRD families [resist-refuse dynamic], a parent’s underlying encapsulated delusion about the other parent is at the root of the intractability (cf. Johnston & Campbell, 1988, p.</p>

53ff; Childress, 2013). An encapsulated **delusion** is a fixed, circumscribed belief that persists over time and is not altered by evidence of the inaccuracy of the belief.” (Walters & Friedlander, 2016, p. 426)

From Walters & Friedlander: “When alienation is the predominant factor in the RRD [resist-refuse dynamic], the theme of the favored parent’s fixed **delusion** often is that the rejected parent is sexually, physically, and/or emotionally abusing the child. The child may come to share the parent’s encapsulated **delusion** and to regard the beliefs as his/her own (cf. Childress, 2013).” (Walters & Friedlander, 2016, p. 426)

Walters, M. G., & Friedlander, S. (2016). When a child rejects a parent: Working with the intractable resist/refuse dynamic. *Family Court Review*, 54(3), 424–445.

The assessment for a possible delusional thought disorder is a Mental Status Exam of thought and perception as described by Martin (1990),¹¹

From Martin: “Thought and Perception. The inability to process information correctly is part of the definition of psychotic thinking. How the patient perceives and responds to stimuli is therefore a critical psychiatric assessment. Does the patient harbor realistic concerns, or are these concerns elevated to the level of irrational fear? Is the patient responding in exaggerated fashion to actual events, or is there no discernible basis in reality for the patient's beliefs or behavior?”

From Martin: “Of all portions of the mental status examination, the evaluation of a potential thought disorder is one of the most difficult and requires considerable experience. The primary-care physician will frequently desire formal psychiatric consultation in patients exhibiting such disorders.”

Ethical Standards

From Scandinavian Ethics Code: Basic Principles

Psychologists keep themselves well-oriented with regard to scientific and professional developments within their areas and work continually to **increase their competence**. Psychologists strive to be conscious of their own professional and personal strong and weak sides, such that they realistically can judge which tasks they can and cannot take upon themselves.

From Scandinavian Ethics Code: II. Competence

A. Psychologists work according to scientific principles and substantiated experience and maintain their professional competence **at all times**.

B. Psychologists take consideration of their own personal strengths and limitations with respect to the types of tasks they undertake

Competence of Employees

¹¹ Martin DC. The Mental Status Examination. In: Walker HK, Hall WD, Hurst JW, editors. *Clinical Methods: The History, Physical, and Laboratory Examinations*. 3rd edition. Boston: Butterworths; 1990. Chapter 207. Available from: <https://www.ncbi.nlm.nih.gov/books/NBK320/>

	<p>From Agreement: "...enables employees to uncover the problems and balance the complexity from the perspective of the child."</p> <p>"uncover the problem" = diagnose the pathology in the family</p> <p>The children and the courts deserve the highest caliber of professional practice, assessment, diagnosis, and treatment for the court's decision-making surrounding the child. Incompetent mental health services will not serve the best interests of the child for the needs of the court surrounding its decision-making.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Delusional Thought Disorders: Are the employees referred to in the Agreement competent in the diagnostic assessment of delusional thought disorders, which is among the differential diagnosis of concern in the family courts (Walters & Friedlander, 2016; <i>Family Court Review</i>)? ☐ yes ☐ no
2.	Professional Participation in Child Abuse & Spousal Abuse

The guideline is drawn up by child psychologists with **the necessary** skills in relation to **understanding the child's overall situation**.

13.	Competence
-----	-------------------

The aim is to **increase professionalism** and to be able to uncover more quickly why there is **resistance to contact** in order to be able to work with the family in this way, before the situation becomes more complex and stuck and to ensure that the child does not lose contact with one parent.

<p>There are reasons for professional level terminology and professional diagnostic systems of the DSM-5 (American Psychiatric Association) and ICD-11 (World Health Organization). To increase professionalism, begin by relying on professional-level descriptions of the pathology using the DSM-5 and ICD-11 diagnostic systems.</p> <p>The only cause of a directional change in a primary motivational system for attachment is child abuse range parenting by one parent or the other.</p> <p>Early Intervention begins with an accurate professional-level diagnosis</p>	
11.	Early Intervention
9.	Attachment Pathology
8.	Professional Standards of Practice

At the same time, it must be ensured through relevant further training that the Family Court has the **necessary professional qualifications** to be able to spot psychological violence and **parental alienation**, as well as to support the parents in a relevant way in dealing with the challenges that psychological violence entails for the family's relationships and for the child.

Euphemism to Hide Child Abuse:

The made-up pathology of “parental alienation” represents a euphemism for child abuse that HIDES the child abuse from view, from the court’s consideration, and from effective intervention.

Euphemisms for child abuse should NEVER be used. When it is child abuse, say “child abuse” as the nature of the pathology.

- It is not “inappropriate affection” – it is child sexual abuse.
- It is not “overly stern discipline” – it is child physical abuse.
- It is not “lax supervision” – it is child neglect.
- It is not “parental alienation” it is child psychological abuse.

The professional level diagnoses for the pathology of concern are:

DSM-5	ICD-11
297.1 Delusional Disorder (shared); persecutory type	6A24.Z Delusional disorder MB26.07 Persecutory delusion
300.19 Factitious Disorder Imposed on Another	6D51 Factitious disorder imposed on another
V995.51 Child Psychological Abuse	ICD-11 QE82 Personal history of psychological child abuse

13. Competence

8. Professional Standards of Practice

In some cases where it is assessed that there is a need to initiate a child-related investigation, it may be **sufficient** to carry out a **less extensive** and thus less time-consuming investigation than a full child-related investigation.

13. Competence

2. Professional Participation in Child Abuse & Spousal Abuse

Therefore, the parties want it to be discovered whether, as a supplement to the child expert investigation, a **less comprehensive form of investigation** can be developed, which must continue to meet the **required professional quality**. And where there is a need to carry out a full child expert investigation, this must continue to be done.

A clinical diagnostic risk assessment for child abuse to the appropriate differential diagnosis for each parent can be returned in approximately four to six weeks for about \$5000. A second opinion consultant appointed by each party would increase the cost but not the anticipated time frame for a diagnosis and recommended treatment plan.

Thorough investigation of the complex cases is a basic element of the family law reform.

In clinical psychology call mom a thorough investigation involves a diagnostic clinical assessment that returns an accurate diagnosis for the problem that leads to an effective treatment plan for its resolution.

In all cases of severe attachment pathology displayed by the child surrounding custody conflict call mom a proper risk assessment for child abuse needs to be conducted to the appropriate differential diagnosis for each parent.

1. Differential Diagnosis

It is therefore not satisfactory that child expert investigations are only initiated in a small proportion of the cases.

In ALL cases of severe attachment pathology displayed by the child surrounding custody conflict call mom a proper risk assessment for child abuse needs to be conducted to the appropriate differential diagnosis for each parent.

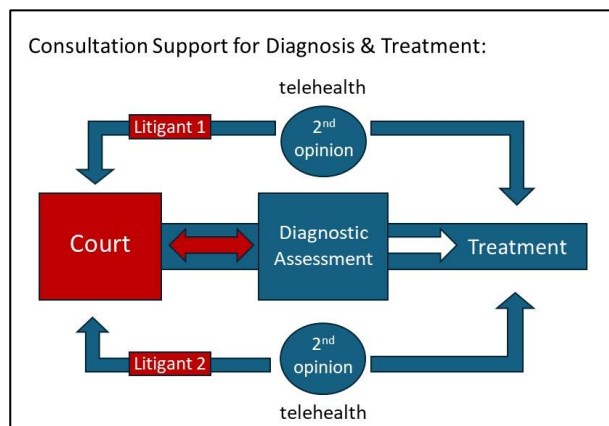
1. Differential Diagnosis

12. Dangerous Pathology & Risk Assessments

The parties have noted that this is due to a structural challenge with a lack of external private psychologists, and that this means waiting time for the families. Therefore, in the period 2024-2027, the Family Court must take over the child expert investigations, etc. It will still be possible for parents who agree to this to choose that an external private psychologist will handle the task. The Family Court must inform the parents about this option.

The solution from clinical psychology to the pathology in the family courts is to develop ineffective treatment plan based on an accurate diagnosis of the problem. The clinical concern is child abuse by one parent or the other and a proper risk assessment for child abuse needs to be conducted to the appropriate differential diagnosis for each parent.

Since that ain't diagnosis returned into the legal system will be a disputed diagnosis by one party or the other, each party should be allowed to appoint a second opinion to participate in the clinical diagnostic assessment through telehealth. The process of pairing professionals in the diagnostic assessment of family court pathology will increase professional capacity by providing additional supported training opportunities and experience for the mental health professionals.

1.	Differential Diagnosis
3.	Disputed Diagnosis

Collaborative harassment and *parental alienation* harm the child

The parties agree that the parents' care for the child's **best interests** i.a. is to shield the child from their conflicts, while a conscious involvement of the child in the conflict is harmful to the child.

4.	Child Best Interests
7.	Family Systems Pathology
9.	Attachment Pathology
1.	Differential Diagnosis

The parties want collaborative harassment, including **parental alienation**, to have a very prominent place in the Parental Responsibility Act, and for the consequences of harassment to be made one of the law's very basic principles.

Euphemism to Hide Child Abuse:

The made-up pathology of “parental alienation” represents a euphemism for child abuse that HIDES the child abuse from view, from the court’s consideration, and from effective intervention.

Euphemisms for child abuse should NEVER be used. When it is child abuse, say “child abuse” as the nature of the pathology.

- It is not “inappropriate affection” – it is child sexual abuse.
- It is not “overly stern discipline” – it is child physical abuse.
- It is not “lax supervision” – it is child neglect.
- It is not “parental alienation” it is child psychological abuse.

The professional level diagnoses for the pathology of concern are:

DSM-5	ICD-11
297.1 Delusional Disorder (shared); persecutory type	6A24.Z Delusional disorder MB26.07 Persecutory delusion
300.19 Factitious Disorder Imposed on Another	6D51 Factitious disorder imposed on another
V995.51 Child Psychological Abuse	ICD-11 QE82 Personal history of psychological child abuse

8. Professional Standards of Practice

At the same time, it is central that this principle will not mean that a parent who has **real reasons** to interrupt the child's contact with the other parent refrains from doing so for fear of being accused of collaborative harassment or **parental alienation**.

Euphemism to Hide Child Abuse:

The made-up pathology of “parental alienation” represents a euphemism for child abuse that HIDES the child abuse from view, from the court’s consideration, and from effective intervention.

Euphemisms for child abuse should NEVER be used. When it is child abuse, say “child abuse” as the nature of the pathology.

- It is not “inappropriate affection” – it is child sexual abuse.
- It is not “overly stern discipline” – it is child physical abuse.
- It is not “lax supervision” – it is child neglect.
- It is not “parental alienation” it is child psychological abuse.

The professional level diagnoses for the pathology of concern are:

DSM-5	ICD-11
297.1 Delusional Disorder (shared); persecutory type	6A24.Z Delusional disorder MB26.07 Persecutory delusion
300.19 Factitious Disorder Imposed on Another	6D51 Factitious disorder imposed on another
V995.51 Child Psychological Abuse	ICD-11 QE82 Personal history of psychological child abuse

8. Professional Standards of Practice

The parties to the agreement define **parental alienation** as: one parent's deliberate use and **manipulation of the child** in relation to the other parent with the aim that the other parent loses contact with the child.

Euphemism to Hide Child Abuse:

The made-up pathology of “parental alienation” represents a euphemism for child abuse that HIDES the child abuse from view, from the court’s consideration, and from effective intervention.

Euphemisms for child abuse should NEVER be used. When it is child abuse, say “child abuse” as the nature of the pathology.

- It is not “inappropriate affection” – it is child sexual abuse.
- It is not “overly stern discipline” – it is child physical abuse.

- It is not “lax supervision” – it is child neglect.
- It is not “parental alienation” it is child psychological abuse.

The “deliberate use and manipulation of the child” to destroy the child’s attachment bond to the other parent would represent inducing a false (factitious) attachment pathology in the child for secondary gain (reward) to the parent.

The professional level diagnoses for the pathology of concern are:

DSM-5	ICD-11
297.1 Delusional Disorder (shared); persecutory type	6A24.Z Delusional disorder MB26.07 Persecutory delusion
300.19 Factitious Disorder Imposed on Another	6D51 Factitious disorder imposed on another
V995.51 Child Psychological Abuse	ICD-11 QE82 Personal history of psychological child abuse

14. Factitious Disorder Imposed on Another

DSM-5 300.19

ICD-11 Diagnosis 6D51 FDIA

From ICD-11: Factitious disorder imposed on another is characterised by feigning, falsifying, or **inducing** medical, **psychological**, or **behavioural signs and symptoms** or injury in another person, **most commonly a child dependent**, associated with identified deception.

The allied parent is inducing psychological and behavioral signs and symptoms in a dependent child for secondary gain to the pathological narcissistic-borderline-dark personality allied parent.

Secondary Gain: The potential secondary gain (rewards) to the allied parent for creating false pathology in the child include:

- Manipulating the court’s decisions regarding child custody in her favor (deceiving the court regarding the parenting of the other parent by creating false pathology in the child).
- Spousal emotional and psychological abuse of the targeted parent using the child, and the child’s induced pathology, as the spousal abuse weapon,
- The pathological narcissistic-borderline-dark personality parent is using the child as a “regulatory object” to meet the allied parent’s own emotional and psychological needs,

From Kerig: “In the throes of their own insecurity, troubled parents may rely on the child to meet the parent’s emotional needs, turning to the child to provide the parent with support, nurturance, or comforting (Zeanah & Klitzke, 1991). Ultimately, preoccupation with the parents’ needs threatens to interfere with the child’s ability to develop autonomy, initiative, self-reliance, and a secure internal working model of the self and others

	<p>(Carlson & Sroufe, 1995; Leon & Rudy, this volume).” (p. 6)</p> <p>Kerig, P.K. (2005). Revisiting the construct of boundary dissolution: A multidimensional perspective. <i>Journal of Emotional Abuse</i>, 5, 5-42.</p> <p>From ICD-11: “The individual seeks treatment for the other person or otherwise presents him or her as ill, injured, or impaired based on the feigned, falsified, or induced signs, symptoms, or injuries.”</p> <p>The allied parent presents the child as “injured” by the parenting of the targeted parent and as “impaired” in their relationship with the other parent based on the induced signs and symptoms.</p> <p>The pathology in the family courts is a - false - artificially created - factitious - attachment pathology created in the child for secondary gain to the pathological allied narcissistic-borderline-dark personality parent.</p> <p>An ICD-11 diagnosis of 6D51 Factitious Disorder Imposed on Another (DSM-5 300.19) is also an ICD-11 diagnosis of QE82.2 Personal history of psychological abuse.</p> <p>From ICD-11 QE82.2: "Description. Personal history of non-accidental verbal or symbolic act that results in significant psychological harm. This category is applied to the victim of the maltreatment, not the perpetrator."</p> <p>Creating a shared (induced) persecutory delusion that destroys the child's attachment bond to the other parent (i.e., a factitious attachment pathology imposed on the child) is a non-accidental act by the allied parent that results in significant psychological harm to the child.</p>
<p>15.</p>	<p>Persecutory Delusion</p>
	<p>The American Psychiatric Association provides the definition of a persecutory delusion:</p> <p>From the APA: “Persecutory Type: delusions that the person (or someone to whom the person is close) is being malevolently treated in some way.” (American Psychiatric Association, 2000)</p> <p>The American Psychiatric Association also indicates that a shared (induced) persecutory delusion can especially occur in family situations, in which the children adopt the parent’s delusional beliefs to varying degrees.</p> <p>From the APA: “Usually the primary case in Shared Psychotic Disorder is dominant in the relationship and gradually imposes the delusional system on the more passive and initially healthy second person... Although most commonly seen in relationships of only two people, Shared Psychotic Disorder can occur in larger number of individuals, especially in family situations in which the parent is the primary case and the children, sometimes to varying degrees, adopt the parent’s delusional beliefs.” (American Psychiatric Association, 2000)</p> <p>The persecutory delusion that is present in the family courts is described by Walters & Friedlander (2016) in the journal <i>Family Court Review</i>.</p> <p>From Walters & Friedlander: “In some RRD families [resist-refuse</p>

dynamic], a parent's underlying encapsulated **delusion** about the other parent is at the root of the intractability (cf. Johnston & Campbell, 1988, p. 53ff; Childress, 2013). An encapsulated **delusion** is a fixed, circumscribed belief that persists over time and is not altered by evidence of the inaccuracy of the belief." (Walters & Friedlander, 2016, p. 426)

From Walters & Friedlander: "When alienation is the predominant factor in the RRD [resist-refuse dynamic], the theme of the favored parent's fixed **delusion** often is that the rejected parent is sexually, physically, and/or emotionally abusing the child. The child may come to share the parent's encapsulated **delusion** and to regard the beliefs as his/her own (cf. Childress, 2013)." (Walters & Friedlander, 2016, p. 426)

Walters, M. G., & Friedlander, S. (2016). When a child rejects a parent: Working with the intractable resist/refuse dynamic. *Family Court Review*, 54(3), 424-445

The assessment for a possible delusional thought disorder is a Mental Status Exam of thought and perception as described by Martin (1990),¹²

From Martin: "Thought and Perception. The inability to process information correctly is part of the definition of psychotic thinking. How the patient perceives and responds to stimuli is therefore a critical psychiatric assessment. Does the patient harbor realistic concerns, or are these concerns elevated to the level of irrational fear? Is the patient responding in exaggerated fashion to actual events, or is there no discernible basis in reality for the patient's beliefs or behavior?"

- Do the allied parent and child harbor realistic concerns about the targeted parent, or are their concerns elevated to the level of an irrational fear?
- Are the allied parent and child responding in an exaggerated fashion to actual events?
- Is there no discernible basis in reality for the allied parent's and child's beliefs and behavior?

From Martin: "Of all portions of the mental status examination, the evaluation of a potential thought disorder is one of the most difficult and requires considerable experience. The primary-care physician will frequently desire formal psychiatric consultation in patients exhibiting such disorders."

The parents have a duty to ensure that the child is not made a weapon in the relationship between them and to shield the child from the parents' conflicts.

And all mental health professionals have duty to protect obligations

¹² Martin DC. The Mental Status Examination. In: Walker HK, Hall WD, Hurst JW, editors. *Clinical Methods: The History, Physical, and Laboratory Examinations*. 3rd edition. Boston: Butterworths; 1990. Chapter 207. Available from: <https://www.ncbi.nlm.nih.gov/books/NBK320/>

<p>From Wikipedia Duty to Protect: “In medical law and medical ethics, the duty to protect is the responsibility of a mental health professional to protect patients and others from foreseeable harm.”</p> <p>Cornell Law School Definition of Negligence: “Negligence is a failure to behave with the level of care that someone of ordinary prudence would have exercised under the same circumstances. The behavior usually consists of actions, but can also consist of omissions when there is some duty to act.”</p>	
8.	Professional Standards of Practice
12.	Dangerous Pathology & Risk Assessments

The **child's best interests** remain the guiding principle in the law, and reactions in relation to collaborative harassment or parental alienation must not be used without regard to the child's overall situation.

4.	Child Best Interests
	<ul style="list-style-type: none"> • It is always in the child’s best interests to fix the problem in the family. • It is always in the child’s best interests to restore bonds of love and affection within the family. • It is always in the child’s best interest to accurately diagnose (identify) the problem and provide effective treatment that solves the diagnosed problem • It is always in the child’s best interests to bring the family conflict surrounding the child to an end, and to return to the child a normal-range and healthy childhood. • It is always in the child’s best interests to protect the child from child abuse. <p>In all court-involved custody litigation involving severe attachment pathology surrounding the child, it is always in the child’s best interests that a proper risk assessment for child abuse be conducted to the appropriate differential diagnoses for each parent.</p>
5.	Child Custody
	<ul style="list-style-type: none"> • In the absence of child abuse, parents have the right to parent according to their cultural values, their personal values, and their religious values. • In the absence of child abuse, each parent should have as much time and involvement with the child as possible. • In the absence of child abuse, to restrict either parent’s time and involvement with the child would damage the child’s attachment bond to that parent, thereby harming the child and harming that parent. <p>The consideration for the court and the involved mental health professional is whether there is child abuse by either parent.</p>

All decisions under the Parental Responsibility Act must be made on the basis of what is best for the child, and the family court must focus on the fact that decisions must contribute to ensuring the child's well-being and protect the child from violence or other treatment that exposes the child to harm or danger , including witnessing violence.

12.	Dangerous Pathology & Risk Assessments
1.	Differential Diagnosis
4.	Child Best Interests
5.	Child Custody

Collaborative harassment damages the child, and drawing clear consequences for **collaborative harassment** and **parental alienation** is about safeguarding the child's best interests.

Euphemism to Hide Child Abuse:

The made-up pathology labels of “parental alienation” and “collaborative harassment” represent euphemisms for child abuse that HIDE the child abuse from view, hide the child abuse from the court’s consideration, and prevent effective intervention for the child abuse.

Euphemisms for child abuse should NEVER be used. When it is child abuse, say “child abuse” as being the nature of the pathology.

- It is not “inappropriate affection” – it is child sexual abuse.
- It is not “overly stern discipline” – it is child physical abuse.
- It is not “lax supervision” – it is child neglect.
- It is not “parental alienation” it is not “collaborative harassment” - it is child psychological abuse.

The professional level diagnoses for the pathology of concern are:

DSM-5	ICD-11
297.1 Delusional Disorder (shared); persecutory type	6A24.Z Delusional disorder MB26.07 Persecutory delusion
300.19 Factitious Disorder Imposed on Another	6D51 Factitious disorder imposed on another
V995.51 Child Psychological Abuse	ICD-11 QE82 Personal history of psychological child abuse

This is especially true in the few cases where the **harassment** means that one of the parents **appears as a stranger to the child**, and **contact is cut off for no reason**.

14.	Factitious Disorder Imposed on Another
15.	Persecutory Delusion
8.	Professional Standards of Practice

The parties note that, with the current legislation, there are various tools to deal with **collaborative harassment**.

Euphemism to Hide Child Abuse:

The made-up pathology labels of “parental alienation” and “collaborative harassment” represent euphemisms for child abuse that HIDE the child abuse from view, hide the child abuse from the court’s consideration, and prevent effective intervention for the child abuse.

Euphemisms for child abuse should NEVER be used. When it is child abuse, say “child abuse” as being the nature of the pathology.

- It is not “inappropriate affection” – it is child sexual abuse.
- It is not “overly stern discipline” – it is child physical abuse.
- It is not “lax supervision” – it is child neglect.
- It is not “parental alienation” it is not “collaborative harassment” - it is child psychological abuse.

Regardless of this, there is a need for the Parental Responsibility Act to directly address the fact that **harassment** and **parental alienation** do not pay off.

Euphemism to Hide Child Abuse:

The made-up pathology labels of “parental alienation” and “collaborative harassment” represent euphemisms for child abuse that HIDE the child abuse from view, hide the child abuse from the court’s consideration, and prevent effective intervention for the child abuse.

Euphemisms for child abuse should NEVER be used. When it is child abuse, say “child abuse” as being the nature of the pathology.

- It is not “inappropriate affection” – it is child sexual abuse.
- It is not “overly stern discipline” – it is child physical abuse.
- It is not “lax supervision” – it is child neglect.
- It is not “parental alienation” it is not “collaborative harassment” - it is child psychological abuse.

The desire being expressed is to remove the secondary gain (rewards) to the allied parent from inducing false (factitious) attachment pathology in the child.

Therefore, **harassment** and **parental alienation** must have an independent and clear place in the law, i.a. by introducing the concept of **parental alienation** into legislation.

Euphemism to Hide Child Abuse:

The made-up pathology labels of “parental alienation” and “collaborative harassment” represent euphemisms for child abuse that HIDE the child abuse from view, hide the child abuse from the court’s consideration, and prevent effective intervention for the child abuse.

Euphemisms for child abuse should NEVER be used. When it is child abuse, say “child abuse” as being the nature of the pathology.

- It is not “inappropriate affection” – it is child sexual abuse.
- It is not “overly stern discipline” – it is child physical abuse.
- It is not “lax supervision” – it is child neglect.
- It is not “parental alienation” it is not “collaborative harassment” - it is child psychological abuse.

8.	Professional Standards of Practice
14.	Factitious Disorder Imposed on Another
15.	Persecutory Delusion
1.	Differential Diagnosis
9.	Attachment Pathology
7.	Family Systems Pathology

The government undertakes to call the parties to the agreement to a review of the bill regarding **parental alienation** before the bill is sent for public consultation.

Euphemism to Hide Child Abuse:

The made-up pathology labels of “parental alienation” and “collaborative harassment” represent euphemisms for child abuse that HIDE the child abuse from view, hide the child abuse from the court’s consideration, and prevent effective intervention for the child abuse.

Euphemisms for child abuse should NEVER be used. When it is child abuse, say “child abuse” as being the nature of the pathology.

- It is not “inappropriate affection” – it is child sexual abuse.
- It is not “overly stern discipline” – it is child physical abuse.
- It is not “lax supervision” – it is child neglect.
- It is not “parental alienation” it is not “collaborative harassment” - it is child

psychological abuse.	
8.	Professional Standards of Practice

There is also agreement that in the further work with the area of family law, including in connection with the evaluation of the family law reform, there should be a focus on the so-called Section 7 cases, including whether it might be appropriate for these cases to proceed in a more single-track system.

The parties to the agreement also agree to meet before the financing of the agreed elements expires. In this connection, the parties must also have a follow-up status on the initiatives implemented.

¹ Translated automatically with google doc, by Kenneth.Nielsen.Coach from:
https://www.sm.dk/Media/638369321309768802/Aftale%20om%20et%20forbedret%20familieretligt%20system_UA.pdf (and comments added by hand)

Til: Lars Thøgersen (lth@sm.dk)
Cc: Center for Jura og Internationale Opgaver (jurint@sm.dk)
Fra: Henrik Mathiasen (hm@home-start.dk)
Titel: høring over udkast til forslag til lov om ændring af forældreansvarsloven fra HOME-START Familiekontakt Danmark
Sendt: 21-08-2024 10:56

[EKSTERN E-MAIL] Denne e-mail er sendt fra en ekstern afsender.

Vær opmærksom på, at den kan indeholde links og vedhæftede dokumenter, som ikke er sikre, medmindre du stoler på afsenderen.

Social-, Bolig- og Ældreministeriet,
att. Lars Thøgersen

Høring over udkast til forslag til lov om ændring af forældreansvarsloven

Tak for fremsendelse af høring over udkast til forslag til lov om ændring af forældreansvarsloven, som vi i HOME-START Familiekontakt Danmark har læst med stor interesse.

Vi har især noteret os, at aftalen skal styrke barnets ret til begge forældre, og at det pointeres, at begge forældre har et ansvar for at skærme barnet mod deres konflikter, således at barnet ikke gøres til et våben i relationen mellem forældrene. Der lægges op til, at samarbejdschikane, herunder forældrefremmedgørelse, i forældreansvarssager i højere grad end i dag kan stoppes og i givet fald kan have konsekvenser for forældre, der chikanerer den anden part.

Alle, der som HOME-STARTS familievenner og ansatte har arbejdet med familier med forskellige udfordringer, ved, at det kan være vanskeligt at tale mennesker i krise og konflikt til fornuft, og derfor hilser vi i HOME-START med glæde, at partierne ønsker at skærpe fokus på det forebyggende element blandt andet ved, at der afsættes midler til at styrke Familieretshusets konfliktnedtrappende tilbud til familierne.

Vi tænker ligeledes i den sammenhæng, at det er en glimrende idé at udbrede adgangen til parrådgivning i perioden 2024-2027 ved at tilbyde en tidlig forebyggende indsats til familier i form af parrådgivning til visse forældre. Vi vil med stor interesse følge denne indsats, og vi ser frem til en grundig evaluering i 2027.

Vi finder det meget tilfredsstillende, at partierne er enige om, at mulighederne for at etablere et bisidderkorps for forældre skal afdækkes nærmere, så der kan tages stilling til, om forældre skal have mulighed for at lade sig støtte af uafhængige personer, der har viden om processen for behandlingen af familieretlige sager i Familieretshuset. Der er naturligvis behov for en grundig drøftelse af, hvilke faglige kvalifikationer sådanne bisiddere skal have for at kunne være til nytte, men hvis man holder sig til det rent relationelle aspekt, er der ingen tvivl om, at man kan lade sig inspirere af Barnets Lov, hvor § 54 støttepersoner i anbringelsessager i mange tilfælde har bidraget til at konfliktnedtrappe i ellers konfliktfyldte sager.

Med venlig hilsen
Henrik Mathiasen
Seniormedhjælper

HOME-START Familiekontakt Danmark

- omsorg uden krav
Landssekretariatet
Wichmandsgade 11, 1.sal

5000 Odense C

T: +45 22929255

M: hm@home-start.dk

W: home-start.dk

HOME-START Familiekontakt er en del af Home-Start Worldwide

HOME-START Familiekontakt passer godt på dine oplysninger. Læs vores privatlivspolitik på www.home-start.dk

Følg med ved at følge os på

HOME-START Familiekontakt er en del af Home-Start Worldwide

HOME-START Familiekontakt passer godt på dine oplysninger. Læs vores privatlivspolitik på www.home-start.dk

Følg med ved at følge os på [Facebook](#) og [LinkedIn](#)

Til: Lars Thøgersen (lth@sm.dk)
Fra: Rigsombudsmanden i Grønland (ro@gl.stm.dk)
Titel: <SMIME.SIGN>Sv: Høring over ændring af forældreansvarsloven (Samværschikane, (RIGS-GL Sagsnr.: 2017 - 374)
E-mailtitel: <SMIME.SIGN>Sv: Høring over ændring af forældreansvarsloven (Samværschikane, (SM Id nr.: 880942) (RIGS-GL Sagsnr.: 2017 - 374)
Sendt: 17-06-2024 18:56

Kære Lars

Rigsombudsmanden i Grønland har ikke selvstændige kommentarer eller bemærkninger til lovforslaget under høringsprocessen frem mod en ændring i dansk ret.

Vi tales ved.

Dbh,
Morten

Med venlig hilsen
Inussiarnersumik Inuulluarit

Morten Nornild

Souschef

Rigsombudsmanden i Grønland

Postboks 1030

3900 Nuuk

Telefon: (+299) +299321001

Officiel e-mail: ro@gl.stm.dk

Officiel hjemmeside: www.rigsombudsmanden.gl

Til:
Fra: Lars Thøgersen (lth@sm.dk)
Titel: Høring over ændring af forældreansvarsloven (Samværschikane, (SM Id nr.: 880942)
Sendt: 17-06-2024 11:55

Høringspartene

Hermed fremsendes høring over udkast til forslag til lov om ændring af forældreansvarsloven (Styrkelse af barnets ret til begge forældre, herunder barnets bedste ved samarbejdschikane og forældrefremmedgørelse, samt forældreansvar for forældre, der er dømt for gentagen vold i nære relationer).

Høringsfristen udløber den 22. august 2024.

Med venlig hilsen

Lars Thøgersen

Chefkonsulent / Legal adviser

Center for Jura og Internationale Opgaver / Center for Legal og International Affairs

Telefon: +45 41 85 12 03

Mail: lth@sim.dk

Social- Bolig- og Ældreministeriet

Ministry of Social Affairs, Housing and Senior Citizens

Holmens Kanal 22

1060 København K

Danmark/Denmark

Telefon: 72 28 24 00

www.sim.dk

Sådan behandler vi personoplysninger.

FORSLAG FRA THORVALD NETVÆRKET

I anledning af høringen om udkast til ændring af forældreansvarsloven foreslår vi følgende forældreansvarslov:

Kapitel 1. Lovens formål

§ 1. Lovens formål er at sikre stabil og omfattende kontakt mellem børn og begge forældre gennem hele opvæksten.

Stk. 2. Kontakten mellem en forælder og dennes barn kan kun nedskæres væsentligt eller afbrydes efter en grundig forudgående psykologisk forældreevne undersøgelse og gratis advokat bistand.

Stk. 3. Såfremt kontakten mellem et barn eller en forælder er bortfaldet eller væsentligt nedskåret, skal familieretshuset hvert år på ny tage stilling til om forældreevnen er forbedret, så kontakten kan genoptages eller øges.

Stk. 4. Ministeriet skal tilvejebringe løbende og overskuelig statistik

- a) over afgørelser og sanktioner i, og i forbindelse med, det familieretlige system,
- b) over omfanget af afbrudte og væsentligt nedskårne kontakter mellem børn og forældre i løbet af året,
- c) over antallet af børn, der ved årets begyndelse ikke har stabil og omfattende kontakt med en forælder.

Stk. 5. Ministeren redegør årligt i folketinget for arbejdet med at vedligeholde, genskabe og øge kontakter mellem børn og forældre.

Kapitel 2. Forældretid

§2. Ophæver forældrene deres samliv skal de træffe aftale om deres forældretid med barnet.

Stk. 2. Træffer forældrene ikke aftale efter stk. 1 kan hver af forældrene anmode familieretshuset om at træffe en midlertidig afgørelse om forældretid. Denne afgørelse skal træffes senest 14 dage efter indgivelsen af begæringen.

Stk. 3. Træffes en sådan afgørelse ikke inden 14 dage jf. stk. 2 anses parterne indtil anden afgørelse foreligger fra familieretshuset eller familieretten, at have truffet aftale om en deleordning, så mor bestemmer forældretiden i ulige uger og far bestemmer forældretiden i lige uger fra mandag kl. 16.

§3. Forældrene kan ved gensidig aftale ændre en tidligere aftale eller afgørelse om forældretid. Ingen

af forældrene kan ensidigt fravige det aftalte eller afgjorte.

Stk. 2. Ved uenighed kan hver af forældrene anmode familieretshuset om en afgørelse om midlertidigt ændret forældretid. Denne afgørelse skal træffes senest 14 dage efter indgivelsen af begæringen.

Stk. 3. Træffes en sådan afgørelse ikke inden 14 dage jf. stk. 2, går sagen videre til familieretten, der træffer en afgørelse inden 14 dage.

Stk. 4. Familieretten kan udpege en forældrekoordinator, der skal hjælpe forældrene med at ændre forældretid og praktisere det aftalte eller afgjorte. Ministeren fastsætter nærmere regler om udpegelse og aflønning af forældrekoordinatorer.

Stk. 5. Familieretten kan høre børn om deres ønsker i forbindelse med forældretid, men kan ikke acceptere, at børn giver afkald på deres ret til familie jf. FN's børnekonvention.

Stk. 6. Familieretshusets afgørelser kan appelleres til familieretten. Familierettens afgørelser kan appelleres til landsretten.

Stk. 7. Har en forælder planlagt barselsorlov og/eller forældreorlov før samlivets ophør i henhold til gældende overenskomst eller gældende regler, skal familieretshuset og familieretten sørge for, at denne orlov kan gennemføres.

§4. Undersøger politiet, et regionalt børnehus eller en anden myndighed påstande om at en forælder er farlig for børn, skal myndigheden påse at den pågældende forælder har løbende og stabil kontakt til barnet ved overvåget forældretid. Så længe det er nødvendigt, indtil den almindelige forældretid kan genoptages, eller må ophøre på grund af fuldstændig mangel på forældreevne.

§5. Hvis en af barnets forældre dør eller forsvinder, eller hvis der kun kan gennemføres stærkt begrænset forældretid med en forælder, skal familieretshuset og familieretten formidle kontakt til hele barnets familie, hvis den tilbageværende forælder ikke gør det. Familieretshuset og familieretten kan fastsætte forældretid til bedsteforældre og andre af barnets nærmeste slægtninge samt barnets netværk.

§6. En forælder eller andre kan kun tilbageholde et barn fra aftalt eller afgjort forældretid, hvis barnet er i akut fare. Den, der tilbageholder barnet, skal straks underrette politiet og kommunens sociale vagtordning om tilbageholdelsen.

Stk. 2. Tilbageholder nogen et barn fra forældretid, uden for de i stk. 1 anførte tilfælde eller uden at der er sket underretning efter stk. 1, straffes vedkommende for overtrædelse af straffelovens § 261, jf. §215.

Kapitel 3. Institutioner og myndigheder

§ 7. Barnets forældre har begge ret til at få orientering om barnets forhold fra skoler, børneinstitutioner, social- og sundhedsvæsenet, sundhedsplejersker, samt private sygehuse, privat praktiserende læger

og tandlæger. Begge forældre har desuden ret til at få udleveret dokumenter om barnets forhold, hvis disse findes på skoler og i børneinstitutioner. Der må ikke gives fortrolige oplysninger om nogen af forældrene.

Stk. 2. Begge forældre har ret til at få orientering om generelle sociale aktiviteter på barnets skole og børneinstitution fra den pågældende skole og institution og har adgang til at deltage i disse aktiviteter.

Stk. 3. De i stk. 1 og 2 nævnte institutioner m.v. kan kun i helt særlige tilfælde nægte at give oplysninger og udlevere dokumenter om barnets forhold, og nægte orientering om og deltagelse i aktiviteter, hvis det er til alvorlig skade for barnet.

Stk. 4. Orienteringen jf. § 4 stk. 1 skal meddeles uanset at en af forældrene eller begge har opnået adresse beskyttelse.

§ 8. Enhver, der i udøvelsen af sin tjeneste i det offentlige eller på et krisecenter under servicelovens § 109 bliver bekendt med, at en forælder eller andre uretmæssigt hindrer eller forsøger at hindre gennemførelsen af en forælders aftalte eller fastsatte forældretid, er pligtig til uden forsinkelse at foretage anmeldelse herom til politiet og de sociale myndigheder.

Straffelovens §215, stk. 1 formuleres sådan:

Den, som unddrager en person under 18 år forældres eller anden rette vedkommendes, forældretid eller forsorg eller bidrager til, at han unddrager sig sådan forældretid eller forsorg, straffes efter reglerne i § 261.

Begrundelser

EN SLANKET OG SUNDERE FORÆLDREANSVARSLØV

I mange år har klagerne over lovgivningen og debatten i offentligheden gået på, at der er for dårlig kontakt mellem barnet og begge forældre på grund af lange ventetider, problematisk sagsgang og forkerte afgørelser.

[Forskning internationalt](#), i [Sverige](#) og i [Danmark](#) viser, at det er bedst for barnet, hvis det har stabil og omfattende kontakt med begge forældre under hele opvæksten. Børns trivsel, helbred og uddannelsesforløb bliver ringere, hvis de mister kontakten til en af forældrene.

Trods ændringer i lovgivningen, er det ikke i årenes løb lykkedes at skabe de nødvendige kontakter. Og der er ingen udsigt til at det vil lykkes med de foreslåede ændringer. Alene det, at politikerne og myndighederne nu definerer "forældrefremmedgørelse" som en slags "manipulation", det vil sige SKJULT påvirkning, lægger op til en mere problematisk sagsgang med lange [ventetider](#). Ændringen af udtrykket "samværschikane" til "samarbejdschikane", får samme virkning.

Vi foreslår nogle nye midler: Det skal skrives ligeud og langt klarere i lovgivningen, at børn skal have løbende kontakt med begge forældre. Der skal tilvejebringes statistik, og laves en årlig ministerredegørelse for at sikre kontakterne.

Loven skal slankes og gøres overskuelig, så elementer føres over til børneloven, adoptionsloven, serviceloven og straffeloven. Det er nødvendigt at foretage konsekvensændringer i familieretshusloven, cpr-loven, barselsloven, børnetilskudsloven, børnebidragsloven og formentlig også i retsplejeloven.

Vi foreslår en enkelt ændring i straffeloven.

Uheldig forældreoptræden i henhold til de tidligere indledende paragraffer vil kunne håndteres af kommunen, et regionalt børnehus eller politiet i henhold til sociallovgivning eller straffeloven. Spørgsmål om vold, der melder sig i sager om børn og forældre skal omgående henvises til politiet og/eller et regionalt børnehus.

Vi vil godt understrege, at skilsmissebørn med vores forslag er lige så godt beskyttet mod vold og omsorgssvigt som andre børn. Anmeldelse kan ske til politiet, kommunen og eventuelt andre myndigheder. Er der brug for en yderligere beskyttelse, for eksempel en slags udrykningsordning, skal den omfatte ALLE børn, herunder også de børn, der lever hos samlevende forældre og de børn, der er anbragt uden for hjemmet. Mener vi.

Børnenes retssikkerhed skal forbedres ved at FN's børnekonvention gøres til en del af gældende lovgivning. Og i spørgsmål om børns ret til familie og eventuel høring af børn i den forbindelse skal de internationale retningslinjer følges.

KONTAKT, FORÆLDRETID OG FORÆLDREKOORDINATOR

I vores forslag forsvinder begreberne forældremyndighed, bopælsforælder og samværsforælder. De var svære at forstå, og opfattedes af mange som diskriminerende.

I stedet fokuseres på barnets behov, nemlig kontakt og forældretid. Som udgangspunkt er det noget forældrene skal aftale, men kan de ikke blive enige skal de have hjælp af familieretshuset og eller familieretten, der skal træffe hurtige afgørelser. Der kan udpeges forældrekoordinatorer til at hjælpe forældrene med kontakten til barnet. Børnebortførelser skal, som på andre områder, straffes efter straffeloven.

Ligestillingen af forældrene, og det forhold at de alt i alt begge skal være på banen som forældre, betyder mindre tilskyndelse til strid mellem forældrene. Færre vil lade sig friste til at bruge forældreren som hævn overfor den tidligere partner. Og antallet af mærkelige sager med udokumenterede påstande må forventes at falde.

Vi har bevidst ikke spekuleret i opgavefordelingen mellem familieretshuset og familieretten. Det er mindre vigtigt. Det primære er at sikre børnenes gode kontakt med begge forældre.

Rønne, den 21. august 2024

Claes Ludvigsen
Formand for Thorvald Netværket

LITEHOUSE
CONSULT

Modtager
Til Social-, Bolig- og Ældreministeriet
Holmens Kanal 22
1060 København K

E-mail: lth@sm.dk

22. august 2024

Sagsnr. 2024-2132: Høringssvar over udkast til forslag til lov om ændring af forældreansvarsloven (Styrkelse af barnets ret til begge forældre, herunder barnets bedste ved samarbejdschikane og forældrefremmedgørelse, samt forældreansvar for forældre, der er dømt for gentagen vold i nære relationer)

Som psykolog og indehaver af Litehouse Consult fremkommer jeg hermed med et høringssvar til ovennævnte udkast til lovforslag.

I Litehouse Consult er vi specialiserede i familieretssager i den sværeste ende af skalaen; sager med påstande om vold, overgreb og andre alvorlige risikofaktorer. Hovedparten af vores klienter er voldsramte. De fleste er mødre, men vi har også fædre blandt vore klienter.

Vi arbejder tillige som partsrepræsentanter, og vi følger sagerne gennem alle processuelle led og ved alle instanser. Vores fokus er at kombinere voldsfaglig viden med specialiserede juridiske argumenter, herunder især fra de relevante konventioner.

Vi bevidner på nært hold myndighedernes tilgang til disse sager og ved derfor, hvor vanskelige vilkår voldsramte forældre stadig har i familieretssystemet.

Det er på den baggrund, jeg sender mit høringssvar.

Mine bemærkninger vedrører alene de komplekse sager (§ 7-sagerne), og de vedrører alene den del af udkastet, som omhandler begreberne 'forældrefremmedgørelse' og 'samarbejdschikane'.

Et pseudobegreb

Begrebet 'forældrefremmedgørelse' er et ustabil begreb i den forstand, at det kan betyde både 'fugl' og 'fisk' og for den sags skyld alting midt i mellem. I Europa-Parlamentet har man derfor betegnet begrebet som en 'pseudobegreb'.

Det forhold, at man har forsøgt at definere begrebet i lovudkastet, ændrer ikke på, at begrebet er ustabil.

Jeg henviser venligst den interesserede læser til et debatindlæg forfattet af Niels Christian Barkholt, direktør i Social Talks, og undertegnede, bragt i Socialt Indblik den 22. august 2024, jf. **bilag 1**.

I indlægget redegør vi for fire vidt forskellige forståelser af ordet 'forældrefremmedgørelse'. Disse fire perspektiver anvendes allerede i praksis, og det er tilfældigt, hvilket af

perspektiverne, der bliver anvendt i sagerne. Flere af disse forståelser bygger *ikke* på voldsfaglig viden, og familieretten kan derfor utilsigtet blive katalysator for mere vold.

Jeg henviser endvidere til min gennemgang af forskningen fremlagt i kort form, jf. **bilag 2**.

Som det fremgår, findes der ingen metoder til at differentiere, hvornår et barns afstandtagen til den ene af sine forældre er velbegrundet. Der er ingen sikker validitet eller reliabilitet bag begrebet, der er ingen diagnostiske metoder og ingen sikre interventionsmetoder. Tværtimod risikerer intervention at *forværre* barnets modstand.

Brugen af begrebet graver grøfter og forstærker konflikter langt mere, end det bidrager til heling og forandring. Og det bliver en barriere for at se *bagom adfærden* og finde adfærdens egentlige årsag. Begrebet har mere karakter af at være en *beskyldning* end af at være en faglig term.

Begrebet medfører diskrimination mod kvinder

Amerikansk forskning har vist, at i familieretssager, hvor der er påstande om 'forældrefremmedgørelse', mister mødre forældremyndighed/samvær dobbelt så ofte som fædre. Fund som disse ligger til grund for, at Europa-Parlamentet har betegnet brugen af begrebet i familieretssager som diskrimination mod kvinder.

Brugen af begrebet i familieretssager risikerer derfor på dette punkt at bringe Danmark på kant med Den Europæiske Menneskerettighedskonvention (EMRK), art. 14.

Vurdering af forsæt

Lovudkastets definition af begrebet 'forældrefremmedgørelse' hviler på en forsætsvurdering. Man skal have haft til hensigt at skade barnets relation til den anden forælder.

Vurdering af forsæt hører normalt under strafferetten, og det er en yderst kompliceret disciplin, der stiller krav til udførligheden af forarbejderne for en korrekt og ensartet fortolkning.

Lovudkastets manglende stillingtagen til forsætsvurderingen risikerer at bidrage til mangel på forudberegnelighed og til uensartet retsanvendelse. Der synes også at mangle en stillingtagen til, hvem tvivlen skal komme til gode.

Den voldsramte mor, der for at skærme sig selv mod retraumatisering afviser at medvirke under overvåget samvær, bliver i dag betegnet som 'forældrefremmedgørende'. Hvordan skal hun kunne løfte bevisbyrden for, at hun ikke handler med slette hensigter? Og at hendes valg faktisk er det bedste for barnet, fordi det beskytter barnets primære omsorgsperson og dermed barnets ressourcer.

Hvis det ikke er hensigten med lovforslaget, at det er en sådan voldsramt mor, der fremover skal sanktioneres, vil det kræve en udførlig beskrivelse af forsætsvurderingen og en eksplicit afgrænsning fra sager, hvor der er påstande om vold. Ellers risikerer vi at straffe voldsramte forældre for at have følger af vold.

Manglende definition af begrebet 'samarbejdschikane'

Trods ti års erfaring, har jeg endnu til gode at se den forælder, der ikke har en god forklaring på sin egen adfærd. De komplekse sager er fyldt med gode forklaringer, og det er netop det forhold, der gør dem komplekse.

Når en voldsramt mor med fælles forældremyndighed må udeblive fra alle møder og arrangementer på skolen for at skærme sig selv mod retraumatisering, er det så hende, der chikanerer samarbejdet? Når hun afviser fællesmøder hos den familiebehandler, der arbejder uden en voldsfaglig tilgang, er hun så chikanøs? Eller er det faren, der chikanerer samarbejdet, når han nægter at skiftes til at deltage i møder på skolen, fordi han oplever sig engageret i barnets skoleliv?

Begge har en god forklaring på deres beslutninger. At betegne en af dem som chikanerende hjælper derfor ikke sagen.

En almindeligt forekommende chikaneteknik er at fjerne bøger fra barnets skoletaske på skiftedagen og samtidigt at give den anden forælder skylden. Der er tale om samarbejdschikane, men det vil kræve en efterforskning af strafferetlig karakter at kortlægge, hvem af forældrene, der chikanerer. Og den type efterforskning indgår ganske enkelt ikke i familieretssager, der er civile retlige sager, hvorfor megen retsfakta aldrig afdækkes men i stedet betegnes som 'et perspektiv'.

Såfremt begrebet indgår i det endelige udkast, ville det gavne, at der indgår eksempler på, hvad man mener med 'samarbejdschikane', og hvordan det skal afgrænses fra sager med påstande om vold, hvor den voldsramte part naturligt vil trække sig fra aktiv kontakt.

Terminologisk afgrænsning

Familieretssagerne bærer præg af, at vi i dagligdagstale mener én ting med ordet 'samarbejde', men i forbindelse med en retssag om forældremyndighed er ordet 'samarbejde' reduceret til at omhandle en række formelle forhold, såsom enighed om barnets navn, religion, medicinske indgreb, mm.

Praksis i dag er, at man som udgangspunkt ekskluderer den almindelige betydning af ordet samarbejde i spørgsmålet om ophævelse af den fælles forældremyndighed. At parterne ikke kan tale samme, ikke kan deltage i fælles møder, at den ene frygter den anden, etc., er *ikke* i sig selv grundlag for at ophæve den fælles forældremyndighed.

Det foreslås i udkastet til lovforslaget, at man nu skal inkludere ordet 'samarbejdschikane', og at dette skal kunne danne grundlag for ophævelse af den fælles forældremyndighed.

Det forekommer uklart, om der hermed menes chikane af de formelle forhold, som retten aktuelt lægger til grund for vurdering af sager om forældremyndighed; menes der chikane af valg af barnets navn, religion, udstedelse af pas, etc.?

Eller anvender man her den almindelige betydning af ordet samarbejde? Forslaget kan med fordel præcisere, hvorledes retten skal kunne tage stilling til 'samarbejdschikane' i ordets almindelige betydning, når man som udgangspunkt ekskluderer relevansen af samarbejdets kvalitet i vurderinger af spørgsmålet om forældremyndighed. Lægges der op til en praksisændring, således at samarbejdets generelle kvalitet fremover er et tilstrækkeligt kriterium til at ophæve den fælles forældremyndighed?

Allerede fordi ordet 'samarbejde' aktuelt fortolkes med stor variation, må termen 'samarbejdschikane' forventes også at blive det. Begrebet synes ikke at bidrage med øget klarhed og forudberegnelighed til et i forvejen komplekst retsområde.

Opfordring fra Europa-Parlamentet og fra FN's special rapporteur

Både Europa-Parlamentet og FN's special rapporteur har advaret medlemslandene mod brugen af begrebet 'forældrefremmedgørelse' i familieretssager, jf. den vedtagne tekst fra Europa-Parlamentet P9_TA(2021)0406, der fremlægges som **bilag 3**.

Teksten gør rede for, hvordan begrebet 'forældrefremmedgørelse' systematisk benyttes af den voldelige part som et værn, og som en metode til at flytte fokus væk fra sig selv.

Beskyldningen om forældrefremmedgørelse udgør i disse sager en forlængelse af volden (den psykiske vold). Det karakteristiske adfærdsmønster er, at den voldelige forælder afviser at være voldelig ved at beskylde voldsfret for at være forældrefremmedgørende. "Hvem mig? Jeg har ikke være voldelig. Det er bare den anden forælder, der manipulerer børnene til at tage afstand fra mig." Dermed er selve *beskyldningen* om forældrefremmedgørelse en aggressor-markør.

Min erfaring er, at den strategi virker, og at familieretssystemet ikke aktuelt har den fornødne voldsfaglige viden til at opdage, når beskyldningen i virkeligheden er en forsvarsstrategi.

I P9_TA(2021)0406 henvises der særligt til pkt. U:

"der henviser til, at to af de mest prestigefyldte institutioner for mental sundhed, Verdenssundhedsorganisationen og American Psychological Association, afviser brugen af det såkaldte forældrefremmedgørelsessyndrom og lignende begreber og udtryk, eftersom de kan anvendes som en strategi mod volds ofre ved at sætte spørgsmålstejn ved ofrenes habilitet som forældre og affærdige deres udtalelser og den vold, som børn udsættes for; der henviser til, at ifølge EDVAW-plattformens anbefaling bør beskyldninger om forældrefremmedgørelse fremsat af fædre, der begår overgreb mod moderen, betragtes som en videreførelse af statslige myndigheders og aktørers magt og kontrol, herunder dem der træffer afgørelse om forældremyndighed¹."

Og til pkt. 41 (mine understregninger):

"udtrykker bekymring over indvirkningen af kønsstereotyper og fordomme, der medfører utilstrækkelige modtræk mod kønsbaseret vold mod kvinder og manglende tillid til kvinder, navnlig hvad angår angiveligt falske beskyldninger om børnemishandling og vold i hjemmet; udtrykker også bekymring over manglen på specifik oplæring til dommere, anklagere og jurister; understreger betydningen af foranstaltninger til at bekæmpe kønsstereotyper og patriarkalske fordomme gennem uddannelse og oplysningskampagner; opfordrer medlemsstaterne til at overvåge og træde op imod den kulturelle tendens til at ringeagte kvinders ytringer; fordømmer brug, hævvelse og accept af uvidenskabelige teorier og begreber i forældremyndighedssager, som rammer

---

¹ Udtalelse fra EDVAW-plattformen af 31. maj 2019, "Intimate partner violence against women is an essential factor in the determination of child custody".

mødre, der forsøger at indberette sager om børnemishandling eller kønsbaseret vold ved at forhindre dem i at opnå forældremyndighed eller ved at begrænse deres forældrerettigheder; understreger, at det såkaldte forældrefremmedgørelsessyndrom og lignende begreber og termer, som overordnet set bygger på kønsstereotype forestillinger, kan virke til ugunst for kvindelige ofre for partnervold, idet mødre beskyldes for at forårsage "fremmedgørelse" over for faderen, hvorved der rejses tvivl om ofrenes evner som forældre og børnenes vidneudsagn og risikoen for vold mod dem lades ude af betragtning, hvad der undergraver mødrenes og børnenes rettigheder og sikkerhed; opfordrer medlemsstaterne til ikke at anerkende forældrefremmedgørelsessyndrom i deres retspraksis og love og retspleje, og til at afskrække fra eller endog forbyde henvisning hertil i retssager, navnlig i forbindelse med undersøgelser af, om voldsovergreb har fundet sted;"

FN's special rapporteur fremlagde 13.04.2023 en tilsvarende anbefaling i dokumentet A/HRC/53/36, jf. **bilag 4**. Også her betegnes begrebet som et 'pseudo-koncept', og begrebet defineres som en forlængelse af partnervolden; selve *beskyldningen* om forældrefremmedgørelse forstås som en psykisk voldsform, der bruges til at 'overtrumfe' påstande om partnervold.

Endelig konkluderer begge tekster, at fokus på begrebet 'forældrefremmedgørelse' fjerner fokus fra barnets bedste.

Voldsramte kvinder beskyldes systematisk for 'forældrefremmedgørelse'

Også i Danmark har vi sager, der forløber som beskrevet af Europa-Parlamentet og FN's special rapporteur.

Jeg medsender kopi af min orientering af 03.06.2024 til Socialudvalget og til Social-, Bolig- og Ældreministeriet, jf. **bilag 5**. Skrivelsen indeholder et resumé af fire meget voldsomme sager. Disse illustrerer, hvordan begrebet 'forældrefremmedgørelse' i praksis bruges til at sanktionere voldsramte mødre, der alene forsøger at beskytte sig selv og børnene mod retraumatisering. Og hvordan det resulterer i, at børnene ikke får den beskyttelse, de har krav på.

Det er gennemgående for disse sager, at der ikke udarbejdes en standardiseret risikovurdering, og at der aldrig gennemføres en voldsfaglig udredning.

Det er aktuelt den fremherskende børnesagkyndige teori - både blandt Familieretshusets børnesagkyndige og blandt de børnesagkyndige psykologer, som arbejder for domstolene - at børn har behov for samvær også i sager, hvor børnene oplyser, at de har været udsat for seksuelle overgreb. Teorien går ud på, at børnene ellers vil få en ufuldstændig identitetsdannelse. Dette omfatter også dybt traumatiserede børn, der alene kan møde til overvåget samvær, når de hales fysisk afsted.

Det skal i den forbindelse nævnes, at bevisbyrden sjældent løftes i en straffesag i de sager, der kommer til os. Der vil dog altid være andre oplysninger til støtte for påstanden, f.eks. børnenes egne ord og deres reaktioner.

Ordret udtalte Familieretshuset under et møde i en konkret sag, at et barn, der har været udsat for seksuelle overgreb af sin far vil have *brug* for samvær for at lære, at faren også

indeholder noget positivt. Ellers kan barnet ikke få en normal identitetsudvikling, mener man i Familieretshuset. Jeg citerer to af Familieretshusets børnesagkyndige:

"Det fremgår, at [barnet] endnu frygter sin far og frygter, at overgrebene skal ske igen. Dvs. at han husker sin far, som noget, der kun er dårligt. Ens biologiske ophav er så vigtigt for, hvordan man selv dannes, at det vil skade hans identitetsdannelse, at han slet ikke kan få øje på noget positivt i sin egen far. Derfor er det som udgangspunkt bedst for et barn, der er traumatiseret af en forælder, at de har samvær med den forælder – selvfølgelig i form af overvåget samvær – men det er altså det bedste for ham."

Familieretshuset overser her, at enhver heling fra en krise foregår i faser. Disse faser må man respektere, så man ikke arbejder med fremtidsforståelsen på et tidspunkt, hvor barnet endnu har stærkt forhøjet alarmberedskab, har forhøjede forsvarsværker, stadig er i mistrivsel og fortsat er meget sårbart.

Teorien har længe været den fremherskende teori, men det er først i indeværende år, de børnesagkyndige er begyndt at notere den på skrift. Det er den samme teori, som nu er fremherskende hos mange af de børnesagkyndige psykologer, der arbejder for domstolene. I lyset af denne teori er der *ingen* grunde, der udgør 'reelle grunde', der nævnes som undtagelsen i lovforslaget.

Når de børnesagkyndige altså vurderer, at også børn udsat for vold og overgreb bør have samvær, er det indføleligt, at den beskyttende forælder ikke vil være enig i det. Og det er dem, der udgør den personkreds, som allerede nu sanktioneres for at 'forældrefremmedgøre' faren, når de har vanskeligt ved at overbevise barnet om at indgå optimistisk i overvågede samvær samtidigt med, at barnet barrikaderer sig i bilen, hvor det skrider og slår hovedet mod vinduet.

Der er ikke videnskabeligt belæg for teorien, som snarere har politisk karakter. Den illustrerer det normskred, der løbende kendetegner familieretssystemet. Med planen om at sanktionere 'forældrefremmedgørelse' risikerer man at straffe forældre, som ikke er enige i ovennævnte vurdering, selv om vurderingen er forkert og til skade for barnet.

Opsamling

Familieretslovgivningen kendetegnes i forvejen ved meget brede skønssrammer og mangel på håndfaste kriterier. De vage og elastiske bestemmelser delegerer til den enkelte retsmyndighed at indholdsudfylde begreberne, hvilket forringer forudberegneligheden.

De vage og elastiske bestemmelser medvirker også til at overbelaste Familieretshuset og domstolene unødvendigt, fordi sagerne ofte ender som gengangersager. (Rekorden blandt vores sager er 11 år; vores aktuelt ældste gengangersag startede i 2015.)

At tilføje endnu et ikke-velafgrænset begreb, der kan betyde både det ene og det andet, et begreb, som ikke har forskningsmæssigt belæg, og som beviseligt diskriminerer mødre, risikerer at grave grøfterne dybere og at polarisere parterne yderligere. Der bliver blot mere at være uenig om og flere begreber at kæmpe om definitionsmagten over.

Det er noteret, at den del af udkast til lovforslag, som omhandler brugen af begrebet 'forældrefremmedgørelse', ikke har været underlagt en diskriminationsanalyse og heller ikke

en analyse af den internationale ret. Det ville være ønskeligt, idet Danmark med indførelsen af begrebet risikerer at bringe sig selv på kant med Europarådets konvention til forebyggelse og bekæmpelse af vold mod kvinder og vold i hjemmet (Istanbulkonventionen), med EMRK og med retspraksis fra EMD.

Eksempelvis gennemfører vi i Danmark fortsat aldrig de risikovurderinger, som er påkrævet, jf. *M.S.mod Italien* (2022), §§ 114-116 og 123, jf. §§ 148-149. Og når man *undlader* den obligatoriske risikovurdering, kan det være nærliggende i stedet at beskyldte den voldsramte part for at 'forældrefremmedgøre'. At identificere vold forudsætter voldsfaglig viden.

GREVIO, den komité, som overser implementeringen af Istanbulkonventionen, arbejder aktuelt på en opfølgende landerapport om Danmarks overholdelse af Istanbulkonventionen. Danmark fik under baseline-rapporten i 2017 alvorlig kritik af GREVIO for mangelfuld implementering af konventionen. Og i Danmarks statsrapport til GREVIO af 04.07.2023 understreger staten da også sine bestræbelser på at gøre det godt. Ikke desto mindre har jeg haft anledning til at indlevere en omfattende skyggerapport; den er tilgængelig på GREVIO's hjemmeside og på Litehouse Consults hjemmeside.

Vedtagelse af lovforslaget i dets nuværende form vil ikke alene forstærke den klemme på børnene, som de har så stort behov for at blive løftet ud af. Det risikerer også at bringe Danmark på kant med konventionerne og at føre til yderligere kritik, når GREVIO offentliggør sin evalueringsrapport forventet i november måned.

Venlig hilsen,

[Sendt pr. mail og derfor ikke underskrevet]

Iben Elene Oksfeldt

Cand.psych. og indehaver

Tel +45 212 44 444

iben.elene@litehouseconsult.dk

SOCIALT INDBLIK

ARTIKLER ▾

PODCAST ▾

DEBAT

JOBFORUM

Når vi ikke forstår volden, får den lov til at fortsætte

Hvis vi ikke handler, så kommer vi en dag til at skulle sige undskyld til rigtig mange børn, nu som voksne, fordi vi svigtede dem i retssystemet og ikke havde blik for den vold, der faktisk foregik. Sådan skriver Iben Elene Oksfeldt fra Litehouse Consult og

Niels Christian Barkholt, direktør i Social Talks. De beskriver det, de kalder 'fire forskellige virkeligheder', som de har erfaret, at volden typisk bliver tolket ind i, og som de mener er vigtige at kende, fordi de hver især får afgørende konsekvenser i praksis, når konflikten skal håndteres.

22. august 2024

Af Iben Elene Oksfeldt, psykolog,
Litehouse Consult og Niels Christian
Barkholt, direktør i Social Talks

Del indlægget

Der er behov for langt større bevidsthed om hvordan vi opfatter beskvldninger

Der er behov for langt større bevidsthed om, hvordan vi opfatter bekymringer om vold i de komplekse sager i Familieretshuset og i familieretten, hvor forældrene er i høj konflikt indbyrdes. Ofte vil der være tale om vold i en eller anden form, og vores erfaring er, at volden typisk bliver tolket ind i fire forskellige virkeligheder, som hver især får afgørende konsekvenser i praksis, når konflikten skal håndteres. Flere af disse virkeligheder bygger ikke på voldsfaglig viden.

I stedet for at hjælpe med at skabe ro mellem de to parter, risikerer myndighederne at forstærke overgreb eller at vedligeholde den dysfunktionelle relation.

Vi beskriver her de fire forskellige forståelser og opfordrer til, at den enkelte reflekterer over, hvor man selv står i sin forståelse.

Støtte-tilgangen er voldsblind

I støtte-tilgangen har man den opfattelse, at hvis samfundet bare kan vise den voldsramte mor, at far er god nok, så kan den voldsramte 'falde til ro' med deres bekymring. Det er tanken om, at selvom den voldsramte har en voldshistorik bag sig, så kan det ændre sig, hvis blot vi støtter mor, så hendes 'uro' går væk.

Denne tilgang viser sig fx, når Familieretshuset forsøger at tvinge voldsramte mødre til at medvirke under overvåget samvær, eller når kommunerne iværksætter familiebehandling i sager med påstande om vold. Eller når familieretten vælger at bringe mor og far sammen i samme lokale og insisterer på, 'at de skal samarbejde' og 'at der kun må ses fremad' uden et blik for, at der ligger en historik med vold bag. Voldens dynamik får så at sige lov at fortsætte i retslokalet. Skadestuerapporter, som viser, at der har været tale om fysisk vold, samt politirapporter, bliver ikke taget i betragtning.

Set fra et voldsfagligt perspektiv er denne position voldsblind. Man forestiller sig, at problemets kerne skyldes manglende tillid, som forårsager 'uro' hos den voldsramte part. Denne uro kan barnet mærke, tænker man. Man antager, at hvis moderens 'uro' ikke behandles, så overfører hun den til barnet, og dette kan have en 'forældrefremmedgørende' effekt, så barnet tager afstand fra den krænkende forælder.

Det er baggrunden for, at man foreslår, at der iværksættes støtte til den voldsramte part. Motivet er i virkeligheden, at dennes følelser ikke må 'stå i vejen' for barnets ret til samvær. Men i denne tilgang undersøger man ikke og anerkender ikke, at der faktisk har været vold. Og man tilgår heller ikke problemet på en måde, som afhjælper problemets kerne.

Tilgangen medfører snarere, at de voldsramte mødre mister tilliden til det offentlige system. Det vil sige, at tilgangen forværrer problemet. Det skyldes blandt andet, at belastningsreaktioner efter vold ikke afhjælpes med tvang til samarbejde eller tvang til samvær. Voldsofrenes altoverskyggende behov er behovet for sikkerhed for dem selv og deres børn. Og det kræver, at volden identificeres, anerkendes og standses. Dvs. at fokus skal drejes væk fra en indsats til ofret og over på en indsats til krænkeren. Volden bør i voldens agent og ikke i dens objekt, men med støttetilgange er det ofrene, der kommer til at bære ansvaret.

Falske beskyldninger skal straffes

I denne tilgang hævder man, at der er mange falske beskyldninger om voldelige overgreb. Når der ikke er løftet en bevisbyrde i en straffesag, anerkender man ikke, at volden kan have fundet sted. Altså anser man, at udsagn om vold beror på falske beskyldninger, og disse betegnes 'forældrefremmedgørelse'. Begrebet 'forældrefremmedgørelse' dækker altså over, at der har været vold.

Som følge af det perspektiv konkluderer man i stedet om den voldsramte part, at man ikke er en god forælder, når man ikke aktivt bakker op om et ligeværdigt samvær og samarbejde. Er man urolig, må man gå i behandling, så man ikke overfører de negative følelser til barnet.

Fordommen er, at kvinder ikke kan lade være med at overføre deres egne følelser om den anden forælder til børnene. Man anerkender sjældent børnenes udsagn om samvær som værende skabt af deres egne erfaringer. I stedet går man ud fra, at hvis børn reagerer negativt på samvær, må det skyldes manglende støtte fra den voldsramte forælder og evt. direkte manipulation fra den voldsramte forælder, altså 'forældrefremmedgørelse'.

Denne tilgang medfører en meget barsk fremfærd mod voldsramte mødre og børn. Jo mere, de vægrer sig mod samvær, jo mere samvær skal der være, fordi

man anser det for at være en slags 'kur' mod udsagn om vold og frygt og dermed mod den forestillede overføring af egne følelser til barnet.

Tilgangen medfører, at voldsramte mødre oplever sig udsat for et dobbelt overgreb. Først er de udsat for vold. Dernæst bliver de beskyldt for at udøve psykisk vold i form af forældrefremmedgørelse mod den anden forælder.

Psykisk vold: Mor og barn mister kontakt

Der er en gruppe voldsramte kvinder, som har mistet barnet til barnets far. De vil hævde, at det nu er dem, der bliver forældrefremmedgjort af den voldelige far. Faren vil sjældent bakke op om, at barnet skal se moderen. I stedet sætter han konstant barnet i klemme, så barnet nu hverken har tillid til den ene eller den anden forælder. Det vil sige, at den voldsramte forælder mærker tilknytningen gå i stykker på grund af det konstante pres, som barnet lever under. Barnet mister tilliden til alle, trækker sig ind i sig selv og det kalder voldsopfrene så for 'forældrefremmedgørelse'.

Denne position har også en anden udgave i praksis, nemlig når voldsramte kvinder oplever, at den psykisk voldelige far udøver direkte psykisk vold mod barnet ved fx at bruge barnet til at kontrollere den beskyttende forælder. Det kan ske med voldsomme udsagn såsom, at "din mor har smadret vores familie. Hun er ligeglad med dig. Hun løber bare ude i byen med en masse andre mænd. Hun ved ikke, hvad hun selv gør."

Også denne position medfører, at barnet trækker sig ind i sig selv og risikerer at miste tilliden til begge forældre. Her bruges begrebet 'forældrefremmedgørelse' som et synonym for termen psykisk vold.

Indholdstomt begreb fjerner fokus

I denne position anser man, at selve *beskyldningen* om 'forældrefremmedgørelse' fjerner fokus fra volden og også fra barnet. Når et barn ikke ønsker at se en forælder, fordi barnet frygter denne, så antager myndighederne, at barnet er blevet manipuleret til at have denne frygt. Dermed tjener beskyldningen om forældrefremmedgørelse til at dække over volden. Det stjæler fokus. Vi har tilsyneladende lettere ved at tro på, at den voldsramte udøver forældrefremmedgørelse, end på at den voldelige faktisk er voldelig.

forældrefremmedgørelse, end på at den voldelige faktisk er voldelig.

Det, som bliver betegnet som forældrefremmedgørelse, fortrænger et fokus på barnets tarv, og på hvad barnet reelt har brug for, fordi fokus ene og alene forskydes til at handle om konflikten mellem forældrene.

I denne tilgang vurderer man, at begrebet 'forældrefremmedgørelse' i sig selv er diskriminerende uden videnskabeligt grundlag og som en forlængelse af den psykiske vold, man flygtede fra til at starte med.

Begrebet betragtes som et 'pseudokoncept', der gør det nærmest umuligt for voldsramte kvinder og deres børn at komme fri af volden, fordi enhver vægring mod samvær vil blive opfattet som 'forældrefremmedgørelse'.

Skal gå arkæologisk til værks

Det er vigtigt, at personer, der arbejder med disse sager, får en bevidsthed om, hvilken position de selv indtager.

Der er brug for, at vi får voldsfaglighed repræsenteret i Familieretshuset og i familieretten. Vi må blive dygtigere til at forstå det samspil, der er et udtryk for voldens mange former. Det stiller øgede krav til organisering og til forarbejde, til at forstå, hvad der er på spil, til at være nysgerrige på historikken, herunder at se nærmere på skadestuerapporter. Man må gå helt tæt på forældrene og gå *arkæologisk* til værks for at forstå, hvad der er på spil. Og det bør ske, *inden* man sætter parterne sammen, og inden man gør sig tanker om, hvordan denne sag 'skal løses'.

I dag er myndighederne for ofte med til at tillade, at overgreb får lov til at fortsætte, fordi disse sager kun bliver behandlet og forstået på overfladen. I forlængelse heraf tages der beslutninger, der placerer barnet hos den forkerte forælder, og som faktisk svigter barnet. Hvis vi ikke handler, så kommer vi en dag til at skulle sige undskyld til rigtig mange børn, nu som voksne, fordi vi svigtede dem i retssystemet og ikke havde blik for den vold, der faktisk foregik.

Du er måske også interesseret i

Modtager
Notat

2018

Vedr.: Forældrefremmedgørelsessyndrom – findes det?

Dette notat er oprindeligt udarbejdet til klienter hos Litehouse Consult, som er involveret i en social- og samværssag, hvori der hævdes at foregå "forældrefremmedgørelse".

I notatet redegøres der for mit kendskab til forskningen om dette fænomen.

Notatet tager udgangspunkt i en gennemgang af forskningen om "forældrefremmedgørelse", som præsenteres i Saini, M., Johnston, J.R., Fidler, B.J. & Bala N. (2016). Empirical Studies of Alienation. *Parenting Plan Evaluations: Applied Research for the Family Court*, 374-430.

1. Resumé

Begrebet "forældrefremmedgørelsessyndrom" er ikke veldefineret. Empiriske studier har vist, at syndromet ikke optræder som en pålidelig faktor i samværs- eller socialsager.

Der er således ikke konstateret en sikker validitet eller reliabilitet bag begrebet, der er ingen diagnostiske metoder og ingen sikre interventionsmetoder. Tværtimod kan forsøg på at ændre relationen mellem et barn og en forælder, som barnet tager afstand fra, forværre relationen yderligere. Og det er ikke nødvendigvis til barnets bedste at have eller få kontakt med den forælder, det afviser.

Der er ikke belæg for at påstå, at kontakt med begge forældre gavner et barns trivsel og udvikling i alle situationer. Påstand om "forældrefremmedgørelse" medfører tværtimod en risiko for, at man overser andre væsentlige og velbegrundede årsager til, at et barn ikke ønsker kontakt med den ene forælder.

De 58 studier, der er foretaget af begrebet, og som indgår i den nævnte forskningsgennemgang, der ligger til grund for dette notat, er overordnet præget af ikke at leve op til gode forskningsstandarder. Der er hverken empirisk valideret evidens for ætologi, prognose eller behandling.

2. Findes fænomenet "forældrefremmedgørelsessyndrom"?

Begrebet "forældrefremmedgørelsessyndrom" (Parental Alienation Syndrome, herefter benævnt PAS) blev introduceret af psykiateren Richard Gardner i 1985. Begrebet skulle angiveligt dække over et adfærdsmønster, som udvises af børn, der er blevet manipuleret af den ene forælder til at tage afstand fra den anden forælder, typisk i en skilsmisse- eller samværssag.

Begrebet er kontroversielt, da Gardner aldrig selv har præsenteret forskningsmæssige beviser for, at PAS eksisterer. Senere forskning har heller ikke kunnet bekræfte, at PAS findes som et samlet syndrom. PAS er aldrig optaget i hverken det amerikanske eller det danske diagnostiske system, og i England er man gået helt bort fra at bruge begrebet i retssager om forældremyndighed.

1

De forskellige symptomer, der indgår i PAS, findes naturligvis: Et barn kan udvise angst, frygt, disrespekt, fjendtlighed for eller afstandstagen til den ene af sine forældre. Men man kan ikke dermed konkludere, at barnet er blevet manipuleret til at have denne adfærd; forskningen bekræfter altså ikke, at disse symptomer i sig selv viser, at der er foregået nogen manipulation af barnet. Tværtimod kan barnets adfærd være velbegrundet, f.eks. i forhold hos den forælder, barnet tager afstand fra, eller i relationen mellem dem.

PAS-begrebet er baseret på en antagelse om, at børn kan manipuleres til at lyve om f.eks. overgreb eller krænkende adfærd fra en forælder. Forskning har dog vist, at det er meget vanskeligt at manipulere børn til at lyve om dette.

PAS-begrebet hviler også på den antagelse, at børn tager skade af at miste kontakten til den ene forælder. Man har imidlertid ikke kunnet påvise dette forskningsmæssigt, dvs. at der ikke er evidens for at antage, at barnet har eller får følelsesmæssige problemer som følge af den manglende kontakt til en forælder, som barnet tager afstand fra. Det er tværtimod ikke altid bedst for et barn at have kontakt med begge sine forældre.

PAS-begrebet er en simplificering af et meget komplekst område, som synes at have til formål at fremstille den ene forælder som skyldig i noget mod den anden forælder. Selve beskyldningen om PAS fungerer konfliktoptrappende, fordi den rummer hypotesen om, at den ene forælder er "skyldig" og den anden forælder "uskyldig". Det vil sige, at man polariserer en i forvejen anspændt situation, hvis man hævder, at der er tale om forældrefremmedgørelse under en samværskonflikt.

Clemente og Padilla-Racero (2016) går så langt som til at kalde PAS en "ideologi" og ikke en "videnskab" (When courts accept what science rejects: Custody issues concerning the alleged "parental alienation syndrome". *Journal of Child Custody*, 13(2-3), 126-133.)

3. Differentiering

Der findes i dag ingen metoder til at differentiere PAS fra velbegrundet afstandstagen til den ene forælder. En velbegrundet afstandstagen kan f.eks. være omsorgssvigt, overgreb, vold (eller at barnet har været vidne til partnervold), grænseuklarhed eller afvigelser i relationen.

Nogle har betragtet fremmedgørelsen hos barnet som et udtryk for en forstyrrelse i barnets udvikling, men der er ikke belæg for denne påstand.

Der findes ingen studier af forholdet mellem årsag og effekt. Vi ved altså ikke, om forælderen selv startede med at udvise en afvigende adfærd, udviste nedsatte forældreevner eller krænkede barnet forud for barnets afvisning af den forælder. Barnets afvisning af en forælder kan altså pege tilbage mod forhold hos denne forælder selv.

4. Hvad kan forårsage, at børn tager afstand fra en forælder?

Gardner hævdede, at PAS opstår som følge af, at den ene forælder manipulerer barnet eller påvirker barnet til at tage afstand fra den anden forælder, og at barnets adfærd altså ikke har andre væsentlige årsager end manipulation.

Det følger heraf, at den anden forælder er uden andel i årsagen til barnets adfærd. Studier viser imidlertid noget andet.

Et studie støtter f.eks., at der kan være tale om en dynamik mellem begge forældre, som påvirker barnet til at tage afstand fra den ene af dem, og at den "fremmedgjorte" forælder altså selv bærer en del af ansvaret. Dette studie tyder på, at barnet i en sådan situation knytter sig til den af forældrene, som samtidig har en varm forældrestil, og tager afstand fra en forælder, som har en kold forældrestil, forstået som manglende empati og indlevelse i barnet.

5. Intervention

Hvad kan og bør man gøre, hvis et barn tager afstand fra den ene forælder? Forskningen kan desværre ikke give noget entydigt svar. I USA har man forsøgt med en lang række forskellige måder at intervenere på, og udfaldet fremstår tilfældigt: I nogle sager forbedres relationen, i andre sager forværres relationen.

Forskningen kan ikke svare på, hvilken prognose situationen har, eller hvordan den skal behandles. Forsøg på at ændre relationen kan netop forværre relationen, også selv om forsøget er af terapeutisk eller undervisningsmæssig karakter. Og man kan ikke på forhånd fastslå, om intervention vil gavne eller skade barnet.

Der er ikke evidens for, at intervention kan føre til en god relation til begge forældre på én gang. Tværtimod advarer forskerne om, at man skal være forsigtig med, at fokus på påstand om PAS kan aflede opmærksomheden fra det egentlige problem.

Gardner præsenterede selv en hypotese om, at barnet om nødvendigt må fjernes fra den forælder, der angiveligt har manipuleret det, og placeres hos den "fremmedgjorte" forælder for at genoprette relationen. Også selv om dette medfører, at man må afskære barnet fra kontakt til den forælder, barnet er mest knyttet til.

Clemente og Padilla-Racero (When courts accept what science rejects: Custody issues concerning the alleged "parental alienation syndrome" 2016. *Journal of Child Custody*, 13(2-3), 126-133) kalder dette for "trusselsterapi", og det har påviseligt negative følgevirkninger for barnet.

Venlig hilsen

Iben Elene Oksfeldt

Cand.psych., indehaver af Litehouse Consult

Tel +45 2124 4444

iben.elene@litehouseconsult.dk

Europa-Parlamentet

2019-2024

VEDTAGNE TEKSTER

P9_TA(2021)0406

Konsekvenserne for kvinder og børn af partnervold og forældremyndighedsrettigheder

Europa-Parlamentets beslutning af 6. oktober 2021 om konsekvenserne for kvinder og børn af partnervold og forældremyndighedsrettigheder (2019/2166(INI))

Europa-Parlamentet,

- der henviser til artikel 2 og 3, stk. 3, i traktaten om Den Europæiske Union (TEU) og artikel 6, 8 og 67 i traktaten om Den Europæiske Unions funktionsmåde (TEUF),
- der henviser til Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 2012/29/EU af 25. oktober 2012 om minimumsstandarder for ofre for kriminalitet med hensyn til rettigheder, støtte og beskyttelse (direktivet om ofres rettigheder)¹,
- der henviser til artikel 21, 23, 24 og 47 i Den Europæiske Unions Charter om Grundlæggende Rettigheder ('chartret'),
- der henviser til Europarådets konvention om forebyggelse og bekæmpelse af vold imod kvinder og vold i hjemmet (Istanbulkonventionen), der trådte i kraft den 1. august 2014,
- der henviser til FN's konvention om barnets rettigheder af 20. november 1989,
- der henviser til generel bemærkning nr. 13 fra Komitéen for Barnets Rettigheder af 18. april 2011 om barnets ret til beskyttelse mod alle former for vold,
- der henviser til Haagerkonventionen af 25. oktober 1980 om internationale barnebortførelser,
- der henviser til Haagerkonventionen af 29. maj 1993 om beskyttelse af børn og om samarbejde med hensyn til internationale adoptioner,
- der henviser til Europa-Parlamentets og Rådets direktiv (EU) 2016/800 af 11. maj 2016 om retssikkerhedsgarantier for børn, der er mistænkte eller tiltalte i straffesager²,
- der henviser til den europæiske menneskerettighedskonvention,
- der henviser til FN-konventionen af 18. december 1979 om afskaffelse af alle former

---

¹ EUT L 315 af 14.11.2012, s. 57.

² EUT L 132 af 21.5.2016, s. 1.

for diskrimination imod kvinder, og generelle anbefaling nr. 35 om kønsbaseret vold mod kvinder til ajourføring af generelle anbefaling nr. 19 om vold mod kvinder fra Komitéen for Afskaffelse af Diskrimination mod Kvinder,

- der henviser til den europæiske søjle for sociale rettigheder, navnlig princip nr. 2,
- der henviser til 2030-dagsordenen for bæredygtig udvikling, som trådte i kraft den 1. januar 2016, og navnlig verdensmål nr. 5 for bæredygtig udvikling om ligestilling mellem kønnene samt verdensmål nr. 16.2 om udryddelse af alle former for overgreb, udnyttelse, handel med og alle former for vold mod og tortur af børn,
- der henviser til Kommissionens forslag af 4. marts 2016 til Rådets afgørelse om Den Europæiske Unions indgåelse af Europarådets konvention til forebyggelse og bekæmpelse af vold mod kvinder og vold i hjemmet (COM(2016)0109),
- der henviser til Kommissionens meddelelse af 5. marts 2020 med titlen "Et EU med ligestilling: strategi for ligestilling mellem mænd og kvinder 2020-2025" (COM(2020)0152), navnlig dens første mål om at gøre kvinder og piger fri fra vold og stereotyper,
- der henviser til Kommissionens meddelelse af 12. november 2020 med titlen "En Union med lige muligheder: Strategi for ligestilling af LGBTIQ-personer 2020-2025" (COM(2020)0698),
- der henviser til Kommissionens meddelelse af 24. juni 2020 med titlen "EU-strategi for ofres rettigheder (2020-2025)" (COM(2020)0258),
- der henviser til arbejdsdokument af 6. marts 2019 fra Kommissionens tjenestegrene om 2019-rapporten om ligestilling i EU (SWD(2019)0101),
- der henviser til sin beslutning af 12. september 2017 om forslag til Rådets afgørelse om Den Europæiske Unions indgåelse af Europarådets konvention til forebyggelse og bekæmpelse af vold mod kvinder og vold i hjemmet¹,
- der henviser til sin beslutning af 28. november 2019 om EU's tiltrædelse af Istanbulkonventionen og andre foranstaltninger til bekæmpelse af kønsbaseret vold²,
- der henviser til sin beslutning af 17. december 2020 om behovet for en særlig rådssammensætning om ligestilling mellem kønnene³,
- der henviser til sin beslutning af 21. januar 2021 om kønsperspektivet i covid-19-krisen og perioden efter krisen⁴,
- der henviser til sin beslutning af 21. januar 2021 om EU's strategi for ligestilling mellem kønnene⁵,

---

¹ EUT C 337 af 20.9.2018, s. 167.

² EUT C 232 af 16.6.2021, s. 48.

³ Vedtagne tekster, P9_TA(2020)0379.

⁴ Vedtagne tekster, P9_TA(2021)0024.

⁵ Vedtagne tekster, P9_TA(2021)0025.

- der henviser til Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 2011/99/EU af 13. december 2011 om den europæiske beskyttelsesordre¹,
  - der henviser til Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EU) nr. 606/2013 af 12. juni 2013 om gensidig anerkendelse af beskyttelsesforanstaltninger i civilretlige spørgsmål²,
  - der henviser til Rådets forordning (EF) nr. 2201/2003 af 27. november 2003 om kompetence og om anerkendelse og fuldbyrdelse af retsafgørelser i ægteskabssager og i sager vedrørende forældreansvar (Bruxelles IIa-forordningen)³,
  - der henviser til kønsligestillingsindekset for 2020 fra Det Europæiske Institut for Ligestilling mellem Mænd og Kvinder (EIGE),
  - der henviser til EIGE-undersøgelsen af 12. juni 2019 om data om partnervold i EU ("Understanding intimate partner violence in the EU: the role of data"),
  - der henviser til EIGE-undersøgelsen af 18. november 2019 om vejledning for politi til risikoanalyse og -forvaltning vedrørende partnervold ("A guide to risk assessment and risk management of intimate partners violence against women for police"),
  - der henviser til rapporten fra Den Europæiske Unions Agentur for Grundlæggende Rettigheder (FRA) af 3. marts 2014 om EU-dækkende undersøgelse af vold mod kvinder ("Violence against women: an EU-wide survey"),
  - der henviser til platformen for uafhængige ekspertmekanismer vedrørende forskelsbehandling og vold mod kvinder (EDVAW-platformen) og dens erklæring af 31. maj 2019 "Intimate partner violence against women is an essential factor in the determination of child custody",
  - der henviser til erklæringen af 24. marts 2020 fra Marceline Naudi, formand for Europarådets ekspertgruppe for indsatsen mod vold mod kvinder og vold i hjemmet, "For many women and children, the home is not a safe place", om behovet for at opretholde Istanbulkonventionens standarder under en pandemi,
  - der henviser til forretningsordenens artikel 54,
  - der henviser til de fælles drøftelser mellem Retsudvalget og Udvalget om Kvinders Rettigheder og Ligestilling, jf. forretningsordenens artikel 58,
  - der henviser til betænkning fra Retsudvalget og Udvalget om Kvinders Rettigheder og Ligestilling (A9-0254/2021),
- A. der henviser til, at ligestilling mellem kønnene er en grundlæggende værdi og et centralt mål for EU og bør indgå i alle Unionens politikker; der henviser til, at retten til ligebehandling og ikkeforskelsbehandling er en grundlæggende rettighed, der er

---

¹ EUT L 338 af 21.12.2011, s. 2.

² EUT L 181 af 29.6.2013, s. 4.

³ EUT L 338 af 23.12.2003, s. 1.

nedfældet i traktaterne¹ og i chartret², og bør respekteres fuldt ud; der henviser til, at kønsbaseret vold i alle dens afskygninger udgør en ekstrem form for diskrimination og en krænkelse af menneskerettighederne, og er rodfastet i ulighed mellem kønnene, som den bidrager til at fastholde og forstærke; der henviser til, at denne form for vold har oprindelse i og fastholder stereotyper forestillinger om kvinders og mænds roller og evner med udgangspunkt i ulige magtrelationer i samfundet; der henviser til, at denne vold fortsat er udbredt og påvirker kvinder på alle niveauer i samfundet, uanset alder, uddannelse, indkomst, social stilling, oprindelsesland eller bopæl, og der henviser til, at den er en af de alvorligste hindringer for at opnå ligestilling mellem kønnene; der henviser til, at kvinder og børn i EU som følge af forskellig politik og lovgivning i de enkelte medlemsstater ikke nyder samme grad af beskyttelse mod kønsbaseret vold;

- B. der henviser til, at kvinder, på trods af talrige tilfælde af formel anerkendelse og fremskridt inden for ligestillingen, stadig forskelsbehandles og stilles værre end mænd, og at der fortsat består sociale, økonomiske og kulturelle uligheder; der henviser til, at EIGE 2020-kønsligestillingsindekset viser, at der endnu ikke er noget EU-land, der har opnået fuld ligestilling; der henviser til, at EU's fremskridt inden for ligestilling stadig er langsomme, og at indekspointene i gennemsnit forbedres med ét point hvert andet år; der henviser til, at det i dette tempo vil tage nærvæd 70 år for EU at opnå ligestilling mellem kønnene; der henviser til, at Europa-Parlamentet allerede har opfordret til, at der oprettes en ny rådssammensætning af ministre og statssekretærer med portefølje om ligestilling;
- C. der henviser til, at de forskellige former for undertrykkelse ikke sker alene, men overlapper hinanden og udøves samtidig, hvilket udløser intersektionelle former for forskelsbehandling; der henviser til, at forskelsbehandling på grund af køn ofte sker i samspil med andre former for forskelsbehandling, herunder på grund af race, farve, etnisk eller social oprindelse, genetiske anlæg, sprog, religion eller tro, politiske eller andre anskuelser, tilhørsforhold til et nationalt mindretal, formueforhold, fødsel, handicap, alder og seksuel orientering;
- D. der henviser til, at der gennem det seneste årti på globalt og EU-plan har fundet et synligt og organiseret angreb på ligestillingen og kvinders rettigheder sted;
- E. der henviser til, at ligestilling mellem kønnene er en nødvendig betingelse for en innovativ, konkurrencedygtig og velstående EU-økonomi, der kan skabe nye arbejdspladser og øget produktivitet, navnlig i relation til digitaliseringen og omstillingen til en grøn økonomi;
- F. der henviser til, at partnervold omfatter enhver fysisk, seksuel, psykologisk eller økonomisk vold, der finder sted mellem tidligere eller nuværende ægtefæller eller partnere, uanset om gerningsmanden deler eller har delt bopæl med offeret; der henviser til, at partnervold er en af de mest udbredte former for kønsbaseret vold, idet det anslås, at 22 % af alle kvinder har været udsat for fysisk og/eller seksuel vold, og at 43 % har været udsat for psykisk vold fra deres partners side³; der henviser til, at kvinder og børn er uforholdsmæssigt hårdt ramt af denne form for vold; der henviser til, at udtrykket

---

¹ Artikel 2 og 3, stk. 3, i traktaten om Den Europæiske Union og artikel 8, 10, 19 og 157 i TEUF.

² Artikel 21 og 23 i chartret.

³ FRA's rapport af 3. marts 2014 "Violence against women: an EU-wide survey".

"vold i hjemmet" forstås som "alle former for fysisk, seksuel, psykologisk eller økonomisk vold som forekommer inden for familien eller husstanden eller mellem tidligere eller nuværende ægtefæller eller partnere, hvad enten gerningsmanden er offerets nuværende eller forhenværende sambo"¹; der henviser til, at vold i hjemmet er et alvorligt og ofte længerevarende, skjult socialt problem, som kan påføre systemiske fysiske og psykiske traumer med alvorlige følger for ofrene og med tungtvejende indvirkning på hele familiens følelsesmæssige, økonomiske og sociale tilstand, idet gerningsmanden er en person, som offeret burde kunne have tillid til; der henviser til, at mellem 70 % og 85 % af børnene kender den person, der mishandler dem, og at langt størsteparten af dem er ofre for overgreb begået af personer, de har tillid til²; der henviser til, at ofre ofte udsættes for tvang fra deres mishandlers side i form af intimidering, kontrol, isolation og overfusning;

- G. der henviser til, at omfanget af partnervold er endnu større i landdistrikter og afsidesliggende lokalsamfund end i byområder; der henviser til, at kvinder i landdistrikter og afsidesliggende egne i højere grad udsættes for partnervold samt en større hyppighed og alvorligere grad af fysisk, psykisk og økonomisk mishandling, som forstærkes af den omstændighed, at de bor længere væk fra de tilgængelige ressourcer og tjenester, hvor de ville kunne søge hjælp; der henviser til, at ringe indsigt i fænomenet vold i hjemmet hos sundhedsvæsen, sociale myndigheder og juridiske apparater i landdistrikter og afsidesliggende egne er et stort problem for overlevende efter partnervold;
- H. der henviser til, at størstedelen af husstande med enlige forsørgere på EU-plan omfatter enlige mødre, som er særligt økonomisk sårbare, navnlig dem i lavtlønsektoren, og mere tilbøjelige til at forlade arbejdsmarkedet tidligt, fordi de får børn, hvilket stiller dem ringere, når de siden forsøger at vende tilbage til arbejdsmarkedet; der henviser til, at 40,3 % af husstandene med enlige forsørgere i EU var truet af fattigdom eller social udstødelse i 2019³;
- I. der henviser til, at 30 % af kvinder, der har oplevet seksuelle overgreb fra nuværende eller tidligere partners side, også oplevede seksuel vold i barndommen, og til, at 73 % af mødre, der har været ofre for fysisk og/eller seksuel vold udøvet af en partner, angiver, at mindst et af deres børn er bekendt med, at denne vold har fundet sted⁴;
- J. der henviser til, at nedlukningsforanstaltninger og social distancering under coronapandemien i mange medlemsstater er blevet sat i forbindelse med en eksponentiel stigning i forekomsten og intensiteten af tilfælde af vold i hjemmet, psykisk vold, tvang og cybervold og med en stigning på 60 % i antallet af nødopkald fra ofre for vold i hjemmet⁵; der henviser til, at pålæg om at blive hjemme og den alarmerende stigning i "skyggepandemien" gjorde det vanskeligt for kvinder og børn at få adgang til effektiv beskyttelse, støttetjenester og retspleje og afslørede, at støtteressourcer og -strukturer

---

¹ Istanbulkonventionen.

² Europarådet, "Human Rights Channel: Stop Child Sexual Abuse in Sport", tilgået 21. juli 2021.

³ Eurostat, "Children in risk of poverty or social exclusion", data fra oktober 2020.

⁴ FRA-rapport af 3. marts 2014, "Violence against women: an EU-wide survey".

⁵ Pressemeddelelse af Dr. Hans Henri P. Kluge, Verdenssundhedsorganisationens regionale direktør for Europa, af 7. maj 2020 under overskriften "During COVID-19 pandemic, violence remains preventable, not inevitable".

var utilstrækkelige, og at ofrene havde begrænset adgang til støttetjenester, således at mange af dem stod uden tilstrækkelig og rettidig beskyttelse; der henviser til, at bedste praksis inden for specifikke foranstaltninger til at yde ofre rettidig og tilgængelig hjælp, herunder oprettelse af SMS-nødlinjer eller af hjælpeskranker i apoteker og supermarkeder bør udbredes blandt medlemsstaterne; der henviser til, at partnervold mod kvinder, til trods for fænomenets udbredelse, stadig er underrapporteret i EU pga. tilbageholdenhed af forskellige grunde hos ofre, pårørende, venner, bekendte og naboer, navnlig under coronapandemien, og henviser til, at der er en fremtrædende mangel på samlende, sammenlignelige og kønsopdelte data, hvilket gør det vanskeligt til fulde at måle indvirkningen af krisen; der henviser til, at FRA's undersøgelse om vold mod kvinder viser, at ofrene indberetter de mest alvorlige tilfælde af partnervold til politiet i blot 14 % af tilfældene, og at to tredjedele af kvindelige ofre systematisk undlader af henvende sig til myndighederne, på grund af enten frygt, manglende information om ofres rettigheder eller som følge af en grundlæggende opfattelse af, at partnervold er et privat anliggende, som ikke bør komme andre til kendskab¹;

- K. der henviser til, at vold i hjemmet og kønsbaseret vold er steget som følge af de nedlukningsforanstaltninger, der er blevet iværksat under coronapandemien, og ifølge den seneste rapport fra Europol er seksuelt misbrug af børn online i EU steget voldsomt²;
- L. der henviser til, at der under nedlukningen er rapporteret om en betydelig stigning i vold i hjemmet mod LGBTI-personer, især unge;
- M. der henviser til, at der også skal tages behørigt hånd om økonomisk vold mod kvinder, der har form af skade på ejendom eller begrænsning af adgang til økonomiske midler, uddannelse eller arbejdsmarkedet eller misligholdelse af økonomiske forpligtelser såsom underholdsbidrag, idet manglende økonomisk uafhængighed og penge i familien går hånd i hånd med de andre former for vold og skaber endnu en fælde for ofrene; der henviser til, at ofre, der ikke er økonomisk uafhængige, ofte tvinges til at blive boende med mishandleren på samme bopæl for at undgå økonomisk usikkerhed, hjemløshed eller fattigdom, og til, at denne tendens på det seneste er blevet forstærket af coronapandemien; der henviser til, at rimelig løn og økonomisk uafhængighed er en afgørende forudsætning for kvinders mulighed for at komme ud af et krænkende og voldeligt forhold; der henviser til, at håndhævelsen af retsafgørelser om erstatning i nogle medlemsstater kan indebære, at offeret tvinges til at opretholde kontakt med mishandleren, hvilket bringer hende i risiko for yderligere fysisk og følelsesmæssig overlast;
- N. der henviser til, at børn også kan lide af "overværet vold"³ i hjemmet og familiekredse, idet de kan være vidner til forskellige slags mishandling i form af fysisk, verbal, psykologisk, seksuel og økonomisk vold mod personer, som de tilskriver en særlig status, eller på anden vis har knyttet følelsesmæssig bånd til; der henviser til, at en sådan vold har meget alvorlige konsekvenser for barnets psykologiske og følelsesmæssige udvikling, og at det derfor er vigtigt at være tilstrækkelig opmærksom på denne form for

---

¹ FRA's rapport af 3. marts 2014 "Violence against women: an EU-wide survey".

² Europol-rapport af 19. juni 2020, "Exploiting isolation: offenders and victims of online child sexual abuse during the COVID-19 pandemic".

³ Europarådets redegørelse af 11. maj 2011 til Europarådets konvention til forebyggelse og bekæmpelse af vold mod kvinder og vold i hjemmet.

vold i forbindelse med separationssager og forældremyndighedsafgørelser og sikre, at hensynet til barnets tarv vejer tungest, navnlig med henblik på at fastlægge forældremyndigheden og samværsretten i separationssager; der henviser til, at "overværet vold" ikke altid er let genkendelig, og at kvinder, der er ofre for vold i hjemmet, lever under konstant pres og følelsesmæssige vanskeligheder; der henviser til, at domstolene i sager, der involverer vold i hjemmet og spørgsmål om beskyttelse af børn, bør tage eksperter med viden og redskaber med på råd for at undgå, at der træffes afgørelser mod moderen, uden at alle sagens forhold tages behørigt i betragtning;

- O. der henviser til, at undervisning spiller en grundlæggende rolle i opbygningen af børns og unges evner til at danne sunde relationer, især ved at undervise dem i kønsnormer, ligestilling, magtdynamik i parforhold, samtykke og i at respektere andres grænser, og at dette er med til at bekæmpe kønsbaseret vold; der henviser til, at ifølge UNESCO's internationale tekniske vejledning om seksualundervisning giver læseplansbaseret programmer for omfattende seksualundervisning af børn og unge mulighed for at udvikle viden, positive holdninger og færdigheder på dette område, herunder respekt for menneskerettighederne, ligestilling, samtykke og mangfoldighed, og henviser til, at det styrker børns og unges stilling;
- P. der henviser til, at det for at løse problemet med kønsbaseret vold er nødvendigt at råde over konsekvente og sammenlignelige administrative data baseret på solide og koordinerede rammer for dataindsamling; der henviser til, at de nuværende foreliggende data, der er indsamlet af medlemsstaternes retshåndhævende myndigheder og retsvæsen, ikke afspejler det fulde omfang af partnervold eller dens indvirkning og langsigtede effekt på både kvinder og børn, da nogle medlemsstater f.eks. hverken indsamler kønsopdelte, sammenlignelige data om kønsbaseret vold eller opererer med partnervold som en specifik lovovertrædelse, hvilket medfører en gråzone, der afspejler, at det faktiske omfang og hyppighed af partnervold i vid udstrækning hverken er kvantificeret eller kortlagt; der henviser til, at der også mangler data om den forhøjede risiko for og forekomst af vold i hjemmet og partnervold for specifikke grupper såsom grupper af kvinder, der er ringere stillede eller som forskelsbehandles;
- Q. der henviser til, at man i nogle medlemsstater ofte forsømmer at tage hånd om partnervold mod kvinder, og at man i sager om forældremyndighed, samværsret, kontakt- og besøgsordninger og -afgørelser tilsyneladende opererer med en regel om fælles forældremyndighed som udgangspunkt; der henviser til, at forsømmelse af denne type vold får alvorlige konsekvenser for kvinder og børn, da overgrebene kan eskalere til kvindedrab og/eller barnemord; der henviser til, at ofre for partnervold har brug for særlige beskyttelsesforanstaltninger; der henviser til, at ofrenes situation forværres markant, hvis de er økonomisk eller socialt afhængige af gerningsmanden; der henviser til, at det derfor er vigtigt fuldt ud at tage hensyn til denne form for vold, når der træffes afgørelse om separations- og forældremyndighedsordninger, og at afklare påstande om vold før behandling af spørgsmålet om forældremyndighed og samværsret; der henviser til, at medlemsstaternes domstole bør drage omsorg for, at der foretages en omfattende vurdering i henhold til princippet om barnets tarv med henblik på at fastlægge forældremyndighed og samværsret, herunder med høring af barnet selv og med inddragelse af alle relevante forvaltninger, og at der ydes psykologisk støtte og tages hensyn til alle involverede fagfolks ekspertise;
- R. der henviser til, at de retshåndhævende myndigheders risikovurderinger i de fleste medlemsstater ikke systematisk omfatter oplysninger fra børn om deres erfaringer med

partnervold;

- S. der henviser til, at barnets tarv altid bør være det primære hensyn i alle afgørelser vedrørende børn, herunder familietvister, og henviser til, at ethvert barns ret til at have kontakt med begge forældre som omhandlet i artikel 8 i den europæiske menneskerettighedskonvention og artikel 9 i FN's konvention om barnets rettigheder bør indskrænkes, hvis det er nødvendigt af hensyn til barnets tarv;
- T. der henviser til, at i henhold til artikel 12 i FN-konventionen om barnets rettigheder og artikel 4 og 16 i direktiv (EU) 2016/800 har børn ret til at udtrykke deres synspunkter i alle forhold, der vedrører dem, herunder i retslige og administrative sagsforløb, og henviser til, at deres synspunkter altid skal tillægges primær vægt i overensstemmelse med deres alder og modenhed;
- U. der henviser til, at to af de mest prestigefyldte institutioner for mental sundhed, Verdenssundhedsorganisationen og American Psychological Association, afviser brugen af det såkaldte forældrefremmedgørelsessyndrom og lignende begreber og udtryk, eftersom de kan anvendes som en strategi mod voldsofre ved at sætte spørgsmålstejn ved ofrenes habilitet som forældre og affærdige deres udtalelser og den vold, som børn udsættes for; der henviser til, at ifølge EDVAW-plattformens anbefaling bør beskyldninger om forældrefremmedgørelse fremsat af fædre, der begår overgreb mod moderen, betragtes som en videreførelse af statslige myndigheders og aktørers magt og kontrol, herunder dem der træffer afgørelse om forældremyndighed¹;
- V. der henviser til, at anonyme klager og klager, som ofrene efterfølgende trækker tilbage, kan hæmme myndighedernes yderligere efterforskning og udgøre en hindring for forebyggelse af yderligere vold;
- W. der henviser til, at straffesager, der udspringer af en klage over vold i hjemmet, ofte behandles helt adskilt fra separationssager og sager om forældremyndighed; der henviser til, at dette kan betyde, at der beordres fælles forældremyndighed over børnene, og/eller at der tilkendes samværsret, som bringer offerets og børnenes rettigheder og sikkerhed i fare; der henviser til, at dette kan få uoprettelige konsekvenser for børns mentale og følelsesmæssige udvikling, hvilket klart strider mod deres tarv; der henviser til, at medlemsstater derfor er nødt til at sørge for, at ofre, så vidt som de har brug for det, har gratis adgang til fortrolige offerstøttetjenester, der handler i ofrenes interesse før, under og i et passende tidsrum efter straffesagen, herunder gennem et system med psykosocial støtte – navnlig under og efter afhøringer – som tager hensyn til de følelsesmæssige spændinger, der er forbundet med omstændighederne;
- X. der henviser til, at i henhold til artikel 67 i TEUF bør Unionen udgøre et område med frihed, sikkerhed og retfærdighed, hvor de grundlæggende rettigheder respekteres, og i den forbindelse er ikkediskriminerende adgang til klage og domstolsprøvelse for alle af afgørende betydning;
- Y. der henviser til, at det er nødvendigt at sikre, at ofrenes sikkerhed og beskyttelse af dem i familieretlige sager er det primære hensyn, at der ikke anvendes alternative

---

¹ Udtalelse fra EDVAW-plattformen af 31. maj 2019, "Intimate partner violence against women is an essential factor in the determination of child custody".

tvistbilæggelsesmekanismer såsom mægling i sager, hvor kvinder og børn har været udsat for vold, hverken før eller under retssagen, således at ofrene skånes for yderligere overlast;

- Z. der henviser til, at Istanbulkonventionen kræver, at parterne vedtager lovgivningsmæssige eller andre nødvendige foranstaltninger for at sikre, at der tages hensyn til tilfælde af vold i hjemmet, når der træffes afgørelse om forældremyndighed og samværsret i forbindelse med børn, og at udøvelsen af enhver form for samværsret eller forældremyndighed hverken bringer offerets eller børnenes rettigheder og sikkerhed i fare¹; der henviser til, at Istanbulkonventionen otte år efter dens ikrafttrædelse endnu ikke er ratificeret af alle medlemsstater eller af EU; der henviser til, at Istanbulkonventionen er den vigtigste eksisterende internationale ramme til forebyggelse og bekæmpelse af kønsbaseret vold;
- AA. der henviser til, at fælles forældremyndighed i situationer med partnervold udsætter kvinder for eskalerende voldelige overgreb, der ellers kunne have været forebygget, idet de tvinges til at bo i geografisk nærhed af deres mishandlere og udsættes for yderligere fysisk og psykisk vold samt følelsesmæssig mishandling, hvilket kan have en direkte eller indirekte indvirkning på børn; der henviser til, at i tilfælde af partnervold bør kvinders og børns ret til at blive beskyttet og leve et liv uden fysisk og psykisk vold have forrang frem for præferencen for fælles forældremyndighed; der henviser til, at børnemishandling begået af gerningsmænd, der udøver partnervold, kan fungere som en taktik til at udøve kontrol over og begå vold mod moderen, hvilket er en form for indirekte kønsbaseret vold, der i nogle medlemsstater betegnes som "stedfortrædervold";
- AB. der henviser til, at telefonhjælpelinjer er en afgørende kanal til at få støtte, men at kun 13 medlemsstater har oprettet EU's 116 006-hjælpelinje for alle ofre for forbrydelser, og kun få medlemsstater har specialiserede hjælpelinjer for partnervold;
- AC. der henviser til, at partnervold hænger uløseligt sammen med vold mod børn og børnemishandling; der henviser til, at det at udsætte børn for at overvære vold i hjemmet skal betragtes som vold mod børn; der henviser til, at børn, der er udsatte for vold i hjemmet, vil pådrage sig skader på deres mentale og/eller fysiske helbred, som kan være akutte og kroniske; der henviser til, at overlast mod børn i situationer med vold mod kvinder kan fortsætte og eskalere i forbindelse med forældretvister om forældremyndighed og omsorg; der henviser til, at børns mentale sundhed og trivsel er blevet forværret på grund af karantæneforanstaltningerne som følge af coronapandemien; der henviser til, at antallet af mentale sundhedstjenester for børn varierer betydeligt fra medlemsstat til medlemsstat, og at det i mange ikke er tilstrækkeligt;
- AD. der henviser til, at opvækst i et voldeligt hjem har meget negative konsekvenser for barnets fysiske, følelsesmæssige og sociale udvikling og dets efterfølgende adfærd som voksen; der henviser til, at hvis man som barn udsættes for vold, enten ved at opleve mishandling og/eller overvære partnervold, udgør dette en risikofaktor for, om man som voksen kan være særlig udsat for voldsovergreb eller selv vil begå vold, eller for at opleve adfærdsmæssige, fysiske eller psykiske helbredsproblemer;

---

¹ Artikel 31 i Istanbulkonventionen.

- AE. der henviser til, at det til trods for fremskridt fremgår af de senest foreliggende rapporter, at ofre for forbrydelser stadig ikke er i stand til fuldt ud at udøve deres rettigheder i EU; der henviser til, at adgang til støttetjenester er afgørende for kvinder, der udsættes for partnervold; der henviser til, at antallet af både alment dækkende og specialiserede støttetjenester til ofre for partnervold fortsat er utilstrækkeligt, og at ofrene ofte har vanskeligt ved at opnå rettens hjælp på grund af manglende information og utilstrækkelig støtte og beskyttelse; der henviser til, at ofre ofte udsættes for sekundær viktimisering i straffesager og i forbindelse med erstatningskrav; der henviser til, at der er talrige tilfælde, hvor retshåndhævende myndigheder og retsvæsenet ikke er i stand til at yde tilstrækkelig støtte til kvinder og børn, der er ofre for vold i hjemmet, og til, at ofre for kønsbaseret vold endda har været udsat for forsømmelig adfærd eller uhensigtsmæssige kommentarer, når de anmeldte volden; der henviser til, at civilsamfundsorganisationer og offentlige organer, navnlig dem der arbejder med og for børn og ofre for vold i hjemmet og kønsbaseret vold, er vigtige aktører i forebyggelsen og håndteringen af vold i hjemmet og partnervold; der henviser til, at sådanne organisationer også kan yde værdifulde bidrag til politikker og lovgivning som følge af deres erfaringer med græsrodsniveauet; der henviser til, at EU-finansieringsprogrammer såsom programmet for retlige anliggender og programmet for borgere, ligestilling, rettigheder og værdier kan anvendes til beskyttelses- og støtteaktiviteter til ofre for vold i hjemmet og kønsbaseret vold, herunder for at sikre adgang til domstolsprøvelse og finansiering af civilsamfundsorganisationer, der arbejder med ofre;
- AF. der henviser til, at tværnationale separations- og skilsmisseprocedurer samt sager om forældremyndighed varer længere; der henviser til, at øget mobilitet inden for EU har ført til et stigende antal tværnationale tvister om forældreansvar og forældremyndighed; der henviser til, at automatisk anerkendelse af afgørelser om sager om forældremyndighed, hvor der er tale om kønsbaseret vold, er problematisk, da lovgivningen om kønsbaseret vold varierer mellem medlemsstaterne, og ikke alle medlemsstater anerkender partnervold som en strafbar handling og en form for kønsbaseret vold; der henviser til, at Kommissionen skal intensivere sine bestræbelser på i alle medlemsstater at fremme en konsekvent og konkret gennemførelse af principperne og målene i FN's konvention om barnets rettigheder, der er blevet ratificeret af alle EU's medlemsstater; der henviser til, at medlemsstaterne, som parter til FN's konvention om barnets rettigheder, skal prioritere hensynet til barnets tarv højest i alle offentlige tiltag, herunder i forbindelse med tværnationale familietvister; der henviser til, at artikel 83, stk. 1, i TEUF giver mulighed for at "fastsætte minimumsregler for, hvad der skal anses for strafbare handlinger, samt for straffene herfor på områder med kriminalitet af særlig grov karakter, der har en grænseoverskridende dimension som følge af overtrædelsernes karakter eller konsekvenser eller af et særligt behov for at bekæmpe dem på fælles grundlag"; der henviser til, at artikel 83, stk. 2, i TEUF giver mulighed for at fastsætte "minimumsregler for, hvad der skal anses for strafbare handlinger, samt for straffene herfor" med det sigte at "sikre effektiv gennemførelse af en EU-politik på et område, der er omfattet af harmoniseringsforanstaltninger";
- AG. der henviser til, at artikel 82, stk. 2, i TEUF giver mulighed for at fastsætte minimumsregler gældende i medlemsstaterne "for at lette den gensidige anerkendelse af domme og retsafgørelser samt det politimæssige og retlige samarbejde i straffesager med en grænseoverskridende dimension", navnlig for så vidt angår kriminalitetsofres rettigheder;

Generelle bemærkninger

1. fordømmer på det kraftigste alle former for kønsbaseret vold, vold i hjemmet og vold mod kvinder, og finder det dybt beskæmmende, at navnlig kvinder og piger, i al deres mangfoldighed, fortsat er udsatte for partnervold, hvilket udgør en alvorlig overtrædelse af deres menneskerettigheder og værdighed, og som desuden indvirker på kvindernes økonomiske stilling, et fænomen som endvidere er blevet forværret under coronakrisen;
2. minder om, at FN's særlige rapportør om vold mod kvinder har bemærket, at coronakrisen har illustreret, hvor mangelfuld en gennemførelsen af centrale konventioner til beskyttelse og forebyggelse af kønsrelateret vold reelt har været; opfordrer medlemsstaterne til hurtigst muligt at tackle stigningen i vold i parforhold under coronapandemien, og opfordrer dem til at udveksle sådanne nationale innovationer, retningslinjer, bedste praksis og protokoller, som har vist sig at være effektive med hensyn til at bekæmpe vold i parforhold og støtte ofre, navnlig i nødsituationer; opfordrer Kommissionen til at fremme disse fremgangsmåder; opfordrer medlemsstaterne og lokale myndigheder til at måle omfanget af kønsbaseret vold og til at støtte ofre for kønsbaseret vold og vold i hjemmet ved at garantere ofrene tryghed og økonomisk uafhængighed gennem adgang til kvindehjem og basale offentlige tjenesteydelser såsom sundhed og transport samt professionel psykologhjælp; opfordrer Kommissionen til at udarbejde en EU-protokol om vold mod kvinder i krise- og nødsituationer for at forebygge vold mod kvinder og støtte ofre i krisesituationer såsom coronapandemien, til at oprette et sikkert og fleksibelt varslingsystem og til at betragte beskyttelsestjenester for ofre såsom hjælpetjenester, trygge krisecentre og kvindehjem samt sundhedsydelser som "essentielle tjenesteydelser" i medlemsstaterne; understreger i denne forbindelse behovet for specifikke foranstaltninger til at rette op på de eksisterende forskelle i love, politikker og tjenesteydelser medlemsstaterne imellem samt stigningen i vold i hjemmet og kønsbaseret vold under coronapandemien;
3. fremhæver, at gerningsmændene ofte gør brug af retslige skridt til at udvide deres magt og kontrol og til fortsat at intimidere og skabe frygt hos ofrene; understreger i denne henseende, at barnet og anmodningen om fælles forældremyndighed ofte manipuleres af den voldelige af forældrene som middel til fortsat at komme i kontakt med moderen efter separationen; fremhæver, at mishandleren ofte forulemper, truer med overgreb eller tager børnene med det formål at skade sin partner eller ekspartner, hvad der i alvorlig grad hindrer en harmonisk udvikling hos barnet; gentager, at dette også er en form for kønsbaseret vold; bemærker, at mishandlere kan bruge tilbageholdelse af underholdsbidrag som en trussel og en form for overgreb mod deres ofre; gør opmærksom på, at denne praksis kan indebære et alvorligt psykologisk overgreb for ofrene og skabe eller forværre økonomiske problemer; opfordrer medlemsstaterne til at tage skridt til at sikre, at underholdsbidrag udbetales direkte til ofrene fra dedikerede fonde for at undgå økonomisk udnyttelse og risikoen for at påføre offeret yderligere overlast;
4. glæder sig over Kommissionens tilsagn i strategien for ligestilling mellem kønnene 2020-2025 om at bekæmpe kønsbaseret vold og understreger betydningen af en fuldstændig og hurtig gennemførelse af dens centrale mål i denne henseende; peger på de alarmerende tal for kønsbaseret vold, som klart peger på, at patriarkalske adfærdsmønstre skal omformes så hurtigt som muligt; minder om, at fælles indsats er afgørende for at skabe opadgående konvergens og for at harmonisere kvinders rettigheder i Europa; opfordrer derfor til, at der inden for Det Europæiske Råd oprettes

en rådssammensætning om ligestilling mellem kønnene, hvor medlemsstaternes repræsentanter jævnlige kan mødes, lovgive og udveksle bedste praksis; understreger, at foranstaltninger til bekæmpelse af kønsbaseret vold og vold i hjemmet skal omfatte en intersektionel tilgang med det formål at være så inklusiv som mulig og at forebygge enhver form for diskrimination;

5. påpeger, at Istanbulkonventionen er et centralt instrument i at modarbejde kønsbaseret vold mod kvinder og vold i hjemmet; beklager, at konventionen endnu ikke er blevet ratificeret af Den Europæiske Union, og at kun 21 EU-medlemsstater til dato har ratificeret den; opfordrer til øjeblikkelig ratifikation og gennemførelse heraf på nationalt plan og EU-plan; opfordrer indtrængende Bulgarien, Tjekkiet, Ungarn, Letland, Litauen og Slovakiet til at ratificere Istanbulkonventionen; genfremsætter sin kraftige fordømmelse af den polske justitsministers nylige beslutning om officielt at indlede Polens tilbagetrækning fra Istanbulkonventionen, hvilket vil være et alvorligt tilbageslag for ligestillingens sag, kvinders rettigheder og bekæmpelse af kønsbaseret vold; opfordrer Kommissionen til fortsat at udvikle samtlige rammer for politikker, programmer og øvrige initiativer til at træde op imod vold mod kvinder og vold i hjemmet, og til at afsætte tilstrækkelige og hensigtsmæssige ressourcer til tiltag vedrørende implementeringen af Istanbulkonventionen gennem dens finansieringsprogrammer, der er sikret i bestemmelserne i den flerårige finansielle ramme for 2021-2027 og gennem Daphne-delen; udtrykker sin ros af alle kampagner, der støtter ratificeringen og gennemførelsen af Istanbulkonventionen; tilslutter sig Kommissionens plan om fortsat at arbejde for ratificering i hele EU af konventionen; fordømmer på det kraftigste alle forsøg på at miskreditere Istanbulkonventionen og fordømmer forsøgene på at annullere de fremskridt, der er gjort i kampen mod kønsbaseret vold, herunder vold i hjemmet, som finder sted i nogle medlemsstater; bemærker med stor bekymring, at reel implementering af konventionen stadig er mangelfuld over hele Europa; opfordrer de medlemsstater, der har ratificeret konventionen, til at sikre fuldstændig, effektiv og praktisk implementering, idet der lægges særlig vægt på artikel 31 i Istanbulkonventionen, og til at træffe alle nødvendige foranstaltninger for at sikre, at der tages hensyn til tilfælde af vold i parforhold, når der træffes afgørelse om forældremyndighed og samværsret for børn, og at udøvelsen af enhver form for samværsret eller forældremyndighed ikke sker på bekostning af offerets eller børns rettigheder;
6. opfordrer Kommissionen og Rådet til at tilføje kønsbaseret vold til listen over EU-kriminalitetsområder i henhold til artikel 83, stk. 1, i TEUF under hensyntagen til det særlige behov for at bekæmpe denne forbrydelse på et fælles grundlag; opfordrer Kommissionen til at bruge dette som retsgrundlag til at foreslå bindende foranstaltninger og et holistisk EU-rammedirektiv til at forebygge og bekæmpe alle former for kønsbaseret vold, herunder konsekvenserne af partnervold for kvinder og børn, og som skal indeholde ensartede standarder og pligt til under udvisning af rettidig omhu at indsamle data, forebygge og undersøge voldstilfælde, beskytte ofre og vidnerne og retsforfølge og straffe gerningsmændene; minder om, at sådanne nye lovgivningsmæssige foranstaltninger under alle omstændigheder bør stemme overens med Istanbulkonventionens rettigheder og forpligtelser og bør supplere ratificeringen af denne; anbefaler, at Istanbulkonventionen betragtes som en minimumsstandard, og at det tilstræbes at gøre yderligere fremskridt med hensyn til at bekæmpe kønsbaseret vold og vold i hjemmet;
7. opfordrer medlemsstaterne og Kommissionen til at vedtage specifikke foranstaltninger

til udryddelse af cybervold, herunder onlinechikane, cybermobning og kvindejendsk hadefuld tale, som rammer børn og navnlig piger i uforholdsmæssig høj grad, og til specifikt at tage hånd om stigningen i disse former for kønsbaseret vold under coronapandemien; opfordrer Kommissionen til at fremsætte forslag om relevante forordninger og øvrige, mulige skridt til at udrydde hadefuld tale og chikane på internettet;

8. beklager Kommissionens og medlemsstaternes utilstrækkelige finansielle støtte til kampen mod vold i hjemmet i betragtning af fænomenets omfang; bemærker, at de medlemsstater, der har øget denne støtte væsentligt, har opnået gode resultater, navnlig med hensyn til at mindske antallet af kvindedrab; opfordrer Kommissionen og medlemsstaterne til at øge støttemidler øremærket til kampen mod vold i hjemmet; er bekymret over fragmenteringen af støttemidler, kortsigtet støtte og den administrative byrde, der kan hæmme sammenslutningers adgang til midler og dermed forringe den støtte, der ydes til ofre for vold i hjemmet og deres børn; opfordrer Kommissionen og medlemsstaterne til at tilgodese stabil og langsigtet finansiering;

Beskyttelse, sikkerhed og støtte til ofre for kønsbaseret vold – Håndtering af partnervold i forbindelse med forældremyndighed og samværsbeslutninger

9. minder om, at hensynet til barnets tarv har højeste prioritet i forbindelse med enhver foranstaltning, der vedrører et barn; minder, at staterne skal respektere retten for et barn, der er adskilt fra en eller begge forældre, til regelmæssigt at opretholde personlige forbindelser og direkte kontakt med forældrene, medmindre det er i modstrid med barnets tarv; bemærker, at fælles forældremyndighed og samvær uden opsyn i princippet er ønskelige for at sikre, at forældre har lige rettigheder og pligter, medmindre det strider mod barnets tarv; fremhæver, at det er i strid med disse hensyn, hvis loven automatisk giver forældreansvar til den ene eller begge forældre; minder om, at i henhold til FN's konvention om barnets rettigheder er vurderingen af, hvad der tjener barnets tarv, en særskilt aktivitet, der bør gennemføres i hvert enkelt sag under hensyntagen til de specifikke forhold, der gør sig gældende for det pågældende barn; understreger, at partnervold klart er uforenelig med barnets tarv og med fælles forældremyndighed og forsorg som følge af de alvorlige konsekvenser for kvinder og børn, herunder risikoen for vold efter separation og ekstreme gerninger som kvindedrab og barnemord; fremhæver, at beskyttelsen af kvinder og børn mod vold og barnets tarv skal være altafgørende og have forrang frem for andre kriterier, når der fastlægges ordninger for tildeling af forældremyndighed, adgangs- og samværsret; understreger derfor, at gerningsmænds eller formodede rettigheder eller fordringer under og efter retssager, bl.a. med hensyn til ejendom, beskyttelse af privatlivets fred, forældremyndighed, adgang, kontakt og samvær, bør fastlægges i lyset af kvinders og børns menneskerettigheder og ret til liv og fysisk, seksuel og psykologisk integritet og under hensyntagen til princippet om barnets tarv¹; understreger derfor, at fratagelse af den voldelige partners forældremyndighed og samværsret og tildeling af eksklusiv forældremyndighed til moderen, hvis hun er offer for vold, kan være den eneste måde at forhindre yderligere vold og sekundær viktimitisering af ofrene; understreger, at tildeling af hele forældreansvaret til den ene af forældrene skal ledsages af relevant en form for

---

¹ Konvention om afskaffelse af alle former for diskrimination imod kvinder, generel henstilling nr. 35 om kønsbaseret vold mod kvinder, ajourføring af generel henstilling nr. 19.

godtgørelsesordning, f.eks. social bistand og fortrinsret til kollektive og individuelle omsorgsordninger;

10. understreger, at undladelse af at tage partnervold i betragtning ved afgørelser om forældremyndighed og samværsret er en tilsidesættelse gennem forsømmelig adfærd af menneskers ret til liv, et liv uden vold og af kvinders og børns ret til en sund udvikling; opfordrer indtrængende til, at enhver form for vold, herunder at være vidne til vold, mod en forælder eller nærtstående person i lovgivning og retspraksis betragtes som en krænkelse af menneskerettighederne og som en handling, der ikke tjener barnets tarv; er dybt bekymret over det alarmerende antal kvindedrab i Europa, som er den mest ekstreme form for vold mod kvinder; advarer om den utilstrækkelige foranstaltninger til beskyttelse af kvinder, som det fremgår af sager om kvindedrab og barnemord begået, efter at kvinden har anmeldt vold i hjemmet; understreger, at hvor den ene af forældrene er tiltalt for kvindedrab, bør vedkommendes forældremyndighed af hensyn til barnets tarv systematisk suspenderes, så længe sagen verserer; fremhæver desuden, at efterkommere bør fritages fra underholdspligter over for en forælder, som er dømt for kvindedrab; opfordrer indtrængende medlemsstaterne til at sikre, at alle kvinder i al deres mangfoldighed og uanset status, og som er ofre for partnervold, har tilstrækkelig og gratis adgang til domstolsprøvelse, og til at sikre dem tolketjenester, hvor det er nødvendigt; opfordrer medlemsstaterne til at sikre, at forvaltningstilbud tager højde for de intersektionelle former for forskelsbehandling, som kvinder og børn udsættes for; opfordrer medlemsstaterne til at styrke omsorgen for, tilsynet med og beskyttelsen af kvinder, som anmelder vold i hjemmet; opfordrer medlemsstaterne til at sikre, at støttetjenesterne anlægger en koordineret tilgang til indkredsningen af udsatte kvinder for at sikre, at sådanne foranstaltninger er tilgængelige og til gavn for samtlige kvinder og piger inden for deres jurisdiktion; understreger, at når en gerningsmand pågribes på fersk gerning, bør ofret bringes i sikkerhed og der bør obligatorisk tages skridt til at beskytte børnene fra voldsmanden, og fremhæver endvidere, at hvis der ikke er juridisk hjemmel for anholdelse, bør den formodede mishandler ikke desto mindre straks fjernes fra offerets hus og holdes væk fra offerets arbejdsplads for at forebygge risikoen for yderligere vold;
11. opfordrer medlemsstaterne til at udvikle systemer, der gør det muligt for tredje parter og sammenslutninger at tage sig af voldelige eksparnteres børn, og at mindske eksponeringen for mødre, som er ofre for vold i hjemmet, hvis deres tidligere partner er tilkendt ret til besøg, indkvartering eller fælles forældremyndighed; mener, at disse mekanismer skal være tilgængelige for kvinder, så snart de anmelder vold i hjemmet; mener, at denne opgave kræver særlige kvalifikationer, og at det personale, der står for børneforsorgen, skal være behørigt oplært; mener, at disse mekanismer bør varetages af specialiserede sammenslutninger og institutioner;
12. er bekymret over de betydelige forskelle mellem medlemsstaterne med hensyn til bekæmpelse af kønsbaseret vold; er bekymret over situationen for kvinder, der er ofre for kønsbaseret vold i hjemmet og bor i områder uden støttestrukturer og med vanskelig adgang til domstole og offentlige og private juridiske parter til at forsvare deres rettigheder; er bekymret over, at støttetilbud ikke forefindes i ensartet grad inden for de enkelte medlemsstater, og opfordrer dem til at sikre en tilstrækkelig geografisk fordeling af støttetilbud, både til nødsituationer og til kortvarig og længerevarende, specialiseret støtte til ofre, uanset kvindernes bopælsstatus eller deres evne eller villighed til at samarbejde i sager mod den påståede gerningsmand; opfordrer medlemsstaterne til at sikre universel adgang til juridiske tjenesteydelser og

skræddersyede tilbud og reaktioner på specifikke situationer, hvor partnervold forekommer i landdistrikter; understreger behovet for at opbygge netværk mellem forskellige tjenester og programmer for at opnå succes med at bekæmpe vold i hjemmet mod kvinder i landdistrikter og afsidesliggende egne; opfordrer Kommissionen og medlemsstaterne til at undersøge muligheden for at afsætte EU-midler til dette spørgsmål, navnlig af midler afsat til regional udvikling;

13. glæder sig over EU-strategien for ofres rettigheder (2020-2025), som vil tage fat på de specifikke behov hos ofre for kønsbaseret vold, navnlig en specifik tilgang til psykisk vold mod kvinder og indvirkningen heraf på deres mentale sundhed på lang sigt; opfordrer Kommissionen til i sin evaluering af direktivet om ofres rettigheder at afhjælpe de nuværende huller i EU-lovgivningen, at undersøge, om der tages behørigt og effektivt hensyn til kønsaspekterne ved at blive offer, navnlig med hensyn til internationale standarder for vold mod kvinder, f.eks. som dem fastsat i Istanbulkonventionen, og til i tilstrækkelig grad at forbedre lovgivningen om ofres rettigheder og beskyttelse af og erstatning til ofre; opfordrer til fortsatte bestræbelser på at fremme ofres rettigheder, herunder gennem eksisterende instrumenter såsom den europæiske beskyttelsesordre; opfordrer indtrængende Kommissionen til at drage omsorg for, at alle medlemsstater omsætter direktivet om ofres rettigheder i national ret og gennemfører det helt og nøje, således at ofre for partnervold får uindskrænket adgang til en vifte af støttetilbud, herunder både alment dækkende og specialiserede tjenester såsom 116 006-hjælpeplanen for ofre for forbrydelser;
14. anbefaler, at medlemsstaterne opstiller alternative mekanismer til brug for ofre, som ikke indgiver en klage, så de kan udøve deres anerkendte rettigheder som ofre for partnervold, herunder sociale rettigheder og arbejdstagerrettigheder, f.eks. i kraft af ekspertrapporter udarbejdet af specialiserede offentlige organer, som kan tildele status som ofre for kønsbaseret vold;

Beskyttelse og støtte – Adgang til retlig beskyttelse, nødindkvartering og offerunderstøttelse

15. fremhæver den afgørende rolle, som økonomisk støtte til ofre spiller for, at de kan opnå økonomisk uafhængighed af de voldelige partnere; understreger, at flertallet af kvinder bliver fattigere under separations- og skilsmissegager, og at nogle kvinder giver afkald på, hvad der retmæssigt tilkommer dem, af frygt for at miste forældremyndigheden; opfordrer medlemsstaterne til at være særligt opmærksomme på risikoen for, at ofre for vold i hjemmet befinder sig i en endnu mere usikker situation under separations- og skilsmisseprocedurene; understreger behovet for at fjerne alle økonomiske hindringer, der kan få en kvinde til ikke at anmelde den vold, hun har været udsat for; påpeger, at en rimelig indkomst og økonomisk uafhængighed er afgørende forudsætninger for kvinders mulighed for at komme ud af belastende og voldelige parforhold; opfordrer medlemsstaterne til at gennemføre specifikke foranstaltninger til bekæmpelse af økonomisk vold, til at beskytte ofre for kønsbaseret volds kapital og indkomst og til at opstille rammer for hurtig og virkningsfuld beslutningstagning vedrørende børnebidrag med henblik på at styrke sådanne ofres stilling, finansielle sikkerhed og økonomiske uafhængighed, således at de får mulighed for at få hånd i hanke med tilværelsen, herunder gennem støtte til kvindelige iværksættere og arbejdstagere; opfordrer Kommissionen og medlemsstaterne til at fremme og støtte slig uafhængighed; glæder

sig over forslaget til et direktiv om passende mindstelønninger¹ og forslaget om bindende foranstaltninger vedrørende løngennemsigtighed²; understreger betydningen af at gennemføre direktivet om balance mellem arbejdsliv og privatliv³, der er særligt afgørende for enlige forældre, idet det bistår dem med at klare deres specifikke beskæftigelsessituation og deres omsorgsforpligtelser, f.eks. ved at sørge for, at der findes tilgængelige og tilstrækkelige pasningstilbud; opfordrer medlemsstaterne til at sikre passende økonomiske støtte- og erstatningsmekanismer for ofre og til at oprette en mekanisme til at koordinere, føre tilsyn med og regelmæssigt vurdere gennemførelsen og effektiviteten af foranstaltningerne til forebyggelse af økonomisk vold mod kvinder;

16. opfordrer medlemsstaterne til at fremme og garantere uindskrænket mulighed for fyldestgørende retsbeskyttelse, meningsfulde høringer, polititilhold, krisecentre og rådgivning samt offerbistandsfonde og programmer til styrkelse af den økonomiske stilling for kvinder, der er ofre for vold i parforhold; opfordrer medlemsstaterne til at garantere støtte til mødre og deres børn, når de bliver ofre for vold i hjemmet, via lokalsamfundsbaseret, uddannelsesmæssig og finansiel støtte såsom offerbistandsmidler til kvindelige ofre for vold i hjemmet, således at disse mødre sikres de fornødne ressourcer til at drage omsorg for deres børn og undgå at miste forældremyndigheden; opfordrer medlemsstaterne til at anvende særlige procedurer baseret på fælles minimumsstandarder og yde støtte til ofre for vold i hjemmet for at forhindre dem i at blive ofre igen som følge af delt forældremyndighed eller fuldstændigt at miste forældremyndigheden over deres børn; opfordrer medlemsstaterne til at sikre, at sagsomkostningerne for ofre for vold i hjemmet dækkes, når offeret ikke selv råder over tilstrækkelige midler, og til at sikre dem kyndig repræsentation af sagførere med speciale i sager om vold i hjemmet; opfordrer Kommissionen til at vurdere mulighederne for at indføre minimumsstandarder for beskyttelsesordrer i hele EU; opfordrer medlemsstaterne til at sikre, at ofre for partnervold har adgang til psykologhjælp og rådgivning på alle stadier af juridiske procedurer;
17. beklager manglen på hensigtsmæssig nødindkvartering og midlertidige kvindehjem for ofre for partnervold og deres børn; opfordrer medlemsstaterne til at oprette indkvartering specielt til ofre for vold i parforhold og sørge for, at disse faciliteter til enhver tid kan afbenyttes, således at der sikres øget, bedre og hensigtsmæssige modtagelses- og beskyttelsestilbud til kvinder, der er ofre for vold i hjemmet, og alle berørte børn; opfordrer Kommissionen og medlemsstaterne til at afsætte tilstrækkelige midler til relevante myndigheder, herunder gennem projekter, og opfordrer til finansiering til etablering og udvidelse af krisecentre samt andre hensigtsmæssige foranstaltninger, der gør det muligt for kvinder, der er ofre for vold, at opholde sig i al fortrolighed i et sikkert, lokalt miljø;
18. beklager, at kvindelige ikke får den fornødne sociale, sundhedsmæssige og

---

¹ Kommissionens forslag af 28. oktober 2020 til Europa-Parlamentets og Rådets direktiv om passende mindstelønninger i Den Europæiske Union (COM(2020)0682).

² Kommissionens forslag af 4. marts 2021 til Europa-Parlamentets og Rådets direktiv om styrkelse af anvendelsen af princippet om lige løn til mænd og kvinder for samme arbejde eller arbejde af samme værdi ved hjælp af løngennemsigtighed og håndhævelsesmekanismer (COM(2021)0093).

³ Europa-Parlamentets og Rådets direktiv (EU) 2019/1158 af 20. juni 2019 om balance mellem arbejdsliv og privatliv for forældre og omsorgspersoner (EUT L 188 af 12.7.2019, s. 79).

psykologiske hjælp; opfordrer medlemsstaterne til at sikre effektiv, tilgængelig og prismæssigt overkommelig lægelig og psykologisk kyndig støtte til ofre for kønsrelateret vold, herunder seksuelle og reproduktive sundhedsyndelser, navnlig i krisetider, hvor en sådan støtte bør betragtes som essentiel, eksempelvis ved at investere i telemedicin til at garantere fortsat udbud af sundhedsyndelser;

19. opfordrer medlemsstaterne til at sikre patientcentreret lægehjælp, der vil muliggøre tidlig afdækning af mishandling i hjemmet, at tilrettelægge professionel terapeutisk behandling og at etablere krisehjem-programmer og juridisk bistand til ofre, hvad der i væsentlig grad vil kunne medvirke til at reducere konsekvenserne af og forebygge partnervold;
20. opfordrer medlemsstaterne til at undersøge de virtuelle muligheder for at hjælpe voldsofre, herunder mulighederne inden for mental sundhed og rådgivning, med fokus rettet mod eksisterende uligheder i adgangen til IT-tjenesteydelser;
21. opfordrer til anvendelse af god praksis, som det allerede anvendes i nogle medlemsstater, til at forebygge yderligere vold, f.eks. registrering af ofrenes telefonnumre i særlige registre vedrørende overtrædelser som personforfølgelse og partnervold for at sikre, at der gives øverste prioritet til eventuelle fremtidige nødopkald fra disse numre, så ordensmagten kan gribe effektivt ind;

Beskyttelse og støtte til børn

22. understreger betydningen af på EU-plan at fastlægge fælles juridiske definitioner og et vist minimum af harmonisering af reglerne for bekæmpelse af kønsbaseret vold og beskyttelse af børn til ofre for kønsbaseret vold, da partnervold, at være vidne til vold og stedfortrædervold i mange retssystemer ikke anerkendes; påpeger, at børn, der er vidne til vold i deres familiemiljø, ikke anerkendes som ofre for kønsbaseret vold, hvilket har en direkte indvirkning på dataindsamlingen hos politi og retsvæsenet og på det tværnationale samarbejde; understreger, at det er nødvendigt at tildele status som offer for kønsbaseret vold i straffesager og efterforskninger til børn, der er vidne til vold i parforhold eller udsat for stedfortrædervold, for at de kan være omfattet af bedre retsbeskyttelse og komme i betragtning til hensigtsmæssig hjælp; henstiller til medlemsstaterne, at de indfører procedurer for systematisk opsyn, herunder psykologisk overvågning, med børn, der er ofre for og vidne til vold i hjemmet, for dermed at kunne imødegå de deraf følgende forstyrrelser i deres opvækst og undgå, at de selv forfalder til vold i deres voksenliv; opfordrer endvidere medlemsstaterne til at indføre særlige foranstaltninger vedrørende "overværet vold", inklusive bestemmelser om særligt skærpende omstændigheder;
23. opfordrer medlemsstaterne til at gennemføre en årlig kampagne til oplysning af børn og til at øge kendskabet til børns rettigheder; opfordrer medlemsstaterne til at oprette særlige centre til at drage omsorg for børn, som er ofre for vold, bemandet med børnelæger og terapeuter med speciale i kønsbaseret vold; opfordrer medlemsstaterne til at oprette børnekontaktpunkter, som er lettilgængelige via bl.a. telefon, e-mail, onlinechat, hvor børnene kan tale om, stille spørgsmål og anmelde vold begået mod dem selv, forældre eller søskende, og hvor de kan få information, råd eller henvisning til anden organisation for yderligere hjælp;
24. fremhæver, at et barn navnlig skal have mulighed for at blive hørt, hvilket er afgørende

for at fastslå, hvad der tjener barnets tarv i forbindelse med behandlingen af sager om forældremyndighed og anbringelse i plejefamilie, alt efter barnets alder og modenhed; påpeger ikke desto mindre, at sådanne høringer under alle omstændigheder, men helt afgørende i tilfælde, hvor der er mistanke om partnervold, bør gennemføres i et børnevenligt miljø, uden pres eller indflydelse fra forældre eller slægtninge, af uddannede fagfolk såsom læger eller psykologer, herunder personer kvalificeret i pædiatrisk neuropsykiatri, med henblik på at analysere effekten af tillid til andre på en harmonisk udvikling af barnet, og for at undgå at forværre traumer og offerfølelse; opfordrer til, at der på EU-plan fastsættes minimumsstandarder for, hvordan disse høringer bør foretages; påpeger betydningen af at sikre gedigen, langsigtet, psykologisk og psykiatrisk behandling og social rådgivning for ofre og deres børn i hele restitutionsforløbet efter perioden med overgreb;

25. understreger behovet for at rette særlig opmærksomhed mod sager, hvor det involverede offer eller barn har et handicap eller tilhører en særlig sårbar gruppe, og at anvende særlige procedurer og standarder i disse sager;
26. glæder sig over Kommissionens fremlæggelse af en overordnet strategi for beskyttelse af udsatte børn og for at fremme børnevenlig retspleje; understreger behovet for at beskytte de mest sårbare børns rettigheder, idet der rettes særlig opmærksomhed mod børn med handicap, forebyggelse og bekæmpelse af vold og fremme af et børnevenligt retssystem; opfordrer til, at alle medlemsstaterne hurtigt gennemfører strategien fuldt ud; opfordrer indtrængende Kommissionen og medlemsstaterne til at træffe konkrete foranstaltninger til bekæmpelse af seksuelt misbrug og udnyttelse af børn ved at investere i forebyggende foranstaltninger og behandlingsprogrammer, der har til formål at forhindre gerningsmændene i at recidivere, med mere effektiv støtte til ofre og ved at styrke samarbejdet mellem retshåndhævende myndigheder og civilsamfundsorganisationer; understreger, at der i tilfælde af mistanke om børnemishandling skal træffes øjeblikkelige foranstaltninger for at sikre barnets sikkerhed og for at standse og forebygge yderligere eller potentiel vold, samtidig med at barnets ret til at blive hørt under hele processen sikres; mener, at sådanne foranstaltninger bør omfatte en umiddelbar risikovurdering og beskyttelse, der omfatter en bred vifte af effektive foranstaltninger såsom foreløbige foranstaltninger, beskyttelsesordrer eller polititilhold, mens de faktiske omstændigheder undersøges; minder om, at princippet om hurtighed skal anvendes i alle sager, der involverer børn, som er ofre for vold; understreger, at de domstole, der behandler sager om børnemishandling, også bør have speciale i kønsbaseret vold;
27. opfordrer indtrængende Kommissionen og medlemsstaterne til at træffe konkrete foranstaltninger til at sætte en stopper for seksuelt misbrug af børn ved at investere i forebyggende foranstaltninger, indkredse specifikke programmer for potentielle lovovertrædere og yde effektiv støtte til ofrene; opfordrer medlemsstaterne til at intensivere de retshåndhævende myndigheders og civilsamfundsorganisationernes samarbejde om at bekæmpe seksuelt misbrug og seksuel udnyttelse af børn;
28. understreger, at vold mod børn også kan kædes sammen med kønsbaseret vold, enten fordi de er vidner til vold begået mod moderen, eller fordi de selv er ofre for misbehandling, når denne er et indirekte middel til at udøve magt over og psykisk vold mod moderen; bemærker, at programmer til støtte for børn, der er vidne til vold i hjemmet, er afgørende for at begrænse skaden på lang sigt; opfordrer medlemsstaterne til fortsat at drive innovative programmer til at imødekomme disse børns behov, f.eks.

ved at uddanne det personale, der arbejder med børn, så de kan aflæse tidlige advarselssignaler, yde den fornødne reaktion og støtte og yde virkningsfuld psykologisk støtte til børn under straffe- og civile retlige sagsforløb, som de eventuelt indblandes i; henstiller indtrængende til medlemsstaterne at indføre procedurer for systematisk opsyn med børn, der er ofre for eller vidne til vold i hjemmet, herunder psykologisk hjælp, for at tage hånd om de forstyrrelser, som dette har på børnenes opvækst og undgå, at de selv forfalder til vold i voksenlivet;

Forebyggelse: Oplæring af personale

29. opfordrer til gentagen, effektiv kapacitetsopbygning og obligatorisk målrettet oplæring af personale, der beskæftiger sig med tilfælde af kønsbaseret vold, børnemishandling og generelt alle former for vold i hjemmet og dynamikken heri, inklusive manipulation, psykisk vold og tvang; understreger, at denne målrettede oplæring derfor bør være beregnet til dommerstanden, retshåndhævelsespersonale, specialiserede jurister, retsmedicinere, sundhedspersonale, socialarbejdere, lærere og pædagoger samt offentligt ansatte, der arbejder inden for disse områder; opfordrer til, at denne oplæring også fremhæver, hvordan vold i parforhold indvirker på børns rettigheder, på deres trivsel og på beskyttelsen af dem; understreger, at denne oplæring bør øge det pågældende personales kendskab til og forståelse af nuværende beskyttelsesforanstaltninger såvel som sikkerhedsmæssige aspekter, forbrydelsens konsekvenser, ofrenes behov og imødekommelsen heraf samt udstyre dem med kompetencerne til bedre at kommunikere med og støtte ofre; opfordrer til, at denne oplæring også sætter dem i stand til at vurdere situationen ved hjælp af pålidelige risikovurderingsværktøjer og til at opdage tegn på mishandling; understreger behovet for at evaluere de mekanismer til at opfatte disse tegn, der benyttes af det involverede personale; opfordrer til, at oplæringen gennemføres ved at opprioritere fokuset på ofrenes behov og forhold og ved at anerkende, at vold mod kvinder og vold i hjemmet skal tackles gennem en specifik, kønssensitiv og menneskerettighedsbaseret tilgang, der opretholder nationale, regionale og internationale standarder og foranstaltninger; opfordrer medlemsstaterne til at udvikle og finansiere sådanne oplæringskurser; henviser til betydningen af Det Europæiske Netværk for Uddannelse af Dommere og Anklagere i denne henseende; understreger, at civilsamfundsorganisationer, der arbejder med og for børn og ofre for vold i hjemmet og kønsbaseret vold, bør anmodes om at udbyde eller i det mindste blive tilknyttet tilrettelæggelsen af disse kursusforløb for at dele den viden og ekspertise, som de har i kraft af deres praktiske erfaringer; opfordrer Kommissionen til at fremme og koordinere denne form for oplæring med særlig fokus på grænseoverskridende sager;
30. opfordrer medlemsstaterne til at sikre, at deres politi og retsvæsen er tilstrækkeligt finansieret, udstyret og uddannet til at behandle klager over vold i hjemmet og reagere herpå; beklager, at underfinansiering og budgetnedskæringer inden for disse etater kan føre til proceduremæssige fejl og mangler, manglende oplysning til klager om sagens gang og uforholdsmæssigt lange forsinkelser, som ikke harmonerer med det altovervejende hensyn til beskyttelse og restitution af ofrene; understreger den vigtige rolle, som social- og psykologmedarbejdere placeret hos politiet kan udfylde i at lette konkret og human støtte til ofre for vold i hjemmet; opfordrer medlemsstaterne til at give alle foreninger de nødvendige midler til at hjælpe kvindelige ofre og deres børn; opfordrer Kommissionen og medlemsstaterne til at styrke deres samarbejde om at indføre foranstaltninger til at forbedre indkredsningen af ofre for vold i hjemmet og partnervold såvel som til at styrke ofre og vidner i at tage mod til sig til at anmelde

forbrydelser, da partnervold i mange tilfælde ikke indberettes;

31. opfordrer Kommissionen og Det Europæiske Netværk for Uddannelse af Dommere og Anklagere til at etablere en EU-plattform for gensidig læring og udveksling af bedste praksis blandt retsvæsenets aktører og politiske beslutningstagere i de forskellige medlemsstater, som arbejder inden for relevante områder;
32. anbefaler på det kraftigste, at medlemsstaterne opretter specialiserede domstole eller retsinstanser og tillige vedtager hensigtsmæssige love, oplæring, procedurer og retningslinjer for alt personale, der er i kontakt med ofre, herunder øget bevidsthed om kønsbaseret vold og kønsstereotyper, med henblik på at undgå uoverensstemmelser mellem retsafgørelser, forskelsbehandling eller sekundær viktimering i forbindelse med sagsforløb af juridisk, lægelig, politimæssig, børnebeskyttelses- eller værgemålsrelateret art, idet det sikres, at børn og kvinder behørigt høres, og at man prioriterer beskyttelsen af dem; understreger behovet for at styrke særdomstole eller særlige retsinstanser og retspleje, der tager hensyn til børneofre og kvindelige ofre, at oprette enheder til at foretage samlende vurderinger i sager om kønsbaseret vold bestående af retsmedicinske eksperter, psykologer og socialarbejdere, som skal samarbejde med de offentlige forvaltninger med speciale i kønsbaseret vold, der har ansvaret for at hjælpe ofre; understreger, hvor vigtigt det er, at foranstaltninger til retslig beskyttelse anvendes i fuld udstrækning for at beskytte kvinder og børn mod vold, og at disse foranstaltninger ikke begrænses på grund af forældrerettigheder; opfordrer indtrængende til, at afgørelser om fælles forældremyndighed i sager, der involverer partnervold, udskydes, indtil sagen er blevet efterforsket og der er foretaget en risikovurdering;
33. understreger behovet for at anerkende den indbyrdes sammenhæng mellem strafferetlige, civilretlige og andre procedurer med henblik på at koordinere de retlige og øvrige skridt at tage i forbindelse med partnervold og foreslår derfor, at medlemsstaterne vedtager foranstaltninger, som kæder den enkelte families strafferetlige og civile sager sammen, så uoverensstemmelser mellem retsafgørelser, der er skadelige for børn og ofre, med held kan undgås; beklager manglen på midlertidige foranstaltninger til beskyttelse af ofre og børn og manglen på midlertidige mekanismer til suspending af den voldelige forælders forældremyndighed under sagers gang ved domstolene, som normalt varer flere år; opfordrer medlemsstaterne til at eksperimentere med og udvikle sådanne beskyttelsesforanstaltninger; opfordrer i denne henseende medlemsstaterne til at tilrettelægge uddannelse af alt personale og frivillige, der er involveret i sådanne sagsforløb, og til at inddrage civilsamfundsorganisationer, som arbejder med og for børn og ofre, i disse oplæringskurser; opfordrer de nationale kompetente myndigheder til at forbedre koordineringen domstolene mellem ved at fremme kontakt mellem anklagemyndighederne i den hensigt at gøre det muligt at finde en hurtig løsning på spørgsmål vedrørende forældreansvar og sikre, at familieretlige domstole kan behandle alle aspekter vedrørende kønsbaseret vold mod kvinder, når der træffes afgørelser i sager om forældremyndighed og samværret;
34. opfordrer medlemsstaterne til at etablere en platform for regelmæssig udveksling af bedste praksis blandt civil- og strafferetlige domstole, jurister der behandler sager om vold i hjemmet og kønsbaseret vold, børnemishandling og separation og forældremyndighed såvel som med alle andre relevante parter;
35. opfordrer Kommissionen og medlemsstaterne til at inddrage relevante

civilsamfundsorganisationer, navnlig dem der arbejder med og for børn og ofre for vold i hjemmet og kønsbaseret vold, i udformning, gennemførelse og evalueringen af politikker og lovgivning; efterlyser, at der på EU-, nationalt og lokalt plan ydes strukturel støtte, herunder økonomisk støtte, til disse civilsamfundsorganisationer for at øge deres kapacitet til at reagere og repræsentere ofre og til at sikre alle mennesker tilstrækkelig adgang til deres servicier, rådgivning og støtte;

36. fastholder sin fulde opbakning til, at der på tværs af de involverede sektorer og organer (retsinstanser, retshåndhævelse, sundhedsvæsen og socialforvaltninger) sker en kapacitetsstærkelse, så disse kan føre registre og ajourførte databaser; opfordrer medlemsstaterne til at fastlægge nationale retningslinjer og opregne god praksis og til at gennemføre oplysningskampagner om partnervold for personale på alle niveauer og i alle involverede sektorer, da det er essentielt at modtage kvinder, der søger beskyttelse, med en følsom tilgang; opfordrer medlemsstaterne til at overvåge tjenesterne i de enkelte sektorer og fastlægge de nødvendige budgetter i overensstemmelse med behovene;
37. anbefaler de nationale myndigheder at tage skridt, navnlig ved at udforme og rundsende retningslinjer til personale, der arbejder med sager om partnervold og forældremyndighed, idet risikofaktorer (der relaterer til børn eller familiemedlemmer, socialt miljø eller sociale forhold eller eventuel gentagelse af voldsovergreb) skal tages i betragtning således, at partnervold kan vurderes til støtte for børns og kvinders rettigheder;
38. bemærker, at sådan vejledning og retningslinjer bør bistå personale i sundhedssektoren med at højne bevidstheden i deres faglige miljø om den voldsomme indvirkning, som vold mod kvinder, herunder partnervold, kan have på kvindernes mentale sundhed;
39. understreger betydningen i disse procedurer af den rolle, som alle relevante retsmedicinske eksperter og fagfolk, herunder læger, retsmedicinske kliniske psykologer og socialarbejdere, udfylder med hensyn til omsorg for både kvindelige ofre for mishandling eller vold i hjemmet og for berørte børn, navnlig når miljøet, de vokser op i, ikke er hensigtsmæssigt for deres helbred, værdighed, følelsesmæssige balance og livskvalitet; minder derfor om behovet for, at de involverede retsmedicinere og fagfolk kan drage fordel af bl.a. retningslinjer, der er udarbejdet på baggrund af datasæt, fremgangsmåder og bedste praksis på EU-plan; bemærker, at retsmedicinens specifikke tekniske og medicinske viden i juridisk henseende gør denne faggruppe egnet til at bistå specialister (såsom børnelæger, gynækologer, psykologer) i deres arbejde, da de har de fornødne faglige kompetencer og tekniske ekspertise til at kunne genkende tegn på vold og, i begrundede tilfælde, at efterkomme indberetningskrav og tage kontakt til retslige myndigheder;
40. henviser til bestemmelserne i direktivet om ofres rettigheder; fremhæver, at kvinder, der er ofre for kønsbaseret vold, og deres børn ofte har brug for særlig støtte og beskyttelse på grund af den store risiko for sekundær viktimering og gentagne overgreb, for intimidering og for gengældelse forbundet med denne form for vold; opfordrer derfor til, at opmærksomheden rettes mod den holdning i samfundet, herunder også blandt aktører i det strafferetlige system, der skyder skylden på offeret; opfordrer til, at institutionel vold anerkendes og bekæmpes, hvilket omfatter alle sådanne handlinger og undladelser fra myndighedernes og offentligt ansattes side, der har til formål at forsinke, spænde ben for eller forhindre adgang til relevante offentlige ydelser eller udøvelse af

ofres rettigheder, med passende sanktioner og foranstaltninger til at sikre, at ofrene beskyttes og kompenseres; understreger, hvor afgørende det er at fastlægge kursusprogrammer, procedurer og retningslinjer for alt personale, der beskæftiger sig med ofre, for at bistå dem med at opfatte tegn på partnervold, selv når offeret ikke udtrykkeligt anmelder noget; foreslår, at sådanne retningslinjer bør indbefatte foranstaltninger til at fremme trygge og respektfulde patientbehandlingsprogrammer, der ikke ansporer det kvindelige voldsoffer, herunder ofre for partnervold, til at skyde skylden på sig selv, og til at udbrede bedste praksis inden for behandlingstilbud til kvinderne og deres børn; opfordrer Kommissionen og medlemsstaterne til at behandle spørgsmålet om anonyme og tilbagetrukne klager ved at garantere effektive og hurtige procedurer til beskyttelse af ofre samt ved at sikre, at voldelige partnere drages til ansvar; opfordrer til, at de retshåndhævende myndigheder opretter databaser, der skal indeholde alle oplysninger opgivet af offeret eller tredjeparter i sager om partnervold, med det formål at overvåge og forebygge yderligere voldsovergreb; efterlyser mere læring og bevidstgørelse i lokalsamfundene og oplæring af politifolk og socialarbejdere i bekæmpelse af partnervold i landdistrikter og afsidesliggende områder, og understreger betydningen af læring for at kunne oplyse og støtte børn såvel som betydningen af programmer for konfliktløsning, positive rollemodeller og samarbejdsbaseret leg;

Forebygelse: Indsats mod kønsstereotyper og fordomme – uddannelse og bevidstgørelse

41. udtrykker bekymring over indvirkningen af kønsstereotyper og fordomme, der medfører utilstrækkelige modtræk mod kønsbaseret vold mod kvinder og manglende tillid til kvinder, navnlig hvad angår angiveligt falske beskyldninger om børnemishandling og vold i hjemmet; udtrykker også bekymring over manglen på specifik oplæring til dommere, anklagere og jurister; understreger betydningen af foranstaltninger til at bekæmpe kønsstereotyper og patriarkalske fordomme gennem uddannelse og oplysningskampagner; opfordrer medlemsstaterne til at overvåge og træde op imod den kulturelle tendens til at ringeagte kvinders ytringer; fordømmer brug, hævde og accept af uvidenskabelige teorier og begreber i forældremyndighedssager, som rammer mødre, der forsøger at indberette sager om børnemishandling eller kønsbaseret vold ved at forhindre dem i at opnå forældremyndighed eller ved at begrænse deres forældrerettigheder; understreger, at det såkaldte forældrefremmedgørelsessyndrom og lignende begreber og termer, som overordnet set bygger på kønsstereotype forestillinger, kan virke til ugunst for kvindelige ofre for partnervold, idet mødre beskyldes for at forårsage "fremmedgørelse" over for faderen, hvorved der rejses tvivl om ofrenes evner som forældre og børnenes vidneudsagn og risikoen for vold mod dem lades ude af betragtning, hvad der undergraver mødrenes og børnenes rettigheder og sikkerhed; opfordrer medlemsstaterne til ikke at anerkende forældrefremmedgørelsessyndrom i deres retspraksis og love og retspleje, og til at afskrække fra eller endog forbyde henvisning hertil i retssager, navnlig i forbindelse med undersøgelser af, om voldsovergreb har fundet sted;
42. påpeger, at dette understreger vigtigheden af at gennemføre oplysningskampagner, der sætter vidner (navnlig naboer og kolleger) i stand til at registrere tegn på partnervold (især ikkefysisk vold), og giver vejledning i, hvordan man kan støtte og hjælpe ofre; opfordrer Kommissionen og medlemsstaterne til at fremme bevidstgørelses-, oplysnings- og støttekampagner til at træde op imod kønsbaserede fordomme og stereotyper såvel som vold i hjemmet og kønsrelateret vold i alle dets afskygninger, bl.a. fysisk vold, sexchikane, onlinevold, psykisk terror og seksuel udnyttelse, navnlig i

forbindelse med nyligt truffne forebyggelsesforanstaltninger og fleksible nødvarslingsystemer, og til at tilskynde til rapportering i koordination og samarbejde med anerkendte og specialiserede kvindeorganisationer; understreger betydningen af aktivt at inddrage alle offentlige strukturer i gennemførelsen af oplysningskampagner;

43. understreger, at visheden om, at gerningsmændene straffes, er afgørende for både at afskrække dem fra yderligere vold og styrke tilliden til myndighederne, navnlig blandt ofre; påpeger dog, at fængselsstraf i sig selv ikke er nok til at forebygge fremtidig vold, og at der er behov for særlige rehabiliterings- og uddannelsesprogrammer; opfordrer medlemsstaterne til som fastsat i artikel 16 i Istanbulkonventionen at træffe de fornødne lovgivningsmæssige og andre foranstaltninger for at oprette eller støtte programmer, som har til formål at lære gerningsmænd bag vold i hjemmet at udvise en ikkevoldelig adfærd over for andre mennesker med henblik på at forebygge yderligere vold og ændre voldelige adfærdsmønstre; minder om, at medlemsstaterne i denne forbindelse skal sikre, at ofrenes sikkerhed, støtten til dem og deres menneskerettigheder har højeste prioritet, og at de pågældende programmer i hensigtsmæssigt omfang bør oprettes og gennemføres i tæt samarbejde med specialiserede støttetjenester for ofre; påpeger, at læring og oplysning er afgørende for at udrydde kønsbaseret vold, navnlig partnervold; opfordrer medlemsstaterne til at implementere forebyggende programmer, inklusive undervisningstiltag om emner såsom ligestilling mellem kvinder og mænd, gensidig respekt, fredelig konfliktløsning i personrelationer, kønsbaseret vold mod kvinder og retten til personlig integritet samt alderstilpasset seksualundervisning afstemt efter elevernes voksende indlæringssevne, på officielle pensum og på alle læsetrin i tråd med ligestillingsstrategien 2020-2025; understreger, at alderstilpasset undervisning i parforhold og seksualitet er afgørende for at beskytte børn mod vold og give dem de kompetencer, som de behøver for at skabe trygge relationer, hvor de undgår seksuel og kønsbaseret vold og partnervold; opfordrer Kommissionen til at støtte programmer, som har til formål at forebygge kønsbaseret vold, bl.a. gennem indsatsområdet Daphne under programmet for borgere, lighed, rettigheder og værdier, for at sikre effektive forebyggende foranstaltninger;
44. opfordrer medlemsstaterne til at fremme tiltag, der kan fjerne de indgroede fordomme, som stadig danner grobund for kønsbestemte forskelle;
45. påpeger, at strategier til forebyggelse af partnervold bør omfatte foranstaltninger til at sikre, at børn ikke udsættes for vold, idet der heri indgår undervisning i de færdigheder, der er nødvendige for at skabe trygge og sunde relationer, og man udfordrer sociale normer, som fremmer mænds dominans og autoritære adfærd over for kvinder og andre former for sexistisk adfærd;
46. opfordrer Kommissionen til at fremme EU-dækkende offentlige oplysnings- og læringskampagner og udveksling af bedste praksis som en nødvendig foranstaltning til at forebygge vold i hjemmet og til at skabe en nultolerance-holdning over for vold og et tryggere miljø for ofre; fremhæver mediernes strategiske rolle i denne henseende; påpeger dog, at sager om kvindedrab og kønsbaseret vold i visse medlemsstater stadig fremlægges på en måde, der frikender den voldelige partner for skyld; fremhæver, at medier og reklamer ikke må udbrede kvindehad og sexistiske budskaber, herunder ved at forsøge at undskylde, legitimere eller bagatellisere vold og voldelige partneres ansvar; mener, at vold i hjemmet også skyldes kønsstereotypiske holdninger til forældrerollen; opfordrer derfor Kommissionen og medlemsstaterne til at bekæmpe kønsstereotyper og til at fremme ligestilling mellem kønnene i forbindelse med

forældreansvar, hvor forældrebyrden fordeles retfærdigt, således at kvinder ikke forvises til en underordnet status; opfordrer Kommissionen til at lette udvekslingen af bedste praksis på EU-plan inden for forebyggelse, beskyttelse og retsforfølgelse såvel som tiltag til bekæmpelse af vold og praktisk gennemførelse heraf; opfordrer medlemsstaterne til at supplere denne EU-kampagne ved at udbrede information om, hvor ofre og vidner kan anmelde denne form for vold, herunder også efter endt kampagne, og til i betragtning af coronakrisens særlige karakter også at fokusere på indvirkningen på børn; opfordrer Kommissionen til at støtte aktiviteter i skoler og andre sammenhænge, der øger bevidstheden om kriminalitet og traumer, hvor man finder hjælp, hvordan man indberetter hændelser, og hvordan man opbygger modstandskraft blandt børn og personer, der arbejder med børn;

Samarbejde mellem medlemsstaterne, herunder i tværnationale sager

47. understreger betydningen af udveksling af oplysninger mellem domstole, medlemsstaternes centrale myndigheder og politiorganer, navnlig i forbindelse med grænseoverskridende sager om forældremyndighed; håber, at de reviderede regler i Rådets forordning (EU) 2019/1111 af 25. juni 2019 om kompetence, anerkendelse og fuldbyrdelse af afgørelser i ægteskabssager og i sager vedrørende forældreansvar og om internationale børnebortførelser¹ vil øge samarbejdet mellem retssystemerne med henblik på effektivt at kunne fastslå barnets tarv, uanset dets forældres civilstand eller familiens sammensætning, og de rettigheder, som ofrene for partnervold har; understreger, at det er vigtigt, at retsmedicinere eller øvrige, involverede embedsfolk giver den kompetente nationale myndighed oplysninger om vold i parforhold, når de pågældende finder, at denne vold udgør en umiddelbar fare for det voksne offers eller barnets liv, og at offeret ikke er i stand til at beskytte sig selv på grund af moralsk eller økonomisk tvang som følge af voldsudøverens greb om offerets situation, samt at de pågældende embedsfolk forsøger at opnå det voksne offers samtykke; opfordrer i denne forbindelse Kommissionen og medlemsstaterne til at sikre håndhævelse og effektiv anvendelse af Bruxelles IIa-forordningen; beklager i denne henseende, at forordningens anvendelsesområde ved den seneste revision ikke blev udvidet, så det omfatter registrerede partnerskaber og ugifte par; er af den opfattelse, at dette medfører forskelsbehandling og potentielt farlige situationer for ofre blandt registrerede partnere og ugifte par og disses børn; minder om, at Bruxelles IIa-forordningens anvendelsesområde og formål er baseret på princippet om ikkeforskelsbehandling af unionsborgerne på grundlag af nationalitet og på princippet om medlemsstaternes gensidige tillid til hinandens retssystemer; anmoder Kommissionen om senest til august 2024 at rapportere tilbage til Europa-Parlamentet om gennemførelsen af disse forordninger og deres effekt, bl.a. i forbindelse med partnervold og forældremyndighedsrettigheder;
48. påpeger, at selv om alle familietvister har en dybtgående følelsesmæssig virkning, er tværnationale sager særligt følsomme og juridisk komplekse; understreger behovet for en høj grad af offentlig bevidsthed om komplekse spørgsmål såsom grænseoverskridende forældremyndighedsordninger og underholdspligt, herunder behovet for at sikre klarhed om forældres og børns rettigheder og forpligtelser i hvert land; påpeger, at medlemsstaterne kan bidrage til en hurtigere løsning af sådanne tværnationale familieretlige sager ved at indføre et system af specialiserede afdelinger ved nationale domstole, herunder enheder med fokus på kønsbaseret vold bestående af

---

¹ EUT L 178 af 2.7.2019, s. 1.

retsmedicinsk personale, psykologer og andet relevant personale, og til at samarbejde med offentlige forvaltninger specialiseret i kønsbaseret vold og med ansvar for at bistå ofre; opfordrer til at rette særlig opmærksomhed mod enlige forsørgeres situation og mod opkrævning af underholdsbidrag på tværs af grænser, da der vedvarende er praktiske, håndhævelsesmæssige vanskeligheder forbundet med de nugældende bestemmelser, navnlig Rådets forordning (EF) nr. 4/2009 af 18. december 2008 om kompetence, lovvalg, anerkendelse og fuldbyrdelse af retsafgørelser og samarbejde vedrørende underholdspligt og FN's konvention om inddrivelse af underholdsbidrag i udlandet, hvori der er fastsat juridiske forpligtelser vedrørende grænseoverskridende opkrævning af underholdsbidrag; understreger, at de juridiske værktøjer til tværnational opkrævning af underholdsbidrag absolut skal håndhæves, ligesom der skal skabes offentligt kendskab til, at redskaberne findes og kan anvendes; opfordrer derfor Kommissionen til at arbejde tæt sammen med medlemsstaterne for at indkredse praktiske problemer i forbindelse med opkrævning af underholdsbidrag i tværnationale situationer og bistå dem med at udvikle effektive redskaber til håndhævelse af betalingsforpligtelser; understreger disse problemers vigtighed og deres konsekvenser for eneforsørgerfamilier og risikoen for fattigdom;

49. opfordrer indtrængende medlemsstaterne til fortsat at analysere data om og tendenser i forekomsten af og rapporteringen om alle former for kønsrelateret vold og vold i hjemmet samt konsekvenserne for børn under corona-nedlukningen og i perioden umiddelbart derefter;
50. opfordrer Kommissionen og medlemsstaterne til at styrke samarbejdet for at træffe foranstaltninger, der sætter ofre for partnervold i stand til at henvende sig til omverdenen og indberette forbrydelserne, da partnervold i mange tilfælde fortsat ikke indberettes; glæder sig over Kommissionens tilsagn om at gennemføre en ny EU-undersøgelse om kønsrelateret vold, hvis resultater skal foreligge i 2023; opfordrer Kommissionen og medlemsstaterne til at arbejde tæt sammen med henblik på at etablere en permanent mekanisme til regelmæssigt at tilvejebringe harmoniserede, nøjagtige, pålidelige, sammenlignelige og kønsopdelte, kvalitetssikrede data fra hele EU om prævalens, årsager og konsekvenser for kvinder og børn og håndtering af partnervold og forældremyndighedssager under fuld udnyttelse af EIGE's og Eurostats kapacitet og ekspertise; minder om, at tilvejebringelse af nationale statistikker om kønsbaseret vold er en foranstaltning, der er berettiget til finansiering under programmet for det indre marked for 2021-2027; opfordrer Kommissionen og medlemsstaterne til at sikre, at dataene opdeles efter bl.a. alder, seksuel orientering, kønsidentitet, køns karakteristika, race, etnicitet og handicap for at sikre, at erfaringer fra kvinder i al deres mangfoldighed afspejles; bemærker, at dette vil bidrage til en bedre forståelse af problemets omfang og årsager, primært de socioøkonomiske kategorier, hvor kønsbaseret vold er mere forekommende, og andre indflydelsesfaktorer samt af forskellige retlige rammer og landenes forskellige politikker på området, som kan undersøges nøje gennem detaljerede landesammenligninger for at indkredse de politikrammer, der måske vil kunne indvirke på forekomsten af vold; fastholder også betydningen af, at medlemsstaterne indsamler statistiske oplysninger om administrative og retslige procedurer vedrørende forældremyndighedssager, der involverer vold i parforhold, og navnlig om resultatet af dommene og de forhold, der lægges til grund for afgørelser om forældremyndighed og samværsret;
51. opfordrer Kommissionen til at fremme EU-dækkende offentlige oplysningskampagner som en nødvendig foranstaltning til forebyggelse af vold i hjemmet og skabelsen af et

klima med nultolerance over for vold;

◦

◦ ◦

52. pålægger sin formand at sende denne beslutning til Rådet og Kommissionen.

Human Rights Council

Fifty-third session

19 June–14 July 2023

Agenda item 3

**Promotion and protection of all human rights, civil,
political, economic, social and cultural rights,
including the right to development**

**Custody, violence against women and violence against
children**

**Report of the Special Rapporteur on violence against women and girls,
its causes and consequences, Reem Alsalem**

Summary

The present report of the Special Rapporteur on violence against women and girls, its causes and consequences, Reem Alsalem, is submitted to the Human Rights Council pursuant to resolution 50/7. The report addresses the link between custody cases, violence against women and violence against children, with a focus on the abuse of the term “parental alienation” and similar pseudo-concepts.

I. Introduction

1. The present report of the Special Rapporteur on violence against women and girls, its causes and consequences, Reem Alsalem, is submitted pursuant to Human Rights Council resolution 50/7. The Special Rapporteur, along with the other members of the Platform of Independent Expert Mechanisms on the Elimination of Discrimination and Violence against Women, has voiced concern about the pattern of ignoring intimate partner violence against women in determining child custody cases across jurisdictions.¹ Since raising specific concerns to Brazil² and Spain,³ the Special Rapporteur has received reports of cases from countries where such violence has been ignored and where mothers making such allegations have been penalized by law enforcement and/or the judiciary responsible for determining custody cases. The tendency to dismiss the history of domestic violence and abuse in custody cases extends to cases where mothers and/or children themselves have brought forward credible allegations of physical or sexual abuse. In several countries, family courts have tended to judge such allegations as deliberate efforts by mothers to manipulate their children and to separate them from their fathers. This supposed effort by a parent alleging abuse is often termed “parental alienation”.

2. The report examines ways in which family courts in different regions refer to “parental alienation” or similar pseudo-concepts in custody cases, ignoring histories of domestic violence, which may lead to the double victimization of victims of such violence. The report also offers recommendations for States and other stakeholders on how to address the situation.

3. In preparing the report, the Special Rapporteur sought contributions from Member States, international and regional organizations, non-governmental organizations, academia and victims, and held a series of online consultations with stakeholders and experts. The Special Rapporteur has received over a thousand submissions, of which a large number were duplicated individual submissions, particularly from fathers’ organizations. Most submissions were received from the Western European and others group, followed by the Latin America and the Caribbean group, and the majority addressed systemic issues and the impact of parental alienation.

II. Activities undertaken by the Special Rapporteur

4. The Special Rapporteur continued to collaborate closely with the Platform of Independent Expert Mechanisms on the Elimination of Discrimination and Violence against Women, contributing to its first thematic report on the digital dimension of violence against women.

5. On 4 October 2022, the Special Rapporteur presented the report on the nexus between the climate crisis, environmental degradation and related displacement, and violence against women and girls to the General Assembly.⁴

6. On 22 February 2023, the Special Rapporteur participated in a discussion organized by the Committee on the Elimination of Discrimination against Women at its eighty-fourth session on the equal and inclusive representation of women in decision-making systems.

7. On 6 March 2023, the Special Rapporteur delivered a statement at the opening meeting of the sixty-seventh session of the Commission on the Status of Women in New York and participated in the interactive expert panel on the priority theme of the session.

---

¹ AL BRA 10/2022 and AL ESP 3/2020. These and all subsequent communications are available from <https://spcommreports.ohchr.org/Tmsearch/TMDocuments>. See also joint statement by the Platform of Independent Expert Mechanisms on the Elimination of Discrimination and Violence against Women, 31 May 2019, available at <https://rm.coe.int/final-statement-vaw-and-custody/168094d880>.

² AL BRA 10/2022.

³ AL ESP 3/2020 and AL ESP 6/2021.

⁴ [A/77/136](https://www.ohchr.org/en/press-releases/2022/10/136).

8. The Special Rapporteur conducted two country visits in 2022, one to Türkiye, from 18 to 27 July⁵ and the other to Libya, from 14 to 21 December 2022.⁶ In 2023, she visited Poland from 27 February to 9 March.

III. Definition and use of the pseudo-concept of “parental alienation”

9. There is no commonly accepted clinical or scientific definition of “parental alienation”. Broadly speaking, parental alienation is understood to refer to deliberate or unintentional acts that cause unwarranted rejection by the child towards one of the parents, usually the father.⁷

10. The pseudo-concept of parental alienation was coined by Richard Gardner, a psychologist, who claimed that children alleging sexual abuse during high conflict divorces suffer from “parental alienation syndrome” caused by mothers who have led their children to believe that they have been abused by their fathers and to raise allegations of abuse against them.⁸ He recommended draconian remedies to address the syndrome, including a complete cut-off from the mother in order to “deprogramme” the child.⁹ It was argued that the more that children rejected the relationship with their fathers, the more evidence of the alienating syndrome was observed.

11. Gardner’s theory has been criticized for its lack of empirical basis, for its problematic assertions about sexual abuse and for recasting abuse claims as false tools for alienation, which, in some cases, have dissuaded evaluators and courts from assessing whether abuse has actually occurred.¹⁰ It has been dismissed by medical, psychiatric and psychological associations, and in 2020 it was removed from the International Classification of Diseases by the World Health Organization. Nevertheless, it has gained considerable traction and has been widely used to negate allegations of domestic and sexual abuse within family court systems on a global scale.¹¹

IV. Parental alienation and its link to domestic violence

A. Invoking parental alienation as an extension of domestic violence

12. Domestic violence is one of the most serious and pervasive human rights violations, in particular as it affects women and girls. While men can also fall victims to domestic violence, women are at a much higher risk and the dynamics of abuse are different for men.¹²

⁵ [A/HRC/53/36/Add.1](#).

⁶ [A/HRC/53/36/Add.2](#).

⁷ A. Barnett, “A genealogy of hostility: parental alienation in England and Wales”, *Journal of Social Welfare and Family Law*, vol. 42, No. 1 (2020), pp. 18–29.

⁸ Richard A. Gardner, *The Parental Alienation Syndrome: A Guide for Mental Health and Legal Professionals* (Creative Therapeutics, Cresskill, New Jersey, 1992) and *True and False Accusations of Child Sex Abuse* (Creative Therapeutics, Cresskill, New Jersey, 1992).

⁹ Richard A. Gardner, *The Parental Alienation Syndrome and the Differentiation between Fabricated and Genuine Sexual Abuse* (Creative Therapeutics, Cresskill, New Jersey, 1987), pp. 225–230 and pp. 240–242.

¹⁰ Joan S. Meier, “U.S. child custody outcomes in cases involving parental alienation and abuse allegations: what do the data show?”, *Journal of Social Welfare and Family Law*, vol. 42, No. 1 (2020), pp. 92–105.

¹¹ *Ibid.*; see also Linda C. Neilson, *Parental Alienation Empirical Analysis: Child Best Interests or Parental Rights?* (FREDA Centre for Research on Violence Against Women and Children, Vancouver, Canada, 2018); Jenny Birchall and Shazia Choudhry, *What About My Right Not to Be Abused: Domestic Abuse Human Rights and the Family Courts* (Women’s Aid Federation of England, Bristol, 2018).

¹² Marianne Hester, “Who does what to whom? gender and domestic violence perpetrators in English police records”, *European Journal of Criminology*, vol. 10, No. 5 (2013), pp. 623–663.

Given the prevalence of domestic violence in intimate relationships,¹³ separation from a perpetrator can also be a highly dangerous period for the victim.¹⁴ Allegations of domestic violence tend to receive insufficient scrutiny by courts¹⁵ and to trigger problematic assumptions, for example that it causes little harm to the mother or child and that it ceases with separation.¹⁶ The consequences of domestic violence and its effects on children are also misunderstood and underestimated by judges,¹⁷ who tend to prioritize and grant contact with fathers. In doing so, judges fail in their duty to protect children from harm,¹⁸ giving abusive fathers unsupervised access to their children, including in cases where judges have found that physical and/or sexual violence has occurred.¹⁹

13. Where judges acknowledge the occurrence of domestic violence, they may regard it as historic, assuming that is in the past.²⁰ Research²¹ and submissions received demonstrate that perpetrators of domestic violence can also misuse family law proceedings to continue to perpetrate violence against their victims,²² resulting in secondary traumatization. In this context, parental alienation may be employed as a useful tactic. An empirical analysis of parental alienation cases in Canada conducted in 2018 found that of 357 cases, 41.5 per cent involved assertions of domestic or child abuse, of which 76.8 per cent included alienation claims advanced by the alleged perpetrator.²³ In another study, parental alienation was mentioned in all 20 cases studied within the context of coercive control and child sexual abuse, and even when it was not explicitly used, the underlying ideas were still present.²⁴

14. The use of parental alienation is highly gendered²⁵ and frequently used against mothers.²⁶ A study in Brazil found that women were accused of parental alienation in 66 per cent of cases, as opposed to 17 per cent of cases where a man was accused, and men made more unfounded accusations than women.²⁷ In Italy, the accusation was also overwhelmingly used against mothers.²⁸

¹³ According to global estimates by the United Nations Office on Drugs and Crime, more than half of homicides of women and girls in 2021 were committed by intimate partners or family members.

¹⁴ Lynne Harne, *Violent Fathering and the Risks to Children: The Need for Change*, (Bristol University Press, Policy Press, 2011). See also submission by Patricia Fernández.

¹⁵ Linda C. Neilson, *Spousal abuse, children and the legal system*, final report for the Canadian Bar Association (Law for the Futures Fund, University of New Brunswick, 2001).

¹⁶ Susan B. Boyd and Ruben Lindy, “Violence against women and the B.C. Family Law Act: early jurisprudence”, *Canadian Family Law Quarterly*, vol. 35, No. 2 (2016), pp. 136–137. See also submission by NANE Women’s Rights Association.

¹⁷ Donna Martinson and Margaret Jackson, “Family violence and evolving judicial roles: judges as equality guardians in family law cases”, *Canadian Journal of Family Law*, vol. 30, No. 1 (2017), p. 11.

¹⁸ Adrienne Barnett, “Contact at all costs? Domestic violence and children’s welfare”, *Child and Family Law Quarterly*, vol. 26 (2014), pp. 439–462; see also J. Birchall and S. Choudhry, *What About My Right Not to Be Abused*.

¹⁹ Yvonne Woodhead and others, “Family court judges’ decisions regarding post-separation care arrangements for young children”, *Psychiatry, Psychology, and Law*, vol. 22, No. 4 (2015), p. 52.

²⁰ Susan B. Boyd and Ruben Lindy, “Violence against women and the B.C. Family Law Act”.

²¹ Daniel George Saunders and Katherine H. Oglesby, “No way to turn: Traps encountered by many battered women with negative child custody experiences”, *Journal of Child Custody*, vol. 13, No. 2–3 (2016), pp. 154–177; Lynne Harne, *Violent Fathering and the Risks to Children*.

²² Submission by the Backbone Collective.

²³ L.C. Neilson, *Spousal abuse, children and the legal system*.

²⁴ Pierre-Guillaume-Prigent and Gwénola Sueur, «À qui profite la pseudo-théorie de l’aliénation parentale?», *Délibérée*, vol. 9 (2020), pp. 57–62.

²⁵ E. Sheehy and S.B. Boyd, “Penalizing women’s fear: intimate partner violence and parental alienation in Canadian child custody cases”, *Journal of Social Welfare and Family Law*, vol. 42, No.1 (2020), pp. 80–91. See also submissions by Australia’s National Research Organization for Women’s Safety and National Association of Women and the Law.

²⁶ Submission by Differenza Donna.

²⁷ Paula Inez Cunha Gomide and others, “Analysis of the psychometric properties of a parental alienation scale”, *Paidéia*, vol. 26, No. 65 (2016), pp. 291–298.

²⁸ Submission by Differenza Donna.

15. Common to the gendered use of parental alienation is the depiction of mothers as vengeful and delusional by their partners, courts and expert witnesses.²⁹ Mothers who oppose or seek to restrict contact or raise concerns are widely regarded by evaluators as obstructive or malicious,³⁰ reflecting the pervasive pattern of blaming the mother.³¹

16. Allegations of the mother alienating the child are often used to demonstrate that awarding custody to the mother is not in the best interest of the child as she will not facilitate contact with the father.³² As noted in a number of submissions,³³ domestic violence and parental alienation are often blurred in family law systems, to the detriment of the victims of violence. Protective mothers are placed in an invidious position, in which insisting on presenting evidence of domestic violence or child abuse may be seen as attempts to alienate children from the other parent, which could result in the loss of primary care or contact with their children.³⁴

17. The use of parental alienation tends to become a self-fulfilling prophecy. As soon as parents are judged as being “alienating,” “implacable” or “failing to listen”, their actions or inaction can be prejudiced.³⁵ As a result, allegations of domestic violence remain side-lined as a one-off occurrence.³⁶ This reduces domestic violence to a minor conflict and stigmatizes and pathologizes women and children.³⁷

18. The consequences of biased custody decisions can be catastrophic, resulting in specific incidents when contact has been awarded to fathers with a violent history,³⁸ in the death of children and women and children being placed at gunpoint.³⁹ In some cases, women have been imprisoned for violating custodial rights and protective restraining orders have been overturned.⁴⁰

19. Parental alienation can have a significant impact on custody outcomes. In the United States of America, data show that rates of custody losses between mothers and fathers differ significantly, depending on which parent alleges alienation. When a father has alleged alienation by the mother, her custody rights have been removed 44 per cent of the time. When the situation was reversed, mothers gained custody from fathers only 28 per cent of the time. Thus, when alienation is accused, mothers were twice as likely to lose custody compared to fathers. This has led to an annual estimate of 58,000 children in the United States being placed in dangerous home environments.⁴¹ In New Zealand, a survey demonstrated that 55 to 62 per cent of mothers reported being accused of parental alienation, often diverting the attention courts from legitimate allegations of abuse.⁴²

²⁹ Adrienne Barnett, “Greater than the mere sum of its parts: Coercive control and the question of proof”, *Child and Family Law Quarterly*, vol. 29, No. 4 (2017), pp. 379–400.

³⁰ See J. Birchall and S. Choudhry, *What About My Right Not to Be Abused*; see also A. Barnett, “Contact at all costs? (2014) and “Greater than the mere sum of its parts” (2017).

³¹ Patrizia Romito, *A Deafening Silence: Hidden Violence against Women and Children* (Bristol, Bristol University Press, 2008).

³² Joint statement by the Platform of Independent Expert Mechanisms.

³³ Submissions by the Victims’ Commissioner of the Greater London Authority and the SHERA Research Group.

³⁴ L.C. Neilson, *Parental Alienation Empirical Analysis*.

³⁵ Briony Palmer, “Have we created a monster? Intractable contact disputes and parental alienation in context”, Family Law Week, Association for Shared Parenting (2017).

³⁶ Zoe Rathus, “A history of the use of the pseudo-concept of parental alienation in the Australian family law system: contradictions, collisions and their consequences”, *Journal of Social Welfare and Family Law*, vol. 42, No. 1 (2020), pp. 5–17.

³⁷ P-G. Prigent and G. Sueur «À qui profite la pseudo-théorie de l’aliénation parentale?».

³⁸ Submissions by Mamy Mówią DOŚĆ and Women’s Aid Federation of England.

³⁹ Submission by *Mor Çatı Kadın Sığınağı Vakfı*.

⁴⁰ Submission by *Lif án ofbeldis*.

⁴¹ Joan S. Meier and Sean Dickson, “Mapping gender: Shedding empirical light on family courts’ treatment of cases involving abuse and alienation”, *Minnesota Journal of Law & Inequality*, vol. 35, No. 2 (2017), pp. 311–334.

⁴² Submission by the Backbone Collective.

B. Tactics to trump allegations of domestic violence

20. There are numerous ways in which allegations of domestic violence are sidelined and delegitimized through invoking parental alienation:

(a) Ignoring the history of domestic violence against mothers and children in decisions of custody and visitation rights, as evidenced in countries such as Denmark,⁴³ Italy⁴⁴ and Ukraine.⁴⁵ In Italy, the invisibility of gender-based and domestic violence in civil courts has been identified⁴⁶ and a 2022 report found that in 96 per cent of separations involving domestic violence, courts did not consider violence as being relevant to child custody.⁴⁷ In some countries, the act of dismissing domestic violence is enabled by the fact that there is no legal requirement for courts to examine the history of violence, as is the case in Hungary;⁴⁸

(b) Efforts to scrutinize domestic violence are not actively pursued. In 2017, a Parliamentary Commission of Inquiry in Brazil found a correlation between parental alienation, domestic violence and sexual abuse. However, lawyers and experts who defend parental alienation lobbied to ensure that no measures were taken to protect victims;

(c) Despite a history of domestic violence, courts have invoked the pseudo-concept of parental alienation or blamed mothers for purposely isolating children from their fathers, even where the safety of the mother or the child was at risk. This has been mentioned in submissions received from entities in Ireland,⁴⁹ Israel,⁵⁰ Türkiye⁵¹ and Ukraine;⁵²

(d) According to a submission received from Japan, even in cases where domestic violence has been acknowledged, mothers have been accused of being selfish for not enduring abuse, sacrificing themselves, for the sake of their children.⁵³

21. By ignoring or undermining domestic violence in a family, courts fail to acknowledge the issue in their decisions, thereby presenting domestic violence as an exception rather than the norm in cases of parental alienation.

V. Impact of parental alienation on the best interest of the child

22. In the context of domestic violence, there is a duty to listen and respond to children's accounts of violence, with a view to validating those experiences, ensuring that decisions are better informed and that the child's safety and welfare are promoted.⁵⁴ However, research demonstrates that children's views are selectively integrated, depending on whether they accord with the prevailing trend towards "pro-contact" for both parents,⁵⁵ such as in Croatia.⁵⁶

23. When custody decisions are made in favour of the parent who claims to be alienated without sufficiently considering the views of the child, the child's resilience is undermined and the child continues to be exposed to lasting harm. It may also sever the stable and safe

⁴³ Submission by *Landsorganisation af Kvindekrisecentre*.

⁴⁴ Submissions by Donne in Rete contro la violenza and Pangea Foundation Onlus.

⁴⁵ Submission by the Centre Women's Perspectives.

⁴⁶ Senate of Italy, Parliamentary Commission (Doc. XXII-BIS, n. 4).

⁴⁷ Ibid. (Doc. XXII-BIS, n. 10).

⁴⁸ Submission by NANE Women's Rights Association.

⁴⁹ Submission by Women's Aid Ireland.

⁵⁰ Submission by the Rackman Centre for the Advancement of the Status of Women.

⁵¹ Submission by Cemre Topal.

⁵² Submission by Centre Women's Perspectives and the Human Rights in Democracy Centre.

⁵³ Submission by Minato Sogo Law Office, Japan.

⁵⁴ Gillian S. MacDonald, "Hearing children's voices? Including children's perspectives on their experiences of domestic violence in welfare reports prepared for the English courts in private family law proceedings", *Child Abuse and Neglect*, vol. 65 (2017), pp. 1–13.

⁵⁵ Louise Caffrey, "Hearing the 'voice of the child'? The role of child contact centres in the family justice system", *Child and Family Law Quarterly*, vol. 25, No. 4 (2013), pp. 357–379; G.S. Macdonald, "Hearing children's voices?"

⁵⁶ Submission by Autonomous Women's House Zagreb.

bond with the non-abusive primary caretaker.⁵⁷ Submissions from Australia,⁵⁸ Austria,⁵⁹ Brazil,⁶⁰ Colombia,⁶¹ Germany⁶² and the United Kingdom of Great Britain and Northern Ireland⁶³ report cases where children were removed from the primary carer and compelled to reside with the perpetrator parent, whom they resist. In addition, submissions noted how police child protection services have enforced access and custody orders in cases where the child clearly did not wish to comply,⁶⁴ traumatizing both the child and the mother.⁶⁵

24. Some countries have established good practices focused on child participation and the best interest of the child. For example, the Domestic Abuse Commissioner for England and Wales has developed a model on how to approach a child who is reluctant or resistant to making contact with the non-resident parent-perpetrator through a trauma-informed lens, recognizing that the strategy of blaming the resident parent for such resistance may be part of a pattern of coercive control.⁶⁶ In Scotland, a Domestic Abuse Children's Rights Officer serves children who have experienced domestic violence and feeds their views directly into court cases of contested contact, without an order from a court.⁶⁷

25. In Mexico, the constitutional court intervened to stop two attempts to introduce a specific provision recognizing parental alienation, which would have resulted in the potential loss of parental authority of the alleged alienating parent and a violation of the rights of the child in custody proceedings. The first case, in the State of Oaxaca in 2016, was held to be partially unconstitutional as it violated the principle of progressive autonomy of the child and the right of minors to be heard in judicial procedures.⁶⁸ The second, in the State of Baja California in 2017, struck down a similar case as unconstitutional on the basis that the suspension or loss of parental authority as a consequence of parental alienation worked against the best interests of the child. The Supreme Court noted that the loss of parental authority did not translate into an appropriate measure to protect the rights of minors, which would likely generate undue and unjustified effects on their rights to healthy development and to maintain effective relationships with both parents. The court also recognized that it was likely to generate negative experiences as a result of changes in the child's environment, making it feasible that the child might be revictimized by this measure.⁶⁹

VI. Relevant international and regional standards and practice

A. Legal standards governing custody issues, including the use of parental alienation

26. The Committee on the Elimination of Discrimination against Women noted that the stereotyped roles of women and men also manifest as gender stereotyping and prejudices in judicial systems, which result in the denial of effective justice to women and other victims of violence.⁷⁰ The Committee called on States to ensure that gender stereotyping is addressed and dealt with adequately. In 2014, in its decision on the case of *Gonzales Carreno v. Spain*,

⁵⁷ Sandra A. Graham-Bermann and others, "Factors discriminating among profiles of resilience and psychopathology in children exposed to intimate partner violence", *Child Abuse and Neglect*, vol. 33, No. 9 (2009), pp. 648–660.

⁵⁸ Submission by Women in Hiding.

⁵⁹ Submission by Suzanne Wunderer.

⁶⁰ Submissions by SHERA Research Group and Paola Matosi.

⁶¹ Submissions by Diana Rodríguez and the Ministry of Justice.

⁶² Submission by Association of Single Mothers and Fathers.

⁶³ Submission by Domestic Abuse Commissioner for England and Wales.

⁶⁴ Submissions by Diana Rodríguez, the Ministry of Justice; Now and others; Federation of Mother and Child Homes and Shelters; and Association to Assist Women and Mothers; Diotima Centre.

⁶⁵ Submission by Domestic Abuse Commissioner for England and Wales.

⁶⁶ *Ibid.*

⁶⁷ Submission by Martha Scott.

⁶⁸ Government of the State of Oaxaca, Mexico ([Official Journal of the Federation](#)).

⁶⁹ *Ibid.*

⁷⁰ See [CEDAW/C/GC/33](#).

the Committee recommended that the history of domestic violence be considered when determining visitation schedules to ensure that women or children are not endangered.⁷¹

27. The failure to address intimate partner violence and violence against children in custody rights and visitation decisions is a violation of the rights of the child and the principle of the best interest of the child. Article 12 of the Convention on the Rights of the Child provides that States parties shall ensure to children who are capable of forming their own views the rights to express those views freely in all matters affecting them and for their views to be given due weight in accordance with their age and maturity. It also states that children shall be provided the opportunity to be heard in any judicial and administrative proceedings affecting them, either directly, or through a representative or an appropriate body. Article 19 provides the right to be protected from all forms of physical or mental violence, injury or abuse, neglect or negligent treatment, maltreatment, or exploitation, including sexual abuse, while in the care of parent(s), legal guardian(s) or any other person who has care of the child.

28. Regional human treaties have also addressed issues of parental custody and its relationship to violence against women and children. Articles 31 and 45 of the Council of Europe Convention on Preventing and Combating Violence against Women and Domestic Violence require judicial authorities not to issue contact orders without considering incidents of violence against the non-abusive carer and the child and to impose “effective, proportionate and dissuasive” sanctions. In its monitoring activity to date, the Group of Experts on Action against Violence against Women and Domestic Violence has highlighted the strengths and weaknesses of States parties in the implementation of the two articles with regard to victims of domestic violence, including the widespread use of parental alienation as a means of minimizing evidence of domestic violence.⁷² In its third general report,⁷³ the Group of Experts identified 12 cross-cutting actions, including the need to “ensure that relevant professionals are informed of the absence of scientific grounds for ‘parental alienation syndrome’ and the use of the notion of ‘parental alienation’ in the context of domestic violence against women”. The Group also submitted written observations to the European Court of Human Rights in connection with the case of *Kurt v. Austria*,⁷⁴ which concerned the murder of an 8-year-old boy by his father after previous allegations by the mother of domestic violence.

29. The European Convention on Human Rights recognizes that domestic violence falls within the scope of its articles 2, 3, 8 and 14⁷⁵ and that labelling mothers as “uncooperative parents” or threatening them with liability for child abduction for refusing to allow contact between their children and a father in cases where the father is a perpetrator of violence is a breach of the rights to family life under article 8.⁷⁶

30. Article 7 of the Inter-American Convention on the Prevention, Punishment and Eradication of Violence against Women obliges States parties to “condemn all forms of violence against women and agree to pursue, by all appropriate means and without delay, policies to prevent, punish and eradicate such violence”, as well as to act “with due diligence to prevent, investigate and impose penalties for violence against women”.

31. Finally, the Protocol to the African Charter on Human and Peoples’ Rights on the Rights of Women in Africa (the Maputo Protocol), in article 7, explicitly affirms that “in case of separation, divorce or annulment of marriage, women and men shall have reciprocal rights and responsibilities towards their children. In any case, the interests of the children shall be given paramount importance”.

⁷¹ See CEDAW/C/58/D/47/2012.

⁷² Council of Europe, third general report on the activities of the Group of Experts on Action against Violence against Women and Domestic Violence (2022), available at <https://www.coe.int/en/web/istanbul-convention/-/3rd-general-report-on-greivio-s-activities#>.

⁷³ *Ibid.*

⁷⁴ Application No. 62903/15.

⁷⁵ See *Opuz v. Turkey*, Application No. 33401/02, 9 June 2009; *Talpis v. Italy*, Application No. 41237/14, 2 March 2017; *Kurt v Austria*, Application No. 62903/15, 15 June 2021; and *Landi v. Italy*, Application No. 10929/19, 7 April 2022.

⁷⁶ See *I.M. and Others v. Italy*, Application No. 25426/20, 10 November 2022; and *Bevaquca v. Bulgaria*, Application No. 71127/01, 12 June 2008.

B. Engagement of human rights mechanisms on preventing violence against women and children within the context of custody

32. Several international and regional mechanisms recognize the importance of considering the history and prevalence of domestic violence when deciding on custody cases, as well as recognizing the use of parental alienation as an extension of domestic violence. The Committee on the Elimination of Discrimination against Women recalled the State's responsibility to consider "the specific needs of women and children in determining child custody in cases involving gender-based violence in the domestic sphere,"⁷⁷ by adopting measures to systematically consider domestic violence in child custody decisions".⁷⁸ Moreover, the Committee stated that "the rights or claims of perpetrators or alleged perpetrators during and after judicial proceedings ... should be determined in the light of women's and children's human rights to life and physical, sexual and psychological integrity, and guided by the principle of the best interest of the child".⁷⁹

33. With regard to the pseudo-concept of parental alienation, the Committee issued a number of concluding observations in which it directed States parties to abolish the use of parental alienation in court cases and to conduct compulsory judicial training on domestic violence, including its impact on children.⁸⁰ The Committee expressed concern about the negative effect of the advocacy of fathers' rights groups and public discourse about parental alienation syndrome in Costa Rica and recommended that the State party "take all measures necessary to discourage the use of 'parental alienation syndrome' by experts and by courts in custody cases".⁸¹ It adopted similar positions New Zealand⁸² and Italy.⁸³

34. The Committee on the Rights of the Child has developed several general comments⁸⁴ relevant to family law cases, particularly on the right of the child to be heard, to be free from violence and to have his or her best interests taken as a primary consideration. Among the Committee's decisions, one case concerns a father who alleged that Paraguay had failed to enforce a contact and visitation regime between himself and his daughter.⁸⁵ In a mixed decision, the Committee asserted the importance of avoiding the negative consequences of a non-compliant parent not allowing contact between the non-resident parent and his or her child, while also referring to the situation as one of "gradual alienation".⁸⁶ Some experts have commented that the use of such diagnostic labels is regrettable, pointing out that the Committee should have avoided setting precedence that lays the ground for further abuse and misrepresentations of the attitudes of parents in highly complex family law disputes.⁸⁷

35. Likewise, the Committee of Experts of the Follow-up Mechanism of the Belém do Pará Convention has underscored the obligation of the States parties to "take all appropriate measures, including legislative measures, to amend or repeal existing laws and regulations, or to modify legal or customary practices which sustain the persistence and tolerance of violence against women", particularly within the context of the use of the controversial pseudo-concept of parental alienation against women.⁸⁸ In 2022, the Committee and the Special Rapporteur urged States parties to explicitly prohibit the use of parental alienation

⁷⁷ CEDAW/C/CRI/CO/7, para. 43 (a).

⁷⁸ CEDAW/C/FIN/CO/7, para. 39 (c).

⁷⁹ CEDAW/C/GC/35, para. 31(ii).

⁸⁰ CEDAW/C/ESP/CO/7-8, paras. 38–39, CEDAW/C/RUS/CO/8, para. 46 (c), CEDAW/C/CAN/CO/8-9, para. 57, and CEDAW/C/SWE/10, para. 46 (a).

⁸¹ CEDAW/C/CRI/CO/7, para. 43 (b).

⁸² CEDAW/C/NZL/CO/8, para. 48 (d).

⁸³ CEDAW/C/ITA/CO/7, paras. 51–51 (a).

⁸⁴ CRC/C/GC/12, CRC/C/GC/13 and CRC/C/GC/14.

⁸⁵ CRC/C/83/D/30/2017.

⁸⁶ *Ibid.*, para. 8.7.

⁸⁷ See, for example, opinion by N.E. Yaksic, Communication No. 30/2017 *N.R. v. Paraguay*, Leiden Children's Rights Observatory, University of Leiden.

⁸⁸ Joint statement of the Committee of Experts of the Follow-up Mechanism of the Belém do Pará Convention and the Special Rapporteur published on 12 August 2022, available at <https://www.ohchr.org/sites/default/files/documents/issues/women/sr/2022-08-15/Communique-Parental-Alienation-EN.pdf>.

syndrome in judicial proceedings, so that children and mothers are not placed in a situation of vulnerability,⁸⁹ adding that it could be used as a continuum of gender-based violence and could invoke the responsibility of States for institutional violence.⁹⁰

C. Gendered application of the Convention on the Civil Aspects of International Child Abduction

36. The Hague Convention on the Civil Aspects of Child Abduction (1980) covers international parental child abduction and provides an expeditious process for the return of a child internationally abducted from his/her habitual residence in the territory of one State party to the Hague Convention by a parent to the territory of another State party to the Convention so that the courts in that jurisdiction can settle a custody dispute. However, the Convention does not mention domestic violence, neither does it include protections for abused mothers.⁹¹ As a result, when mothers flee with their children across international borders, they become vulnerable to being treated as an “abducting” parent by the courts under the Convention.

37. Around three-quarters of all cases filed under the Hague Convention are against mothers, most of whom are fleeing domestic violence or seeking to protect their children from abuse.⁹² Article 13 of the Convention states that an order for the return of a child can be rejected if there is a “grave risk” of harm. However, courts have been reluctant to accept exposure to domestic violence as a reason not to return children to another State party. In some cases, courts have returned children to their country of habitual residence even where they have found that violence has occurred against the children,⁹³ frequently compelling women and children to return to abusive and life-threatening situations.⁹⁴ Migrant women who seek to return to their home countries for familial support face additional barriers if they are forced back owing to accusations of child abduction.⁹⁵

38. Some courts do however consider family and domestic violence when interpreting and applying the Hague Convention. The New Zealand Court of Appeal held that both the mother’s history as a survivor of family and domestic violence and her potential future in Australia were pertinent to the interpretation of the grave risk exception and subsequently declined to order the child’s return.⁹⁶

39. In an attempt to address shortcomings of the Hague Convention, the Government of Australia implemented legislation that requires Australian courts to consider allegations of family and domestic violence before any return orders are made for children under the Convention.⁹⁷

VII. Link between parental alienation and child sexual abuse

40. The link between parental alienation and child sexual abuse is apparent from its origins as a pseudo-concept and from the high incidence of child sexual abuse in the context of domestic violence. While Gardner acknowledged the prevalence of child sexual abuse allegations in custody litigation, he dismissed many of these claims as false, advanced by the

⁸⁹ Ibid.

⁹⁰ Ibid.

⁹¹ Adriana De Ruiter, “40 years of the Hague Convention on child abduction: legal and societal changes in the rights of a child”, European Parliament, November 2020.

⁹² Hague Conference on Private International Law, seventh meeting of the Special Commission on the Practical Operation of the 1980 Hague Child Abduction Convention and the 1996 Hague Child Protection Convention (October 2017).

⁹³ Confidential submission from France.

⁹⁴ Submission from University College London.

⁹⁵ Confidential submission from France.

⁹⁶ Court of Appeal of New Zealand, *Lrr v. Col*, CA743/2018, [2020] NZCA 209.

⁹⁷ Government of Australia, “Ensuring family safety in Australian Hague Convention cases” (12 December 2022).

mother to alienate the child from the father.⁹⁸ By reframing a mother as a liar who “emotionally abuses” her children, the parental alienation label diverts the attention of courts away from the question as to whether a father is abusive and replaces it with a focus on a supposedly lying or deluded mother or child.⁹⁹

41. How parental alienation syndrome is used by men to dismantle allegations of physical, sexual or emotional abuse through legal means is discussed in the submissions of Argentina, Bolivia (Plurinational State of), Brazil,¹⁰⁰ Colombia,¹⁰¹ Iceland,¹⁰² Mexico, Puerto Rico and Uruguay.¹⁰³ A submission from France¹⁰⁴ describes how mothers who report disclosures of sexual abuse corroborated by psychological examinations are still removed and placed in the custody of the father (the perpetrator) after he invoked parental alienation.

42. Child sexual offenders have invoked parental alienation to limit, obstruct or delegitimize the progress in protecting the rights of child victims.¹⁰⁵ In Brazil,¹⁰⁶ the recognition of parental alienation in legislation¹⁰⁷ and the imposition of sanctions for acts of parental alienation has also facilitated its use as a defence for sexual abuse.

VIII. Disproportionate impact on women from minority groups

43. Minority women face additional barriers with regard to parental alienation, including access to justice and negative stereotypes.¹⁰⁸ In one study in the United Kingdom of Great Britain and Northern Ireland, African-Caribbean women viewed judges as being disconnected and judgmental, while South Asian and African-Caribbean women were pressured by court-appointed welfare officers to give men a chance even when they had been repeatedly unreliable and had been given prison sentences.¹⁰⁹ Most of the women reported feeling revictimized and “very belittled, very diminished, not really listened to” by professionals.¹¹⁰

44. According to submissions received, in Italy secondary victimization is more evident among victims of trafficking and migrant women.¹¹¹ Migrant women are “often judged as inadequate mothers, unable to protect and take care of their children” who are often placed in group homes.¹¹² In Ireland, migrant women whose partner is of Irish origin also face challenges.¹¹³ In Portugal, while migrant women are labelled as parent alienators, educated women are seen as not fitting into the mainstream image of victims of domestic violence.¹¹⁴ In Austria¹¹⁵ and Japan,¹¹⁶ migrant mothers are at a particular disadvantage owing to language barriers and vulnerable immigration status. In the United Kingdom, intersecting vulnerabilities along lines of race, disability, immigration status and sexuality compound the

⁹⁸ R.A. Gardner, *The Parental Alienation Syndrome*.

⁹⁹ Joan S. Meier, “Getting real about abuse and alienation: A critique of Drozd and Olesen’s decision tree”, *Journal of Child Custody*, vol. 7, No. 4 (2010), pp. 228–229.

¹⁰⁰ Submission by Cláudia Galiberne Ferreira.

¹⁰¹ Submissions by Diana Rodríguez and Alexandra Correa.

¹⁰² Submission by Líf án ofbeldis.

¹⁰³ Submission by Equality Now and others.

¹⁰⁴ Confidential submission from France.

¹⁰⁵ Submission by Carlos Rozanski.

¹⁰⁶ Submission by Cláudia Galiberne Ferreira.

¹⁰⁷ Law No.12.318 of 26 August 2010.

¹⁰⁸ Submission by Women against Violence Europe.

¹⁰⁹ Ravi K. Thiara and Aisha K. Gill, *Domestic Violence, Child Contact and Post-Separation Violence: Issues for South Asian and African-Caribbean Women and Children* (London, National Society for the Prevention of Cruelty to Children, 2012).

¹¹⁰ Ibid.

¹¹¹ Submission by Donne in Rete contro la violenza.

¹¹² Submission by Pangea Foundation Onlus.

¹¹³ Submission by SiSi.

¹¹⁴ Submission by Dignidade and others.

¹¹⁵ Submission by Suzanne Wunderer.

¹¹⁶ Submission by Minato Sogo Law Office.

difficulties women face when experiencing domestic violence in child custody cases.¹¹⁷ Mothers in structurally disadvantaged positions are more likely to have their children removed or their parenting capacities judged harshly.¹¹⁸ In New Zealand, Maori women are more likely to report the involvement of the child protection agency in family court proceedings than non-Maori women.¹¹⁹ In addition, survey data found that minority women experienced discrimination and a combination of sexism, racism and ableism.¹²⁰

IX. Widespread adoption of parental alienation in justice systems

45. The pseudo-concept of parental alienation or similar iterations are widely used in different jurisdictions. In 2010, Brazil passed Law No.12.318, which specifically defined parental alienation (article 2) and foresaw sanctions for acts deemed to be parental alienation (article 6), which build up from warning the alienator, to extending the amount of contact of alienated parents with the child, to fining the alienator parent, swapping custody arrangements and suspending the authority of the alienating parent.

46. Other jurisdictions use iterations of parental alienation, such as “high conflict disputes”,¹²¹ “parental manipulation”¹²² “attachment intolerance”¹²³ or “parent-child relational problem”.¹²⁴ In the United States, the use of the parental alienation in family courts was given further support when the *Diagnostic and Statistical Manual of Mental Disorders* introduced two new diagnoses: “child affected by parental relationship distress” and “child psychological abuse”, which pro-parental alienation syndrome professionals use for identifying alienation.¹²⁵ Although the terms parental alienation or parental alienation syndrome are no longer included in the *Diagnostic and Statistical Manual*, several authors of the manual clarified that a parental relationship distress diagnosis encompasses a range of parental alienation behaviours and outcomes.¹²⁶

47. In Portugal,¹²⁷ high conflict divorces are reportedly treated as a euphemism for parental alienation and in Iceland parental alienation is now legally defined as “withholding contact”.¹²⁸ In New Zealand, different terms are used as “a strategy of plausible deniability” to effectively introduce the pseudo-concept of parental alienation, such as “resist-refuse”, “enmeshment”, coaching or poisoning a child, gatekeeping or over-anxious mothering.¹²⁹ In Italy, parental alienation has been “replaced with new expressions that reiterate the same pseudo-concept”,¹³⁰ despite the fact that the Supreme Court has called the validity of the so-called parental alienation concept into question and it has been repudiated by the Italian Psychology Society and the Ministry of Health.¹³¹

48. To date, there is only one example where the use of parental alienation is explicitly prohibited by legislation, namely in Spain, where the use of these theoretical pseudo-concepts

¹¹⁷ Submission by Women’s Aid Federation of England.

¹¹⁸ Submissions by AVA (Against Violence and Abuse) and Women’s Resource Centre.

¹¹⁹ Submission by Auckland Coalition for the Safe of Women and Children.

¹²⁰ Submission from the Backbone Collective.

¹²¹ Submissions by Dignidade and others and SiSi.

¹²² Submission by the Government of Portugal.

¹²³ Submission by the German Institute for Human Rights

¹²⁴ As outlined in American Psychiatric Association, *Diagnostic and Statistical Manual of Mental Disorders* (4th ed.); see also Morgan Shaw and Robert Geffner, “Alienation and reunification issues in family courts: Theory, research, and programs in child custody cases”, *Journal of Family Trauma, Child Custody and Child Development*, vol. 19, No. 3-4 (2012), pp. 203–213.

¹²⁵ William Bernet and others, “Parental alienation, DSM-5, and ICD-11”, *American Journal of Family Therapy*, vol. 38, No. 2 (2010), pp. 76–187.

¹²⁶ Ibid.

¹²⁷ Submission by Dignidade and others.

¹²⁸ Submission by Líf án ofbeldis.

¹²⁹ Submission by the Backbone Collective.

¹³⁰ Submission by Fondazione Pangea Onlus.

¹³¹ CEDAW/C/ITA/7, paras. 51 and 52.

is prohibited as being without a scientific basis¹³² and explicitly called out as “pseudoscience”.¹³³ Despite this prohibition, and contrary to the advice provided in legislation and by the General Council of the Judiciary in Spain,¹³⁴ parental alienation has been used to justify decisions in custody cases.¹³⁵

49. A similar situation exists in Colombia, where, despite advice provided by the General Council of the Judiciary against using parental alienation in cases involving gender-based violence,¹³⁶ the Supreme Court of Justice has generated a jurisprudential line in support of this theory, particularly in cases where mothers have filed complaints concerning the sexual abuse of children, in order to label them as suffering from mental problems and/or submitting false accusations. Parental alienation has also been used to establish that one parent, usually the mother, is violating the right of the other parent to communicate with the child, as witnessed in cases in Greece,¹³⁷ Italy¹³⁸ and Spain.¹³⁹

50. Some systems impose an additional obligation on primary caregivers to facilitate contact. Germany has incorporated a legal presumption that contact between both parents is generally in the best interest of the child, but has added a good conduct clause, by which each parent must refrain from any act that impairs the child’s relationship with the other parent and must also promote a positive attitude towards contact.¹⁴⁰ However, this presumption works against victims of domestic violence in that any lack of perceived attachment tolerance arising from violence may impact custody allocation. In Greece, one parent is obligated to facilitate and support the child’s regular communication with the other parent, which prioritizes communication over safety, with mothers facing heavy fines and imprisonment for failing to do so.¹⁴¹ Similar sentencing has been reportedly imposed in Croatia,¹⁴² Iceland,¹⁴³ Ireland,¹⁴⁴ and Spain.¹⁴⁵ In England and Wales, a statutory presumption was introduced that requires courts to consider the involvement of both parents post-separation as being in the children’s best interests.¹⁴⁶ There is evidence that lower courts are applying the approach in cases of domestic violence, which pressures mothers to agree to contact.¹⁴⁷

51. Some legal systems have incorporated parental alienation into State-funded evaluator practices. For example, in England and Wales, the Children and Court Family Advisory Service, which provides independent reports regarding the best interest of the child to the family court, uses the term “alienating behaviours”¹⁴⁸ to describe “circumstances where there is an ongoing pattern of negative attitudes, beliefs and behaviours of one parent (or carer) that have the potential or expressed intent to undermine or obstruct the child’s relationship

¹³² Draft organic law for the protection of children and adolescents against violence (proyecto de ley orgánica de protección integral a la infancia y la adolescencia frente a la violencia).

¹³³ Submission by Equality Now and others. The majority of the submissions for the report agreed with this assessment, however, a small minority did not, see submissions by: the Parental Alienation Study Group, the Global Action for Research Integrity in Parental Alienation, Stan Korosi (Dialogue-in-Growth), the International Council on Shared Parenting, We are Fathers, We are Parents Forum and Recover our Kids.

¹³⁴ Submissions by Cristina Fernández, Patricia Fernández and Bárbara San Pedro.

¹³⁵ AL ESP 3/2020.

¹³⁶ Submissions by Diana Rodríguez and the Minister of Justice of Colombia.

¹³⁷ Submission by Diotima Centre.

¹³⁸ Ann Lubrano Lavadera and others, “Parental alienation syndrome in Italian legal judgments: An exploratory study”, *International Journal of Law and Psychiatry*, vol. 35, No. 4 (2012), pp. 334–342.

¹³⁹ Glòria C. Vila, “Parental alienation syndrome in Spain: opposed by the Government but accepted in the Courts”, *Journal of Social Welfare and Family Law*, vol. 42, No. 1 (2019), pp. 45–55.

¹⁴⁰ Submission by the German Institute of Human Rights.

¹⁴¹ Submission by Diotima Centre.

¹⁴² Submission by Autonomous Women’s House Zagreb.

¹⁴³ Submission by Líf án ofbeldis.

¹⁴⁴ Submission by SiSi.

¹⁴⁵ Confidential submission from Spain.

¹⁴⁶ See Children Act 1989, sect. 1 (2A).

¹⁴⁷ Felicity Kaganas, “Parental involvement: a discretionary presumption”, *Legal Studies*, vol. 38, No. 4 (2018), pp. 549–570.

¹⁴⁸ The first step in assessing the child’s resistance or rejection of a parent is to consider whether domestic abuse or other forms of harmful parenting are factors.

with the other parent. It is one of a number of reasons why a child may reject or resist spending time with one parent post-separation.”¹⁴⁹

52. Other jurisdictions have reacted more cautiously to attempts to formally incorporate the pseudo-concept of parental alienation into legal systems by either undertaking additional research on the issue or by applying human rights law to its adoption. After intensive investigation, the Canadian Department of Justice concluded that the use of labels and terminology such as parental alienation syndrome raises the stakes in the confrontation between parents and usually fails to take account of the child’s needs and wishes. The Department also noted that all those involved in such cases tended to explain anything that transpires in high-conflict separations by using these labels.¹⁵⁰ The Government of Ireland commissioned research on how other jurisdictions approach parental alienation in 2021 and announced an open consultation on whether any legislative and/or policy changes were required.¹⁵¹

53. In terms of good practices in tackling the negative consequences of such approaches, Australia has announced that it will remove the presumption of equal shared parental responsibility as it may lead to unjust outcomes and compromise the safety of children. The proposed bill replaces previous tests with a test consisting of six factors to determine the best interest of the child: promoting the safety of the child and the carer; the views of the child; the needs of the child; the benefit of maintaining relationships with each parent and other significant people, where it is safe to do so; the capacity of each proposed carer to provide for the child’s needs; and any other relevant factors.¹⁵²

54. Furthermore, the Supreme Court of Italy stated that the exclusive custody of a minor cannot be based only on the diagnosis of a parental alienation syndrome or a “malicious mother” syndrome, and that judges must verify the foundation, at the scientific level, of any advice that deviates from official medical science.¹⁵³

X. Systemic issues

A. Gender inequality in laws and legal systems

55. Some legal systems have not yet eradicated gender inequality and discrimination in legislation and policy. In Iraq, for example, there is no legal protection for persons subjected to domestic violence, despite the discussion of an Anti-Domestic Violence Bill since 2020. In custody cases, if a mother prevents her child from seeing his/her father, the father can file a complaint against the mother and a warrant may be issued against her, which does not apply to the father’s non-compliance.

56. A lack of clear legal definition of domestic violence in some jurisdictions, such as in the Russian Federation, poses a challenge.¹⁵⁴ The Government has stopped addressing the lack of clarity in family law by citing concerns such as parental privacy and the freedom to raise children in accordance with parental beliefs, a concern supported by the Russian Orthodox Church. In 2017, domestic violence was partially decriminalized and is only considered a criminal offence if the victim is hospitalized.

57. States that incorporate a pluralistic family law system can systemically disadvantage women. Under religious laws in some countries, the father is automatically given custody of

¹⁴⁹ Children and Family Court Advisory and Support Service, “Alienating behaviours: What are alienating behaviours?”, available at <https://www.cafcass.gov.uk/grown-ups/parents-and-carers/divorce-and-separation/what-to-expect-from-cafcass/alienating-behaviours/>.

¹⁵⁰ Government of Canada, “Managing Contact Difficulties: A Child-Centred Approach”, modified on 22 December 2022, available at: https://www.justice.gc.ca/eng/rp-pr/fl-lf/famil/2003_5/p2.html.

¹⁵¹ Government of Ireland, “Open consultation on parental alienation”, published on 27 May 2022, available at https://www.gov.ie/en/consultation/c7235-open-consultation-on-parental-alienation/?referrer=http://www.justice.ie/en/JELR/Pages/Parental_Alienation_Consultation.

¹⁵² Australian Government, “Consultation on Exposure Draft – Family Law Amendment Bill 2023”.

¹⁵³ Supreme Court of Italy, 24 March 2022, Case No. 9691.

¹⁵⁴ Submission by Stichting Justice Initiative.

the children, no matter the circumstances.¹⁵⁵ Where women have custody of their children, they may lose it by simply remarrying, behaving against social norms or initiating separation. In such cases, religious courts and leaders have the ultimate decision-making power over custody. While they may listen to the child's statement, they do not necessarily consider the child's views and can sometimes even contradict them. Despite the challenges in reforming family law based, at least in part, on religious dogma, important steps have been taken in some countries, such as Egypt, Jordan and the State of Palestine, where the minimum age of marriage has been raised to age 18 and both parents have equal rights to custody.

B. Role of the evaluator in family courts

58. Parental alienation and related pseudo-concepts are embedded in the legal system, including amongst evaluators tasked with reporting to the family courts on the best interest of the child (psychiatrists, psychoanalysts, psychologists and social workers). Parental alienation has been endorsed through formal training and promulgated by professional networks and, more recently, academic journals. The application of parental alienation has also been exacerbated by the lack of formal training for justice system professionals and the relationship between allegations of parental alienation and the dynamics of domestic violence.

59. When faced with a dispute between parents, family courts often look to independent advice from child experts to decide on an appropriate outcome. While the ultimate decision is made by the presiding judge, the recommendation of the evaluator is powerful and one that, in practice, most judges follow. According to submissions received, in Finland, most allegations of parental alienation arise from reports of social workers,¹⁵⁶ while, in Italy, the court generally adopts the suggestions of the court-appointed technical expert or psychologists in its rulings without a critical evaluation of their reports, which often results in shared parenting, regardless of the existence of abuse.¹⁵⁷

60. Public officials and institutions involved in the evaluation of children's best interests may be trained or lobbied by promoters of parental alienation.¹⁵⁸ For example, the Committee for the Protection of Children's Rights in Poland organized a two-day practitioner training, entitled "Recognizing and responding to alienated children and their families".¹⁵⁹ In Ireland, psychologists and psychotherapists have been trained in how to interact with alienated children and their families. In Brazil, the National Council of Justice offers courses on the use of parental alienation for members of the judiciary and others, which women and mothers are sometimes forced to attend following court orders.¹⁶⁰

61. Some evaluators openly advertise themselves as experts in parental alienation and are appointed to assess relevant cases, despite the lack of formal recognition of the pseudo-concept in many jurisdictions.¹⁶¹ Concerns have also been raised about evidence provided by unqualified and unregulated experts, some of whom appear to "abuse their position for profits or political agenda".¹⁶² For example, Israel's civil and Rabbinical courts reportedly tend to appoint the same experts to fulfil both diagnostic and therapeutic roles, despite the conflict of interest, in which experts may be financially motivated to acknowledge parental alienation to recommend continued therapy.¹⁶³ Such experts subject both adults and children to intrusive, inappropriate and retraumatizing psychological assessments and employ judgmental and dismissive attitudes towards victims of domestic violence.¹⁶⁴ Experts also

¹⁵⁵ Submission by Action by Churches Together (ACT Alliance).

¹⁵⁶ Submission by Federation of Mother and Child Homes and Shelters.

¹⁵⁷ Submission by Donna in Rete Contra La Violenza.

¹⁵⁸ Submissions by Association PEND Slovenia and Mamy Mówią DOŚĆ.

¹⁵⁹ See: <https://www.familyseparationclinic.com/about-1/news-and-media/>.

¹⁶⁰ AL BRA 10/2022.

¹⁶¹ Submissions by Monash Gender and Family Violence Prevention Centre and Differenza Donna.

¹⁶² Submissions by the Victims' Commissioner of the Greater London Authority, the SHERA Research Group, Protect Children Now and Women's Aid, Ireland.

¹⁶³ Submission by Rackman Centre for the Advancement of the Status of Women.

¹⁶⁴ Submissions by Women's Aid Federation England; Differenza Donna; NRPF Network; Líf án ofbeldis; Women's Resource Centre; Protect Children Now and Minato Sogo Law Office.

recommended solutions to alienation, which may not be compatible with the welfare and rights of the child, including the transfer of custody,¹⁶⁵ and the use of “reunification camps and therapies”,¹⁶⁶ where children are held against their will and pressured to reject the influence of the parent with whom they are most bonded.¹⁶⁷

62. Parental alienation is undoubtedly a lucrative endeavour that allow experts to provide their services in family proceedings for a fee. Training programmes and conferences, which have proliferated on a global scale over the last two decades, provide yet another stream of income.¹⁶⁸ This may partially explain the pushback in academic literature against criticizing parental alienation by undermining the credibility of research that evidences the links between parental alienation and domestic violence,¹⁶⁹ including how a context of domestic violence increases the risk of invoking parental alienation.¹⁷⁰ Academic experts have noted the concerning development whereby reputable academic journals in the field of psychology are publishing articles that promote the notion of “alienating behaviours” without applying the usual standards of scientific rigour in peer review or not allowing a right of response to authors whose studies are the subject of such criticism.¹⁷¹

63. In response to such issues, the Family Justice Council of England and Wales issued joint guidance with the British Psychological Society on providing expert reports in family courts, which set out that all such experts should be regulated by two specified professional bodies.¹⁷² Further, the President of the Family Division issued a memorandum,¹⁷³ reminding judges that experts should only be instructed to assist the court in resolving issues when necessary. The Council also established the working group on responding to allegations of alienating behaviours, which issued interim guidance on expert witnesses where there are allegations of alienating behaviours and conflicts of interest in 2022. It cautions the courts to be prudent in considering the assessment and treatment packages offered by the same or linked providers. However, the President of the Family Court fell short of prohibiting the use of experts that are not regulated by specified professional bodies, stating that there should be a timely judgment instead justifying the instruction of an unregulated psychologist.¹⁷⁴

¹⁶⁵ Stephanie Dallam and Joyanna Silberg, “Recommended treatments for ‘parental alienation syndrome’ may cause children foreseeable and lasting psychological harm”, *Journal of Child Custody*, vol. 13, No. 2-3 (2016), pp. 134–143.

¹⁶⁶ Suzanne Chester, “Reunification, alienation, or re-traumatization? Let’s start listening to the child”, *Journal of Family Trauma, Child Custody & Child Development*, vol. 19, No. 3-4 (2022), pp. 359–382.

¹⁶⁷ Jean Mercer, “Are intensive parental alienation treatments effective and safe for children and adolescents?”, *Journal of Child Custody: Research, Issues and Practices*, vol. 16, No. 1 (2019), pp. 67–113; S. Dallam and J.L. Silberg, “Recommended treatments for ‘parental alienation syndrome’”.

¹⁶⁸ As examples of paid online training, see, inter alia: <https://parentalalienation.eu/training-for-professionals/>; <https://paawareness.co.uk/parental-alienation-online-training-courses/>; and <https://datalawonline.co.uk/cpd-courses/children-law-courses/parental-alienation-and-hostility-case>.

¹⁶⁹ See Jennifer Harman and Demosthenes Lorandos, “Allegations of family violence in court: How parental alienation affects judicial outcomes”, *Psychology, Public Policy and Law*, vol. 27, No. 2 (2021), pp. 187–208, and the response: Joan S. Meier and others, “The trouble with Harman and Lorandos’ parental alienation allegations in family court study”, *Journal of Family Trauma, Child Custody & Child Development*, vol. 19, No. 3-4 (2022), pp. 295–317.

¹⁷⁰ Simon Lapierre and others, “The legitimization and institutionalization of ‘parental alienation’ in the Province of Quebec”, *Journal of Social Welfare and Family law*, vol. 42, No. 1 (2020), pp. 30–44.

¹⁷¹ Expert consultations conducted by the Special Rapporteur.

¹⁷² Family Justice Council and the British Psychological Society, “Psychologists as expert witnesses in the family courts in England and Wales: Standards, competencies and expectations”, reissued in May 2022.

¹⁷³ United Kingdom, Courts and Tribunals Judiciary, “President of the Family Division’s memorandum: Experts in the Family Court”, published on 11 October 2021.

¹⁷⁴ England and Wales High Court, Re C (“Parental Alienation”; Instruction of Expert) [2023] EWHC 345 (Fam).

C. Conduct of the judiciary and legal professionals

64. Victims of violence have reported feeling belittled by judges and legal professionals and of being revictimized by professionals who lack an understanding of the impact and dynamics of domestic violence.¹⁷⁵ Research reveals women’s frustration with the sympathy expressed by judges towards violent fathers and at witnessing professionals being manipulated by perpetrators of abuse, who behave in a charming manner and are on their best behaviour.¹⁷⁶ Victims of domestic violence have also perceived differential treatment of parents by courts and professionals, with mothers expected to be calm and accommodating while aggressive behaviour by fathers was tolerated in court.¹⁷⁷

65. Women have reported being advised by their legal representatives not to raise allegations of domestic violence, as it would work against them.¹⁷⁸ Research and submissions, including from Germany and the United Kingdom,¹⁷⁹ demonstrate that women experience considerable pressure from courts and their lawyers to agree to contact arrangements or to attend mediation, in some cases without any assessment of child welfare concerns or obtaining the views of the children.¹⁸⁰ In Hungary, women who are judged as being uncooperative in mediation sessions are required to pay fees.¹⁸¹

66. In 2020, the Supreme Court of Israel issued a temporary protocol expediting working procedures for the courts to handle proceedings to ensure a relationship between a parent and the child, including those where a child’s safety may be at risk. In practice, however, the protocol is almost always used in cases where allegations of parental alienation are raised.¹⁸²

67. There is clearly a need for specialist training and expertise for members of the judiciary and legal professionals¹⁸³ as evidenced by submissions from Germany,¹⁸⁴ Ireland¹⁸⁵ and Italy.¹⁸⁶ In Australia, after the family court was merged with a generalist federal court into the Federal Circuit Court in 2021, there is no longer a specialist family law court, and family law matters are heard by judges who may not have specialist knowledge on family violence.¹⁸⁷

68. In terms of good practice, the Council of Europe has developed several free courses, provided in a variety of languages, to aid legal professionals involved in family law and cases of domestic violence, including on child-friendly justice, human rights and family law.¹⁸⁸

69. The Government of Germany requires family court judges and guardians ad litem of minors to have expert knowledge of the effects of violence on children and the pseudo-concept of parental alienation.¹⁸⁹ In England and Wales, the Domestic Abuse Commissioner

¹⁷⁵ See J. Birchall and S. Choudhry, *What About My Right Not to Be Abused*; see also submissions by Rackman Centre for the Advancement of the Status of Women and Australia’s National Research Organization for Women’s Safety.

¹⁷⁶ M. Coy et al. (2015), “‘It’s like going through the abuse again’: domestic violence and women and children’s (un)safety in private law contact proceedings”, *Journal of Social Welfare and Family Law*, vol. 37, No. 1, pp. 53–69.

¹⁷⁷ See J. Birchall and S. Choudhry, *What About My Right Not to Be Abused*.

¹⁷⁸ *Ibid.*, p. 24. See also submission by the Monash Gender and Family Violence Centre.

¹⁷⁹ Submissions by University College London Institute for Risk and Disaster Reduction Policy Brief Group 1; Dignidade and others; Women at the Centre; and the German Institute of Human Rights.

¹⁸⁰ L. Harme, *Violent Fathering and the Risks to Children*.

¹⁸¹ Submission by NANE Women’s Rights Association.

¹⁸² Submission by Rackman Centre for the Advancement of the Status of Women the Faculty of Law, Bar Ilan University.

¹⁸³ Submission by National Collective of Independent Women’s Refuges.

¹⁸⁴ Submission by the German Institute of Human Rights.

¹⁸⁵ Submission by Protect Children Now.

¹⁸⁶ Submissions by Donne in Rete contro la violenza and Pangea Foundation Onlus.

¹⁸⁷ Submission by Monash Gender and Family Violence Centre.

¹⁸⁸ Council of Europe HELP Course, available at <https://help.elearning.ext.coe.int/>.

¹⁸⁹ Submission by the Government of Germany.

is starting a monitoring pilot for the family courts to provide oversight and regularly report on the performance of family courts in private law proceedings on child custody.¹⁹⁰

D. Lack of legal aid and the costs of family law proceedings

70. Participating in custody and access proceedings is costly and a lack of legal representation is a structural disadvantage, particularly for victims of domestic violence. Women who are socioeconomically disadvantaged have limited or no guaranteed access to justice and legal support.¹⁹¹ Navigating the family law system can be particularly challenging, especially when parts of the system are not harmonized or work in contradictory ways.¹⁹² In several countries, departments within the same system have adopted different approaches and do not always share information, which has led to conflicting and contradictory decisions.¹⁹³

71. Limited access to legal aid can lead to the secondary traumatization of victims. In England and Wales, legislation has removed legal aid for the majority of private family law matters.¹⁹⁴ Accompanying regulations have set out criteria whereby assistance is available for survivors of domestic violence if they can provide prescribed evidence.¹⁹⁵ However, research has found that about 40 per cent of women have been denied access to legal advice and representation in family law proceedings.¹⁹⁶

72. The inability to afford legal representation also leads victims to settle or mediate their cases. In New Zealand, women are at a disadvantage in family court proceedings.¹⁹⁷ There are, however, documented efforts to address these shortcomings. In Scotland, the Edinburgh Women's Aid has undertaken a one-year pilot project to provide free legal advice and support in civil matters to survivors of domestic violence.

XI. Conclusion and recommendations

73. **The report demonstrates how the discredited and unscientific pseudo-concept of parental alienation is used in family law proceedings by abusers as a tool to continue their abuse and coercion and to undermine and discredit allegations of domestic violence made by mothers who are trying to keep their children safe. It also shows how the standard of the best interest of the child is violated by imposing contact between a child and one or both parents and by prioritizing it, even where there is evidence of domestic violence. Predominantly as a result of the lack of training and gender bias and of access to legal support, the custody of children may be awarded to perpetrators of violence, despite evidence of a history of domestic and/or sexual abuse. The risks of such consequences are compounded for women from marginalized groups in society. The report elaborates on systemic issues that lead to additional barriers to justice. Judges and evaluators need to move away from focusing on the identification of behaviours that are contested within the discipline of psychology and towards a focus on the specific facts and contexts of each case.**

¹⁹⁰ Submission by the Domestic Abuse Commissioner for England and Wales.

¹⁹¹ Submission by Women against Violence Europe.

¹⁹² Marianne Hester, "The three planet model: Towards an understanding of contradictions in approaches to women and children's safety in contexts of domestic violence", *British Journal of Social Work*, vol. 41, No. 5 (2011), pp. 837–853. See also submission by the Monash Gender and Family Violence Centre.

¹⁹³ Submission by Women against Violence Europe.

¹⁹⁴ Legal Aid Sentencing and Punishment of Offenders Act, 2012.

¹⁹⁵ Civil Legal Aid (Procedure) Regulations, 2014.

¹⁹⁶ Rights of Women, "Evidencing domestic violence: nearly 3 years on", Working Paper (2014), available at <https://rightsofwomen.org.uk/wp-content/uploads/2014/09/Evidencing-domestic-violence-V.pdf>.

¹⁹⁷ Submissions by the National Collective of Independent Women's Refuges and SiSi.

74. **Building on these findings, the Special Rapporteur recommends that:**

(a) **States legislate to prohibit the use of parental alienation or related pseudo-concepts in family law cases and the use of so-called experts in parental alienation and related pseudo-concepts;**

(b) **States comply with their responsibilities and positive obligations under international human rights law by establishing regular monitoring mechanisms to oversee the effectiveness of family justice systems for victims of domestic abuse;**

(c) **States ensure mandatory training of the judiciary and other justice system professionals on gender bias, the dynamics of domestic violence and the relationship between allegations of domestic abuse and of parental alienation and related pseudo-concepts;**

(d) **States issue and implement specific guidance to the judiciary on the need to examine each case on the basis of facts and to judge fairly, according to the range of evidence before them, what outcome best supports the welfare of the child;**

(e) **States institute publicly funded systems of experts to provide information to courts on the best interest of the child and such experts be regularly trained on the dynamics of domestic violence and its effect on victims, including children;**

(f) **States ensure and maintain a list of approved experts for the family law system and introduce a formal complaint mechanism and an enforceable code of practice that addresses conflicts of interest and the recognition of expertise to practise in this area;**

(g) **No evaluations be made in family law proceedings without consideration of relevant criminal law and/or child protection proceedings;**

(h) **Any allegations or evidence of domestic and sexual abuse by both adult and child victims be clearly referred to in evaluations and, if access or custody is recommended, a full explanation be provided as to why such allegations or evidence be included;**

(i) **States issue guidance to the judiciary on when experts should be used outside of publicly funded systems in family law cases and ensure that experts employed are qualified and professionally regulated;**

(j) **Training be provided on a mandatory basis for all family justice professionals on the relationship between allegations of parental alienation and domestic violence and sexual abuse; such training should also be provided to combat gender stereotyping and ensure understanding of the legal standards on violence against women and children in this regard;**

(k) **The Hague Convention on the Civil Aspects of Child Abduction be revised to better protect abused women and their children by allowing a stronger defence against return if there is family and domestic violence, incorporating an understanding that a child's return order may compel an abuse survivor to return to violence and harm, and that courts with jurisdiction under the Convention be required to consider family and domestic violence when interpreting and applying its provisions;**

(l) **The use of "reunification camps" for children as part of any outcome in legal proceedings be prohibited;**

(m) **States ensure that children are legally represented separately in all contested family law proceedings;**

(n) **States ensure that independent inquiries are established on the use of the pseudo-concept of parental alienation and its iterations, where appropriate;**

(o) **States ensure that that the views of the child are sufficiently and independently represented in family law procedures and, where possible, children be able to participate in such proceedings, according to their age, maturity and**

understanding and all safeguards and obligations contained in the Convention on the Rights of the Child should be used;¹⁹⁸

(p) All agencies and elements of the justice system, statutory services and the domestic abuse sector work together rather than in silos and adequate coordination between the criminal, child protection and family law systems be ensured either by mandatory institutional cooperation mechanisms or the use of integrated court structures;

(q) Wider availability of legal aid in family law proceedings for all parties be made available to ensure equality of arms;

(r) Disaggregated data be collected, including on the prevalence of domestic abuse in family law cases and characteristics of applicants and respondents in such cases, including gender, race, sex, religion, disability and sexual orientation;

(s) States introduce monitoring mechanisms to assess the specific impact of policies and procedures relating to family justice on marginalized groups of women.

---

¹⁹⁸ See D. Martinson and R. Raven (2021), “Implementing Children’s Participation Rights in All Family Court Proceedings”, *Family Violence and Family Law Brief*, No. 9, Vancouver, Canada, FREDA Centre for Research on Violence against Women and Children.

LITEHOUSE
CONSULT

Modtager

Social- og boligminister Pernille Rosenkrantz-Theil,
sbmin@sm.dk

Socialudvalget via Folketingets hjemmeside

C.c. Familieretshusets ledelse til orientering

3. juni 2024

Forældreansvarsloven: Det går den forkerte vej for voldsramte familier

Som psykolog og indehaver af Litehouse Consult og i min egenskab af partsrepræsentant retter jeg hermed henvendelse for at oplyse om udviklingen af praksis i de komplekse familieretssager. Det går den forkerte vej for de voldsramte familier.

I Litehouse Consult er vi specialiserede i de komplekse familieretssager; vi dækker hele landet og følger udviklingen i retskredse, Familieretshuset og i kommuner landet over. Vore klienter er alle "beskyttende forældre", dvs. en forælder, som er eller har været udsat for vold, eller hvor samvær medfører svær mistrivsel for børnene. Ofte er der påstande om vold eller overgreb mod barnet.

Oplevelsen af at være umyndiggjort i forhold til at beskytte sit eget barn traumatiserer beskyttende forældre. Og sagsgangene tærer på deres ressourcer, så børnene er efterladt med en langt mindre tilgængelig primær omsorgsperson. Deres belastningsreaktioner skyldes karakteren af de sagsforløb, de oplever i familieretssystemet og i kommunerne, hvor der stadig mangler den nødvendige voldsfaglige forståelse.

Det er på baggrund af disse erfaringer, jeg retter henvendelse til jer med en kort præsentation af fire sager, der illustrerer de nævnte problemer.

Sag nr. 1

Sag nr. 1 vedrører en lille pige, som jeg beskrev for jer i SOU, bilag 131 af 2. februar 2022. Jeg skrev dengang, at hvis ingen greb ind i det familieretlige forløb, ville den lille pige blive traumatiseret og risikere at blive påført varige skader af det familieretlige forløb. Få måneder efter min skrivelse til jer blev hun så konstateret traumatiseret. Dette skete i forlængelse af den række af samvær, som den lille pige decideret skreg sig igennem.

Hun udviste ingen spor af traumer forud for sit forløb i familieretssystemet, som forbliver den eneste forklaring på, at hun i dag er svært skadet på sin udvikling.

Selv om sagen i november 2022 endte med et samværsstop, kom beskyttelsen af barnet så sent, at skaden allerede var sket under forløbet i Familieretshuset. Min klient tabte også flere tvangsfuldbyrdsessager undervejs, stadfæstet i landsretten, dvs. at den instans, der i særlig grad skal beskytte børn og prioritere deres ret til at udvikle sig, svigtede.

Den lille pige, der i dag er tre år gammel, er endnu langt fra færdigbehandlet for sine traumer. Trods stor indsats, også fra kommunen, er hun fortsat så påvirket, at hun tæller for tre i sin dagpleje, hvor hun fortsat har forkortede dage og skal mandsopdækkes.

Sagen illustrerer, at selv om lovgiver i 2019 skærpede ordlyden i forældreansvarslovens §§ 1 og 4, således at hensynet til barnets ret til trivsel skal komme i første række, så vægtes

1

LITEHOUSE CONSULT Aps

CVR 37 54 95 84 · Lersø Parkallé 107 · 2100 København Ø · www.lighthouseconsult.dk · info@lighthouseconsult.dk

hensynet til samvær fortsat langt højere. Det gælder også familieretten, der burde stå som garant for barnets ret til trivsel.

Det børnesagkyndige argument synes at være, at et barn per definition ikke kan trives og udvikle sig godt, medmindre der er samvær, så §§ 1 og 4 omfortolkes sådan, at det handler om børns ret til samvær. Og det er altså det argument, der fører til sager som denne.

Sag nr. 2

Sag nr. 2 kalder vi "hårvikaren". Moren havde oplevet æresvold, dødstrusler, social kontrol og farens stofmisbrug. Da han skulle have foretaget en hårstråtest, oplyste han først, at han var skaldet. To dage senere dukkede der dog en person op til testen, som havde 4 cm langt hår. Det var der ingen, der satte spørgsmålstegn ved.

Omvendt fremlagde moren en rapport fra RED Center for æresrelaterede konflikter. På trods af at Danmark har afgivet rapport til GREVIO (komitéen under Europa-Parlamentet, der overvåger implementeringen af Istanbulkonventionen) om, at sådanne rapporter skal inddrages, blev den ikke tillagt nogen vægt.

I retten opfordrede dommeren moren til at forlige sagen, da hun ellers ville dømme til fordel for faren. Under det pres indgik hun forlig om overvågede samvær i Familieretshuset i tillid til, at de børnesagkyndige ville passe på børnene. Børnene frygtede imidlertid deres far så meget, at hun knapt kunne få dem afsted.

Da moren også selv frygtede faren, bad hun mormoren om at overlevere børnene. Mormoren blev sat under stort pres i Familieretshuset: De krævede, at hun ikke blot skulle overlevere børnene, men at hun også skulle medvirke under samværene, hvilket hun nægtede.

Børnene nægtede konsekvent at træde ind i samværslokalet. Senere nægtede de helt at gå ind i bygningen. For hvert forsøg blev deres modstand større. Og for hvert forsøg satte de børnesagkyndige børnene under tiltagende pres for at overbevise dem om at medvirke.

I alt skulle børnene afsted til overvåget samvær ni gange. Til slut nægtede de at træde ud af bilen.

Hårdt presset af advokaten endte Familieretshusets ledelse med at erkende, at der *ikke* er lov hjemmel til at kræve, at bopælsforælderen (eller dennes stedfortræder) medvirker under overvåget samvær. Mormoren fik en mundtlig undskyldning, men denne blev ikke skrevet ind i samværsrapporten.

Til slut suspenderede Familieretshuset de overvågede samvær. Sagen startede i 2020, da børnene blev født. Sagen blev siden genstartet i 2022, og den er netop oversendt til familieretten, hvor den igen afventer afgørelse.

I rapporten fra de overvågede samvær understreger Familieretshuset farens evne til at samarbejde. Med det mener de, at han var god til at følge deres anvisninger. Derimod beskriver de, at mormoren ikke "samarbejdede". Hermed menes der, at hun ikke ville medvirke under de overvågede samvær. Det kan lægges moren til last.

Så selv om der ikke er hjemmel til at kræve, at en forælder medvirker under overvågede samvær, blev det ud fra en børnesagkyndig fortolkning alligevel lagt moren til last, at hun frygter faren og beskytter sig selv mod at blive retraumatiseret af fælles møder.

Rapporten konkluderer ikke noget om børnene, da de nægtede at udtale sig. Derfor er Familieretshusets vurdering af parternes "samarbejdsevne" det eneste nye grundlag, der nu er oversendt til retten. Og det arbejder altså klart til farens fordel og til morens ulempe.

Sagen viser bl.a., hvordan børnesagkyndige omfortolker en voldsramts mors adfærd. Det, der er en naturlig følgevirkning af vold – at man retraumatiseres af at være i lokale med sin voldsmand – fortolkes som chikanøs adfærd og som manglende evne til at støtte børnenes behov for samvær. Den fortolkning kan gøre, at en voldsramt mor mister sine børn – alene fordi hun er voldsramt. Sagen understreger behovet for voldsfaglig viden i familieretten.

Det skal tilføjes, at også i sag nr. 1 blev moren forsøgt tvunget ind i overvågningslokalet. Da hun nægtede, fordi det ville retraumatisere hende, opfattede Familieretshuset det som "samværschikane" og opfordrede faren til at starte en tvangsfuldbyrdelsessag, selv om barnet var overleveret. Familieretshuset betegnede hendes adfærd som "forældrefremmedgørelse".

Det var netop den idé, at den voldsramte mor var den chikanøse part, som førte til sagens alvorlige udfald for barnet. Fokus var det forkerte sted, og man forstod ikke hendes behov for at beskytte sig selv mod retraumatisering.

Sag nr. 3

I sag nr. 3 må en gravid mor flygte med sin lille datter til et krisecenter pga. svær grad af psykisk vold og tegn på, at faren indimellem mister sin virkelighedssans. Hun føder deres anden datter på krisecentret, men har trods situationen overskud til at sikre, at den store pige har videosamvær med sin far fra krisecentret. Senere indgår hun i en privat aftale om samvær i en optrappingsordning.

Pigerne går gradvist i mistriksel, men først efter lang tid begynder de at tale om farens vold mod dem. De fortæller samlet set og over en periode om

- at få slag, herunder i ansigtet, i numsen og på kroppen
- at blive skubbet, så de falder hen ad gulvet
- at få lussinger
- at blive rusket
- voldsom fastholdelse liggende ned med hænderne på ryggen, mens de græder
- at blive fastholdt i sofa med skub ud over kanten, så de falder på gulvet og slår sig
- at blive holdt ud i strakt arm (den yngste pige) og sluppet, så hun falder på gulvet og slår sig
- at blive hevet voldsomt i øret, at blive trukket op af et badekar i øret (den yngste pige), at blive hevet med i øret, hvis de ikke går hurtigt nok, dette sker også i offentligheden
- at blive nevet hårdt i armene, i armhulen og andre steder på kroppen
- at få "smølfespark" i ansigtet
- at opleve voldsom vrede og uforudsigelighed i farens adfærd
- at møde høje krav til deres færdigheder og få voldsom kritik
- at mad bliver tilbageholdt, hvis de ikke har "opført sig ordentligt"

- ofte at blive kaldt "dumme" eller "babyer", og at de er fejltagelser og aldrig skulle være født
- at blive taget udenfor (den ældste pige), når hun ikke kunne sove, hvor faren pressede på hendes krop, så det gjorde ondt og hun græd,
- at få nedsættende bemærkninger om deres evner (tegne, spille klaver, matematikopgaver, etc.)
- at blive afkrævet handlinger, som går langt ud over deres evner, og at blive kritiseret, når de ikke kan
- at han tilbageholder trøst, hvis en af dem slår sig
- at han beder børnene om at stå i "skammekrogen"
- at han giver ordrer og så siger det modsatte lige bagefter, dette gøres gentagne gange, hvilket forvirrer børnene og gør dem kede af det, bange og utrygge
- at få trusler om, at far kommer i fængsel eller dør, hvis børnene er "stikkere" og fortæller om, hvad der foregår i hjemmet hos ham.

Børnene fortæller også om:

- Svær overinvolvering af børnene i:
  - erfaringer fra den efterretningstjeneste, faren tidligere har arbejdet i
  - sin egen soldatertid i sit oprindelsesland og detaljer om patruljeringer
  - fortællinger om krig og hjernevask, hvilket skræmmer børnene
  - at børnene kan "blive taget"
- Videofremvisning til nytår, hvor man detaljeret ser personer få sprængt øjne ud og fingre af, så de skal blive bange for nytårskrudt og holde afstand – dette sker forud for, at de går tur nytårsnat for at se på fyrværkeri, børnene er skrækslagne og har mareridt om det
- Videofremvisning af detaljerede videoer af krigen i Ukraine m.m.

Børnene fortæller om volden både til kommunen, til familiebehandleren og under afhøring hos politiet. Faren erkender at have det, han kalder voldsomme opdragelsesmetoder, sådan gør man i det land, han kommer fra. Og hver episode bortforklarer han med forskellige former for uheld eller mangel på forsigtighed.

Kommunen sætter siden ind med 1,5 års familiebehandling. Mens behandlingen står på, er der kun få voldsepisoder. Så snart behandlingen afsluttes, og sagen lukkes, starter volden op igen. Denne gang suspenderes samværet, mens sagen undersøges.

Bevisbyrden løftes ikke i straffesagen; der skete en teknisk fejl, så kommunen havde afholdt børnesamtaler forud for afhøringen, hvilket formentlig havde påvirket politiets afhøring.

Pigerne undersøges i Børnehuset. Her når man på baggrund af tests frem til, at i hvert fald den ene pige er traumatiseret af de hændelser, hun fortæller om. Men testen viser også, at der er spor af mere diffuse følgevirkninger. Testen kan naturligvis ikke sige, hvad der har forårsaget disse diffuse belastningsreaktioner, men man tolker, at det må skyldes "forældrenes konfliktniveau". Man overser altså, at børnene også har været vidner til farens psykiske vold mod moren.

Da sagen om samvær kommer for retten, anmoder moren om fuld forældremyndighed. I forhold til samvær anmoder hun om, at samværet fremover først skal være overvåget i et

halvt år og siden dagsamvær hver anden uge med overleveringer på et neutralt sted i det offentlige rum.

Familieretten afsiger dom. Der dømmes til fortsat fælles forældremyndighed. Samværet fastsættes som tre overvågede samvær. Herefter skal der være uovervåget samvær i en optrappingsordning fra dagsamvær til en 10/4-ordning. Retten fastsætter konkret, at overleveringer skal ske på bopælen. Der fastsættes også deling af alle ferier.

Retten finder ikke, at der er konkrete holdepunkter for at antage, at forældrene ikke fremover vil kunne samarbejde. Retten lægger også vægt på, at pigerne i kommunen har udtalt, at de savner deres far og gerne vil se ham. Pigerne mente imidlertid, at samværet skulle være overvåget; det fremgår af journalen fra deres traumeterapeut, men denne inddrages ikke i sagen. Endelig lægger retten vægt på, at kommunen på baggrund af Børnehusets tests har konkluderet, at børnenes udsagn til dels må bero på "konfliktfeltet" mellem forældrene. Farens psykiske vold mod moren omtales altså nu som et konfliktfelt, som parterne må lære at håndtere.

Sagen illustrerer, at domstolene sjældent tager højde for vold mod børn, medmindre bevisbyrden er løftet i en straffesag. Det gælder også i sager, hvor børnene udtaler sig om volden til uvildige myndigheder på en måde, der er detaljeret, konkret og konsistent over tid.

De tager endnu mindre højde for vold mod mødre og slet ikke for den psykiske vold.

Såfremt moren alene havde anlagt sag om samvær og ikke også om forældremyndigheden, ville L115, der forventes vedtaget 04.06.24, medføre, at en sag som denne ikke kan ankes uden appeltilladelse, selv om resultatet synes åbenlyst forkert. Det fremstår tydeligt, at det er et spørgsmål om tid, før faren slår pigerne igen. Og hvad skal der så ske?

Lovens klare udgangspunkt om, at der skal være samvær, er til hinder for, at børn som disse beskyttes mod vold. Systemet er dermed designet til at skabe gengangersager for de familier, hvor det står allerværst til.

En sag som denne ville være hjulpet af, at man vender udgangspunktet om i de komplekse sager (de såkaldte § 7-sager, dvs. sager med alvorlige risikofaktorer), således at udgangspunktet da er, at den fælles forældremyndighed ophæves. Udgangspunktet bør også være, at der enten ikke fastsættes samvær, eller at der alene fastsættes overvåget samvær eller kendesamvær (uden overnatning) ud fra en konkret vurdering.

Sag nr. 4

I sag nr. 4 er der påstande om seksuelle overgreb af voldelig karakter mod et mindre barn og også påstande om fysisk vold mod barnet. Dette startede, da barnet var ret lille.

Grundet barnets alder er det sjældent, at bevisbyrden for overgreb kan løftes i en straffesag. Forudsætningen for at kunne beskytte mindre børn er derfor, at der anlægges et udpræget forsigtighedsprincip i familieretssagerne.

I denne sag havde man barnets egne oplysninger, der fremkom i fragmenteret form, men dog i klar tale om en del af oplevelserne. Han nægtede dog at tale om alle oplevelser. Derimod reagerede barnet med så svær mistrivsel, at kommunen bl.a. iværksatte legeterapi for barnet.

Situationen er kendetegnende for sager med påstande om vold eller overgreb mod mindre børn. I denne sag var der dog en dygtig psykolog på, og jeg vælger derfor at citere en lang passage fra hendes vurdering af den legeterapi, hun gennemførte, idet den indsigt er nødvendig for at forstå, at min klient er rystet over sagens aktuelle forløb. Psykologen skrev:

Det er indtrykket ud fra legeterapien, at [barnet] både arbejdede med noget, som er åbent/kendt, og samtidigt også med noget, som skulle holdes skjult. Det, som fremstod åbent, var angsten for sin far, som [barnet] selv specifikt nævnte i en legeterapisession. Dette skete i forbindelse med, at der fra Familieretshuset blev truffet beslutning om, at [barnet] skulle genoptage samværet med sin far. I legeterapien bragte [barnet] dette tema op ved gentagne gange at sige 'jeg vil ikke se [faren]'. [Barnet] fremstod her tydeligt trykket og angst, og [barnet] gav som forklaring, at [faren] havde slået, skubbet og truet med at tage ham væk fra sin mor. [Barnet] sagde, at han var bange for, at det skulle ske igen, når han var sammen med far. Parallelt med dette lader der dog til at være noget, som stadig er hemmeligt eller usynligt, og som skal gemmes væk. Hvor angsten for far kan italesættes af [barnet] er der en del legetemaer med at skulle skjule, hemmeligholde eller få noget til at forsvinde.

... [barnet] har gennem det meste af forløbet arbejdet med nogle gennemgående temaer i symbolsk form, der indikerer, at [barnet] har oplevet og muligvis fortsat oplever en form for grænseoverskridende adfærd. [Barnet] har en meget høj grad af forsvar, som aktiveres når han kommer i kontakt med dette psykiske materiale, og der er noget, som stadig fremstår som farligt, skadeligt og angstprovokerende.

Som det fremgår, forsøgte Familieretshuset/familieretten i 2022 at fastsætte samvær, der indledningsvis skulle være overvåget. Det førte til, at barnet uge efter uge skreg og nægtede at forlade bilen, hvor han barrikaderede sig, mens han slog hovedet mod bilvinduet.

I de forgangne to år har barnet haft ro fra familieretssager. Han har også andre sårbarhedsfaktorer, og det har derfor været en langvarig opgave at hjælpe ham mod bedre trivsel. I den periode har han gået i traumeterapi, og det tog det næsten 1,5 år at gøre ham tryk nok til, at han for alvor kunne åbne sig for terapeuten. Endelig kom det førnævnte skjulte tema frem i lyset. Barnet fortæller detaljeret om voldelige, seksuelle overgreb foretaget af faren under samvær. Det er disse detaljer, den første terapeut beskrev, at han holdt "indkapslet" i sig, hun skrev, at hans forsvarsværker var uigennemtrængelige på daværende tidspunkt. Og der er forsvarsværker af en årsag; psyken er så viseligt indrettet, at den beskytter os mod at huske ting, vi endnu ikke kan tåle at huske. Derfor er respekten for barnets psykologiske forsvarsmekanismer altafgørende.

Netop da barnet begynder at være i stand til at bearbejde disse temaer i terapien, starter faren en ny samværsag op. Barnet er til børnesamtale i Familieretshuset og grundet den terapi, han har gået i, er han nu i stand til at sætte langt flere ord på, hvad det er, han har oplevet, som han før holdt hemmeligt.

Under det opfølgende møde i Familieretshuset, hvor min klient skal have forelagt børnesamtalen og høre Familieretshusets vurdering, udtaler *to børnesagkyndige* følgende:

Det fremgår, at [barnet] endnu frygter sin far og frygter, at overgrebene skal ske igen. Dvs. at han husker sin far, som noget, der kun er dårligt. Ens biologiske ophav er så vigtigt for, hvordan man selv dannes, at det vil skade hans identitetsdannelse, at han slet ikke kan få øje på noget positivt i sin egen far. Derfor er det som udgangspunkt bedst for et barn, der er traumatiseret af en forælder, at de har samvær med den forælder – selvfølgelig i form af overvåget samvær – men det er altså det bedste for ham.

Det ligger dem på sinde at overbevise min klient om, at hun – hvis hun vil være en god forælder – bør bakke op om denne forståelse af barnets behov, og deres vurdering fremlægges på en stærkt appellerende måde.

I mødenotatet skriver de:

[Moren] har under mødet modtaget børnesagkyndig og juridisk rådgivning om

- Hvis [barnet] ikke får mulighed for at få andre oplevelser med sig om [faren] vil han gå gennem sin barndom i frygt for sin far.
- Børn har brug for at vokse op i vished om, at de er elsket og passet på af begge forældre, også den barnet ikke har kontakt med.
- Det kan være svært for børn at vælge den ene forælder fra. [Barnet] har brug for voksenstøtte til at genetablere kontakten med sin far.

Det er det syn på traumatiserede børns behov, der hele tiden har præget det familieretlige system, men det er sjældent, man ser det i så klar tekst, som det er noteret her.

Sag nr. 4 viser, hvordan Familieretshuset har en selvopfattelse af at have fået ”voldsfaglig viden”, som de belærer voldsramte mødre om.

Der er *ikke* belæg for deres påstand om, at et traumatiseret barn *bør* have samvær.

Der er heller ikke belæg for deres udsagn om, at et barn, der har været udsat for overgreb, faktisk har det nævnte behov for at forstå, at krænkeren også er et godt menneske. Familieretshuset overser her, at enhver heling fra en krise foregår i faser. Disse faser er man nødt til at respektere, så man ikke arbejder med fremtidsforståelsen på et tidspunkt, hvor barnet endnu har stærkt forhøjet alarmberedskab, har forhøjede forsvarsværker, stadig er i mistrivsel og fortsat er meget sårbart.

Familieretshusets vurdering synes snarere at bygge på en overbevisning om, at børns indre skal tilgås med en daseåbner. Tvungen overvåget samvær må for barnet antages at opleves sådan, at han i ly bag både forsvarsmekanismer og sit tydelige ”nej tak” til kontakt med sin far alligevel skal tvinges ind i det, han frygter mest og ønsker mindst, på et tidspunkt i sit liv, hvor han fortsat er yderst sårbar.

Såfremt dette barn nogensinde bliver klar til at udvikle en forståelse af sin far som et menneske, der også rummer noget godt, er det min vurdering, at denne fase tidligst vil indtræde, når barnet bliver voksent. Det er formentlig ikke svært at forestille sig, at uanset hvor meget familieretten måtte presse dette barn, så vil barnet kun blive efterladt mere traumatiseret af ethvert forsøg på at gennemtvinge samvær.

Det, som Familieretshuset her betegner som "voldsfaglig viden", er ikke den samme voldsfaglige viden, som civilsamfundet kalder på. Det er snarere det modsatte.

Familieretssystemet har altså endnu engang omfortolket et begreb, så man kan få alle slags faktuelle forhold til at pege på, at samvær er bedst for barnet. Men hvis ikke dette barn skal beskyttes mod samvær, herunder også overvåget samvær, så ved jeg ikke, hvem der skal.

Familieretshuset har nu sendt en underretning til kommunen, hvori man indirekte mistænkeliggør, om moren i tilstrækkelig grad formår at støtte sit barns behov.

Man har dernæst iværksat et nyt fænomen, nemlig en "børnesagkyndig vurdering". Det er en undersøgelsesform, hvor Familieretshuset udvælger nogle af sagens akter, der forelægges for en psykolog, som på den baggrund foretager en vurdering af barnets behov. Forældrene inddrages ikke, alle sagens akter inddrages ikke, og psykologen møder heller ikke barnet, men udarbejder dog en indstilling til retten.

Baggrunden for at gøre dette er, at man undrer sig over, at barnet i dag fortæller om flere overgreb, end det har gjort tidligere. Man opfatter det sådan, at barnets fortælling vokser i styrke med tiden, fordi man overser de førnævnte forsvarsværker, som en kommunal psykolog allerede tidligt beskrev.

Det er almindeligt kendt, at mennesker, der har været udsat for overgreb, kan være lang tid om at blive klar til at tale om det i sin fulde udstrækning. Alligevel fører denne normale psykologiske proces hos barnet til, at moren nu mistænkeliggøres. Ikke nok med, at hun selv var udsat for vold af faren. Hun skal nu retraumatiseres af en spekulativ børnesagkyndighed.

Med den form for børnesagkyndighed og med en processuel fremgangsmåde, hvor man sagsbehandler hen over hovedet på forældrene, hvordan skal en sag som denne så nogensinde kunne fremme børns ret til trivsel og til beskyttelse? Målet synes snarere at hellige midlet, forstået sådan, at den ideelle standard om at skabe helstøbte børn gennem samvær godt må koste børnene deres trivsel undervejs, når blot idealet om samvær opnås.

oo00oo

Det er et generelt problem, at følgevirkningerne af vold og det naturlige behov for at beskytte et barn fortolkes som "modstandsadfærd", som "manglende mentalisering", som "chikane", som "manglende forståelse for børns behov" og en lang række andre prædikater, der i min erfaring systematisk diskriminerer voldsramte kvinder i familieretssystemet. Det perspektiv er en klar indikator på den manglende voldsfaglige viden.

Retsnormen "barnets bedste" udgør en ideel standard for behandlingen af familieretssagerne. Samtidig er der politisk nærmest intet fokus på skadesvirkningerne af den standard, når den i praksis udfolder sig, som det her er beskrevet. Det svarer til at gøre årsregnskabet op uden at inkludere de røde tal: Det sminkede regnskab dækker over en virkelighed, som de færreste forestiller sig, vi har i Danmark.

For voldsramte og beskyttende forældre er tilliden til familieretslovgivningen og til aktørerne i systemet på frysepunktet. Som det fremgår af min skyggerapport til GREVIO (tilgængelig på vores hjemmeside), skyldes det efter min opfattelse, at der er trængt "forvrængede normer"

ind i familieretssystemet: normer, som retssystemet ikke forholder sig til, og som kun lovgiver derfor kan standse.

Der er behov for materielle ændringer i familieretslovgivningen. Eksempelvis ville en mere håndfast normering af skønnet og det omvendte udgangspunkt i § 7-sagerne gøre en stor forskel for voldsramte kvinder og børn. Ligeledes bør det eksplicit fremgå af lovtæksten, at domstolene ikke må afvise at lade samvær ophøre alene med henvisning til, at der *ikke* er faldet dom for vold i en straffesag. De bør i højere grad inddrage børnenes udsagn om vold.

I de 10 år, jeg har beskæftiget mig med disse sager, har jeg aldrig set situationen være så slem for voldsramte kvinder og børn, som den er nu. Jeg håber derfor, at I vil opfatte min henvendelse som en opfordring og en inspiration til at forbedre familieretssystemet.

Venlig hilsen

[Sendt pr. mail og derfor ikke underskrevet]

Iben Elene Oksfeldt

Chefpsykolog, Litehouse Consult

– her i egenskab af partsrepræsentant

Tel +45 2124 4444

iben.elene@lighthouseconsult.dk

Kenneth.Nielsen.Coach

Hele Børn - Dele Børn

Høringssvar til ny forældreansvarslov

Ganløse d. 2024.08.21

Det er tid igen til endnu en ændring af forældreansvarsloven, folketinget har sendt et forslag til en lovgivningsændring i høring. Lovforslaget har 4 hovedpunkter:

- a) Barnets trivsel i centrum
- b) Forældrenes retssikkerhed skal styrkes og de skal have hurtigere hjælp
- c) Belysning og forebyggelse af samarbejdschikane og samværsvægring
- d) Samarbejdschikane og forældrefremmedgørelse skader barnet

Vi har i mere end 40 år, oplevet kontinuerlige problemer på dette område, der har være mange lovændringer af varierende kvalitet, effektivitet og med store skjulte omkostninger. Både økonomiske for staten, men ikke mindst for vores børns trivsel og mentale sundhed og for forældre i forbindelse med de mange forhindringer der skabt der besværliggør børnenes kontakt med familien. Vi skaber jo først vores egen familie, i det øjeblik vi får børn.

Jeg vil i det følgende, i dette høringssvar, præsentere forslag til ændringer, der har barnets trivsel, mentale sundhed og udvikling som primære fokus, og dermed samtidigt tilgodese alle de andre punkter også. I korte træk drejer det sig om beskyttelse af barnet og at skabe en samværsordning, hvor forældre motiveres til at nedtrappe konflikter. Fjerne motivationen til at lave samarbejdschikane og forældrefremmedgørelse og derved løse en stor del af de resterende problemer i familieretshusets komplekse højkonflikte sager. Det er der stor modstand mod, af forskellige grunde, hvilket jeg også vil komme ind på.

Jeg håber med dette høringssvar at ændre politikeres opfattelse af problemet som værende et juridisk, det er grundlæggende et sundhedsproblem for børn og de udsatte forældre. Vi prøver at løse et familieproblem, med jura uden at bruge den videnskabelige viden, der er opnået de sidste 50 år. Hvis vi havde samme adfærd i trafikken, og der var debat om hastigheden, var i km/t, m/s eller mph. Ville det helt sikkert øge antallet af trafikdrab og kø i retssalene, hvor advokater kunne argumentere frem og tilbage, og behandlingstiden og retssikkerheden være lige så problematisk, som i familieretshuset i dag.

Og for at gøre det tydeligt at vi med vores lovgivning pt. skaber et sundhedsproblem for børn og unge og deres udsatte forældre. Et problem, der kan løses det øjeblik det ønskes, ved de ændringer jeg præsentere her. Der er kommet en anden videnskabelig forklaring på begrebet "fremmedgørelse", der understøttes af videnskab, og derfor kan løse op for de værste familieretslige problemer, - til børnenes bedste, retssikkerheden og familier.

Inden da vil jeg gerne fortælle lidt om hvem jeg er, hvordan og hvorfor jeg kommentere denne høring. Jeg er selvfølgelig en far, hedder Kenneth. Jeg er uddannet civilingeniør (cand. Polyt. – dvs. kandidat i mange videnskaber). Jeg har dertil ca. 25 års professionel erfaring i at udvikle løsninger til komplekse problemer, altid solidt funderet en eller flere videnskaber. Heraf ca. 10 år indenfor medikoteknik, hvor jeg har være med til at udvikle løsninger til vurdering, diagnose og behandlinger af somatiske og psykiske sygdomme. Jeg er desuden

Kenneth.Nielsen.Coach

Hele Børn - Dele Børn

uddannet familiecoach i USA, af Dorcy Pruter der har gennemført mere end 300, 2-5 dages "High-road" workshops i forbindelse med bopælskifte, med børn der ofte i årevis har afvist alt kontakten til den forælder. Workshopen er gennemført med en 100% succesrate og efter kort tid har børn oftest kunne genoptage kontakten til den tidligere bopælsforælder og dermed genskabe en hel familie løsning.

Jeg har desuden læst og fulgt Dr. Childress' og modtaget undervisning i den psykologiske videnskabelige forklaring af begrebet "fremmedgørelse". Samt præsenteret forskning for danske forældre. I august deltog jeg på APA¹'s årlige konference i Seattle, hvor der blev undervist i hvordan man afholder en konfliktdæmpende, reguleret samværsaftale. Der sikrer at barnet kan bevare kontakt med begge forældre, uden at tage skade. Den vil danne godt udgangspunkt for at undgå de af konflikter det nuværendes system skaber problemer og belønner.

Da vi flyttede fra hinanden, begyndte en lang problematisk rejse gennem systemet, der har ført til at jeg pt. ikke har kontakt med vores børn. Jeg genkendte den smerte, fra ca. 15 tidligere, da jeg var ude for en alvorlig sportsulykke og var ved at miste mig selv. Lægerne snakkede om at jeg måske skulle udskrives til et plejehjem. Jeg overvejede selvmord, fordi det så helt sort ud. Følte mig skyldig overfor mine forældre, for at påføre dem den sorg, at jeg skulle være en grønsag, bare fordi jeg skulle dyrke en ny farlig surf sport. At forsøge selvmord på et hospital er dumt, og ville jo ikke mindske mine forældres sorg. Jeg var 32 år, og fik af hospitalet alt den hjælp man kunne drømme om. Det gik fremad dag for dag, så jeg gav livet en chance. Da jeg genoplevede den traumatiserende sorg, var det heldigvis ikke mig selv, jeg igen var ved at miste, men det var mine børn. Samtidigt vidste jeg også at den sorg, smerte og tab, kunne løses af sundhedsvæsenet, ikke i retsvæsenet.

Jeg stolede på at de professionelle kunne løse vores familie problemer, vi var jo ikke de første der bad om hjælp. Der havde jo næsten 'lige' været lovændringer for at adressere det problem. Psykologerne havde jo før hjulpet mig med at løse uoverskuelige ting, sammenlignet, var det her jo "piece of cake". Vores børnesagkyndige undersøgelse nævnte begrebet "fremmedgørelse" og at børnene nok ville have skåret alt kontakt om nogle år.

Jeg tog min ingeniør hat på og gik på løsningsjagt. Jeg blev opmærksom på at der havde været problemer i mange år i familieretterne. Men når der er et problem, er der også en løsning, så var det jo bare at finde den. At finde og forstå det grundlæggende problem er først skridt. De dygtige sundhedsprofessionelle, der havde hjulpet mig, turde ikke deltage i familieretten, det var de børnesagkyndiges område, det gjorde noget andet. I kommunen var de trygge, den var også inde over, for at hjælpe med at bevare kontakten mellem børn og forælder.

---

¹ American Psychological Association

Kenneth.Nielsen.Coach

Hele Børn - Dele Børn

Jeg ønsker selvfølgelig ikke at skade mine børn, så det første spørgsmål var om jeg skadelig for mine børn? – de overvågede samvær sagde nej. Var det kun fædre der oplevede det? – nej det er også mødre, ergo ligger det ikke i køn. Er det kun i Danmark? – nej det sker i næsten overalt i den vestlige verden, i alle de lande hvor økonomien tillader det. Ergo kan det ikke være et lovgivningsproblem – da de forskellige lande har forskellig lovgivning.

Da den underliggende videnskab er psykologi, må og kan problemet kun ligge der. Jeg er ikke psykolog, men uddannet til og erfaren i at tilegne mig ny viden og finde nye løsninger. Jeg kiggede i psykologernes etiske regler, der fortæller at hvis man har problemer, så søg vejledning hos en der kender problemet. Derfor kiggede jeg kiggede til USA, hvor de førende universiteter, med de førende forskere befinder sig, også indenfor psykologi. Måske netop psykologi, fordi de er jo lidt skøre derovre 😊. Se blot deres præsidentvalg pt. Og meget ny kultur og viden kommer derfra, f.eks. demokrati og internet.

Der fandt jeg en psykologisk forklaring, der var funderet i videnskab og en praktisk løsning. Den konfliktnedtrappende samværsaftale og hvis børnene afviste kontakt med forælder en 2-4 dages workshop til hjælp ved bopælsskifte, når kontakten brød pga. manipulation.

Den regulerede samværsaftale, vil nedtrappe konflikten og vil sikre at børn kan bevare kontakt med begge forældre. Det er simpel, adfærdsregulerende og strategisk familie terapeutisk løsning. Ved en 50/50 deling af til måles dagligt på børnenes adfærd, og samværet justeres efter det. Der måles på 3 parameter, attitude, samarbejde, social deltagelse. De 3 parameter måles hos den forælder (POC² målinger).

Værdierne 1-7 er en Likert skala fra 1-7, 1&2 dårligt, 3-5 normalt og 6&7 godt. En succesfuld dag er 3 eller derover, en succesfuld uge er 5 succesfulde dage af 7. Hvis en uge ikke er succesfuld, så forlænges den indtil der er 3 succesfulde dage i træk. Disse daglige målinger sendes så til en familierapeut, der mødes med familien ugentligt, der gennemgår resultaterne og situationerne.

Disse værdier kan samle i et Excel ark, så udvikling kan ses over tid og vises til dommeren. Ligeledes vil de tilsvarende målinger ske ved overvåget samvær, hvor en fjerde vurdering af forælders adfærd vil være naturlig at give også. Det er ret let at anonymisere og sammenligne på tværs af landet også. Der er nogle forældre der ikke ønsker 50/50 deling, det skal selvfølgelig stå dem frit for afgive tid hos sig selv, for at barnet ikke flytter så ofte.

Vi beskytter vores børn, så de kan udvikle sig bedst muligt. Det er vores primære opgave som forældre. Vi elsker alle vores børn og når vi er børn, elsker vi vores forældre, normalt fortsætter den kærlighed gennem hele livet. Det system i vores hjerner, der er har til opgave

---

² POC, er en forkortelse der bruges i sundhedsvæsenet til at beskrive målinger der foretages af patienten på stedet. "Point of Care", f.eks. blodsukker for sukkersygepatienter, pulsmålere til motionister og speedometer i biler, de bruges til at styre behandling efter.

Kenneth.Nielsen.Coach

Hele Børn - Dele Børn

at håndtere relationer, kærlighed og sorg, er tilknytningssystemet. Det er et motiverende hjernesystem, der altid har et mål at skabe og bevare relationen mellem barn og forælder.

Vi har udviklet vores hjerne gennem hundrede tusinder af år, hvor det at afvise en forælder, var ensbetydende med at dø. Rovdyr jager flokkens svageste, børn og ældre, at skaffe og lave mad, skabe beskyttelse så der kan hviles og give pleje skader er alle er typisk voksne opgaver, som børn ikke kan eller skal løfte. I belastede familier, ser vi ind imellem ældre børn påtage sig voksne opgaver for deres mindre søskende.

Fordi tilknytningssystemet er et motiverende system, der får os til at ændre adfærd, fordi det altid har det mål at skabe og bevare en relation. Når et barns motivation skal ændre total retning og afvise en forælder. Det bliver det et sundhedsproblem for barnet.

Den engelske psykiater John Bowlby, udviklede og beskrev tilknytningsteorien, i tre bøger med titlerne: "Tilknytning", "Separation, vrede og angst" og "Tab og Depression". Alene titlerne beskriver de følelse som børn (og voksne) gennemgår, i forbindelse med et partnerbrud mellem forældre.

De børnesagkyndige siger at det er bedst for børnene at adskille børn fra forældre. Når samværet ikke er 50/50, så skades barnets tilknytning til den ene forælder og den forælders tilknytning til barnet ligeså. Læger og psykologer har etiske regler og må ikke skade klienter.

Bowlby skriver:

"Det er paradoksalt at konstatere, at jo mere straf en ung får stærkere, bliver dens tilknytning til det straffende individ"- bog 1, s.227

"Jo mere usikkert et barns tilknytning til sin primære omsorgsperson er, jo mere hæmmet er barnet sandsynligvis i at udvikle tilknytninger til andre."- bog 1, s.308

"ingen andre variabler, der har mere vidtrækkende effekter på personlighedens udvikling end et barns oplevelser i sin familie"- bog 2, s.369

"Undertrykkelse af tilknytningsadfærd er et centralt træk i visse almindelige varianter af patologisk sorg." - bog 3, s.70.

Vi adskiller normalt aldrig børn fra forældre, fordi det skader både forældre og børn. Børn har ligesom voksne menneskerettigheder, og har behov for beskyttelse. Den eneste grund til at vi afbryder kontakten mellem børn og forældre, er når forældre misbruger børn. Ofte bruges serviceloven der bruges til at beskytte børn fra forældre der misbruger dem. I februar 2023 dømte højesteret at samværet mellem børn og forældre ikke måtte afbrydes, selvom de børn var tvangsanbragt og adopteret, for at beskytte dem og overholde menneskerettighederne. De børnesagkyndige anbefaler at afbryde kontakten.

De børnesagkyndige undersøgelser ikke identificere hvilken forælder der misbruger barnet, så skal der gennemføres en egentlig klinisk diagnostisk vurdering for at kunne identificere det. Det har jo ødelæggende konsekvenser for børnene, hvis dommeren ikke oplyses om

Kenneth.Nielsen.Coach

Hele Børn - Dele Børn

hvilken forælder der misbruger barnet. Og dommeren derved medvirker til misbruget. Når informationen skjuler bag begreber som "forældrefremmedgørelse", eller samværschikane, der kan argumenteres for og imod i retten, men der ikke med 100% sikkerhed kan identificeres er derved ikke er til børnenes bedste.

Det værste problem vi ser i forbindelse med skilsmisser, er når børn afviser en forælder. Når børn gør det, er det fordi de bliver misbrugt. Det er jo ikke naturlig adfærd hos et barn. Der er 2 muligheder, enten misbruger den afviste forælder barnet, eller også misbruger den anden forælder barnet. Vi skal selvfølgelig beskytte vores børn mod alle former for misbrug.

Dvs. Spørgsmålet der skal besvares bliver:

- 1) misbruger den afviste forælder barnet? – og hvordan?
eller
- 2) misbruger den allierede forældre barnet? – psykologisk?

Ad. 1) Der er 4 hovedtyper af misbrug børn kan udsættes for. De forskellige typer af misbrug møder vi igen i forskellige systemerne. Misbrug medfører komplekse traumer, der overføres gennem generationer. I Danmark måske mere almindelig kendt som social arv.

- a) Seksuelt misbrug – Traumer efter det, overføres i 4-6 generationer. For 4-6 generationer siden vidste vi ikke hvordan man behandlede traumer. Vi møder dem ofte igen i familieretten, en eller to generationer senere.
- b) Psykologisk misbrug – børn med disse komplekse traumer, møder vi igen når deres adfærdsproblemer bliver så stores at de behandles i psykiatrien.
- c) Fysisk misbrug – de børn møder vi ofte igen i slagsmål (det er 'normalt' at slå dem man har kær), i bander, ungdomskriminaliteten og fængslerne.
- d) Vanrøgt – de børn møder vi hos kommunerne, i anbringelses situationer og som voksne som alkoholikere og hjemløse.

Dvs. vi møder dem igen mange andre steder end familieretten. Og vi skal selvfølgelig skærme og beskytte børn mod den typer af misbrug. Overvåget samvær vil beskytte børn mod 3 af disse og det er svært at forestille sig hvordan en forælder kan motiveres til psykologisk at misbruge sit barn, i en grad så det afbryder sin kontakt til ham/hende.

Normalt beskytter vi barnet, når der er tanke om at det blive misbrugt og derefter forsøges oftest at vejlede forælderen så misbruget stopper, og kontakten så kan genetableres. (måske lige med undtagelse af seksuelt misbrug.) Den regulerede samværsaftale, vil selvfølgelig ikke kunne bruges i denne slags situationer.

Ad. 2) I Danmark har vi bruger vi FN/WHO's ICD³ system til at beskrive sygdomme. Vi er pt. ved at skifte til version 11. I det øjeblik børn afviser kontakten til en forælder, på et falsk

---

³ FN/WHO ICD, er det internationale klassifikation af sygdomme og andre helbredsrelaterede tilstande. Vi er ved at skifte til version 11 i øjeblikket.

Kenneth.Nielsen.Coach

Hele Børn - Dele Børn

grundlag. Så bliver børnene misbrugt for at tilfredsstille en skrøbelig forælders ønsker og behov. Når børn afviser en normal fungerende forælder, så opfyldes kravene til:

- a) ICD-11 6A24 – Vrangforestillingslidelse.
- b) ICD-11 6D51 – FDIA (Factitious Disorder Imposed on Another) – eller:
Faktisk lidelse påført en anden er karakteriseret ved at foregive, forfalske eller **fremkalde** medicinske, **psykologiske** eller **adfærdsmæssige tegn og symptomer** eller skade hos en anden person, **oftest et afhængigt barn**, forbundet med identificeret bedrag. På dansk bedre kendt som "Münchhausen by Proxy".
- c) IDC-11 QE82.2 Personlig historie med ikke-tilfældige verbale eller symbolske handlinger, der resulterer i betydelig psykisk skade.
- d) Straffeloven §221 om Psykisk vold i nære relationer og §244, der tidligere er brugt dømme for "Münchhausen by Proxy", vil nok ligeledes være opfyldt.

De børnesagkyndige undersøgelser, indeholder så vidt jeg har kunne læse ingen klinisk psykologisk vurdering af disse sundhedsmæssige problemer hos barnet. Ligesom det slår mig at der ved de overvågede samvær ikke er noget kriterie for hvor godt det går. De kan lige som de børnesagkyndige undersøgelser ikke sammenlignes med hinanden, eller genskabes (to forskellige undersøger samme familie, kan nå vidt forskellige resultater.) og er derfor meget påvirket af personlige holdninger og meninger.

De børnesagkyndige siger at vi skal give barnet ro, vi skal lytte til hvad børnene siger. – også selvom det ikke er rigtigt. Helt i tråd med barnets lovs anbefalinger, men helt forkert når det er vrangforestillinger (Det indebærer også et retssikkerhedsproblem, hvis man dømmer efter en der lyver og når børn opdrages til at det er ok at lyve i retten.)

I DSM-IV⁴ udgaven fra år 2000, beskrives denne vrangforestilling, der optræder her, mere i detaljer som:

En indkapslet forfølgende vrangforestilling som barnet deler med det primære tilfælde.

- Indkapslet, fordi den kun handler om en person / ting.
- Forfølgende, fordi den primært handler om smerte eller skade.
- En vrangforestilling, er en falsk tro, der fastholdes i længere tid, på trods af beviser og argumentation om dens fejl.
- Delt, fordi det er en vrangforestilling der 'smitter', den overses let.

Vrangforestillinger er en forstyrrelse af børnenes tanker, der styrer adfærden, en vurdering af tankeforstyrrelser, er en af de sværeste at foretage. På side 305-306 står der:

"Personer, der kommer til at dele vrangforestillinger, er ofte i familie eller gift og har boet sammen i lang tid, undertiden i relativ social isolation."

---

⁴ DSM-IV, er den amerikanske "Diagnostiske og Statistiske manual for Mentale sygdomme". Den blev udgivet i 1994 af den Amerikanske Psykiatrisk Forening, APA. Den er nu afløst af version 5.

Kenneth.Nielsen.Coach

Hele Børn - Dele Børn

"Hvis forholdet til det primære tilfælde afbrydes, forsvinder de delte vrangforestillinger normalt eller mindskes."

"Delt Psykotisk Forstyrrelse kan forekomme blandt et større antal personer, især i familiesituationer, hvor en forælder er det primære tilfælde, og børnene, undertiden i varierende grad, antager denne forælders vrangforestillinger."

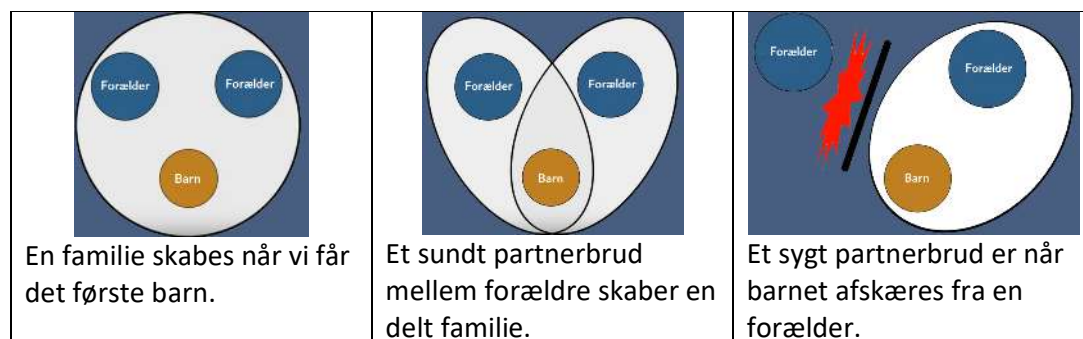
Det nævnes også at disse adfærdsproblemer ofte overses og derfor ikke behandles. Det specielle ved dette adfærdsproblem, er at hvis man tror på løggen eller handler som om løggen er rigtig, så bliver man en del af adfærds problemet. Og da at påføre børn en psykisk sygdom må kendetegnes som psykisk misbrug af børn. Så bliver man en del af misbruget af børn. – også uanset om man er bevidst, eller ubevidst deltagende.

Den differentielle diagnose der hører til både ICD-11 6A24 og 6D51, er diagnoser der udelukker alle andre muligheder. Det kræver at de rigtige spørgsmål stilles i den rigtige rækkefølge og struktur. Strengt logisk opbygget, den kliniske vurdering ligeså. Den minder meget om den måde man i software opbygger kompleks logisk. If (a=b) then x=1 else if...

En vrangforestilling kan skyldes få ting, bl.a. hjerneskader, traumer, alkohol/stof misbrug, alderdom, alvorlige psykiske sygdomme. De optræder ovre i skizofrenispektret, mens en "Münchhausen" optræder på børnehospitaler, ingen af de steder benyttes børnesagkyndige undersøgelser eller vurderinger. Den amerikanske kliniske psykolog Dr. Craig Childress, har uddannelse og erfaring fra begge steder, og også 15 år i familieretten.

Vi kender den godt, f.eks. vi så dette adfærdsproblem i forbindelse med Corona krisen, vi stort set lige har været igennem. Der var mange der protesterede mod sikkerhedsforanstaltningerne og udvikling af vacciner. Men det holdt os ikke tilbage fra at gøre det rigtige og løse problemet.

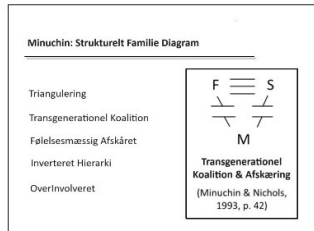
I den kliniske psykologi er der 4 hovedområder, de tre er individuelle, det eneste der omhandler flere mennesker, er familiesystemterapien. I det område kan de godt forklare de adfærds mønstre vi ser i familieretten. I familieretten bruger man der børnesagkyndig psykologi, og ser kun på barnet.

Kenneth.Nielsen.Coach

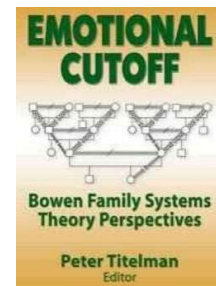
Hele Børn - Dele Børn

I bogen "Family Healing" (1993) viser Minuchin den syge familiestruktur. Der tydelig viser at når barnets kontakt til en forælder brydes ses 5 ting:

- Triangulering – dramatrekanten skabes.
- Der skabes et 'samarbejde' på tværs af generationer.
- En forælder afskæres følelsesmæssigt.
- Familien naturlige hierarki er vendt på hovedet.
- En forælder overskrider barnets grænser

Bowen forskede i skizofreni, og fandt beskriver følelsesmæssig afskæring, som et af de første tegn på udvikling af skizofreni. Det opstår i familier over generationer, hvor barnet bliver sygt i anden eller tredje generation. Og at det sket når der var en forælder overinvolveret i barnets liv, og den anden var næsten væk. Påvirket af både distance og mængden af tid. Det vil kunne forklare en del af den store stigning i trivselsproblemer, vi ser blandt børn og unge i dag. Hvor ca. 50% af vores børn har en skæv adgang til mor og far.

Når børn grænsers overskrides og de manipuleres for at tilfredsstille en forælders behov, benægtes det selvfølgelig. Børnene udvikler sig ikke frit og naturligt. Når de afskærer sig fra en familie, skabes en familiestruktur der er identisk med strukturen i en familie hvor en forælder er død. Hos barnet er sorgen, savnet og smerten den samme. Men barnet er ikke i stand til at udtrykke det, for ikke at forråde alliancen med den ene forælder. Dvs. barnet er psykisk kontrolleret til at psykologisk dræbe sin anden forælder. Vi ved også at traumer hæmmer hjernes udvikling og kapacitet for indlæring.

I vores barndom, lære vi hvordan man løser familie problemer og holder dem nede ved at indgå kompromiser. Disse børn lærer hvordan man kan kassere mennesker, og lyve i retten. Og at det er normalt at bruge børn som våben i skilsmisser. Vi skaber alle vores skabelon for hvordan vores familie skal være når vi selv bliver voksne. Vi har alle leget far mor og børn.

Jeg er ikke psykolog, eller børnesagkyndig, men har meget svært ved at se hvordan det kan være til barnets bedste. De traumer de børn påføres, kaldes komplekse traumer. Når et barn påføres et traume, stopper udviklingen af barnets hjerne sig på det område.

Den eneste måde at få det misbrugte barnet ud af den sorg, er at genetablere kontakten med den forælder det er følelsesmæssigt afskåret fra. Hvis vi genkalder titlerne på Bowlby's tre bøger. "Tab, depression, vrede og frygt/angst" kan vi også genkende børn og unges problemer og mange forædleres reaktioner.

Hvilket Dorcy Pruter, der selv afviste sin far efter skilsmisse, har gennemført mere end 300 gange med sin 2-4 dages "High Road" workshop, med en succesrate på 100%. Da de børn er påført et kunstigt skabt tilknytningsproblem.

Kenneth.Nielsen.Coach

Hele Børn - Dele Børn

Begrebet "forældrefremmedgørelse/fremmedgørelse" (PAS/PA) blev opfundet i 1980'erne af Richard Gardner. Det er siden blevet brugt i familieretssager af forældre til at få kontrol over barnet og misbruge det. I 2013 blev den forklaringsmodel afvist, da der blev ansøgt om at optage i APA⁵'s DSM⁶. En manual der identificerer psykiske sygdomme, og beskriver hvordan de behandles. Den blev afvist fordi det ikke bygger på et videnskabeligt grundlag, men skjuler misbruget og kan bruges til at argumenter for og imod af advokater i retssager.

Læger og psykologer har etiske regler der skal overholdes, der skal sikre at de ikke skader klienter, pga. manglende evner, viden, tid eller lyst. Da begrebet "forældrefremmedgørelse" ikke er videnskabeligt, må det ikke bruges af sundheds professionelle i deres arbejde, ligesom læger ikke længere dræner blod med igler for at kurere sygdomme.

De børnesagkyndige psykologer argumenter ofte med at de ikke vil udstede diagnoser, fordi de sygeliggør klienter. Diagnoser er en forudsætning for behandlinger, dvs. for at løse problemer. Der er nogen der vil vende det om og påpege at det betyder at de ikke engang laver fejl diagnoser, de arbejder på et niveau under. Det er jeg selvfølgelig ikke i stand til have en objektiv holdning til. Jeg så i dag, at BUPL, gjorde opmærksom på at børnesagkyndige undersøgelser i 2010 udgjorde ca. 80% af samtlige de sager der var i psykolognævnet, et nævn til at beskytte forbrugere / klienter / patienter.

Det er heller ikke normalt at patients eller politikeres opgave at forklare en sygdom der skal behandles. Klager over brud på de etiske retningslinjer, håndteres i ankestyrelsen, hvor de håndteres af børnesagkyndige psykologer, der har en interessekonflikt ved at finde mangler. Mangler ved det arbejde de selv udfører. Jeg fik lavet en "second" opinion på tre børnesamtaler, der var så fejlfyldte at det burde medføre anmærkninger fra ankenævnet og ombudsmanden. Samtalerne var bla. gennemført af en af lederne i det børnesagkyndigt selskab, der stoppede samvær. Fordi det var for svært at vurdere om børnene var påvirket.

Under vores tur i familieretshuset, har jeg oplevede at blive ignoreret, samtidigt med at statsforvaltningen i Aalborg (Sendte underretninger til kommunen. & mellem kommunale underretninger) Der opstartede familiebehandlingsforløb der blev afbrudt. Og netværksmøder der blive aflyst på samme dag, som vi var i retten omkring forældremyndighed. Ca. ½-1 år senere flyttede halvdelen af min familie udenlands uden af informere om hvor eller hvornår. (med hemmelig adresse) – vores børns mor er jurist, og var blev selv afvist af sine forælder, efter vores andet barn.

Efter min sidste ansøgning om behandling af børnenes tilknytningsproblemer (der blev afvist), blev der søgt om ændring af børnenes efternavne. Jeg rejste bekymring om psykisk kontrol af børnene og om bekymringen for de to psykiatriske diagnoser, om beskyttelse af

---

⁵ American Psychiatric Association

⁶ Diagnostic And Statistical manual of Mental disorders

Kenneth.Nielsen.Coach

Hele Børn - Dele Børn

dem i den samtale der ville afholde. Imidlertid blev det også ignoreret, og de troede på de vrangforestillinger børnenes udtrykte i retten.

I Staten New York, er de i 2022, stoppet med at bruge børnesagkyndige undersøgelser i familier retssager⁷. Fordi de er farlige for børn og ikke bidrager med noget af videnskabelig, eller juridisk værdi til løsning af sagerne. – dvs. de vil hellere have sager uden børnesagkyndige. De fandt at systemet var umuligt at rette op, forhåbentligt er det anderledes i Danmark, da vi ikke har den samme splittelse i landet. Begrebet splittelse stammer fra psykologien, fra behandlingen af personlighedsforstyrrelser. Der optræder også ”staff splitting”, som er når selv behandlingen stopper og fordi de professionelle diskuterer om det er forkert, eller rigtig med den behandling. Vi ved at ca. 10% af danskere har problemer med personligheden⁸, vi ved at de har svært ved at håndtere partnerbrud. Kunne det tænkes at det var derfor at familieretshuset igen og igen kommer op og kræver justeringer i lovgivningen, frem for ’bare’ at løse det.

Der vil selvfølgelig være stor modstand mod en sådan ændring, med mange forskellige argumenter. Blandt andet vil der helt sikkert komme fra de misbrugende forældre, fra advokater der har deltaget, fra børnesagkyndige og måske fra dommere, der vil påstå at det ikke er bevist. ”Münchhausen”, har ikke længere bevidsthed som krav. Den menneskelige hjerne er skruet således sammen at vi ikke kan lyve ubevist.

Diagnoser stilles i Danmark af psykiatere, eller af specialuddannede psykologer. Man kunne prøve at kigge efter, der er sikkert mange forældre uden kontakt til deres børn, der vil melde sig frivilligt. Og med de checklister til vurdering som Dr. Craig Childress Psy.D. har udviklet vil hurtigt kunne bruges i danske familieretshuse. De har 20 tjekpunkter stiller ikke, men påpeger ’blot’ en adfærd der ikke kan forklares med andre diagnoser. (Det er den måde man i psykiatrien vurderer adfærd, tjeklister.) Forskning viser at de er rigtige, og kan bruges direkte i familieretshuset ved overvågede samvær.

At misbruge sit barn er ikke normalt og familieretten har allerede i sine ansøgninger at man skal tjekke af om der er diagnoser med problematiske personligheder eller om der er historie med traumer hos forældre. Jeg ved ikke om og hvordan de bruger den viden. Hvis vi kigger på ”narcissistiske” fædre, der har svært ved at blive afvist/fravalgt og de ”borderline” mødre, der er bange for at blive forladt/alene, ved psykologer at de har svært ved at være i forhold i lang tid og ved at håndtere et partnerbrud. Dertil kommer så den gruppe af danskere, der har mørke personligheder. Der ofte indtager rollen som dydige ofre.

---

⁷ <https://opdv.ny.gov/blue-ribbon-commission-forensic-custody-evaluations>
https://empirejustice.org/training_post/a-discussion-of-the-governors-blue-ribbon-commission-report-on-forensic-custody-evaluations/

⁸ <https://www.sundhed.dk/borger/patienthaandbogen/psyke/sygdomme/oevrige-sygdomme/personlighedsforstyrrelser/>

Kenneth.Nielsen.Coach

Hele Børn - Dele Børn

Disse mørke personligheder er meget manipulerende, men opfylder ikke de diagnostiske kriterier, dvs. de har ikke nogen diagnoser. Dertil kommer selvfølgelig dem der ikke har fået stillet diagnoser, men ville leve op til kriterierne. Amerikansk forskning viser det samme.⁹

Ca. 10% af familieretssagerne er højkonflikte og slutter ofte ikke før barnet har afskåret sig fra kontakt med en normalt fungerende forælder. Vi kan ret simpelt lave tests af de 3 tjeklister se hvilke resultater de giver og det vil ikke være svært at finde forældre der har mistet kontakten, som ønsker den genetableret. Og derved finde børn der er blevet fejlbehandlet og påført et adfærdsproblem, der kan behandles på blot 2-4 dage.

Vi har alle ansvar at beskytte vores børn, forældre, professionelle, advokater, dommere og lovgivere. En dommer kan ikke stille diagnoser, det er læger der kan det. Men han bør kunne tvangsgennemføre en udredning af et barn uden forældremyndighedsindehaverens samtykke. Bl.a. fordi en børnesagkyndige undersøgelse kan ikke påvise "forældre-fremmedgørelse", fordi det ikke videnskab, og derfor ikke må bruges. Ligesom kommunerne kan bruge serviceloven til at tvangsudrede og tvangsfjerne børn for at beskytte dem mod forældres adfærd.

Det forventes at 80-100% af sagerne vil kunne løses på 3-6 mdr. når man startede på en reguleret samværsaftale. Efter at man har identificeret at den udsatte forælder ikke misbruger sine børn. I de sager hvor der er bekymringer for misbrug af børnene, foretage en klinisk diagnostisk vurdering som kan gennemføres på 4-6 uger. Og de børn som allerede er i systemet/har været igennem systemet, kan kommuner eller politiet gennemføre de 2 tjeklister.

(de 3 diagnostiske og 12 associerede kliniske tegn, og vurdering af forælders adfærd.)

Det er oplagt at det vil kræve noget uddannelse af børnesagkyndige /psykologer / socialrådgivere for at skabe kapacitet til at gennemføre disse tiltag. Her er Dr. Childress tilgængelig med den undervisning og Dorcy Pruter kan ligeledes undervise i hvordan man gennemføre den workshop. F.eks. kunne hun undervise nogle danskere, og så gennemføre 10 workshops efter en diagnose af børnenes adfærdsproblemer og de kunne gennemføre 10 og så sammenligne resultaterne. Dr. Childress er i nærheden af 70 år, i slutningen af sin karrierer og vil nok ikke være lige så tilgængelig om 2-3 år. (haster lidt for at beskytte børn.)

Da diagnosen vil blive konfronteret i retssystemet og da appelsystemet for diagnoser, er en "second opinion", kan man lige så godt have to sundhedsprofessionelle fra starten, en tredje via internettet og "telehealth". Disse to vil så kunne vejlede den der efterfølgende udfører behandlingen af børnenes adfærdsproblemer.

Jeg har vedhæftet 3 bilag fra APA-konferencen i Seattle. De er på engelsk og forklarer nok bedre end jeg gør, hvilke løsningsmuligheder klinisk psykologi bringer i spil på bordet.

---

⁹ <https://www.researchgate.net/profile/Melanie-Johnson-Hope-Greenham>

Kenneth.Nielsen.Coach

Hele Børn - Dele Børn

- a) "Description of the Pathology in the Family Courts" – en videnskabelig forklaring
- b) "Diagnostic Questions to be Answered by Mental Health – centrale spørgsmål Assessment Surrounding Child Custody Conflict" i familieretten
- c) "Symptom Documentation Instruments" – værktøjer til dokumentation af symptomer.

Og sidst men ikke mindst også slides fra præsentationen, der også er til gængelig på Youtube: <https://www.youtube.com/watch?v=nGm08JqCueE>

Hvis I skulle have behov for yderligere information, så er jeg selvfølgelig tilgængelig. Den mindste lovændringer der kunne gennemføres, ville være at åbne op for muligheden for en direkte diagnostisk vurdering i §7 sagerne, hvor spørgsmålet ville ca. være:

"En vurdering af hvilken forælders adfærd der forårsagede barnets tilknytningsproblem og samtidigt bede om en behandlings plan for det."

Mht. flytninger, så øges kompleksiteten for børnene, når afstande øges. Vi ved fra "tøndersagen", at flytninger bruges til at skjule misbrug. Og afskære børnene fra nærmiljøet. Specielt, når et er til udlandet, rejser det problemer og er ikke til barnets, medmindre det skal beskyttes.

Men konkret forskning, med universiteter vil nok være den rigtige måde at løse det sidste og største problem der optræder i familieretshuset. (Klinisk Psykologi, Jura mm.) Så vi var sikre på de værktøjer og på at beskytte børnene og få retssikkerheden tilbage. Det skader jo ikke børnene at kigge efter, når bekymringen er der.

En klinisk diagnostisk risikovurdering vil ligeledes også skabe store forbedringer og lette sagsbehandlingen i familieretshuset. Og sikre børnene og forældrene. Jeg er overbevist om at vi kan løse dette problem, for vores børn, og skabe mange bedre liv. Samt være en rollemodel for andre lande. Solidt funderet i videnskab og forskning, fakta. Sandhed, bedre sundhed og retfærdighed er svære at argumentere imod. Misbrug af børn er svært at støtte.

Vi kan lave de sidste rettelser til det familieretslige system, der beskytter og sikre børn og forældre. Konflikt dæmpende samværsaftaler, og bopælsskifte når børn misbruges.

Venlig hilsen

Kenneth Nielsen

ps. Jeg har også bedt om et hørings svar, fra Dr. Craig Childress Psy.D. verdens pt. største faglige kapacitet på dette højkonflikte og farlige område. Hans forklaringer er meget bedre, dybere og funderet i anerkendt psykologi og med værktøjer til at hjælpe i familieretshuset.

Description of the Pathology in the Family Courts

C. A. Childress, Psy.D.

The clinical pathology of concern in the family courts is the child's rejection of a parent. A child rejecting a parent is an attachment pathology, a problem in the love and bonding system of the brain. The attachment system is the brain system that governs all aspects of love and bonding throughout the lifespan, including grief and loss.

From Bowlby: "No variables, it is held, have more far-reaching effects on personality development than have a child's experiences within his family: for, starting during the first months of his relations with his mother figure, and extending through the years of childhood and adolescence in his relations with both parents, he builds up working models of how attachment figures are likely to behave towards him in any of a variety of situations; and on those models are based all his expectations, and therefore all his plans for the rest of his life." (Bowlby, 1973, p. 369).¹

From a family systems perspective, the clinical pathology of concern in the family courts is the child's *triangulation* (Bowen, 1978)² into the spousal conflict through the formation of a *cross generational coalition* (Haley, 1977; Madanes, 2018)³ with an allied parent against the targeted parent, resulting in an *emotional cutoff* (Bowen, 1978; Titelman, 2003)⁴ in the child's attachment bond to the targeted parent.

The clinical pathology of concern in the family courts is the psychological collapse of a narcissistic-borderline-dark personality parent into a persecutory thought disorder following the rejection and 'abandonment fears' surrounding divorce, resulting in the pathological parent using the child as a regulatory object by creating a shared (induced) persecutory delusion and false (factitious) attachment pathology in the child for secondary gain to the allied narcissistic-borderline-dark personality parent.

From Kerig: "In the throes of their own insecurity, troubled parents may rely on the child to meet the parent's emotional needs, turning to the child to provide the parent with support, nurturance, or comforting (Zeanah & Klitzke, 1991). Ultimately, preoccupation with the parents' needs threatens to interfere with the child's ability to develop autonomy, initiative, self-reliance, and a secure internal working model of the self and others." (Kerig, 2005, p. 6)⁵

---

¹ Bowlby, J. (1973). *Attachment and loss: Vol. 2. Separation: Anxiety and anger*. NY: Basic.

² Bowen, M. (1978). *Family Therapy in Clinical Practice*. New York: Jason Aronson.

³ Haley, J. (1977). Toward a theory of pathological systems. In P. Watzlawick & J. Weakland (Eds.), *The interactional view* (pp. 31-48). New York: Norton.

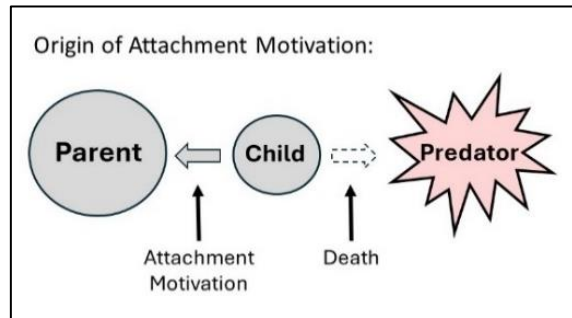
Madanes, C. (2018). *Changing relationships: Strategies for therapists and coaches*. Phoenix, AZ: Zeig, Tucker, & Theisen, Inc.

⁴ Titelman, P. (2003). *Emotional Cutoff: Bowen Family Systems Theory Perspectives*. New York: Haworth Press.

⁵ Kerig, P.K. (2005). *Revisiting the construct of boundary dissolution: A multidimensional*

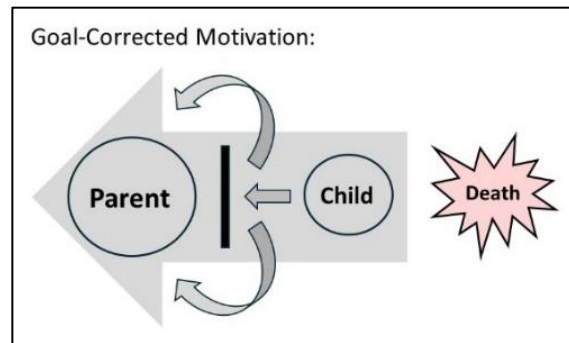
Attachment Pathology

The only cause of severe attachment pathology (a child rejecting a parent) is child abuse range parenting by one parent or the other. The attachment system is a motivational system, and all motivational systems (eating, pain, pleasure, sex, attachment) motivate toward a direction, unlike regulatory systems that can go either up-or-down. Motivational systems always have direction. The attachment system is a primary motivational system that ALWAYS motivates the child to form an attachment bond to the parent, because the other motivational direction is death by starvation and predation. That is the evolutionary origins of a primary motivational system for attachment bonding to parents.

From Bretherton: "The ultimate functions of behavioral systems controlling attachment, parenting, mating, feeding, and exploration are survival and procreation." (Bretherton, 1992, p. 766)⁶

The attachment system is a "goal-corrected" motivational system, meaning that it always seeks the goal of forming an attached bond to the parent. In response to problematic parenting, the attachment system changes how it tries to bond to the parent, but it always tries to bond because the other motivational direction is death. The various adaptations to problematic parenting are called "insecure attachments" and display characteristic patterns and features.

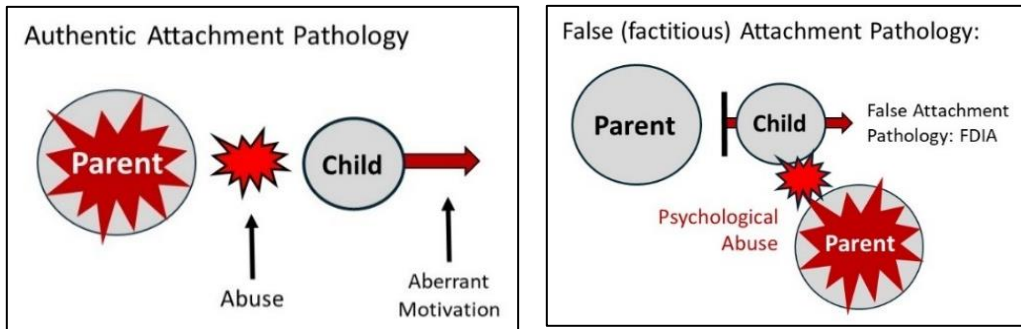
A child rejecting a parent represents a severe attachment pathology involving a *directional change* in a primary motivational system of the brain. Rejecting a parent is an extremely aberrant child behavior and is ONLY caused by child abuse range parenting by one parent or the other. Less severely problematic parenting creates an "insecure attachment" that MORE strongly motivates the child to bond to the problematic parent.

The only cause for a directional change in a primary motivational system of the brain is child abuse range parenting. Either the targeted-rejected parent is abusively maltreating the child in some way, creating authentic attachment pathology with that parent, or the allied parent is psychologically abusing the child by creating a false (factitious) attachment pathology in the child for secondary gain to the allied parent.

---

perspective. *Journal of Emotional Abuse*, 5, 5-42.

⁶ Bretherton, I. (1992). The origins of attachment theory: John Bowlby and Mary Ainsworth. *Developmental Psychology*, 1992, 28, 759-775.

In all cases of severe attachment pathology surrounding court-involved custody conflict, a proper risk assessment for child abuse needs to be conducted to the appropriate differential diagnoses for each parent.

Targeted Parent Abusive: Is the targeted parent abusing the child in some way, thereby creating the child’s attachment pathology toward that parent?

Allied Parent Abusive: Is the allied parent psychologically abusing the child (DSM-5 V995.51 Child Psychological Abuse) by creating a shared (induced) persecutory delusion and false (factitious) attachment pathology in the child for the secondary gain to the allied parent?

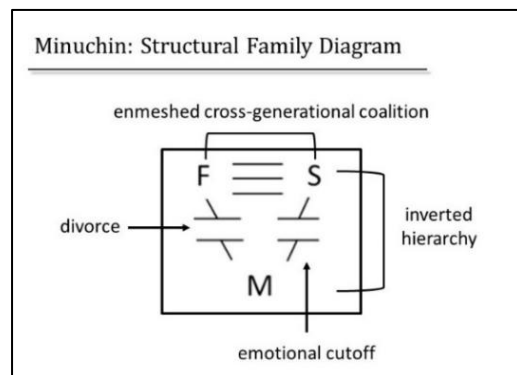
Family Systems Pathology

The domain of family systems therapy (Bowen, Minuchin, Haley, Madanes, Satir) is one of the four primary schools of psychotherapy, and family systems therapy is the appropriate school of psychotherapy to apply to understanding and treating families. The family systems pathology of concern surrounding high-conflict custody litigation is the possible *triangulation* of the child into the spousal conflict through a *cross-generational coalition* with the allied parent against the targeted parent, resulting in an *emotional cutoff* in the child's attachment bond to the targeted parent.

This family relationship pattern is depicted in a Structural family diagram from Minuchin and Nichols (1993).⁷ This diagram depicts a cross-generational coalition of a father and son against the mother, resulting in an inverted hierarchy and emotional cutoff in the child’s attachment bond to the mother.

Triangulation

The term *triangulation* refers to the child being placed in the middle of the spousal conflict, which then turns the two-person spousal conflict into a three-person triangle of conflict involving the child. The triangular pattern of family relationships is clearly evident in the Minuchin-Nichols diagram. The Bowen Center for

⁷ Minuchin, S. & Nichols, M.P. (1993). Family healing: Strategies for hope and understanding. New York: Touchstone.

Study of the Family⁸ describes the construct of triangles within families.

From Bowen Center: “A triangle is a three-person relationship system. It is considered the building block or “molecule” of larger emotional systems because a triangle is the smallest stable relationship system. A two-person system is unstable because it tolerates little tension before involving a third person. A triangle can contain much more tension without involving another person because the tension can shift around three relationships. If the tension is too high for one triangle to contain, it spreads to a series of “interlocking” triangles”. Spreading the tension can stabilize a system, but nothing is resolved.” (Bowen Center for Study of the Family)

Cross-Generational Coalition

A *cross-generational coalition* is when a parent creates an alliance with the child against the other spouse/parent. This coalition between the allied parent and child against the other parent provides additional power to the allied parent in the spousal conflict (two against one). However, a cross-generational coalition is also extremely damaging to the child who is being used by one parent as a weapon against the other parent in the spousal conflict. Cloe Madanes (2018),⁹ the co-founder of Strategic family systems therapy, describes the development of cross-generational coalitions within families,

From Madanes: “Cross-Generational Coalition. In most organizations, families, and relationships, there is hierarchy: one person has more power and responsibility than another. Whenever there is hierarchy, there is the possibility of cross-generational coalitions. The husband and wife may argue over how the wife spends money. At a certain point, the wife might enlist the older son into a coalition against the husband. Mother and son may talk disparagingly about the father and to the father, and secretly plot about how to influence or deceive him. The wife’s coalition with the son gives her power in relation to the husband and limits the husband’s power over how she spends money. The wife now has an ally in her battle with her husband, and the husband now runs the risk of alienating his son.”

From Madanes: “Cross-generational coalitions take different forms in different families (Madasnes, 2009). The grandparent may side the grandchild against a parent. An aunt might side with the niece against her mother. A husband might join his mother against the wife. These alliances are most often covert and are rarely expressed verbally. They involve painful conflicts that can continue for years. Sometimes cross-generational coalitions are overt. A wife might confide her marital problems to her child and in this way antagonize the child against the father... This child may feel conflicted as a result, suffering because his or her loyalties are divided.”

---

⁸ Bowen Center Triangles: <https://www.thebowncenter.org/triangles>

⁹ Madanes, C. (2018). Changing relationships: Strategies for therapists and coaches. Phoenix, AZ: Zeig, Tucker, & Theisen, Inc.

Jay Haley (1977),¹⁰ the co-founder of the *Strategic* school of family systems therapy, provides the professional definition of a cross-generational coalition:

From Haley: “The people responding to each other in the triangle are not peers, but one of them is of a different generation from the other two... In the process of their interaction together, the person of one generation forms a coalition with the person of the other generation against his peer. By ‘coalition’ is meant a process of joint action which is *against* the third person... The coalition between the two persons is denied. That is, there is certain behavior which indicates a coalition which, when it is queried, will be denied as a coalition... In essence, the perverse triangle is one in which the separation of generations is breached in a covert way. When this occurs as a repetitive pattern, the system will be pathological.” (p. 37)

Emotional Cutoff

The family systems construct of an *emotional cutoff* (Bowen, 1978; Titelman, 2003) refers to any full-scale breach in a family bond. The child’s loyalty to a pathological parent in a cross-generational coalition against the other parent (Haley, 1977; Madanes, 2018) leads to an emotional cutoff in the child’s attachment bond to the targeted parent. In the Minuchin-Nichols structural family diagram, the emotional cutoff between the child and parent is depicted as the broken bonding line between the child and the mother, while the broken bonding line between the father and mother represents the divorce.

Inverted Hierarchy

An *inverted hierarchy* is when the child becomes over-empowered by the coalition with the allied parent into an elevated position in the family hierarchy, above that of the targeted parent, from which the child is empowered by the coalition with the allied parent to judge the adequacy of the targeted parent as if the parent was the child and the child was the parent.

Enmeshment

The term *enmeshment* refers to a parent’s psychological boundary dissolution with the child (i.e., a fused psychological state), and the parent’s use of psychological control to manipulate the child to the parent’s desired ends. The construct of enmeshed relationships within families is described by Minuchin (1974),¹¹

From Minuchin: “Enmeshment and disengagement refer to a transactional style, or preference for a type of interaction, not to a qualitative difference between functional and dysfunctional... Operations at the extremes, however, indicate areas of possible pathology. A highly enmeshed subsystem of mother and children, for example, can exclude father, who becomes disengaged in the extreme.” (p. 55).

---

¹⁰ Haley, J. (1977). Toward a theory of pathological systems. In P. Watzlawick & J. Weakland (Eds.), *The interactional view* (pp. 31-48). New York: Norton.

¹¹ Minuchin, S. (1974). *Families and Family Therapy*. Cambridge, MA: Harvard University Press.

Writing in the *Journal of Emotional Abuse*, Kerig (2005)¹² identifies the enmeshed parent-child relationship as a psychological boundary dissolution between the parent and child, and describes the impact of an enmeshed relationship with one parent on the child's relationship with the other parent,

From Kerig: "Examination of the theoretical and empirical literatures suggests that there are four distinguishable dimensions to the phenomenon of boundary dissolution: role reversal, intrusiveness, enmeshment, and spousification." (p. 8)

From Kerig: "Enmeshment in one parent-child relationship is often counterbalanced by disengagement between the child and the other parent (Cowan & Cowan, 1990; Jacobvitz, Riggs, & Johnson, 1999)." (p. 10)

Kerig also describes the association between generational boundary dissolution and the emotional/psychological abuse of the child,

From Kerig: "The breakdown of appropriate generational boundaries between parents and children significantly increases the risk for emotional abuse." (p. 6)

Stone Buehler, and Barber (2002)¹³ link the family systems constructs of triangulation, cross-generational coalitions, and enmeshment, with parental psychological control of the child.

Stone, Buehler, and Barber: "The concept of triangles "describes the way any three people relate to each other and involve others in emotional issues between them" (Bowen, 1989, p. 306). In the anxiety-filled environment of conflict, a third person is triangulated, either temporarily or permanently, to ease the anxious feelings of the conflicting partners. By default, that third person is exposed to an anxiety-provoking and disturbing atmosphere. For example, a child might become the scapegoat or focus of attention, thereby transferring the tension from the marital dyad to the parent-child dyad. Unresolved tension in the marital relationship might spill over to the parent-child relationship through parents' use of psychological control as a way of securing and maintaining a strong emotional alliance and level of support from the child. As a consequence, the triangulated youth might feel pressured or obliged to listen to or agree with one parents' complaints against the other. The resulting enmeshment and cross-generational coalition would exemplify parents' use of psychological control to coerce and maintain a parent-youth emotional alliance against the other parent (Haley, 1976; Minuchin, 1974)." (p. 86-87).

---

¹² Kerig, P.K. (2005). Revisiting the construct of boundary dissolution: A multidimensional perspective. *Journal of Emotional Abuse*, 5, 5-42.

¹³ Stone, G., Buehler, C., & Barber, B. K.. (2002) Interparental conflict, parental psychological control, and youth problem behaviors. In B. K. Barber (Ed.), *Intrusive parenting: How psychological control affects children and adolescents*. Washington, DC: American Psychological Association.

Psychological Control

The means of inducing pathology in the child is through the *psychological control* of the child by the allied and psychologically abusive parent. The manipulative psychological control of children by a pathological parent is an established family relationship pattern in dysfunctional family systems (Barber, 2002).¹⁴ Barber and Harmon (2002),¹⁵ identify over 30 empirically validated scientific studies that have established the construct of parental psychological control of children, and they provide the definition for the construct of parental psychological control of the child,

From Barber & Harmon: “Psychological control refers to parental behaviors that are intrusive and manipulative of children’s thoughts, feelings, and attachment to parents. These behaviors appear to be associated with disturbances in the psychoemotional boundaries between the child and parent, and hence with the development of an independent sense of self and identity.” (p. 15)

Stone, Bueler, and Barber (2002)¹⁶ describe the difference between parental behavioral and psychological control of the child:

Stone, Buehler, & Barber: “The central elements of psychological control are intrusion into the child’s psychological world and self-definition and parental attempts to manipulate the child’s thoughts and feelings through invoking guilt, shame, and anxiety. Psychological control is distinguished from behavioral control in that the parent attempts to control, through the use of criticism, dominance, and anxiety or guilt induction, the youth’s thoughts and feelings rather than the youth’s behavior.” (p. 57)

Soenens and Vansteenkiste (2010) describe the various methods used to achieve parental psychological control of the child:

From Soenens and Vansteenkiste: “Psychological control can be expressed through a variety of parental tactics, including (a) guilt-induction, which refers to the use of guilt inducing strategies to pressure children to comply with a parental request; (b) contingent love or love withdrawal, where parents make their attention, interest, care, and love contingent upon the children’s attainment of parental standards; (c) instilling anxiety, which refers to the induction of anxiety to make children comply with parental requests; and (d) invalidation of the child’s perspective, which pertains

---

¹⁴ Barber, B. K. (Ed.) (2002). *Intrusive parenting: How psychological control affects children and adolescents*. Washington, DC: American Psychological Association.

¹⁵ Barber, B. K. and Harmon, E. L. (2002). *Violating the self: Parenting psychological control of children and adolescents*. In B. K. Barber (Ed.), *Intrusive parenting* (pp. 15-52). Washington, DC: American Psychological Association.

¹⁶ Stone, G., Buehler, C., & Barber, B. K.. (2002) *Interparental conflict, parental psychological control, and youth problem behaviors*. In B. K. Barber (Ed.), *Intrusive parenting: How psychological control affects children and adolescents*. Washington, DC: American Psychological Association.

to parental constraining of the child's spontaneous expression of thoughts and feelings." (p. 75)¹⁷

Barber and Harmon (2002) describe the scope of damage done to the child's development as a result of parental psychological control of the child,

From Barber & Harmon: "Numerous elements of the child's self-in-relation-to-parent have been discussed as being compromised by psychologically controlling behaviors such as individuality (Goldin, 1969; Kurdek, et al., 1995; Litovsky & Dusek, 1985; Schaefer, 1965a, 1965b, Steinberg, Lamborn, Dornbusch, & Darling, 1992); individuation (Barber et al., 1994; Barber & Shagle, 1992; Costanzo & Woody, 1985; Goldin, 1969, Smetana, 1995; Steinberg & Silverberg, 1986; Wakschlag, Chase-Landsdale & Brooks-Gunn, 1996 1996); independence (Grotevant & Cooper, 1986; Hein & Lewko, 1994; Steinberg et al., 1994); degree of psychological distance between parents and children (Barber et al., 1994); and threatened attachment to parents (Barber, 1996; Becker, 1964)." (p. 25).

Persecutory Delusion

Divorce involves the rejection and potential perceived abandonment of the spousal attachment figure, which represents a significant vulnerability for triggering both narcissistic and borderline personality pathology in a spouse/parent. The inherent rejection of the divorce can trigger narcissistic pathology into display, and the separation within the spousal attachment bond can also provoke prominent abandonment fears in borderline personality pathology of a spouse/parent. Both narcissistic and borderline personality pathology are known to collapse into persecutory thought disorders under stress (Millon, 2011, Barnow et al., 2019)¹⁸

From Millon: "Under conditions of unrelieved adversity and failure, narcissists may decompensate into paranoid disorders. Owing to their excessive use of fantasy mechanisms, they are disposed to misinterpret events and to construct delusional beliefs. Unwilling to accept constraints on their independence and unable to accept the viewpoints of others, narcissists may isolate themselves from the corrective effects of shared thinking. Alone, they may ruminate and weave their beliefs into a network of fanciful and totally invalid suspicions. Among narcissists, delusions often take form after a serious challenge or setback has upset their image of superiority and omnipotence. They tend to exhibit compensatory grandiosity and jealousy

---

¹⁷ Soenens, B., & Vansteenkiste, M. (2010). A theoretical upgrade of the concept of parental psychological control: Proposing new insights on the basis of self-determination theory. *Developmental Review*, 30, 74–99.

¹⁸ Millon, T. (2011). *Disorders of personality: introducing a DSM/ICD spectrum from normal to abnormal*. Hoboken: Wiley.

Barnow, S., Arens, E. A., Sieswerda, S., Dinu-Biringer, R., Spitzer, C., Lang, S., et al (2010). Borderline personality disorder and psychosis: a review. *Current Psychiatry Reports*, 12,186-195

delusions in which they reconstruct reality to match the image they are unable or unwilling to give up. Delusional systems may also develop as a result of having felt betrayed and humiliated. Here we may see the rapid unfolding of persecutory delusions and an arrogant grandiosity characterized by verbal attacks and bombast.” (p. 407-408).

From Barnow et al: “This review reveals that psychotic symptoms in BPD patients may not predict the development of a psychotic disorder but are often permanent and severe and need careful consideration by clinicians. Therefore, adequate diagnosis and treatment of psychotic symptoms in BPD patients is emphasized... In conclusion, we therefore suggest that it is not a cognitive developmental deficit but rather a tendency to construe interpersonal relations as malevolent that characterizes BPD, and this may be shared with certain psychotic disorders.” (p. 186-187)

The American Psychiatric Association provides the definition of a persecutory delusion:

From the APA: “Persecutory Type: delusions that the person (or someone to whom the person is close) is being malevolently treated in some way.” (American Psychiatric Association, 2000)

The American Psychiatric Association also indicates that a shared (induced) persecutory delusion occurs “especially in family situations” in which the children adopt the parent’s delusional beliefs to varying degrees.

From the APA: “Usually the primary case in Shared Psychotic Disorder is dominant in the relationship and gradually imposes the delusional system on the more passive and initially healthy second person... Although most commonly seen in relationships of only two people, Shared Psychotic Disorder can occur in larger number of individuals, especially in family situations in which the parent is the primary case and the children, sometimes to varying degrees, adopt the parent’s delusional beliefs.” (American Psychiatric Association, 2000)

The persecutory delusion that is present in the family courts is described by Walters & Friedlander (2016)¹⁹ in the journal *Family Court Review*.

From Walters & Friedlander: “In some RRD families [resist-refuse dynamic], a parent’s underlying encapsulated delusion about the other parent is at the root of the intractability (cf. Johnston & Campbell, 1988, p. 53ff; Childress, 2013). An encapsulated delusion is a fixed, circumscribed belief that persists over time and is not altered by evidence of the inaccuracy of the belief.” (p. 426)

From Walters & Friedlander: “When alienation is the predominant factor in the RRD [resist-refuse dynamic}, the theme of the favored parent’s fixed delusion often is

---

¹⁹ Walters, M. G., & Friedlander, S. (2016). When a child rejects a parent: Working with the intractable resist/refuse dynamic. *Family Court Review*, 54(3), 424–445

that the rejected parent is sexually, physically, and/or emotionally abusing the child. The child may come to share the parent's encapsulated delusion and to regard the beliefs as his/her own (cf. Childress, 2013)." (p. 426)

The assessment for a possible delusional thought disorder is a mental status exam of thought and perception as described by Martin (1990).²⁰ An MSE of thought and perception is also considered one of the more difficult mental status exams to administer and second-opinion consultation is frequently sought.

From Martin: "Thought and Perception. The inability to process information correctly is part of the definition of psychotic thinking. How the patient perceives and responds to stimuli is therefore a critical psychiatric assessment. Does the patient harbor realistic concerns, or are these concerns elevated to the level of irrational fear? Is the patient responding in exaggerated fashion to actual events, or is there no discernible basis in reality for the patient's beliefs or behavior?"

From Martin: "Of all portions of the mental status examination, the evaluation of a potential thought disorder is one of the most difficult and requires considerable experience. The primary-care physician will frequently desire formal psychiatric consultation in patients exhibiting such disorders,"

Factitious Attachment Pathology

The narcissistic-borderline-dark personality parent is creating a false (factitious) attachment pathology in the child for secondary gain to the parent. The potential secondary gain (rewards) to the allied parent for creating false pathology in the child include:

- **Manipulating the Court:** The allied parent seeks to manipulate the court's decisions regarding child custody in favor of the allied parent by creating false pathology in the child (i.e., deceiving the court regarding the parenting of the other parent by creating factitious attachment pathology in the child),
- **Spousal Abuse:** The allied parent seeks to emotionally, psychologically, and financially abuse of the targeted parent using the child, and the child's induced pathology, as the spousal abuse weapon,
- **Regulatory Object:** The pathological parent seeks to use the child as a "regulatory object" to meet the parent's own emotional and psychological needs,

The ICD-11 describes the diagnostic criteria for Factitious Disorder Imposed on Another (ICD-11 6D51; DSM-5 300.19),

---

²⁰ Martin DC. The Mental Status Examination. In: Walker HK, Hall WD, Hurst JW, editors. Clinical Methods: The History, Physical, and Laboratory Examinations. 3rd edition. Boston: Butterworths; 1990. Chapter 207. Available from: <https://www.ncbi.nlm.nih.gov/books/NBK320/>

From ICD-11: “Factitious disorder imposed on another is characterised by feigning, falsifying, or inducing medical, psychological, or behavioural signs and symptoms or injury in another person, most commonly a child dependent, associated with identified deception.”

The allied narcissistic-borderline-dark personality parent is inducing psychological and behavioral signs and symptoms in the dependent child for secondary gain to the pathological narcissistic-borderline-dark personality allied parent. The allied parent then “presents” the child to the court and to mental health providers as being “injured” by the parenting practices of the targeted parent, and as having an “impaired” parent-child relationship with the targeted parent based on the child’s “induced signs, symptoms, or injuries.”

From ICD-11: “The individual seeks treatment for the other person or otherwise presents him or her as ill, injured, or impaired based on the feigned, falsified, or induced signs, symptoms, or injuries.”

The pathology in the family courts represents a false, artificially created, factitious attachment pathology imposed on the child for secondary gain to the pathological allied narcissistic-borderline-dark personality parent.

Pathogenic parenting that creates severe psychiatric and attachment pathology in the child for secondary gain to the parent of meeting that parent’s own emotional and psychological needs represents a diagnosis of child psychological abuse – DSM-5 V995.51 Child Psychological Abuse; ICD-11 QE82.2 Personal history of psychological abuse. The ICD-11 provides a description of the psychological child abuse diagnosis.

From ICD-11 QE82.2: "Description. Personal history of non-accidental verbal or symbolic act that results in significant psychological harm. This category is applied to the victim of the maltreatment, not the perpetrator."

The pathogenic (pathology-inducing) parenting of the allied parent that creates a shared (induced) persecutory delusion that then destroys the child's attachment bond to the other parent (i.e., a factitious attachment pathology imposed on the child) represents a non-accidental act by the allied parent that results in significant psychological harm to the child.

Dark Personalities

Dark personalities are a sub-clinical, yet highly malevolent, constellation of personality characteristics. Three variants of dark personalities have been identified in the research literature (Paulhus & Williams, 2002; Miller et al., 2010; Book et al., 2016),²¹ the

---

²¹ Paulhus, D. L., & Williams, K. M. (2002). The dark triad of personality: Narcissism, Machiavellianism, and psychopathy. *Journal of Research in Personality*, 36, 556–563.

Miller, J.D., Dir, A., Gentile, B., Wilson, L., Pryor, L.R., and Campbell, W.K. (2010). Searching for a Vulnerable Dark Triad: Comparing Factor 2 psychopathy, vulnerable narcissism, and borderline personality disorder. *Journal of Personality*, 78, 1529-1564.

Dark Triad (narcissism, psychopathy, Machiavellian manipulation), the Vulnerable Dark Triad (vulnerable narcissism, psychopathy, borderline), and the Dark Tetrad (add sadism to the Dark Triad).

The Dark Triad

The Dark Triad traits are described by Giammarco and Vernon, 2014):²²

From Giammarco & Vernon: “First cited by Paulhus and Williams (2002), the Dark Triad refers to a set of three distinct but related antisocial personality traits: Machiavellianism, narcissism, and psychopathy. Each of the Dark Triad traits is associated with feelings of superiority and privilege. This, coupled with a lack of remorse and empathy, often leads individuals high in these socially malevolent traits to exploit others for their own personal gain.” (p. 23)

The Vulnerable Dark Triad

The Vulnerable Dark Triad traits are described by Bonfá-Araujo & Schermer, 2023):²³

From Bonfá-Araujo & Schermer: “The Vulnerable Dark Triad (VDT, i.e., Factor II psychopathy, vulnerable narcissism, and borderline personality) was proposed >10 years ago as a counterpart to the Dark Triad (i.e., narcissism, psychopathy, and Machiavellianism; Paulhus & Williams, 2002), combining socially undesirable behavior and emotionally vulnerable traits (Miller et al., 2010). This interplay of vulnerable behaviors can lead to complex patterns of emotional instability, a fragile sense of self, relationship difficulties, and manipulative tendencies.” (p. 1)

From Bonfá-Araujo & Schermer: The first trait of the VDT is Factor II psychopathy (Miller et al., 2010). Psychopathy is a personality disorder characterized by inter-personal manipulation, callousness, lack of empathy, and impulsivity.” (p. 1)

From Bonfá-Araujo & Schermer: “The second trait of the VDT is vulnerable narcissism (Miller et al., 2010). Vulnerable narcissism is characterized by an underlying fragility and sensitivity, often camouflaged underneath a façade of modesty and self-doubt” (p. 1)

Book, A., Visser, B.A., Blais, J., Hosker-Field, A., and Methot-Jones, T. (2016). Unpacking more “evil”: What is at the core of the dark tetrad? *Personality and Individual Differences*, 90, 269-272.

²² Giammarco, E.A. and Vernon, P.A. (2014). Vengeance and the Dark Triad: The role of empathy and perspective taking in trait forgivingness. *Personality and Individual Differences*, 67, 23–29

²³ Bonfá-Araujo, B., Schermer, J.A. (2024). Unveiling the fragile façade: A scoping review and meta-analysis of the Vulnerable Dark Triad. *Personality and Individual Differences*, Volume 224. <https://doi.org/10.1016/j.paid.2024.112659>

From Bonfá-Araujo & Schermer: “Borderline personality represents the final piece of the VDT (Miller et al., 2010). Borderline Personality Disorder (BPD) is characterized by a pervasive instability in emotions, self-image, interpersonal relationships, and behaviors.” (p. 2)

From Bonfá-Araujo & Schermer: “It should be noted that just like the Dark Triad (Paulhus & Williams, 2002), the VDT's three traits should be considered subclinical versions of the disorders and that behaviors associated with these traits do not reach the intensity or presence to warrant a clinical diagnosis of the disorder.” (p. 2)

Dark Tetrad

Book et al. (2016)²⁴ describe the addition of sadism to create the Dark Tetrad:

From Book et al: “Recently, everyday sadism has been added to the Triad (Buckels, Jones, & Paulhus, 2013), characterized by the enjoyment of cruelty in everyday life. Its conceptual overlap with other dark personalities serves as an impetus for including it in the study of evil behaviors in the form of a Dark Tetrad (Buckels et al., 2013).” (p. 270)

Judicial Manipulation

The association of the Dark Triad personality and efforts at judicial manipulation by parents using the child has been established in the research (Clemente, Padilla-Racero, & Espinosa, 2020),²⁵

From Clemente et al: “This research examines the relationship between dark triad and the use that some parents make of their children in order to attack the other parent after a couple break-up. We examined whether parents who are willing to lie about issues concerning the other parent and their children during a couple break-up process show higher levels of dark triad traits... Results show significant correlations for judicial manipulation and dark triad traits and confirm the psychometric properties of reliability and validity of a proposed scale.”

Virtuous Victim Signaling

Dark Triad personality traits are also associated with the manipulative practice of “virtuous victim signaling” by the parent (Ok et al., 2021).²⁶ Narcissistic personality

---

²⁴ Book, A., Visser, B.A., Blais, J., Hosker-Field, A., and Methot-Jones, T. (2016). Unpacking more “evil”: What is at the core of the dark tetrad? *Personality and Individual Differences*, 90, 269-272.

²⁵ Clemente, M., Padilla-Racero, D., & Espinosa, P. (2020). The Dark Triad and the Detection of Parental Judicial Manipulators. Development of a Judicial Manipulation Scale. *International journal of environmental research and public health*, 17(8), 2843. <https://doi.org/10.3390/ijerph17082843>

²⁶ Ok, E., Qian, Y., Strejcek, B., & Aquino, K. (2021). Signaling virtuous victimhood as indicators of Dark Triad personalities. *Journal of Personality and Social Psychology*, 120(6),

pathology is associated with virtue signaling, psychopathic personality pathology is associated with victim signaling. The Dark Triad personality is associated with the combination of both virtue and victim signaling to manipulate others.

From Ok, et al: “Effective altruism requires the ability to differentiate between false and true victims. Credulous acceptance of all virtuous victim signals as genuine can also enable and reward fraudulent claims, particularly by those with antisocial personality traits...The findings of this study support our hypothesis that virtuous victim signaling is more frequently displayed by Dark Triad personalities.”

Dangerous Pathology & Risk Assessment

There are three types of dangerous pathology that activate a mental health professional’s duty to protect obligations, 1) suicide, 2) homicide, and 3) abuse (child, spousal, and elder abuse). Whenever a mental health professional encounters any of these three types of dangerous pathology (suicide, homicide, or abuse), professional duty to protect obligations are activated and a proper risk assessment needs to be conducted for the type of danger involved, such as a suicide risk assessment when the client expresses suicidal thoughts (i.e., an assessment of prior history, current plan, recent loss, means, etc.), or a risk assessment for possible spousal abuse when that is the concern.

Since the only cause of severe attachment pathology (i.e., a child rejecting a parent – a directional change in a primary motivational system) is child abuse range parenting by one parent or the other, a proper risk assessment for child abuse needs to be conducted to the appropriate differential diagnoses for each parent in ALL cases of high-conflict custody litigation involving attachment pathology displayed by a child.

All mental health professionals have duty to protect obligations, and failure to conduct a proper risk assessment for the dangerous pathology, and failing to diagnose a dangerous pathology when present, may represent negligent professional practice and failure of duty to protect obligations

From Wikipedia Duty to Protect: “In medical law and medical ethics, the duty to protect is the responsibility of a mental health professional to protect patients and others from foreseeable harm.”

Cornell Law School Definition of Negligence: “Negligence is a failure to behave with the level of care that someone of ordinary prudence would have exercised under the same circumstances. The behavior usually consists of actions, but can also consist of omissions when there is some duty to act.”

The differential diagnosis surrounding court involved custody conflict and severe attachment pathology displayed by the child involves multiple possible dangerous pathologies that warrant proper assessment and require accurate diagnosis and effective treatment.

Targeted Parent Abuse Concerns: The child's symptoms of rejecting the targeted parent make an allegation in themselves of abusive-range parenting by the targeted parent. The symptom-related allegations of abusive maltreatment may also include expressed allegations made by the child and allied parent that the child is being malevolently treated in some way by the other parent. The possible dangerous pathologies involved includes:

- Child Physical Abuse (DSM-5 V995.54)
- Child Sexual Abuse (DSM-5 V995.53)
- Child Neglect (DSM-5 V995.52)
- Child Psychological Abuse (DSM-5 V995.51)

Allied Parent Abuse Concerns: The targeted parent is making allegations that the child's symptoms are the result of child psychological abuse by the allied parent (creating a shared persecutory delusion and FDIA), for the purpose of spousal psychological abuse of the targeted parent by the allied parent using the child as the weapon. The possible dangerous pathologies involved are:

- Child Psychological Abuse (DSM-5 V995.51)
- Spouse or Partner Abuse, Psychological (DSM-5 V995.82)

In all cases of court involved custody conflict surrounding severe attachment pathology (a child rejecting a parent; a directional change in the child's attachment bonding motivations), a proper risk assessment for child abuse needs to be conducted to the appropriate differential diagnoses for each parent.

Euphemisms for Child Abuse

Using euphemisms of made-up pathology labels for child abuse instead of accurately identifying and labeling the child abuse (such as using the made-up pathology labels of "parental alienation", "resist-refuse dynamic," and "parent-child contact problems") hides the child abuse from view, hides the child abuse from the court's understanding, and prevents effective intervention for the child abuse.

Using euphemisms of made-up pathology labels instead of applying the established scientific and professional knowledge of the discipline as the bases for professional judgments degrades the quality of mental health services provided to children and the courts. Euphemisms for child abuse should NEVER be used. When there is child abuse, mental health professionals should say "child abuse" as being the pathology.

- It is not "inappropriate affection" – it is child sexual abuse.
- It is not "overly stern discipline" – it is child physical abuse.
- It is not "lax supervision" – it is child neglect.
- It is not – "parental alienation" - "resist-refuse dynamic" – "parent-child contact problems" - it is child psychological abuse.

When child abuse is the considered diagnosis, all professionals should use the term child abuse as the considered diagnosis, and a proper risk assessment should be conducted to the concerns involved that will return an accurate diagnosis. When possible child abuse is a considered diagnosis, the returned diagnosis needs to be accurate 100% of the time. The consequences of misdiagnosing child abuse are too devastating for the child.

Ethical Standards of Practice

Standard 2.04 of the ethics code for the American Psychological Association requires the application of the established scientific and professional knowledge of the discipline as the bases for professional judgments.

2.04 Bases for Scientific and Professional Judgments

Psychologists' work is based upon established scientific and professional knowledge of the discipline.

The established scientific and professional knowledge of the discipline required for application with court-involved custody conflict is:

- Attachment pathology - Bowlby & others
- Family systems therapy - Minuchin & others
- Child abuse and complex trauma – van der Kolk & others
- Personality disorder pathology – Millon & others
- Child development – Tronick & others
- Psychological control – Barber & others
- DSM-5 & ICD-11 diagnostic systems - American Psychiatric Association, World Health Organization

Professional Participation in Child Abuse & Spousal Abuse

One of the prominent professional dangers of misdiagnosing a shared persecutory delusion is that if the mental health professional and/or the court misdiagnoses the pathology of a shared persecutory delusion and believes the shared delusion as if it was true, then the mental health professional and/or the court become part of the shared delusion, they become part of the pathology.

When that pathology is the psychological abuse of the child by the allied parent, then the mental health professional and/or the court become participants in the parent's psychological abuse of the child by validating to the child that the child's false (delusional) beliefs are true when they are, in fact, symptoms of an induced persecutory delusion. Furthermore, when the pathology is also the spousal psychological abuse of the targeted parent by the allied parent using the child as the weapon, then the mental health professional and/or the court become participants in the spousal psychological abuse of the targeted parent because of their misdiagnosis of the pathology in the family.

Forensic Custody Evaluations

Forensic custody evaluations are a failed experiment in service delivery to a vulnerable population. An independent review of forensic custody evaluations by the New York Blue-Ribbon Commission on Forensic Custody Evaluations (2021)²⁷ found the practice to be highly problematic, leading them to vote 11-to-9 in favor of entirely eliminating the practice of forensic custody evaluations in the New York family courts.

From NY Blue Ribbon Commission: “Ultimately, the Commission members agree that some New York judges order forensic evaluations too frequently and often place undue reliance upon them. Judges order forensic evaluations to provide relevant information regarding the “best interest of the child(ren),” and some go far beyond an assessment of whether either party has a mental health condition that has affected their parental behavior. In their analysis, evaluators may rely on principles and methodologies of dubious validity. In some custody cases, because of lack of evidence or the inability of parties to pay for expensive challenges of an evaluation, defective reports can thus escape meaningful scrutiny and are often accepted by the court, with potentially disastrous consequences for the parents and children... As it currently exists, the process is fraught with bias, inequity, and a statewide lack of standards, and allows for discrimination and violations of due process.”

From NY Blue Ribbon Commission: “By an 11-9 margin, a majority of Commission members favor elimination of forensic custody evaluations entirely, arguing that these reports are biased and harmful to children and lack scientific or legal value. At worst, evaluations can be dangerous, particularly in situations of domestic violence or child abuse – there have been several cases of children in New York who were murdered by a parent who received custody following an evaluation. These members reached the conclusion that the practice is beyond reform and that no amount of training for courts, forensic evaluators and/or other court personnel will successfully fix the bias, inequity and conflict of interest issues that exist within the system.”

A Discussion of the NY Blue-Ribbon Commission Report on Forensic Custody Evaluations is provided by two of the Commissioners on YouTube:

- https://empirejustice.org/training_post/a-discussion-of-the-governors-blue-ribbon-commission-report-on-forensic-cuhstody-evaluations/

The practice of forensic custody evaluations was an experimental approach to service delivery without any history or foundation in any aspect of healthcare service delivery, and their experimental assessment approach failed completely. Forensic custody evaluations “lack scientific or legal value,” they produce “defective reports” with

---

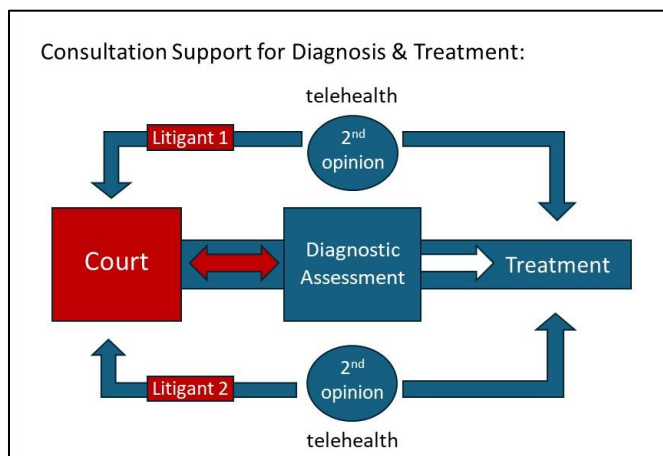
²⁷ The Report of the New York Blue Ribbon Commission on Forensic Custody Evaluations: https://www.google.com/url?sa=t&rct=j&q=&esrc=s&source=web&cd=&cad=rja&uact=8&ved=2ahUKEwjqolfZ8ZmBAxUnAjQIHf-TDIUQFnoECBoQAQ&url=https%3A%2F%2Fopdv.ny.gov%2Fblue-ribbon-commission-forensic-custody-evaluations&usg=AOvVaw1Y_JEEyH4zlHjdm9i-xw9t&opi=89978449

“potentially disastrous consequences for parents and children,” and forensic custody evaluations can be “harmful to children” and even “dangerous” in cases of child abuse or spousal abuse (NY Blue-Ribbon Commission, 2021).

Based on the recommendations of the NY Blue Ribbon Commission on Forensic Custody Evaluations, the practice should be eliminated entirely and clinical psychology (diagnosis and treatment) needs to return to court-involved custody conflict. In clinical psychology, and throughout healthcare, diagnosis guides treatment (the treatment for cancer is different than the treatment for diabetes). Any diagnosis returned into the legal system will be a disputed diagnosis due to the adversarial nature of the legal system and the nature of the pathology involved. The appellate system for a disputed diagnosis in healthcare is second opinion. The National Academy of Sciences (2015)²⁸ describes the role of second opinion consultation in improving diagnoses in healthcare.

From National Academy of Sciences Improving Diagnosis: “Clinicians may refer to or consult with other clinicians (formally or informally) to seek additional expertise about a patient’s health problem. The consult may help to confirm or reject the working diagnosis or may provide information on potential treatment options. If a patient’s health problem is outside a clinician’s area of expertise, he or she can refer the patient to a clinician who holds more suitable expertise. Clinicians can also recommend that the patient seek a second opinion from another clinician to verify their impressions of an uncertain diagnosis or if they believe that this would be helpful to the patient.”

Since a disputed diagnosis is anticipated for all child custody cases, second opinion (and even third opinion) through telehealth participation in the clinical diagnostic assessment should be allowed to each litigant to ensure that the concerns and rights of each litigant are adequately addressed, and to ensure that the courts and children receive the highest caliber of professional services.

²⁸ *Improving Diagnosis in Healthcare* (2015). National Academies of Sciences, Engineering, and Medicine; Institute of Medicine;

<https://www.nap.edu/catalog/21794/improving-diagnosis-in-health-care?fbclid=IwAR2ht8JZQGHlWEIqlBjwqPqx6qtmgc9JYpI8mSRUJaLZFdzljAubk2MkOAI>

Diagnostic Questions to be Answered by Mental Health Assessment Surrounding Child Custody Conflict

C.A. Childress, Psy.D.

A child rejecting a parent is an attachment pathology, i.e., a problem in the love and bonding system of the brain. The only cause of severe attachment pathology (i.e., a child rejecting a parent) is child abuse range parenting by one parent or the other, either it is an authentic child attachment pathology caused by the abusive maltreatment of the targeted parent, or it is a false (factitious) attachment pathology imposed on the child by the allied parent for secondary gain to that parent.

The diagnostic question to be answered is which parent is abusing the child – which parent is causing the child’s severe attachment pathology? In all cases of court-involved custody conflict involving severe attachment pathology displayed by the child (i.e., a child rejecting a parent; a directional change in a primary motivational system), professional duty to protect obligations are active and a proper risk assessment for child abuse needs to be conducted to the appropriate differential diagnoses for each parent.

- **Child Abuse by Targeted Parent:** Either the targeted parent is abusing the child in some way, thereby creating the child’s attachment pathology toward that parent,
- **Child Abuse by Allied Parent:** Or the allied parent is psychologically abusing the child (DSM-5 V995,51 Child Psychological Abuse) by creating a shared (induced) persecutory delusion and false (factitious) attachment pathology in the child for secondary gain to the allied parent of manipulating the court’s decisions regarding child custody, and to meet the parent’s own emotional and psychological needs.

Risk Assessment

There are three dangerous pathologies, suicide, homicide, or abuse (child, spousal, or elder abuse). All mental health professionals have duty to protect obligations which become active whenever there is a concern for any dangerous pathology (suicide, homicide, abuse) and they must either conduct a proper risk assessment for the danger involved, or ensure that a proper risk assessment is conducted for the danger of concern. The type of risk assessment depends on the type of danger involved, such as a suicide risk assessment when the client expresses suicidal thoughts (i.e., an assessment of prior history, current plan, recent loss, means, etc.), or a risk assessment for possible spousal abuse when that is the concern.

Clinical Differential 1: Child Abuse by the Targeted Parent

The first Rule-Out (R/O)¹ diagnosis for a child rejecting the targeted parent (i.e., a child seeking to flee a parent) is possible child abuse by the that parent. A proper risk assessment for the possible child abuse concerns involved should be conducted, and if

---

¹ A Rule-Out (R/O) diagnosis means a considered diagnostic possibility needing further assessment for ruling-in or ruling-out the diagnosis.

abusive range parenting is identified for the targeted parent then the type of abuse should be diagnosed.

Targeted Parent Abusive: Is the targeted parent in the family abusing the child in some way, thereby creating the child's attachment pathology toward that parent? yes no

If yes, identify the DSM-5 Child Abuse diagnosis involved:

- Child Physical Abuse (V995.54) yes no
- Child Sexual Abuse (V995.53) yes no
- Child Neglect (V995.52) yes no
- Child Psychological Abuse (V995.51) yes no

Clinical Differential 2: Child Psychological Abuse by the Allied Parent

If the abuse allegations toward the targeted parent are either 1) not credible by assessment, or 2) are contradicted by the outcome findings from a Child Protective Services investigation which does not find the abuse allegations against the targeted parent to be supported (i.e., child abuse by the targeted parent is ruled-out), then the differential diagnosis for the child's displayed attachment pathology becomes the distorted and psychologically abusive range parenting of the allied parent, who is creating a shared (induced) persecutory delusion and false (factitious) attachment pathology in the child for secondary gain to the parent.

If child abuse by the targeted parent is ruled out from a proper risk assessment, then the following DSM-5 diagnoses relative to the allied parent are of concern and should receive a proper risk assessment from the involved mental health professionals:

Allied Parent Abusive: Is the allied parent in the family psychologically abusing the child (DSM-5 V995.51 Child Psychological Abuse) by creating a shared (induced) persecutory delusion and false (factitious) attachment pathology in the child for the secondary gain to the allied parent? yes no

- **Persecutory Delusion (shared):** Does the allied have a persecutory delusion surrounding the other parent, and does the child share this persecutory belief (a fixed and false belief that the child is being malevolently treated in some way)? yes no
- **Factitious Attachment Pathology:** Does the child have a false (factitious) attachment pathology imposed on the child by the pathogenic parenting of the allied parent (DSM-5 300.19 Factitious Disorder Imposed on Another)? yes no
- **Spousal Psychological Abuse:** Is the allied parent in the family using the child's induced pathology as a weapon of spousal emotional and psychological abuse of the other parent (DSM-5 V995.82 Spouse or Partner Abuse, Psychological)? yes no

The American Psychiatric Association provides the definition of a persecutory delusion and indicates that a shared (induced) delusion can occur especially in family situations in which the parent is the primary case and the children adopt the parent's delusional beliefs to varying degrees.

From the APA: "Persecutory Type: delusions that the person (or someone to whom the person is close) is being malevolently treated in some way." (American Psychiatric Association, 2000)

From the APA: "Shared Psychotic Disorder can occur in larger number of individuals, especially in family situations in which the parent is the primary case and the children, sometimes to varying degrees, adopt the parent's delusional beliefs." (American Psychiatric Association, 2000)

Family Systems Pathology

The family systems pathology of concern surrounding high-conflict custody litigation is the possible *triangulation* of the child into the spousal conflict through a *cross-generational coalition* with the allied parent against the targeted parent, resulting in an *emotional cutoff* in the child's attachment bond to the targeted parent. Based on the clinical concerns surrounding court-involved custody conflict, the following diagnostic questions regarding possible family systems pathology need to be answered by the involved mental health professionals:

Family Systems Pathology of Concern:

- **Triangulation:** Is the child being triangulated into the spousal conflict surrounding the divorce? yes no
- **Cross-generational Coalition:** Is there a cross-generational coalition of the child with the allied parent against the targeted parent in the family? yes no
- **Emotional Cutoff:** Is there an emotional cutoff between the child and the targeted parent in the family (a full breach to the parent-child bond)? yes no
- **Inverted Hierarchy:** Is there an inverted hierarchy in the family? (Does the child judge the parent's adequacy as if the parent was the child and the child was the parent?) yes no
- **Enmeshment:** Do the allied parent and child have an enmeshed relationship? yes no

Symptom Documentation Instruments

- **Diagnostic Checklist for Pathogenic Parenting**

Used to document the child's symptoms in three domains,

- 1) Attachment pathology toward a normal-range parent
- 2) Child protest behavior as being either high-anger (2A) or high-anxiety (2B) displays; operationally defined as the presence of five narcissistic personality traits displayed by the child, and/or severe anxiety symptoms that meet DSM 5 criteria for a specific phobia, but of the unrealistic type a mother phobia or a father phobia,
- 3) A persecutory delusion displayed by the child.

12 Associated Clinical Signs

Greenham, Childress, & Pruter ([2023/ResearchGate](#)). Dark Personalities and Delusions III: Identifying Pathogenic Parenting.

American Psychological Association *Dark Personalities and Induced Delusional Disorder: A Crisis in Family and Domestic Violence Courts.*

Greenham, M., Childress, C.A. & Pruter, D. Poster presentation at the APA National Convention, Division 37 Society for Child and Family Policy and Practice, Seattle, WA 8/9/24

- **Parenting Practices Rating Scale**

Used to document the clinician's judgment of parenting practices of the targeted parent as normal range (Levels 3 & 4) or abusive range (Levels 1 & 2) for clarity and for symptom 1 of the Diagnostic Checklist for Pathogenic Parenting (i.e., a "normal-range parent").

- **Parent-Child Relationship Rating Scale**

The recommended outcome measure for attachment pathology in the family courts of daily ratings by the targeted parent on three parent-child relationship qualities, 1) Affection (attachment networks), 2) Cooperation (emotional regulation networks), and 3) Social Involvement (mood and arousal).

Diagnostic Checklist for Pathogenic Parenting: Extended Version

C.A. Childress, Psy.D. (2015)

All three of the diagnostic indicators must be present (either 2a OR 2b) for a clinical diagnosis of pathogenic parenting and Child Psychological Abuse (DSM-5 V995.51. Sub-threshold clinical presentations can be further evaluated using a “Response to Intervention” trial.

1. Attachment System Suppression

Present	Sub-threshold	Absent	
☐	☐	☐	The child’s symptoms evidence a selective and targeted suppression of the normal-range functioning of the child’s attachment bonding motivations toward one parent, the targeted-rejected parent, in which the child seeks to terminate a relationship with this parent (i.e., a child-initiated cutoff in the child’s relationship with a normal- range and affectionally available parent).

Secondary Criterion: **Normal-Range Parenting:**

yes	no	
☐	☐	The parenting practices of the targeted-rejected parent are assessed to be broadly normal-range, with due consideration given to the wide spectrum of acceptable parenting that is typically displayed in normal-range families. Normal-range parenting includes the legitimate exercise of parental prerogatives in establishing desired family values through parental expectations for desired child behavior and normal-range discipline practices.

2(a). Personality Disorder Traits

Present	Sub-threshold	Absent	
☐	☐	☐	The child’s symptoms evidence all five of the following narcissistic personality disorder features displayed toward the targeted-rejected parent.

Sub-Criterion Met

yes	no	
☐	☐	Grandiosity: The child displays a grandiose perception of occupying an inappropriately elevated status in the family hierarchy that is above the targeted-rejected parent from which the child feels empowered to sit in judgment of the targeted-rejected parent as both a parent and as a person.
☐	☐	Absence of Empathy: The child displays a complete absence of empathy for the emotional pain being inflicted on the targeted-rejected parent by the child’s hostility and rejection of this parent.
☐	☐	Entitlement: The child displays an over-empowered sense of entitlement in which the child expects that his or her desires will be met by the targeted-rejected parent to the child’s satisfaction, and if the rejected parent fails to meet the child’s entitled expectations to the child’s satisfaction then the child feels entitled to enact a retaliatory punishment on the rejected parent for the child’s judgment of parental failures
☐	☐	Haughty and Arrogant Attitude: The child displays an attitude of haughty arrogance and contemptuous disdain for the targeted-rejected parent.
☐	☐	Splitting: The child evidences polarized extremes of attitude toward the parents, in which the supposedly “favored” parent is idealized as the all-good and nurturing parent while the rejected parent is entirely devalued as the all-bad and entirely inadequate parent.

2(b). Phobic Anxiety Toward a Parent

Present	Sub- threshold	Absent	The child's symptoms evidence an extreme and excessive anxiety toward the targeted-rejected parent that meets the following DSM-5 diagnostic criteria for a specific phobia:
☐	☐	☐	

Criterion Met

yes	no
-----	----

☐	☐	Persistent Unwarranted Fear: The child displays a persistent and unwarranted fear of the targeted-rejected parent that is cued either by the presence of the targeted parent or in anticipation of being in the presence of the targeted parent
☐	☐	Severe Anxiety Response: The presence of the targeted-rejected parent almost invariably provokes an anxiety response which can reach the levels of a situationally provoked panic attack.
☐	☐	Avoidance of Parent: The child seeks to avoid exposure to the targeted parent due to the situationally provoked anxiety or else endures the presence of the targeted parent with great distress.

3. Fixed False Belief

Present	Sub- threshold	Absent	The child's symptoms display an intransigently held, fixed and false belief maintained despite contrary evidence (a delusion) regarding the child's supposed "victimization" by the normal-range parenting of the targeted-rejected parent (an encapsulated persecutory delusion). The child's beliefs carry the implication that the normal-range parenting of the targeted-rejected parent are somehow "abusive" toward the child. The parenting practices of the targeted-rejected parent are assessed to be broadly normal-range.
☐	☐	☐	

Checklist of Associated Clinical Signs (ACS)

evident	not evident	
☐	☐	ACS 1: Use of the Word “Forced”
☐	☐	ACS 2: Enhancing Child Empowerment to Reject the Other Parent
		evident not evident
		☐ ☐ “Child should decide on visitation”
		☐ ☐ “Listen to the child”
		☐ ☐ Advocating for child testimony
☐	☐	ACS 3: The Exclusion Demand
☐	☐	ACS 4: Parental Replacement
☐	☐	ACS 5: The Unforgivable Event
☐	☐	ACS 6: Liar – “Fake”
☐	☐	ACS 7: Themes for Rejection
		evident not evident
		☐ ☐ Too Controlling
		☐ ☐ Anger management
		☐ ☐ Targeted parent doesn’t apologize or take responsibility
		☐ ☐ New romantic relationship neglects the child
		☐ ☐ Prior neglect of the child by the parent
		☐ ☐ Vague personhood of the targeted parent
		☐ ☐ Non-forgivable grudge
		☐ ☐ Not feeding the child
☐	☐	ACS 8: Unwarranted Use of the Word “Abuse”
☐	☐	ACS 9: Excessive Texting, Phone Calls, and Emails
☐	☐	ACS 10: Role-Reversal Use of the Child (“It’s not me, it’s the child who...”)
☐	☐	ACS 11: Targeted Parent “Deserves” to be Rejected
☐	☐	ACS 12: Allied Parent Disregards Court Orders and Court Authority
		evident not evident
		☐ ☐ Child disregard of court orders for custody
		☐ ☐ Child runaway behavior from the targeted parent

Parenting Practices Rating Scale

C.A Childress, Psy.D. (2016)

Name of Parent: _____ Date: _____

Indicate all that apply. Do not indicate child abuse is present unless allegations have been confirmed. In cases of abuse allegations that have neither been confirmed nor disconfirmed, or that are unfounded, use Allegation subheading rating not Category rating.

Level 1: Child Abuse

1. Sexual Abuse

As defined by legal statute.

- Allegation: Neither confirmed nor disconfirmed
- Allegation: Unfounded

2. Physical Abuse

Hitting the child with a closed fist; striking the child with an open hand or a closed fist around the head or shoulders; striking the child with sufficient force to leave bruises; striking the child with any instrument (weapon) such as kitchen utensils, paddles, straps, belts, or cords.

- Allegation: Neither confirmed nor disconfirmed
- Allegation: Unfounded

3. Emotional Abuse

Frequent verbal degradation of the child as a person in a hostile and demeaning tone; frequent humiliation of the child.

- Allegation: Neither confirmed nor disconfirmed
- Allegation: Unfounded

4. Psychological Abuse

Pathogenic parenting that creates significant psychological or developmental pathology in the child in order to meet the emotional and psychological needs of the parent, including a role-reversal use of the child as a regulatory object for the parent's emotional and psychological needs.

- Allegation: Neither confirmed nor disconfirmed
- Allegation: Unfounded

5. Neglect

Failure to provide for the child's basic needs for food, shelter, safety, and general care.

- Allegation: Neither confirmed nor disconfirmed
- Allegation: Unfounded

6. Domestic Violence Exposure

Repeated traumatic exposure of the child to one parent's violent physical assaults toward the other parent or to the repeated emotional degradation (emotional abuse) of the other parent.

- Allegation: Neither confirmed nor disconfirmed
- Allegation: Unfounded

Level 2: Severely Problematic Parenting

- 7. **Overly Strict Discipline**
Parental discipline practices that are excessively harsh and over-controlling, such as inflicting severe physical discomfort on the child through the use of stress postures, using shaming techniques, or confining the child in an enclosed area for excessively long periods (room time-outs are not overly strict discipline).
- 8. **Overly Hostile Parenting**
Frequent displays (more days than not) of excessive parental anger (6 or above on a 10-point scale).
- 9. **Overly Disengaged Parenting**
Repeated failure to provide parental supervision and/or age-appropriate limits on the child's behavior and activities; parental major depression or substance abuse problems.
- 10. **Overly Involved-Intrusive Parenting**
Enmeshed, over-intrusive, and/or over-anxious parenting that violates the psychological self-integrity of the child; role-reversal use of the child as a regulatory object for the parent's anxiety or narcissistic needs.
- 11. **Family Context of High Inter-Spousal Conflict**
Repeated exposure of the child to high inter-spousal conflict that includes excessive displays of inter-spousal anger.

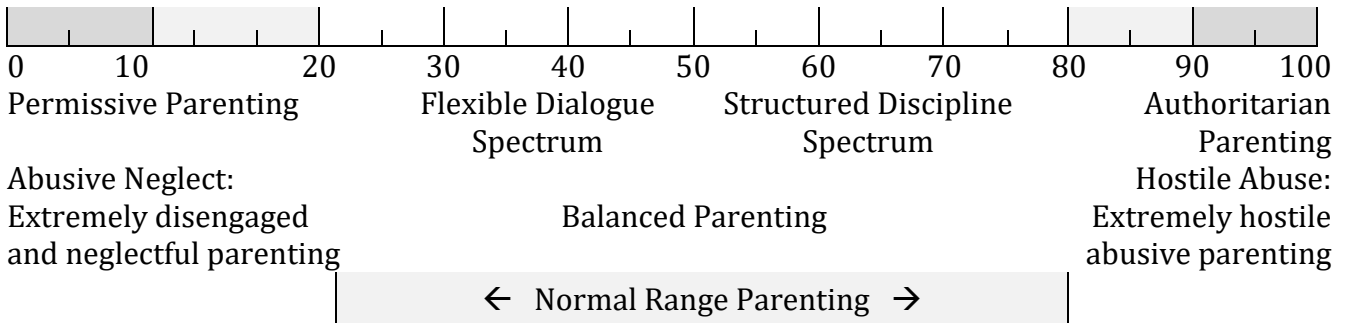
Level 3: Problematic Parenting

- 12. **Harsh Discipline**
Excessive use of strict discipline practices in the context of limited displays of parental affection; limited use of parental praise, encouragement, and expressions of appreciation.
- 13. **High-Anger Parenting**
Chronic parental irritability and anger and minimal expressions of parental affection.
- 14. **Uninvolved Parenting**
Disinterested lack of involvement with the child; emotionally disengaged parenting; parental depression.
- 15. **Anxious or Over-Involved Parenting**
Intrusive parenting that does not respect interpersonal boundaries.
- 16. **Overwhelmed Parenting**
The parent is overwhelmed by the degree of child emotional-behavioral problems and cannot develop an effective response to the child's emotional-behavioral issues.
- 17. **Family Context of Elevated Inter-Spousal Conflict**
Chronic child exposure to moderate-level inter-spousal conflict and anger or intermittent explosive episodes of highly angry inter-spousal conflict (intermittent spousal conflicts involving moderate anger that are successfully resolved are normal-range and are not elevated inter-spousal conflict).

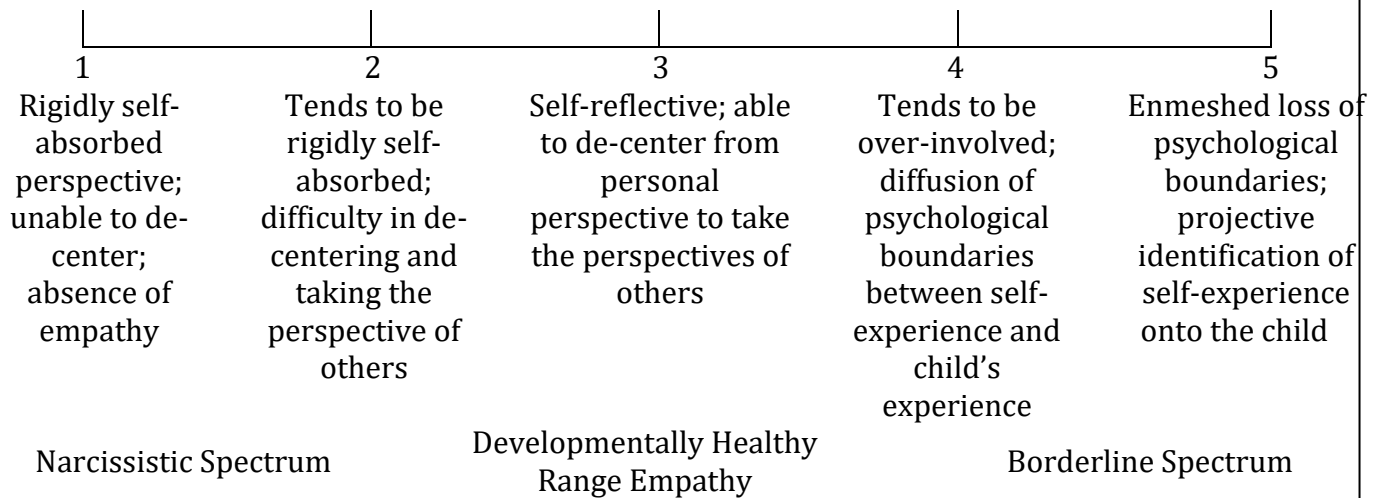
Level 4: Positive Parenting

- 18. **Affectionate Involvement – Structured Spectrum**
Parenting includes frequent displays of parental affection and *clearly structured* rules and expectations for the child's behavior. Appropriate discipline follows from clearly defined and appropriate rules.
- 19. **Affectionate Involvement – Dialogue Spectrum**
Parenting includes frequent displays of parental affection and *flexibly negotiated* rules and expectations for the child's behavior. Parenting emphasizes dialogue, negotiation, and flexibility.
- 20. **Affectionate Involvement – Balanced**
Parenting includes frequent displays of parental affection and parenting effectively balances structured discipline with flexible parent-child dialogue.

Permissive to Authoritarian Dimension Rating: _____

Capacity for Authentic Empathy Rating: _____

Parental Issues of Clinical Concern (CC)

- CC 1: Parental schizophrenia spectrum issues
Stabilized on medication? Yes No Variable
- CC 2: Parental bipolar spectrum issues
Stabilized on medication? Yes No Variable
- CC 3: Parental major depression spectrum issues (including suicidality)
Stabilized by treatment? Yes No Variable
- CC 4: Parental substance abuse issues
Treated and in remission (1 yr)? Yes No Variable
- CC 5: Parental narcissistic or borderline personality disorder traits
In treatment? Yes No Variable
- CC 6: Parental history of trauma
Treated or in treatment? Yes No Variable

Parent-Child Relationship Rating Scale

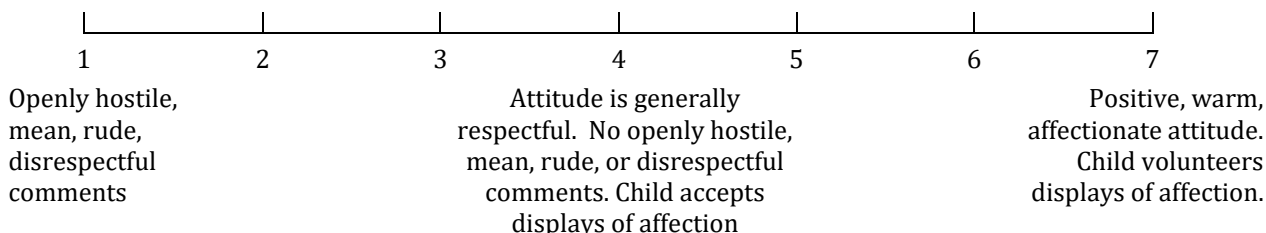
Childress, C.A. (2015)

Date: _____

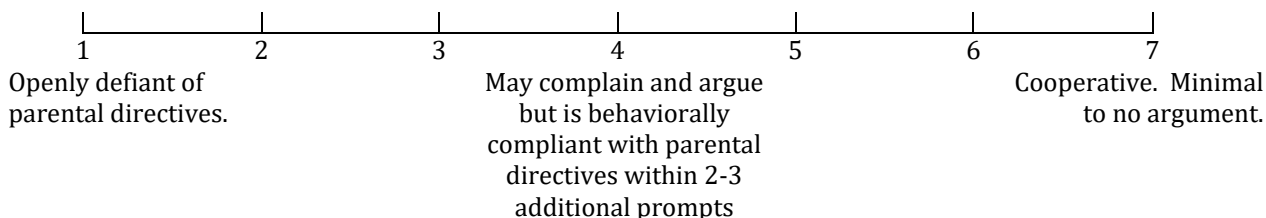
Child's Name: _____

Parent's Name: _____

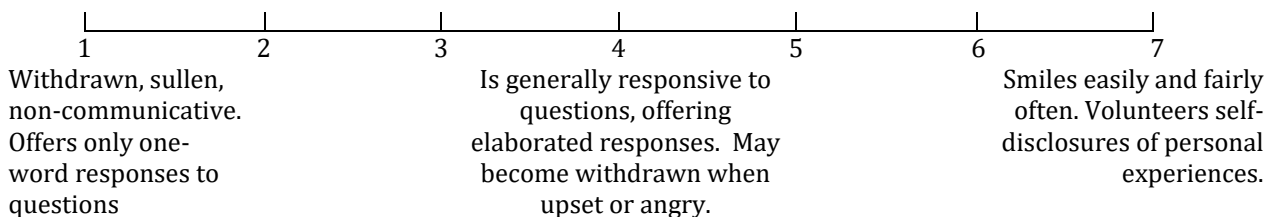
1. Child Attitude: Hostile to Pleasant

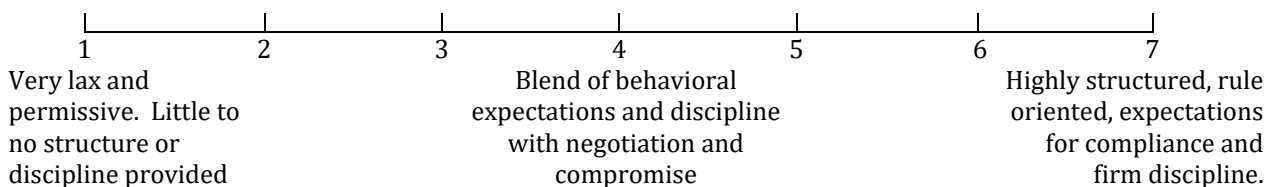
2. Child Cooperation: Behavioral Defiance to Cooperation

3. Child Sociability: Withdrawn to Social

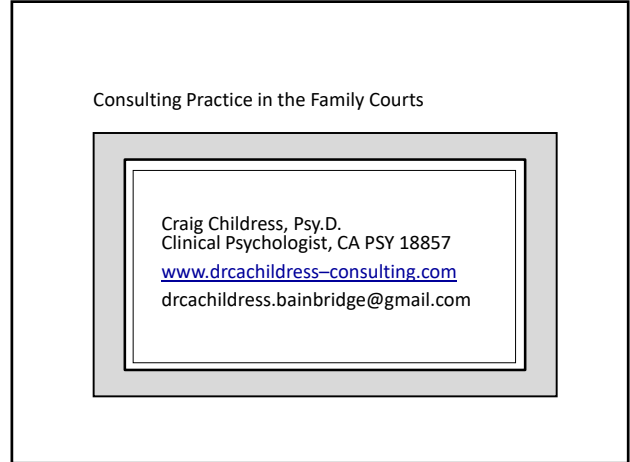

4. Parenting Style: Permissive to Structured

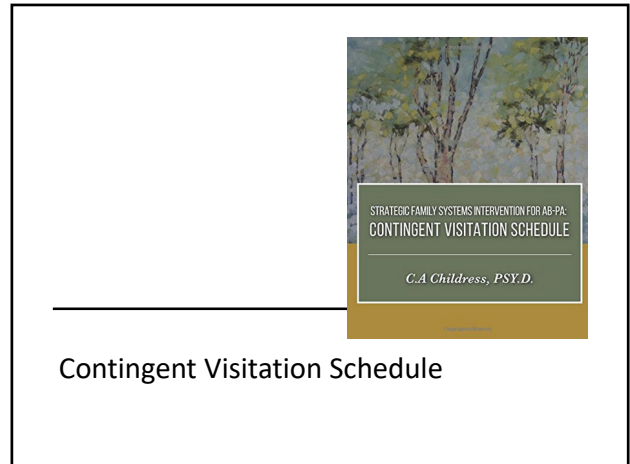
1

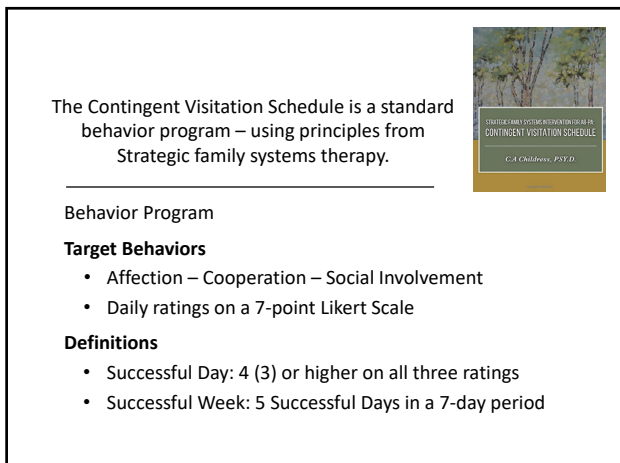
2

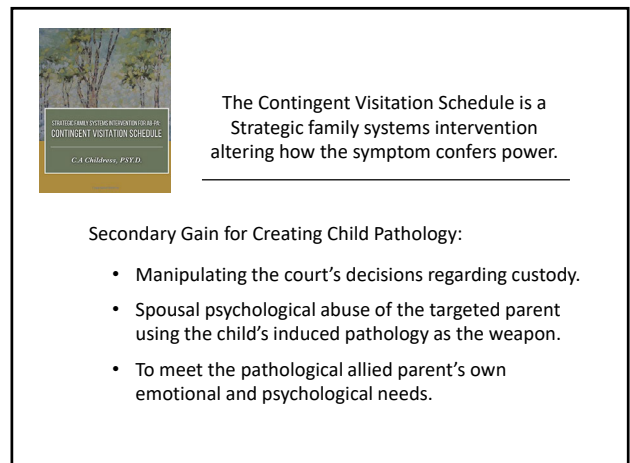
3

4

5

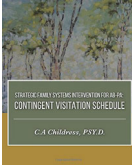

6

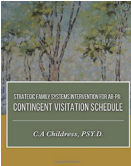
The booklet describes the structure.
The booklet is not necessary if you understand standard behavior programs.

Today's seminar will provide all the information you need to set up and administer a Contingent Visitation Schedule.

7

The booklet allows parent-litigants to reference a particular structured intervention in their Requests for Orders.

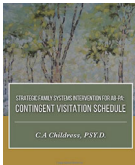
The courts establish the custody schedule.
The schedule will then flex based on child symptoms.
The court must authorize the flexing of the custody schedule contingent on the child's symptoms.
The court must understand what it is authorizing.

8

When the court authorizes a Contingent Visitation Schedule, an organizing family therapist will be needed to run it.

- Receive daily ratings from the parent and record the numbers in an Excel file.
- Monitor the fidelity of ratings during weekly parent-child family therapy sessions.
- Implement program contingencies based on defined criteria when child symptoms rise.

9

Diagnosis Guides Treatment

10

In the absence of child abuse, parents have the right to parent according to their cultural values, their personal values, and their religious values.

In the absence of child abuse, each parent should have as much time and involvement with the child as possible.

In the absence of child abuse, to restrict either parents time and involvement with the child would damage the child's attachment bond to that parent, thereby harming the child and harming that parent.

11

Is there child abuse?

12

DSM-5 Differential Diagnosis:

Targeted Parent Abusive:	Allied Parent Abusive:
<ul style="list-style-type: none"> • Child Physical Abuse? DSM-5 V995.54 • Child Sexual Abuse? DSM-5 V995.53 • Child Neglect? DSM-5 V995.52 • Child Psychological Abuse? DSM-5 V995.51	<ul style="list-style-type: none"> • 297.1 Delusional Disorder (shared); persecutory type • 300.19 FDIA (factitious attachment pathology) • V995.51 Child Psychological Abuse • R/O V995.82 Spouse or Partner Abuse, Psychological

13

The patient should NEVER have to explain the pathology to the doctor.

Parents in the family courts are explaining the pathology to the doctors.

14

If you need to be educated about what the pathology is, you are not currently competent with that pathology by demonstrated need to be educated about the pathology.

(Standards 2.01, 2.04, 1.04, 1.05)

15

The purpose of today's talk is not to educate you about the pathology – you should already know.

The purpose of today's talk is to educate you about a treatment solution to the pathology in the family courts.

16

Diagnosis guides treatment.

17

DSM-5 Differential Diagnosis:

Targeted Parent Abusive:	Allied Parent Abusive:
<ul style="list-style-type: none"> • Child Physical Abuse? DSM-5 V995.54 • Child Sexual Abuse? DSM-5 V995.53 • Child Neglect? DSM-5 V995.52 • Child Psychological Abuse? DSM-5 V995.51	<ul style="list-style-type: none"> • 297.1 Delusional Disorder (shared); persecutory type • 300.19 FDIA (factitious attachment pathology) • V995.51 Child Psychological Abuse • R/O V995.82 Spouse or Partner Abuse, Psychological

18

DSM-5 Differential Diagnosis:

Targeted Parent Abusive:

- Child Physical Abuse? DSM-5 V995.54
- Child Sexual Abuse? DSM-5 V995.53
- Child Neglect? DSM-5 V995.52
- Child Psychological Abuse? DSM-5 V995.51

Allied Parent Abusive:

- 297.1 Delusional Disorder (shared); persecutory type
- **300.19 FDIA (factitious attachment pathology)**
- V995.51 Child Psychological Abuse
- R/O V995.82 Spouse or Partner Abuse, Psychological

19

Diagnosis Guides Treatment

FDIA: A Contingent Visitation Schedule is the treatment for a Factitious Disorder Imposed on Another – a false attachment pathology imposed on the child for secondary gain to the pathological parent.

Not FDIA: A Contingent Visitation Schedule is **NOT** the treatment for authentic attachment pathology caused by abusive-range parenting by the targeted parent.

20

ICD-11 Diagnosis 6D51 FDIA

Factitious disorder imposed on another is characterised by feigning, falsifying, or inducing medical, psychological, or behavioural signs and symptoms or injury in another person, most commonly a child dependent, associated with identified deception.

21

ICD-11 Diagnosis 6D51 FDIA

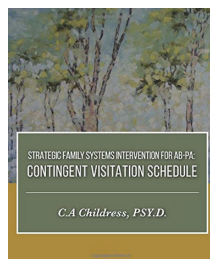
The individual seeks treatment for the other person or otherwise presents him or her as ill, injured, or impaired based on the feigned, falsified, or induced signs, symptoms, or injuries.

22

Diagnosis Guides Treatment

Allied Parent Abusive:

- 297.1 Delusional Disorder (shared); persecutory type
- **300.19 FDIA (factitious attachment pathology)**
- V995.51 Child Psychological Abuse
- R/O V995.82 Spouse or Partner Abuse, Psychological

23

Diagnosis Guides Treatment

Targeted Parent Abusive:

- Child Physical Abuse DSM-5 V995.54
- Child Sexual Abuse DSM-5 V995.53
- Child Neglect DSM-5 V995.52
- Child Psychological Abuse DSM-5 V995.51

24

What is your diagnosis?

25

Two Integrated Models

Behavior Therapy

- Functional Behavioral Analysis (FBA)
- Identify the function served by the behavior
- Make the behavior ineffective, irrelevant, or inefficient in serving the function

Strategic Family Therapy

- Cloe Madanes & Jay Haley
- Symptom confers power
- Develop a *prescriptive intervention* that alters how the symptom confers power

26

A Contingent Visitation Schedule is a behavioral and Strategic family systems intervention (a *prescriptive* intervention) that alters how the symptom confers power within the family.

27

Functional Behavioral Analysis

Contingent Visitation Schedule

28

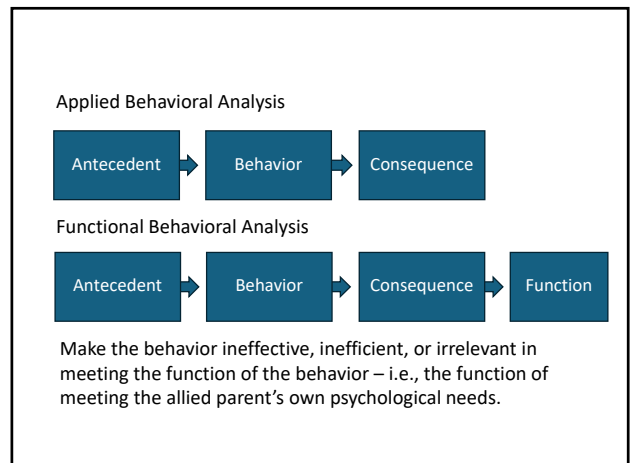
Behavior Program

The Contingent Visitation Schedule establishes clear structure for initiating its various phases based on the child's symptoms – ratings on the outcome measure.

Daily ratings of the child on three items (7-point Likert)

- Affection – attachment networks
- Cooperation – emotional regulation networks
- Social Involvement – mood and arousal

29

30

Function: Functional Behavioral Analysis

The child's symptom (rejecting a parent) serves the **function** of providing rewards (secondary gain) to the allied parent of manipulating the court's decisions regarding custody and satisfying the revenge motivations of the allied parent.

Power: Strategic Family Therapy

The child's symptom (rejecting a parent) confers **power** to the allied parent regarding custody and gratifying spousal revenge motivations.

31

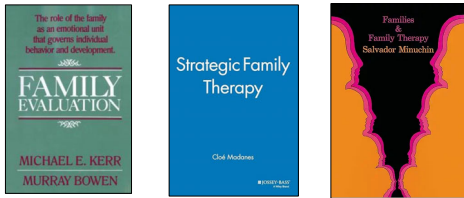
Strategic Family Systems

Contingent Visitation Schedule

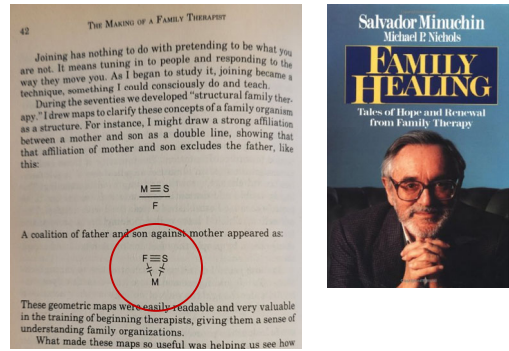
32

Family Systems

The child is being "triangulated" into the spousal conflict through a "cross-generational coalition" with the allied parent against the targeted parent, resulting in an "emotional cutoff" in the child's attachment bond to the targeted parent.

33

34

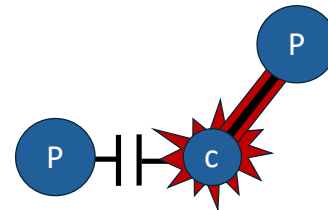
Strategic Family Systems

The Contingent Visitation Schedule alters how the child's symptom (rejecting a parent) **confers power** in the family.

- When the child's symptoms increase (based on the outcome measure), the time with the allied-pathological parent goes DOWN and the time with the normal-range targeted parent goes UP.
- When the child is non-symptomatic (normal-range based on the outcome measure) then the court-ordered custody schedule is in place (assumed 50-50)

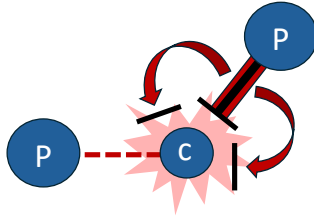
35

The narcissistic-borderline-dark personality allied parent creates a false (factitious) attachment pathology in the child for secondary gain to the parent.

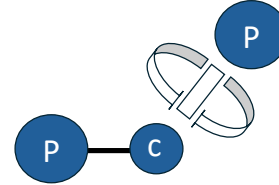
36

Unless the motivation of the pathological parent to create pathology in the child is effectively removed, we will always be fighting to protect the child against the manipulative negative influence of a pathological parent.

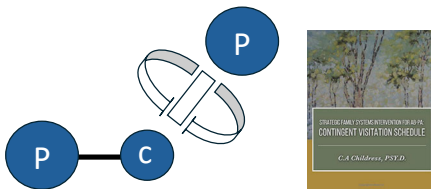
37

Once we remove the pathological parent's motivation to create false pathology in the child (the secondary gain), then the child is out of the middle and no longer needs active protection.

38

A Contingent Visitation Schedule (based on the presence or absence of symptoms) is designed to remove the pathological parent's motivation to create pathology in the child – their secondary gain.

39

Program Structure

Contingent Visitation Schedule

40

Definitions – Successful Day & Week

Successful Day: obtaining ratings of 4 or higher on all three scales, Affection (Aff), Cooperation (Co), and Social Involvement (SI).

Successful Week: 5 or more Successful Days in a 7-day period.

Unsuccessful Week: less than 5 Successful Days in a 7-day period triggering the Short-Term Contingent Response

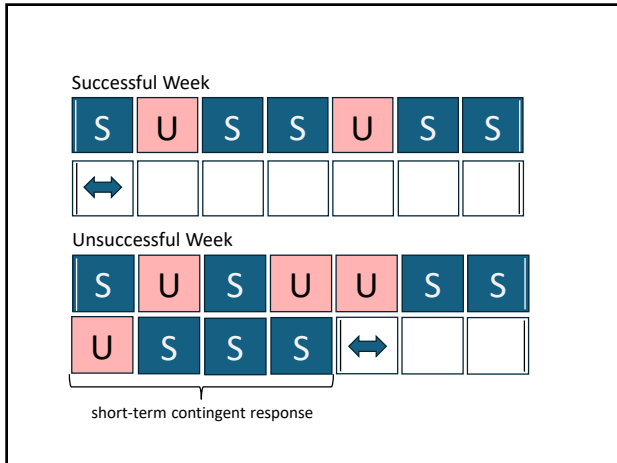
41

Short-Term Contingent Response

An **Unsuccessful Week** results in a short-term adjustment to the custody timeshare schedule based on ratings of daily symptoms:

- The child remains in the custody care of the normal-range targeted parent until three consecutive Successful Days are achieved - at which point the court-ordered custody schedule resumes (with no make-up days).

42

43

Serious Breach Contingent Response

Serious Breach: the child evidences a serious breach such as runaway or violent behavior.

Long-Term Contingent Response: the child remains in the custody care of the normal-range targeted parent for two weeks, with three consecutive Successful Days needed to resume court-ordered custody schedule.

44

Diagnosis guides treatment.
What is your diagnosis?

45

- Eliminating Secondary Gain:
- Manipulate court decisions regarding custody
    - No longer rewarded with more custody time and instead punished with less custody time.
  - Spousal psychological abuse of targeted parent
    - Targeted parent gets more time with the child, to the benefit (not harm) of the targeted parent.
  - Meet allied parent's psychological needs
    - The "all-wonderful" parent presentation is instead now labeled an abusive parent, and creating pathology in the child now leads to 'abandonment' instead of preventing abandonment.

46

Outcome Measure

Contingent Visitation Schedule

47

- Outcome Measure**
- The outcome measure is daily ratings made by the targeted parent on a 7-point Likert scale for three relationship features:
- Affection – (attachment networks)
  - Cooperation – (emotional regulation networks)
  - Social Involvement – (mood & arousal)

48

Forensic Custody Evaluations or Clinical Diagnostic Assessments

49

Forensic custody evaluations are a failed experiment in service delivery to a vulnerable population.

Clinical psychology (treatment not custody) needs to return to court-involved custody conflict.

50

NY Blue-Ribbon Commission on Forensic Custody Evaluations

From Blue Ribbon Commission: "By an 11-9 margin, a majority of Commission members favor elimination of forensic custody evaluations entirely, arguing that these reports are biased and **harmful to children** and **lack scientific or legal value**. At worst, evaluations can be **dangerous**, particularly in situations of domestic violence or child abuse."

51

NY Blue-Ribbon Commission on Forensic Custody Evaluations

From NY Blue Ribbon Commission: "These members reached the conclusion that **the practice is beyond reform** and that no amount of training for courts, forensic evaluators and/or other court personnel will successfully fix the bias, inequity and **conflict of interest issues** that exist within the system."

52

Discussion of NY Blue-Ribbon Commission Findings

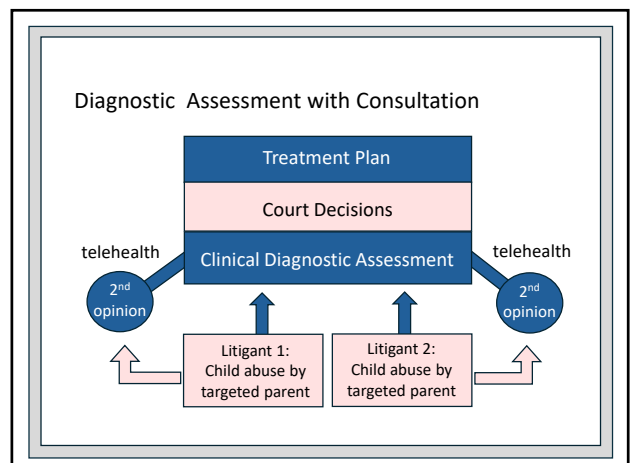
A Discussion of the Governor's Blue-Ribbon Commission Report on Forensic Custody Evaluations
Michelle Michelle March 11, 2022

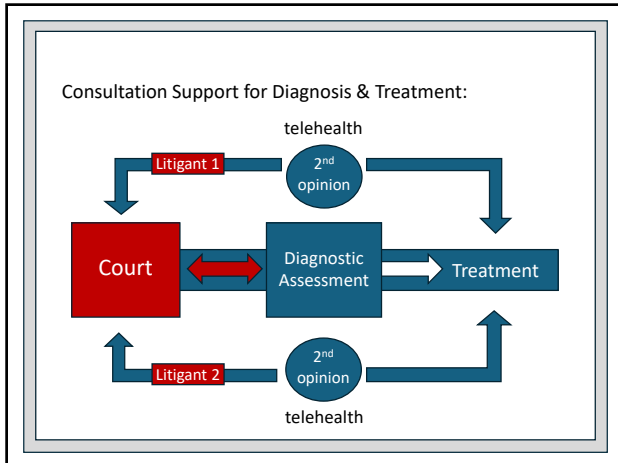
In December 2021, the Governor's Blue Ribbon Commission on Forensic Custody Evaluations concluded its work and issued a report to the Governor outlining their findings, ongoing questions for consideration, and recommendations. The Commission's charge was to develop recommendations to the Governor regarding if and/or how forensic custody evaluations should be used in the New York State court system. Commission members include former judges, academics, attorneys practicing family and matrimonial law, children's rights experts, domestic violence advocates, psychologists, and parents. The recommendations in this report, if adopted, have the potential to significantly alter the legal landscape for custody litigation throughout the state.

Search: Discussion of New York Blue-Ribbon Commission Report on Forensic Custody Evaluations

53

54

55

Craig Childress, Psy.D.
Clinical Psychologist, CA PSY 18857
www.drcachildress-consulting.com
drcachildress.bainbridge@gmail.com

56

2024

Høring over udkast til forslag om ændring af forældreansvarsloven
(Styrkelse af barnets ret til begge forældre, herunder barnets bedste ved samarbejdsskikane og forældrefremmedgørelse, samt forældreansvar for forældre, der er dømt for gentagen vold i nære relationer)

Til Social-, Bolig, og Ældreministeriet

København, den 22. august 2024

Vedr.: Høring om barnets ret til begge forældre, herunder barnets bedste ved samværschikane og forældrefremmedgørelse.

Foreningen Far er enig med Folketingets partier i at barnets ret til begge forældre og forældrenes ansvar for at skærme barnet mod deres konflikter skal styrkes.

Det er forældrenes pligt at sikre, at barnet ikke gøres til et våben i relationen mellem dem. Derfor skal samarbejdschikane, herunder forældrefremmedgørelse, i forældreansvarssager i højere grad end i dag stoppes og i de mest udtalte tilfælde, hvor dette er til barnets bedste, have en konsekvens for den forælder, der med vedvarende grundløs chikane forhindrer barnets kontakt med den anden forælder.

Foreningen Far konstaterer samtidig at det er politikerne, ministeriet og myndighedernes pligt at sikre, at lovgivning og praksis er forebyggende, ligeværdig og at retssikkerheden er til stede foruden at gældende konventioner skal overholdes. Der kan kun herved træffes korrekte afgørelser på et sagligt og oplyst grundlag, som er bedst for barnet og hele familien. Forældreansvarslovens kapitel 3 og 4 skal derfor nødvendigvis ændres, så fælles forældreskab er udgangspunktet i alle familieformer dvs. delt bopæl og lige tid skal være lovens udgangspunkt i dagens samfund, når barnets forældre ikke lever sammen.

Familieretshuset skal ændre praksis, så fælles forældreskab med lige tid og saglig dokumentation er udgangspunktet for alle afgørelser for børn og forældre. Man vil ellers stå med fortsatte problemer og lovforslaget vil ikke lykkes. Det kan Foreningen Far med viden og erfaring fra den helt store kontakthæde til ligeværdige fædre og mødre der har oplevet samarbejdschikane og mistet kontakt konstatere udenfor enhver tvivl. Moderne lovgivning og praksis, hvor alle er lige for loven og har samme retssikkerhed forebygger familiekonflikter med børn i midten. Det er her man finder det helt store potentiale for menneskelige og offentlige besparelser.

Det er nødvendigt politisk og ledelsesmæssigt at erkende at der er sket og sker forskelsbehandling i det familieretslige system og forældreansvarsloven i forhold til bopæl og samværsforældre. Der er tale om indirekte forskelsbehandling af børn og fædre jfr. bemærkningernes pkt. 5 som præciserer at flest mødre er bopælsforældre. Et tal som forholdsvis stort set ikke har ændret sig siden 1980 i takt med at flere fædre er kommet på banen, hvorfor det ikke handler om forældrenes frie valg, men strukturel forskelsbehandling.

Det er kun ved erkendelse af forskelsbehandlingen som er sket og sker i lovgivningen og praksis muligt at skabe tillid og respekt samt en succes i det familieretslige system. Det burde være sket for længst.

Samværschikane og forældrefremmedgørelse handler derudover grundlæggende om at et barn kan begynde på eller afviser en forælder af ikke legitime, reelle eller retmæssige årsager, som følge af manglende samarbejde, overdrivelser, opfundne hændelser eller ukorrekte påstande.

Man kan tale om mild, mellem og alvorlig grad af samværschikane og forældrefremmedgørelse, som skyldes manglende empati, vrede, sårede følelser, grænseløshed, samlivsophør eller forældres barndomsoplevelser og diagnoser.

Forskning

Børneforskere kalder i de mest alvorlige situationer adfærden for tvangsmæssig kontrol eller forældrefremmedgørelse. Klinisk, retslig og videnskabelig forskning på området er akkumuleret over de sidste 35 år og der er i dag publiceret over 1000 videnskabelige artikler om emnet og antallet af empiriske undersøgelser er steget over de seneste år.

Det kan diskuteres hvornår samarbejdschikane og forældrefremmedgørelse er en sygdom og hvornår der er tale om adfærd, som skyldes andre forhold hos forældrene. WHO har klassificeret den alvorligere samarbejdschikane og forældrefremmedgørelse som "caregiver-child relationship problem" i ICD-11 (QE52.0)¹. I det amerikanske diagnose- og klassifikationssystem for psykiske forstyrrelser DSM-5 er forældrefremmedgørelse i dag betegnet under "Parent-biological child conflict (Z62.820)".

Der er forskningsmæssigt² opstillet følgende opmærksomhedspunkter.

1. *Barnet begynder på eller afviser og undgår kontakt med en forælder.*
2. *Der har tidligere været en positiv relation mellem barn og forælder.*
3. *Der er ikke tale om misbrug, omsorgssvigt eller manglende forældreevne hos forælderen.*
4. *Der opleves flere af 17 adfærdstegn hos udøverne.*
5. *Der opleves 8 tegn på manifestation af samarbejdschikanen og forældrefremmedgørelsen.*

Personer som udøver samarbejdschikane og forældrefremmedgørelse vil i henhold til forskningen opleves at bruge flere af disse adfærdstegn.

- *Udøveren taler dårligt om den anden forælder.*
- *Udøveren begrænser barnets kontakt med den anden forælder.*
- *Udøveren forstyrrer barnets kommunikation med den anden forælder.*
- *Udøveren begrænser omtalen af den anden forælder.*
- *Udøveren tilbageholder accept, når barnet viser interesse for den anden forælder.*
- *Udøveren fortæller at den anden forælder ikke elsker barnet.*
- *Udøveren giver barnet det indtryk at barnet må vælge mellem sine forældre.*
- *Udøveren giver barnet det indtryk, at den anden forælder er farlig.*

¹ [ICD-11 for Mortality and Morbidity Statistics \(who.int\)](https://www.who.int/icsd11)

² https://www.researchgate.net/publication/357121169_The_Five-Factor_Model_for_the_Diagnosis_of_Parental_Alienation

- *Udøveren tvinger barnet til at afvise den anden forælder.*
- *Udøveren taler med barnet om voksenemner.*
- *Udøveren beder barnet om at udspionere den anden forælder.*
- *Udøveren beder om at holde på hemmeligheder overfor den anden forælder.*
- *Udøveren henviser til den anden forælder ved deres fornavn.*
- *Udøveren omtaler stedforælder som barnets "mor" eller "far".*
- *Udøveren prøver at få barnets navn ændret for at fjerne tilknytning til den anden forælder.*
- *Udøveren underminerer den anden forælders autoritet.*
- *Udøveren tilbageholder medicinske, sociale eller andre oplysninger fra den anden forælder og myndighederne.*

Foreningen Far understreger at der skal være tale om en tidligere positiv og almindelig relation mellem barn og forælder. Der er ikke tale om misbrug, omsorgssvigt eller manglende forældreevne hos den udsatte forælder.

De 8 adfærdstegn hos barnet på manifestation af samarbejdschikane og forældrefremmedgørelsen er følgende.

- *Barnet nedværdiger og gentager en kritik af forælderen til rådgivere, børnesagkyndige, advokater og domstolen.*
- *Barnet bruger svage, useriøse og til tider absurde rationaliseringer for barnets afvisning af forælderen.*
- *Barnet har manglende ambivalens vedrørende både den begunstige forælder og den anden forælder dvs. barnet betragter den ene forælder som god og den anden forælder som dårlig.*
- *Barnet hævder kraftigt, at beslutningen om at afskære den ene forældre er deres alene.*
- *Barnet har fravær af skyldfølelse over den uhøflige, sårende behandling af forælderen.*
- *Barnet støtter den udøvende forælder i forældrenes uenigheder.*
- *Barnet gengiver udøverens fortællinger i form af "lånte scenarier" dvs. fremsætter identiske beskyldninger mod den afviste forælder.*
- *Barnet afviser forælderen og dennes familie.*

Børn der udsættes for samarbejdschikane og forældrefremmedgørelse er i alvorlig risiko for social udsathed og ensomhed senere i livet. Barnets oplevelse kan resultere i samme type reaktioner, som ses hos børn udsat for andre overgreb: stress, tilpasningsproblemer, PTSD, angst, psykosociale problemer, indlæringsvanskeligheder, tilknytningsforstyrrelser samt udadreagerende/ afspændt adfærd. Hertil kommer senere misbrug af rusmidler, selvskaade samt selvmordstanker, som bringes videre ind i voksenlivet.

De fleste forældre har svært ved at komme overens med samarbejdschikane og fremmedgørelsen. De har en uforløst sorg som kan have stor betydning i livet. De lider under at være udsat for psykisk vold fra udøveren. Den alvorligt fremmedgjorte forældre vil ofte opleve depression, angst, PTSD-symptomer, og kan få selvmordstanker.

Det er bemærkelsesværdigt at politiet i henhold til straffelovens §243 om psykisk vold ikke behandler disse sager, men bruger megen tid på urigtige påstande. Der er brug for en ordentlig indsats.

Foreningen Far har i en årrække samarbejdet med internationale organisationer og forskere fra ICSP og PASG-netværket for at sætte fokus på samarbejdschikane og forældrefremmedgørelse. Vi hilser derfor det nye lovforslag og nye tiltag velkommen.

Foreningen Far vurderer at over 100.000 børn og forældre har mistet hel eller delvis kontakt til deres børn uden saglig grund. Mange vil have oplevet mild, mellem eller en alvorlig grad af samarbejdschikane og forældrefremmedgørelse, men ikke alle. **Der er tale om mange og ikke få sager**, hvor forældre oplever samarbejdschikane og forældrefremmedgørelse såvel som forskelsbehandling *jfr. bemærkninger til lovforslaget side 9, 26 m.v.*

Mistet kontakt mellem barn og forælder kan ligeledes handle om manglende ansvarlighed og vilje til kontakt af en forælder uden at det er chikane og fremmedgørelse, men derimod en berettiget afvisning af anden forælder pga. misbrug, vold m.v. Samarbejdschikane og forældrefremmedgørelse skal ikke forveksles med sådanne sager. Både rigtige og forkerte sager om samarbejdschikane, forældrefremmedgørelse og psykisk vold samt forskelsbehandling mod børn og forældre er alvorligt og fortjener anerkendelse.

Foreningen Far har følgende konkrete ting til lovforslaget.

Barnets trivsel i centrum

Samtaler i barnets nærmiljø: Det er positivt at der gives mulighed for at Familieretshuset kan afholde børnegrupper og børnesamtaler i barnets nærmiljø samt at placeringen af samtalerne ikke invadere barnets frirum. Det at det i nogle sager bliver muligt for Familieretshuset at gennemføre overvåget samvær i barnets nærmiljø er positivt.

Kontaktbevarende samvær: I forhold til kontaktbevarende samvær er kerneproblemet ledelseskulturen og standard procedure i Familieretshuset hvorpå man behandler sagerne. Ledelsespraksis er i direkte modstrid med den politiske intention.

Foreningen Far finder ikke at Familieretshuset praksis omkring kontaktbevarende samvær overholder gældende konventioner. Der bør i stedet indføres ligeværdigt samvær indtil sagen er belyst, medmindre meget tungtvejende og dokumenterede forhold i samråd med politiet og øvrige myndigheder taler imod dette. Foreningen Far anser det for positivt at der oprettes automatiske ansøgninger om fastsættelse af kontaktbevarende samvær og anbefaler det samme sker med midlertidige ansøgninger.

I forhold til lovforslagets bemærkninger om en faglig guideline og brugen af børnesagkyndige erklæringer præciserer Foreningen Far at de retningslinjer og procedure som Familieretshuset har anvendt til dato, ikke har været i overensstemmelse med almen forskning i børns sundhed og gældende konventioner. Der er behov for opmærksomhed på fagligheden, kulturen, lovligheden og gennemsigtigheden.

Det som sker i over 50% af de familieretslige sager jfr. Familieretshuset statistik sammenlignet med politiets statistikker er, at en løs påstand om psykisk vold fra mor sammen med mors advokat, som de ved virker, fører til månedlang sagsbehandling, hvor far og barn per automatik taber bopæl og ligeværdigt forældreskab. Det sker selvom far kan være bedst forælder og bedst egnet til at sikre forældresamarbejdet og kontakt for barnet til begge forældre.

De mange ligeværdige fædre som bliver skilt pga. ønske om ligeværdighed og de børn som har allermost behov for far tilhører ofte gruppen, hvor urigtige påstande fremsættes for at skjule virkeligheden. Det kan ofte være mor der ikke ønsker ligeværdighed eller mor kan have diagnoser, en svær barndom eller har været voldelig mod far og barn – sager som markant er fejlbehandlet af Familieretshuset i direkte modstrid med det bedste for barnet. Der er ingen kvalitetskontrol.

Ingen har undersøgt og vurderet om der faktisk er flere voldssager i Familieretshuset i dag, som handler om mors vold mod far og barn, end fars vold mod mor og barn. I givet fald er der sket alvorlig fejlbehandling.

Tidsgrænse på 4 måneder: Det er fint med en tidsgrænse på 4 måneder, men det løser ikke problemet med kontaktbevarende samvær, som handler om manglende kvalitetssikring, forskelsbehandling, retssikkerhed og ledelseskulturen i Familieretshuset. Derudover er 4 måneder fortsat for længe at vente for børn og forældre, da skaden vil være sket før 4 måneder.

Der bør automatisk ske behandling af midlertidigt samvær, hvis kontaktbevarende samvær afvises af sagsbehandlingsmæssige årsager. Dette skal ske med besked til forældrene, som ofte ikke er klar over de kan søge om midlertidigt samvær.

Familieretshuset kan og skal som udgangspunkt i dagens samfund og i forhold til forskningen i det bedste for barnet træffe afgørelser om ligeværdig tid for barnet (3/3, 5/5, 7/7 dage ad gangen) med begge forældre, medmindre der er saglig grund og dokumentation for andet eller begge forældre er enige om at det ikke er bedst for barnet. Det skal være lovens udgangspunkt, da det ellers ikke sker og sagerne er herved afgjort på forhånd. Far og barn taber og spørgsmålet er kun hvor meget og hvor forkert sagen er behandlet samt hvor omfangsrig forskelsbehandlingen har været. Det er ikke tilladt.

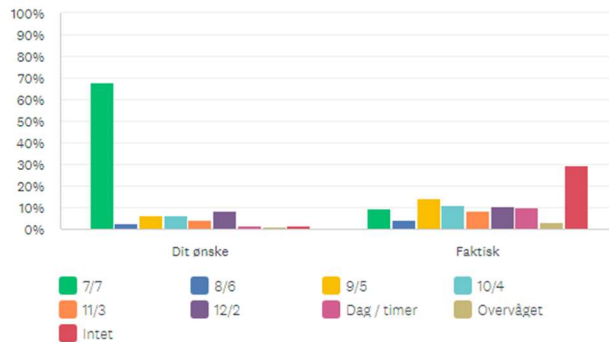
Grundlaget for at benytte ligeværdighed som udgangspunkt er at virkeligheden, forskningen i børns sundhed og forældreundersøgelser markant dokumenterer, at det er bedst for barnet som helhed i samfundet. Det er derfor også i dag den hurtigst voksende og mest anvendte familieform for børn og forældre. Loven er ikke fulgt med tiden.

Lige tid og rettigheder skal være lovens udgangspunkt og ledelsespraksis i det familieretslige system med individuel og konkret vurdering ved saglige bekymringer og andre ønsker, hvis man skal stoppe samarbejdschikane og forældrefremmedgørelse – eller ændre den nuværende forældre adfærd. Det handler om at belønne god forældreadfærd baseret på at alle er lige for loven.

Familieretshuset har fuldstændig fejlet siden stiftelsen 1. april 2019, hvor man ikke ledelsesmæssigt har lyttet til utallige advarsler, kritik og undersøgelser, senest med 1200 fædre vist nedenfor. Samtidig med at statistik og standard procedurer er blevet skjult for offentligheden og aktindsigt af Familieretshuset.

Samvær

Answered: 1,200 Skipped: 0

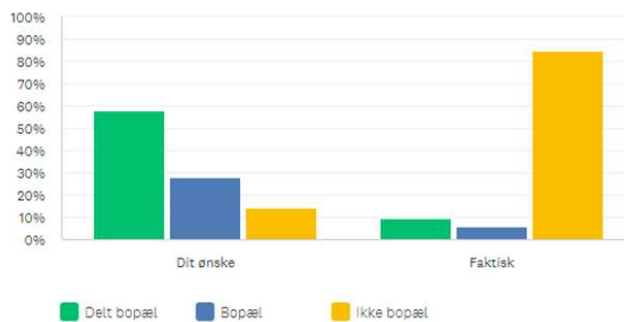

	7/7	8/6	9/5	10/4	11/3	12/2	DAG / TIMER	OVERVÅGET	INTET	TOTAL
Dit ønske	68.08% 817	2.5% 33	6.25% 75	6.50% 78	4.17% 50	8.17% 98	1.67% 20	1.00% 12	1.42% 17	1,200
Faktisk	9.60% 115	4.01% 48	14.02% 168	11.19% 134	8.26% 99	10.52% 126	10.02% 120	3.09% 37	29.30% 351	1,198

Kilde: Foreningen Far, Forældreundersøgelse 2023

Bopæl

Answered: 1,200 Skipped: 0

	DELT BOPÆL	BOPÆL	IKKE BOPÆL	TOTAL
Dit ønske	58.01% 695	27.80% 333	14.19% 170	1,198
Faktisk	9.44% 113	5.76% 69	84.80% 1,015	1,197

Kilde: Foreningen Far, forældreundersøgelse 2023

Mest bemærkelsesværdigt er det at en løs og simpel påstand om psykisk vold fra mor, mors advokat eller et krisecenter, som politiet aldrig vil efterforske, gør at en jurist i Familieretshuset træffer en forkert afgørelse baseret på køn, da det samme ikke sker for børn og fædre. Det er virkeligheden og en virkelighed der kan dokumenteres og bekræftes af utallige fædre, som har oplevet praksis i Familieretshuset. De gengiver alle den samme oplevelse i Familieretshuset uafhængig af hinanden og Foreningen Far lytter til de samme fortællinger igen og igen. Det er markante mønstre der opleves.

Krisecentre: Foreningen Far mener det er vigtigt at mennesker som er udsat for vold beskyttes og beskyttes uafhængigt af køn og ligestilling. Skal det ske er man nødt til at kigge på krisecentrenes udøvende og dømmende magt for at forhindre chikane og misbrug af det familieretslige system. Det selvom krisecentersagerne er et mindre problem end urigtige psykisk vold påstande.

Det at krisecentrene på egen vis vurderer om der er tale om psykisk vold eller andre former for vold og udarbejder standard erklæringer, hvor fædre per automatik – vi gentager, per automatik – udstilles som voldspersoner er bemærkelsesværdigt. Herved opnår krisecentret direkte kommunale midler uden kontrol.

Vi ønsker alle at passe på mødre (og fædre) som har det svært, men krisecentrenes praksis og lovgivningen gør at mødre (det samme sker ikke for fædre) på et ukorrekt grundlag kan få et sted at bo og opnå støtte, fordele, bistand og vinde familieretslige sager. Selv i situationer som ikke skyldes far, men helt andre omsorgsforhold relateret til mor, mors egen barndom, diagnoser, jalousi eller etik og moral.

Foreningen Far finder at det er rigtigt, men ikke tilstrækkeligt, når man omtaler ændring af forældreansvarslovens regler om samvær med et barn, som opholder sig på krisecenter med en forælder. Reglerne der trådte i kraft den 1. januar 2024, hvor det nøje skal påses, at en krisecentererklæring i nødvendigt omfang godtgør, at opholdet skyldes vold eller trusler herom fra den anden forælder, før erklæringen lægges til grund for en afgørelse om, at der ikke skal være kontakt med barnet. Er det ikke godtgjort med erklæringen, skal det godtgøres på anden vis ved f.eks. politianmeldelse, skadestuerapport, oplysninger fra børnehuse, andre sagkyndige udtalelser m.v. Dette sker ikke i virkeligheden og krisecentrene må ikke have en sådan udøvende og dømmende magt på egen vis. Det skader barnets udvikling og relation til begge forældre, familier, omsorgspersoner og koster samfundet dyrt.

Foreningen Far oplever at der i nogle tilfælde kan være tale om forældre som kan have været voldelige i deres ungdom en eller flere aftener på et diskotek eller som har haft de forkerte venner i ungdommen, men som når børn fødes ligger sådan adfærd og venskaber bag sig og heldigvis finder en bedre og positiv vej. De bør have mulighed for at have forældremyndighed m.v. i forhold til barnet. Det er oplevelsen at lovforslaget dækker denne situation på fornuftig vis, men det bør dobbelttjekkes, samtidig med at der naturligvis skal ske beskyttelse af barnet ved grov og gentagne vold samt personfarlig kriminalitet jf. lovforslaget. Foreningen Far støtter dette.

Parrådgivning: For at styrke den forebyggende indsats er partierne også enige om at udbrede adgangen til parrådgivning ved at tilbyde en tidlig forebyggende indsats til familier i form af parrådgivning til forældre, der har problemer, de har svært ved at håndtere, men endnu ikke har ført til en beslutning om at bryde med hinanden, og de forældre hvis problemer ikke er så udtalte, at eksempelvis de sociale myndigheder støtter familien med forskellige tilbud, eller familien på anden måde får tilbud om fx familierådgivning eller behandling. Parrådgivningen skal styrke forældrenes indbyrdes relation for at modvirke følge vanskeligheder hos børnene i deres opvækst og udvikling som mennesker.

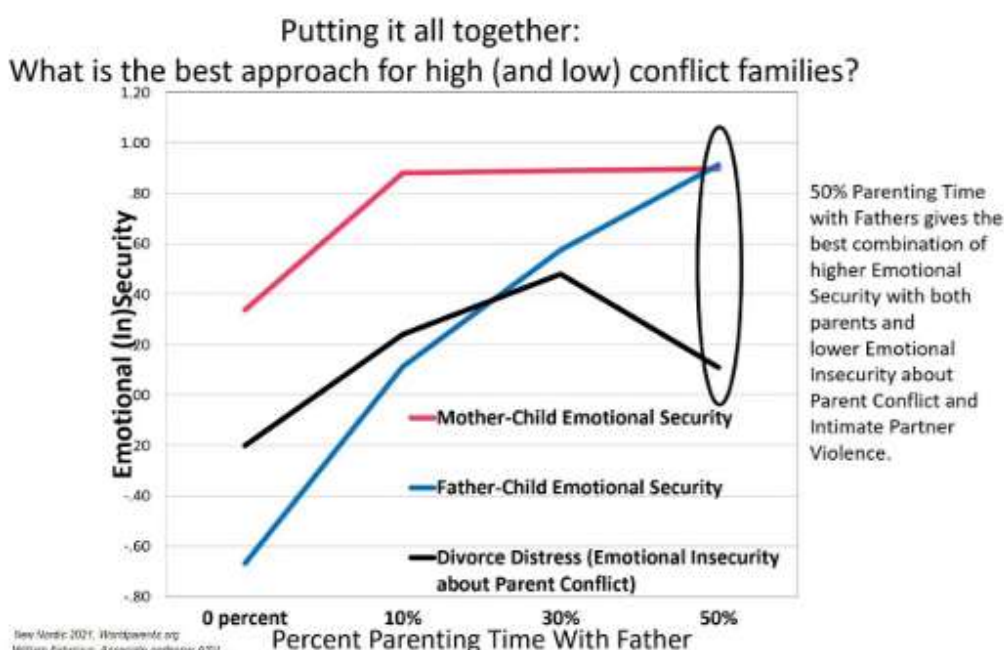
Foreningen Far anbefaler at familieretten overtager alle sager med uenigheder og at Familieretshuset i fremtiden på området bruges til frivillig mægling og samarbejdskurser, herunder ved domstolsafgørelse.

Ligeværdigheden forebygger

Den vigtigste og bedst forebyggende indsats for forældresamarbejdet i den helt store gruppe af forældre, for at undgå samarbejdschikane og forældrefremmedgørelse, vil være at sikre ligeværdig lovgivning og praksis med belønning af god forældreadfærd.

Forskere over det meste af den vestlige verden fremkommer i disse år med stort set de samme resultater, at far og mors følelsesmæssige stabilitet og tryghed er bedst ved ligeværdighed. Det skaber mere ro og tryghed, bedre samarbejde og mindre vold i familielivet. Det er markant bedst for barnet som helhed i samfundet påvist bl.a. af børnepsykologen William Fabricius, hvis forskning har dannet grundlag for lige tid som udgangspunkt i en række amerikanske stater, der er foran dansk lovgivning³.

Foreningen Far henviser til sit høringsvar i 2018 som er vedhæftet i bilag. Det er stort set de samme udfordringer der fortsat er i det familieretslige system, fordi lovgivningen og ledelseskulturen ikke er ændret og forskelsbehandlingen af fædre og børn ikke er erkendt. Det burde være sket for længst.

Det er med forebyggelse, ligeværdighed og kvalitetssikring, at der kan skabes et velfungerende familieretsligt system med succes. Det er KUN med forebyggelse, ligeværdighed og kvalitetssikring der kan skabes et velfungerende familieretsligt system med succes.

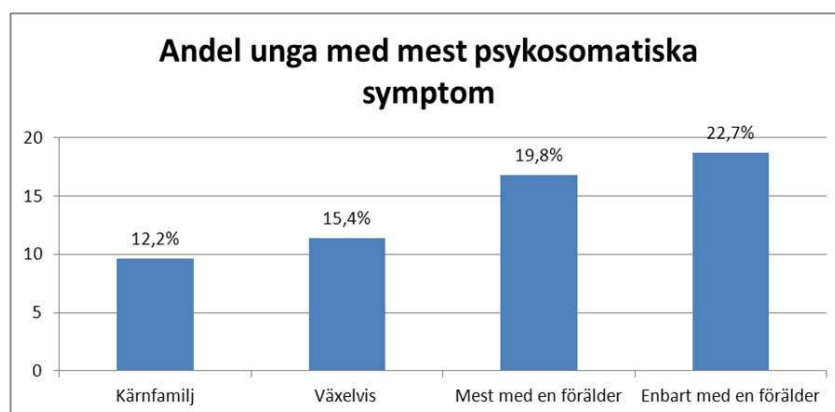
Det er åbenlyst for Foreningen Far med den helt store kontaktflade til ligeværdige fædre og mødre der mister hel eller delvis kontakt til deres børn ved samlivsophør, at systemet ikke virker.

³ [\(PDF\) Equal Parenting Time: The Case for a Legal Presumption \(researchgate.net\)](#)

I Sverige har Karolinska Institutet som bekendt analyseret sundheden for alle 200.000 børn i aldersgrupper 12-15 år⁴. Undersøgelserne viser, at børns stressniveau i kernefamilier og ligeværdige ordninger (væxelvis) er markant lavere end ved ophold med hos en forælder eller hos enlige forældre. Det skyldes mere kærlighed, kvalitetstid, mindre stress hos børn og forældre, en større familie med flere sociale og økonomiske ressourcer samt en bedre identitet. Børnene elsker og ønsker begge forældre som udgangspunkt. Det skal derfor være lovens udgangspunkt.

chess
Centre for Health
Equity Studies

Foreningen Far kommer på dette grundlag med sine anbefalinger til danske politikere, ministerier og myndigheder. Forskningen stemmer overens med den virkelighed vi møder hos børn, fædre og familier i dagens Danmark – og de mange forældreundersøgelser som i dag er lavet senest af 4.000 danske og nordiske fædre om deres oplevelse af familielovgivningen og hverdagen⁵.

Anbefalinger

1. Der bør ledelsesmæssigt ske erkendelse af den forskelsbehandling som er foregået af bopæl og samværsforældre samt indirekte fædre og børn i lovgivningen og praksis.
2. Der bør forebyggende sikres ligeværdig lovgivning for korrekte behandling af børnesager med afskaffelse af bopæl og samværsbegrebet som udgangspunkt ved samlivsophør. Kun herved kan familieretslige sager for børn behandles ordentligt og bedst for børnene.
3. Der bør ledelsesmæssig ske anerkendelse af samarbejdsskikane og forældrefremmedgørelse, som psykisk vold i lighed med andre overgreb mod børn hos relevante myndigheder.

⁴ [Växelvist boende bäst för skilsmässobarnen - forskning.se](https://www.skilsmassobarnen.se)

⁵ https://www.canva.com/design/DAEoB4oX6zA/rX5avNSoWV4XSve_cx5qWg/view

4. Der bør sikres en ordentlig lovgivning og indsats i det familieretslige system, som i dagens samfund ofte skaber forældrekonflikter i stedet for at forebygge dem. Således at børn og forældre som har et reelt behov for hjælp, får den nødvendige hjælp. Samværschikane og forældrefremmedgørelse samt forskelsbehandlingen skader børn og forældre følelsesmæssigt og koster samfundet dyrt i sociale udgifter.

5. Der bør akut ske uddannelse af fagpersoner i fordelene ved fælles forældreskab og forebyggelse af samværschikane og forældrefremmedgørelse. Herunder socialrådgivere, lærere og pædagoger, børnepsykologer og terapeuter samt advokater, jurister, politiet og domstolene.

6. Der bør sikres midler til ligeværdig rådgivning og støtte af børn og forældre, der er udsat for samarbejdschikane og forældrefremmedgørelse.

7. Der bør sikres midler til vurderings, forebyggelses og interventions programmer.

Belønner vi i lovgivningen og praksis forkert adfærd, når det handler om børn, skaber vi forkert adfærd og familiekonflikter. Hvis vi ikke vil tillade børn at lyve, hvorfor tillader vi så at forældrene gør det. Er det bedst for barnet?

Det er derfor afgørende, som lovforslaget ligger op til, at sikre bedre sanktionsmuligheder og konsekvenser, som belønner god forældreadfærd og aldrig chikane eller manglende ansvarlighed om det handler om fædre eller mødre.

Det kan ske ved:

- *At fælles forældreskab er udgangspunktet i familielovgivningen*
- *At fælles forældremyndighed er udgangspunktet om forældrene bor sammen eller ikke.*
- *At delt bopæl og lige tid er udgangspunktet, medmindre begge forældre ønsker andet.*
- *At der ved tungtvejende, saglige og dokumenterede grunde kan træffes anden afgørelse.*
- *At give mere tid med barnet f.eks. 1 dag eller 1 time mere ved chikane.*
- *At sikre økonomiske sanktioner f.eks. mistet velfærdsydelse og børnebidrag.*
- *At stille krav om ligeværdigt forældreansvar.*
- *At stille krav om deltagelse i samarbejdskursus.*
- *At stille krav om deltagelse i børnesagkyndige samtaler.*
- *At overføre bopæl til anden forælder.*
- *At overføre forældremyndighed til anden forælder.*
- *At undersøge omfanget af forskelsbehandlingen som er foregået.*
- *At undersøge omfanget af samarbejdschikane og forældrefremmedgørelse.*
- *At straffe samarbejdschikane og forældrefremmedgørelse, herunder ukorrekte påstande og beskyldninger af forældre, advokater, psykologer m.fl. samt dokumentfalsk.*

Foreningen Far ønsker at gøre det fuldstændig klart, at der med den nye bølge af fædre på orlov de kommende år kan forventes flere forældre som samarbejder bedre, men også flere forældre der har en forventning om at blive behandlet ligeværdigt og uden forskelsbehandling.

Der kan derfor forventes en stigning i antallet af familieretslige sager, hvis ikke der sikre lovgivning og praksis som behandler forældre i alle familieformer ligeværdigt. Alle skal være lige for loven som udgangspunkt, men er det ikke i dag.

Det handler om god ledelse baseret på ligeværdig lovgivning og praksis, som udgangspunkt for familieretslige afgørelser, i stedet for køn og kultur for en succes.

Moderne familielovgivning

Foreningen Far har opstillet 3 grundprincipper og 10 konkrete anbefalinger, som forældreansvarsloven og øvrige love bør sikre.

Grundprincippet:

- Trin A - Barnets ligeværdighed med far og mor er udgangspunktet i alle familieformer.
- Trin B - Forældrene har frit valg til at lave egne aftaler.
- Trin C - En børnesagkyndig familieret kan træffe afgørelse ved saglige bekymringer af forældre eller myndigheder.

De 10 væsentligste lovparagraffer er:

§1 Barnets forældre er far og mor med respekt for andre omsorgspersoner, der giver barnet kærlighed i livet. Børn har en menneskeret til at kende og blive passet af sine forældre.

§2 Barnets forældre skal have samme informering med digital post om barnet.

§3 Barnet har ret til min. 3 måneders forældreorlov med hver forælder.

§4 Alle forældre har fælles forældremyndighed ved lov, medmindre tungtvejende forhold tæller imod

§5 Bor forældrene ikke sammen har barnet delt bopæl og lige tid med forældrene som udgangspunkt.

§6 Barnets indtægter og udgifter fordeles ligeværdigt mellem forældrene ved ligeværdig eller stort set ligeværdig tid med barnet. Ved weekendordninger sikre den ene forælder barnets økonomi mod et normalt børnebidrag.

§7 Flytter en forælder længere væk end 80 km fra barnets bopæl får anden forælder alene bopæl for barnet foruden at fraflyttende forælder varetager transport af barnet som udgangspunkt.

§8 Forældrene kan lave anden aftale om samvær og økonomi om ønsket.

§9 Er der bekymring for barnet af en forælder eller myndighed behandles sagen af en børnesagkyndig familieret og der kan inddrages en certificeret bisidder for barnet

§10 En børnesagkyndig familieret kan ved tungtvejende grunde træffe anden afgørelse med fokus på ligeværdighed, dokumentation og det bedste for barnet. Alle påstande om strafbare forhold behandles af politiet.

Foreningen Far står til rådighed for positivt samarbejde.

Med venlig hilsen

Jesper Lohse, Landsformand
Foreningen Far til Støtte for Børn og Forældre
E-mail: formand@foreningenfar.dk

Bilag A – Foreningen Fars hørings svar 2018

2018

Hørings svar:

Høring over udkast til lovforslag om Familieretshuset og tilhørende følgelovsforslag

Hvor er ligestillingen for børn og fædre i Danmark år 2018?

Foreningen Far
Fruebjergvej 3
2100 København Ø

www.foreningenfar.dk

Indledning

Foreningen Far har fremsendt høringssvar til lovforslag om Familieretshuset og tilhørende følgelovsforslag. Foreningen Far finder det positivt, at der foretages en forandring på familieområdet, og oplever at forslaget med den rette implementering kan være et vigtigt skridt i den rigtige retning. Det understreges samtidig, at lovforslagene ikke kan stå alene for succes.

Familielovgivningen er historisk opbygget omkring den ene forælder i stedet for barnet og hele familien i et samfund, som lever åbent og ligeværdigt. Det er dokumenterbart, at børn og forældre ikke behandles ens i samme situation i familielovgivningen og praksis. Et forhold som hver dag rammer helt almindelige børn og familier.

Starter vi med diskrimination i familielovgivningen, som det sker af familieformer, forældrenes offentlige status og køn, får vi aldrig skabt en succes på familieområdet. Foruden at det hverken må eller kan tillades.

Foreningen Far præciserer i sit høringssvar de positive ting ved det nye lovforslag og præciserer en række væsentlige forhold og grundprincipper for børns trivsel og sundhed i det moderne familieliv. Vi præciserer derudover generelle problemstillinger i lovforslagene samt kommenterer på konkrete paragraffer.

Virkeligheden og [forskningen i børns sundhed](#) dokumenterer i dag, at det bedste for barnet er fælles forældreskab foruden at alle børn har en menneskeret til at kende og blive passet af sine forældre. Ligeværdigheden skal danne udgangspunktet for den moderne familielovgivning og ministeriel praksis for at skabe børn i god trivsel og en succes.

Foreningen Far henviser i høringssvaret til det udarbejdede [Ligestillingskatalog 2017 for børn og fædre](#) med 348 konkrete punkter fordelt på 12 temaer samt [Europarådets resolution for børn og fædre](#). Foreningen Far må nødvendigvis præcisere at vi betragter det som brud på menneskeretten med risiko for et offentligt erstatningskrav og retsligt ansvar, såfremt familielovgivningen ikke ligestilles for børn og forældre i det moderne familieliv.

Med hensyn til Folkeskolereformen bygger den på et ønske om at alle børn oplever, at betydningen af social baggrund mindskes i forhold til faglige resultater. Børn der trives, lærer bedre. Det er derfor vigtigt for børnene, at vi i familielovgivningen sikrer en god og stabil trivsel, udvikling og skolegang. Det er vigtigt, at Folketinget følger samme spor i Familielovgivningen, så alle børn får mulighed for at blive glade og så dygtige de kan.

Hvor er ligeværdigheden for børn og fædre i Danmark år 2018 for børns trivsel og sundhed. Foreningen Far slutter sit høringssvar med at kommenterer på lov om tillæg til strandingsloven af 10. april 1895 vedrørende strandfogeder.

Jesper Lohse, Formand
E-mail: formand@foreningenfar.dk

Indhold

Det positive	4
Simpel struktur	4
Bedre visitering.....	4
Helhedsorienterede løsninger.....	4
Bedre koordination.....	4
Signal om ny kultur	4
Delt bopæl, men hov kun for nogle!.....	4
Det bedste for barnet.....	5
Forskning	5
Menneskeretten	6
Grundprincipper	8
Et lærende familiesystem	9
Succesfaktorer	9
Generelle problemstillinger.....	11
Definitioner.....	11
Ligeværdig informering	11
Ligeværdig bopæl	11
Ligeværdig børnecheck	12
Ligeværdig barsel	12
Barnets navn.....	13
Livsvarig anerkendelse af biologisk forældreskab.....	13
Fri proces for begge forældre	13
Bisidning til børn.....	13
Forældre fremmedgørelse.....	15
Misbrug af §5, §6 og §7	16
Konflikt nedtrappende sagsbehandling der fremmer barnets bedste og trivsel.....	16
Konflikt nedtrappende tiltag der fremmer barnets bedste og trivsel	16
Belønning af god adfærd og sanktionsmuligheder	17
Kommunal koordination	18
Handicap	19
Voldtægt af mænd	19

Specifikke paragrafer	21
Forslag til Lov om Familieretshuset	21
Bemærkninger til lovforslaget	23
Forældreansvarsloven	24
Lov om ægteskabs indgåelse og opløsning	25
Lov om børns forsørgelse.....	25
Adoptionsloven.....	25
Børneloven.....	25
Navneloven	26
Lovene om ægtefællers økonomiske forhold	26
Lovene om Haagerkonventionen og international forhold.....	26
Lovene om social service	26
Lov om rettens pleje	27
Lov om retsafgifter	27
Arveloven	27
Lov om tillæg til strandingsloven af 10. april 1895.....	27
Bilag.....	28
Bilag A – Svar til Foreningen Far i forbindelse med høringen	28
Bilag B – FN Rapport 2015 af Foreningen Far.....	28
Bilag C – Europarådets resolution 2015	28
Bilag D – Ligestillingskatalog 2017 for børn og fædre	28
Bilag E – International konference om børns sundhed hos Europarådet	28

Det positive

Simpel struktur

Det er positivt at der med lovforslaget laves en mere simpel struktur i et enstrenget familiesystem, hvor familiesagerne ikke først skal behandles i Statsforvaltningen og derefter nogle elementer i retssystemet uden helhedsvurderinger.

Det medfører i dag tab af viden, længere sagsbehandlingstid og menneskelige fejl foruden mulighed for nemt at "snyde" og lyve i systemet pga. mange skift af hænder i de menneskelige processer. Et velkendt ledelsesproblem og et forhold der med fokus på rette implementering kan formindskes i et enstrenget system.

Den mere simple struktur i et enstrenget familiesystem er grundlaget for en hurtigere, bedre og billigere sagsbehandling per familie, hvor sparede ressourcer kan frigøres til at hjælpe de familier som har et reelt behov for ekstra hjælp.

Bedre visitering

Det er positivt at der i lovforslaget er fokus på en bedre visitering med kategoriseringen af grønne, gule og røde familiesager. Det kan med den rette implementering skabe bedre brug af de knappe ressourcer i det offentlige familiesystem, mindre spild og færre gentagelser, hvorved der opnås en samlet gevinst på sigt, så børn og forældre modtager den rigtige hjælp på det rigtige tidspunkt.

Helhedsorienterede løsninger

Det er positivt at der med lovforslaget skabes helhedsorienterede løsninger i form af forældremyndighed og samvær for børnene, således at der med den rette implementering og opfølgning kan laves mere kvalificerede samt hurtigere familiemæssige løsninger.

Bedre koordination

Der ligger samtidig i lovforslaget op til en langt bedre – og i dag ofte manglende – ordentlig koordination mellem kommune, familieretten og politiet, hvilket kan være en besparelse af ressourcer som kan bruges på vigtigere formål samt skabe bedre og hurtigere løsninger for familierne.

Signal om ny kultur

Der sendes samtidig et klart og markant signal om en ny kultur i systemet med en – vil vi mene i dag – nødvendig lukningen af Statsforvaltningen og dannelse af en Familieret, som er det eneste sted en sådan kan etableres pga. de menneskeretlige konventioner, der sikre alle borger ret til prøvelse af borgerlige rettigheder i retssystemet.

Delt bopæl, men hov kun for nogle!

Der er med nye tiltag mulighed for delt bopæl ved enighed og de første 3 måneder ved samlivsophør, men det er desværre ikke godt nok med henvisning til Foreningen Fars henvendelse og spørgsmål herom til ministeriet i forbindelse med høringen jf. bilag

Det bedste for barnet

Forskning

Der er aktuelt tale om et paradigmeskifte i forskningen om børns sundhed og fælles forældreskab, som forskningen i dag dokumenterer er bedst for barnet som udgangspunkt.

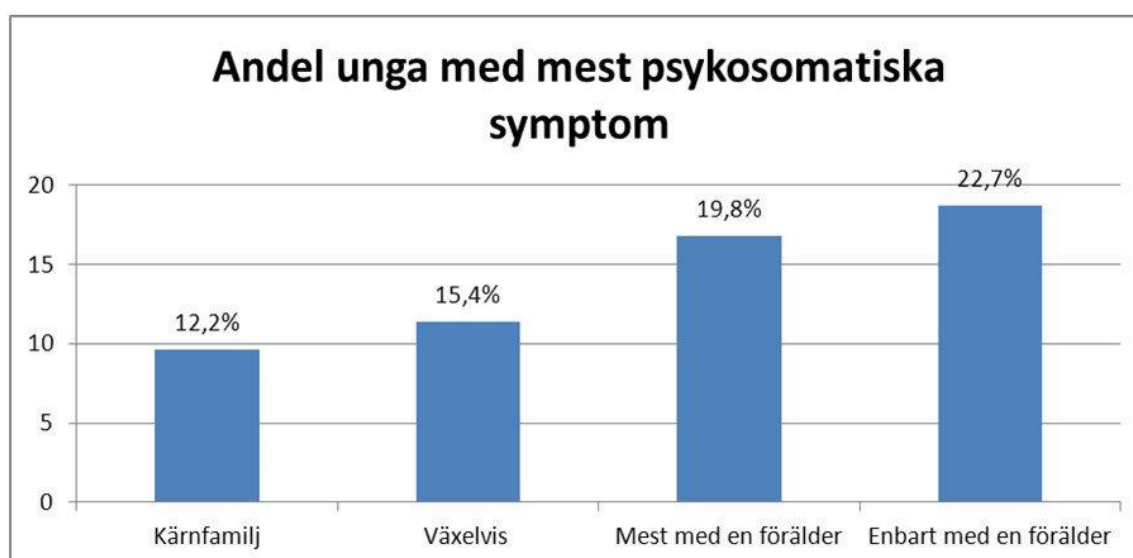
Det vil være afgørende fremadrettet at sikre en ordentlig indsats for at oplyse og distribuere den nyeste forskning om børns sundhed, fælles forældreskab samt børn og fædre.

Foreningen Far kan i første omgang henvise til den 4. internationale konference om fælles forældreskab og børns sundhed, som støttes og afholdes i regi af Europarådet den 22-23 november 2018 i Strasbourg jfr. bilag.

Af forskningsmæssige resultater kan nævnes Karolinska Institutet i Sverige, som har analyseret sundheden for alle 200.000 børn i aldersgrupper 12-15 år i Sverige. Undersøgelserne viser, at børns stressniveau i kernefamilier og 7/7 ordninger (växelvis) er markant lavere end ved ophold med hos en forælder eller hos enlige forældre.

Se videopræsentation og forskningspublikationer her:

<http://www.foreningenfar.dk/karolinska-institutet>

Foreningen Far oplever at forholdet skyldes de sociale ressourcer i form af en mere klar identitet, mere kærlighed, mere kvalitetstid, større forældreoverskud, flere søskende og større familier samt bedre økonomi, der alle er faktorer der virker positivt på børns sundhed og mindsker børns stressniveau i livet i de fleste tilfælde.

Et forhold som virkeligheden og forskningen i dag dokumenterer er gældende om der er tale om familiekonflikter eller ikke, er at det er muligt ved fælles forældreskab og belønning af god forældreadfærd at mindske og til tider helt undgå eskalering af mange familiekonflikter. Det ligger i fokus på det fælles forældreskab og en konstant belønning af god forældreadfærd med opfølgning og konsekvens. Her ses formentlig et af de største potentialer for børns sundhed.

A Review of Shared Residential Parenting Research:

http://www.acfc.org/acfc/assets/documents/research_pdf's/Nielsen_SP_Nov_2011.pdf

*Given the growing popularity of shared residential parenting, policymakers and professionals who work in family court, as well as parents, should find the research compelling. As demonstrated in this review, overall these studies have reached **four general conclusions**. First and foremost, most of these children fare as well or better than those in maternal residence— especially in terms of the quality and endurance of their relationships with their fathers. **Second, parents do not have to be exceptionally cooperative, without conflict, wealthy, and well educated, or mutually enthusiastic about sharing the residential parenting for the children to benefit**. Third, young adults who have lived in these families say this arrangement was in their best interest—in contrast to those who lived with their mothers after their parents' divorce. And fourth, our country, like most other industrialized countries, is undergoing a shift in custody laws, public opinion, and parents' decisions— a shift toward more shared residential parenting. With the research serving to inform us, we can work together more effectively and more knowledgeably to enhance the well-being of children whose parents are no longer living together.*

Fælles forældreskab skal betragtes som positivt for børns sundhed og folkesundheden samt danne grundlag for lovgivningen og praksis med mulighed for at træffe individuelle og konkrete afgørelser i specielle tilfælde i familieretshuset og en kommende familieret.

Det bedste for barnet er som udgangspunkt fælles forældreskab, hvorfor det skal danne udgangspunkt for familielovgivningen. 7/7 ordninger, to bopæle og ligeværdig fordeling af barnets økonomi skal være grundlaget i familielovgivningen.

Menneskeretten

I forhold til menneskeretten skal FN børnekonventionen med specielt fokus på artikel 2 og 7 overholdes, da de beskytter børn og deres forældre mod forskelsbehandling og sikrer, at børn har ret til at kende og blive passet af sine forældre. Man kan ikke som det er sket tillade sig at bruge FN børnekonventionen artikel 3 om det bedste for barnet, når øvrige artikler ikke overholdes.

UN Children Convention:

Article 2: States Parties shall respect and ensure the rights set forth in the present Convention to each child within their jurisdiction without discrimination of any kind, irrespective of the child's or his or her parent's or legal guardian's race, colour, sex, language, religion, political or other opinion, national, ethnic or social origin, property, disability, birth or other status.

2. States Parties shall take all appropriate measures to ensure that the child is protected against all forms of discrimination or punishment on the basis of the status, activities, expressed opinions, or beliefs of the child's parents, legal guardians, or family members.

Article 7:

The child shall be registered immediately after birth and shall have the right from birth to a name, the right to acquire a nationality and, as far as possible, the right to know and be cared for by his or her parents.

Hertil kommer den Europæiske menneskerettighedskonvention med specielt fokus på, at artikel 6, 8, 14 og 17 skal overholdes i forhold til retlig prøvelse af borgerlige rettigheder inden for rimelig tid, respekt for familielivet, beskyttelse mod forskelsbehandling samt national overholdelse af den fundamentale menneskeret i lovgivning og praksis.

Der er siden 1900-tallet og specielt efter 1960'erne pga. en stærk dansk kvindekultur og lobbyisme sket en sådan grad af knopskydning i familieretten, at menneskeretten i dag ikke kan anses at blive overholdt. Der har været interesser som har ønsket kvinders ligestilling i samfundet på andre områder end i familielivet, og der er tale om både bevidst og ubevidst manglende fokus på børn og fædre i den kontekst.

Foreningen Far henviser til det udarbejdede ligestillingskatalog 2017 for børn og fædre for 348 eksempler fordelt på 12 temaer jfr. bilag. Der er tale om et ministerielt ansvar og risiko for erstatningskrav, såfremt menneskeretten ikke overholdes. Det er en afgørende forudsætning for børns trivsel og ministeriel succes med lovforslagene at menneskeretten overholdes.

European Human Rights Convention

Article 8 Right to respect for private and family life:

1. Everyone has the right to respect for his private and family life, his home and his correspondence.

2. There shall be no interference by a public authority with the exercise of this right except such as is in accordance with the law and is necessary in a democratic society in the interests of national security, public safety or the economic well-being of the country, for the prevention of disorder or crime, for the protection of health or morals, or for the protection of the rights and freedoms of others.

Article 14 Prohibition of discrimination:

The enjoyment of the rights and freedoms set forth in this Convention shall be secured without discrimination on any ground such as sex, race, colour, language, religion, political or other opinion, national or social origin, association with a national minority, property, birth or other status.

Article 17 Prohibition of abuse of rights:

Nothing in this Convention may be interpreted as implying for any State, group or person any right to engage in any activity or perform any act aimed at the destruction of any of the rights and freedoms set forth herein or at their limitation to a greater extent than is provided for in the convention.

Grundprincipper

Foreningen Far anbefaler alle at stille sig selv spørgsmålet: hvordan familielovgivningen egentlig ville se ud, hvis vi lavede den i dagens samfund med fokus på børns sundhed og trivsel.

Foreningen Far har opstillet 10 væsentlige grundprincipper med fokus på at alle 1.1. mio. børn får samme behandling og belønning af god forældreadfærd.

§1 Barnets forældre er den biologiske far og mor – med respekt for omsorgsforældre.

§2 Barnets forældre skal have samme informering om barnet med hensyn til tid og metode.

§3 Barnet har ret til 3 måneders forældreorlov med hver af forældrene, og forældrene har 6 måneders forældreorlov de kan fordele som de finder det bedst for barnet og familien.

§4 Alle forældre har fælles forældremyndighed.

§5 Barnet registreres med bopæl hos begge forældre og samvær 50%/50%, hvis forældrene ikke bor sammen.

§6 Barnets indtægter og udgifter til/fra det offentlige fordeles 50%/50% mellem forældrene.

§7 Flytter en forælder længere væk end 80 km fra barnet, registreres barnet med bopæl hos den anden forælder alene foruden at fraflyttende forælder varetager transport af barnet.

§8 Forældrene kan selv lave anden aftale.

§9 Er der bekymring for barnet af en forælder eller myndighed, behandles sagen af en børnesagkyndig domstol, og der kan inddrages en advokat og/eller certificeret bisidder for barnet.

§10 En domstol kan ved tungtvejende grunde træffe anden afgørelse.

I de fremsatte lovforslag er der kommet fokus på barnets trivsel, men der kan eksempelvis henledes en opmærksomhed på, at et barn eller ungt menneske både kan mistrives hos en bopælsforælder og en samværsforælder. I lovforslaget er fokus fortsat på samvær og trivsel hos samværsforælderen. Men i det nye system er der behov for at anlægge en helhedsbetragtning på, at barnet skal trives hos begge forældre.

Ministeriet kommer ikke til at skabe en succes uden ligeværdighed og et opgør med fortidens familielovgivning. Det som mange nok med rette vil betegne mors monopol på børnene i lighed med fars tidligere monopol på bestyrelseslokalerne. Det handler ikke om hvor mange forældre der

ønsker det ene frem for det andet, men om at alle skal være lige for loven og et behov for at beskytte rollemodellerne baseret på adfærd og kompetencer i stedet for kun køn.

I en verden med åben information er lige muligheder, fælles forældreskab og ansvarlighed fundamentet for et samfund med børn i god trivsel. Det er en international udfordring, men også en udfordring, hvor Danmark og Norden med den rette vilje kan og bør gå forrest.

Et lærende familiesystem

Der skal skabes et lærende familiesystem og et lærende familieretshus og familieret, hvor ledere og medarbejdere finder, erkender og retter fejl, når de sker for det gør de. Det er en grundlæggende forudsætning for succes, og for borgernes tillid og respekt for lovgivningen og systemet.

Er alle borgere ikke lige for loven, håndhæves lovgivningen ikke eller er der tale om diskrimination i lovgivningen eller praksis, som udgangspunkt mistes borgernes tillid og respekt.

Der bør overalt hvor det er muligt sikres statsanerkendt certificering af børnesagkyndige samt efteruddannelse i fælles forældreskab og kvalitetssikring. Sagsbehandlere og ledere som får mange klager skal have supervision og problemerne skal håndteres i stedet for at blive ignoreret.

Der bør efter alle møder og afgørelser udsendes online evalueringer med mulighed for at forældre og børn kan fortælle om deres oplevelser, hvorved der kan dannes mønstre for en åben og moderne lovgivning og praksis med fokus på børnenes trivsel – og gode samt velfunderede politiske justeringer.

Foreningen Far foreslår, at et lærende familiesystem bl.a. kan skabes ved et Familieretssystem, som er forankret i en forskningsbaseret faglighed og ledelse. Alle beslutninger i Familieretshuset skal have afsæt i en faktuel, moderne og anerkendt forskningsmæssig begrundelse for at understøtte, hvad som er bedst for et barn.

Der skal fra ledelse til medarbejder være en synlig forskningsmæssig forståelse i hver afgørelse og handling for barnet og dets forældre. Dermed kan den lærende organisation, som er forankret i moderne forskningsbaseret viden og ledelse tilpasses overtid og de behov som efterspørges i det moderne samfund. Oplysning og viden kan ske på samme måder som det stilles til rådighed indenfor sundhedsvæsenet.

Succesfaktorer

Det vil være helt afgørende at følge fremdriften i implementeringen. Det har siden seneste lovændring i 2012 ikke været muligt for Foreningen Far at modtage relevant statistik for at følge børns trivsel i det fælles forældreskab. Mange undersøgelser herunder trivselsmålinger sendes til stadighed kun til den ene forælder pga. digital post problemet, og der mangler ensretning baseret på saglig forskning i børns sundhed i forhold til individuel sagsbehandling.

Det må ligeledes anses som afgørende for succes i den nye familieret og henholdsvis grøn, gul og rød visitering, at der skabes en fornuftig og rimelig kønsfordeling af mænd og kvinder i forhold til ledere og medarbejdere.

Statsforvaltningen har ligget på oplyste tal mellem 87% og 93% kvindelige medarbejdere siden 2012 og det har betydning for den interne kultur. Det har betydning for børn og forældres oplevelser, mønstre og erfaringerne.

I forhold til administrationen af Forældreansvarsloven i Familieretshuset, Familieretten og Kommunerne er det i det nye system vigtigt, at love og regler administreres på den rigtige måde. Det betyder, at konkrete afgørelser skal have det indhold, som lovgiverne har tænkt sig, og at sagerne behandles ens, så også de delte familier oplever, at der er lighed for loven og retssikkerhed.

Vigtig er det også, at der i Familieretshusets og Familierettens afgørelser har en høj grad af forudsigelighed; forældrene skal kunne gennemskue og kende den administrative praksis eller nemt kunne søge viden om denne, så administrative afgørelser ikke kommer eller burde komme bag på den delte familie.

Endvidere er det vigtigt, at afgørelser ledsages af en god begrundelse, som er forståelig for den delte familie, og såvel Familieretshuset, Familieretten og kommunerne skal som myndigheder på eget initiativ, og samtidig med at en afgørelse kommer til den delte families kendskab, oplyse om den delte families klagemuligheder. Med Inspiration i kronik fra den 16. december 2013 om Departementschefens rolle i skattesagen af Jørgen Rosted, tidligere departementschef i Centraladministrationen.

Konceptet for børnesamtaler skal igennem en offentlig og reelt uvildig evaluering, hvor lægmand skal inviteres til at komme med evalueringsinput fra den virkelige verden. Børn der bliver syge af at deltage i børnesamtaler, udvikler angst eller får senfølger, som følge af oplevelserne med børnesamtaler, skal tilbydes konkret hjælp og ikke bare ignoreres.

De færreste børn er stærke nok til at sige fra over for mor, mors kvindelige bisidder, den kvindelige sagsbehandler, den kvindelige advokat samtidig med at barnet ofte opholder sig hos mor før samtalerne, og der er tale om en historisk mor baseret lovgivning. Det er stærkt problematisk uden at lovforslaget eller mor og barn organisationer som f.eks. børns vilkår omtaler og håndtere denne alvorlige problemstilling for børns trivsel og sundhed gennem hele livet. Der rejses alvorlig kritik.

I lovtæksten skrives der "tilbud om professionelle bisiddere". Men ingen kan definere, hvad en professionel bisidder er og ofte er der tale om en ensidig kønsfordeling. Stil hellere nogle konkrete retningslinjer og krav op for, hvad det kræver af en voksen person at være bisidder i det nye system.

Generelle problemstillinger

Definitioner

Det er bemærkelsesværdigt at der i lovforslaget mangler definitioner, hvilket er bekymrende i forhold til kvaliteten af sagsbehandlingen for børn og forældre.

Der mangler i lovforslaget så vidt vi kan vurdere definitioner og konkretisering af hvilke oplysninger der skal indhentes (kommunalbestyrelsen, social historik, strafferetligt, økonomisk fra nuværende eller flere kommuner). Der mangler definitioner i forhold til vold mod mænd og kvinder samt forskelle og ligheder samt hvad der eksempelvis er en kompleks sag og hvilke krav der er til kompetencerne hos medarbejdere.

Det kan være et markant advarselstegn i forhold til knopskydning og forældet lovgivning samt diskrimination og manglende kvalitet, såfremt der ikke defineres væsentlige undersøgelsesspørgsmål som grundlag for fremtidig kvalitetssikring.

Ligeværdig informering

Det er over for Foreningen Far bekræftet af cpr. at data mangler for digital post om børn til begge forældre. Der kan ikke i Danmark laves en samlet liste over forældremyndighed og orienteringsretten for børn under 18 år på grund af dette problem. Der må bruges manuelle og omkostningstunge arbejdsprocesser, hvor der sker menneskelige fejl.

Det fremgår i svar til Foreningen Far fra ministeriet jf. bilag at der ikke gøres yderligere for at bringe dette forhold i orden selvom der i lovforslaget ligges op til udvidet brug af digitale ydelser herunder forældres brug af digitale kurser, online registrering og frivillige tilvalg med eller uden ægteskabelige registreringer.

Brugen af digitale ydelser kombineret med bevidsthed om manglende data og valide data for alle forældre med børn under 18 år vil være direkte og/eller indirekte diskrimination, da tilbuddet ikke sendes til begge forældre på samme tid, med samme metode og måske aldrig når frem til begge forældre. Det vil være specielt 1.1 mio. børns fædre som bliver kan blive ramt.

Ministeriet må få styr på den digitale post om børn til begge forældre. Det kan ikke bortforklares længere. Det er Foreningen Far klare opfattelse at det væsentligste problem er at ingen ønsker at erkende det reelle problem med datamangel og kønsdiskrimination samt at påtage sig ansvaret. Det er ikke acceptabelt for danske børn og forældre.

Ligeværdig bopæl

Det er positivt at der indføres "delt" ligeværdig bopæl for børn hos begge forældre, da det er et af de helt store konfliktområder ved fælles forældreskab. Det fremgår dog af ministeriets afklarende spørgsmål til Foreningen Far jfr. bilag, at delt bopæl alene indføres ved enighed mellem forældrene og de første 3 måneder efter samlivets ophør. Domstolene kan ikke træffe afgørelse om delt bopæl.

Da både forskningen og virkeligheden i dag viser at det bedste for barnet i mange tilfælde er fælles forældreskab dvs. delt bopæl om der er enighed eller uenighed er det essentielt for at forebygge familiekonflikter og sikre børnenes trivsel at en domstol ligeledes kan træffe afgørelse om delt bopæl.

Foreningen Far anbefaler at lovforslaget sikre at domstolene ligeledes har mulighed for at bestemme delt bopæl, hvis det er bedste for barnet. Det vil som vi ser det ikke være tilladt ikke at kunne give forældre delt bopæl ved en domstol baseret på forskningen i børns sundhed og menneskeretten.

Ligeværdig børnecheck

Der er ikke på nuværende tidspunkt medtaget deling af børnechecken, hvorfor der bestemt er risiko for at det ikke indføres. Der er lige nu tale om at udenlandske arbejdere fra Polen og andre lande med børn der bor i hjemlandet modtager børnecheck, mens danske fædre i f.eks. 7/7 ordninger som forsørger deres børn og mere til ingenting modtager selv ved markant behov.

Børnechecken bør tildeles børn der har ophold i Danmark og ligeværdigt til forældrene som udgangspunkt med mulighed for at der i specielle tilfælde kan træffes anden afgørelse. Der har historisk været ensidigt fokus på den enlige mor som har brug for velfærdsydelse, men det er lige så vigtigt for børnene at have fokus på at begge forældre kan have behovet og at den forælder der modtager velfærdsydelse til børnene ikke altid bruger dem på børnene eller herved undlader at arbejde og komme i arbejde.

Der må og skal som være fokus på de mange børn som oplever bedre sundhed ved at forældrene på fornuftig vis har et arbejde og

Hertil kommer fokus på de mange danske fædre som betaler meget mere end de skal, fordi barnet reelt ikke ser de velfærdsydelse som går ensidigt til bopælsforælderen.

Ligeværdig barsel

Barsel til begge forældre er indført i resten af Norden og EU vil fastlægge 2-4 måneders øremærket barsel til begge forældre. Foreningen Far anser barsel for barnet med begge forældre som en af de bedste investeringer vi kan lave i børns trivsel og sundhed i livet. Børnene oplever mere kærlighed og bedre tilknytning til begge forældre fra livets start. Forældreansvarsloven nævner imidlertid intet om barsel til begge forældre såfremt forældrene ikke bor sammen eller oplever samlivsophør før barnet fylder 9 år, hvilket i dag er normalt.

Det kan i dag tage op imod 2½ år at få Statsforvaltningen til at anerkende en fars ønske om at få mulighed for at afholde forældreorlov. I det nye familieretssystem skal der laves fast track til orlovssager, så der hurtigt kan fastsættes konkret og midlertidigt samvær til afholdelse af forældreorlov f.eks. i dagtimerne, hvor barnet alligevel afleveres i institution, og hvor mor går på arbejde. Fædre der ikke lever sammen med moderen skal på lige fod med andre familieformer kunne tage 3 måneders forældreorlov i sammenhæng eller opdelt i 2 eller 3 blokke inden barnet fylder 9 år, og uden familieretssystemet kræver, at dette skal ske uge for uge, og ikke i sammenhængende uger.

Barnets navn

I forbindelse med det konkrete lovforslag bør det sikres at barnet får far og mors efternavn, såfremt der ikke er enighed. Det er i dag muligt for mor at trække en familiesag ud, således at barnet kun får mors efternavn jfr. *navnelovens* § 1, stk. 2

----- **Bekendtgørelse af navneloven**-----

§ 1. De eller den, der har forældremyndigheden over et barn, skal senest 6 måneder efter barnets fødsel vælge et efternavn, som barnet er berettiget til efter §§ 2-4 eller 6-8.

Stk. 2. **Sker navngivning ikke inden den i stk. 1 nævnte frist, får barnet moderens efternavn.** Dette gælder dog ikke, hvis moderens efternavn er taget i medfør af § 7, stk. 1, nr. 1 eller 2. I dette tilfælde får barnet afhængigt af sit køn moderens fornavn med tilføjelsen -søn eller -datter, jf. § 7, stk. 1, nr. 1.

Livsvarig anerkendelse af biologisk forældreskab

Alle børn har en menneskeret i henhold til FN børnekonventionen artikel 7 til at kende og blive passet af sine forældre, hvorfor Foreningen Far vurderer at anonym sæddonation er en ulovlig dansk praksis og et brud på barnets menneskeret. Børn der er født med anonym sæddonation, som ønsker at kende deres biologiske ophav kan vinde sådanne sager ved en menneskeretsdomstol i fremtiden.

Fri proces for begge forældre

Det vil være afgørende i forhold til misbrug, at begge forældre modtager fri proces i børnesager, såfremt den ene forælder modtager dette. Det er velkendt, at forældre og advokater bevidst misbruger reglerne om fri proces og undlader at oplyse økonomiske ressourcer, planlægger ikke at arbejde eller misbruger reglerne til at trække familiesager ud, skalerer sagerne eller forsøge at opnå bedre vilkår med børn i midten.

Det er samtidig i dag kun bopælsforælderen som kan opnå forhøjelse i henhold til reglerne om fri proces selvom forældrene har 7/7 ordninger eller samværsforælderen har størst behov for fri proces. Det er ganske enkelt ikke lovligt, men klokkeklar diskrimination af børn og forældre, som hverken kan eller skal undskyldes længere.

Bisidning til børn

Foreningen Far har bestemt respekt for flere af de aktiviteter børns vilkår udfører, men det er bemærkelsesværdigt, ensidigt og særdeles kritisabelt at børns vilkår, som den eneste NGO organisation, nævnes i lovforslaget og det sker ikke mindre end 7 gange. Børns vilkår er en privat interesseorganisation, som historisk har erfaring og viden om børn og mødre. Det er ofte den erfaring, viden og kultur, som opleves at præge organisationen og dens udtalte holdninger og perspektiver i modstrid med mange børns trivsel og sunde opvækst gennem hele livet.

Alvoren ved bisidningerne til børn som børns vilkår har kommerciel interesse i at udføre og indføre er, at børn eksempelvis ikke ved hvilken betydning deres udtalelser har 10, 20, 30 år længere fremme i livet. Det er i dag kun bopælsforældre, der kan beslutte en børnebisidder og

forældrefremmedgørelse er udbredt på børneområdet uden at børns vilkår har håndteret disse væsentlige perspektiver.

De færreste børn er stærke nok til at sige fra over for det som i praksis er mor, mors kvindelige bisidder, den kvindelige sagsbehandler, den kvindelige advokat samtidig med at barnet opholder sig hos mor, og der er tale om en historisk mor baseret lovgivning. Det er stærkt problematisk.

Statsforvaltningen alene oplyser de afholder ca. 2200 børnesamtaler om året og det fremgår ved aktindsigt, at man har juridisk forpligtet sig, som offentlig myndighed for børn, til at markedsføre børns vilkår i projekter med betalte konsulenter, der har egne firmaer samtidig med ansættelse eller tidligere ansættelse i Statsforvaltningen.

Foreningen Far modtager mange meldinger om børnebisidning, og det er ganske sikkert specielt fædrene, der skal være opmærksomme på, hvad der foregår, og hvordan det foregår - for der er et klart mønster som dokumenterer at gode fædre nemt kan ryge mere eller mindre ude af børnenes liv - og de kommer sjældent tilbage. Foreningen Far har anbefalet ombudsmanden at kigge nærmere på området.

Ved "Udvalgets betænkning "Barnets Perspektiv" udsendt den 30. maj 2006 besluttede tre personer af det 15 medlemmers store udvalg at fremføre deres egen mindretalsudtalelse i medierne, henholdsvis fra Mødrehjælpen, Børns Vilkår og SFI som var og stadig må anses for at være tæt forbundet. De tre erklærer sig som modstandere af fælles forældremyndighed ved domstolene og imod afgørelser om deleordninger (såkaldte 7/7 ordninger).

Foreningen Far indgav høringssvar i januar 2007 med anbefaling om fælles forældremyndighed og muligheden for deleordninger ved domstolene for kærlighed, omsorg og tryghed for barnet hos begge forældre. Det har siden vist sig i virkeligheden og forskningen at børn i deleordninger og 7/7 ordninger er de børn samlet set som har markant mindst stress i forhold til børn som bor mest hos en forælder eller hos enlige forældre. Det dokumenteres af forskningen i en række lande, herunder bl.a. sundhedsforskningen fra 200.000 børn i Sverige mellem 12-15 år.

I § 450 c. kan Børns Vilkår og andre private interesseorganisationer få adgang til en hel sag – uden at der stilles krav til personen om fx tavshedspligt efter Forvaltningsloven eller Persondataforordningen. Det kan være meget problematisk. Via adgang til sagerne i forhold til bisidderordninger og systematisk dokumentering fra samtaler hos børnetelefonen levere Børns vilkår parts information til VIVE – tidligere SFI. Det kommer der såkaldt "forskning" ud af, som er tilvejebragt på grundlag af tvivlsomt materiale.

Børns vilkår er tidligere citeret for, hvordan de dokumenterer alle sagsforløb, hvor de leverer bisiddere i Statsforvaltningen. Samtidig orienteres forældrene ikke om, at dette sker.

§ 450 c. *Familieretten kan i særlige tilfælde udpege en person til at bistå barnet under behandlingen af en sag om forældremyndighed, barnets bopæl og samvær. Den, der udpeges, har adgang til sagens akter og mulighed for at være til stede under retsmøder og under samtaler efter §§ 450 og 450 b.*

Kilde: "Forslag til Lov om ændring af forældreansvarsloven, lov om ægteskabs indgåelse og opløsning og forskellige andre love (Ændringer som følge af lov om Familieretshuset og skærpet fokus på beskyttelsen af barnet i sager efter forældreansvars loven)", side 19.

I forhold til børnesamtaler og bisidning for børn tåler ikke alle børn at deltage i børnesamtaler i forbindelse med forældrenes uenighed om barnets samvær. Nogle børn bliver syge i flere dage efter deltagelse i disse samtaler, andre børn udvikler angst, angst som barnet efterfølgende går rundt med ubehandlet. Det er helt urimeligt at behandle børn sådan.

Børn på 10-11 år tages ikke ind til politiforhør, med mindre der er sket en meget alvorlig hændelse, og mor og fars uenighed er ikke altid en alvorlig hændelse. Børn på 10-11 år skal skånes for disse forhør i børnesamtalerne, hvor de uden at kende konsekvenserne i værste fald citeres for ting, der aldrig er sket, eller barnet oplever, at det tvinges til at lyve om ting, der aldrig har fundet sted for at slippe ud af det konfliktfelt, som børnesamtalen grundlæggende er udtryk for.

Forældrefremmedgørelse

WHO vil i den nye internationale klassifikation over sygdomme (ICD-11) indekserer forældrefremmedgørelse "Parental Alienation" som en sygdom. Den nye klassifikation vil blive præsenteret ved WHO generalforsamlingen i maj 2019 og vil formelt have effekt fra 1. januar 2022. WHO har allerede nu præsenteret ICD-11, således at der kan ske planlægning, anvendelse, oversættelser og uddannelse af professionelle over hele verden.

Forældrefremmedgørelse betegnes internationalt som "Parental Alienation" og indekseres under "QE52.0 Caregiver-child relationship problem" med beskrivelsen "Substantial and sustained dissatisfaction within a caregiver-child relationship associated with significant disturbance in functioning".

Foreningen Far anbefaler i forbindelse med den kommende lovreform, at politikere, ministerier, styrelser og uddannelsesinstitutioner sikre at forældrefremmedgørelse betragtes som en sygdom og/eller som vold mod børn og forældre, når det foregår med beskyttelse af børnene mod sådanne udøvende forældre. Belønner vi forkert adfærd opnår vi forkert adfærd. Det ved alle gode ledere og forældre. Forældrefremmedgørelse må ikke længere tillades at blive udøvet mod børn og forældre.

Det har historisk med henvisning til vejledning om samvær paragraf 14.1.1.2 været praksis af ministeriet at man belønnede en sådan adfærd med ind skrivelse af at skyldsspørgsmålet ikke var afgørende ved højt konfliktniveau. En direkte skadelig praksis for børn såvel som samfundet.

Sammen med anerkendelsen af årtiers kønsdiskriminationen mod børn og fædre forventes det, at balancen og statistikken i forhold til fædre og mødre, hvad angår sundhed, sygdomme, vold og opfattelsen af social arv for børn vil blive radikalt forandret. Det er helt afgørende at den nye lovgivning tager højde for sådan social negativ arv og beskytter børnene ligeværdigt hos fædre og mødre.

WHO pressemeddelelse

[http://www.who.int/news-room/detail/18-06-2018-who-releases-new-international-classification-of-diseases-\(icd-11\)](http://www.who.int/news-room/detail/18-06-2018-who-releases-new-international-classification-of-diseases-(icd-11))

ICD-11 International Classification of diseases

<https://icd.who.int/browse11/l-m/en#/http://id.who.int/icd/entity/547677013>

Misbrug af §5, §6 og §7

Det helt afgørende for succes vil være at belønne god forældreadfærd i stedet for det modsatte. Belønner man forket adfærd opnår man forkert adfærd og en negativ spiral som det er set historisk. Det er derfor helt afgørende at kortlægge og sikre at forventede misbrug af §5, §6 og § 7 samt at forhindre den diskrimination som ofte er udgangspunktet i lovgivningen og dermed behandlingen af familiesagerne.

Hvis udgangspunktet er diskrimination vil det i henhold til almen risikoledeelse ikke være muligt senere at rette fejlene, som ofte forplantes. Det bør tydeliggøres hvilket misbrug og hvilke sanktionsmuligheder, der er i forhold til §5, §6 og § 7, da både forældre og advokaterne hurtigt vil misbruge bl.a. diskriminationen som det sker i dag, hvorved familiekonflikterne eskalerer.

Konfliktnedtrappende sagsbehandling der fremmer barnets bedste og trivsel

I en revideret vejledning til behandling af samværsager efter Forældreansvarsloven ønskes udviklet et katalog i konfliktnedtrappende sagsbehandling, som Familieretshuset løbende opdatere en gang om året i dialog med dets interessent kreds. Fokus skal være på konfliktnedtrappende sagsbehandling der fremmer barnets bedste og trivsel, jf. §1 i Forældreansvarsloven. Eksempler på tiltag kan være:

- Skabe forståelse for barnets situation hos begge forældre
- Gennemføre børnesamtaler, som ikke er forældrefremmedgørende i sig selv
- Tilbyd altid mediation og konfliktmægling, når der er uenighed om samvær.
- Hav fokus på det, som der er uenighed om, og ikke det som der er enighed om
- Inddrag ikke barnet i forældrenes uenighed, det skaber forældre fremmedgørelse
- Tilbyd børnesagkyndig rådgivning og konfliktmægling før afholdelse af tværfaglige møder.
- Støt forældrene i at løse uenigheder selv, og hold barnet ude af forældreuenigheder
- Lad være med at udforme samværsaftaler, der ikke lader sig gøre i praksis, fx fordi barnet skal overdrages fra en bopælsforælder, der modsætter sig samværet
- Ansvarliggør ikke børn ned til 10-12 årsalderen for dets samværsordning
- Lær uenige forældre "positiv tænkning"

Konfliktnedtrappende tiltag der fremmer barnets bedste og trivsel

Nedenstående tiltag skal skrives ind i Forældreansvarsloven, så barnets bedste og trivsel fremmes i praksis i lovgivningen. Tiltag der fremmer barnets bedste og trivsel:

- Ligeværdig ferie som udgangspunkt for forældrene medmindre andet er aftalt mellem forældrene eller der er tungtvejende grund som taler imod
- Praksis skal således være at julen/nytåret, efterårs- og vinterferien, påsken og pinse og sommerferie skal være, at disse efter anmodning deles lige
- Varsling af hovedferie og regulering af bopælsforælders afholdelse af hovedferie
- Varsling af hovedferie skal ske inden 1. april så Ferieloven kan overholdes
- Familieretshuset skal kunne regulere, hvor meget ferie begge forældre kan afholde med barnet dels alder taget i betragtning
- Hele samværet skal ikke kunne aflyses som følge af bopælsforælders delvise ferieafholdelse
- Samvær med mindre børn skal øges så der skabes tilknytning

- Begge forældre skal deltage i barnets transport i forbindelse med samvær, og kan forældrene ikke blive enige hurtigt herom, så skal Familieretshuset kunne skrive ind i samværsaftale, hvordan transport skal finde sted.
- I afgørelser om samvær skal der tages hensyn til transport i myldretider og reel transportafstand
- Små børn skal kunne afholde barsel og forældreorlov med begge sine forældre, også selv om forældrene ikke længere bor sammen
- Medarbejdere i Familieretshuset skal efteruddannes i at spotte efterfødselsreaktioner
- Barnets sygesikringsbevis (blå og gule) skal altid følge barnet, skrives ind i loven ved bestemmelse om barnets pas

Belønning af god adfærd og sanktionsmuligheder

Belønner man forkert adfærd, opnår man forkert adfærd og en negativ spiral. Det ved alle gode ledere og forældre. Der bør indføres skærpede sanktionsmuligheder og støtte i høj konfliktsager for at sende et klart og markant signal om børns trivsel og sundhed samt god forældreadfærd.

Udgangspunktet er samarbejde mellem forældrene omkring barnet for at finde en mindelig løsning til barnets bedste og der er bestemt potentiale for at løse mange både grønne, gule og røde familiekonflikter med simple belønningsstrukturer, ligestilling og sanktionsmuligheder, som sender et klart signal til forældre og familieadvokaterne om at forkert adfærd, misbrug af offentlige ressourcer og usandheder ikke vil blive accepteret i forhold til børns trivsel og sundhed i livet.

I familieretten skal der være konsekvens ved åbenlyst misbrug af familiesystemet og kunne stilles tvangsmodeller ind over for adgang til barnet (bopæl, samvær, forældremyndighed mv.) for den manglende samarbejdende part af forældrene. Dermed sikres samarbejdet og forældre vil kunne selvverkende den skadelig opførelse ved det manglende samarbejde på barnet.

Eksempler på manglende samarbejder:

- Chikaneopførelser i form af usande påstande om den modsatte forælder,
- Chikaneopførelse i form af usaglige begrundelser om den modsatte forælder,
- Chikaneopførelse ved negativ voksenpåvirkning af barnet om den modsatte forælder,
- Manglende støtte af barnet i relationer til den modsatte forælder,
- Manglende interesse for at medvirke til at løse barnets problematikker,
- Manglende interesse for selv at indgå i dialog og behandling om egne problematikker for at hjælpe barnet,
- Manglende accept af at tage mod tilbud stillet af Familieretshuset,
- Manglende interesse for at høre barnets behov fremfor egne behov,

Man kan forestille sig forskellige typer af sanktionsmuligheder for at opnå en positiv spiral:

- Mild / streng indskrænkning af kontakt med barnet,
- Økonomiske sanktioner
- Krav om deltagelse i forældrekursus
- Krav om deltagelse i samtaler med børnesagkyndig
- Total afskæring af samvær med barnet
- Overførsel af forældremyndighed

- Strafferetlig indgriben ved falske påstande og beskyldninger om barnet eller modparten af forælder og advokater

Der bør tilbydes støtte og tilbud om psykolog til familie og barn, hvis strenge sanktionsmuligheder træder i karakter, og der kan være tale om pålagt deltagelse i kursus ved mildere sanktioner.

Kommunal koordination

Der skal indhentes informationer mellem de respektive interessenter/aktører for at hjælpe barnet, men det er ikke tilstrækkelig med henstillinger om, at der kan samordnes informationer mellem aktører eks. Familieretshuset og en kommune. Det skal være et krav for at kunne hjælpe barnet optimalt og for at undgå fejl ved en støtte og hjælp.

Kommunerne skal ikke kunne fri stå sig fra pligten til at hjælpe et barn og andre ved en henvendelse til Familieretshuset ud fra en procesmæssig begrundelse om, at der ikke er modtaget en henstilling om en henvendelse vedr. en sag om et barn og dets relationer.

Det skal ske for at forankre tilbud, støtte og hjælp fra Familieretshuset som værende fremadrettet og blivende for barnet og dets forældre. Tilbud skal være bedre end de nuværende som er for forskellige og ikke standardiserede kommunerne imellem og ej heller institutionaliseret. Der skal ikke kun være en hensigtserklæring om en mulighed for møde mhp. at koordinere og have orienterings- og handlepligt om samarbejdet mellem kommune og Familieretshuset. Det skal være en pligt for at opfylde kravet om hvad er bedst for barnet.

Situationen er ellers at informationer og handlinger til gavn for barnet, som skal støttes og hjælpes, ikke vil have effekt. Den helhedsorienterede løsning vil ikke kunne opnås optimalt.

For at forebygge misbrug af kommunernes initiativret bør det vurderes på hvilke præmisser opstilles initiativretten for en anmeldelse fra Kommunalbestyrelsen og af hvem i kommunalbestyrelsen. Er der tale om, at initiativretten kan overgå til andre end kommunalbestyrelsen. Der bør ske sikring af misbrug af indberetninger fra medborgere, hvis de er falske.

Der skal være veluddannede kommunale kontaktpersoner i kommunerne, således at falske anmeldelser og påstande ikke videreføres helt eller delvist. Det modsatte er der mange eksempler på under det nuværende system i Statsforvaltningen.

Fejl i en anmeldelse kræver, at der gives undskyldning og rettelse til den uberettigede, idet vedkommende skal og kan blive udsat for indgreb af personlige frihedsrettigheder, samvær med barnet, nærmiljøet og andre nært liggende forhold omkring sager. Forældelsesfristen skal ophæves ved falske anklager og misinformation i børnesager og de falske sager skal forfølges så det standses. Der findes ingen undskyldning for at lyve om børn eller at se igennem fingre med klare usandheder.

I arbejdsdelingen mellem kommune(r) og Familieretshuset, hvem har den afgørende stemme? Hvorledes sikres samarbejdet mellem alle instanser, som skal understøtte barnet og forældrene, der har behov for hjælp og støtte.

Handicap

Foreningen Far har i årevis gjort opmærksom på, at der er et klart mønster som viser at handicappede og eksempelvis ordblinde får mindre samvær med børnene, og at det ofte skyldes det skriftlig tunge system og en manglende mulighed for specielt fædre til at komme til orde og gøre opmærksom på forhold som ikke er bedst for barnet pga. kønsdiskrimination i lovgivningen og praksis.

Der bør i det nye Familieretshuset og Familieret være en speciel strategi og opfølgning på forældre som har svært ved at klare det tunge skriftlige proces bl.a. ved ordblindhed og ydes ekstraordinær støtte samt efteruddannelse af ledere og medarbejdere.

Voldtægt af mænd

Det at blive udsat for en voldtægt er en meget voldsom oplevelse, hvor alle ofre skal beskyttes om det er mænd eller kvinder. Foreningen Far oplever mennesker der i høj grad føler sig voldtaget - med fornuftig og saglig grund, når det sker planlagt, bevidst og bevist. Foreningen Far vil på dette meget følsomme område anbefale at det overvejes at opfattelsen af ordet voldtægt udvides, så ordet ikke i sig selv er direkte eller indirekte kønsdiskriminerende.

Den slags sker desværre for forældre, men vi mener ikke en juridisk abort er vejen frem, da det er barnets menneskeret at kende og blive passet af sine forældre og juridisk abort vil åbne op for mange andre tilfælde, herunder manglende ansvarlighed, pression og fortrydelse problemstillinger. Foruden at det biologiske forældreskab er følelsesmæssigt livsvarigt.

Det kan have meget store konsekvenser, hvis en kvinde planlagt og bevidst laver barn på en mand uden samtykke.

De situationer vi oplever er eksempelvis:

- Kvinden der ønsker sig et barn, men ikke kan li' at fortælle familie, venner og kollegaer, at det er sket på en klinik og barnet ikke har en far
- Kvinden der selv vil vælge udseende og personlighed for barnet
- Kvinden der kommer fra udlandet, som skal have et hurtigt barn for at blive i landet
- Kvinden der ønsker at beholde manden f.eks. de unge fædre
- Kvinden eller to kvinder som er lesbisk(e) og som vil have et barn
- Kvinden der i ægteskabet har aftalt med manden at de ikke skal have flere børn, men som bryder aftalen

Vi hører om disse eksempler af mange veje f.eks.

- Kvinden der fortæller direkte eller indirekte det er sket i forbindelse med en børne sag.
- Kvindens veninder der har fået det ad vide, som er meget vrede over det er sket og spørger hvad de skal gøre.
- Kvinden der er optaget på video og lyd, som fortæller det - De mange der kender nogen der har gjort det!
- De mange der kender nogen der har gjort det!

Voldtægtsbegrebet stammer fra før 1900-tallet i sin grundessen og bør omfatte kvinder, som i grove, bevidste og beviste tilfælde ved en domstol, planlagt laver barn på en mand uden samtykke.

Der er ikke her tale om et angreb mod kvinder eller en tilsidesættelse af ofre for voldtægt i dag, som kritikken kan lyde, men en gengivelse af de oplevelser, som en overset gruppe af mænd reelt har med meget stor betydning for børn og fædre i livet. Et forhold som skal og bør forebygges og tages alvorligt, når det sker planlagt, bevidst og bevist ved en domstol under normal retslig bevisbyrde, som vil sikre de mest klare tilfælde.

Specifikke paragrafer

Der henvises for alle lovforslag og ændringer til Foreningen Fars ligestillingskatalog 2017 for børn og fædre. Der findes videopræsentation og katalog: <http://foreningenfar.dk/ligestillingskatalog-2017>

Forslag til Lov om Familieretshuset

§1 Det bør præciseres at børn og børns forældre ikke må udsættes for forskelsbehandling, som grundlag for en vurdering af det bedste for barnet i henhold til FN børnekonventionen artikel 2.

§1, Stk. 3. Familieretshuset skal ikke kunne træffe afgørelse, der afbryder kontakt til den ene forældre helt eller i væsentlig grad. Sådanne sager skal altid for Familieretten til retslig prøvelse.

§2. Ligestillingsloven skal medtages da beskyttelse mod forskelsbehandling og retten til at kende og blive passet af forældrene er en menneskeret for børn. Derudover skal barselslovgivningen medtages, således at barnet sikres mulighed for at afholde forældreorlov med begge dets biologiske forældre inden det fylder 9 år.

§3. Det bør præciseres "... men skal behandle alle børn og forældre ens

§8. Der mangler præcisering af hvilke sager der behandles som §6 og § 7 sager henholdsvis gul og rød

§10. Væsentlige reduktioner af barnets samvær med den ene forælder eller suspension af samvær skal ikke kunne ske på et skriftlig grundlag. Der henvises til rapporten "Ankestyrelsens gennemgang af Hjemviste samværsager december 2014", side 2, hvor styrelsen skriver: *"Statsforvaltningen bør være særlig opmærksom på at få sager om afslag på samvær eller ophævelse af samvær grundigt belyst. Sagerne er ofte komplekse og afgørelserne er meget indgribende for familien. Er et samvær først ophævet, kan det være svært at få det genetableret".*

De mangler definitioner på vold, herunder psykisk vold mod henholdsvis mænd og kvinder, så begge er i fokus.

§11. Hvad er definitionen på "oplysninger om vedkommendes egne forhold"?

§13, stk. 2. Det kan være ødelæggende for en skolehjemrelation, hvis en lærer på en skole begynder at udtale sig om et barns personlige og familiemæssige forhold, særligt hvis kontakten til forældrene er asymmetrisk. Dermed kan disse udtalelser skade barnet mere end de gavner. Der skal derfor være klare regler for, hvad en kommune og andre kan udtale sig om, også i forhold til Persondataforordningen.

§15 stk. 2. Der bør være delt bopæl for barnet automatisk medmindre der er tungtvejende grunde som taler imod med beslutning om delt eller ikke delt bopæl ved familieretten. Dette for at undgå familiekonflikter og fordi det er den hverdag barnet har i praksis og som kan have fordele.

§15,9. Hvad er årsagen til at der er tale om en 4 ugers frist ved midlertidig forældremyndighed, men 3 ugers frist for kontaktbevarende samvær.

§16-21. Kønsfordelingen i ansættelserne vil være afgørende og bør følges for børneenheden for at sikre børnenes trivsel og ligestilling. Specielt fokus bør være på, hvorvidt børn har mulighed for at vurdere, hvad der er bedst på kort og langt sigt samt i hvilket omfang forældrefremmedgørelse ligger til grund for barnets oplysninger.

§19, stk. 4. En bisidder for et barn, skal kunne fremvise en ren straffeattest og børneattest. Private bisidder organisationer skal være certificeret og have en ligestillet kønsfordeling, da det ellers kan skade barnet, og det skal vurderes, hvordan der sikres notatpligt, statistik og aktindsigt hos private og eksterne parter.

§22-23. Digital post til begge forældre er ikke altid tilføjet for alle børn under 18 år og det må sikres ved brug af digital adgang og tilbud i forbindelse med børnene.

§28. Inden en §6-sag indbringes for Familieretten skal parterne have deltaget i professional konfliktmægling medmindre der er tale om absolut hastesager og en evt. delt bopæl skal fortsætte med 7/7 som udgangspunkt medmindre der er tungt vejene grund til andet Når parterne ikke en løsning, skal det noteres på sagen, hvad parterne blev enig om, hvad de ikke blev enige om, og om en eller begge parter viste modvilje mod at finde en løsning.

§29, stk. 3. En børnesagkyndig undersøgelse foretaget af en statsautoriseret børnepsykolog skal altid laves i en §7-sag, og begge forældres forhold og familier skal undersøges ligestillet.

Overskrift "Behandling af en § 7-sag, herunder indbringelse af sagen for Familieretten". Opmærksomheden henledes på, at proces kan virke konflikt optrappende, og dermed ikke sætte barnets bedste og barnets ret til trivsel og beskyttelse i første række, jf. §1.

§34. Det er helt afgørende for forebyggelse af chikane, ligestillingen og barnets trivsel at begge forældre modtager fri proces hvis den ene forælder er berettiget hertil. Fri proces bruges markant til at skalere og trække sager i langdrag af advokater og forældre. Ved forhøjelse skal begge forældre have samme rettigheder og det må ikke som i dag være således at kun den ene forælder modtager en forhøjelse baseret på barnets bopæl.

§35. Det må antages, at et barn og samværsforælder mister kontakten, hvis der ikke gives samværsforælder fri proces. Igen opmærksomhed på "Ankestyrelsens gennemgang af Hjemviste samværsager december 2014", side 2. "Er et samvær først ophævet, kan det være svært at få det genetableret".

§49. Der må stilles krav om konkret statistik i denne rapport. Fx i forhold til køn, sagstyper og afgørelser. Herunder hvor mange børn får hvert år suspenderet sit samvær med en forælder, hvor mange børn får hvert år reduceret sit samvær med en forælder, hvor mange børn deltager i børnesamtale om året, hvor mange børn deltager i mere end en børnesamtale på 7 måneder, hvor mange børn blev tilbageholdt fra samvær mere end 3 gange på et år, osv.

Bemærkninger til lovforslaget

Side 19

Forældrene skal fortsat henvende sig flere steder. Hvis en forælder vil lave samværschikane og tilbageholde et barn fra samvær med henvisning til, at barnet enten ikke ønsker samvær eller barnet har angst på grund af forældrefremmedgørelse, så skal man stadig henvende sig i kommunen for at få hjælp til håndtering af barnets angst. Kommune kan så fortsat henvise tilbage til Familieretshuset, og dermed bliver barnet katebold i mellem to systemer.

3. sidste afsnit. Det er helt centralt, at begrebet "Forældrefremmedgørelse" her nævnes, da barnet ikke beskyttes ved ophold hos en forælder, der udsætter barnet for vedvarende og kontinuerlig fremmedgørelse af barnet over for den anden forælder. Det ses ikke af lovbemærkningerne, at dette sker i det nye system. Dermed er en væsentlig kilde til samværschikane ikke lukket.

Side 24

3. afsnit under 3.2.1.2, Dette er IKKE korrekt. Statsforvaltningen tilbyder ikke altid parterne børnesagkyndig rådgivning eller konfliktmægling, ej heller selvom en af parterne udtrykkeligt og vedvarende anmoder om dette. I et nyt system skal der ikke kunne spekuleres i at undlade at deltage i børnesagkyndig rådgivning eller konfliktmægling.

Side 26

2. afsnit: "Systemet skal tilpasse sig familiens behov, herunder også børnenes – og ikke omvendt, og vejen igennem systemet skal være gennemskuelig og forudsigelig for familien". Det er positivt, savnet og nødvendigt. Lad os i fællesskab sikre det sker.

Side 36

3. afsnit: "Det følger videre, at barnet skal tilbydes rådgivning i forbindelse med samtalen, og at forældrene skal orienteres om samtalen karakter og betydning forud for samtalen, medmindre det vurderes at være unødvendigt. ". Det er ikke korrekt, at forældrene i dag informeres om, samtalen karakter og betydning forud for samtalen. Der informeres heller ikke om, at barnet ansvarliggøres for den efterfølgende afgørelse, som følge af barnets udtalelser under børnesamtalen.

Side 37

2. afsnit: Der findes ikke dokumentation for, at bisiddere fra Børns Vilkår er mere professionelle end bisiddere fra andre organisationer eller privatpersoner. Der udbydes i dag uddannelser til bisiddere, som alle med interesse herfor kan tage. En bisidder med baggrund som socialrådgiver, er ikke en bedre bisidder end en bisidder med en anden uddannelsesmæssig baggrund som fx socialpædagog, skolelærer, psykolog med erfaring fra arbejde med børn og unge. Eller for den sags skyld en forælder med egne børn og erfaring fra at arbejde med børn og unge.

Side 40

1. afsnit: Det er i dag kun bopælsforælderen, der kan give tilladelse til, at barnet får en bisidder. Hvordan kan barnets bisidder alene fungere som en tryghedsperson, der kan være en støtte for barnet under samtalen, når kun bopælsforælderen kan rekvirere og give tilladelse?

I dag er det ikke bisidderens opgave at fungere som partsrepræsentant, og Statsforvaltningen skal derfor heller ikke drøfte sagen med bisidderen. Det er i den forbindelse også vigtigt at holde sig for øje, at sager efter forældreansvarsloven er partstvister, hvorfor bisidderens neutralitet i forhold til forældrene er af afgørende betydning. Men hvordan kan bisidder være neutral, når det alene er bopælsforælderen, der kan rekvirere og give tilladelse til brug af denne?

Side 102-112

Man går meget langt for at få kommunalbestyrelsen til at levere personfølsomme oplysninger om familien. Indhentningen af oplysninger kan nemt blive asymmetrisk, som følge af fordelingen af barnets samvær, hvorfor der skal udarbejdes klare retningslinjer for, hvad kommunerne må udlevere af oplysninger, og hvad de ikke må udlevere. Der mangler definitioner for kvalitetssikring.

Forældreansvarsloven

§ 4. bør indeholde en beskyttelse af barnet i forhold til FN børnekonventionen artikel 2 og 3, så det præciseres at børn og børns forældre ikke må forskelsbehandles ved vurdering af hvad der er bedst for barnet, som det sker markant i dag.

Det bedste for barnet misbruges systematisk, som en blankocheck til at træffe manglende forskningsbaserede, ukvalificerede afgørelser og til at bortforklare fejl og mangler i sagsbehandlingen. Det har afgørende betydning for børns sundhed og trivsel i livet.

§17-21. Begrebet bopæl og samværsforældre bør straks afskaffes i familielovgivningen. Det er indført i Danmark stort set ensidigt og må betragtes som ulovlig offentlig forvaltning. Begrebet er i direkte modstrid med den fundamentale menneskeret og beskyttelse af børn og forældre, som skal behandles ens i samme situation i forhold til familieformer, forældre og køn.

§19. Der bør indføres straks samvær ved barsel med henvisning til afsnittet i høringssvaret om ligeværdig barsel for barnet med sine forældre.

§23. Det bør præciseres, at der skal ske informering om barnet til begge forældre på samme tid og med samme metode. Det er ikke tilstrækkeligt, at en forælder skal videregive offentlige digitale skrivelser til anden forælder f.eks. hvis forælderen der modtager skrivelserne er bortrejst på ferie eller arbejde, eller ikke ønsker dette, eller kan det teknisk. Den digital post skal sikres med data i cpr.

§26-29. Der bør indføres 7/7 ordninger for forældre der ikke lever sammen som udgangspunkt, da det er bedst for barnets trivsel og sundhed i henhold til børneforskningen. Dette medmindre forældre i fællesskab beslutter andet eller der er meget tungtvejende grund som taler imod.

Lov om ægteskabs indgåelse og opløsning

§30. Skal perioden på 6 måneder ændres?

§66. Det bør pointeres at "ordre public" er gældende for danske statsborgere i udlandet ved åbenlys urimelighed i familielovgivning og praksis i modstrid med ligestillingen og børns trivsel og sundhed.

§67. Det bør pointeres at "ordre public" er gældende for danske statsborgere i udlandet ved åbenlys urimelighed i familielovgivning og praksis i modstrid med ligestillingen og børns trivsel og sundhed.

Lov om børns forsørgelse

§1. Vi er enige i at ordet "ham" skal udskiftes med forælder i denne og al anden familielovgivning

§. Det skal sikres at der gælder samme lovgivning og regler for begge forældre, herunder familieretshuset og familiedomstolens mulighed for at stille samme krav til begge forældre.

Adoptionsloven

§. Det skal sikres at samme forhold er gældende for mænd og kvinder, herunder medmødre og medfædre hvis Danmark ønsker at anerkende dette.

Lov om opkrævning af underholdsbidrag

§. Loven bør formentlig bortfalde og familieretten alene ved meget tungt vejende grunde kan fastlægge et underholdsbidrag.

§. Det bør præciseres at "ordre public" er gældende for danske statsborgere i udlandet ved åbenlys urimelighed i familielovgivning og praksis i modstrid med ligestillingen og børns trivsel og sundhed.

Børneloven

§. Der bør indføres livsvarig anerkendelse af biologisk forældre, da alle børn har ret til at kende og blive passet af sine forældre i henhold til menneskeretten.

§. Det skal sikres at samme forhold er gældende for mænd og kvinder, herunder medmødre og medfædre hvis Danmark ønsker at anerkende dette.

§. Anonym donation bør afskaffes, da alle børn har ret til at kende og blive passet af sine forældre i henhold til menneskeretten.

§. Der bør indføres forskel mellem biologiske forældre og ikke biologiske forældre i forhold til barnet, da alle børn har ret til at kende og blive passet af sine forældre i henhold til menneskeretten.

Navneloven

I forbindelse med det konkrete lovforslag bør det sikres at barnet får far og mors efternavn, såfremt der ikke er enighed. Det er i dag muligt for mor at trække en familiesag ud, således at barnet kun får mors efternavn jfr. *navnelovens* § 1, stk. 2

----- **Bekendtgørelse af navneloven**-----

§ 1. De eller den, der har forældremyndigheden over et barn, skal senest 6 måneder efter barnets fødsel vælge et efternavn, som barnet er berettiget til efter §§ 2-4 eller 6-8.

Stk. 2. **Sker navngivning ikke inden den i stk. 1 nævnte frist, får barnet moderens efternavn.** Dette gælder dog ikke, hvis moderens efternavn er taget i medfør af § 7, stk. 1, nr. 1 eller 2. I dette tilfælde får barnet afhængigt af sit køn moderens fornavn med tilføjelsen -søn eller -datter, jf. § 7, stk. 1, nr. 1.

Lovene om ægtefællers økonomiske forhold

§. Det bør sikres at der gælder samme lovgivning og regler for begge forældre.

§. Det bør præciseres at "ordre public" er gældende for danske statsborgere.

Lovene om Haagerkonventionen og international forhold

§. Det bør præciseres at "ordre public" er gældende for danske statsborgere, herunder at forældremyndighedssager vedrørende to danske statsborgere skal behandles i Danmark efter danske lov, hvis børn og forældre har haft fast ophold i Danmark ved fødslen eller gennem længere tid.

§. Det bør præciseres at "ordre public" er gældende for danske statsborgere, herunder at forældremyndighedssager vedrørende to danske statsborgere skal behandles i Danmark efter danske lov, hvis børn og forældre har haft fast ophold i Danmark ved fødslen eller gennem længere tid.

Lovene om social service

§. Det bør sikres at alle børn og børns forældre beskyttes mod forskelsbehandling i henhold til FN børnekonventionen artikel 2 og 3 samt at der gælder samme lovgivning og regler for alle børn og begge forældre.

§. Det bør præciseres at børn har ret til at kende og blive passet af sine forældre.

Lov om rettens pleje

I lov om rettens pleje, jf. lovbekendtgørelse nr. 1101 af 22. september 2017, som ændret ved lov nr. 1679 af 26. december 2017, § 2 i lov nr. 1680 af 26. december 2017 og lov nr. 130 af 27. februar 2018, skrives under § 450 c., side 19, at Familieretten i særlige tilfælde kan udpege en person til at bistå barnet under behandlingen af en sag om forældremyndighed, barnets bopæl og samvær. Og at den, der udpeges, har adgang til sagens akter og mulighed for at være til stede under retsmøder og under samtaler efter §§ 450 og 450 b.

Hvordan er denne person underlagt Forvaltningslovens og Persondatalovgivningens regler om tavshedspligt?

Kan omformes til "Bemærkning, denne person skal være underlagt Forvaltningslovens og Persondatalovgivningens regler om tavshedspligt, og må ikke videregive viden fra sagsakter på noget tidspunkt efterfølgende".

I henhold til § 450 c. kan Børns Vilkår og andre private interesseorganisationer få adgang til en hel sag – uden at der stilles krav til personen om fx tavshedspligt efter forvaltningsloven eller Persondatalovgiven. Det kan være meget problematisk. Via adgang til sagerne i forhold til bisidderordninger og systematisk dokumentering fra samtaler hos børnetelefonen leverer Børns vilkår parts information til VIVE – tidligere SFI. Det kommer der såkaldt "forskning" ud af, som er tilvejebragt på grundlag af tvivlsomt materiale.

Børns Vilkår er tidligere citeret for, hvordan de dokumenterer alle sagsforløb, hvor de leverer bisiddere i Statsforvaltningen. Samtidig orienteres forældrene ikke om, at dette sker.

Lov om retsafgifter

§. Det bør sikres at gebyrer holdes på et minimum, da der er tale om børn og at begge forældre har lige vilkår ved manglende mulighed for at betale gebyrer. Det bør derudover sikres at forældre der taber klare sager som udgangspunkt betaler et eventuelt gebyr.

Arveloven

§. Der bør sikres livsvarig anerkendelse af biologisk forældreskab ved familiedomstolen med betydning for arv.

Lov om tillæg til strandingsloven af 10. april 1895

Lovgivningen bør moderniseres og henvisningen formentlig udgå. Det er udtryk for knopskydning og en kompleksitet, som forhindrer en enkelt, forståelig og ligeværdig lovgivning for borgerne. Et forhold der har indflydelse på borgernes tillid, respekt samt overholdelse til gavn for børns gode trivsel og sundhed.

Bilag

Bilag A – Svar til Foreningen Far i forbindelse med høringen

Bilag B – FN Rapport 2015 af Foreningen Far

Bilag C – Europarådets resolution 2015

Bilag D – Ligestillingskatalog 2017 for børn og fædre

Bilag E – International konference om børns sundhed hos Europarådet

Der henvises for alle lovforslag og ændringer til Foreningen Fars ligestillingskatalog 2017 for børn og fædre. Videopræsentation: <http://foreningenfar.dk/ligestillingskatalog-2017>

Til: Lars Thøgersen (lth@sm.dk)
Cc: Center for Jura og Internationale Opgaver (jurint@sm.dk), Mikael Sjöberg (MikaelSjoeberg@OestreLandsret.dk)
Fra: Anders Raagaard - Contact (AndersRaagaard@VestreLandsret.dk)
Titel: Høringssvar - sagsnr. 2024-2132
Sendt: 21-08-2024 08:40

Til Social-, Bolig- og Ældreministeriet

Ved mail af 17. juni 2024 har Social-, Bolig- og Ældreministeriet hørt Dommerforeningen over et udkast til forslag til lov om ændring af forældreansvarsloven (Styrkelse af barnets ret til begge forældre, herunder barnets bedste ved samarbejdschikane og forældre fremmedgørelse, samt forældreansvar for forældre, der er dømt for gentagen vold i nære relationer).

Udkastet har været drøftet i Dommerforeningens bestyrelse og giver ikke foreningen anledning til bemærkninger.

Der henvises til ministeriets sagsnr. 2024-2132.

På vegne af

Mikael Sjöberg
Landsdommer/Formand for Den Danske Dommerforening

Med venlig hilsen

Anders Raagaard
Landsdommer

Vestre Landsret
Asmildklostervej 21
8800 Viborg.
Tlf.: + 45 99 68 80 00
www.VestreLandsret.dk

Til: Lars Thøgersen (lth@sm.dk)
Cc: Center for Jura og Internationale Opgaver (jurint@sm.dk)
Fra: Mads Møller (tagis@get2net.dk)
Titel: Høring over udkast til forslag til lov om ændring af forældreansvarsloven
Sendt: 24-09-2024 22:27
Bilag: Ændringer til Forældreansvarsloven 062024.pdf;

[EKSTERN E-MAIL] Denne e-mail er sendt fra en ekstern afsender.

Vær opmærksom på, at den kan indeholde links og vedhæftede dokumenter, som ikke er sikre, medmindre du stoler på afsenderen.

Til Lars Thøgersen

Det ser ud som om I ikke har medtaget ændringer til Forældreansvarsloven som blev sendt ind i junimåned.

Med venlig hilsen

Mads Møller

Bekendtgørelse af forældreansvarsloven

Kapitel 1

Indledende bestemmelser

§ 4. Afgørelser efter loven skal træffes ud fra, hvad der er bedst for barnet. Familieretshuset og familieretten skal have fokus på, at afgørelser skal medvirke til at sikre barnets trivsel og beskytte barnet mod vold eller anden behandling, der udsætter barnet for skade eller fare, herunder at være vidne til vold **og udsat for forældrefremmedgørelse.**

§ 4 a. Er en part idømt ubetinget fængselsstraf eller en anden retsfølge efter §§ 68-70 i straffeloven for incest, jf. § 210 i straffeloven, en seksualforbrydelse, jf. 24. kapitel i straffeloven, dog undtaget overtrædelser omfattet af § 228 i straffeloven, manddrab, jf. § 237 i straffeloven, grov vold, jf. §§ 245 og 246 i straffeloven, **forældrefremmedgørelse jf. §243 i straffeloven**, omskæring af kvinder, jf. § 245 a i straffeloven, eller menneskehandel, jf. § 262 a i straffeloven, kan der ikke, medmindre det er bedst for barnet, træffes afgørelse om følgende:

§ 4 b. Har en part udsat et barn eller børn for forældrefremmedgørelse dvs.

At få den fremmedgjorte forældre til at virke farlig eller syg i barnets sind

Deling af forældremyndighedssagen eller spørgsmål om børnebidrag med barnet

Beskylder den fremmedgjorte forældre for ikke at elske sit barn eller børn

Bagvaskelse eller brug af indicier af den fremmedgjorte forældre foran myndighederne

Begrænsning af besøg eller tilbageholdelse af kontaktoplysninger overfor den fremmedgjorte forældre

Involvere af forældrekonflikter og ægteskabsproblemer med barnet

Fremsættelse af negative bemærkninger om den målrettede forælders udvidede eller nye familie

Aflytning af opkald og beskeder fra den forældre fremmedgjorte forælder sendt til barnet eller børnene.

§ 5. I alle forhold vedrørende barnet skal der tages hensyn til barnets egne synspunkter alt efter alder og modenhed.

Dog skal myndighederne undersøge barnet om det er blevet udsat for forældre fremmedgørelse

Kapitel 2

Forældremyndighed

Indehavere af forældremyndighed

§ 11. Er forældre, der har fælles forældremyndighed, og som ikke lever sammen, ikke enige om

forældremyndigheden, træffes der afgørelse om, hvorvidt den fælles forældremyndighed skal fortsætte, eller om en af dem skal have forældremyndigheden alene. Den fælles forældremyndighed kan kun ophæves, hvis der er holdepunkter for at antage, at forældrene ikke kan samarbejde om barnets forhold til barnets bedste. Dette gælder dog ikke i sager omfattet af § 4 a. **I forhold til § 4 b. skal myndighederne vurdere om forældremyndigheden skal tilgå den forældrefremmedgjorte forældre med det samme.**

Kapitel 3

Barnets bopæl og varsling

§ 17. Har forældre fælles forældremyndighed, og er de ikke enige om, hos hvem af dem barnet skal

have bopæl, kan der træffes afgørelse herom. Der kan herunder træffes afgørelse om, at barnet kan have

bopæl hos en forælder, der har eller ønsker at få bopæl i udlandet, i Grønland eller på Færøerne.

Stk. 2. En aftale eller afgørelse om barnets bopæl efter stk. 1 kan ændres

Kapitel 4

Samvær m.v.

Samvær med forældre

§ 19. Barnets forbindelse med begge forældre søges bevaret ved, at barnet har ret til samvær med den forælder, som det ikke har bopæl hos.

Stk. 2. Forældrene har et fælles ansvar for, at barnet har samvær med den forælder, som det ikke har bopæl hos, og for transporten af barnet i forbindelse med samvær.

Stk. 3. Den forælder, som barnet ikke har bopæl hos, kan anmode om samvær.

Stk. 4. Er der ikke eller kun i yderst begrænset omfang samvær, kan den forælder, som barnet har bopæl hos, anmode Familieretshuset om at indkalde den anden forælder til et møde om samværet.

Kapitel 5

Midlertidige afgørelser

Forældremyndighed og barnets bopæl

§ 26. Under en sag om forældremyndighed kan den myndighed, der behandler sagen, efter anmodning bestemme, hvem forældremyndigheden midlertidigt skal tilkomme, eller hos hvem af forældrene barnet midlertidigt skal have bopæl. Under en sag om barnets bopæl kan det efter anmodning bestemmes, hos hvem af forældrene barnet midlertidigt skal have bopæl.

Stk. 2. En afgørelse efter stk. 1 gælder, indtil der foreligger en endelig aftale eller afgørelse, som kan fuldbyrdes.

Stk. 3. En afgørelse efter stk. 1 bortfalder, hvis anmodningen om, at der træffes afgørelse om forældremyndighed eller barnets bopæl, tilbagekaldes eller afvises, eller hvis forældrene genoptager samlivet.

§ 27. Har forældre fælles forældremyndighed, og er der risiko for, at den ene af dem vil bringe barnet ud af landet og derved foregribe en afgørelse om forældremyndigheden, kan social- og indenrigsministeren eller den, ministeren bemyndiger hertil, midlertidigt tillægge den anden af forældrene forældremyndigheden alene.

Stk. 2. En afgørelse efter stk. 1, hvorved en forælder får forældremyndigheden alene, gælder, indtil der foreligger en endelig aftale eller afgørelse om forældremyndigheden, som kan fuldbyrdes, jf. dog stk. 3.

Stk. 3. En afgørelse efter stk. 1, hvorved en forælder får forældremyndigheden alene, bortfalder

1) 4 uger efter afgørelsen, medmindre anmodning om afgørelse om forældremyndigheden inden da er indgivet til Familieretshuset, jf. § 31,

2) hvis en sag omfattet af nr. 1 efter indgivelsen tilbagekaldes eller afvises, eller

3) hvis forældrene genoptager samlivet.

§ 28. Er indehaveren eller begge indehavere af forældremyndigheden forhindret i at træffe bestemmelse om barnets personlige forhold, afgør Familieretshuset, hvem forældremyndigheden skal tilkomme, så længe forhindringen varer.

Samvær m.v.

§ 29. Under en sag om forældremyndighed, om barnets bopæl, om samvær eller om anden kontakt kan der efter anmodning træffes afgørelse om midlertidigt samvær eller om anden kontakt.

Stk. 2. En afgørelse efter stk. 1 under en sag om samvær gælder, indtil der foreligger en endelig afgørelse om samvær, der kan fuldbyrdes, en aftale om samværet eller en afgørelse eller aftale om anden kontakt.

Stk. 3. En afgørelse efter stk. 1 under en sag om forældremyndighed eller barnets bopæl bliver endelig, når der foreligger en endelig afgørelse om forældremyndigheden eller barnets bopæl, der kan fuldbyrdes, eller en aftale om forældremyndigheden eller barnets bopæl.

§ 29 a. Har barnet ikke samvær med den forælder, der anmoder om samvær, skal Familieretshuset hurtigst muligt og inden 3 uger efter modtagelsen af en anmodning om fastsættelse af samvær træffe en midlertidig afgørelse om kontaktbevarende samvær. § 29, stk. 2 og 3, finder tilsvarende anvendelse.

Ændring

§ 30. En midlertidig afgørelse efter §§ 26-29 kan ændres.

Kapitel 6

Sagens behandling

§ 30 a. Ved Familieretshusets behandling af sager efter denne lov finder bestemmelserne i lov om Familieretshuset anvendelse.

Stk. 2. Afgørelse vedrørende aftaler om forældremyndighed og afgørelse i sager om forældremyndighed, bopæl, samvær, anden kontakt, orientering om barnet og udlandsrejse træffes efter bestemmelserne i kapitel 2 og 8-10 i lov om Familieretshuset af Familieretshuset eller familieretten. Dette gælder dog ikke afgørelser efter § 27.

Sagens begyndelse

§ 31. Henvendelse om anmeldelse vedrørende en aftale, om anmodning om en afgørelse, om anmodning om indbringelse af en afgørelse for familieretten og om klage efter § 41, stk. 2, skal indgives til Familieretshuset ved anvendelse af den digitale løsning, som Familieretshuset stiller til rådighed (digital selvbetjening). Dette gælder dog ikke anmodninger, der indgives af en offentlig myndighed, og anmodning om en midlertidig afgørelse efter §§ 26, 27, 29 og 29 a. Henvendelser, der ikke indgives ved digital selvbetjening, afvises af Familieretshuset, jf. dog stk. 2 og 3.

Stk. 2. Hvis Familieretshuset finder, at der foreligger særlige forhold, der gør, at borgeren ikke må forventes at kunne anvende digital selvbetjening, skal Familieretshuset tilbyde, at henvendelsen kan indgives på anden måde end ved digital selvbetjening efter stk. 1. Familieretshuset bestemmer, hvordan en henvendelse omfattet af 1. pkt. skal indgives, herunder om den skal indgives mundtligt eller skriftligt.

Stk. 3. Familieretshuset kan ud over i de i stk. 2 nævnte tilfælde undlade at afvise en henvendelse, der ikke er indgivet ved digital selvbetjening, hvis der ud fra en samlet økonomisk vurdering er klare fordele for Familieretshuset ved at modtage henvendelsen på anden måde end digitalt, eller hvis det må antages at være bedst for barnet, at henvendelsen ikke afvises.

Stk. 4. En digital henvendelse anses for at være kommet frem, når den er tilgængelig for Familieretshuset.

§ 31 a. Ved anmodning om en afgørelse om forældremyndighed efter §§ 11, 14, 15 og 15 a, om barnets bopæl efter § 17 og om samvær m.v. efter §§ 19-21 og 25 indkalder Familieretshuset parterne til et møde. Familieretshuset kan undlade at indkalde parterne til et møde, hvis det er unødvendigt eller uhensigtsmæssigt at afholde et møde.

Stk. 2. Parterne har pligt til at deltage i mødet, medmindre helt særlige omstændigheder gør sig gældende.

Stk. 3. En part har ikke pligt til at deltage i mødet sammen med den anden part, hvis den anden part har udsat parten eller partens barn for voldelig adfærd, eller der er mistanke herom.

Børnesagkyndig rådgivning og konfliktmægling

§ 32. Familieretshuset skal tilbyde forældre og børn børnesagkyndig rådgivning eller konfliktmægling ved uenighed om forældremyndighed, barnets bopæl eller samvær.

32.a Parterne har pligt til at deltage fysisk, medmindre helt særlige omstændigheder gør sig gældende.

**Dette gælder KUN ved dokumenteret strafferetslige forhold, hvor man dermed kan deltage online.
Konfliktmægling kan ikke ske skriftligt.**

Stk. 2. Familieretshuset kan i andre tilfælde tilbyde børnesagkyndig rådgivning eller konfliktmægling, hvis der er et særligt behov herfor.

Stk. 3. Familieretshuset kan undlade at tilbyde rådgivning eller konfliktmægling efter stk. 1, hvis det er unødvendigt eller uhensigtsmæssigt.

§ 32 a **ændres § 32 b.** Familieretshuset tilbyder forældrene børnesagkyndig rådgivning, når familieretten efter § 456 r, stk. 4, i retsplejeloven har udsat fuldbyrdelse af forældremyndighed, barnets bopæl eller samvær. Rådgivning efter 1. pkt. skal være gennemført inden det tidspunkt, familieretten har udsat sagen til.

Børnesagkyndige undersøgelser

§ 33. Familieretshuset kan iværksætte børnesagkyndige undersøgelser og indhente sagkyndige erklæringer om forældre i sager om forældremyndighed, barnets bopæl og samvær.

33.a Den børnesagkyndige skal have kompetencer til at håndtere et barn indenfor et specifikt område dvs. at hvis der forekommer forældrefremmedgørelse, skal den børnesagkyndige have haft teoretisk undervisning, deltaget i konferencer indenfor dette område, og have praktisk erfaring med børn som har været udsat for dette for at gennemføre undersøgelserne.

Stk. 2. Har Familieretshuset iværksat en børnesagkyndig undersøgelse eller anmodet om en sagkyndig erklæring om en forælder, færdiggøres undersøgelsen eller erklæringen uanset sagens indbringelse for familieretten.

Inddragelse af barnet

§ 34. Barnet skal inddrages under en sag om forældremyndighed, barnets bopæl eller samvær, så dets perspektiv og eventuelle synspunkter kan komme til udtryk. Dette kan ske ved samtaler med barnet, børnesagkyndige undersøgelser eller på anden måde, der belyser barnets perspektiv, **der tages dog højde for i barnets udtalelser om barnet udtrykker sin egen mening eller om barnet er udsat for manipulation dvs. at der forekommer forældrefremmedgørelse.**

Stk. 2. Forpligtelsen til at inddrage barnet direkte i sagen gælder ikke, hvis det må antages at være til skade for barnet, eller hvis det må anses for unødvendigt efter sagens omstændigheder.

Til: Center for Jura og Internationale Opgaver (jurint@sm.dk)
Fra: foreningenfmb@gmail.com (foreningenfmb@gmail.com)
Titel: J.nr. 2024-2132/LTH Høring over udkast til forslag til lov om ændring af forældreansvarsloven
Sendt: 22-07-2024 20:02

[EKSTERN E-MAIL] Denne e-mail er sendt fra en ekstern afsender.
Vær opmærksom på, at den kan indeholde links og vedhæftede dokumenter, som ikke er sikre, medmindre du stoler på afsenderen.

Hej,

Vi mener ikke de tiltag der fremlægges i dette udkast er nok. Der skal meget mere til for at systemet virker retfærdigt og ordenligt for både børn og forældre.

Det er super vigtigt vi får begrebet "forældre fremmedgørelse" defineret og indskrevet som psykisk vold under paragraf 243.

Det ligeledes super vigtigt barnets ret til kontakt med begge forældre overholdes. Dette kan gøres med obligatorisk overvåget samvær med dette samme. Der er ingen grund til der skal gå op til 4 måneder som deres skrives i forslaget.

Det skal igangsættes så snart familieretshuset er kontaktet og den ene forældre ikke ser barnet. Er barnet taget med på krisecenter, skal det være krisecentret ansvar at samarbejde med familieretshuset at få opstartet overvåget samvær med det samme.

Krisecentre skal ikke bruges som et skjulested hvor det kan udnyttes og sagerne kan trækkes i langdrag til egen vinding.

Vi vil bede udvalget drøfte de 15 punkter vores foreningen dags dato har på vores hjemmeside i form af løsningsforslag til et forbedret familieret system.

<https://www.ffmb.dk/loesninger>

Vores foreningen er udelukkende dannet for at have fokus på og stoppe forældre fremmedgørelse, og ændre vores nuværende love til gavn for både børn og forældre.

Vi møder også hjertens gerne op og afholder et møde med udvalget.

M.v.h.
Mikkel Ancher

Foreningen Far Mor & Børn
www.ffmb.dk
+45 53 81 80 07
foreningenfmb@gmail.com

Løsninger

Fra Foreningen Far Mor & Børn

- **1. Obligatorisk konfliktmægling.**

Der skal være obligatorisk konfliktmægling ved første henvendelse i familieretshuset. Det skal ikke være muligt, ikke at udlevere børnene, og ikke møde op til konfliktmægling. Som det er i dag, er det først til mølle, med at stikke af med børnene, og på den måde afskære den anden forældre fra at se børnene. Systemets reaktion er så, at når samværet har været afbrudt i længere tid, så er det ikke godt for børnene at se den anden forældre igen. Når det sker, eskalere konflikten endnu mere. Og systemets svar er så helt at afbryde samværet. Igen eskalere situationen, og bliver blot værre og værre. Systemet er til for at hjælpe, men systemet gør tingene værre, som loven er i dag.

Kræver konfliktmægling vagter, eller politi må systemet levere dette.

Alternativt kan der opsættes et online møde med videolink.

Teams/Zoom/skype etc.

I det lange løb er det billigere at slå konflikten ned tidligt, og meget bedre for barnet.

Ønsker man ikke konfliktmægling, skal det have negativ påvirkning på samværsretten, bopælsretten og forældremyndigheden. Man kunne også sanktionere økonomisk. Dem der vil samarbejde, og konfliktmægle for barnets bedste, skal også belønnes. Der skal være ligestilling.

- **2. Obligatorisk overvåget samvær.**

Der skal ved første henvendelse i familieretshuset, som minimum opsættes overvåget samvær, hvis den ene forældre ikke ser barnet/børnene. Og det skal foregå meget hurtigere end det gør i dag. Det skal være det absolut vigtigste. Afbrudt kontakt er den værste form for forældrefremmedgørelse. Det skal heller ikke være med 1 måned mellem hvert besøg, men max 14 dage. At afbryde kontakten med den ene forældre er meget skadeligt for barnet på den lange bane, og øger konflikten mellem forældrene.

Konflikten skal nedtrappes, ikke optrappes. Systemet skal hjælpe med at

den nedtrappes. Familieretshuset skal have fjernet retten til at afbryde samværet, med mindre overvåget samvær viser det er skadeligt med samvær.

Overvåget samvær er sikkert for barnet, da det netop er overvåget. Er det overvågede samvær ikke skadeligt, skal det fortsætte, til der opsættes en ny form for samvær. Samværet må IKKE afbrydes. Som det er i dag bliver sagen sendt til familieretten efter end overvåget samvær. I denne ekstrem lange ventetid på dette, er der ikke samvær. Dette er systemforvoldt afbrydelse af samværet og derfor [systemforvoldt forældrefremmedgørelse](#). Det skal stoppes.

Afbrydelse af samvær leder i værste tilfælde psykisk sygdom hos barnet. Forældrefremmedgørelse giver hos den fremmedgjorte forældre voldsomme [psykiske mén](#) i form af typisk PTSD, stress, depression, angst, flashback, skizofreni, selvmordstanker, mavesår, mareridt og traumer m.m. Det er ikke i barnets tarv at blive ødelagt psykisk, og barnets ene forældre ligeså.

Der skal være ligestilling.

- **3. Obligatorisk video og lyd ved overvåget samvær.**

Det skal ligeledes lovliggøres at bruge diktafon og video af den overvågede forældre, ved et overvåget samvær, for at dokumentere samværet, og evt. fejl af personalet.

Man bør også overveje at installere officielle videokameraer i lokalerne, der altid vil filme samværet, og senere kan bruges i retten hvis nødvendigt. Dette overvågede samvær er ekstremt vigtigt i barnets liv derfor skal det gøres ordenligt, men også afvikles over en kortere periode end det gør i dag, og IKKE afbrydes hvis det fungerer.

- **4. Obligatorisk optagelse i familieretshuset, familieretten og landsretten**

Medarbejdere ved familieretshuset skal med lov identificere sig selv ved samtaler pr tlf med fulde navn.

Det skal være slut med medarbejdere der knalder røret på og ikke oplyse sit navn, og på den måde undgå konsekvenser af deres egne handlinger.

Alle tlf samtaler skal optages og lægges i sagen.

Alle personlige møder skal optages og lægges i sagen.

Alle zoom/online møder skal optages og lægges i sagen.

Alle sager i familieretten skal optages og lægges i sagen.

Alle sager i landsretten skal optages og lægges i sagen.

Alle sager i højesteret skal optages og lægges i sagen.
Det skal ligeledes være lovligt forældrene selv at optage.
Dette er vigtigt der optages da mange forældre lyver og manipulere for egen vindingen,
uden det har nogen konsekvenser og kan bevises efterfølgende. Det skal stoppes!
Det er medvirken til forældrefremmedgørelse.

- **5. Indskriv Forældrefremmedgørelse i paragraf 243 psykisk vold i straffeloven.**

Det er vigtigt forældrefremmedgørelse bliver defineret præcist og indskrevet i straffeloven.

Det bør indskrives under psykisk vold paragraf 243 som et underpunkt, eller have sin helt egen nye paragraf.

Forældrefremmedgørelse er voldsomt skadeligt, og kan opleves som ren tortur, ved manglende kontakt i mange år.

Der skal derfor straffes derefter. Som loven er i dag afviser politiet stort alle former for anmeldelser om psykisk vold i form af forældrefremmedgørelse og tilbageholdelse af børn. Politiet kaster blot ansvaret på familieretshuset og nægter at tage imod anmeldelser. Dette er medvirken til systemforvoldt forældrefremmedgørelse. Det er derfor ekstremt vigtigt forældrefremmedgørelse kommer i straffeloven, så også politiet har beføjelser til at gribe ind, og straffe om nødvendigt.

- **6. Indskriv Forældrefremmedgørelse i Forældreansvarsloven under flere nye punkter.**

Det er vigtigt forældrefremmedgørelse bliver defineret præcist og indskrevet omhyggeligt, så personalet ikke selv laver vurdering og sagerne sendes til familieretten, og derved trækkes i langdrag. Se komplet udkast til ændringer i forældreansvarsloven [her](#)

- **7. Obligatorisk krisecenter samarbejde**

1: Et krisecenter der modtager børn der holdes væk fra den anden forældre. Skal straks melde dette til Familieretshuset og hjælpe med at få opsat obligatorisk overvåget samvær hurtigst muligt. Krisecentre må ikke fungere som en fæstning for den ene forældre, hvor de kan beholde børnene i skjul i månedsvis og nægte at udlevere dem til samvær. Hvilket typisk udnyttes under nuværende lovgivning for at vinde forældremyndigheden, bopæl og samvær. Det skal dog stadig være muligt for krisecentret at have den ene forældre hemmeligt boende. Men det må IKKE medvirke til at samværet med den anden forældre afbrydes. Krisecentret må i samarbejde med familieretten sørge for sikker transport af barnet til overvåget samvær

2: Det skal være et krav til krisecentret at hvis der er beskyldninger om psykisk vold og vold generelt, at det anmeldes til politiet med det samme. Der skal ikke være økonomisk støtte hvis ikke det kan dokumenteres. En krisecenter erklæring skal ikke ligge til grunde som dokumentation. I det hele taget er krisecentrene som de er i dag, en stor part i at eskalere konflikterne mellem forældre. Det er de da krisecentre er privatejede og lever af at have fyldt op og få tilskud af staten. Derfor skal der ikke meget til før et krisecenter siger ja til en ny beboer, da det de derved tjener penge. De er ligeledes med til pr. tlf og gennem andre netværk at skaffe kunder til deres forretning. Der skal derfor stilles større krav til krisecentre når de modtager nye beboere der har børn med. Krisecentre bliver i alt for stor grad udnyttet til at afskære den anden forældre kontakt med fælles barn/børn. Det er systemforvoldt forældrefremmedgørelse.

- **8. Obligatorisk Advokat**

Der skal laves et familieret system der gør advokater overflødige. At 2 forældre kæmper mod hinanden, i en advokat kamp om barnet/børnene, kan aldrig være i barnets tarv. Den ressourcestærke forældre, vil vinde over den fattige forældre, og ødelægge denne endnu mere. Det kan og vil aldrig være i barnets tarv at forældrene ødelægger hinanden. Civilstyrelsens afgørelser om fri proces, er ligeledes vurderet ud fra om sagerne kan vindes, og ikke økonomisk. Sager vindes af dygtige og dyre advokater. Så hele kampen om børnene, bliver en led økonomisk krig. Det skal stoppes. Det avler kun mere konflikt, og dette er ikke i barnets tarv. Hvis ikke man kan lave en fornuftig lovgivning uden brug af advokater, må man gøre advokater gratis for begge parter, så der ikke kan drages økonomisk fordel. Der skal være ligestilling.

- **9. Obligatorisk forældrekompetenceundersøgelse**

Familieretshuset afbryder i dag ofte samværet, uden der på noget tidspunkt er lavet en forældrekompetenceundersøgelse. Det bør være obligatorisk, og opstartes med det samme under obligatorisk overvåget samvær.

Som det er i dag, kan en forældre, familiemedlemmer m.m. nemt ophæve samvær med den ene forældre. Ved blot at give udtryk for denne ikke kan passe børnene.

Familieretshuset afbryder samværet, og skal bruge oceaner af tid på at undersøge beskyldningerne, og ofte skal det sendes videre til familieretten. Det er typisk falske anklager, som har fatale konsekvenser.

Falske anklager der meget sjældent har nogle konsekvenser.

Forældrekompetenceundersøgelser bør laves ved BEGGE forældre, ikke blot den beskyldte part. Der skal være ligestilling.

- **10. Obligatorisk psykiatrisk udredning i højkonflikt.**

Begge forældre bør gennemgå en udredning ved en psykiater, hvis der er tale om en højkonflikt. Det er for nemt for den ene part i dag, blot af beskyldte den anden part for at være psykisk ustabil/syg, og ikke have forældrekompetencer. Det skal stoppes ved at begge forældre undersøges, så det ikke blot er den beskyldte part der skal bruge måneder/år på at gennemgå udredning for at kunne dokumentere falske påstande. Alt i mens samvær afbrydes, fælles forældremyndighed ophører osv.

Det vil virke præventivt, og give færre falske beskyldninger.

Man skal ligeledes huske på hvad afbrydelse af samværet med den ene forældre gør ved psyken. Forældrefremmedgørelse er psykisk vold og leder bl.a. til PTSD, angst, stress, depression, paranoia, mavesår, skizofreni, selvmordstanker, mareridt, ensomhed, mistet socialt netværk.

11. Der skal være ligestilling mellem forældres ret til samvær med barnet, hvis begge forældre er egnet til at se det. 50/50.

Et barn har brug for begge forældre ligeligt, barnet skal have ret og mulighed for at se begge forældre ligeligt. Systemet som det er i dag, trækker sagerne i langdrag og folk sidder fast i langsommelig sagsbehandling hvor der skal kæmpes om samvær, bopæl og forældremyndighed. Det er systemforvoldt forældrefremmedgørelse. Det skal vi som samfund have stoppet. Det er i strid med FN's menneskerettigheder. Systemforvoldt psykisk vold udført af en stat, er ifølge Amnesty international ligestillet med psykisk tortur.

- **12. Obligatorisk delt forældremyndighed.**

Er man egnet til samvær med ens barn er man også egnet til at være forælder. Det er nedværdigende for en forælder at må se sit barn men ingen rettigheder ellers have. En kamp om forældremyndighed kan udvikle sig til grov forældrefremmedgørelse fordi den ene forælder tilbageholder barnet for at vinde forældremyndigheden og samvær med barnet. Det skal stoppes med delt forældremyndighed. Der skal være ligestilling, hvis man er egnet til at se sit barn. Er man f.eks. godkendt efter overvåget samvær til at se sit barn. Bør man i samme ombæring blive godkendt til at have fællesforældremyndighed.

- **13. Adresse på barnet ved konfliktmægling.**

Der skal findes den bedste løsning og bopæl for barnet ved obligatorisk konfliktmægling.

- **14. Flytning**

Det skal ikke være muligt at kunne flytte langt væk med barnet fra den kommune som konflikten er opstået i uden man har været til obligatorisk konfliktmægling og indgået en aftale. At flytte barnet væk fra den ene forældre, andre personer og områder det kender er skadeligt. Det er en taktik der tit ses af den ene forældre for at lave samværschikane og forhindre den anden forældre i samvær. Det er forældrefremmedgørelse og skal stoppes.

- **15. Obligatorisk rådgivning og støtte ved barn i udlandet.**

Vi skal være bedre til at hjælpe de forældre der har et barn i andre lande. Der bør opsættes rådgivning der har specifikt med dette område at gøre, så de ikke står fortabt alene. Systemet bør ligeledes hjælpe økonomisk for at opretholde samvær, da afbrudt kontakt leder til forældrefremmedgørelse. Man bør overveje i samarbejde med andre lande og EU at lave nogle fælles retningslinjer og systemer der snakker bedre sammen. En EU familie domstol bør i den grad overvejes.

Foreningen Far Mor & Børn

Med lov skal man land bygge - Med **omhu** skal man lov lave

M.v.h.
Mikkel Ancher

Foreningen Far Mor & Børn

www.ffmb.dk

+45 53 81 80 07

foreningenfmb@gmail.com

19. august 2024

Bemærkninger til lovforslag om ændring af forældreansvarsloven

Mødrehjælpen vil gerne takke for muligheden for at komme med bemærkninger til lovforslag om ændring af forældreansvarsloven (stærkelse af barnets ret til begge forældre, herunder barnets bedste ved samarbejdschikane og forældrefremmedgørelse, samt forældreansvar for forældre, der er dømt for gentagen vold i nære relationer).

Generelle kommentarer

Mødrehjælpen mener generelt, at den nye aftale om et forbedret familieretsligt system indeholder mange gode elementer, som kan være med til at styrke sagsbehandlingen på det familieretslige område til fordel for familierne og børnenes trivsel. Mødrehjælpen er bl.a. glade for, at det med aftalen prioriteres, at begge forældre allerede ved ansøgningstidspunktet får mulighed for at få vejledning samt børnesagkyndig og processuel rådgivning. Det vil komme familierne til gode, og forbedre forældrenes oplevelse af sagsbehandlingen. Mødrehjælpen er også glade for, at der afsættes midler til konfliktnedtrappende tilbud til familierne, og at der prioriteres midler til at gennemføre flere børnesagkyndige undersøgelser samt at efteruddannelse i at spotte psykisk vold prioriteres.

Mødrehjælpen er dog bekymrede for at begrebet samarbejdschikane, herunder forældrefremmedgørelse, står så centralt i den nye aftale. I Mødrehjælpen har vi stor forståelse for, at det opleves som traumatisk, hvis man som forælder oplever, at ens barn fravælger eller værger sig ved samvær/kontakt med én – og ligeledes, hvis man oplever, at ens barn bliver gidsel i forældrenes konflikt. Det er en enorm sorg for forældre at miste samvær eller kontakt med et barn. Samtidig mener Mødrehjælpen, at det store fokus på samarbejdschikane også skyldes, at man ikke i det familieretslige system er kommet langt nok med implementeringen af initiativer og vejledninger til at afdække og belyse sager om samværsvægring endnu. Derfor mener Mødrehjælpen ikke, at indskrivningen af samarbejdschikane, herunder forældrefremmedgørelse i forældreansvarsloven, er den rigtige vej at gå.

Forskere, internationale organisationer og eksperter i kønsbaseret vold har i mange år advaret imod brugen af begrebet "forældrefremmedgørelse", fordi det indebærer en stor risiko for at virke til ugunst for kvindelige ofre for partnervold og deres børn¹. Samtidig

---

¹ <https://vawnet.org/material/parental-alienation-syndrome-and-parental-alienation-research-review>

bygger begrebet også på en antagelse om, at et barns afvisning af en forælder ikke har rod i virkeligheden, og er dermed en afvisning af barnets eget perspektiv, hvilket ikke er i overensstemmelse med principperne i Barnets Lov og den familieretslige reform. Netop på grund af risikoen for at stigmatisere børn, der – af mange mulige og komplekse årsager – fravælger kontakt med én forælder² har WHO (Verdenssundhedsorganisationen) også fjernet begrebet forældrefremmedgørelse fra deres internationale kategorisering af anerkendte sygdomme (ICD-11)³, efter at 352 akademikere og fagfolk har gennemgået forskningen og familieretslige sager og kritiseret begrebet for at være uvidenskabeligt⁴. Hollandske forskere, som arbejder med behandlingsindsatser til familier i højkonfliktskilsmissen ("No Kids in the Middle"⁵), peger også på, at det kan være et sundt valg for et barn at fravælge kontakten til én forælder, hvis forældrene f.eks. har været i en mangeårig dyb konflikt, da det kan opleves som ekstremt stressende for barnet⁶. På samme måde står det også centralt i det norske familieretslige system, at samværsvægring kan ske af mange forskellige årsager, og at der ikke må drages forhastede konklusioner om årsager og dynamikker bag dette⁷.

Mødrehjælpen mener derfor, at det er afgørende, at det familieretslige system har en helhedsorienteret tilgang til belysning af sager, hvor et barn vægter sig fra samvær med én forælder. Vi er bekendt med, at Familieretshuset allerede arbejder med en række værktøjer, der skal sikre større fokus på årsagerne til, at et barn ikke ønsker samvær med en forælder, efter inspiration fra norske retningslinjer⁸, og vi mener, at dette arbejde skal fortsætte, så fokus i afdækningen af sagerne bliver belysning af de dynamikker, der er på spil, og på årsagerne til, at et barn evt. fravælger kontakt med en forælder, gennem en grundig og helhedsorienteret oplysning af sagerne.

I kraft af ovenstående bekymring for nærværende lovforslag, har Mødrehjælpen også en række konkrete anbefalinger til initiativer, som skal følge implementeringen af lovforslaget, hvis det vedtages i Folketinget (se mere nedenfor).

Sidst men ikke mindst vil Mødrehjælpen gerne understrege, at barnets ret til begge forældre allerede står centralt i forældreansvarsloven, ligesom muligheden for at fratage bopæl og ophæve fælles forældremyndighed, som konsekvens af grov samarbejdschikane, allerede er stadfæstet med Højesterets dom fra september 2020⁹.

---

² https://www.researchgate.net/publication/273477415_No_Kids_in_the_Middle_Dialogical_and_Creative_Work_with_Parents_and_Children_in_the_Context_of_High_Conflict_Divorces

³ <https://www.who.int/standards/classifications/frequently-asked-questions/parental-alienation>

⁴ <https://www.learningtoendabuse.ca/docs/WHO-September-24-2019.pdf>

⁵ https://www.researchgate.net/publication/273477415_No_Kids_in_the_Middle_Dialogical_and_Creative_Work_with_Parents_and_Children_in_the_Context_of_High_Conflict_Divorces

⁶ https://www.researchgate.net/publication/273477415_No_Kids_in_the_Middle_Dialogical_and_Creative_Work_with_Parents_and_Children_in_the_Context_of_High_Conflict_Divorces

⁷ https://www.bufdir.no/contentassets/ed7a489b2fbf4c808e4637c037e51450/bufetat_samvarsvegring_hefte_a4_korrektur.pdf

⁸ https://www.bufdir.no/contentassets/ed7a489b2fbf4c808e4637c037e51450/bufetat_samvarsvegring_hefte_a4_korrektur.pdf

⁹ <https://domstol.dk/hoejesteret/aktuelt/2020/9/om-foraeldremyndighed/>.

Specifikke kommentarer:

Barnets styrkede ret til begge forældre og samarbejdschikane

I forældreansvarslovens §4 indskrives en ny stk. 2, som styrker barnets ret til begge forældre og indskrives samarbejdschikane, herunder forældrefremmedgørelse i loven. Som beskrevet ovenfor er Mødrehjælpen bekymrede for indskrivningen af denne stk. 2 i forældreansvarsloven. I kraft af dette, mener Mødrehjælpen også, at hvis forældrefremmedgørelse skrives ind i loven, så skal der som minimum tages højde for:

- Begrebet samarbejdschikane, herunder forældrefremmedgørelse, skal defineres med udgangspunkt i barnets perspektiv og adfærd – fremfor forældres konflikt – og det skal implementeres på en måde, der understøtter det familieretslige system i at afdække de årsager, der kan være til at et barn afviser kontakt med en forælder, med inspiration fra den helhedsorienterede tilgang som det norske familieretslige system har.
- At der indføres en definition af forældrefremmedgørelse, der centrerer barnets autonomi og ret til selvbestemmelse i overensstemmelse med de øvrige principper på det familieretslige område og Barnets lov.
- At Familieretshuset fortsætter arbejdet med vejledninger til håndtering af sager med norsk inspiration¹⁰
- At det familieretslige system styrker sin voldsfaglighed – med særligt fokus på psykisk vold – for at forebygge, at anklager om forældrefremmedgørelse bruges til at underminere anklager om vold eller andre former for omsorgssvigt.
- At der laves tæt monitorering og vidensopsamling ved indførslen af begrebet samarbejdschikane, herunder forældrefremmedgørelse, i forældreansvarsloven
- At der iværksættes en evaluering af den nye forældreansvarslov efter 2 år med fokus på at få mere dybdegående viden om, hvordan forældrefremmedgørelse bruges i dansk lov samt implikationer for både forældre og børn, særligt i sager, hvor der også er mistanke om vold i nære relationer.
- At der udarbejdes vejledning for, hvilke konsekvenser afgørelser om samarbejdschikane, herunder forældrefremmedgørelse, skal have for parterne. Mødrehjælpen mener, at der skal tilbydes specialiseret behandling til familier, hvor der truffet afgørelser om samarbejdschikane – med inspiration fra det hollandske behandlingsforløb til familier i højkonfliktsskilsmissen "No Kids in the Middle"¹¹.

Ændring af frist for afgørelser om kontaktbevarende samvær og midlertidigt samvær

Mødrehjælpen anerkender behovet for at forlænge fristen for afgørelser om kontaktbevarende samvær fra 3 til 4 uger. Den juridiske tænketank Justitia har blandt andet dokumenteret, at den nuværende frist på 3 uger kan betyde, at nogle forældre ikke har tilstrækkelig tid til at svare på en partshøring eller søge rådgivning eller professionel repræsentation, da partshøringer ex er sendt ud og har frist hen over en weekend¹².

---

¹⁰ https://www.bufdir.no/contentassets/ed7a489b2fbf4c808e4637c037e51450/bufetat_samvarsveg-ring_hefte_a4_korrektur.pdf

¹¹ https://www.researchgate.net/publication/273477415_No_Kids_in_the_Middle_Dialogical_and_Creative_Work_with_Parents_and_Children_in_the_Context_of_High_Conflict_Divorces

¹² <https://justitia-int.org/retssikkerhed-naar-foraeldre-gaar-fra-hinanden/>

Mødrehjælpen understreger dog også, at den forlængede frist skal bruges til at give bedre svarfrister på partshøringer – og at partshøringer over weekender eller helligdage ikke må være praksis.

Samtidig bakker Mødrehjælpen op om at indføre en frist for fastsættelse af midlertidigt samvær på 4 måneder i sager, hvor Familieretshuset afslår at træffe afgørelser om kontaktbevarende samvær.

Udvidelse af formodningsreglen

Med lovforslaget udvides anvendelsesområdet for § 4a i forældreansvarsloven til også at omfatte forældre, der er idømt ubetinget fængselsstraf efter § 244, stk. 2, i straffeloven for gentagne gange over en periode at have udøvet vold over for en person i eller nært knyttet til den forurettedes husstand. Mødrehjælpen anerkender vigtigheden af formodningsreglen og er enige i formodningen om, at en forælder, der er idømt ubetinget fængselsstraf for personfarlig kriminalitet af grovere karakter, ikke – mod den anden forælders ønske – skal have forældremyndigheder over barnet, bopæl eller samvær med barnet. Mødrehjælpen vil dog også understrege vigtigheden i, at det altid er barnets bedste, der lægges til grund for afgørelser efter forældreansvarsloven – og at det er afgørende med grundig sagsoplysning og tværfaglig undersøgelse af, hvad der er bedst for det enkelte barn. Derudover mener Mødrehjælpen også, at formodningsreglen skal omfatte forældre, der er idømt fængselsstraf for psykisk vold efter straffelovens §243.

Spørgsmål til høringssvaret kan stilles til politisk konsulent Sofie Enstrøm på sle@moedrehjælpen.dk

De bedste hilsener

Ninna Thomsen
Direktør
Mødrehjælpen